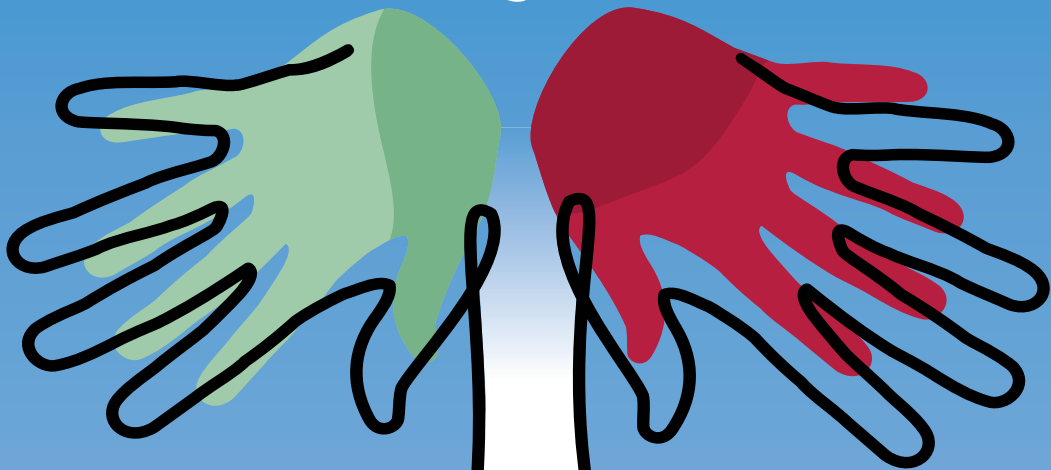

**POSEBNI NASTAVNI
PLANOVI I PROGRAM ZA
OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU
ZA UČENIKE S TEŠKOĆAMA
U RAZVOJU**

Drugi dio

Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i mladih

**POSEBNI NASTAVNI
PLANOVI I PROGRAM
ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU
ZA UČENIKE S TEŠKOĆAMA
U RAZVOJU**

Drugi dio

**Posebni nastavni planovi i program
za osnovnu i srednju školu
za učenike s teškoćama u razvoju**
Drugi dio

NAKLADNIK:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih

ZA NAKLADNIKA:

Radovan Fuchs, ministar

UREDNICI:

Ivan Milanović-Litre
Iva Ivanković
Sonja Rupčić Petelinc
Marijana Gojčeta
Snježana Gernhardt

LEKTURA:

Ana Širinić
Božica Vuić

KOREKTURA:

Marija Odak Zidanić

KONCEPT I GRAFIČKO OBLIKOVANJE:

Inti, Zagreb

TISAK:

Grafički zavod Hrvatske d. o. o.

Naklada:

400

Zagreb, lipanj 2024.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001226149.

ISBN 978-953-8374-00-5 (cjelina)

ISBN 978-953-8374-03-6 (2. dio)

© Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske
Donje Svetice 38, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel.: +385 (0) 1 4569 000
E-pošta: kabinetMZO@mzom.hr
URL: <https://mzom.gov.hr>

**POSEBNI NASTAVNI
PLANOVI I PROGRAM ZA
OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU
ZA UČENIKE S TEŠKOĆAMA
U RAZVOJU**

Drugi dio

Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i mladih

Sadržaj

3. PRIRODOSLOVNO PODRUČJE.	525
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Priroda i društvo	526
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Priroda	551
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Čovjek i okolina	579
4. TEHNIČKO I INFORMATIČKO PODRUČJE	594
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Informatika	595
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Tehnička kultura	652
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Domaćinstvo	698
5. DRUŠTVENO-HUMANISTIČKO PODRUČJE	753
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Društvo	754
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Katolički vjeronauk	777
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Pravoslavni vjeronauk	840
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Islamski vjeronauk	860
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Etika.	878
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Politika i gospodarstvo	895
6. UMJETNIČKO PODRUČJE	909
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Likovna kultura	910
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Glazbena kultura	951
7. TJELESNO I ZDRAVSTVENO PODRUČJE	984
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura	985
Sudjelovali u izradi nastavnih planova posebnih kurikula za osnovnu i srednju školu	1043
Sudjelovali u izradi predmetnih kurikula Posebnoga nastavnoga programa za osnovnu školu	1043
Sudjelovali u izradi predmetnih kurikula Posebnoga nastavnoga programa za srednju školu.	1046
Sudjelovali u izradi predmetnih kurikula / modula / skupova ishoda učenja za kvalifikacije u strukovnom obrazovanju	1047

3. PRIRODOSLOVNO PODRUČJE

Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011.) prirodoslovlje se bazira na spoznajama temeljnih prirodnih znanosti: fizike, kemije, biologije, geografije i geologije te potrebi čovjeka da razumije svoj postanak, razvoj, ulogu i mjesto u prirodi i svemiru. Prirodoslovlje istražuje i opisuje prirodu, svijet žive i nežive tvari, u rasponu od čestica, preko sustava mjerljivih čovjeku, do svemira. Radi prilagodbe brzom razvoju znanosti, tehnike i tehnologije i odgovornom odnosu prema prirodi, okolišu i zdravlju te pridonosenju održivom razvoju, učenici trebaju steći temeljne prirodoslovne kompetencije. Osnovne prirodoslovne kompetencije obuhvaćaju povezivanje i logičko zaključivanje što pridonosi aktivnom ovladavanju specifičnim okolnostima u svakodnevnom životu. Tijekom istraživački usmjerene nastave, služeći se različitim metodama i pristupima, učenici stječu temeljna znanja o prirodnim pojavama i sustavima, što pridonosi izgradnji stavova i odnosa prema okolini.

Struktura područja: Priroda i društvo, Priroda, Čovjek i okolina.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO

A. Svrha i opis predmeta

Priroda i društvo interdisciplinarni je predmet koji integrira znanstvene spoznaje iz prirodoslovnoga, društveno-humanističkog, tehničkog i informatičkog područja. Spoznaje iz prirodnih znanosti uvode učenika u svijet istraživanja i spoznavanja prirode, a spoznaje društvenih i humanističkih znanosti uvode učenika u život ljudi i društvene odnose temeljene na uvažavanju i prihvaćanju ljudske prirode. Očekuje se spoznavanje tehničkoga i informatičkog područja koje uključuju pravilnu, sigurnu i svrsishodnu uporabu različitih oblika tehnologije, primjenu različitih tehnoloških dostignuća u istraživanju, učenju i radu te razvijanje spoznaje o gospodarskim i etičkim vrijednostima društva.

Poticanjem radoznalosti učenika, njegove želje za učenjem i otkrivanjem svoje okoline, razvija se i potiče zanimanje za prirodne i društvene odnose te se razvijaju vještine za promišljeno i aktivno uključivanje pojedinca u društvo te aktivan osobni doprinos zajednici.

Učenjem nastavnog predmeta Priroda i društvo učenika se usmjerava:

- na postavljanje pitanja o zapaženim promjenama u prirodi i društvu koje ga okružuju
- na otkrivanje povezanosti i međuovisnosti procesa i pojava u prirodnome okolišu i društvenoj okolini
- na istraživanje svijeta u kojem živi
- na spoznavanje sebe, drugih ljudi, utjecaja čovjeka na društvene odnose i čovjekova odnosa prema okolišu
- na brigu za prirodni okoliš i društvenu okolinu u kojoj živi
- na informiranje, kritičko mišljenje i odgovorno djelovanje
- na poštovanje prava svakog pojedinca te prihvaćanje jednakosti.

Znanja, vještine i stavovi stečeni u nastavnom predmetu Priroda i društvo omogućuju učeniku bolje razumijevanje svijeta u kojem živi, lakše snalaženje u novim prirodnim, a posebno u društvenim situacijama te sposobnost donošenja odluka za svoju dobrobit, dobrobit zajednice i prirode. Učenjem o domu, obitelji, lokalnoj i široj zajednici učenik izgrađuje osobni, kulturni i nacionalni identitet uz istodobno razvijanje osjetljivosti za druge i cjelokupno životno okruženje. Primjenom različitih strategija aktivnog učenja i poučavanja promiče se odgovornost i osnažuje integritet, čime učenik postaje pouzdan, moralan i dosljedan pojedinac koji poštuje sebe i druge. Time se potiče i osigurava cjelovit razvoj i dobrobit učenika, uvažavajući jedinstvenost svake osobe.

Nastavni predmet Priroda i društvo uči se i poučava u prvim četirima razredima osnovne škole. Kratka oznaka predmeta Priroda i društvo je PID.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta

U nastavnome predmetu Priroda i društvo učenik će:

- stjecati znanja o živoj i neživoj prirodi
- otkrivati složenost, raznolikost i međusobnu povezanost svijeta koji ga okružuje, povezanost prirode i društva u vremenu i prostoru te čovjekovo mjesto u njima na primjerima iz svakodnevnog života
- razumjeti osobni rast i razvoj koji se odvija u interakciji s drugima i prirodom u cjelini, razvijati osobni i nacionalni identitet, oblikovati pozitivan stav o sebi i svijetu oko sebe uz razvijanje odgovornosti za vlastite postupke
- razvijati osnovne istraživačke vještine važne za spoznavanje svijeta oko sebe i kompetencije za cjeloživotno učenje
- poštovati i uvažavati različitosti, poznavati svoja i uvažavati prava drugih
- sigurno se i odgovorno koristiti tehnologijom u svakodnevnome životu.

C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

U kurikulu nastavnog predmeta Priroda i društvo primijenjen je konceptualni pristup kako bi se učenje usmjerilo na povezivanje, razumijevanje i integriranje znanja uz razvijanje vještina i stavova. Učenike se usmjerava na stjecanje kompetencija važnih za život povezivanjem učenja s vlastitim iskustvima. Aktivno sudjelovanje učenika u procesu učenja i poučavanja pomaže u povezivanju i razumijevanju koncepata te ih priprema za cjeloživotno učenje.

Kontekst prilagođen razvoju svakoga pojedinog učenika, njegovim interesima, lokalnim specifičnostima i aktualnim zbivanjima pridonosi razvoju znatiželje i motivacije učenika za usvajanjem novih znanja, razvijanjem vještina i stavova za daljnje obrazovanje, a posebno za svakodnevni život.

Posebni kurikul nastavnog predmeta Priroda i društvo obuhvaća koncepte: Organiziranost svijeta oko nas (oznaka A), Promjene i odnosi (oznaka B), Pojedinaac i društvo (oznaka C) te Energija (oznaka D). Koncepti se međusobno prožimaju, pružajući učeniku mogućnost da različitim sadržajima i aktivnostima u svakome razredu neprestano nadograđuje njihovo razumijevanje. Svaki od koncepata u sebi integrira više različitih nižih razina koje su ključne za razumijevanje cjeline.

Zadatak je nastavnog predmeta Priroda i društvo poticati i razvijati ljudsku potrebu za istraživanjem i uočavanjem uzročno-posljedičnih veza u svijetu koji ga okružuje. Zbog toga je u Prirodi i društvu važan metodološki pristup nazvan istraživačkim pristupom. Taj pristup spoznavanja prirode, prirodnih ili društvenih pojava i/ili različitih izvora informacija moguće je razvijati jedino povezivanjem sa svim konceptima predmeta Priroda i društvo.

Istraživačkim pristupom učenik razvija vještine koje će kasnije primijeniti u svakodnevnom životu. Istraživački pristup pridonosi postepenom razvoju kognitivnih vještina od nižih razina prema višima, u skladu s razvojem pojedinog učenika. Osim toga, učenik se uči koristiti različitim informacijama i izvorima informacija. Tako se učenik osposobljava za daljnje cjeloživotno učenje. Kako bi učenici usvojili ishode, učitelj može prema svojem izboru odabrati različite načine učenja i poučavanja kao što su istraživanje, rješavanje konkretnih problema iz svakodnevice, demonstracije, didaktičke igre, kvizove, igranje uloga, crtanje i slično. Odgojno-obrazovni proces odvija se u učionici i izvan nje u stvarnim prirodnim i društvenim okruženjima.

U nastavnom predmetu Priroda i društvo učenike koji rade po posebnom kurikulu potrebno je postupno i promišljeno uvoditi u istraživačke aktivnosti. Treba razvijati temeljne istraživačke vještine aktivnostima koje su primjerene njihovim mogućnostima, interesima i razvoju.

A. Organiziranost svijeta oko nas

Svijet oko nas organiziran je kao sklad prirodnih i društvenih sustava. U svim njegovim cjelinama i dijelovima postoji red. Dijelovi živoga i neživog u prirodi razlikuju se po svojim osnovnim obilježjima i svojstvima. Organiziranost živoga i neživog u prirodi omogućuje međusobnu povezanost i opstanak svih živih bića. Različita živa bića organizirana su u zajednice u kojima zadovoljavaju svoje potrebe i ostvaruju svoje uloge. Čovjek kao prirodno, misaono, duhovno i društveno biće organizira život u različitim društvenim zajednicama: obitelji, vrtiću, školi, u lokalnome i globalnom okruženju. Teži urediti svoj životni prostor na estetski prihvatljiv, zdrav, održiv i funkcionalan način. Stanovništvo, naselja i gospodarske djelatnosti oblikuju funkcionalnu organizaciju prostora. U organizaciji života ljudi, kao i društva u cjelini, bitna je i vremenska organizacija te organizacija vlastitoga vremena i organiziranost društva tijekom određenih vremenskih razdoblja. Svojim djelovanjem čovjek neprestano djeluje na svijet oko sebe.

B. Promjene i odnosi

Promjene i odnosi u prostoru, vremenu i prirodi oblikuju život kakav poznamo i omogućuju organiziranost svijeta oko nas. Promjene, kao rezultat prilagodbe, ostavile su trag u vremenu zabilježen u prirodnim oblicima i povijesnim izvorima koji nas uče o prošlosti i pripremaju za budućnost. Razumijevanje promjena i odnosa pomaže čovjeku predvidjeti događaje i procese te poštovati samoodrživost Zemlje. U prirodi uočavamo obrasce koji se ponavljaju, poput životnih ciklusa, izmjene dana i noći, godišnjih doba i sl. Rast i razvoj živih bića ovisi o životnim uvjetima, a za očuvanje zdravlja čovjeka bitno je usvojiti i zdrave životne navike. U neprestanom razvoju živog svijeta uz stalne je promjene važno uočiti međuovisnost čovjeka i svih

drugih organizama te okoliša. Svojim djelovanjem čovjek često narušava prirodnu i društvenu ravnotežu ostavljajući vidljive posljedice. Njegovo djelovanje trebalo bi biti u skladu s održivim razvojem, usmjereno na očuvanje okoliša te unaprjeđivanje društva. Međuodnos ljudi, naselja i gospodarskih djelatnosti rezultira procesima i stalnim promjenama u prostoru i vremenu, što se očituje u promjeni njihova prostornog rasporeda, krajolika i važnosti pojedinih regija. Odnosi u obitelji i drugim zajednicama ključni su za razvoj socijalizacije te identiteta.

C. Pojedinac i društvo

Čovjek je društveno biće koje se ostvaruje životom u zajednici. Obitelj je temeljna zajednica u kojoj čovjek stječe iskustva i, pripadajući joj, izgrađuje identitet. U suživotu s članovima obitelji i članovima drugih zajednica dijete ostvaruje svoja prava i ispunjava obveze te preuzima odgovornost. U zajednicama poput vrtića, škole i razreda, važnima za razvoj identiteta, donose se, prihvaćaju i provode pravila ponašanja važna za red i suživot te razvija odgovornost za sebe i druge. Ljudske zajednice nastanjuju prostor te svojim jezikom, kulturom, tradicijom, načinom življenja i djelatnostima, povijesnim i suvremenim događajima tom prostoru daju identitet. Izgradnja nacionalnog identiteta ima svoj temelj u obiteljskoj zajednici, pri čemu dijete upoznaje svoj materinski jezik i razvija svijest o nacionalnoj pripadnosti, a nastavlja s upoznavanjem povijesti svojega zavičaja i domovine te očuvanjem baštine. Učenik pritom razvija građansku, kulturnu, etičku, ekološku i zdravstvenu svijest te postaje odgovoran i aktivan član zajednice.

D. Energija

Energija je potrebna za sve procese koji se odvijaju u prirodi. Preživljavanje živih bića ovisi o unosu i pretvorbi energije. Postoje različiti izvori i oblici energije. U raznim procesima energija prelazi iz jednog oblika u drugi. Važnost energije najlakše spoznamo kada je nema dovoljno. Čovjek bi se trebao što održivije koristiti različitim obnovljivim i neobnovljivim izvorima energije. Proizvodnja i potrošnja energije ima i nepovoljne posljedice na okoliš te je potrebno izgraditi pravilan odnos prema uporabi energije i svijest o različitim opasnostima i mjerama opreza. Postupnim razumijevanjem koncepta energije omogućava se shvaćanje različitih pojava, promjena i procesa.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

Odgojno-obrazovni ishodi definiraju što učenik treba moći, znati i činiti tijekom određene godine školovanja i koje kompetencije treba razviti. Na temelju razrade odgojno-obrazovnih ishoda učitelj će autonomno kreirati tematske cjeline u svojem godišnjem izvedbenom kurikulu. To znači da redosljed odgojno-obrazovnih ishoda u kurikulu ne određuje redosljed učenja i poučavanja te da se dijelovi pojedinih ishoda mogu usvojiti u sklopu različitih nastavnih tema i tematskih cjelina. Odgojno-obrazovne ishode učenik, uz pomoć učitelja, može usvojiti na različitim razinama, a usvajanje ishoda na višoj razini moguće je samo ako ga je učenik usvojio i na svim nižim razinama.

Odgojno-obrazovni ishodi navedeni su u tablicama i označeni pomoću slova i brojeva. Oznaka PP OŠ označava da je riječ o ishodu za posebne programe koji se usvaja u osnovnoj školi. Oznaka PID označava nastavni predmet Priroda i društvo. Nakon oznake nastavnog predmeta slijedi slovo koje predstavlja koncept uz koji je ishod povezan (A – Organiziranost svijeta oko nas, B – Promjene i odnosi, C – Pojedinac i društvo te D – Energija). Prva brojka iza slova koje predstavlja koncept označava razred tijekom kojeg se usvaja taj ishod, a druga redni broj ishoda unutar koncepta. Tako, primjerice, oznaka PP OŠ PID B.1.2. znači da je riječ o ishodu za posebne programe koji se usvaja u sklopu nastave Prirode i društva te da je to drugi ishod unutar koncepta B – Promjene i odnosi za 1. razred osnovne škole.

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu osnovne škole – 70 sati

Učenici u 1. razredu osnovne škole uče opažati i promatrati svijet oko sebe pa tako razlikuju obilježja doma i škole, uloge ljudi u domu i školi, razlikuju osnovne dijelove dana te promjene u prirodi tijekom godine. Primjenjuju osnovna prometna pravila u neposrednoj okolici škole, pravila osobne higijene, kao i pravila pristojnog ponašanja. Tijekom godine sudjeluju u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.

A. Organiziranost svijeta oko nas

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID A.1.1. Učenik razlikuje obilježja škole i doma.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje dijelove škole – prepoznaje dijelove doma pomoću fotografija – razlikuje ulogu doma i škole – prepoznaje opasnosti u domu i u školi – primjenjuje pravila izbjegavanja opasnosti u domu i školi 	– prepoznaje razliku između doma i škole
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dijelovi škole (učionica, kuhinja, dvorana, školsko dvorište/igralište) – školski inventar i pribor (klupe, ploča, torba, pernica, knjiga, bilježnica, olovka, bojice) – dijelovi doma (dnevni boravak, kuhinja, kupaonica) – aktivnosti u domu i školi – potencijalne opasnosti u domu i školi (oštar pribor, uporaba uređaja i sl.). 		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Uvođenje novih naziva potrebno je povezati s neposrednom stvarnosti.</p> <p>Preporuča se koristiti vizualnom podrškom za praćenje sadržaja postupnim uvođenjem slika predmeta.</p> <p>Preporuča se produljiti vrijeme za pojedinu aktivnost s obzirom na vrstu učenikove teškoće i zahtjevnost zadatka ili aktivnosti.</p> <p>Preporuča se obraćati pozornost na modalitet kojim učenik pretežno uči (slušni, vidni), najčešće oblike ponašanja (potreba za hodanjem, česti prekidi, nepoželjna ponašanja), kao i na postojanje pretjerane osjetljivosti na određene podražaje (buka).</p>		
PP OŠ PID A.1.2. Učenik primjenjuje osnovna prometna pravila u neposrednoj okolici škole.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje pravilo sigurnog prijelaza ceste – prepoznaje boje na semaforu i njihovo značenje – primjenjuje pravilo sigurnog prijelaza ceste u neposrednoj okolici škole 	– primjenjuje pravilo sigurnog prijelaza ceste u neposrednoj okolici škole u pratnji odrasle osobe
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prijelaz ceste preko pješačkog prijelaza – semafor – dijelovi i značenje. 		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Opća se promet u neposrednoj okolici škole (cesta, pješački prijelaz, semafor, pješaci, automobili).</p> <p>Uvježbava se siguran prijelaz ceste u neposrednoj okolici škole.</p> <p>Učenika se upozna s opasnostima i rizičnim ponašanjima koja mogu ugroziti njegovu sigurnost i sigurnost drugih (primjerice, trčanje za loptom, istrčavanje na cestu, guranje).</p>		

B. Promjene i odnosi

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID B.1.1. Učenik razlikuje osnovne dijelove dana.	– razlikuje osnovne dijelove dana – povezuje aktivnosti s određenim dijelom dana – prepoznaje da je za obavljanje svake aktivnosti potrebno određeno vrijeme	– prepoznaje osnovne dijelove dana navodeći ih kronološkim redom i povezujući ih s aktivnostima koje provodi tijekom pojedinog dijela dana
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– dijelovi dana (dan, noć, jutro, podne, večer)– vrijeme potrebno za izvršavanje aktivnosti.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se opažanje promjena aktivnosti tijekom dana u školi i u domu.</p> <p>Preporuča se smještanje pojedinih aktivnosti u odgovarajuće dijelove dana uz pomoć grafičkih prikaza. Treba se koristiti IKT-om na različite načine (različiti multimedijalni prikazi, igre za učenje).</p> <p>Koristi se vizualnim i auditivnim pomagalicama za mjerenje vremena.</p> <p>Mjeri se vremensko razdoblje tijekom aktivnosti (vrijeme potrebno za izvršavanje zadatka, vrijeme odmora i sl.).</p>		
PP OŠ PID B.1.2. Učenik razlikuje vremenske prilike tijekom godine.	– opisuje različite vremenske prilike tijekom godine – razlikuje godišnja doba – prepoznaje posebnosti u odijevanju ljudi vezano uz različite vremenske prilike	– prepoznaje vremenske prilike karakteristične za pojedino godišnje doba
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– vremenske prilike– godišnja doba– odijevanje u skladu s vremenskim prilikama.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Koristi se IKT-om na različite načine (različiti multimedijalni prikazi, igre za učenje).</p> <p>Koristi se izvornom stvarnosti za učenje i poučavanje.</p> <p>Promatraju se vremenske prilike u prirodnom okružju u blizini škole (primjerice, u parku) u intervalima tijekom godine.</p> <p>Tijekom aktivnosti pažnja se usmjerava na različite osjete.</p> <p>Skupljaju se prirodni materijali i stvara se prirodoslovni kutak u učionici gdje se mogu vježbati kognitivni procesi (primjerice, sortiranje, uspoređivanje).</p> <p>Prikazuju se vremenske prilike tijekom godišnjih doba pomoću IKT-a.</p>		
PP OŠ PID B.1.3. Učenik primjenjuje pravila osobne higijene uz vođenje.	– razlikuje aktivnosti održavanja higijene tijela – primjenjuje postupak pravilnog pranja ruku prema promatranom primjeru – prepoznaje važnost nošenja čiste odjeće	– prepoznaje važnost pridržavanja pravila osobne higijene za očuvanje zdravlja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- održavanje higijene tijela (pranje ruku, pranje zubi, tuširanje, kupanje)
 - postupak pravilnog pranja ruku
 - važnost održavanja higijene.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik na pokazanim primjerima i primjerima vlastitog ponašanja uočava važnost pridržavanja pravila osobne higijene za svoje zdravlje.

Učenik opaža postupak pranja ruku i pranja zubi.

Učenik ponavlja opažane postupke.

Kontinuirano se ponavljaju higijenski postupci tijekom cijele nastavne godine.

C. Pojedinaac i društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID C.1.1. Učenik primjenjuje pravila pristojnog ponašanja.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje pozdrave– koristi se odgovarajućim pozdravima u svakodnevnim situacijama– razlikuje osnovne riječi pristojnog ophođenja– koristi se osnovnim riječima pristojnog ophođenja u svakodnevnim situacijama	<ul style="list-style-type: none">– koristi se pozdravima u svakodnevnom životu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

- pozdravi (dobro jutro, dobar dan, dobra večer, doviđenja, laku noć) i njihova uporaba
 - osnovne riječi pristojnog ophođenja (molim, izvoli, hvala, oprost).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Važno je povezivanje sa svakodnevnim životnim situacijama.

PP OŠ PID C.1.2.

Učenik razlikuje uloge ljudi u domu i školi.

- prepoznaje uloge svojih ukućana kao i svoju ulogu u domu
 - razlikuje ulogu osoba u svojem razredu
 - navodi imena svojih suučenika
-

– prepoznaje uloge ljudi u domu i školi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- članovi obitelji (majka, otac, brat, sestra, baka, djed)
 - odnosi unutar obitelji
 - odnosi unutar razreda (učitelj – učenik)
 - imena suučenika iz razreda.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se povezivanje sa svakodnevnim situacijama u domu i školi.

Treba povezivati osobe u školi s njihovom ulogom (učitelj ili učenik) te njihovim imenom.

PP OŠ PID C.1.3.

Učenik sudjeluje u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.

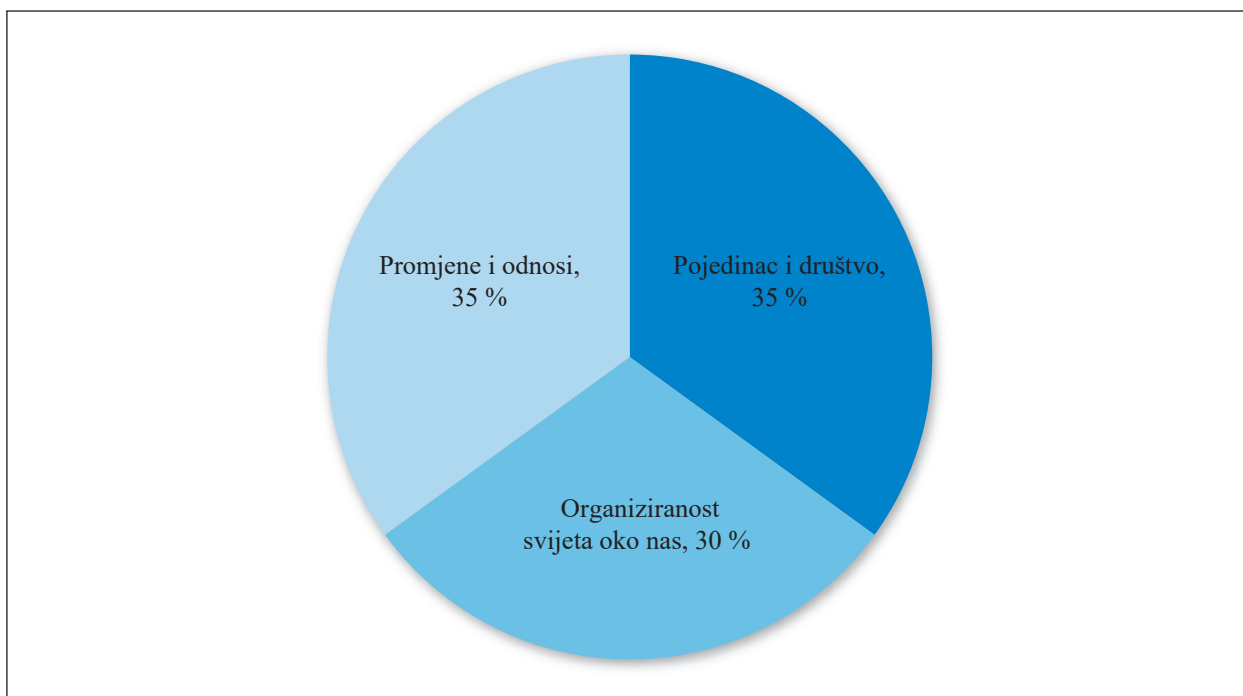
- sudjeluje u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana
 - sudjeluje u pripremi proslava i priredbi
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obilježavanje blagdana
 - obilježavanja praznika
 - obilježavanje prigodnih dana (primjerice, Svjetski dan voda, Dan planeta Zemlje, Dan škole i sl.)
 - obilježavanje rođendana učenika.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenici aktivno sudjeluju u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.

Slika 1. Struktura nastavnog predmeta Priroda i društvo tijekom prve godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu osnovne škole – 70 sati

Učenici u 2. razredu osnovne škole uče opažati širi prostor te opisuju obilježja neposredne okolice i razlikuju zanimanja ljudi iz neposredne okoline, a osnovna prometna pravila primjenjuju na relaciji dom – škola. Razlikuju dane u tjednu, a vremenske prilike u različitim godišnjim dobima povezuju s promjenama u prirodi. Opisuju važnost brige za vlastito zdravlje. Tijekom godine sudjeluju u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.

A. Organiziranost svijeta oko nas

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID A.2.1. Učenik opisuje obilježja neposredne okolice.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje dijelove škole– navodi pravila i dužnosti u školi– prepoznaje ustanove i vjerske objekte mjesta u kojemu živi– razlikuje prirodna obilježja u neposrednoj okolini	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje obilježja neposredne okolice

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ustanove i vjerski objekti u mjestu školovanja (primjerice, škola, crkva, kazalište)
- prirodna obilježja neposredne okolice (reljefni oblici, primjerice, nizina, gora, planina i vrste prirodnih voda, primjerice vode tekućice, vode stajaćice, more).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Za učenje i poučavanje koristi se izvornom stvarnosti.

Za razlikovanje prirodnih i društvenih sadržaja u neposrednoj okolini koristi se IKT-om.

Promatraju se prirodna obilježja neposredne okolice bez nužnog navođenja njihovih naziva.

PP OŠ PID A.2.2. Učenik primjenjuje osnovna prometna pravila na relaciji dom – škola.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje prometne znakove važne za sigurnost pješaka– razlikuje osnovna prometna sredstva u neposrednoj okolini– primjenjuje pravilo sigurnog prijelaza ceste na relaciji dom – škola	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje pravilo sigurnog prijelaza ceste na relaciji dom – škola u pratnji odrasle osobe
--	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prometni znakovi
- prometna sredstva
- dijelovi prometnice (za pješake, za automobile, za bicikle).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Opaza se promet na relaciji dom – škola (cesta, pješački prijelaz, semafor, pješaci, automobili, biciklisti, autobus).

Za uočavanje različitih prometnih sredstava koristi se izvornom stvarnosti.

Uvježbava se sigurno kretanje u prometu u okolini škole i/ili na školskome prometnom poligonu.

Učenik se upoznaje s opasnostima u prometu.

B. Promjene i odnosi

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID B.2.1. Učenik razlikuje dane u tjednu.	– imenuje dane u tjednu – razlikuje radne dane od neradnih – navodi vlastite aktivnosti tijekom pojedinog dana	– imenuje dane u tjednu povezujući ih s vlastitim aktivnostima
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– dani u tjednu– raspored sati– školske i izvanškolske aktivnosti tijekom tjedna.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Oblikuju se grafički (vizualni) prikazi tjednih, dnevnih aktivnosti i rasporeda sati.</p> <p>Povezuje se s pjesmama i tekstovima o tjednima ili danima.</p>		
PP OŠ PID B.2.2. Učenik opisuje promjene u prirodi tijekom pojedinih godišnjih doba na temelju promatranja.	– prepoznaje promjene vezane uz pojedino godišnje doba – opisuje promjene na listopadnim biljkama – opaža promjene u ponašanju životinja tijekom godišnjih doba	– prepoznaje promjene u prirodi karakteristične za pojedino godišnje doba i njihov utjecaj na živi svijet
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– promjene u prirodi tijekom godine (primjerice, razvoj listova na drvenastoj stabljici, vjesnici proljeća, opadanje listova, zimski san kod životinja, polaganje jaja, seoba ptica).		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Za učenje i poučavanje koristi se izvornom stvarnosti.</p> <p>Vodi se dnevnik opažanja.</p> <p>Promatra se priroda u prirodnom okružju u blizini škole (park) u intervalima tijekom godine.</p> <p>Tijekom aktivnosti pažnja se usmjerava na različite osjete.</p> <p>Sakupljaju se prirodni materijali i stvara se prirodoslovni kutak u učionici gdje se mogu vježbati kognitivni procesi (primjerice, sortiranje, uspoređivanje).</p> <p>Na različite se načine koristi IKT-om (različiti multimedijalni prikazi, igre za učenje).</p>		
PP OŠ PID B.2.3. Učenik opisuje važnost brige za vlastito zdravlje.	– opisuje postupke održavanja osobne higijene – opisuje situacije u kojima je potrebno prati ruke – povezuje potrebu nošenja čiste odjeće s održavanjem osobne higijene – prepoznaje glavne dijelove tijela	– razlikuje različite postupke održavanja osobne higijene pravilno ih primjenjujući

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- postupci održavanja osobne higijene (pranje ruku, pranje zubi, tuširanje/kupanje, pranje kose)
- situacije u kojima se peru ruke (prije jela, nakon boravka na svježem zraku, nakon uporabe WC-a)
- glavni dijelovi tijela.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Kontinuirano se ponavljaju higijenski postupci tijekom cijele nastavne godine.

Na početku praktičnog učenja održavanja osobne higijene učenik se nadzire i usmjerava te se postupno smanjuje poticaj radi osnaživanja njegova samostalnog funkcioniranja.

Za grafičko prikazivanje higijenskih postupaka koristi se IKT-om.

U sanitarnim prostorima upotrebljavaju se vizualni podsjetnici.

C. Pojedinaac i društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID C.2.1. Učenik razlikuje zanimanja ljudi iz neposredne okoline.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje zanimanja zaposlenika škole– razlikuje neka zanimanja članova zajednice u kojoj živi	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neka zanimanja ljudi iz neposredne okoline

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zanimanja u školi (učitelj, kuhar, domar)
- zanimanja roditelja/skrbnika i ostalih članova zajednice u kojoj živi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik opaža radna mjesta zaposlenika škole (primjerice, kuhinja, učionica, zbornica, školsko dvorište).

Suraduje se s različitim stručnjacima (primjerice, liječnici, stomatolozi, policajci, vatrogasci) i roditeljima te se upoznaje s njihovim zanimanjem.

U razlikovanju zanimanja koristi se IKT-om.

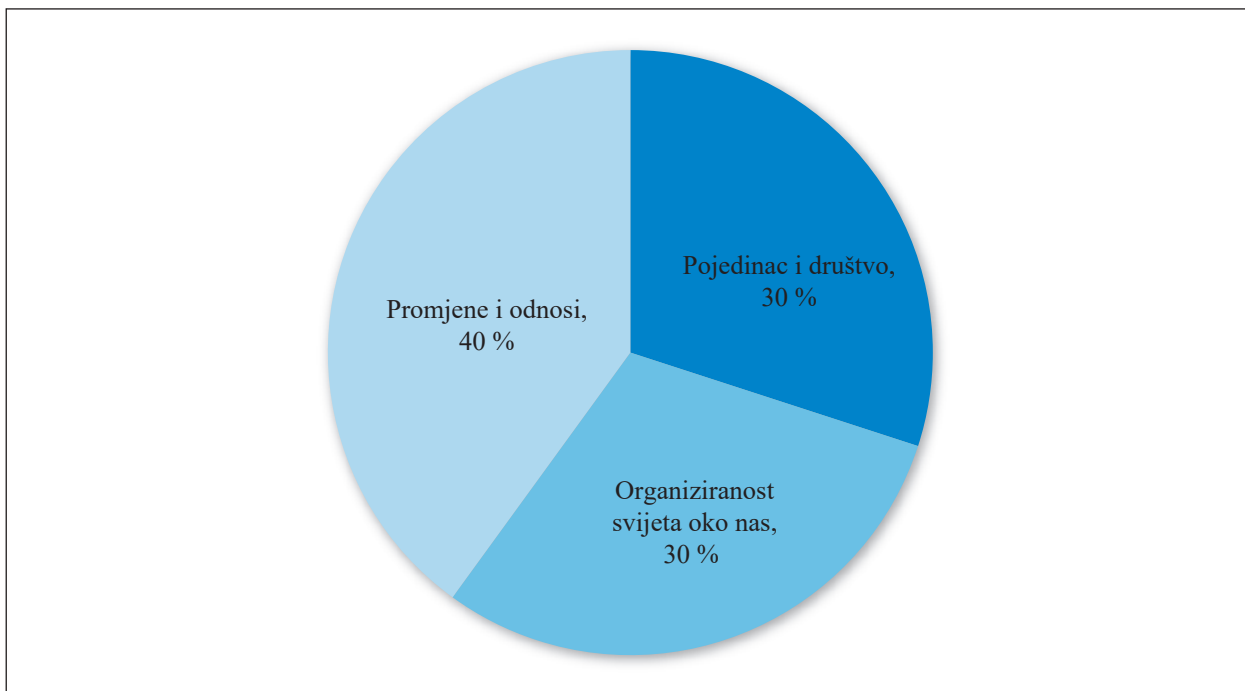
PP OŠ PID C.2.2. Učenik sudjeluje u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.	<ul style="list-style-type: none">– sudjeluje u obilježavanju blagdana praznika i prigodnih dana– sudjeluje u pripremi proslava i priredbi	/
---	---	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obilježavanje blagdana
- obilježavanje praznika
- obilježavanje prigodnih dana (primjerice, Svjetski dan voda, Dan planeta Zemlje, Dan škole i sl.)
- obilježavanje rođendana učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik aktivno sudjeluje u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.

Slika 2. Struktura nastavnog predmeta Priroda i društvo tijekom druge godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu osnovne škole – 70 sati

Učenici u 3. razredu osnovne škole opisuju prirodna obilježja i društvene sadržaje neposredne okolice, razlikuju zanimanja ljudi u mjestu u kojem žive i primjenjuju prometna pravila u svojem mjestu. Opisuju promjene u prirodi tijekom pojedinih godišnjih doba na temelju promatranja te se odgovorno ponašaju prema prirodi. Razlikuju zdrave životne navike na primjerima iz svakodnevnog života. Povezuju rad kućanskih uređaja s iskorištavanjem energije. Tijekom godine sudjeluju u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.

A. Organiziranost svijeta oko nas

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti "dobar" na kraju razreda
PP OŠ PID A.3.1. Učenik opisuje prirodna obilježja i društvene sadržaje neposredne okolice.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje ustanove i vjerske objekte mjesta u kojemu živi– opisuje vode u okolici– razlikuje osobitosti prometa u neposrednoj okolici– razlikuje selo od grada– opisuje djelatnosti ljudi na selu i u gradu– razlikuje ekosustave u neposrednoj okolici– razlikuje kućne ljubimce od domaćih životinja	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje prirodna obilježja i društvene sadržaje neposredne okolice

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ustanove i vjerski objekti u mjestu školovanja (primjerice, škola, crkva, kazalište)
- vode u okolici (primjerice, rijeka, jezero, more)
- promet u neposrednoj okolici
- razlika između sela i grada
- ekosustavi (vrt, voćnjak, livada, šuma, park, vinograd, rijeka, more, jezero)
- domaće životinje i kućni ljubimci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Za učenje i poučavanje koristi se izvornom stvarnosti.

Za opisivanje prirodnih i društvenih sadržaja u neposrednoj okolici upotrebljava se IKT.

Kod obrade ekosustava nije nužno koristiti se pojmom *ekosustav*, već je važno prepoznavanje postojanja različitih ekosustava.

PP OŠ PID A.3.2. Učenik primjenjuje prometna pravila u svojem mjestu.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje prometne znakove važne za sigurnost pješaka– razlikuje osnovna prometna sredstva u svojem mjestu– prepoznaje dijelove prometnice– primjenjuje pravilo sigurnog kretanja u prometu	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje pravilo sigurnog kretanja u prometu u pratnji odrasle osobe
--	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prometni znakovi
 - prometna sredstva (automobili, autobus, tramvaj, bicikl, vlak, brod)
 - dijelovi prometnice (za pješake, za automobile, za bicikle)
 - sigurno kretanje u prometu.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Opažaju se elementi prometa u mjestu u kojem učenik živi (cesta, pješački prijelaz, semafor, pješaci, automobili, biciklisti, autobus).

Koristi se izvornom stvarnosti za uočavanje različitih prometnih sredstava.

Uvježbava se sigurno kretanje u prometu u okolini škole i/ili na školskome prometnom poligonu.

Upoznaje se s opasnostima u prometu.

B. Promjene i odnosi

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID B.3.1. Učenik povezuje vremenske prilike u različitim godišnjim dobima s promjenama u prirodi.	– imenuje godišnja doba – povezuje život živih bića s vremenskim prilikama pojedinoga godišnjeg doba – uspoređuje obilježja svakoga pojedinog godišnjeg doba s prethodnim	– izdvaja vremenske prilike i promjene u prirodi karakteristične za pojedino godišnje doba
<hr/> <p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– godišnja doba– promjene u prirodi podneblja u kojem učenik živi tijekom različitih godišnjih doba. <hr/>		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Promatraju se promjene u izvornoj stvarnosti (bez nužnog navođenja pojmova listopadne i vazdazelene biljke).</p> <p>Pažnja se usmjerava na različite osjete.</p> <p>Vodi se dnevnik opažanja.</p> <p>Sakupljaju se i klasificiraju prirodni materijali.</p> <p>Stvara se prirodoslovni kutak ili prirodoslovna zbirka u učionici.</p> <hr/>		
PP OŠ PID B.3.2. Učenik razlikuje zdrave životne navike na primjerima iz svakodnevnog života.	– prepoznaje zdrave životne navike – opisuje osnove pravilne prehrane – provodi jednostavnu tjelovježbu u zatvorenim i na otvorenim prostorima uz vođenje – prepoznaje štetnost prekomjernog korištenja digitalnom tehnologijom	– prepoznaje zdrave životne navike u svakodnevnom životu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tjelovježba
 - broj obroka u danu i raznovrsnost prehrane
 - odlazak liječniku i stomatologu
 - odijevanje u skladu s vremenskim prilikama
 - osobna higijena
 - boravak na svježem zraku te aktivnosti koje se mogu provoditi na otvorenom prostoru.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Kratko se vježba na otvorenome i u zatvorenom prostoru, primjerice, provode se jednostavne vježbe za razgibavanje koje se mogu izvoditi u zatvorenom prostoru (učionici).

Objašnjava se priprema jednostavnog obroka (primjerice, voćna salata).

Grafički se prikazuju zdrave životne navike.

PP OŠ PID B.3.3.

Učenik primjenjuje pravila odgovornog ponašanja prema prirodi.

- razlikuje čisti i onečišćeni okoliš
- prepoznaje važnost čistog okoliša za vlastito zdravlje
- opisuje ekološki odgovorno ponašanje na temelju vlastitog iskustva
- daje pozitivan primjer svojeg djelovanja na prirodu
- provodi čišćenje neposredne okolice škole

- primjenjuje osnovna pravila odgovornog ponašanja prema prirodi
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjeri onečišćenja okoliša (pretrpane kante za smeće, neodgovorno odložen otpad)
 - ekološki odgovorno ponašanje: štednja vode i električne energije, razvrstavanje otpada
 - čišćenje okoliša.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Izrađuju se predmeti od različitih otpadnih materijala.

Koristi se vizualnim prikazima usmjerenim na štednju vode prilikom pranja ruku i na štednju električne energije.

Provodi se akcija čišćenja školskog dvorišta i neposredne okolice škole. Upotrebljavaju se vizualni prikazi za pomoć u odvajanju otpada.

Promatranjem se uočava čist/onečišćen okoliš.

C. Pojedinaac i društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID C.3.1. Učenik opisuje zanimanja ljudi iz neposredne okoline.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje važnost različitih zanimanja ljudi u mjestu u kojem živi– razlikuje zanimanja ljudi iz neposredne okoline– prepoznaje važnost i vrijednost svakog zanimanja	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje važnost različitih zanimanja ljudi iz neposredne okoline

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zanimanja ljudi u mjestu u kojem učenik živi
- važnost različitih zanimanja ljudi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Provodi se suradnja s različitim stručnjacima (primjerice, liječnici, stomatolozi, policajci, vatrogasci) i roditeljima te se upoznaje s njihovim zanimanjima.

U opisivanju zanimanja koristi se IKT-om.

PP OŠ PID C.3.2.

Učenik sudjeluje u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.

- sudjeluje u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana
- sudjeluje u pripremi proslava i priredbi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obilježavanje blagdana
- obilježavanja praznika
- obilježavanje prigodnih dana (primjerice, Svjetski dan voda, Dan planeta Zemlje, Dan škole i sl.)
- obilježavanje rođendana učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se aktivno sudjelovanje učenika u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.

D. Energija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID D.3.1. Učenik povezuje rad kućanskih uređaja s iskorištavanjem energije.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje kućanske uređaje– prepoznaje da je za rad uređaja potrebna energija– prepoznaje opasnosti koje se mogu javiti pri uporabi uređaja– navodi pravila sigurne uporabe kućanskih uređaja	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje da je za rad uređaja potrebna energija, navodeći pritom pravila o sigurnoj uporabi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

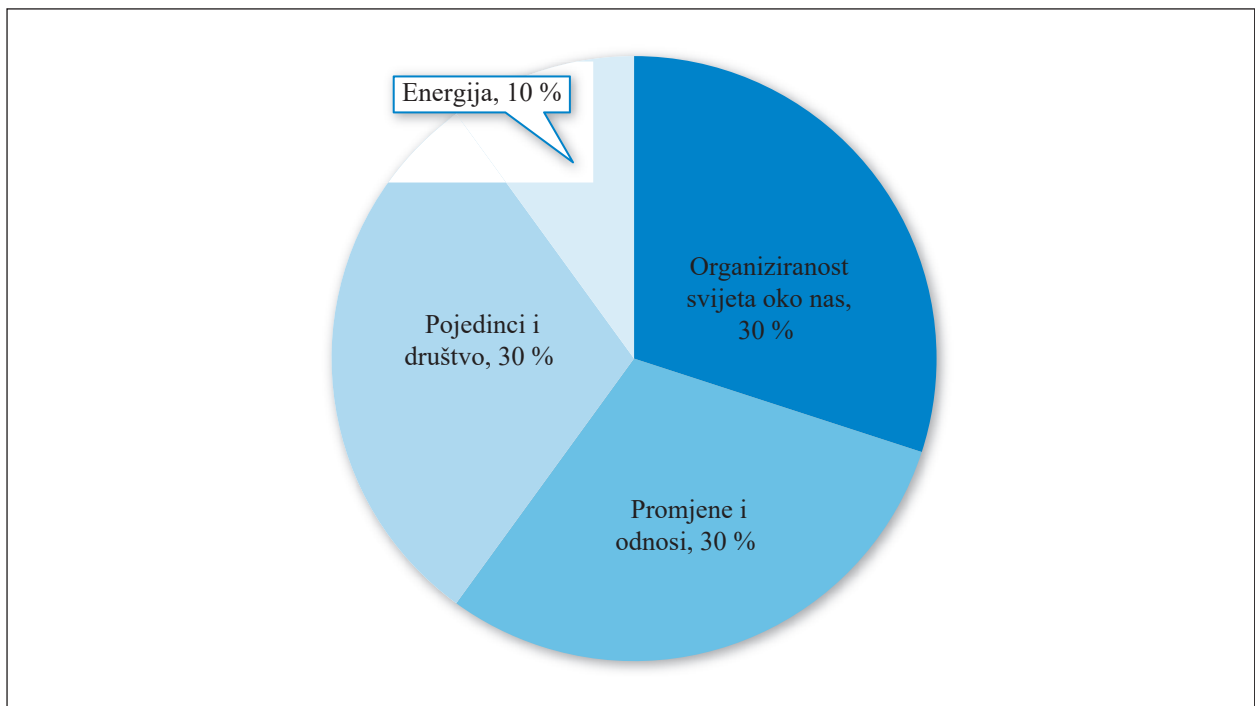
- kućanski uređaji
- energija – pokretač rada kućanskih uređaja
- sigurna uporaba kućanskih uređaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Opaža se što pokreće kućanske uređaje.

Koristi se IKT-om u prepoznavanju opasnosti pri nepravilnoj uporabi kućanskih uređaja.

Izrađuju se plakati s pravilima sigurne uporabe kućanskih uređaja.

Slika 3. Struktura nastavnog predmeta Priroda i društvo tijekom treće godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 4. razredu osnovne škole – 105 sati

Učenici u 4. razredu osnovne škole opisuju posebnosti svojeg zavičaja i zajednica u kojima žive. Opisuju osnovnu građu živih bića te povezuju godišnja doba s radom i životom ljudi te životom ostalih živih bića. Povezuju tjelesnu aktivnost i način prehrane s očuvanjem zdravlja i opisuju ulogu i utjecaj pravila, prava i dužnosti na zajednicu te važnost odgovornog ponašanja. Opisuju osnovne izvore energije. Tijekom godine sudjeluju u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.

A. Organiziranost svijeta oko nas

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID A.4.1. Učenik opisuje posebnosti svojeg zavičaja i zajednica u kojima živi.	– opisuje prirodne posebnosti svojeg zavičaja – opisuje narodne običaje svojeg zavičaja – navodi kulturno-povijesne znamenitosti svojeg zavičaja	– navodi posebnosti svojeg zavičaja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prirodne posebnosti zavičaja
- običaji u zavičaju
- kulturno-povijesne znamenitosti zavičaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

U opisivanju prirodnih posebnosti i kulturno-povijesnih znamenitosti zavičaja (primjerice, posjeti muzejima i glazbeno-kulturnim događajima) koristi se izvornom stvarnosti.

U opisivanju običaja zavičaja (primjerice, pjesme, plesa, narodnih nošnji) koristi se IKT-om.

PP OŠ PID A.4.2. Učenik opisuje osnovnu građu živih bića.	– prepoznaje osnovne dijelove biljaka, životinja/čovjeka – razlikuje biljke prema njihovom vanjskom izgledu (zeljaste, drvenaste)	– razlikuje osnovne dijelove čovjeka/životinja i biljaka
--	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dijelovi biljaka, životinja/ljudi
- razlike među biljkama.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Promatra se priroda u neposrednom okolišu škole.

Uspoređuju se osnovne skupine živih bića u neposrednom okruženju.

Upotrebljavaju se edukativni filmovi o životinjama.

B. Promjene i odnosi

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti "dobar" na kraju razreda
<p>PP OŠ PID B.4.1.</p> <p>Učenik povezuje godišnja doba s radom i životom ljudi te životom ostalih živih bića.</p>	<ul style="list-style-type: none">– opisuje radove ljudi u pojedinom godišnjem dobu– opisuje kako se životinje pripremaju za preživljavanje hladnih zimskih dana– navodi životinje koje spavaju zimski san– povezuje utjecaj životnih uvjeta s rastom biljke– razlikuje listopadne od vazdazelenih biljaka– opaža rast, razvoj i mirovanje biljaka	<ul style="list-style-type: none">– opisuje rad ljudi i život ostalih živih bića tijekom pojedinoga godišnjeg doba
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– radovi povezani s različitim godišnjim dobima (čišćenje snijega, sakupljanje plodova, obrada vrta i sl.)– rad i život ljudi tijekom pojedinoga godišnjeg doba– priprema životinja za zimu te njihovo ponašanje tijekom pojedinih godišnjih doba (primjerice, sakupljanje hrane, zimski san, dobivanje mladih)– ponašanje i život životinja u pojedinim godišnjim dobima– razlika među listopadnim i vazdazelenim biljkama– promjene na biljkama u pojedinim godišnjim dobima s obzirom na promjenu životnih uvjeta.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Za opažanje rada ljudi tijekom godišnjih doba koristi se izvornom stvarnosti.</p> <p>Promatra se život tijekom godine na istom mjestu (primjerice, isto stablo ili živi svijet livade tijekom godine).</p> <p>Izrađuje se slikovni kalendar s podacima o radu ljudi, razvoju biljaka te ponašanju i životu životinja.</p> <p>Provode se jednostavni pokusi s biljkama.</p>		
<p>PP OŠ PID B.4.2.</p> <p>Učenik povezuje tjelesnu aktivnost i način prehrane s očuvanjem zdravlja.</p>	<ul style="list-style-type: none">– provodi jednostavne tjelesne aktivnosti koje se mogu provoditi na otvorenim i u zatvorenim prostorima– povezuje tjelesnu aktivnost sa zdravljem– opisuje zdrav obrok– povezuje pravilnu prehranu sa zdravljem	<ul style="list-style-type: none">– opisuje važnost tjelesne aktivnosti i pravilne prehrane za očuvanje zdravlja
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– tjelesna aktivnost u zatvorenim i na otvorenim prostorima– tanjur pravilne prehrane.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Provodi se vježbanje u zatvorenim i na otvorenim prostorima.</p> <p>Slikovno se prikazuje pravilna prehrana (tanjur pravilne prehrane).</p> <p>Objašnjava se priprema jednostavnoga zdravog obroka (voćna salata i sl.).</p>		

C. Pojedinac i društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID C.4.1. Učenik opisuje ulogu i utjecaj pravila, prava i dužnosti na zajednicu te važnost odgovornoga ponašanja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovna ljudska prava– prepoznaje utjecaj poštovanja osnovnih ljudskih prava na život pojedinca– navodi pravila i dužnosti u svojoj zajednici – opisuje odgovornost kao dosljedno poštovanje pravila, prava i dužnosti– daje primjer posljedice neodgovornog ponašanja	<ul style="list-style-type: none">– navodi važnost pravila, prava, dužnosti te odgovornog ponašanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ljudska prava / prava djece
- razredna pravila i dužnosti
- pravila i dužnosti u obitelji ili nekoj drugoj zajednici
- povezanost prava, pravila, dužnosti i odgovornosti
- bonton.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se sudjelovanje u humanitarnoj akciji (primjerice, skupljanje igračaka, hrane, odjeće za potrebite).

Preporuča se sudjelovanje u razgovoru unutar razredne zajednice / Vijeća učenika (primjerice, pravila kućnog reda škole, razgovor s ravnateljem o kućnom redu, promatranje ponašanja učenika na odmoru i sl.).

Izrađuju se i upotrebljavaju vizualni podsjetnici za sigurno i odgovorno ponašanje.

PP OŠ PID C.4.2. Učenik sudjeluje u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.	<ul style="list-style-type: none">– sudjeluje u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana– sudjeluje u pripremi proslava i priredbi
---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obilježavanje blagdana
- obilježavanja praznika
- obilježavanje prigodnih dana (primjerice, Svjetski dan voda, Dan planeta Zemlje, Dan škole i sl.)
- obilježavanje rodendana učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se aktivno sudjelovanje učenika u obilježavanju blagdana, praznika i prigodnih dana.

D. Energija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PID D.4.1. Učenik opisuje osnovne izvore energije.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje hranu kao izvor energije za život ljudi– navodi Sunce kao izvor energije– prepoznaje postojanje energije u strujanju vode i zraka	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovne izvore energije

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

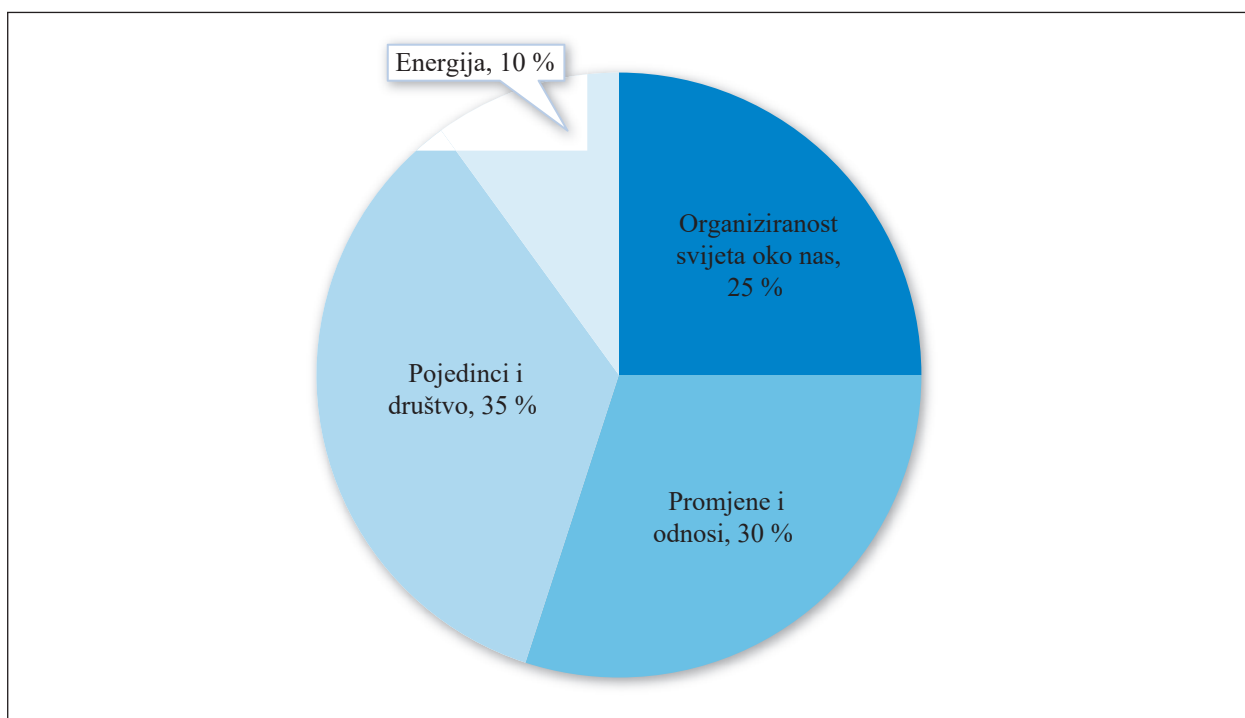
- Sunce i hrana kao izvor energije
- energija u strujanju vode i zraka (vjetar).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

U opisivanju osnovnih izvora energije koristi se IKT-om.

Povezuje se prehrana s obavljanjem svakodnevnih aktivnosti.

Izvede se jednostavni pokusi (primjerice, pokretanje automobila od kartona i čepova plastičnih boca istiskivanjem zraka iz balona).

Slika 4. Struktura nastavnog predmeta Priroda i društvo tijekom četvrte godine učenja i poučavanja

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Nastavni predmet Priroda i društvo konceptualno je povezan s ostalim nastavnim predmetima, međupredmetnim temama i različitim odgojno-obrazovnim područjima. Tako je učenicima omogućeno povezivanje nastavnih sadržaja, bolje usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda i uspješnije usvajanje koncepata.

Povezanost s nastavnim predmetom Hrvatski jezik ostvaruje se tijekom svih aktivnosti budući da iste uključuju govorenje, pisanje i komunikaciju s drugim učenicima i učiteljem. Povezanost s nastavnim predmetom Matematika ostvaruje se primjenom vještina mjerenja, računanja, uspoređivanja te opisivanja prostora, vremena i prirode. Zbog raznovrsnosti nastavnih sadržaja odgojno-obrazovni ishodi Prirode i društva lako se mogu povezati s odgojno-obrazovnim ishodima nastavnih predmeta stranih jezika. Odgojno-obrazovni ishodi povezani s baštinom, značajnim osobama i događajima iz prošlosti zavičaja i domovine mogu se povezati te usvojiti i u nastavnim predmetima umjetničkoga područja. Briga o osobnome zdravlju potiče svijest o važnosti zdravlja i boravka u prirodi te su nadogradnja sadržajima predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura. Budući da se u nastavi Prirode i društva učenike potiče na prikupljanje informacija i predstavljanje rezultata rada, uporabom informacijsko-komunikacijske tehnologije u te svrhe može se ostvariti povezanost s nastavnim predmetom Informatika.

Očekivanja međupredmetne teme Učiti kako učiti usvajaju se na svakome nastavnom satu Prirode i društva aktivnim sudjelovanjem učenika u odgojno-obrazovnome procesu. Na taj se način uspješnije i lakše povezuju znanja i vještine iz različitih područja koja primjenom u svakodnevnim životnim situacijama postaju trajna, a učenici postaju samostalniji u učenju i pripremljeniji za život. Razvijanjem samostalnosti učenici stječu samopouzdanje te postupno preuzimaju odgovornost za osobni uspjeh. Aktivna uloga učenika u odgojno-obrazovnome procesu, koja uključuje promatranje, propitivanje, promišljanje i zaključivanje, sustavno razvija njegovo kritičko mišljenje.

Odgojno-obrazovni ishodi nastavnog predmeta Priroda i društvo, povezani s očekivanjima međupredmetnih tema (Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj, Poduzetništvo, Osobni i socijalni razvoj, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije i Zdravlje) omogućuju izgradnju građanske, kulturne, etičke, ekološke i zdravstvene svijesti učenika. Time on postaje odgovoran i aktivan građanin koji djeluje i pridonosi boljitku zajednice.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Suvremeni pristup učenja i poučavanja u nastavi Prirode i društva stavlja učenika u središte nastavnog procesa te uključuje primjenu različitih strategija poučavanja usmjerenih na učenika.

Kako bi učenicima s teškoćama u razvoju osigurali uspješno razumijevanje, učenje i primjenu naučenog, potrebno je nastavne sadržaje i aktivnosti za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Prirode i društva prezentirati tako da budu primjereni njihovim sposobnostima, vještinama, interesima, predznanju i iskustvu. Pritom je potrebno primijeniti one metode, tehnike i sredstva u radu koje najbolje odgovaraju putevima prijema informacija za pojedinog učenika, odnosno stilu njegova učenja.

Učenici s teškoćama u razvoju predstavljaju heterogenu skupinu, njihova teškoća sama po sebi ne određuje pristup učenju i poučavanju jer učenici s istom vrstom i stupnjem teškoće u razvoju mogu imati posve drugačije obrazovne potrebe. Stoga je potrebno na početku svake školske godine provesti inicijalnu edukacijsko-rehabilitacijsku procjenu sposobnosti, interesa, obrazovnih razina, vještina i potreba svakog učenika na kojoj će se temeljiti daljnji rad. Na temelju inicijalne procjene učitelj može odrediti koje će strategije poučavanja biti učinkovite i izraditi individualni plan u koji će uključiti primjerene oblike prilagodbe (strategija, metoda i oblika poučavanja te vrednovanja) čime će učeniku s teškoćama u razvoju omogućiti uspješno usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda (i razvijanje planiranih kompetencija) u skladu s njegovim sposobnostima.

U nastavu Prirode i društva potrebno je uključiti vježbe i aktivnosti kojima se potiče razvoj elementarnih perceptivno-motoričkih i kognitivnih vještina neophodnih za uspješno učenje. To su jednostavne komponente učenja koje učenici s teškoćama u razvoju moraju savladati da bi na njih mogli nadograđivati složene procese učenja kompleksnijega školskog gradiva u starijoj školskoj dobi. Vježbanje hotimične pažnje, opažanja, promatranja i koncentracije, kao i aktivnosti poput pridruživanja, razvrstavanja, sparivanja, nizanja i uspoređivanja trebaju biti tematski povezane sa sadržajima koji se obrađuju te mogu biti sastavni dio bilo kojeg nastavnog sata Prirode i društva.

Osim što je potrebno težiti tomu da na svakom nastavnom satu Prirode i društva učenik s teškoćama u razvoju usvaja znanje u skladu sa svojim sposobnostima, pokaže znanje koje je stekao i bude aktivan, vrlo je važno omogućiti mu i da doživi uspjeh. Osjećaj uspjeha snažan je motivator za učenje svim učenicima. Iako je potrebno izbjegavati situacije u kojima će učenik s teškoćama u razvoju doživjeti neuspjeh, važno je pred učenike stavljati zadatke primjerene težine koje mogu riješiti samostalno ili uz primjerenu podršku što će potaknuti razvoj njihova samopouzdanja, ustrajnosti i motivacije za rad. Kako učenici ne bi preuzeli pasivnu ulogu u procesu učenja i pretjerano se oslanjali na druge (učitelja ili pomoćnika u nastavi), strategije koje se primjenjuju u poučavanju trebaju uključivati i postupno smanjivanje pružanja podrške zato što se kod učenika želi postići što veći stupanj samostalnosti.

Učenje se u nastavi Prirode i društva zasniva na učenikovu iskustvu, otkrivanju i istraživanju pa je vrlo važno uključiti učenike s teškoćama u razvoju u različite oblike aktivnog učenja. Od prvog razreda to može biti svakodnevno, sustavno opažanje i promatranje neposredno u prirodi čime se učenike usmjerava k otkrivanju svojstava i osobina predmeta različitim osjetilima na bliskim, jednostavnim i zanimljivim primjerima. Time se potiče izoštravanje učenikove percepcije i uočavanje promjena u neposrednom okolišu i učenika se postupno uvodi u istraživački rad. Promatranje je vođeno od strane učitelja s ciljem prepoznavanja, razlikovanja, imenovanja i opisivanja promatranog te uočavanja što više pojedinosti o promjenama koje se odvijaju u prirodi u različitim godišnjim dobima. Osim usmjeravanja na promatranje, učenike je potrebno poticati na skupljanje prirodnog materijala (u izvanučioničkoj nastavi) i korištenje njime za izradu prirodoslovnog kutića u školi ili razrednog kalendara prirode.

Tijekom prvih triju razreda u spoznavanju neposrednog okoliša prevladava utvrđivanje, izlaganje i jednostavno evidentiranje činjenica uočenih promatranjem, a tek se u četvrtom razredu pozornost sve više usmjerava na otkrivanje međusobnih povezanosti pojava u okružju te se postupno prelazi na uopćavanje onoga što se promatralo. U ovom razdoblju učenike se upoznaje s mogućnošću spoznavanja prirode izvođenjem pokusa i tumačenjem njihovih rezultata.

Stvaranje sigurnoga, poticajnog i podržavajućeg okružja za učenje i poučavanje jedna je od temeljnih uloga učitelja. Kao organizator odgojno-obrazovnog procesa učitelj ima odgovornost odabrati primjerene strategije učenja i aktivnosti poučavanja kojima će učeniku omogućiti da uči na način koji najviše korelira s njegovim razvojnim i edukacijskim potrebama, tako da može što bolje razumjeti sadržaj koji se uči, upamtiti ga, primijeniti, iskazati svoje znanje te izgraditi pozitivnu sliku o sebi. Provedbom dobro osmišljenih metodičkih scenarija učenja i poučavanja učitelj može utjecati na razvijanje interesa učenika za prirodoslovlje i na povećanje njegove motivacije za učenje. Stoga bi učitelj trebao nastavu učiniti što zanimljivijom i dinamičnijom primjenom različitih aktivnosti poput učenja otkrivanjem, igranja didaktičkih igara, pričanja priča, igranja uloga, organiziranja posjeta, sudjelovanja u projektima, izrade vizualnih prikaza, primjene računalnih programa i aplikacija, izvođenja pokusa i slično. Učitelj doprinosi stvaranju povoljnoga razrednog ozračja i potiče primjerene oblike međuodnosa s drugima i međusobno poštovanje te pruža podršku razvoju odgovornoga ponašanja u skladu s razrednim pravilima i normama zajednice. Izradom primjerenoga individualiziranoga kurikula učitelj će učeniku s teškoćama u razvoju omogućiti uspješnije usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda.

U učenju i poučavanju nastavnog predmeta Priroda i društvo očekivani odgojno-obrazovni ishodi usvajaju se različitim nastavnim sredstvima te izvorima znanja. Primarni izvor znanja društveno je okružje učenika i priroda čiji je on dio. To može biti bilo koji predmet/situacija iz neposredne blizine koja ima veze s nastavnim sadržajem i koju učenik može uživo vidjeti, doživjeti, promatrati i proučiti, ali isto tako to su i izvanučionične aktivnosti (šetnje, posjeti, izleti...) koje omogućuju učenicima stjecanje znanja u realnim životnim

situacijama i iskustvima. Učitelj najbolje zna koje mogućnosti mu pruža mjesto u kojem se škola nalazi te kako najbolje može iskoristiti te mogućnosti u svrhu poučavanja.

Kada je nedostupna, izvornu stvarnost potrebno je nadomjestiti nastavnim sredstvima (modelima, videozapisima, prezentacijama, slikama, udžbenicima, radnim listovima i slično) koja u pravilu trebaju biti vrlo jednostavna, bez suvišnih detalja i prilagođena perceptivno-motoričkim i spoznajnim sposobnostima učenika. U nastavi Prirode i društva vrlo je važna i primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije kao izvora znanja (multimedijskih prikaza, elektronskih interaktivnih udžbenika, edukacijskih programa, animacija ili simulacija) jer učenicima s teškoćama u razvoju omogućuje promatranje procesa i pojava koje svojim osjetilima ili u mjestu stanovanja ne bi mogli spoznati. Učitelj ima autonomiju u izboru, pripremi, izradi i prilagodbi izvora znanja te materijala za učenje i poučavanje.

Okruženje u kojemu se odvija proces učenja treba kreirati tako da učenicima bude ugodno i zanimljivo te da ih potiče na istraživanje, učenje i samostalnost. Poticajno okruženje za učenje treba biti dinamično, polaziti od učenika i njegovih interesa i neprestano stimulirati njegove potencijale, omogućujući interakciju s materijalima, s drugim učenicima i odraslima. U radu s učenicima s teškoćama u razvoju osobito je važno da fizičko okruženje bude sigurno i da se lako nadzire. Izvanučionična nastava oblik je nastave koji bi što češće trebalo primijeniti u nastavi Prirode i društva. Školsko dvorište izvrsno je okruženje za učenje koje svakako treba iskoristiti za usvajanje dijela odgojno-obrazovnih ishoda. Prostor za učenje unutar učionice treba biti prilagodljiv, omogućavati dio za grupnu interakciju i dio za individualno funkcioniranje. Mora biti prikladan za sve učenike te pružati mogućnost za zadovoljavanje individualnih interesa i potreba učenika. To se postiže pravilnim osmišljavanjem izoliranih mjesta, primjerice „tihog kutka” ili „senzoričkog kutka” koji će učenicima omogućiti samoregulaciju emocija i ponašanja ili potreban predah. Učenike treba poticati da sudjeluju u oblikovanju i održavanju okruženja za učenje.

Učenicima s teškoćama u razvoju nužno je osigurati dovoljno vremena za promatranje i izvođenje aktivnosti uz uvođenje stanki, ako je to potrebno, zbog otklonjive pažnje ili bržeg zamaranja. Red, struktura, dosljednost u pravilima i očekivanjima stvaraju osjećaj sigurnosti i osobito su važni učenicima s teškoćama u razvoju. Za ove učenike važne su rutina i predvidljivost u nastavnom procesu, odnosno potrebno je da točno znaju što ih očekuje i što slijedi jer će to povećati njihovu spremnost i koncentraciju za izvođenje zadatka. Učenike je stoga važno unaprijed upoznati s planiranim aktivnostima i zadaćama, pri čemu je poželjno koristiti se vizualnim rasporedima. U svakodnevno funkcioniranje učenika s teškoćama u razvoju potrebno je uključiti i neke specifične postupke i aktivnosti koje će učenicima omogućiti kratak predah i odmak od rada i učenja kako bi zadržali fokus pažnje i smirenost tijekom radnog dana. U tu svrhu na satu je poželjno primjenjivati aktivnosti koje razbuđuju i potiču kretanje (*brain gym*, *brain breaks*, vježbe razgibavanja) ili relaksiraju (vježbe disanja, „vježbe tišine“...) ovisno o potrebama učenika.

Koncepti unutar nastavnog predmeta Priroda i društvo izgrađuju se definiranim ishodima. Ishodi se ne usvajaju redosljedom kojim su napisani u kurikulumu. Učitelj određuje vrijeme koje je potrebno za usvajanje pojedinih ishoda u skladu s potrebama učenika, vodeći računa o tome da je potrebno usvojiti sve ishode propisane kurikulumom tijekom pojedine nastavne godine.

Učitelj ima slobodu primijeniti različite načine organizacije rada i učenja uz kombiniranje i grupiranje učenika kako bi što bolje iskoristio potencijale svih učenika u razredu i osigurao uspjeh svakoga od njih. U nastavi Prirode i društva najčešće se koristi frontalnim i individualnim radom uz postupno uvođenje učenika u grupni rad i rad u paru.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje u nastavnome predmetu Priroda i društvo treba biti učestalo, različito i redovito tijekom školske godine. Primjenjuju se tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga. Cilj vrednovanja nije samo ocjena, već praćenje napredovanja učenika, njegova individualnog razvoja te usmjeravanje i poticanje učenika kako bi postigao maksimalne rezultate u skladu sa svojim mogućnostima. Učenik se aktivno uključuje u proces vrednovanja od početka obrazovanja. Vrednovanje je kriterijsko pa učitelj za svaku aktivnost koju vrednuje izrađuje kriterije i s njima unaprijed upoznaje učenike ili ih izrađuje zajedno s njima.

U vrednovanju za učenje formativno se prati napredovanje učenika pri čemu je važna redovita povratna informacija o napredovanju i postignutome uspjehu učenika u odnosu na očekivanja. Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom, već kvalitativnom povratnom informacijom o tijeku procesa učenja i usmjereno je na napredak učenika koji je ostvario u određenome vremenu, kao i unaprjeđenje poučavanja. Važno je naglasiti da se trenutačna postignuća učenika uspoređuju s njegovim prethodnim postignućima, a ne s drugim učenicima. Potrebno je uspostaviti pozitivno ozračje u kojem učenik prati svoja postignuća i prepoznaje uspjeh i napredovanje u učenju što je moguće jedino ako se svakodnevno razgovara o tome. Učenici i roditelji trebaju dobiti pravodobne i jasne povratne informacije o tome što su učenici naučili, koliko (kvantiteta) i koliko dobro (kvaliteta) kako bi znali sljedeći korak u procesu učenja. Učitelj za svakoga učenika upisuje i kratak osvrt na postignuća konkretnim i autentičnim opisom „jakih strana” te preporuka za napredovanje u predmetu. Kvalitativni osvrt treba ukazati na to što učenik zna i može izvesti, u kojim elementima je posebno uspješan, a u kojima treba unaprijediti učenje i rezultate, tj. u kojima treba podršku. Učitelj također opisuje razvoj temeljnih kompetencija učenika u nastavnom predmetu Priroda i društvo. Neke od metoda vrednovanja za učenje su: praćenje učenika tijekom provedbe aktivnosti, postavljanje pitanja radi provjere razumijevanja, anegdotski zapis, jednostavni grafički organizatori, učeničke mape, izlazne kartice i sl. Važno je naglasiti da učitelj, pripremajući se za nastavni rad, kad oblikuje ishode aktivnosti, ujedno planira i vrednovanje te osmišljava aktivnosti za usvajanje ishoda.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja, kao samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje, uz stalnu podršku učitelja s ciljem razvoja što samostalnijeg učenja. Učitelj planira vrijeme potrebno za poticanje, usmjeravanje i modeliranje vrednovanja kao učenja. Neke od metoda vrednovanja kao učenja koje se mogu primijeniti u posebnim razrednim odjelima su: liste za procjenu, povratna informacija dogovorenim znakom i sl.

Vrednovanje naučenoga primjenjuje se kao sumativno vrednovanje razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u određenome trenutku tijekom nastavne godine. Pri svakom vrednovanju valja voditi računa o primjeni različitih načina i postupaka vrednovanja kako bi učenici imali priliku pokazati stečene kompetencije na način na koji to njima najviše odgovara. Osim usmenoga i pisanog provjeravanja, učitelj se može koristiti i opažanjima učenikova rada, praktičnim radovima, grafičkim organizatorima znanja, modelima, učeničkom mapom i sl. Bez obzira na načine i postupke vrednovanja, nužno je voditi računa da zadatci postavljeni učenicima budu primjereni s obzirom na kognitivne razine koje se kod učenika u posebnim razrednim odjelima žele provjeriti, a u skladu s njihovim mogućnostima. Različitim pristupima vrednovanju i zahtjevima prema učeniku te integracijom različitih vrsta i izvora podataka o njegovu napredovanju, prikupljaju se kvalitetni i pouzdani dokazi o njegovim postignućima. Postignuća učenika vrednuju se brojčanom ocjenom, osim u prvom polugodištu prvog razreda kada se provodi samo formativno vrednovanje. Pritom se zadržava ljestvica školskih ocjena od pet stupnjeva (nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4, odličan – 5).

U nastavnom predmetu Priroda i društvo dva su elementa vrednovanja:

- usvojenost znanja
- razvijenost vještina.

Usvojenost znanja i razvijenost vještina iskazuju se ocjenom, bez obzira na metodu kojom su informacije o tome prikupljene. Usvojenost znanja obuhvaća znanja različitih kognitivnih razina koja je učenik usvojio

u skladu s ishodima definiranim u kurikulumu. Element vrednovanja Razvijenost vještina obuhvaća vještine opažanja, izradu postera i modela, komunikacijske, orijentacijske, grafičke vještine i sl.

Uz brojčane ocjene jednako su važan dio vrednovanja i bilješke kojima učitelj redovito opisuje i prati napredovanje učenika. One su povratna informacija učeniku, roditelju i samome učitelju o svim aktivnostima učenika, procesima učenja, suradnji i radu u paru i/ili skupini, donošenju valjanih odluka, vrednovanju učenika i samovrednovanju. Nastavnim predmetom Priroda i društvo razvijaju se navike, vrijednosti i stavovi te pozitivan odnos prema sebi, drugima i prirodi. Stoga pojedini definirani ishodi nisu mjerljivi kao konačan rezultat, ali su jednako važni i vrednujemo ih u procesu učenja prateći sudjelovanje učenika u različitim svakodnevnim aktivnostima. U nastavi Prirode i društva mogući su i razredni projekti različitih tema i trajanja tijekom kojih je poželjno razvijati vještine vrednovanja i samovrednovanja te rada na projektu.

Zaključna ocjena izriče se brojkom i riječju, jednakom ljestvicom kao i kod sumativnog vrednovanja. U zaključnoj ocjeni jednak udio čine ocjene iz obaju elemenata vrednovanja, ali treba uzeti u obzir i opisno praćenje. Zaključna ocjena ne mora biti jednaka aritmetičkoj sredini pojedinačnih ocjena.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA

A. Svrha i opis predmeta

Prirodu čine živa bića, neživa priroda te pojave i procesi koji se u njoj zbivaju. Istražuju je astronomija, biologija, fizika, fizička geografija, geologija i kemija. Svrha učenja nastavnog predmeta Priroda je razumijevanje svijeta u kojemu živimo kako bi se u njemu održivo živjelo. Učenje o prirodi obuhvaća osnovne koncepte biologije, fizike i kemije, od čestica koje grade tvari, preko živoga i neživog svijeta na Zemlji, do najvećih struktura u svemiru. Aktivnim uključivanjem učenika u proces učenja razvijaju se osnovne vještine i znanja i potiče se osjetljivost i odgovornost prema okolini. Upoznavanjem svijeta oko sebe učenik stvara predodžbu o bogatstvu različitosti svoje okoline, postupno spoznajući vlastito mjesto i ulogu u zajednici i svijetu.

Učenjem Prirode (kratka oznaka predmeta PRI) potiče se razvijanje vještine opažanja, prepoznavanja oblika, oblikovanja pretpostavki i donošenja zaključaka. Odgojno-obrazovni proces temeljen na istraživačkom pristupu pridonosi razvoju vještina koje će učenici moći primijeniti i u svakodnevnom životu te donositi relevantne odluke za osobnu dobrobit, dobrobit zajednice i prirode. Učenike se osposobljava za suradnju i komunikaciju uz međusobno uvažavanje te ih se potiče na osobni doprinos očuvanju bioraznolikosti. Razvijanjem odgovornosti potiče se solidarno promišljanje i djelovanje.

Priroda se poučava nadovezujući se na znanja, vještine i stavove stečene u nastavnim predmetu Priroda i društvo. Konceptualno i sadržajno predstavlja proširenje poučavanja prirodoslovlja.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta

U nastavnim predmetu Priroda učenici stječu temeljna znanja i vještine u prepoznavanju i razumijevanju bioloških, kemijskih i fizičkih pojava i procesa.

U skladu s time, odgojno-obrazovni ciljevi predmeta Priroda jesu:

- usvajanje osnovnih prirodoslovnih koncepata na primjerima iz svakodnevnog života
- uočavanje i opisivanje organiziranosti i funkcioniranja živoga i neživog svijeta te razvijanje znatiželje za upoznavanje raznolikosti živog svijeta te svojeg mjesta i uloge u njemu
- razumijevanje osobnog rasta i razvoja kao fizičkoga, psihološkog i socijalnog procesa koji se odvija u interakciji s drugim ljudima i prirodom u cjelini te važnosti brige za vlastito zdravlje i zdravlje zajednice usvajanjem zdravih životnih navika
- stjecanje iskustava koje će pobuditi znatiželju i interes za osnovne kemijske, fizičke i biološke procese te pojave
- oblikovanje pozitivnog stava o sebi i svijetu oko sebe uz razvijanje odgovornosti za vlastite postupke.

C. Struktura - organizacijska područja predmetnog kurikula

Kurikul nastavnog predmeta Priroda za posebne programe organiziran je u tri makrokoncepta (područja): Organiziranost prirode, Procesi i međudjelovanja te Energija. Oni proizlaze iz konceptualnog okvira prirodoslovnog područja. Međusobno se prožimaju i nadopunjuju, integrirajući spoznaje prirodnih znanosti i međupredmetnih tema: Zdravlje, Održivi razvoj, Učiti kako učiti, Građanski odgoj i obrazovanje, Poduzetništvo, Osobni i socijalni razvoj, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije.

Sva tri makrokoncepta široko su definirana i u sebi integriraju više koncepata (podpodručja) ključnih za stjecanje temeljnih znanja, vještina i stavova u području prirodoslovlja. Razumijevanje najvažnijih ideja makrokonceptata izgrađuje se postupno tijekom četiriju godina učenja Prirode, uz razvijanje temeljnih kompetencija (Osobni i socijalni razvoj, Oblici mišljenja te Oblici rada i korištenje alatima) važnih za svakodnevni život.

U makrokonceptu Organiziranost prirode objašnjava se ustrojstvo prirode. Razumijevanje uslozňnjavanja prirode temelji se na prepoznavanju čestice kao najmanje sastavnice prirode i stanice kao osnove za razumijevanje građe živih bića, kao i na razumijevanju odnosa veličina pojedinih ustrojstvenih razina i uočavanju temeljnih i zajedničkih načela građe živoga i neživog svijeta. Osnovne zakonitosti prirode moguće je objasniti samo uz proučavanje prirodnih pojava i procesa koje povezuju živu i neživu prirodu, a koji se objašnjavaju kao dio makrokoncepta Procesi i međudjelovanja. Sve u prirodi pokreće energija pa se spoznaje iz makrokoncepta Energija povezuju s procesima i međudjelovanjima koji se odvijaju unutar ustrojstvenih razina i među njima.

Koncepti nastavnog predmeta Priroda izgrađuju se ponajprije promatranjem i istraživanjem. Promatranjem, istraživanjem i interpretiranjem pojava, procesa i međuodnosa u neposrednom okolišu i u svakodnevnom životu, na temelju stečenih iskustava, učenici uočavaju posljedice procesa, djelovanja i vlastitih postupaka. Učenike se potiče na korištenje različitim informacijama čime se razvija logičko mišljenje u okvirima njihovih mogućnosti. Primjenom suradničkog učenja razvijaju socijalne vještine poput komunikacije, asertivnosti, empatije, suradnje i uvažavanja drugih. Metodološki pristup, koji se temelji na istraživanju pa je tako i nazvan istraživačkim pristupom, prožima sva tri makrokoncepta i olakšava usvajanje definiranih odgojno-obrazovnih ishoda.

Makrokoncepti nisu tematske cjeline. Njihov redosljed u kurikulu ne utječe na redosljed učenja i poučavanja, a broj definiranih odgojno-obrazovnih ishoda ne određuje njihovu važnost niti vremensku zastupljenost u odgojno-obrazovnom procesu. Označeni su velikim tiskanim slovima (Tablica 1).

Tablica 1. Oznake makrokonceptata u odgojno-obrazovnim ishodima

Oznake makrokoncepta			
Oznaka	A	B	C
Makrokoncept	Organiziranost prirode	Procesi i međudjelovanja	Energija

A. Organiziranost prirode

Organiziranost prirode podrazumijeva ustrojstvo žive i nežive prirode koje su uzročno-posljedično povezane i čine neraskidivu cjelinu. Na svim ustrojstvenim razinama postoji red i može se prepoznati zajednički obrazac organizacije. Strukturna je osobina živoga i neživog svijeta združivanje čestica u sve složenije tvari, do stanica, tkiva, organa, organskih sustava, jedinki, ekosustava i dalje sve do svemira. Svaka ustrojstvena razina ima svoje značajke te je svaka sljedeća razina složenija, sa sebi svojstvenim značajkama, a njihova organiziranost osigurava funkcioniranje živih sustava. Odgojno-obrazovni ishodi u sklopu ovog makrokoncepta označeni su slovom A.

B. Procesi i međudjelovanja

Sve ustrojstvene razine u prirodi teže postizanju uravnoteženog stanja na koje utječu svi procesi i pojave koji se odvijaju u prirodi. Svijet koji nas okružuje promjenjiv je i u njemu se neprekidno događaju procesi koji uzrokuju promjene poput izmjene godišnjih doba, dana i noći, Mjesečevih mijena, kruženja vode, niza razvojnih procesa tijekom života, prijenosa topline, pretvorbe jednog oblika energije u drugi, prilagodavanja i održivosti živih bića. Razumijevanje prirodnih pojava i procesa preduvjet je razumijevanja svijeta koji nas okružuje i složenih mehanizama i ciklusa u neživoj i živoj prirodi. Svi procesi u prirodi povezani su međudjelovanjem živih bića i okoliša. Narušavanje uravnoteženog stanja u neživoj prirodi posljedično utječe na procese u živim sustavima kojima se održava njihova dinamička ravnoteža koja je preduvjet zdravlja. Djelovanje čovjeka na prirodne procese sve je više izraženo te je potrebno osvijestiti važnost života prema načelima održivog razvoja, što podrazumijeva djelovanje na razini zajednice, kao i na osobnoj razini svakog pojedinca. Održivi razvoj preduvjet je održivosti prirode, a uvjetuje ga što manje ometanja prirodnih procesa i međudjelovanja. Ishodi u sklopu ovog makrokoncepta označeni su slovom B.

C. Energija

Sve u prirodi pokreće energija. Ona se izmjenjuje u procesima koji se odvijaju na svim ustrojstvenim razinama prirode. S obzirom na to da su neobnovljivi izvori energije ograničeni, ljudi se njima moraju održivo koristiti te se orijentirati i na njezine obnovljive izvore. Energija ne može ni nastati ni nestati, može samo prelaziti iz jednog oblika u drugi, a te se pretvorbe odvijaju i u živome i u neživom svijetu. Temeljni izvor energije za većinu živih bića na Zemlji je Sunce što ukazuje na neraskidivu vezu između žive i nežive prirode. Funkcioniranje i održivost živih sustava ovisi o njezinu konstantnom unosu, počevši od vezanja Sunčeve energije procesom fotosinteze do pretvorbi, skladištenja i iskorištavanja u nizu organizama od proizvođača do razlagača. Ishodi u sklopu ovog makrokoncepta označeni su slovom C.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

Odgojno-obrazovni ishodi definiraju što učenik treba moći, znati i činiti tijekom određene godine školovanja i koje kompetencije treba razviti. Na temelju razrade odgojno-obrazovnih ishoda učitelj će autonomno kreirati tematske cjeline u svojem izvedbenom kurikulumu. To znači da redosljed odgojno-obrazovnih ishoda u kurikulumu ne određuje redosljed učenja i poučavanja te da se dijelovi pojedinih ishoda mogu usvojiti u sklopu različitih nastavnih tema i tematskih cjelina. Odgojno-obrazovne ishode učenik, uz podršku učitelja, može usvojiti na različitim razinama, a usvajanje ishoda na višoj razini moguće je samo ako ga je učenik usvojio i na svim nižim razinama.

Odgojno-obrazovni ishodi navedeni su u tablicama i označeni pomoću slova i brojeva. Oznaka PP OŠ označava da je riječ o ishodu za posebne programe koji se usvaja u osnovnoj školi. Oznaka PRI označava nastavni predmet Priroda. Nakon oznake nastavnog predmeta slijedi slovo koje predstavlja makrokoncept uz koji je ishod povezan (A – Organiziranost prirode, B – Procesi i međudjelovanja, C – Energija). Prva brojka iza slova koje predstavlja makrokoncept označava razred tijekom kojeg se usvaja taj ishod i na kraju redni broj ishoda unutar makrokoncepta. Tako, primjerice, oznaka PP OŠ PRI B.5.2. znači da je riječ o ishodu za posebne programe koji se usvaja u sklopu nastave Prirode i da je to drugi ishod unutar makrokoncepta B – Procesi i međudjelovanja za 5. razred osnovne škole.

Odgojno-obrazovni ishodi u 5. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

U 5. razredu učenici istražuju svijet koji ih okružuje provodeći jednostavna mjerenja i opažanja. Promatranjem, jednostavnim pokusima i terenskim istraživanjima upoznaju koncept tvari i građe prirode, istražuju svojstva tla, vode i zraka kao životnih uvjeta, povezujući ih s prilagodbama živih bića. Upoznaju osobine živih bića i povezuju promjenjivost živih bića s prilagodbama na različite životne uvjete. Razlikuju osnovne izvore energije i primjere njezina skladištenja.

A. Organiziranost prirode

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI A.5.1. Učenik opisuje temeljnu građu prirode na temelju opažanja.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje živu i neživu prirodu na temelju opažanja– navodi temeljne razlike između žive i nežive prirode– opisuje da prirodu izgrađuju tvari različitih svojstava– razlikuje na temelju promatranja određena svojstva tvari– prepoznaje na temelju praktičnih radova da su tvari izgrađene od sitnih čestica	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje živu i neživu prirodu; prepoznaje svojstva tvari na primjerima iz neposrednog okoliša; prepoznaje obilježja živih bića

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjeri žive i nežive prirode (kamen, voda, staklo, Sunce, životinje, biljke, ljudi i sl.)
- obilježja žive i nežive prirode
- tvari i njihova svojstva (boja, miris, agregacijsko stanje, tvrdoća, topljivost u vodi)
- građa tvari od sitnijih čestica.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uvođenje novih naziva potrebno je povezati s pojavama i procesima u svakodnevnom životu, a u izboru izvora znanja prednost treba dati promatranju izvorne stvarnosti.

Nije nužno koristiti se nazivima pojmova poput agregacijskog stanja, tvrdoće, čestične građe i sl., već je važno da ih učenici mogu prepoznati.

Građu tvari od sitnijih čestica treba objasniti na primjeru tla.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod promatranja i proučavanja tvari iz neposrednog okoliša (drvo, kamen, pijesak, tlo, zrak, voda) i opisivanja njihovih svojstava
- kod promatranja građe nežive i žive prirode lupom i mikroskopom (primjerice, tla, pijeska, dijelova biljaka i životinja) i uočavanja da su tvari građene od sitnijih čestica.

B. Procesi i međudjelovanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI B.5.1. Učenik razlikuje osnovna svojstva zraka na temelju jednostavnih istraživanja.	– opisuje važnost zraka za život na Zemlji – istražuje osnovna svojstva zraka izvođenjem jednostavnih praktičnih radova – navodi kisik kao jedan od sastojaka zraka – prepoznaje da zrak ima masu i da zauzima određeni prostor	– navodi važnost zraka za život na Zemlji i njegova osnovna svojstva
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– svojstva zraka – temperatura zraka, strujanje zraka (vjetar)– zrak zauzima masu i volumen– zrak sadrži kisik– važnost kisika za život na Zemlji.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Svojstva zraka treba istražiti pokusima.</p> <p>Treba dokazati prisutnost kisika u zraku.</p> <p>Istraživački pristup primjenjuje se:</p> <ul style="list-style-type: none">– kod dokazivanja postojanja kisika u zraku (svijeća se gasi ako nije prisutan kisik)– kod dokazivanja da zrak ima masu i zauzima određeni prostor– kod praćenja i bilježenja promjena temperature zraka tijekom godišnjih doba, mjesečno, tjedno ili kod praćenja i bilježenja promjena dnevne temperature.		
PP OŠ PRI B.5.2. Učenik razlikuje osnovna svojstva vode na temelju jednostavnih istraživanja.	– navodi važnost vode za život – razlikuje morske od kopnenih voda – istražuje osnovna svojstva vode izvođenjem jednostavnih praktičnih radova – razlikuje tri agregacijska stanja vode – prepoznaje da voda poprima oblik posude u kojoj se nalazi – opisuje obilježja vode kojom se koristi za piće	– opisuje važnost vode za život i njezina osnovna svojstva
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– važnost vode za piće i higijenu– morske i kopnene (slatke) vode– svojstva vode: boja, miris, prozirnost, strujanje (razlika između tekućica i stajaćica), temperatura, agregacijska stanja, voda kao otapalo, površinska napetost vode– promjena oblika tekuće vode ovisno o posudi u kojoj se nalazi– utjecaj onečišćenja na boju, miris i prozirnost vode– obilježja vode kojom se koristi za piće (bistra, bezbojna, bez mirisa, ugodna okusa, bez uzročnika bolesti).		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Kod istraživanja svojstva vode treba kao uzorak uzeti kopnenu ili morsku vodu, ovisno o mjestu gdje se nalazi škola.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod istraživanja boje, mirisa, prozirnosti, strujanja, temperature i površinske napetosti vode
- kod istraživanje oblika koji voda zauzima ovisno o posudi u kojoj se nalazi
- kod uočavanja širenja vode i pucanja čaše tijekom prelaska u čvrsto stanje.

PP OŠ PRI B.5.3.

Učenik razlikuje osnovna svojstva tla na temelju jednostavnih istraživanja.

- opisuje važnost tla za život
- navodi vrste tla u zavičaju
- istražuje osnovna svojstva tla izvođenjem jednostavnih praktičnih radova
- razlikuje tla s obzirom na plodnost

- navodi važnost tla za život te njegova osnovna svojstva

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svojstva tla: boja, rahlost, vlažnost, poroznost, temperatura, plodnost tla
- važnost plodnosti tla za rast i razvoj biljaka
- gnojenje tla.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Svojstva tla treba istražiti pokusima.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod istraživanja vlažnosti tla opipom
- kod dokazivanja poroznosti tla uspoređivanjem uzoraka crnice i pijeska
- kod praćenja temperature zraka na mjesečnoj razini ili tijekom godišnjih doba.

PP OŠ PRI B.5.4.

Učenik opisuje međuodnose u prirodi promatrajući svoj okoliš.

- povezuje osnovne prilagodbe živih bića sa životnim uvjetima staništa na temelju promatranja i istraživanja u neposrednom okolišu i praktičnih radova
- navodi osnovne prilagodbe životinja za život u vodi
- navodi osnovne prilagodbe životinja za život u zraku
- navodi osnovne prilagodbe životinja za život u tlu
- prepoznaje da organizmi bolje prilagođeni životnim uvjetima staništa preživljavaju
- povezuje, na temelju promatranja, plodnost tla i životne uvjete s rastom i razvojem biljaka

- razlikuje osnovne prilagodbe živih bića za život na određenom staništu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagodbe živih bića na životne uvjete u vodi (peraje, plivaće kožice, škrge)
 - prilagodbe živih bića na životne uvjete u zraku (prilagodbe za različite načine kretanja: krila, noge, disanje plućima)
 - prilagodbe živih bića na životne uvjete u tlu (zakrčljale oči, noge u obliku lopata)
 - rast i razvoj biljaka (važnost svjetlosti, topline, zraka, vode i plodnog tla za razvoj biljaka)
 - prilagodbe omogućuju preživljavanje.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba povezati učenje s pojavama i procesima poznatim iz svakodnevnog života.

Treba dati prednost promatranju izvorne stvarnosti.

Treba povezati prilagodbe na određene uvjete s preživljavanjem živih bića.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod proučavanja različitih načina kretanja kroz vodu, zrak ili tlo pomoću modela ili videomaterijala
 - kod istraživanja utjecaja svjetlosti, temperature, vode i zraka na rast i razvoj biljke
 - istraživanja kako životinje mogu utjecati na rahlost i sastav tla (gujavice).
-

C. Energija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI C.5.1. Učenik razlikuje najvažnije izvore i oblike energije i njihov utjecaj na život.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje Sunce kao glavni izvor energije za život na Zemlji– opisuje hranu kao izvor energije za živa bića– prepoznaje gorivo kao izvor energije koji pokreće automobile i druge strojeve– navodi važnost električne energije za svakodnevni život– prepoznaje veliku energiju u prirodnim pojavama– navodi primjere skladištenja energije	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje važnost Sunca i hrane kao izvora energije za živa bića

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

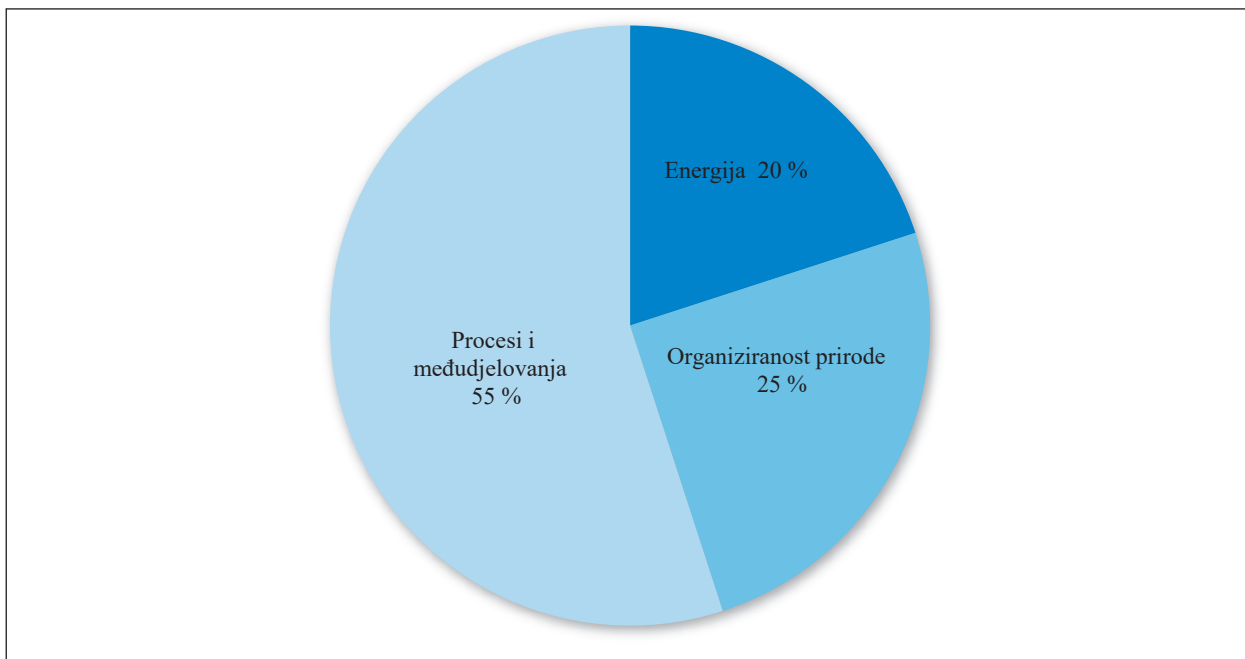
- izvori energije: Sunce, hrana i goriva
 - oblici energije: toplinska, svjetlosna, električna
 - skladištenje energije (masne naslage, baterijski uložak)
 - prirodne pojave kojima je svojstvena velika energija: jak vjetar, munja, potres, požar, poplava.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba povezati energiju s pokretanjem i odvijanjem svih procesa u živoj i neživoj prirodi.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod povezivanja masnih naslaga s pohranjivanjem energije
 - kod dokazivanja uskladištene energije u okolini (primjerice, u baterijskom ulošku)
 - kod proučavanja posljedica prirodnih nepogoda.
-

Slika 1. Struktura nastavnog predmeta Priroda tijekom prve godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 6. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

U 6. razredu učenici proširuju koncept organiziranosti prirode uočavajući na jednostavnim primjerima razine organizacije. Izvedeci opažanja i mjerenja u okolišu, uočavaju međuovisnost žive i nežive prirode, međusobne odnose živih bića na staništu, njihove prilagodbe i životne cikluse. Prepoznaju povezanost energije s procesima u prirodi te da energija prelazi iz jednoga oblika u drugi. Na temelju jednostavnih istraživanja uočavaju čovjekov utjecaj na prirodu.

A. Organiziranost prirode

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI A.6.1. Učenik razlikuje organiziranost prirode uspoređujući cjelinu i sastavne dijelove na temelju opažanja.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje organiziranost nežive i žive prirode promatranjem svijeta oko sebe – razlikuje odnose različitih organizacijskih razina žive i nežive prirode – opisuje osnovni plan građe ljudskog organizma 	– prepoznaje organizacijske razine žive i nežive prirode

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– odnosi veličina ustrojstvenih razina:

a) tvari, stanište (tlo, zrak, voda), Zemlja, svemir

b) jedinka, populacija, životna zajednica, ekosustav

– položaj najvažnijih organa u ljudskom tijelu (primjerice, mozak, srce, pluća, želudac, crijeva).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Kod upoznavanja organiziranosti nežive i žive prirode nije potrebno navoditi nazive pojedinih organizacijskih razina.

Istraživački pristup primjenjuje se:

– kod istraživanja organiziranosti prirode (izvanučionično, zorno i primjenom iskustvenog učenja)

– kod upoznavanja osnova građe čovjekova tijela (promatranjem na modelu i/ili korištenjem aplikacija koja prikazuju 3D-građu ljudskog tijela).

B. Procesi i međudjelovanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI B.6.1. Učenik opisuje međusobne odnose živih bića istog staništa na temelju opažanja.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje zadovoljavanje potreba, ponašanje i preživljavanje živih bića ovisno o životnim uvjetima staništa – opisuje životne uvjete na različitim staništima – prepoznaje važnost međusobnih odnosa živih bića koja dijele zajedničko stanište 	– prepoznaje različite skupine živih bića na istom staništu, zadovoljavanje njihovih životnih potreba i njihove međusobne odnose

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- raznolikost životnih uvjeta na različitim staništima
 - potrebe živih bića i njihovo zadovoljavanje
 - ponašanje živih bića
 - odnosi između jedinki različitih vrsta: hranidbeni odnosi
 - odnosi između jedinki istih vrsta: razmnožavanje, natjecanje za stanište i hranu
 - život organizama samotničkim životom i u zajednici – prednosti i nedostaci.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Raznolikost životnih uvjeta treba objasniti na staništima iz neposrednog okoliša.

Međuodnose živih bića treba objasniti na učenicima poznatim primjerima živih bića.

Povezanost organizama u hranidbenim lancima treba prikazati na najjednostavnijoj razini i na primjerima koji su učenicima poznati iz svakodnevnog života, bez navođenja pojma hranidbenog lanca i naziva pojedinih članova (proizvođači, potrošači, razlagači).

Istraživačke pristup primjenjuje se:

- kod promatranja odnosa među živim bićima na određenom staništu
 - kod promatranja sličnosti i razlika organizama koji obitavaju na određenom staništu
 - kod opažanja razlika između organizama u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba
 - kod prikazivanja hranidbenih odnosa.
-

PP OŠ PRI B.6.2.

Učenik razlikuje uzroke narušavanja uravnoteženog stanja u prirodi na primjerima iz svoje zajednice.

- opisuje uzroke onečišćenja zraka, vode i tla na temelju promatranja u svojem neposrednom okolišu
- navodi načine zbrinjavanja otpada
- povezuje prirodne nepogode i katastrofe s narušavanjem uravnoteženog stanja u prirodi

- prepoznaje uzroke onečišćenja zraka, vode i tla i utjecaj prirodnih nepogoda na stanje u prirodi
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- najčešći onečišćivači zraka, vode i tla
 - zaštitne mjere koje pridonose održavanju uravnoteženog stanja u prirodi
 - pravilno zbrinjavanje otpada.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Narušavanje uravnoteženog stanja u prirodi učenicima treba objasniti na primjerima iz njihova neposrednog okoliša.

Istraživačke pristup primjenjuje se:

- kod posjećivanja divljih odlagališta ili korištenja videoisječcima koji prikazuju divlja odlagališta otpada
 - kod promatranja utjecaja različitih onečišćenja na živa bića
 - kod korištenja IKT-om za prikaz utjecaja prirodnih katastrofa.
-

PP OŠ PRI B.6.3.

Učenik povezuje održavanje uravnoteženog stanja u prirodi s održivosti života.

- opisuje posljedice onečišćenja zraka, vode i tla na živa bića
- opisuje vlastite postupke u kontekstu održivog razvoja
- povezuje uvjete staništa s bioraznolikošću

- prepoznaje važnost zaštite prirode za održivost života; opisuje vlastitu ulogu u očuvanju prirode
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- brojnost i raznolikost organizama na više i manje zagađenom staništu
 - osobni doprinos održavanju uravnoteženog stanja u prirodi.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Održavanje uravnoteženog stanja u prirodi učenicima treba objasniti na primjerima iz njihova neposrednog okoliša.

Istraživačke pristup primjenjuje se:

- kod korištenja IKT-om za promatranje promjena bioraznolikosti staništa uzrokovanih zagađenjem, izumiranja vrsta zbog klimatskih promjena
 - kod prikazivanja (primjerice, crtežom) osobnog doprinosa održivom razvoju.
-

PP OŠ PRI B.6.4.

Učenik identificira cikličke pojave u prirodi na primjerima iz žive i nežive prirode u svojem okolišu.

- prepoznaje cikličke pojave u prirodi
- opisuje kruženje vode u prirodi i dnevno-noćni ritam kao neke od primjera cikličkih pojava u prirodi
- opisuje promjene u prirodi s obzirom na godišnja doba
- prepoznaje postojanje Mjesečevih mijena
- opisuje na primjeru životni ciklus biljke i životinje
- razlikuje životna razdoblja čovjeka
- opisuje promjene u pubertetu kod dječaka i djevojčica

- prepoznaje na primjerima kruženja vode u prirodi, dnevno-noćnog ritma i godišnjih doba da u prirodi postoje pojave koje se ponavljaju ciklički; razlikuje životna razdoblja čovjeka
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ciklusi u prirodi: dnevno-noćni ritam, godišnja doba, Mjesečeve mijene, kruženje vode u prirodi
 - životni ciklus biljke i životinje
 - životna razdoblja čovjeka (pubertet).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Cikličke pojave učenicima treba objasniti na primjerima koji su im bliski i poznati iz svakodnevnog života.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod promatranja cikličkih pojava u prirodi (izmjenu dana i noći treba povezati s okretanjem Zemlje oko svoje osi, godišnja doba povezati s okretanjem Zemlje oko Sunca)
 - kod promatranja i bilježenja Mjesečevih mijena
 - kod praćenja rasta i razvoja životinja na primjerima iz neposrednog okoliša
 - kod praćenja razvoja biljke iz sjemenke
 - kod proučavanja životnih razdoblja čovjeka s naglaskom na promjene u pubertetu.
-

C. Energija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI C.6.1. Učenik opisuje prijenos i pretvorbu energije u živim i neživim sustavima.	<ul style="list-style-type: none">– navodi da energija ne može nastati ni iz čega ni nestati, nego da prelazi iz jednog oblika u drugi– prepoznaje pretvorbe energije na primjerima u kućanstvu– prepoznaje da se toplina prenosi s jednog tijela na drugo– prepoznaje pretvorbu energije u živom sustavu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje pretvorbu energije na primjeru u kućanstvu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

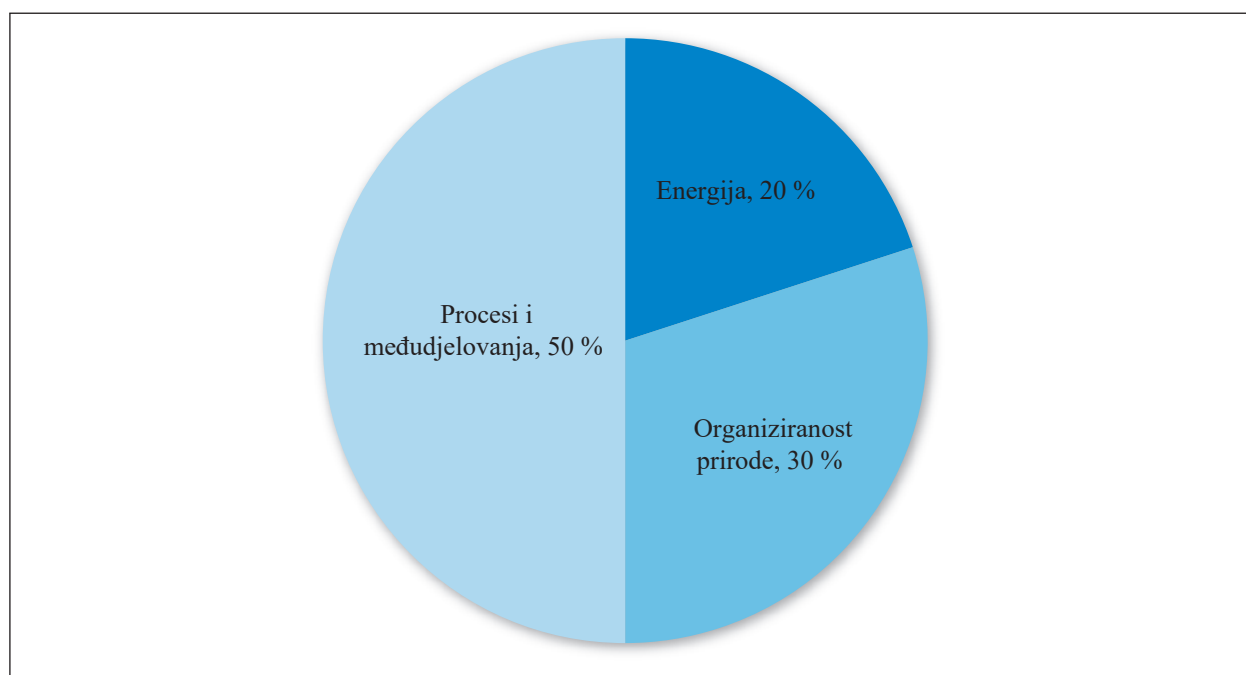
- pretvorbe energije iz jednog oblika u drugi
- prijenos topline s toplijega na hladnije tijelo.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Pretvorbu energije treba promatrati na primjerima iz svakodnevnog života i neposrednog okoliša (na primjerima električne, toplinske, mehaničke i kemijske energije).

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod demonstriranja pretvorbe energije, primjerice, paljenje svjetla, gorenje svijeće, dječje vjetrenjače, solarne stanice (primjerice, kalkulator, solarne lampe)
- kod demonstriranja oslobađanja topline (primjerice, gorenje svijeće, računalo, kuhinjski mikser)
- kod uočavanja prijenosa topline s jednog tijela na drugo, primjerice, vruća šalica na stolu.

Slika 2. Struktura nastavnog predmeta Priroda tijekom druge godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 7. razredu osnovne škole – 105 sati godišnje

U 7. razredu učenici dodatno proširuju koncept organiziranosti prirode. Provodeći jednostavna istraživanja proučavaju obilježja živih bića (prehranu, disanje, prijenos tvari tijelom, kretanje, zaštitu organizma) na predstavnicima živih bića iz neposrednog okoliša. Pritom uočavaju zajedničke principe građe i načina funkcioniranja živih bića te, na najjednostavnijoj razini, povezanost bioloških, kemijskih i fizičkih pojava i procesa uz prepoznavanje važnosti energije za preživljavanje.

A. Organiziranost prirode

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI A.7.1. Učenik opisuje građu žive prirode istražujući svijet oko sebe.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje stanicu kao temeljnu građevnu jedinicu svakoga živog bića– prepoznaje da se stanice razlikuju po obliku i ulozi– razlikuje jednostanične od višestaničnih organizama– prepoznaje udruživanje stanica u tkiva na primjeru– prepoznaje organe i organske sustave povezujući ih s njihovom ulogom– prepoznaje što su jedinka, populacija, životna zajednica i ekosustav na primjeru	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje organiziranost i osnovnu građu živih bića iz neposrednog okoliša

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biljna i životinjska stanica
- stanica, tkivo, organ, organski sustav, organizam/jedinka
- jedinka, populacija, životna zajednica, ekosustav.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba se koristiti modelima i izvornom stvarnosti za prikazivanje organiziranosti žive prirode i njezine građe.

Ustrojstvene razine žive prirode treba prikazati na primjeru iz neposrednog okoliša.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod prikazivanja modelima, crtežima, animacijama organa i njihova usložnjavanja u organske sustave i u organizam (biljni i životinjski)
- kod korištenja videoisječcima za usporedbu jednostaničnih i višestaničnih živih bića
- kod mikroskopiranja različitih vrsta tkiva (životinjska i biljna) kako bi se uočili različiti oblici stanica.

B. Procesi i međudjelovanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI B.7.1. Učenik uspoređuje temeljna obilježja živih bića.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje različite načine prehrane organizama u neposrednom okolišu– razlikuje organe za disanje na kopnu i u vodi– prepoznaje važnost kostiju i mišića za kretanje– opisuje načine kretanja organizama iz neposrednog okoliša– povezuje ubrzanje tijela s njegovom masom– navodi ulogu pokrova tijela organizama iz neposrednog okoliša– navodi uloge optjecajnog sustava životinja i provodnog sustava biljaka– povezuje razlike pulsa u mirovanju i nakon aktivnosti s fizičkim naporom– navodi ulogu imunosnog sustava organizma	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovna obilježja organizama iz neposrednog okoliša

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prehrana i disanje organizama iz neposrednog okoliša
- kretanje organizama – sustav organa za kretanje čovjeka, različiti načini kretanja živih bića (skakanje, trčanje, hodanje, letenje, plivanje), organi za plivanje i letenje, gibanje biljnih organa (primjerice, prema izvoru svjetlosti)
- pokrov i zaštita organizama (dlaka, perje, ljuske, glatka koža)
- otvoreni i zatvoreni krvotok, prijenos tvari tijelom biljaka
- krvni tlak i puls
- trenje i kretanje
- imunosni sustav čovjeka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Prehranu, disanje, kretanje, optjecajni sustav i pokrov treba objasniti na primjerima organizama iz neposrednog okoliša.

Naglasak valja staviti na uočavanje zajedničkih principa (primjerice, sva živa bića se hrane, dišu).

Treba povezati biološka obilježja s temeljnim fizičkim i kemijskim zakonima.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod terenskog istraživanja, primjerice, kretanja ili prehrane životinja u školskom dvorištu
- kod istraživanja utjecaja trenja na brzinu kretanja (primjerice, mjerenje brzine kretanja dvaju puževa, jednog sa stopalom na kojem je sluz i drugog na čijem je stopalu sluz obrisana)
- kod korištenja videoisječcima/animacijama o obilježjima živih bića.

<p>PP OŠ PRI B.7.2.</p> <p>Učenik povezuje prilagodbe živih bića sa životnim uvjetima staništa na temelju promatranja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje da većina živih bića živi u uvjetima s kisikom i da neka živa bića žive u uvjetima bez kisika – povezuje različite načine prehrane s različitim načinom života pojedinih organizama – povezuje organe za disanje pojedinih organizama s njihovim staništem – razlikuje prilagodbe organizama za kretanje na različitim staništima – prepoznaje utjecaj gravitacije na živa bića – povezuje nedostatak vode u tlu s manjim izlučivanjem vode preko lista biljke – prepoznaje razlike u pokrovu tijela različitih organizama ovisno o njihovu staništu 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje prilagodbe različitih organizama životnim uvjetima njihova staništa
--	---	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uvjeti s kisikom i bez kisika
- organizmi koji mogu preživjeti u uvjetima bez kisika, primjerice, bakterije i neki drugi paraziti u tijelu
- prilagodljivost organizama životnim uvjetima staništa
- prilagodbe različitim načinima kretanja
- utjecaj gravitacije na živa bića
- prilagodbe različitim načinima prehrane (biljke kao proizvođači, životinje kao potrošači različitih redova, razlagači)
- prilagodbe različitim načinima disanja ovisno o životnim uvjetima staništa (pluća, škrge)
- prilagodbe za zaštitu tijela (pokrov tijela životinja različitih staništa, kora stabljike, obrambeni sustav).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Naglasak treba staviti na povezanost prilagodbi sa životnim uvjetima staništa (primjerice, plućima dišu kopneni, a škragama vodeni organizmi).

Treba povezati da Zemlja gravitacijskom silom privlači sva živa bića i tako im omogućuje život na svojoj površini, kao i da ptice moraju svladati gravitacijsku silu da bi letjele.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod proučavanja životnih uvjeta staništa i prilagodbi organizama
- kod promatranja reakcija vlastitog tijela
- kod korištenja videoisječcima/animacijama koje prikazuju povezanost prilagodbi živih bića sa staništem.

<p>PP OŠ PRI B.7.3.</p> <p>Učenik opisuje utjecaj štetnih tvari na zdravlje i okoliš.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje djelovanje nekih tvari s ovisnošću – opisuje štetno djelovanje duhana i alkohola na zdravlje – navodi štetni utjecaj pesticida i umjetnih gnojiva na živa bića 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje štetno djelovanje duhana i alkohola na zdravlje
---	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ovisnosti
 - štetna djelovanja duhana i alkohola
 - utjecaj pesticida i umjetnih gnojiva na živa bića.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba povezati opasnost od razvoja ovisnosti s emocionalnom nezrelosti. Treba provesti radionicu na kojoj se učenici upoznaju s ovisnostima o duhanu i alkoholu te njihovim štetnim utjecajem na zdravlje.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod uočavanja djelovanja duhanskog dima na vatru.
-

PP OŠ PRI B.7.4.

Učenik razlikuje zdrave životne navike i važnost prevencije u očuvanju zdravlja.

- povezuje životne navike i rizične faktore s ozljedama i razvojem bolesti
- prepoznaje važnost pravilne prehrane za očuvanje zdravlja
- opisuje važnost boravka na svježem zraku
- prepoznaje ozljede sustava organa za kretanje
- opisuje važnost tjelovježbe za zdravlje
- prepoznaje krvarenje kao stanje kod kojeg je potrebno pružanje prve pomoći
- navodi znakove koji upućuju na pregrijavanje i pothlađivanje organizma
- prepoznaje uzroke i znakove dehidracije
- opisuje kako se zaštititi od štetnih UV-zraka
- povezuje osobnu higijenu i zaštitu s prevencijom razvoja infektivnih bolesti
- povezuje pušenje s bolestima organa za disanje

- prepoznaje posljedice djelovanja rizičnih faktora na organizam, načine prevencije te važnost provjere zdravstvenoga stanja organizma

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezanost životnih navika i rizičnih faktora s bolestima i ozljedama (primjerice, važnost nepušenja, pravilne prehrane, tjelesne aktivnosti, boravka na svježem zraku, izbjegavanja kontakta s tuđom krvlju)
 - preventivni postupci
 - prva pomoć
 - poremećaji, bolesti i ozljede organa za kretanje, poremećaji i bolesti organa za probavu i disanje, manjak vitamina i minerala, krvarenje, pregrijavanje i pothlađivanje organizma, dehidracija, opekline
 - pravilne prehrambene navike (piramida pravilne prehrane)
 - tjelesna aktivnost i tjelovježba
 - zaštita od štetnih UV-zraka (pokrivalo za glavu, odjeća, zaštitne kreme i sunčane naočale)
 - moguće posljedice pretjeranog izlaganja suncu
 - sprečavanje širenja zaraze.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Naglasak treba staviti na razumijevanje principa očuvanja zdravlja, važnost zdravih životnih navika i izbjegavanja rizičnih čimbenika.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod istraživanja rizičnih faktora za razvoj bolesti
 - kod praćenja i zapisivanja vlastitih prehrambenih navika tijekom tjedan dana
 - kod izrade uravnoteženog jelovnika za tjedan dana
 - kod demonstriranja količine skrivenog šećera u pojedinim namirnicama i izrade postera „Skriveni šećeri u različitim prehrambenim proizvodima”
 - kod korištenja videoisječcima o opasnostima i posljedicama prekomjernog izlaganja Sunčevu zračenju
 - kod demonstriranja pravilnoga i nepravilnog sjedenja, primjerice, u školskoj klupi
 - kod uvježbavanja osnovnih postupaka pružanja prve pomoći (primjerice, „poza mislioca“ radi zaustavljanja krvarenja iz nosa).
-

C. Energija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI C.7.1. Učenik uspoređuje energijske potrebe živih bića povezujući ih s očuvanjem zdravlja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje hranu kao izvor energije– povezuje prisutnost kisika i hranjivih tvari s disanjem i prehranom te s oslobađanjem energije– prepoznaje osnovne vrste hranjivih tvari– povezuje energijske potrebe različitih organizama s načinom njihova života	<ul style="list-style-type: none">– povezuje disanje i prehranu s energijskim potrebama organizma

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uloga prehrane i disanja u dobivanju energije
 - izvori energije za živa bića
 - važnost zadovoljavanja energijskih potreba živih bića za obavljanje životnih procesa
 - utjecaj aktivnosti organizama na energijske potrebe.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba povezati nedostatak kisika (primjerice, u učionici) s umorom, tj. nedostatkom energije.

Treba usporediti na primjerima iz neposrednog okoliša energijske potrebe organizama ovisno o stalnoj/promjenljivoj tjelesnoj temperaturi (primjerice, miš i gušter).

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod promatranja načina prehrane živih bića u prirodi (terenska nastava, školsko dvorište, ZOO i dr.)
 - kod uspoređivanja kondicije sportaša i nesportaša
 - kod istraživanja raznolikosti hranjivih tvari u različitim namirnicama.
-

PP OŠ PRI C.7.2.

Učenik opisuje izmjenu energije između sustava i okoline.

- navodi da biljke pohranjuju Sunčevu energiju u hrani
- povezuje prehranu životinja s uzimanjem hranjivih tvari u kojima je pohranjena energija
- prepoznaje važnost procesa kojim biljke stvaraju hranjive tvari i kisik
- prepoznaje da sva živa bića iskorištavaju hranjive tvari za oslobađanje energije
- povezuje proces disanja s oslobađanjem energije

- učenik prepoznaje važnost procesa kojim biljke stvaraju hranjive tvari i kisik, kao i važnost oslobađanja energije iz hranjivih tvari

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

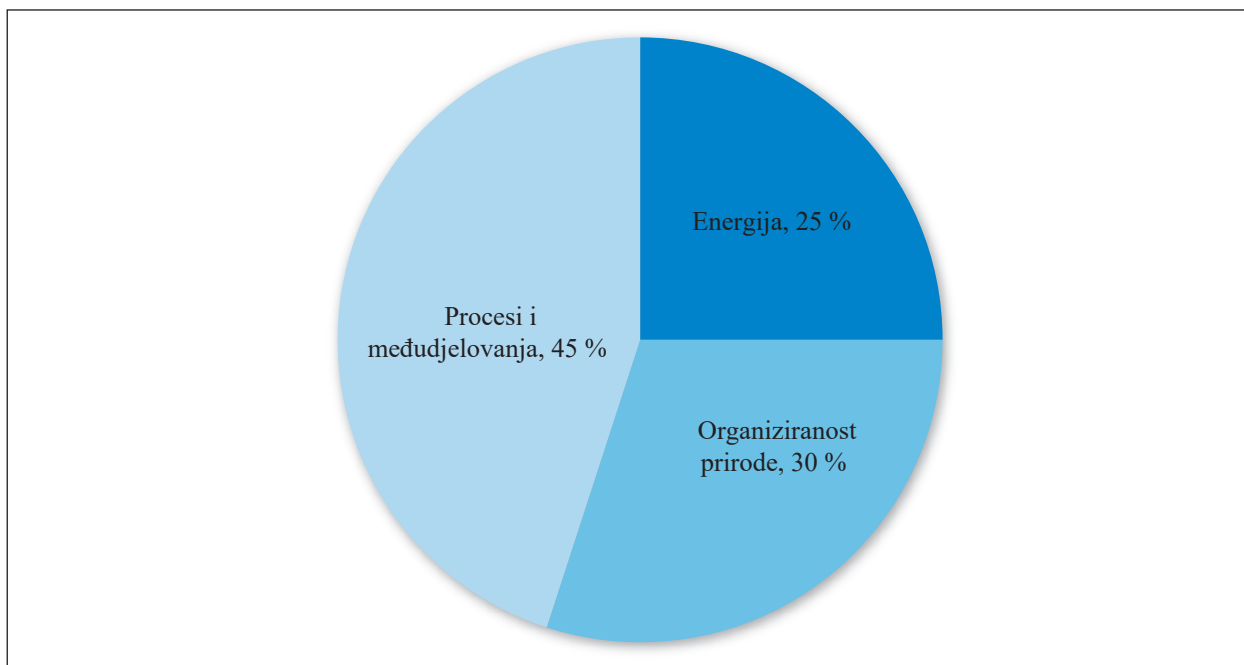
- proces vezanja Sunčeve energije i nastanak šećera (fotosinteza)
- pretvorba svjetlosne energije u kemijsku
- iskorištavanje kemijske energije pohranjene u hranjivim tvarima
- disanje omogućuje oslobađanje energije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba ukazati na pretvorbu energije iz jednog oblika u drugi (svjetlosna u kemijsku, kemijska u toplinsku i energiju gibanja).

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod korištenja videoisječcima/animacijama/simulacijama fotosinteze.

Slika 3. Struktura nastavnog predmeta Priroda tijekom treće godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 8. razredu osnovne škole – 105 sati godišnje

U 8. razredu učenici provodeći jednostavna istraživanja proučavaju obilježja živih bića (reguliranje stalnog sastava tjelesnih tekućina, razmnožavanje, reagiranje na podražaje i obradu informacija) na predstavnicima živih bića iz neposrednog okoliša. Pritom uočavaju zajedničke principe građe i načina funkcioniranja živih bića te na najjednostavnijoj razini povezanost bioloških, kemijskih i fizičkih pojava i procesa. Uočavaju međudnose između živih bića i okoliša povezujući ih s opstankom živih bića.

A. Organiziranost prirode

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI A.8.1. Učenik razlikuje razine složenosti organizama iz neposrednog okoliša.	<ul style="list-style-type: none">– povezuje građu i ulogu organa / organskih sustava– prepoznaje na primjeru čovjeka i organizama iz neposrednog okoliša razine složenosti u građi tijela– navodi bakterije kao organizme jednostavne građe– uspoređuje složenost pojedinih skupina živih bića iz neposrednog okoliša	<ul style="list-style-type: none">– opisuje osnovne značajke predstavnika odabranih skupina živog svijeta iz neposrednog okoliša

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- smještaj, građa i uloga organa / organskih sustava zaduženih za regulaciju sastava tjelesnih tekućina, razmnožavanje, reakcije na podražaje i obradu informacija
- razine složenosti u građi tijela na primjerima organskih sustava koji se obrađuju u 8. razredu (stanica, tkivo, organ, organski sustav, organizam)
- bioraznolikost
- pregled temeljnih obilježja predstavnika pojedinih skupina živih bića iz neposrednog okoliša.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba usporediti temeljna obilježja predstavnika glavnih skupina živog svijeta iz neposrednog okoliša koji su učenicima bliski i lako prepoznatljivi, uz ukazivanje na zajedničke obrasce (primjerice, sisavci imaju dlaku, mladi se hrane majčinim mlijekom, mlado se razvija u maternici; sva živa bića reagiraju na podražaje).

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod proučavanja građe organa / organskih sustava na prirodnom materijalu/modelima
- kod korištenja videoisječcima/simulacijama/animacijama anatomske građe i funkcioniranja različitih organa/organizama.

PP OŠ PRI A.8.2. Učenik razvrstava živa bića u neposrednom okolišu na temelju njihove srodnosti i raznolikosti.	<ul style="list-style-type: none">– klasificira organizme prema zadanom kriteriju– prepoznaje najvažnije skupine biljaka i životinja– navodi da gljive mogu biti jestive i otrovne	<ul style="list-style-type: none">– opisuje srodnost i raznolikost organizama iz neposrednog okoliša
--	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- organi / organski sustavi i razine njihove složenosti u svrhu klasificiranja organizama
- sličnosti i razlike temeljnih obilježja predstavnika pojedinih skupina.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba se koristiti komparativnim i egzemplarnim pristupom poučavanja.

Svrhu razvrstavanja živih bića u skupine treba pojasniti na primjerima (primjerice, usporediti s rasporedom namirnica u trgovini).

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod klasificiranja organizama (prikupljenih uzoraka) prema različitim kriterijima (primjerice, vanjskom oklopu / vrsti pokrova, izgledu lista, simetriji tijela, načinu razmnožavanja, načinu disanja).

B. Procesi i međudjelovanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI B.8.1. Učenik opisuje osnove primanja i prijenosa informacija iz okoliša.	<ul style="list-style-type: none">– povezuje reakciju na vanjske i unutarnje podražaje s ulogom živčanog sustava– opisuje ulogu osjetila u preživljavanju organizma– povezuje vrstu podražaja s odgovarajućom reakcijom, a osjetilo s odgovarajućim osjetom– uspoređuje električni impuls s prijenosom struje– povezuje reakciju na podražaj s preživljavanjem organizma– navodi važnost hormona za preživljavanje organizma	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje važnost reakcije na podražaj za preživljavanje organizma

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- živčani sustav i osjetila
- reakcije živih bića na podražaje i njihova uloga u preživljavanju
- uloga hormona u prijenosu informacija
- važnost hormona u preživljavanju (adrenalin).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Nadzornu i koordinacijsku ulogu živčanoga i endokrinog sustava treba opisati na najosnovnijoj razini, povezujući njihovu ulogu s preživljavanjem organizma.

Naglasak treba staviti na zajedničke principe (primjerice, sva živa bića na određeni način reagiraju na podražaje).

Ulogu endokrinog sustava treba objasniti na primjeru hormona adrenalina.

Treba povezati električni impuls s putovanjem električne struje (rezultat prijenosa električnog impulsa u tijelu sličan je protoku električne struje kojim se pokreću kućanski aparati).

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod izvođenja eksperimenata ispitivanja refleksa i uloge osjetila
- kod korištenja videoisječcima/animacijama (primjerice, uloga osjetila, prenošenje električnog impulsa).

<p>PP OŠ PRI B.8.2. Učenik identificira važnost izlučivanja otpadnih i štetnih tvari iz tijela.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – navodi ulogu organa mokraćnog sustava – povezuje stvaranje urina s izlučivanjem otpadnih i štetnih tvari te preživljavanjem organizma – navodi funkciju znojenja – prepoznaje ulogu probavnoga i dišnog sustava u izlučivanju otpadnih i štetnih tvari – navodi znakove koji upućuju na poremećaj u regulaciji stalnoga sastava tjelesnih tekućina – navodi da biljke putem otvora na listu i uz pomoć korijena reguliraju količinu vode u svojem tijelu 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje važnost izlučivanja otpadnih i štetnih tvari iz tijela
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sustav organa za izlučivanje (mokraćni sustav) – sastav tjelesnih tekućina – reguliranje količine vode kod biljaka. 		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Promjene u sastavu tjelesnih tekućina treba povezati s izlučivanjem mokraće.</p> <p>Otvaranje i zatvaranje otvora na listu treba povezati s reguliranjem količine vode u tijelu biljke, ovisno o količini vode u tlu.</p> <p>Treba uočiti promjene agregacijskih stanja vode kod reguliranja količine vode u biljci – tekuća voda / vodena para.</p> <p>Istraživački pristup primjenjuje se:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kod korištenja videoisječakcima/animacijama (primjerice, otvaranje i zatvaranje puči, nastanak mokraće). 		
<p>PP OŠ PRI B.8.3. Učenik povezuje različite načine razmnožavanja organizama s nasljeđivanjem roditeljskih osobina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje spolno i nespolno razmnožavanje – prepoznaje spolno/nespolno razmnožavanje kao karakteristiku različitih organizama iz neposrednog okoliša – povezuje spolno sazrijevanje žene, menstruacijski ciklus i trudnoću – navodi važnost hormona za razvoj i razmnožavanje čovjeka – opisuje nasljeđivanje roditeljskih osobina na jednostavnim primjerima – opisuje životne cikluse organizama na primjeru čovjeka i drugih organizama iz neposrednog okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje razmnožavanje kao dio životnog ciklusa organizma i osnovu za nasljeđivanje roditeljskih osobina

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- spolno i nesporno razmnožavanje
- menstrualni ciklus
- nasljeđivanje na razini organizma
- spolno sazrijevanje čovjeka
- životni ciklus organizama (na primjerima čovjeka i, primjerice, ptice, žabe, kukca i kritosjemenjače).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uspoređivanjem spolnoga i nespornog razmnožavanja treba ukazati na njihove sličnosti i razlike (jedan / dva roditelja; genetski isti / različiti potomci; održivost vrste i sl.).

Treba povezati praćenje menstrualnog ciklusa sa spolnim zdravljem žene.

Treba ukazati na važnost majčina mlijeka za novorođenče i dojenče.

Nasljeđivanje roditeljskih osobina treba objasniti na jednostavnim primjerima iz neposrednog okoliša.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod istraživanja nasljeđivanja jedne ili više osobina u svojoj obitelji
- kod istraživanja životnih ciklusa organizama iz neposrednog okoliša.

PP OŠ PRI B.8.4.

Učenik razlikuje zdrave životne navike i važnost prevencije u očuvanju zdravlja.

- povezuje životne navike i rizične faktore s ozljedama i razvojem bolesti
- prepoznaje opasnosti od ozljeda živčanog sustava
- opisuje pravilno održavanje higijene tijela
- prepoznaje važnost higijene za vrijeme menstruacije
- prepoznaje važnost uzimanja dovoljne količine tekućine i izbjegavanja povećanog unosa soli za pravilan rad mokraćnog sustava
- prepoznaje štetno djelovanje alkohola i droga na organizam
- opisuje načine zaštite osjetila

- prepoznaje posljedice djelovanja rizičnih faktora na organizam, načine prevencije te važnost provjere zdravstvenoga stanja organizma

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezanost životnih navika i rizičnih faktora s bolestima i ozljedama (primjerice, nedovoljno sna, nošenje kacige, izbjegavanje konzumiranja energetskih napitaka, izbjegavanje pomicanja unesrećenog, izbjegavanje spolnih odnosa prije fizičke i psihičke zrelosti i nezaštićenih spolnih odnosa, presvlačenje u suhu odjeću nakon kupanja)
- bolesti i ozljede živčanoga i mokraćnog sustava (primjerice, ozljeda mozga i ledne moždine, upala mokraćnog mjehura, bolesti spolnih organa)
- održavanje higijene tijela (svakodnevno tuširanje, kupanje, redovito mijenjanje odjeće, osobito donjeg rublja)
- zaštita osjetila (izbjegavanje buke, gledanja u izvore svjetlosti i sl.).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Naglasak treba staviti na razumijevanje principa očuvanja zdravlja, važnost zdravih životnih navika i izbjegavanje rizičnih čimbenika.

Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod istraživanja rizičnih faktora koji su mogući uzročnici ozljeda/bolesti
 - kod istraživanja štetnog djelovanja alkohola i droga uz izradu postera
 - kod korištenja videoisječcima/animacijama (primjerice, štetno djelovanje droga, posljedice ozljeda živčanog sustava).
-

PP OŠ PRI B.8.5. Učenik opisuje pojam održivosti na temelju jednostavnih istraživanja.	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje uzroke i posljedice onečišćenja vode, zraka i tla na temelju istraživanja u neposrednom okolišu – opisuje utjecaj svjetlosnog onečišćenja i onečišćenja bukom na živa bića – navodi postupke koji pridonose održivom razvoju – opisuje važnost bioraznolikosti – navodi primjere zaštite prirode u Republici Hrvatskoj 	– prepoznaje pojam održivosti povezujući uzroke i posljedice onečišćenja zraka, vode i tla
---	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- posljedice onečišćenja zraka, vode i tla
- onečišćenje bukom i svjetlosno onečišćenje
- važnost bioraznolikosti i primjeri njene zaštite u Republici Hrvatskoj
- održivi razvoj.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
Preporuča se posjet jednom zaštićenom lokalitetu, primjerice, parku prirode ili nacionalnom parku. Treba povezati onečišćenje zraka, vode i tla s narušavanjem zdravlja.
Istraživački pristup primjenjuje se:

- kod ispitivanja onečišćenja zraka izlaganjem vlažnoga papira ili vate uz prometnicu
- kod istraživanja razloga zaštite organizama i područja iz neposrednog okoliša (primjerice, jezero, more, rijeka, krški oblici, krajolici, šume, riblji fond, fond divljači)
- kod uspoređivanja bioraznolikosti na dvama staništima koja se razlikuju s obzirom na čovjekovo djelovanje, primjerice, oranice i livade
- kod korištenja videoisječcima/animacijama (primjerice, utjecaj onečišćenja bukom i svjetlosnog onečišćenja).

C. Energija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ PRI C.8.1. Učenik identificira važnost energije za odvijanje osnovnih životnih procesa.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi važnost energije za odvijanje svih životnih procesa – povezuje nedostatak hranjivih tvari i kisika s poteškoćama u odvijanju procesa – prepoznaje da je za rad mozga potrebno puno energije 	– prepoznaje važnost energije za odvijanje životnih procesa

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- važnost energije za odvijanje životnih procesa
- mozak kao veliki potrošač energije.

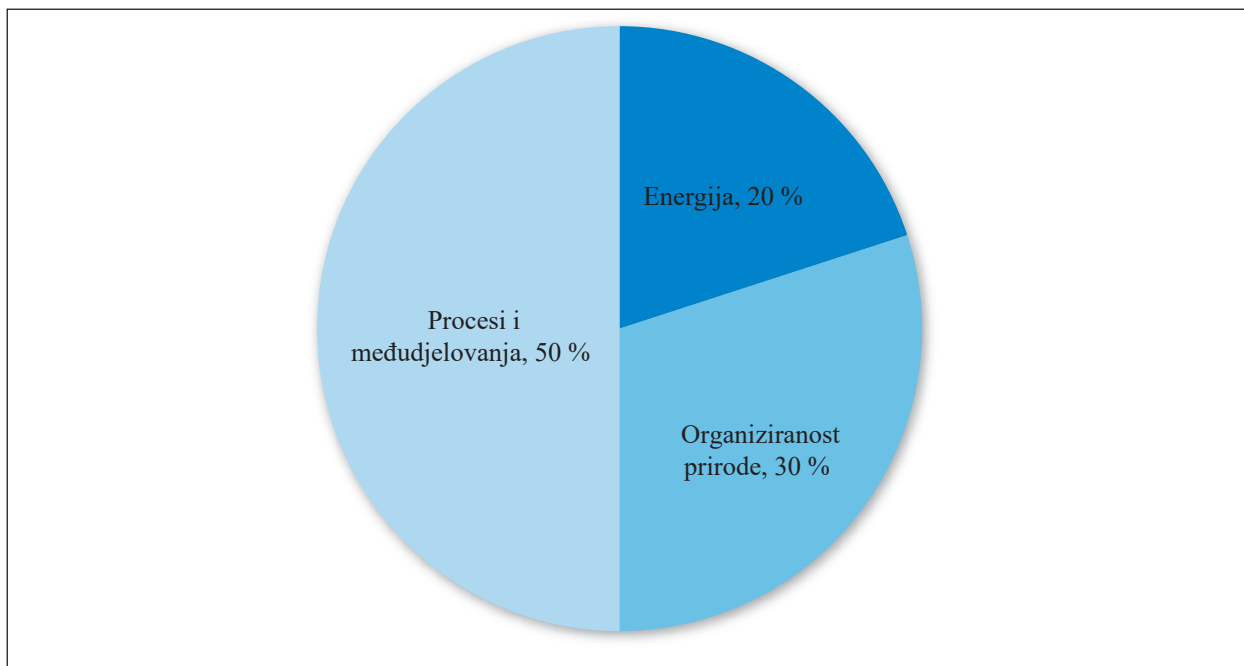
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba povezati energetske potrebe različitih organizama s njihovim životnim procesima.

Treba povezati pravilnu prehranu s funkcioniranjem mozga.

Istraživački pristup primjenjuje se:

– kod korištenja videoisječcima/animacijama (primjerice, utjecaj hrane na funkcioniranje mozga).

Slika 4. Struktura nastavnog predmeta Priroda tijekom četvrte godine učenja i poučavanja

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Nastavni predmet Priroda pripada prirodoslovnom odgojno-obrazovnom području te integrira sadržaje biologije, fizike i kemije.

Nastavni predmet Priroda na različite načine povezan s gotovo svim odgojno-obrazovnim područjima. Poveznice s tehničkim i informatičkim područjem prisutne su u svim trima makrokonceptima, tj. u primjeni informacijsko-komunikacijskih tehnologija u učenju i poučavanju Prirode. Učenici će se uz pomoć učitelja koristiti znanjima koja imaju iz predmeta jezično-komunikacijskoga područja, pretražujući različite izvore informacija te izvješćujući o rezultatima istraživanja. S tjelesnim i zdravstvenim područjem povezuju se teme koje se odnose na čovjekova životna razdoblja, osnove građe tijela čovjeka, očuvanje zdravlja te ishodi koji podrazumijevaju izvanučioničnu nastavu. Povezanost s matematičkim područjem ostvaruje se primjenom temeljnih matematičkih znanja i vještina tijekom obrade podataka istraživanja, a s umjetničkim područjem korištenjem različitih osjetilima tijekom opažanja pojava i procesa u prirodi i bilježenjem rezultata proučavanja crtežima i fotografijama.

Predmetna povezanost očituje se u neposrednoj vezi s odgojno-obrazovnim ishodima Društva u konceptima vezanim uz životne uvjete, međuodnose živih bića i životnih uvjeta, poremećaja ravnoteže u prirodi i prirodnih ciklusa. Ključni koncepti o izvorima i oblicima energije, osim s Društvom, povezani su i s ishodima Tehničke kulture. U gotovo svim ishodima moguća je povezanost s Hrvatskim jezikom i Matematikom. Predmetna povezanost pruža mogućnost integriranoga učenja i poučavanja.

Tijekom učenja i poučavanja Prirode usvajaju se očekivanja svih međupredmetnih tema. Očekivanja međupredmetnih tema Zdravlje i Održivi razvoj mogu se neposredno povezati s pojedinim odgojno-obrazovnim ishodima nastavnog predmeta Priroda. Istraživački pristup učenju i poučavanju potiče razvijanje organiziranoga i objektivnog pristupa rješavanju problema te razvoju samopouzdanja i osjećaja odgovornosti, koji su ključni za teme Osobni i socijalni razvoj te Učiti kako učiti. Očekivanja međupredmetnih tema Učiti kako učiti i Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije usvajaju se integrirano s gotovo svim odgojno-obrazovnim ishodima nastavnog predmeta Priroda. Tako učenici razvijaju temeljne kompetencije važne za snalaženje u različitim životnim situacijama kao i za cjeloživotno učenje. Razvoju kompetencija navedenih u međupredmetnim temama svakako pridonose različiti oblici aktivnog učenja i poučavanja. Razvijajući samopouzdanje i vještine prilikom izvedbe praktičnih radova, učenici uz podršku učitelja pristupaju nepoznatim situacijama i problemima, koji od njih zahtijevaju planiranje aktivnosti u pronalaženju rješenja, što je ključno za temu Poduzetništvo. Sudjelovanjem u raspravi, u okvirima mogućnosti, u aktualnim biološkim i ekološkim temama i s njima povezanim etičkim pitanjima učenici se osposobljavaju biti članovi lokalne zajednice i društva, što je povezano s temom Građanski odgoj i obrazovanje.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Nastavne sadržaje na kojima se usvajaju odgojno-obrazovni ishodi nastavnog predmeta Priroda, učenici najlakše usvajaju i razumiju ako su oni povezani s njihovim iskustvom te ako se nadograđuju na njihovo predznanje u tom području. Sve aktivnosti koje su dio nastavnog procesa, kada god je to moguće, potrebno je povezati s prethodnim predodžbama, iskustvima i znanjima učenika. Nužno je poticati učenikovu znatiželju potičući ga da se pita: „Što već znam o tome? Što bih želio naučiti?” Okruže u kojem je učenik motiviran za učenje kreira se odabirom aktivnosti koje su u skladu s njegovim interesima. Proces edukacijsko-rehabilitacijske procjene, koja neminovno prethodi procesu poučavanja i na njega se nadovezuje, osigurava učitelju informacije o učenikovim odgojno-obrazovnim potrebama, njegovim interesima, jakim i slabim stranama i ostalim čimbenicima koji utječu na odabir odgovarajućih strategija poučavanja, učenja i podrške. Učenici s teškoćama u razvoju često pokazuju nepoznavanje strategija učenja ili poteškoće u primjeni tih strategija. Zbog toga je učenike potrebno voditi i usmjeravati u njihovoj primjeni uz prilagodbu specifičnim potrebama učenika, kako bi što uspješnije usvojili odgojno-obrazovne ishode nastavnog predmeta Priroda. Kako bi učenik bio uspješan u učenju, potrebno ga je poticati na stjecanje rutine u učenju s obzirom na raspoloživo vrijeme i prostor, pružiti mu podršku u planiranju učenja tako da organizira prioritete u učenju, poučiti ga povezivanju znanja i vještina te njihovoj primjeni u različitim područjima kao i različitim strategijama učenja, ali ga i poticati na razmišljanje i evaluaciju vlastitog procesa učenja prirodoslovnih znanja i vještina. Pri odabiru primjerenog oblika prilagodbe za pojedinog učenika s teškoćama u razvoju valja voditi računa o individualnim potrebama i obilježjima učenika s teškoćama. Određivanjem učenikova preferiranog stila učenja i njegovim utjecajem na odabir poticaja i nastavnih aktivnosti, postiže se veća učinkovitost procesa učenja i poučavanja.

Istraživački pristup metodološki je pristup na kojem se temelji učenje i poučavanje nastavnog predmeta Priroda. Učenici vođenim promatranjem opažaju svijet oko sebe, prate, bilježe i opisuju promjene u prirodi, uočavaju i istražuju svojstva žive i nežive prirode. Istraživačkim pristupom ostvaruje se aktivna uloga učenika u odgojno-obrazovnom procesu. Iskustveno učenje, učenje otkrivanjem i istraživačko učenje omogućuju učenicima stjecanje trajnih znanja. Ujedno ih se uvodi u svijet znanosti i upoznaje ih se s osnovnim načelima na kojima znanost počiva.

Uloga učitelja u radu s učenicima s teškoćama u razvoju odabir je i primjena prilagodbe postupaka učenja i poučavanja koji će učenicima omogućiti usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Priroda aktivnim sudjelovanjem u nastavnom procesu i razvoj temeljnih kompetencija važnih za snalaženje u različitim životnim situacijama. Prilagodbe se odabiru u skladu s odgojno-obrazovnim potrebama učenika utvrđenima na temelju stručne edukacijsko-rehabilitacijske procjene. Učitelj odabire aktivnosti i nastavne sadržaje, metode i oblike rada kojima će osigurati usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda, kreira poticajno okruže te vodi i usmjerava učenika pružanjem odmjerene podrške. Odabire odgovarajuće poticaje

i izvornu stvarnost koji će učeniku omogućiti uočavanje i razumijevanje prirodnih zakonitosti, povezujući učenje i poučavanje s pojavama i procesima poznatim iz svakodnevnog života. Učenici trebaju imati priliku pokazati svoja znanja i iskustva, a uloga učitelja je da ih usmjerava na temelju znanstvenih spoznaja, da ih na tom putu vodi, usmjerava i pruža podršku. U svojem radu odabire odgovarajuće oblike perceptivne, govorne i spoznajne prilagodbe na što se nadovezuje i prilagodba zahtjeva. Koristi se različitim nastavnim metodama, a značajna je i uloga igre kojom se dodatno potiče interes, motivacija i aktivnost učenika što je preduvjet usvajanja prirodoslovnih znanja. Pritom, uz odgojno-obrazovne potrebe učenika, važnu ulogu u odabiru metoda ima specifičnost nastavnih sadržaja i aktivnosti. Primjereni oblici podrške odabrani prema načelima individualizacije i diferencijacije sastavni su dio individualiziranog kurikula svakoga pojedinog učenika.

Izvorna stvarnost temeljno je nastavno sredstvo u nastavi Prirode. Ako učenike nije moguće dovesti do spoznaje na temelju opažanja izvorne stvarnosti, koristi se modelima, maketama, različitim višemodelnim prikazima. Biraju se nastavna sredstva koja su reprezentativni, vjerni prikaz određenog objekta, tijela ili procesa, a da pritom ne sadrže suviše detalje koji bi mogli učenicima otežati razumijevanje. Primjenom informacijsko-komunikacijske tehnologije učenici mogu steći uvid u promjene i procese u prirodi koji nisu dostupni u svojoj izvornosti. Važno je omogućiti učeniku da prirodu doživi vizualno, auditivno, taktilno, olfaktivno, a ponekad i gustativno. U otkrivanju prirode mogu se koristiti različitim nastavnim pomagalicama i literaturom primjerenom učenikovim razvojnim sposobnostima te ga se može uputiti na korištenje internetom kao izvorom informacija. Pritom je uloga učitelja da predloži, odabere i prilagodi materijale tako da oni odgovaraju potrebama učenika i omogućće učenje. Pod prilagodbom materijala podrazumijeva se grafičko, jezično i sadržajno (pre)oblikovanje teksta, uporaba podsjetnika (organizatora znanja, kao što su, primjerice, konceptualne mape) za učenje, prema potrebi uvođenje potpomognute komunikacije (primjerice, grafički simboli, manualni znakovi ili uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije), kao i uporaba asistivne tehnologije koja podrazumijeva široki raspon tehnoloških sredstava kojima se podupire proces učenja.

Kako bi učenje i poučavanje Prirode bilo poticajno i učinkovito, potrebno je kreirati takvo okruženje koje kod učenika pobuđuje znatiželju i motivira ga za istraživanje. Okruženje poticajno za učenje podržavajuće je i ugodno za sve učenike, a posebno je važno za učenike s teškoćama u razvoju. To je okruženje u kojem se njeguje različitost, poštuju se osobne snage i slabosti, suradnički se uči te se uči iz vlastitih i tuđih pogrešaka. U takvom okruženju učenikovo tijelo i um u stanju su opuštenosti, a tada je učenje najučinkovitije. Potiče se razvoj kognitivnih, socioemocionalnih i stvaralačkih sposobnosti. Dio nastave Prirode odvija se u učionici, no većinu vremena bi se trebala održavati putem različitih oblika izvanučionične nastave jer se tako učenicima pruža mogućnost vođenog promatranja pojava i procesa u svrhu usvajanja definiranih odgojno-obrazovnih ishoda. Školsko dvorište izvrsno je okruženje za učenje koje treba iskoristiti za usvajanje dijela odgojno-obrazovnih ishoda.

Kod odabira nastavnih aktivnosti važan čimbenik je i vremenski interval. U radu s učenicima s teškoćama u razvoju važno je pravilno odmjeriti vrijeme kako bi se zadržala pažnja i koncentracija te izbjegla preopterećenost učenika. S obzirom na potrebu višekratnog ponavljanja sadržaja, nužno je osigurati svrsishodnu promjenu aktivnosti te voditi računa o njezinu trajanju kako bi se zadržala pažnja i ostvario cilj njezine provedbe. Učitelj tijekom planiranja (godišnjega, mjesečnog, dnevnog) mora predvidjeti optimalan broj sati vježbanja i ponavljanja obrađenih nastavnih sadržaja.

Definirani odgojno-obrazovni ishodi ne usvajaju se redosljedom kojim su napisani u kurikulu već je nužno da se odabrani nastavni sadržaji na kojima se ishodi usvajaju međusobno nadovezuju i upotpunjuju jer će se samo tako osigurati učinkovito učenje i poučavanje i usvajanje ishoda definiranih kurikulom nastavnog predmeta Priroda. Nadalje, važno je voditi računa o specifičnostima predmeta Priroda s obzirom na promjene koje se zbivaju u različitim godišnjim dobima.

Posebno treba istaknuti važnost primjerenog uvođenja novih ključnih pojmova i činjenica kako bi njihova količina bila uskladena sa sposobnostima učenika. Od učenika se u pravilu ne očekuje reprodukcija podataka, a pojmovi neophodni za izgradnju temeljnih prirodoslovnih koncepata odabiru se u skladu s razvojnim sposobnostima učenika. Važne pojmove koji nisu primjereni razvojnim sposobnostima učenika

dovoljno je opisati, bez navođenja njihovih naziva (primjerice, čestična grada tvari, stanično disanje, fotosinteza). Pritom je nužno koristiti se izrazima, pojmovima i opisima koji su znanstveno utemeljeni.

U nastavi Prirode najčešće se, zbog odgojno-obrazovnih potreba učenika, koristi individualnim i frontalnim oblikom rada, no u svrhu razvoja sposobnosti timskog rada, potrebno je planirati i aktivnosti koje su namijenjene radu u paru ili grupi, što je posebno važno za istraživački pristup. Suradničko učenje pokazalo se vrlo učinkovitim u radu s učenicima s teškoćama u razvoju te ga je poželjno organizirati što češće uz odgovarajuću prilagodbu i vođenje od strane učitelja. Istraživački zadatci dobra su prilika za rad u paru, razmjenu iskustava, stjecanje socijalnih vještina te napredovanje uz vršnjačku podršku.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda kurikula nastavnog predmeta Priroda proces je koji za svrhu ima procjenu uspješnosti učenja i poučavanja i služi kao temelj za daljnje planiranje odgojno-obrazovnog procesa i određivanje primjerenih strategija podrške učenicima s teškoćama u razvoju. Učitelj već tijekom planiranja individualiziranog kurikula planira različite metode vrednovanja te načine i oblike prilagodbe kako bi svaki učenik imao priliku pokazati stečene kompetencije. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda podrazumijeva primjenu različitih načina, postupaka i pristupa vrednovanju kako bi se učenicima omogućilo da maksimalno iskoriste svoje mogućnosti i usvoje odgojno-obrazovne ishode definirane individualiziranim kurikulumom.

Osim što treba biti unaprijed planirano, vrednovanje treba biti redovito, sveobuhvatno i primjereno učeniku, mora odražavati i poznavanje procesa, osobitosti i konteksta učenja nastavnog predmeta Priroda. Primijenjene metode trebaju rezultirati dovoljnom količinom kvalitetnih dokaza kako bi se donijele valjane procjene o procesu i rezultatima učenja. Učenika se prati tijekom cijele godine povratnim informacijama i brojčanim ocjenama prema elementima vrednovanja definiranim za nastavni predmet Priroda. Kvalitetna povratna informacija sadrži podatke o tome što je učenik napravio dobro, što treba doraditi i prijedlog na koji način to može učiniti. Redovitost vrednovanja očituje se u kontinuiranom opažanju, praćenju i dokumentiranju učenikova učenja i napredovanja, dok se sveobuhvatnost odnosi na praćenje i vrednovanje učenikova znanja, vještina, interesa, aktivnosti, motivacije i samostalnosti. Primjerenost vrednovanja podrazumijeva primjenu načela i pristupa vrednovanja koji vrijede za sve učenike te osiguravanje prilagodbi vrednovanja koje će svakom učeniku omogućiti ravnopravno sudjelovanje u odgojno-obrazovnome procesu, osobito kad je riječ o istraživačkom pristupu u nastavnom predmetu Priroda.

Vrednovanje je kriterijsko pa učitelj za vrednovanje svake aktivnosti unaprijed određuje kriterije i predstavlja ih učenicima na njima razumljiv način. Vrednovanje mora biti usmjereno na unaprjeđivanje učenja i poučavanja. Trenutačna postignuća učenika uspoređuju se s njegovim prethodnim postignućima, a ne s postignućima drugih učenika.

U nastavnom predmetu Priroda primjenjuju se sva tri pristupa vrednovanju, vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog. U svim trima pristupima vrednovanju vrednuju se različite aktivnosti i primjenjuju različite metode za praćenje i vrednovanje znanja i vještina, poput lista procjene i samoprocjene, izlaznih kartica, radnih listova, kvizova, preglednih mapa, rubrika za vrednovanje i sl.

Vrednovanje za učenje odvija se tijekom nastavnog procesa. Cilj je formativno praćenje učenikova napretka u odnosu na sebe samoga i utvrđivanje uspješnosti njegova učenja. Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom već povratnom informacijom na kojoj se temelji daljnje učenje i poučavanje.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja i provodi se različitim oblicima samovrednovanja i vršnjačkog vrednovanja. Važno je učenike s teškoćama u razvoju voditi i usmjeravati u tom procesu te poticati da postavljaju vlastite ciljeve učenja kako bi prema njima usmjerili svoj rad. Učiteljeva uloga upoznavanje je učenika s različitim strategijama učenja i podrška učeniku u odabiru one koja najbolje odgovara njegovu stilu učenja, interesima i sposobnostima te sadržajima učenja.

Dobro je učenike uputiti na vođenje dnevnika učenja. Kao i kod vrednovanja za učenje, ovo vrednovanje ne rezultira brojčanom ocjenom, već je fokus na samom procesu i napretku učenja.

Vrednovanje naučenog primjenjuje se kao sumativni oblik vrednovanja razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Priroda u točno određenom trenutku, a rezultira brojčanom ocjenom. Brojčane ocjene numerički su pokazatelj razine usvojenosti ishoda na ljestvici od pet stupnjeva – nedovoljan (1), dovoljan (2), dobar (3), vrlo dobar (4) i odličan (5). Svaku brojčanu ocjenu prati i bilješka koja predstavlja kratak pisani osvrt na postignuće učenika, opisuje razinu usvojenosti ishoda uz primijenjene strategije podrške.

Prilagodbe vrednovanja uključuju prilagodbe procesa vrednovanja, prilagodbe ispitnih materijala i sredstava te prilagodbe metoda vrednovanja. Prilagodbe procesa vrednovanja odnose se na prilagodbe trajanja provjere znanja, mogućnost stanki, mogućnost uporabe pomagala i asistivne tehnologije, pomoć druge osobe u izvođenju aktivnosti, motivirajuće usmjeravanje (hrabrenje, poticanje) i sl. Prilagodbe ispitnih materijala i sredstava uključuju drukčiji oblik pitanja, manji broj zadataka, drukčije postavljene zadatke (razdijeljeni po koracima, zadatci alternativnog tipa umjesto višestrukog izbora, zadatke povezivanja, sredivanja ili dopunjavanja itd., s uvođenjem perceptivne podrške i sl.), dok se prilagodbe metoda vrednovanja odnose na prilagodbe u usmenom ispitivanju, prilagodbe u pisanoj provjeri te prilagodbe u praktičnom radu. Osnovno je pravilo da se u vrednovanju primjenjuju iste prilagodbe kao i u ostalim etapama nastavnog procesa.

U nastavnom predmetu Priroda primjenjuju se dva elementa vrednovanja, neovisno o metodi kojom su informacije prikupljene:

- usvojenost prirodoslovnih koncepata
- istraživačke vještine.

Usvojenost prirodoslovnih koncepata obuhvaća znanja različitih kognitivnih razina koja je učenik stekao u skladu s odgojno-obrazovnim ishodima definiranim u kurikulumu Prirode, bez obzira na način provjeravanja znanja (usmeno ili pisano). U sklopu tog elementa vrednuje se poznavanje temeljnih pojmova, prepoznavanje pojava i procesa te međuodnosa u živom svijetu, kao i primjena usvojenog znanja u situacijama prilagođenim učenikovim mogućnostima.

U elementu istraživačke vještine praćenjem učeničkih aktivnosti i/ili rezultata njegovih aktivnosti vrednuju se vještine i sposobnosti koje je stekao te praktična primjena znanja. To mogu biti praktični radovi, prezentacije, poster, modeli, kao i prikazi rezultata provedenih praktičnih radova/jednostavnih istraživanja i sl. Vrednuju se postupci i procesi pri istraživanju, kao i učenikova sposobnost da prikaže rezultate istraživanja.

Usvojenost prirodoslovnih koncepata vrednuje se na onoj kognitivnoj razini koja je određena individualiziranim kurikulumom svakog učenika dok se istraživačke vještine procjenjuju na temelju praćenja učenikove aktivnosti tijekom provedbe istraživanja/izvođenja praktičnog rada i rezultata tih aktivnosti. Prati se, vrednuje i ocjenjuje usvojenost ishoda definiranih kurikulumom Prirode koji su usvojeni uz planiranu vrstu i razinu podrške.

Zaključna ocjena izriče se riječju i brojkom, jednakom ljestvicom kao i kod sumativnog vrednovanja. Zaključna ocjena za svakoga učenika treba odgovarati usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih individualiziranim kurikulumom koji se temelji na kurikulumu nastavnog predmeta Priroda, ali ne mora biti jednaka aritmetičkoj sredini pojedinačnih ocjena. U zaključnoj ocjeni jednak udio čine ocjene iz obaju elemenata vrednovanja (usvojenost prirodoslovnih koncepata i istraživačke vještine), uzimajući u obzir i povratne informacije o napredovanju učenika u realizaciji definiranih ishoda.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA ČOVJEK I OKOLINA

A. Svrha i opis predmeta

Svijet oko nas organiziran je putem odnosa prirodnih i društvenih sustava, stoga je spoznavanje organiziranosti svijeta u kojem živimo od velike važnosti.

Čovjek i okolina interdisciplinarni je nastavni predmet te uključuje znanstvene spoznaje prirodoslovnoga, društveno-humanističkog te tehničkog i informatičkog područja. Nastavni predmet opisuje organizaciju živoga svijeta, potiče razvoj odgovornog ponašanja, brigu za osobno zdravlje, kvalitetu života te odnose koje pojedinac ostvaruje prema društvu i okolišu bez ugrožavanja drugih. U nastavnom predmetu Čovjek i okolina promiču se civilizacijske vrijednosti za življenje u multikulturalnom svijetu te poštovanje i uvažavanje različitosti. Ovisno o zanimanju za koje se učenici obrazuju u predmetu se razvijaju i kompetencije korištenja različitim tehnologijama, poput informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Stečeno znanje učenicima omogućuje donošenje odluka važnih za sigurnost, očuvanje zdravlja te djelovanje u skladu s načelima održivoga razvoja. Učenici će stečena znanja primjenjivati u svakodnevnom životu i radu, uz korištenje postupcima osobne zaštite, zaštite drugih i okoliša te strojeva, alata, pribora i materijala.

Čovjek i okolina kao nastavni predmet omogućuje stjecanje znanja i kompetencija potrebnih za nastavak stručnog obrazovanja i cjeloživotno učenje kako bi učenici pronašli svoje mjesto u društvu u kojemu će moći aktivno doprinijeti svojim radom.

Nastavni predmet Čovjek i okolina uči se i poučava u posebnim programima za prvi i drugi razred srednje škole, a povezan je s drugim predmetima i međupredmetnim temama.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta

U nastavnom predmetu Čovjek i okolina učenici stječu temeljna znanja, vještine i stavove koji im omogućuju bolje razumijevanje prirode, zajednice u kojoj žive i društva u cjelini.

U skladu s tim, odgojno-obrazovni ciljevi predmeta Čovjek i okolina jesu:

- prepoznavanje organizacije života i rada u školi i društvenoj zajednici
- opisivanje prirodnih, geografskih i društvenih obilježja neposredne i globalne okoline
- usvajanje zdravih životnih navika
- razvijanje samostalnosti i nacionalnog identiteta, oblikujući pozitivan odnos prema sebi, drugima, prirodi i društvu
- prepoznavanje povezanosti čovjeka, društva i prirode u vremenu i prostoru
- poznavanje svojih prava i uvažavanje različitosti i prava drugih
- razvijanje svijesti o aktivnom doprinosu održivom razvoju te zaštiti prirode i okoliša na lokalnoj i globalnoj razini
- razvijanje komunikacijske i transverzalne vještine uz korištenje IKT-om na siguran i odgovoran način
- stvaranje temelja za cjeloživotno učenje.

C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

U izradi kurikula nastavnog predmeta Čovjek i okolina primijenjen je pristup usmjeren na potrebe i specifičnosti učenika s ciljem usvajanja određenih znanja i vještina potrebnih za razvoj osobnih potencijala i stjecanje kompetencija za samostalan rad prema vlastitim sposobnostima.

Kurikul nastavnog predmeta obuhvaća makrokoncepte (organizacijska područja): A. Priroda B. Društvo C. Promjene i odnosi.

Makrokoncepti su osmišljeni tako da se različitim sadržajima i aktivnostima u svakoj godini učenja nadograđuju. Ova tri makrokoncepta proizašla su iz prirodoslovnoga i društveno-humanističkog područja. Oni objedinjuju najvažnije dijelove koji omogućuju samostalno funkcioniranje učenika u zajednici. Tako će učenik osvijestiti svoju ulogu i položaj u društvu i okolini.

A. Priroda

Prirodoslovlje se zasniva na spoznajama temeljnih prirodnih znanosti koje se razvijaju zahvaljujući čovjekovoj radoznalosti i njegovoj potrebi za odgovorima na pitanja o svojem postanku, razvoju, ulozi i mjestu u prirodi i svemiru. Tako je prirodoslovlje dio opće kulture svake ljudske zajednice. Ono istražuje i opisuje prirodu, svijet žive i nežive tvari, u rasponu od atomske jezgre, preko sustava sumjerljivih čovjeku, do najudaljenijega djelića svemira.

U prirodi se stalno događaju procesi koji imaju ponavljajuće obrasce, poput kruženja vode, izmjene dana i noći, Mjesečevih mijena, izmjene godišnjih doba, životnih ciklusa i sl. Razumijevanje procesa preduvjet je uočavanja važnosti održavanja uravnoteženog stanja u prirodi i uloge čovjeka u narušavanju prirodne ravnoteže. Velike promjene u prirodi nastale su pod utjecajem čovjeka i zbog toga je važno osvijestiti potrebu za održivim načinom života na razini svakog pojedinca kao i zajednice.

B. Društvo

Makrokoncept Društvo upoznaje učenike sa sadržajima koji pridonose razumijevanju uvjeta života i rada u prošlosti i sadašnjosti. Proučavaju i vrednuju prošle i sadašnje događaje, razmatraju pitanja vezana za postizanje pravednih i mirotvornih međuljudskih odnosa, društvenih odnosa, međunarodnoga poretka i socijalno-gospodarske sigurnosti. Razmatraju pitanja o društvenim sustavima, društvenim strukturama, gospodarskim i političkim poredcima, europskim integracijama i globalizacijskim procesima.

Učenici se odgajaju za vrednovanje i čuvanje prirodne, materijalne, duhovne, povijesne i kulturne baštine Republike Hrvatske i nacionalnoga identiteta te vrednovanje i čuvanje europske i svjetske kulturne baštine. Upoznaju općenite etičko-moralne vrijednosti.

Bave se pitanjima identiteta, spolnosti, očuvanja i unaprjeđivanja vlastitoga zdravlja i zajedničkoga života u školi, obitelji i društvu. Proučavaju pitanja različitosti i jednakopravnosti pojedinaca, spolova, kultura, rasa, vjera, siromašnih i bogatih.

Znanje, sposobnosti i vrijednosti stečene unutar makrokoncepta Društvo predstavljaju temelj za učenikov odgovoran odnos prema samome sebi, prema drugima i prema svemu što ga okružuje. Ta znanja, sposobnosti i vrijednosti pomažu u oblikovanju vlastitoga identiteta, u razumijevanju i poštovanju drugih i drugačijih te za djelatno i odgovorno sudjelovanje u društvenomu životu.

C. Promjene i odnosi

U makrokonceptu Promjene i odnosi učenici uče o ljudima, odnosima među njima, odnosu ljudi prema svijetu koji ih okružuje, o kulturnomu razvoju čovjeka i društva.

Učenici uče o jedinkama i životnim zajednicama ekosustava te o prilagodbi živih bića uvjetima okoliša.

Učenici upoznaju geoprostor i njegove zakonitosti, stječu temeljna znanja o prirodnim pojavama i procesima na Zemlji, nastanku, izgledu i značenju ekološkoga i prostornog sustava. Uče da je ekološki sustav rezultat međuzavisnosti čovjeka i prirode.

Uče o međuodnosu prirodnih elemenata i društvenih pojava i procesa, o snalaženju u prostoru i predočavanju prostora, razumijevanju i vrednovanju podataka o ekološkim i prostornim sustavima. Pripremaju se za aktivno i savjesno djelovanje u društvu te odgovoran odnos prema okolišu i prirodnim bogatstvima.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

U tekstu kurikula nalazi se popis odgojno-obrazovnih ishoda za razinu usvojenosti „dobar“. Razina usvojenosti „dobar“ ne predstavlja ocjenu dobar, već prosjek koji služi za procjenu usvojenosti i razumijevanja dubine i širine pojedinoga ishoda na kraju razreda.

Kratice PP ČiO SŠ A.1.1. označuju redom: posebni program, Čovjek i okolina, srednja strukovna škola, oznaka makrokoncepta (A – Priroda, B – Društvo, C – Promjene i procesi), razred te redni broj odgojno-obrazovnog ishoda.

DVOGODIŠNJE UČENJE nastavnog predmeta Čovjek i okolina, model 2 x 1 (2 x 35 sati).

Napomena: Navedeni redoslijed usvajanja ishoda unutar pojedinog razreda nije obvezan.

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. godini učenja – 35 sati godišnje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
<p>PP SŠ ČIO A.1.1.</p> <p>Učenik opisuje osnovne dijelove ljudskog tijela i njihovu ulogu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – navodi glavne dijelove tijela – opisuje funkciju glavnih dijelova tijela – uočava poremećaje u radu glavnih dijelova tijela 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi glavne dijelove tijela
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – glavni dijelovi tijela (krvožilni sustav, mokraćni sustav, živčani sustav, probavni sustav, dišni sustav, spolni sustav) – funkcija glavnih dijelova tijela (zubi usitnjavaju hranu, želudac probavlja hranu, kosti podupiru tijelo, plućima se udiše zrak, srce pokreće cirkulaciju krvi) – poremećaji glavnih dijelova tijela (povišena tjelesna temperatura, povišen i/li snižen krvni tlak, miris i boja mokraće, kašalj, promjene u izgledu kože). 		
<p>Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.</p> <p>Ishod se može usvojiti aktivnostima kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izrada plakata i umnih mapa – korištenje fotografijama, slikovnim materijalom, IKT alatima – prezentacija unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem. <p>Preporučena metoda poučavanja iskustveno je učenje putem aktivnosti kao što su: mjerenje tlaka, pravilno pranje zuba, pravilno mjerenje povišene temperature, uporaba aplikacija pametnog sata vezanih uz zdravlje.</p>		
<p>PP SŠ ČIO A.1.2.</p> <p>Učenik prepoznaje utjecaj životnih navika i rizičnih čimbenika na zdravlje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – nabraja osnovne higijenske navike – pravilno rukuje sredstvima za održavanje osobne higijene – opisuje utjecaj životnih navika na čovjekovo zdravlje – prepoznaje znakove zaraznih bolesti – navodi na vlastitom primjeru situacije u kojima je potreban odlazak liječniku – nabraja osnovne postupke pružanja prve pomoći – razlikuje zdrave od nezdravih namirnica – opisuje važnost fizičke aktivnosti 	<ul style="list-style-type: none"> – nabraja osnovne higijenske i zdrave životne navike
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osobna higijena – medicinske usluge i pravilno korištenje lijekovima – osnovni postupci pružanja prve pomoći – tjelesna aktivnost u svakodnevnome životu – rizici sjedilačkoga načina života – pravilno držanje tijela – vrste hrane (namirnica) i obroka. 		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može usvojiti aktivnostima kao što su:

- izrada plakata i umnih mapa
- korištenje slikovnim materijalom, fotografijama, memorijskim karticama...
- prezentacijom unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem.

Za postignuće ishoda preporuča se terenska nastava (posjet stomatologu i/ili liječniku školske medicine).

Preporučena metoda poučavanja je iskustveno učenje.

Tijekom izvođenja nastave treba se koristiti sredstvima za održavanje osobne higijene, demonstrirati uporabu sredstava za održavanje higijene te zorno primijeniti sve metodičko-didaktičke postupke u radu.

PP SŠ ČIO A.1.3.

Učenik opisuje dobni razvoj čovjeka i važnost odgovornog spolnog ponašanja.

- navodi razvoj čovjeka po životnim razdobljima
- razlikuje tjelesne osobine muškog i ženskog spola
- opisuje promjene djevojčica i dječaka u pubertetu
- nabraja metode kontracepcije i važnost spolno odgovornog ponašanja
- opisuje trudnoću, njezino trajanje te odgovorno ponašanje u trudnoći

- nabraja tjelesne osobine ženskoga i muškog spola te metode kontracepcije
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- rast i razvoj čovjeka po životnim razdobljima
 - promjene u pubertetu kod dječaka i djevojčica
 - spolnost, mladi i spolno ponašanje (odgovorno, neodgovorno, rizici, kontracepcija)
 - spolno prenosive bolesti
 - trudnoća (neplanirana i maloljetnička).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može usvojiti aktivnostima kao što su:

- izrada plakata i umnih mapa („ABeCeDa spolno odgovornog ponašanja”)
- korištenje slikovnim materijalom, fotografijama, memorijskim karticama... (analiza menstrualnog ciklusa i određivanja plodnih i neplodnih dana)
- uporaba IKT alata (rad s aplikacijama za praćenje menstrualnog ciklusa).

Tijekom izvođenja nastave treba navesti metode ranog utvrđivanje trudnoće i testiranja na spolno prenosive bolesti.

PP SŠ ČIO B.1.4.

Učenik prepoznaje moralno-etičke probleme u svojoj okolini i načine djelovanja za svoju i dobrobit drugih ljudi u zajednici.

- objašnjava značenje temeljnih etičkih pojmova na primjerima iz svakodnevnog života
- prepoznaje sebe kao dio zajednice i potrebu za suradnjom u rješavanju problema
- predlaže ispravna moralno-etička rješenja problema u svojoj zajednici

- navodi ispravno moralno-etičko rješenje nekih problema iz svakodnevnog života
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- moral i etika
 - identitet
 - međuljudski odnosi.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja obradom sljedećih obveznih tema:

etički problemi suvremenog društva, identitet i međuljudski odnosi.

Učitelj obrađuje obvezne teme na primjerima ponuđenih izbornih tema.

Ponuđene su sljedeće izborne teme za tri obvezne teme:

1. Etički problemi suvremenog društva:
 - nasilje
 - rat
 - siromaštvo i glad
 - mediji i konzumerizam
2. Identitet:
 - osobni i kolektivni identitet
 - spol i rod
 - svjetonazori i identitet
 - supkulture i identitet
 - utjecaj društvenih mreža i drugih medija na izgradnju identiteta
3. Međuljudski odnosi:
 - prijateljstvo
 - ljubav
 - obitelj i zajednice obiteljskog života
 - spolnost
 - sukobi u odnosima
 - rat.

Ishodi se mogu usvajati sljedećim aktivnostima:

- igranje uloga
 - vođenje rasprava
 - korištenje IKT-om (primjerice, videomaterijali)
 - izrada prezentacija, plakata.
-

PP SŠ ČIO C.1.5.

Učenik opisuje Sunčev sustav, gibanje Zemlje te posljedice njezina gibanja na procese i život.

- povezuje izmjenu godišnjih doba s kruženjem Zemlje oko Sunca služeći se modelom Sunčeva sustava
- prepoznaje izmjenu dana i noći kao posljedicu rotacije Zemlje
- opisuje Sunčevu putanju i Mjesečeve mijene
- prepoznaje važnost Sunca za život na Zemlji

- prepoznaje Zemlju kao jedan od planeta i njezino mjesto u Sunčevu sustavu
 - prepoznaje periodične promjene Mjeseca
 - navodi važnost Sunca za održavanje života na Zemlji
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Sunčev sustav
 - položaj Zemlje u Sunčevu sustavu
 - važnost Sunca za održavanje života na Zemlji
 - Mjesečeve mijene
 - postupci i ponašanje pri potresu.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Pri obradi nastavnih tema treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu neophodni za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda. Pri obradi gibanja Zemlje i njezinih posljedica na život na Zemlji potrebno je objasniti Zemljinu rotaciju, Zemljinu revoluciju i nagnutost Zemljine osi, izmjenu godišnjih

doba, razliku u trajanju dana i noći i polarni dan / polarnu noć. Preporuča se korištenje kartama i trodimenzionalnim modelom Sunčeva sustava. Učenik demonstrira izmjenu dana i noći pomoću globusa uz podršku učitelja. Učenik pokazuje položaj Sunca i Zemlje u Sunčevu sustavu pomoću trodimenzionalnog modela Sunčeva sustava. Uvježbavaju se postupci i ponašanja pri potresu.

Ishodi se mogu usvojiti sljedećim aktivnostima:

- posjet zvjezdarnici, mobilnim planetarijima
- korištenje slikovnim materijalima, fotografijama, memorijskim karticama
- korištenje IKT-om (primjerice, kvizovi, virtualni planetarij, videomaterijali o Sunčevu sustavu, izmjeni dana i noći i godišnjih doba)
- izrada plakata i prezentacija
- izrada makete Sunčeva sustava koristeći se različitim materijalima (prirodni materijali, otpadni, tehnološki i sl.)
- praćenje i bilježenje/crtanje Mjesečevih mijena tijekom mjesec dana.

PP SŠ ČIO A.1.6.

Učenik opisuje raspored kontinenata i voda na Zemlji.

- imenuje kontinente i oceane služeći se geografskom kartom ili globusom
- opisuje položaj Europe u odnosu na druge kontinente

- pokazuje kontinente, oceane i mora na globusu ili geografskoj karti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

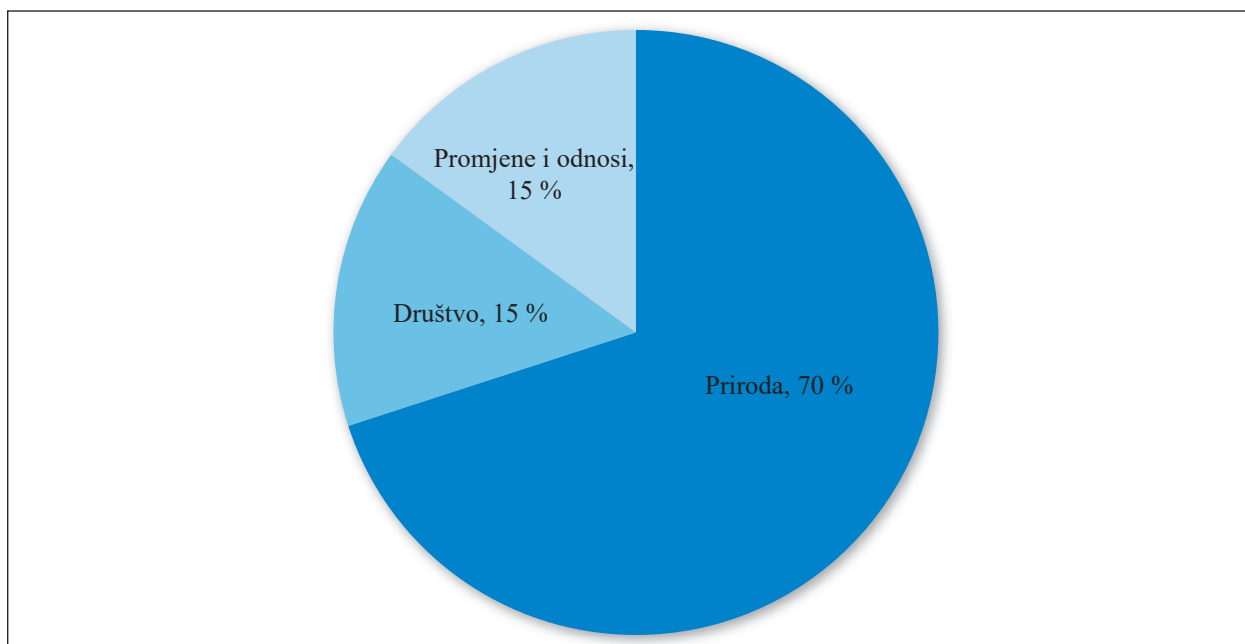
- globalna raspodjela kopna i mora (kontinenti i oceani)
- položaj Europe na karti svijeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba navesti posebnosti svakog kontinenta koje bi učenje učinilo zanimljivim i poticajnim (primjerice, karakteristične životinje, vremenske prilike, objekti, poznati ljudi i događaji). Pri razmatranju položaja kontinenata na geografskoj karti i globusu potrebno je odrediti položaj Hrvatske.

Ishodi se mogu usvojiti sljedećim aktivnostima:

- korištenje slikovnim materijalom, fotografijama, memorijskim karticama
- slaganje slagalica (engl. *puzzle*) koje su učenici izradili od fotografija (primjerice, iz časopisa ili preuzetih s interneta) nalijepljenih na čvrstu podlogu (primjerice, karton)
- korištenje IKT-om (primjerice, kvizovi, videomaterijali)
- izrada plakata i prezentacija o posebnostima kontinenata
- izrada umne mape.

Slika 1. Struktura nastavnog predmeta Čovjek i okolina tijekom prve godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. godini učenja – 35 sati godišnje

Napomena: Navedeni redoslijed usvajanja ishoda unutar pojedinog razreda nije obavezan.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
<p>PP SŠ ČIO B.2.1.</p> <p>Učenik navodi prostorne identitete europskog kontinenta, države članice Europske unije i njihove prirodno-geografske i gospodarske posebnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pokazuje glavne regije Europske unije na geografskoj karti – imenuje neke države članice Europske unije i njihove glavne gradove – opisuje prirodno-geografska obilježja i gospodarske djelatnosti odabranih europskih regija – prepoznaje Hrvatsku kao zemlju članicu Europske unije 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi neke prostorne identitete europskog kontinenta – imenuje nekoliko država članica Europske unije
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – geografski položaj Europe – europske regije – države Europske unije i njihovi glavni gradovi – prirodno-geografske i gospodarske karakteristike regija Europske unije – Hrvatska – europska država i članica Europske unije. 		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Pri obradi pojedinih regija i članica Europske unije treba navesti neke od njihovih posebnosti, primjerice, prirodno-geografske, klimatske posebnosti, poznate ljude i događaje, nacionalne simbole, glazbu, klimatska obilježja.</p> <p>Ishodi se mogu usvajati sljedećim aktivnostima:</p> <ul style="list-style-type: none"> – korištenje slikovnim materijala, fotografijama – korištenje memorijskim karticama (primjerice, uparivanje država i njihovih glavnih gradova) – korištenje IKT-om (primjerice, videomaterijali o državama Europske unije i njihovim posebnostima) – kviz o prirodno-geografskim karakteristikama regija u Europskoj uniji – izrada plakata i prezentacija – sudjelovanje u obilježavanju Dana Europe (primjerice, izrada plakata i prezentacija o državama članicama, važnim događajima i ličnostima, prirodnim i geografskim posebnostima, nacionalnim simbolima, nošnjama, običajima, glazbi). 		
<p>PP SŠ ČIO B.2.2.</p> <p>Učenik opisuje oblik granice i državne simbole Republike Hrvatske te upravno-teritorijalne jedinice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pokazuje državne granice i oblik teritorija na geografskoj karti – navodi državne simbole – opisuje posebnosti geografskog položaja Hrvatske – navodi regije i njihove najvažnije gospodarske djelatnosti – opisuje zadaću upravno-teritorijalnih jedinica – prepoznaje pripadnost svojega zavičaja određenoj regiji i upravno-teritorijalnoj jedinici 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi državne simbole Hrvatske – prepoznaje Hrvatsku i dijelove državne granice na geografskoj karti – određuje pripadnost svojega zavičaja regiji i upravno-teritorijalnoj jedinici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- oblik, granice i državni simboli Republike Hrvatske
 - geografski položaj Republike Hrvatske
 - obilježja prirodno-geografskih regija Republike Hrvatske i najvažnije gospodarske djelatnosti
 - upravno-teritorijalna organizacija Republike Hrvatske.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Pri obradi upravno-teritorijalne podjele Hrvatske navode se županije, gradovi i općine te njihove funkcije. Učenik se pri opisivanju upravno-teritorijalne organizacije države služi političkom kartom uz podršku učitelja. Učenik imenuje županiju i glavni grad svojeg zavičajnog kraja.

Ishodi se mogu usvajati sljedećim aktivnostima:

- korištenje slikovnim materijalom i fotografijama regija Republike Hrvatske
 - izrada plakata i prezentacija o pojedinim regijama Republike Hrvatske i njihovim posebnostima
 - izrada i igra uparivanja memorijskih kartica (primjerice, uparivanje karakterističnih obilježja s pripadajućom regijom u Republici Hrvatskoj)
 - korištenje IKT-om (primjerice, kvizovi i videomaterijali o posebnostima Republike Hrvatske)
 - sudjelovanje u obilježavanju Dana državnosti.
-

PP SŠ ČIO B.2.3.

Učenik opisuje stvaranje suvremene hrvatske države i državne institucije.

- opisuje važne događaje u stvaranju samostalne Republike Hrvatske i uvođenje demokratskih promjena
- navodi državne praznike vezane uz značajne događaje stvaranja Republike Hrvatske
- imenuje institucije državne vlasti Republike Hrvatske i njihove nadležnosti te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
- navodi poslove lokalnog značaja koje obavljaju općine i gradovi uz primjere iz svakodnevnog života

- navodi događaje važne za stvaranje suvremene hrvatske države
 - imenuje institucije državne vlasti
 - navodi poslove koje obavljaju općine i gradovi
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- stvaranje suvremene hrvatske države (uvođenje demokratskih promjena, ključne oslobodilačke operacije hrvatske vojske i policije, mirna integracija istočne Slavonije)
 - državni praznici koji se obilježavaju u Republici Hrvatskoj
 - institucije državne vlasti u Republici Hrvatskoj
 - jedinice područne (regionalne) samouprave (županije)
 - jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Događaje značajne za stvaranje samostalne Republike Hrvatske (primjerice, početak Domovinskoga rata, osamostaljenje Republike Hrvatske) treba smjestiti u vremenske okvire te pokazati na vremenskoj crti ili lenti vremena. Treba navesti ključne oslobodilačke operacije kao što su Maslenica, Bljesak, Oluja te istaknuti važnost mirne integracije istočne Slavonije. Treba istražiti događaje vezane za stvaranje suvremene hrvatske države. Treba povezati državne praznike (primjerice, Dan državnosti, Dan neovisnosti, Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja, Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje) s povijesnim događajima. Treba naglasiti da općine i gradovi obavljaju poslove lokalnog značaja za potrebe građana (uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, briga o djeci, socijalna skrb,

primarna zdravstvena zaštita, odgoj i osnovno obrazovanje, kultura, tjelesna kultura i šport, zaštita potrošača, zaštita i unaprjeđenje prirodnog okoliša, protupožarna i civilna zaštita, promet na svom području).

Ishod se može usvojiti aktivnostima kao što su:

- posjet muzeju, arhivu, knjižnici, spomeniku
- korištenje IKT-om (primjerice, kviz, osmosmjerka, memorijske kartice)
- korištenje slikovnim materijalom (fotografije, povijesne karte, geografske karte)
- obilježavanje državnog praznika, događaja ili blagdana izradom plakata, priredbama i sl. (primjerice, paljenje svijeća na Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje).

PP SŠ ČIO C.2.4.

Učenik opisuje raznolikost prirode, uzroke smanjivanja bioraznolikosti i važnost održavanja uravnoteženog stanja u prirodi.

- opisuje raznolikost biljnoga i životinjskog svijeta u zavičajnoj prirodi
- nabraja načine odgovornog ponašanja prema okolišu
- navodi razloge smanjenja bioraznolikosti
- opisuje postupak razvrstavanja otpada na primjeru iz svakodnevnog života ili na radnom mjestu za koje se školuje
- razlikuje obnovljive i neobnovljive izvore energije

- navodi razloge smanjenja bioraznolikosti
- razvrstava otpad na ekološki prihvatljiv način
- razlikuje obnovljive i neobnovljive izvore energije

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biljni i životinjski organizmi u zavičajnom okolišu
- odgovornost prema okolišu, briga za okoliš
- razvrstavanje i recikliranje otpada
- važnost vode i očuvanje izvora pitke vode
- ušteda ili racionalno korištenje energijom
- obnovljivi izvori energije (vjetroelektrane, hidroelektrane, sunčani kolektori i sl.).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može usvojiti aktivnostima kao što su opisivanje utjecaja čovjeka na bioraznolikost te zajedničkih osobina živih bića.

Preporuča se fotografirati biljke i životinje u zavičaju te izraditi plakat i/ili umnu mapu korištenjem IKT alatima.

Preporuča se prikupljanje odbačenog materijala, posjet reciklažnom dvorištu, razvrstavanje otpada (papir, plastika, komunalni otpad, staklo, metal...), osmišljavanje i izrada uporabnih predmeta od odbačenih materijala.

Preporuča se obilježavanje važnih datuma izradom plakata, prezentacija i sl. (primjerice, Dan planeta Zemlje, Svjetski dan voda, Svjetski dan zaštite okoliša).

Preporuča se sudjelovanje u ekološkoj akciji (primjerice, sadnja drveća, sat za planet Zemlju).

Treba naglašavati štednju energije (primjerice, gašenje svjetla, zatvaranje vrata i prozora, pravilno proventriranje prostorije zimi).

Treba nabrojiti primjene obnovljivih izvora energije u svakodnevnom životu.

Treba navesti prilagodbe biljaka i životinja na različitim staništima.

PP SŠ ČIO C.2.5. Učenik prepoznaje zaštićene prirodne i kulturno-povijesne znamenitosti i vlastitu ulogu u očuvanju zaštićenih područja.	<ul style="list-style-type: none"> – nabraja zaštićena područja na kopnu i moru koristeći se geografskom kartom – nabraja kulturno-povijesne znamenitosti – navodi vlastitu ulogu u očuvanju zaštićenih područja uz primjere iz svakodnevnog života – navodi vlastitu ulogu u očuvanju kulturno-povijesne baštine svojega kraja i Republike Hrvatske 	– nabraja glavne kulturno-povijesne ili prirodne znamenitosti
---	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- nacionalni parkovi i parkovi prirode
- posebnosti zaštićenih područja
- kulturno-povijesne znamenitosti
- uloga čovjeka u zaštiti prirode i okoliša te kulturno-povijesne baštine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Kod obrade nacionalnih parkova i parkova prirode te drugih zaštićenih područja treba staviti naglasak na zaštićena područja županije u kojoj se učenik nalazi. Treba potaknuti učenike da na temelju vlastitog iskustva iz obilaska nekoga zaštićenog područja ili kulturno-povijesnog spomenika navedu pravila ponašanja.

Ishod se može usvojiti aktivnostima kao što su:

- posjet kulturno-povijesnim znamenitostima, parkovima, botaničkim ili zoološkim vrtovima
- korištenje slikovnim materijalom, fotografijama, memorijskim karticama
- korištenje IKT-om (kvizovi, videomaterijal za istraživanje nacionalnih parkova i kulturne baštine u Hrvatskoj, primjerice, spomenika pod zaštitom UNESCO-a)
- izrada plakata, prezentacija, maketa.

PP SŠ ČIO B.2.6. Učenik navodi ulogu raznih ustanova i važnost različitih zanimanja i djelatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi kulturne ustanove i njihovu ulogu – navodi obrazovne ustanove i njihovu ulogu – navodi zdravstvene ustanove i njihovu ulogu – prepoznaje različita zanimanja i djelatnosti – povezuje zanimanja ljudi s uvjetima života nekog kraja 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi različite ustanove – navodi različita zanimanja i djelatnosti
---	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kulturne ustanove i njihova uloga
- obrazovne ustanove i njihova uloga
- zdravstvene ustanove i njihova uloga
- različita zanimanja i djelatnosti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Treba navesti kulturne ustanove – muzej, kazalište, kino, galerija, knjižnica, arhiv. Preporuča se navesti ulogu tih ustanova i ponoviti pravila ponašanja u njima. Treba navesti zdravstvene ustanove – ambulanta, dom zdravlja, bolnica i ljekarna. Preporuča se navesti uloge zdravstvenih ustanova. Valja nabrojiti zdravstvene djelatnike – liječnici, stomatolozi, medicinske sestre, ljekarnici i drugo medicinsko osoblje. Treba navesti obrazovne ustanove i njihovu ulogu te navesti zanimanja ljudi koji rade u školi. Treba nabrojiti uslužne djelatnosti te povezati zanimanja s odgovarajućom uslugom. Valja uočiti da se neka zanimanja pojavljuju samo u nekim krajevima jer su povezana s uvjetima života u tom kraju.

Ishod se može usvojiti aktivnostima kao što su:

- korištenje slikovnim materijalom, fotografijama, memorijskim karticama i sl.
- korištenje IKT-om (primjerice, videozapis, kviz)
- posjet kulturnoj ustanovi, primjerice, muzeju, kazalištu, kinu, knjižnici, čitaonici
- posjet zdravstvenoj ustanovi
- organizacija posjeta zdravstvenog djelatnika, primjerice, medicinske sestre, stomatologa i sl.
- izrada umne mape, plakata
- simulacija igranjem uloga ili igrom pantomime.

PP SŠ ČIO C.2.7.

Učenik prepoznaje iskustva iz svakodnevnog života u umjetnosti.

- prepoznaje sadržaje iz svoje okoline kao produkt likovnog/vizualnog izražavanja
- prepoznaje različite uloge glazbe
- navodi kulturno-umjetnička događanja, institucije i spomenike koje poznaje iz vlastitog iskustva

- prepoznaje iskustva iz svakodnevnog života u umjetničkim djelima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različiti umjetnički sadržaji iz vlastite okoline
- primjeri različitih oblika umjetničkog izražavanja
- kulturno-umjetnička događanja, institucije i spomenici iz vlastitog kraja
- različite uloge glazbe (slušanjem i aktivnim muziciranjem).

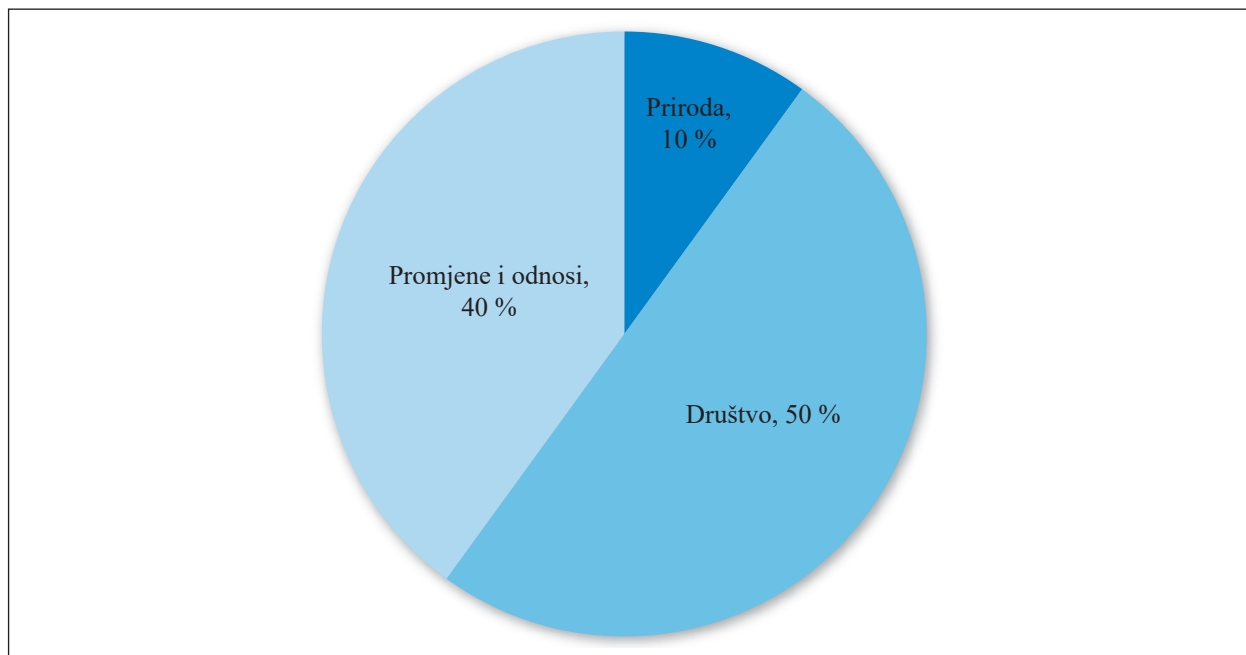
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Učenik prepoznaje i imenuje različite sadržaje iz svoje okoline kao produkt likovnog/vizualnog izražavanja (primjerice, umjetničko djelo, spomenik). Navodi različite uloge glazbe (primjerice, svečana glazba, glazba za ples).

Ishod se može usvojiti aktivnostima kao što su:

- posjet muzeju, galeriji, izložbi, kinu, kazalištu, likovnom ateljeu
- suradnja s kulturnim ustanovama u zavičaju
- postavljanje izložbe učeničkih radova u muzeju, knjižnici ili nekom drugom odgovarajućem prostoru
- prisustvovanje glazbeno-kulturnom događaju u autentičnome, prilagođenom ili virtualnom okružju.

Slika 2. Struktura nastavnog predmeta Čovjek i okolina tijekom druge godine učenja i poučavanja

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Nastavni predmet Čovjek i okolina usko je povezan sa znanstvenim spoznajama iz prirodoslovnoga i društveno-humanističkog područja.

S obzirom na to, povezanost nastavnog predmeta Čovjek i okolina s drugim nastavnim predmetima je očita. Tako se, primjerice, u nizu ishoda učenik treba koristiti znanjima iz Matematike i Informatike pri mjerenjima i zapisivanju podataka. Ovisno o izboru učenik će se koristiti i znanjima iz Tehničke kulture, odnosno Domaćinstva, kod brige o zdravlju, komunikaciji u užoj okolini itd.

Za usvajanje ishoda nastavnog predmeta Čovjek i okolina bitna je povezanost s jezičnim područjem, čime se ostvaruje razvoj jezičnih kompetencija učenika usmenim izražavanjem. S tjelesnim i zdravstvenim područjem povezuju se ishodi koje se odnose na čovjekova životna razdoblja i usvajanje zdravih životnih navika te boravak u prirodi u svrhu proučavanja okoliša. Korištenjem osjetilima tijekom opažanja prirode i upoznavanjem s kulturno-povijesnom baštinom svojega kraja ostvaruje se i povezanost s umjetničkim područjem.

Osim toga, učenik će znanja i vještine stečene u predmetu Čovjek i okolina moći primijeniti i u drugim nastavnim predmetima. Primjerice, u Tehnologiji zanimanja i stručnoj praksi, osim znanja učenik će moći primijeniti i stečene vještine.

Učenjem i poučavanjem nastavnog predmeta Čovjek i okolina usvajaju se očekivanja većine međupredmetnih tema. Očekivanja međupredmetne teme Zdravlje mogu se neposredno povezati s odgojno-obrazovnim ishodima vezanim za usvajanje zdravih životnih navika te odgovornim ponašanjem prema sebi i drugima. Održivi razvoj te Građanski odgoj i obrazovanje isprepliću se s ishodima koji obrađuju međuodnose životnih uvjeta i živih bića te poremećaje ravnoteže u prirodi. Očekivanja međupredmetne teme Učiti kako učiti te međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj usvajaju se razvojem sposobnosti za proces učenja, što podrazumijeva ustrajnost u učenju te bolju organizaciju vlastitog vremena i učenja kao i razvijanje motivacije za učenje te primjene načela etičnosti u svakodnevnom životu. Pristup učenju i poučavanju predmeta Čovjek i okolina podrazumijeva usvajanje očekivanja međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Nastavne aktivnosti potrebno je povezati s prethodnim predodžbama, iskustvima i znanjima učenika. Treba odabrati aktivnosti koje su u skladu s interesima učenika. Prilagodбом učioničkog prostora i vremena aktivnosti osigurava se poticajno i ugodno okruženje u kojem je učenik motiviran za rad. Pri odabiru primjerenog oblika prilagodbe za pojedinog učenika potrebno je voditi računa o individualnim potrebama i sposobnostima učenika.

Kako bi se postigla veća učinkovitost procesa poučavanja i učenja, pri poučavanju treba uvažiti informacije o učenikovim odgojno-obrazovnim potrebama, njegovim interesima, jakim i slabim stranama koje su dobivene u prethodnom procesu edukacijsko-rehabilitacijske procjene. To je važno pri odabiru odgovarajućih strategija poučavanja, učenja i podrške učeniku. Zadatci trebaju biti prilagođeni tako da svakom učeniku omoguće sudjelovanje u svim aktivnostima. U nekim slučajevima česta izmjena aktivnosti može pomoći održavanju pažnje. Aktivnosti trebaju uključivati što veći broj osjetila i zadovoljavati različite stilove učenja učenika.

Učenika je potrebno poticati na stjecanje navike učenja, pomoći mu u planiranju i korištenju različitim strategijama učenja te ga poticati na samoprocjenu. Nastavnik odabire aktivnosti i nastavne sadržaje, metode i oblike rada kojima će osigurati usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda. Također, kreira poticajno okruženje te vodi i usmjerava učenika pružanjem odmjerene podrške. Odabire odgovarajuće poticaje i izvornu stvarnost povezujući učenje i poučavanje s pojavama i procesima iz svakodnevnog života, čime se učenicima omogućuje da lakše nadograđuju svoja znanja na temelju vlastitog iskustva.

Prilagodba se odnosi na prilagodbu zahtjeva i poučavanja (perceptivna, govorna i spoznajna). Treba se koristiti različitim nastavnim metodama, primjerice, igrom kao metodom u rada kojom se dodatno potiče interes, motivacija i aktivnost učenika. Primjereni oblici podrške, odabrani prema načelima individualizacije i diferencijacije, sastavni su dio individualiziranog kurikula svakoga pojedinog učenika. Ako nije moguće poučavati putem izvorne stvarnosti, može se koristiti modelima, maketama, digitalnom tehnologijom itd. Pritom je uloga nastavnika predložiti, odabrati i prilagoditi materijale tako da oni odgovaraju potrebama učenika i omogućuje učenje. Pod prilagodbom materijala podrazumijeva se grafičko, jezično i sadržajno (pre)oblikovanje teksta, uporaba podsjetnika (organizatora znanja primjerenih učenikovim mogućnostima), prema potrebi uvođenje potpomognute komunikacije (primjerice, grafički simboli, manualni znakovi ili uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije), kao i uporaba asistivne tehnologije.

Kod odabira nastavnih aktivnosti važan čimbenik je i vremenski interval. Važno je pravilno odmjeriti vrijeme kako bi se zadržala pažnja te izbjegla preopterećenost učenika. S obzirom na potrebu višekratnog ponavljanja sadržaja, nužno je osigurati svrsishodnu promjenu aktivnosti te obratiti pažnju na njezino trajanje kako bi se zadržala pažnja i ostvario cilj njezine provedbe. Tijekom planiranja (godišnjega, mjesečnog, dnevnog) potrebno je predvidjeti optimalan broj sati vježbanja i ponavljanja obrađenih nastavnih sadržaja.

Definirani odgojno-obrazovni ishodi ne usvajaju se redosljedom kojim su napisani u kurikulu, već je nužno da se odabrani nastavni sadržaji na kojima se ishodi usvajaju međusobno nadovezuju i upotpunjuju jer će se samo tako osigurati učinkovito učenje i poučavanje i usvajanje ishoda definiranih kurikulom. Posebno treba istaknuti i primjereno „doziranje” ključnih pojmova, činjenica i definicija. Od učenika se u pravilu ne očekuje reprodukcija definicija, a pojmovi neophodni za izgradnju temeljnih koncepata odabiru se sukladno razvojnim sposobnostima učenika.

U poučavanju se koristi individualnim i frontalnim oblikom rada, no u svrhu poticanja timskog rada potrebno je planirati i aktivnosti koje su namijenjene radu u paru ili grupi radi stjecanja socijalnih vještina te napredovanja uz vršnjačku podršku. Suradničko učenje kao tehnika i metoda rada pokazalo se vrlo učinkovitim u radu s učenicima te je takav oblik rada poželjno organizirati što češće uz odgovarajuću prilagodbu i vođenje od strane nastavnika.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda proces je kojem je svrha procjena učinkovitosti učenja i poučavanja i služi kao temelj za daljnje planiranje odgojno-obrazovnog rada i određivanje primjerenih strategija podrške učenicima. Tijekom planiranja izvedbenog kurikula trebaju se odrediti metode i tehnike vrednovanja, načini i oblici prilagodbe.

Vrednovanje mora biti planirano, redovito, sveobuhvatno i primjereno učeniku, mora odražavati i poznavanje procesa, osobitosti i konteksta učenja. Planiranost vrednovanja dokazuje se implementacijom metoda i tehnika vrednovanja u sve razine planiranja – godišnje, mjesečno, dnevno – te u individualizirane kurikule učenika. Redovitost vrednovanja očitava se u kontinuiranom opažanju, praćenju i dokumentiranju učenikova učenja i napredovanja, dok se sveobuhvatnost odnosi na praćenje i vrednovanje učenikova znanja, vještina, samostalnosti i odgovornosti.

Elementi vrednovanja u nastavnom predmetu Čovjek i okolina jesu:

- znanje
- vještine.

Znanje se vrednuje na onoj kognitivnoj razini koja je određena individualiziranim kurikulom svakog učenika dok se vještine procjenjuju na temelju iskazane vještine, praćenja učenikove aktivnosti i rezultata tih aktivnosti.

Vrednovanje je kriterijsko. Za svako vrednovanje određuju se kriteriji i predstavljaju se učenicima na njima razumljiv način. Vrednovanje mora biti usmjereno na unaprjeđivanje učenja i poučavanja. U nastavnom predmetu Čovjek i okolina primjenjuju se sva tri pristupa vrednovanju.

Vrednovanje za učenje odvija se tijekom poučavanja. Cilj je praćenje učenikova napretka i utvrđivanje kvalitete njegova učenja. Nastavnik i učenik dobivaju povratnu informaciju na kojoj se temelji planiranje daljnjeg učenja i poučavanja.

Vrednovanje kao učenje provodi se kao samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje. Dobro je učenike uputiti na vođenje dnevnika učenja. Kao i kod vrednovanja za učenje, ovo vrednovanje ne rezultira brojčanom ocjenom već je usmjereno na sam proces učenja i preporuke za daljnje učenje.

Vrednovanje naučenog primjenjuje se kao sumativni oblik vrednovanja kojim se vrednuje razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Pri vrednovanju naučenog postignuće učenika se vrednuje brojčanom ocjenom.

Zaključna ocjena na kraju svakoga razreda treba odgovarati usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda i očekivanjima zadanih individualiziranim kurikulnim dokumentima, ali ne mora biti jednaka aritmetičkoj sredini ocjena tijekom nastavne godine.

4. TEHNIČKO I INFORMATIČKO PODRUČJE

Tehničko i informatičko područje obuhvaća spoznaje o tehnici, tehnologiji i informatici. Ovo je područje sastavni dio civilizacije te njegov razvoj i primjena imaju važan utjecaj na sadašnji i budući život svakog pojedinca. Ovo područje izrazito je važno za egzistenciju, napredak i svakodnevno djelovanje pojedinca i čovječanstva.

U ovom će području učenik steći znanja, razviti vještine potrebne za rad i umijeća uporabe tehničkih i informatičkih proizvoda u svakodnevnom životu. Razvoj tehničkih i informatičkih kompetencija omogućuje učeniku razumijevanje vlastita životnog okružja s aspekta tehnike, tehnologije i informatike te pruža mogućnost za samospoznaju i samoostvarenje. Izrazito je važno i razvijanje svijesti o vlastitome životnom okružju i razvoju pojedinca kao aktivnoga i odgovornog čimbenika u osobnome i društvenom okružju.

Struktura područja: Informatika, Tehnička kultura, Domaćinstvo.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA INFORMATIKA

A. Svrha i opis predmeta

Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2011.) nastavni predmet Informatika pripada Tehničkom i informatičkom području, međutim svojim je sadržajem usko povezana s preostalih šest odgojno-obrazovnih područja.

Informatička znanja i vještine nužni su ne samo na znanstvenome i poslovnom polju, nego su neizostavna u privatnom životu pojedinca. Bez upotrebe informacijsko-komunikacijskih tehnologija sveukupni napredak društva bio bi znatno usporen, ako ne i onemogućen.

Pod nazivom Informatika u obrazovnom sustavu posebnog programa podrazumijeva se:

- stjecanje vještina za uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije kojom se oblikuju, spremaju, pretražuju i prenose različiti multimedijски sadržaji
- uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije u obrazovnom procesu
- rješavanje jednostavnih problema računalnom uporabom nekog programa.

Osnovna svrha predmeta Informatika u posebnim programima osposobljavanje je učenika za korištenje računalima i programima u svakodnevnom životu. Naglasak kod poučavanja Informatike u posebnim programima trebao bi biti na sigurnome i odgovornom korištenju informacijsko-komunikacijskom tehnologijom te kritičkoj prosudbi dobivenih rezultata.

Osim specifičnih kompetencija predmeta Informatika, učenici razvijaju i generičke kompetencije svih triju cjelina:

1. Oblici mišljenja:

- kreativnost u stvaranju digitalnih sadržaja
- kritičko vrednovanje izvora informacija i dobivenih rezultata obrade
- rješavanje problema i donošenje odluka pomoću digitalnih tehnologija

2. Osobni i socijalni razvoj:

- sposobnost planiranja i upravljanja vremenom
- upravljanje obrazovnim i profesionalnim razvojem
- povezivanje s drugima
- aktivno građanstvo

3. Oblici rada i korištenje alatima:

- komunikacija i suradnja
- informacijska i digitalna pismenost.

Osobiti doprinos predmeta Informatika u posebnim programima odnosi se:

- na stjecanje digitalnih kompetencija učenika
- na primjenu stečenih znanja u drugim predmetima
- na kritičku prosudbu dobivenih rezultata
- na razvoj kreativnosti i samopouzdanja pri stvaranju digitalnih sadržaja.

Sadržaji iz predmeta Informatika trebaju se usvajati tijekom cijeloga školovanja. Znanja, vještine i stavovi usvojeni u Informatici podrška su svim ostalim predmetima i međupredmetnim temama. Pri ostvarenosti ciljeva predmeta i razvoja potencijala učenika, u proces je potrebno uključiti nastavnike, roditelje i stručne suradnike.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta

Učenjem predmeta Informatika učenici će:

- moći se samostalno, učinkovito i odgovorno koristiti digitalnom tehnologijom u svakodnevnom životu s ciljem stvaranja i pronalaženja digitalnih sadržaja
- razumjeti i kritički prosuđivati rezultate dobivene upotrebom digitalne tehnologije
- primjenjivati stečena znanja i vještine za rješavanje zadataka iz drugih nastavnih predmeta
- odgovorno komunicirati u digitalnom okruženju, poštujući privatnost drugih sudionika i štiteći svoje osobne podatke
- primjenjivati odgovarajuće navike ponašanja pri upotrebi informacijsko-komunikacijske tehnologije s ciljem zaštite zdravlja
- preuzimati i koristiti se sadržajima s interneta poštujući autorska prava
- razvijati samopouzdanje i samostalnost kreiranjem različitih digitalnih sadržaja
- razvijati sposobnost rješavanja problema odabirom primjerenog programa (alata).

C. Struktura – organizacijska područja predmetnoga kurikula

Posebni kurikulum predmeta Informatika organiziran je prema trima organizacijskim područjima/domenama koja čine osnovnu strukturu predmeta. Njima se u fokus stavljaju kako ključni sadržaji važni za sam predmet, tako i odgojno-obrazovni ishodi važni za ostale predmete, snalaženje u svakodnevnom životu, a kasnije i u profesionalnoj karijeri. Domene kojima bi se ciljevi predmeta Informatika trebali ostvariti su: Informacije i digitalna tehnologija, Digitalna pismenost i komunikacija te e-Društvo. Sadržaji domena se međusobno nadopunjuju u svim godinama obrazovanja, a njihov sadržaj ovisi o predviđenim ishodima predmeta i razvojnim kognitivnim sposobnostima učenika. Često su usvojeni sadržaji jedne domene predviđeni usvajanja sadržaja drugih dviju.

Učenike se potiče na aktivno istraživanje i korištenje različitim digitalnim alatima kako bi riješili zadane problemske zadatke i izrazili svoje ideje. Preduvjet za to razvoj je logičkog razmišljanja kojemu također pridonosi učenje predmeta Informatika. Upotrebom informacijsko-komunikacijske tehnologije učenici obrađuju podatke, komuniciraju i rješavaju zadatke unutar samog predmeta te primjenjuju nove načine učenja u svim ostalim predmetima.

U domeni Informacije i digitalna tehnologija proučava se računalno u vidu digitalne tehnologije, njegovi dijelovi, operacijski sustav, osnovni programi, rad s mapama i datotekama te prilagođavanje postavki digitalne tehnologije za lakšu uporabu.

U domeni Digitalna pismenost i komunikacija proučavaju se mrežni preglednici i mrežni pretraživači, pretraživanje sadržaja na internetu, primanje i slanje elektroničke pošte, uporaba e-servisa u odgoju i obrazovanju te u svakodnevnom životu.

U domeni e-Društvo proučavaju se sadržaji vezani uz zaštitu osobnih podataka na društvenim mrežama, autorska prava, sigurnost na internetu, internetsku suradnju i pravilno zbrinjavanje električnoga i električnog otpada.

U odgojno-obrazovnom procesu sadržaji svih triju domena trebaju se međusobno ispreplitati i nadopunjavati kako bi ishodi predmeta bili ostvareni.

Slika 1. Povezanost domena

a) Informacije i digitalna tehnologija

Digitalna tehnologija omogućuje pristup informacijama te digitalnim sadržajima i servisima. Cilj je nastavnih sadržaja iz ove domene ukazati na potencijal i snagu digitalnih tehnologija kako u nastavi predmeta Informatika tako i u primjeni u svakodnevnom privatnom i poslovnom životu. Pritom je važno učenika usmjeriti na pravilan odabir digitalne tehnologije i digitalnih alata kojima će moći pristupiti informacijama, kao i na one kojima će učinkovito moći riješiti zadatke i stvoriti sadržaje. Potrebno je poznavati osnove rada računala i njegove dijelove te programe kojima će na najbolji način obraditi i predstaviti podatke. Isto tako, važno je poznavati principe prikupljanja i obrade podataka te principe pretraživanja i kritičke prosudbe pronađenih informacija.

b) Digitalna pismenost i komunikacija

Digitalna pismenost i komunikacija sposobnost je sigurnoga i kritičkog korištenja digitalnim alatima u svrhu stvaranja digitalnih sadržaja u *online* okružju. Važan je čimbenik u odgojno-obrazovnom procesu, društveno-gospodarskom razvoju, cjeloživotnom obrazovanju i kompetitivnosti na tržištu rada. Potrebno ju je poticati od najranije dobi i konstantno razvijati kako bi učenici bili usklađeni s današnjim snažnim razvojem tehnologije te bili spremni na izazove digitalnog društva. Kontinuirano usavršavanje na području digitalnih vještina preduvjet je za osobni razvoj pojedinca, njegova radnog okružja i društva u cjelini. Digitalna pismenost i komunikacija otvaraju mnogobrojne načine suradnje učenika u kojima se, osim digitalnih vještina, mogu razvijati i mnoge druge, poput tehnoloških, komunikacijskih i socijalnih. Informacijsko-komunikacijska tehnologija kao podrška u procesu učenja zahtijeva konstantno učenje te nova znanja i vještine. Pravilnim odabirom i odgovornim korištenjem informacijsko-komunikacijskim tehnologijama i digitalnim alatima učenici kreiraju i distribuiraju vlastite digitalne sadržaje te se tako aktivno uključuju u nastavne procese i postaju digitalno pismeni članovi društva.

c) e-Društvo

Sadržaji predmeta Informatika koji su sastavni dio domene e-Društvo trebaju učenike usmjeriti na primjerno korištenje informacijsko-komunikacijskim tehnologijama s ciljem pristupa različitim informacijama i e-uslugama. Obrazovani građani e-društva poznaju zakonitosti e-društva i manje su podložni zloupotrebama, bilo kao žrtve bilo kao počinitelji. Pristupom različitim uslugama ili informacijama, članovi e-društva odgovorno se ponašaju u digitalnom okružju. Odgovornim i pravilnim korištenjem otvaraju im se mnoge mogućnosti u vidu raznovidnosti, obrazovanja, pristupa informacijama, korištenja uslugama različitih servisa, odabira načina, vremena i mjesta rada. Primjenjujući pravila, brinu se o sigurnosti svojih i tuđih osobnih podataka, svom digitalnom ugledu, zdravlju i očuvanju okoliša. Kritički prosuđuju točnost i vrijednost pronađenih informacija. Znaju se zaštititi od elektroničkog nasilja i oduprijeti prijetnjama i prijeverama te znaju gdje potražiti pomoć zbog neželjenih sadržaja ili kontakata. Poticanjem korištenja informacijsko-komunikacijskom tehnologijom i njezine pristupačnosti razvija se e-društvo u kojem se mogu prevladati poteškoće njegovih članova i povećati njihova uključenost u svim područjima.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.1.1. Učenik razlikuje digitalnu tehnologiju.	<ul style="list-style-type: none">– u sigurnome digitalnom okružju prepoznaje digitalnu tehnologiju: računalo, mobitel, tablet ili komunikator– upotrebljava digitalne tehnologije koje mu olakšavaju svakodnevni život– prepoznaje različitosti korištenja digitalnom tehnologijom– prepoznaje nužnost korištenja digitalnom tehnologijom u olakšavanju svakodnevnog života	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje digitalnu tehnologiju i koristi se njome uz primjeren stupanj podrške

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– digitalni uređaji, uključivanje i isključivanje računala.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

U sigurnome digitalnom okružju uz primjeren stupanj podrške učenik prepoznaje različite digitalne tehnologije (tablet, stolno računalo, daljinski upravljač, zvučnici), upotrebljava se metoda promatranja, imenovanja u neposrednoj stvarnosti, upotrebljava se slikovni materijal, fotografije, kratke slikopriče (treba razlikovati izgled stolnog računala i dijelova koje ima: tipkovnica, miš, monitor, središnja jedinica; za razliku od tableta koji nema dodatne dijelove). Učenik se koristi digitalnim uređajima uz primjerenu podršku (osnovne radnje pri korištenju uređajima: uključivanje, isključivanje, pokretanje programa). Treba ukazati na primjereno ponašanje u korištenju digitalnim uređajima na konkretnim primjerima u stvarnim situacijama (učionica za informatiku ili obična učionica u kojoj se koristi digitalnim uređajima). Primjerice, preporuča se odlaganje digitalnog uređaja na stol, a ne na prostor za sjedenje, ne treba konzumirati hranu i piće u vrijeme korištenja digitalnim uređajima. Treba naglasiti razlike u radu različitih digitalnih uređaja te njihove razlike i posebnosti koristeći se različitim edukativnim igrama, primjerice, igra upamćivanja (engl. *Memory*), igra „povuci i spusti”, igra razvrstavanja (tablet i pametni telefon imaju zaslon osjetljiv na dodir umjesto miša, dok se stolno ili prijenosno računalo koristi mišem za kretanje pokazivača po ekranu). Treba poticati učenike na ispravno korištenje digitalnim uređajima (rukovanje digitalnim uređajima). Primjerice, digitalni uređaji se ne ostavljaju uključanima ako se više ne koristimo njima, već se po završetku svih zadataka isključuju. Treba pogledati konkretne primjere nezgoda proizašlih iz nepravilnog korištenja digitalnim uređajima i ukazivati na njih te poticati na dobre primjere ispravnog korištenja (koristiti se slikopričama, socijalnim pričama, prikazati animirani film i slično). U svim aktivnostima učitelj daje primjerenu razinu podrške prema individualnim potrebama učenika.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.1.1. Učenik se koristi jednostavnim digitalnim obrazovnim sadržajima.	<ul style="list-style-type: none">– učenik upoznaje digitalne obrazovne sadržaje– prepoznaje i povezuje predložene digitalne obrazovne sadržaje– koristi se digitalnim obrazovnim sadržajima kao pomoći pri učenju– rukuje glavnim dijelovima digitalnog uređaja	<ul style="list-style-type: none">– izvodi osnovne radnje u digitalnim obrazovnim sadržajima na razini prepoznavanja i povezivanja– koristi se digitalnim obrazovnim sadržajima za pomoć pri učenju

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– uporaba miša i tipkovnice.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

U digitalnim obrazovnim sadržajima učitelji trebaju posvetiti pozornost primjerenosti sadržaja i zaštititi učeničkih osobnih podataka i to tako da se koriste onim obrazovnim sadržajima koji ne zahtijevaju izradu korisničkog računa ili upisivanje imena. Uz primjeren stupanj podrške (kratku verbalnu uputu, slikovni predložak, fizičko vođenje i demonstraciju) treba uvježbavati upotrebu miša, tipkovnice, zaslona osjetljivog na dodir na digitalnim uređajima (komunikator, tablet, računalo). Učenik pri uvježbavanju uporabe miša počinje od jednostavnog rukovanja i pravilnog držanja miša (dešnjaci drže miš desnom rukom, s donjim dijelom dlana spuštenim na stol, kažiprst je na lijevoj, a srednji prst na desnoj tipki miša). Za pokretanje programa učenik mora dva puta brzo kliknuti na lijevu tipku miša (potrebno je uvježbati dvo-klik miša; ako učenik ne uspijeva nakon klika na ikonu programa, isti može otvoriti tipkom Enter). Osim tipke Enter, učenik se služi alfanumeričkim dijelom tipkovnice ako je u obrazovnim sadržajima potrebno upisati točan odgovor. Učitelji odabiru programe i oblike multimedijских sadržaja u skladu s opremljenošću škole i primjerenosti učenicima s teškoćama (učenje slova, riječi, brojeva, primjerice, mrežne aplikacije ICT AAC). Učitelji odabiru digitalne obrazovne sadržaje koji ne zahtijevaju prijavu učenika zbog zaštite učeničkih osobnih podataka. Učenik uz primjerenu razinu podrške učitelja (prema svojim individualnim potrebama) na zaslonu digitalnog uređaja prepoznaje ikonu obrazovnog sadržaja, klikom na ikonu otvara program te izdvaja sadržaje koji mu služi za učenje (u obrazovne svrhe ili za crtanje).

C. e-Društvo/Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.1.1. Učenik se pažljivo i odgovorno koristi informacijskom i komunikacijskom opremom.	<ul style="list-style-type: none">– učenik se brine o osobnom računalu ili mobilnom uređaju– osnovni postupci s osobnim računalom ili mobilnim uređajima (tableti), uključivanje i isključivanje uz vođenje učitelja	<ul style="list-style-type: none">– pravilno uključuje i isključuje digitalne uređaje (računalo, mobilni uređaj, tablet)

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– informacijsko-komunikacijska tehnologija, odgovorno korištenje digitalnom tehnologijom.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uz primjerenu razinu podrške prema individualnim potrebama učenika (kratku verbalnu uputu, slikovni predložak, fizičko vođenje i demonstraciju) treba pokazati učeniku kako sigurno i pravilno uključiti i isključiti digitalne uređaje (računalo i/ili mobilni uređaj) koji su mu dostupni u školi. Učenik prepoznaje izgled gumba za uključivanje digitalnih uređaja te isti pronalazi i njime se koristi za uključivanje. Ako se učenik koristi tabletom, prijenosnim računalom ili pametnim telefonom, mora pripaziti da ga prije uključivanja odloži na stol kako se ne bi oštetio tijekom korištenja. Treba upozoriti učenika na odgovorno ponašanje i brigu o digitalnim uređajima (računalu i/ili mobilnome uređaju) dok se njime koristi. Osobito treba skrenuti pažnju učenika da pazi kako ne bi pritisnuo tipku tipkovnice ili miša te da ne lupa po nji-ma dok je uređaj isključen. Potrebno je učeniku istaknuti važnost čuvanja školske i osobne imovine te odgovornoga ponašanja prema svojim i tuđim stvarima (na osobnom primjeru i u stvarnim situacijama, koristeći se kratkim filmovima, pričama, slikovnim materijalima, fotografijama i sl.).

C. e-Društvo/Informatika

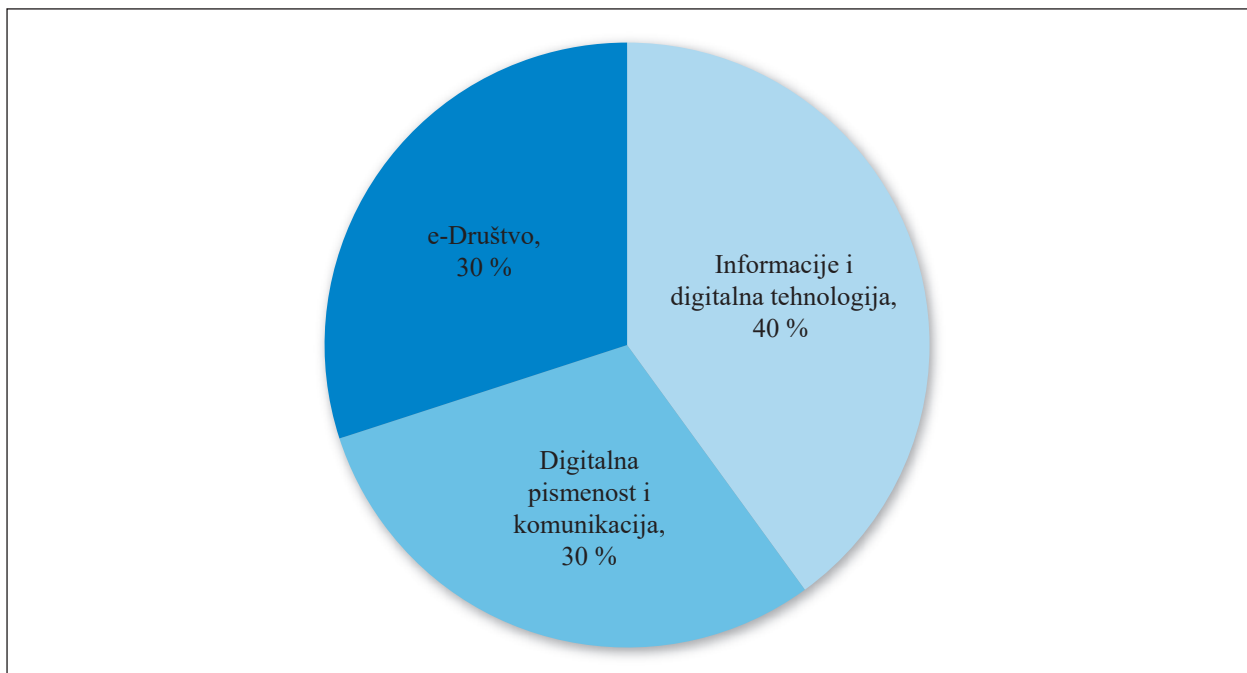
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.1.2. Učenik primjenjuje zdrave navike ponašanja tijekom rada na računalu i slijedi preporuke o količini vremena provedenoga za računalom.	– primjenjuje zdrave navike ponašanja tijekom rada na računalu – prihvaća preporuke o količini vremena provedenoga za računalom – primjenjuje vježbe razgibavanja za računalom u skladu s mogućnostima, izmjenjuje sjedenje i druge položaje	– uz pomoć učitelja prepoznaje zdrave navike ponašanja tijekom rada na računalu – prisjeća se koliko vremena provodi za računalom

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– ergonomske preporuke i vježbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik treba prepoznati zdrave navike ponašanja prilikom korištenja digitalnim uređajima (na vlastitom primjeru pomoću igre, demonstracije, kratkih filmova, priča, slikopriča). Treba pokazati učeniku pravilan način sjedenja za računalom: ravnih leđa, naslonjen na naslon stolca, stolac treba biti na odgovarajućoj visini od poda kako bi noge bile čvrsto na podu, laktovi pod pravim kutom, uređaj na odgovarajućoj udaljenosti od očiju. Učenik promatra ilustracije pravilnoga i nepravilnog sjedenja za računalom te uočava razliku. Imenovat će poteškoće koje se javljaju nakon dugotrajnoga vremena provedenoga tijekom korištenja digitalnim uređajima u školi i u svakodnevnom životu (bol u leđima, ramenima i vratu, peckanje i crvenilo očiju, glavobolja, bol u rukama i nogama). Treba izvoditi vježbe razgibavanja u skladu s mogućnostima učenika. Učenik uočava da dugo sjedenje u istom položaju i dugotrajni rad s digitalnim uređajima opterećuju oči, kosti i mišiće (priprema kratkih vježbi razgibavanja i opuštanja na početku i na kraju sata). Treba poticati učenika na pravilno sjedenje za računalom te pravilno rukovanje mišem, tipkovnicom i zaslonom osjetljivim na dodir (pokazati na vlastitom primjeru, demonstracijom, slikovnim podsjetnikom).

Slika 2. Zastupljenost domena – 1. razred osnovne škole

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.2.1. Učenik razlikuje oblike digitalnih sadržaja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje različite digitalne oblike sadržaja kojima se koristi u praksi (tekst, slike, audiozapisi i videozapisi)– razlikuje različite digitalne uređaje za stvaranje ili snimanje digitalnih sadržaja– izdvaja digitalne sadržaje prilikom učenja na konkretnim primjerima koji su dostupni u školi i u svakodnevnom životu	<ul style="list-style-type: none">– uz primjeren stupanj podrške prepoznaje oblike digitalnih sadržaja

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– prepoznavanje oblika digitalnih sadržaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

U kontroliranim uvjetima i uz primjerenu podršku učitelja u skladu s individualnim potrebama učenika, na različitim digitalnim uređajima učenik pregledava edukativne digitalne sadržaje ili sadržaje prema vlastitom izboru vezane uz svakodnevni život (primjerice, na računalu pregledava videozapis, na tabletu prelistava fotogaleriju i slično). Razvrstava, uz podršku učitelja, digitalne sadržaje prema oblicima: tekst, slika, audiosadržaj i videosadržaj. Koristiti se iskustvenim učenjem na konkretnim primjerima. Učenik razlikuje tekst od slike, primjećuje da se, ako želi stvoriti tekst pomoću digitalnog uređaja, mora koristiti tipkovnicom, a sliku može stvarati u jednostavnom programu za bojenje. Ako želi slušati zvučni zapis, digitalni uređaj mora imati zvučnike, a ako želi pregledati videozapis, potreban mu je ekran (monitor) digitalnog uređaja. Na konkretnu ili slikovnom materijalu treba prepoznati digitalni uređaj i povezati ga s oblikom sadržaja (primjerice, pomoću fotoaparata može stvoriti fotografiju, pomoću kamere stvara se videozapis i slično). Treba pokazati, imenovati ili uz slikovni predložak naznačiti koji su digitalni uređaji i sadržaji upotrijebljeni u određenom uratku. Uz podršku učitelja učenik odabire pravilnu digitalnu tehnologiju za određeni digitalni sadržaj (za slušanje glazbe koristi se zvučnicima ili slušalicama dok za čitanje e-slikovnica odabire tablet umjesto pametnog telefona zbog preglednosti teksta). Uz podršku odabire digitalni alata kojim se koristi za vježbe motorike („klikni mišem”, pisalica, glaskalica).

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.2.1. Učenik vrlo jednostavnim radnjama izrađuje jednostavne digitalne sadržaje.	– koristi se digitalnim uređajem za izradu digitalnog sadržaja vrlo jednostavnim radnjama – korištenjem mišem, tipkovnicom ili zaslonom osjetljivim na dodir	– izvodi jednostavne radnje u programu za izradu jednostavnoga digitalnog sadržaja

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- program za izradu jednostavnoga digitalnog sadržaja i jednostavni digitalni rad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj odabire odgovarajuće uređaje i programe za stvaranje digitalnih sadržaja primjerene učeniku (prema individualnim potrebama i mogućnostima učenika). Izrada digitalnih sadržaja započinje izradom digitalnoga crteža, učenik se može koristiti uređajima s dodirnom plohom tako da može crtati prstima ili olovkom uz primjerenu podršku učitelja u skladu sa svojim individualnim potrebama. Učenik se može koristiti i mišem kao pomoći pri crtanju, ako nema digitalne uređaje sa zaslonom osjetljivim na dodir. Predlaže se uporaba programa koji nude najjednostavnije radnje i djelomično gotova rješenja kako bi pomogli učeniku u izradi jednostavnih digitalnih sadržaja (mrežne bojanke, mrežno crtanje, osmišljavanje crteža uporabom raznih alata programa za crtanje, izrada pozivnice ili čestitke). Učitelj može pripremiti crno-bijeli crtež umetnut u program za bojenje, a učenici završavaju crtež bojeći bijele dijelove odgovarajućim bojama. Učenik se može koristiti i gotovim oblicima programa te izraditi jednostavnu čestitku povodom dolazećeg blagdana.

C. e-Društvo/Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.2.1. Učenik se koristi jednostavnim e-uslugama u području odgoja i obrazovanja.	– posjećuje sigurne stranice koje mu preporuča učitelj – uz podršku učitelja koristi se sadržajima s obrazovnoga portala pomoću kojih može učiti i zabaviti se – koristi se preporučenim jednostavnom e-uslugama u području obrazovanja	– prepoznaje i koristi se vrlo jednostavnim e-uslugama u području obrazovanja

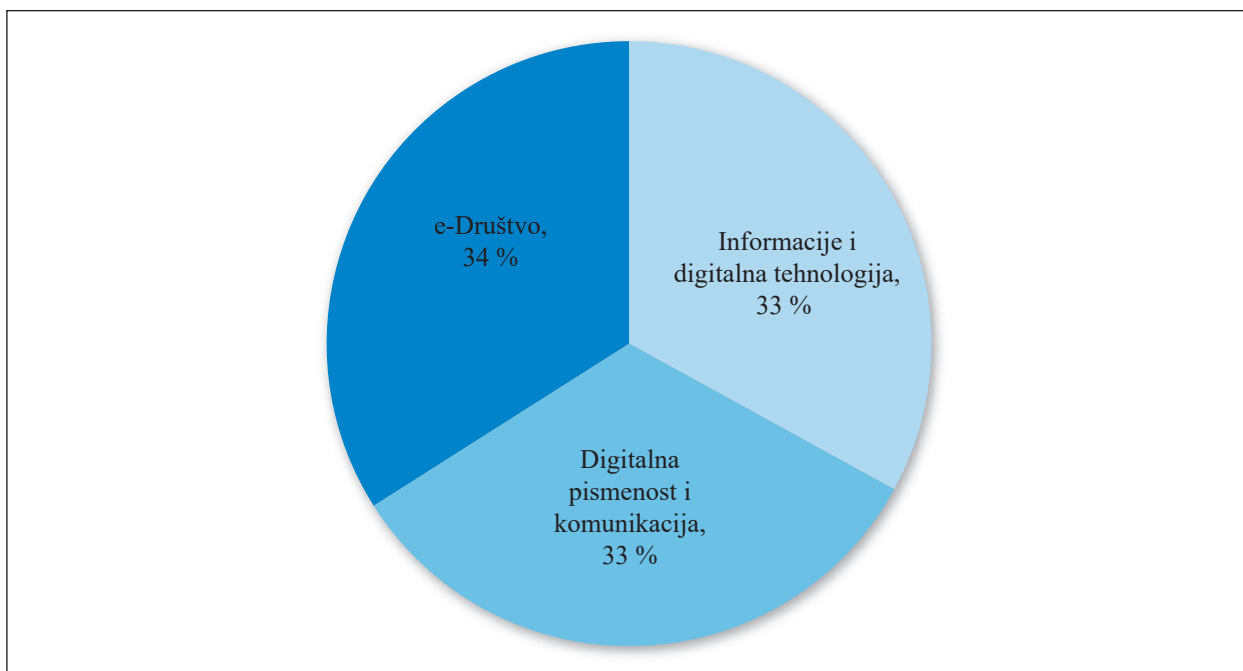
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- e-usluge, obrazovni portal.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik će se uz podršku i vođenje učitelja koristiti mogućnostima sigurnoga školskog portala, potražiti uslugu te se uz podršku i vođenje igrati i učiti. Učitelj može izraditi jednostavan kviz za učenika pomoću kojeg će moći ponoviti naučene nastavne sadržaje odgovarajući na pitanja tako da klikom miša odabere točan odgovor (koji može biti u obliku sličice ili crteža). Igrajući se, učenik će učiti kako se koristiti

sadržajima obrazovnog portala. Upoznat će neke sigurne i pouzdane e-izvore prema preporuci učitelja. Na portalu skole.hr preslušavat će audiozapise prema uputama i vođenju učitelja. Učenik će se koristiti alatom GoNoodle za vježbe razgibavanja, disanja ili smirivanja te će na mrežnoj tražilici potražiti slikovnicu ili priču koju su čitali/slušali. Učitelj će približiti učenicima sadržaje i aktivnosti obrazovnih portala, pružiti primjerenu podršku u skladu s individualnim potrebama učenika. Učenik će u jednostavnom internetskom programu ponoviti slova abecede ili brojeve, a ujedno vježbati korištenje mišem i tipkovnicom.

Slika 3. Zastupljenost domena – 2. razred osnovne škole

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.3.1. Učenik uz pomoć učitelja prepoznaje internet kao izvor nekih usluga i podataka.	– na konkretnom primjeru pokazuje jednostavne i sigurne mogućnosti rada na internetu	– prati radnje učitelja prilikom korištenja internetom; otvara uz podršku preporučene stranice te opisuje nekoliko mogućnosti rada na internetu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– internet, mrežni preglednik, mrežna tražilica.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba upoznati učenika s pravilima korištenja internetom koristeći se prezentacijama, slikovnim materijalom, videouradcima i sl. Uz podršku učitelja i vođenje treba pokazati učeniku što je potrebno napraviti da bi se došlo do informacije na internetu. Učenik uz vođenje učitelja pronalazi igru ili drugi primjereni sadržaj na internetu. Treba upoznati učenika sa sigurnim stranicama i načinom pretraživanja (uz vođenje, na konkretnom primjeru, koristeći se podsjetnicima).

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.3.1. Učenik prema savjetima učitelja odabire uređaj i program za izvršavanje jednostavnih školskih zadataka.	– prepoznaje digitalne uređaje i navodi njihovu svrhu (mobilni uređaj, tablet, zvučnici, pisač) – upotrebljava gotove obrazovne sadržaje (crtanje, pisanje i sl.) za podršku pri učenju i rješavanju jednostavnih školskih zadataka – stvara pozitivan stav i jača samopouzdanje pri korištenju tehnologijom	– uz pomoć i prema savjetima učitelja odabire digitalne uređaje za jednostavne školske zadatke

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– programi na računalo, moje računalo.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj odabire odgovarajuće uređaje i programe primjerene učeniku i tehničkim mogućnostima škole uz potrebnu zaštitu učeničkih osobnih podataka. Naglasak nije na vještini korištenja uređajima ili programima, nego na prepoznavanju njihove uloge. Predlaže se uporaba programa koji nude jednostavnije radnje i aplikacije namijenjene obrazovanju (igra pospremanja, *Memory*, slagalice, kviz, igra spajanja parova, izrada čestitke, izrada plakata).

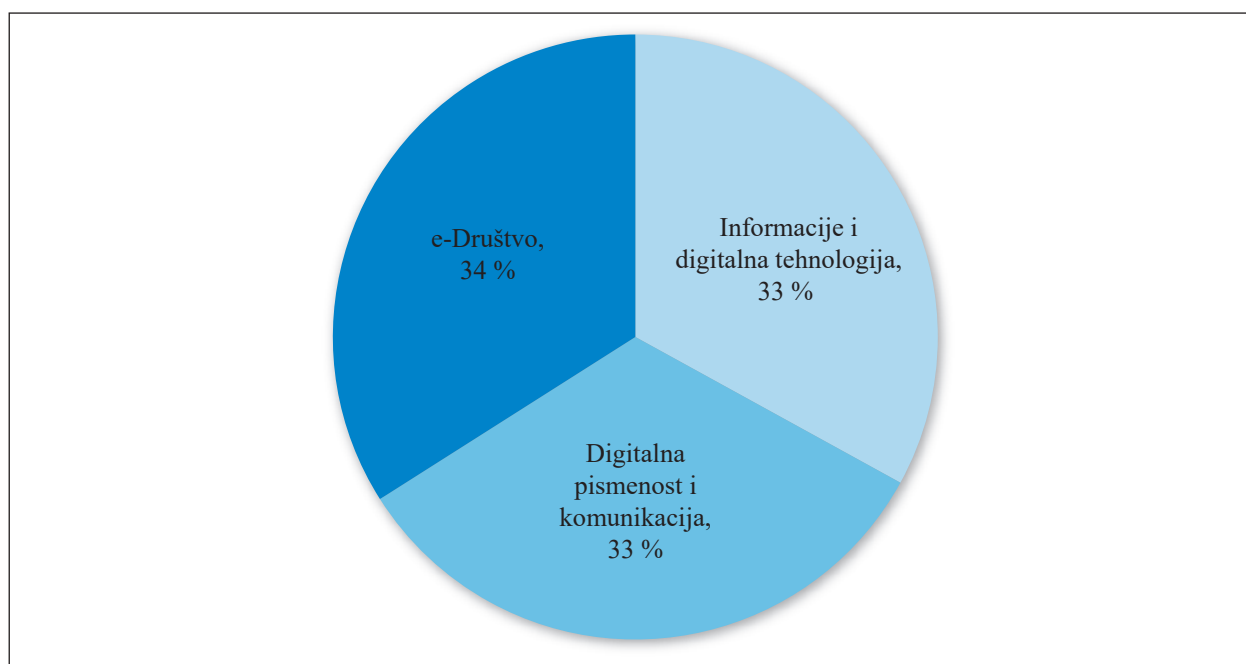
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.3.1. Učenik slijedi preporuke učitelja o pravilnom ponašanju pri korištenju sadržajima i uslugama na internetu.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi svoje osobne podatke (ime i prezime, adresa, broj telefona, fotografija) – uz pomoć učitelja objašnjava zašto su važni osobni podatci i s kim ih smije dijeliti te kako paziti na svoje osobne podatke – prepoznaje važnost odgovornog ponašanja na internetu te potiče sebe i druge na odgovorno ponašanje 	– navodi svoje osobne podatke; prepoznaje važnost zaštite osobnih podataka pri korištenju internetom

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– zaštita osobnih podataka, smišljanje sigurne lozinke.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj će uz pomoć obrazovnih igara, animiranih filmova, videouradaka, kratkih priča, učeniku približiti važnost osnovnih osobnih podataka pri korištenju internetom. Na slikovitom i učeniku vidljivom primjeru pokazat će i objasniti pojam digitalnih tragova. Važno je naglasiti učeniku potrebu za izbjegavanjem komunikacije s nepoznatima osobama te kako se može zaštititi i potražiti pomoć odrasle osobe. Treba istaknuti učeniku da svakim svojim posjetom internetu ostavlja digitalne tragove koje je lako pratiti. Potrebno je istaknuti učeniku da se osobni podatci ne daju nepoznatim osobama te da osobne podatke svojih prijatelja ne dijeli drugim osobama. Uz pomoć obrazovnih igara i gledanjem animiranih filmova učeniku treba približiti pojam osnovnih osobnih podataka i kako se njima može odgovorno koristiti. Treba razgovarati o digitalnim tragovima koje ostavljamo i pritom se koristiti konkretnim primjerima digitalnih tragova o nekoj osobi. Preporuča se igra pastom za zube (jednom kada se istisne, ne može se vratiti natrag u tubu, što je analogija za sadržaj objavljen na internetu i nemogućnost njegova brisanja).

Slika 4. Zastupljenost domena – 3. razred osnovne škole

Odgojno-obrazovni ishodi u 4. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Informacije i digitalna tehnologija /Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.4.1. Učenik opisuje osnovnu ulogu jednostavnog programa u uporabi računala uz pomoć učitelja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje da je računalo uređaj na kojemu su pohranjeni programi– navodi ulogu nekoliko osnovnih programa kojima se koristio na računalu	<ul style="list-style-type: none">– navodi računalo kao uređaj na kojem su pohranjeni različiti programi– prepoznaje da su programi nužni da bi se pomoću računala moglo raditi

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– programi na računalu, mape i datoteke na računalu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj će na konkretnim primjerima u informatičkoj učionici imenovati različite digitalne uređaje i povezati ih s pojmom računala. Uz primjenu ilustracija ili jednostavnih životnih primjera treba učeniku približiti pojam rada računala uz pomoć programa i uputa zapisanih u programu (primjerice, za izradu kolača služimo se receptom, recept je uputa kako napraviti kolač, uputa je, dakle, recept za igricu u svakom računalu). Važno je ne inzistirati na stručnoj terminologiji te pojašnjavati učeniku uporabom konkretnih primjera na uređajima koji su mu dostupni. U svim aktivnostima i radnjama učitelj daje primjerenu podršku u skladu s individualnim potrebama učenika.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.4.1. Učenik izrađuje jednostavne digitalne radove spajanjem različitih oblika sadržaja u jednostavnom programu uz podršku učitelja.	<ul style="list-style-type: none">– oblikuje uz učiteljevu pomoć postojeće sadržaje u jednostavnim programima za izradu digitalnih radova– sudjeluje u izradi novih sadržaja pomoću IKT-a i ideja koje namjerava oblikovati ili ih oblikuje pomoću IKT-a– sprema i pronalazi prethodno pohranjeni sadržaj	<ul style="list-style-type: none">– u jednostavnom programu uz podršku učitelja oblikuje dva poznata sadržaja u novi digitalni uradak

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– jednostavan program za pisanje teksta, jednostavan program za crtanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj odabire odgovarajuće uređaje i programe primjerene učeniku i tehničkim mogućnostima škole uz potrebnu zaštitu učenikovih osobnih podataka. Upotrebom odgovarajućih uređaja i jednostavnih programa učenik uz pomoć učitelja izrađuje crteže, piše rečenice o svojem radu u školi, raznim događanjima. Predlaže se uporaba programa koji nude gotova rješenja za kolaže, priče, ilustracije, stripove. Učitelj predlaže jednostavne sadržaje i pruža podršku učeniku prema njegovim individualnim potrebama pri izradi digitalnih sadržaja, primjerice, pozivnica, plakata, stripa, kolaža. Važno je skretanje pažnje na oznake vlasništva, licencije ili dopuštenja za uporabu u obrazovanju (informativna razina). Zajednički se pohranjuju učenički radovi. Ujedno treba zajednički dogovoriti mjesto za spremanje digitalnih sadržaja tako da je pristupačno učeniku i lako ga je pronaći.

C. e-Društvo/Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.4.1. Učenik imenuje neke opasnosti koje mogu nastupiti pri uporabi računala i interneta.	<ul style="list-style-type: none">– navodi moguću opasnost od nepoznate osobe u virtualnome svijetu– prepoznaje elektroničko nasilje– zna komu se može obratiti za pomoć i u kojim situacijama– navodi primjere elektroničkoga nasilja i moguća rješenja	<ul style="list-style-type: none">– uz pomoć učitelja nabraja neke opasnosti od nepoznate osobe u virtualnome svijetu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– elektroničko nasilje, odgovorno ponašanje na internetu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj upoznaje učenika s opasnostima koje mu prijete na internetu i povezuje ih s opasnostima iz svakodnevnog života (u školi ili vlastitom domu). S učenikom razgovara o neprihvatljivom ponašanju među vršnjacima. Osvješčuju da neka djeca/osobe na internetu mogu biti nasilna. Predlaže se gledanje animiranih priča prilagođenih uzrastu učenika, prepoznavanje elektroničkoga nasilja i razgovor o primjerima elektroničkoga nasilja, upoznavanje načina sprječavanja i prevencije takvog nasilja te što učiniti ako je učenik žrtva nasilja. Treba istaknuti da je i virtualni svijet stvaran svijet te da je potrebno pristojno se i odgovorno ponašati kad smo na internetu kako bismo zaštitili sebe, ali i druge. Važno je povezati pravila pristojnoga ponašanja u razredu i na internetu. Treba razvijati atmosferu povjerenja i osnaživanja učenika tako da zna da se može obratiti učiteljima, stručnim djelatnicima škole i roditeljima ako mu zatreba pomoć.

C. e-Društvo/Informatika

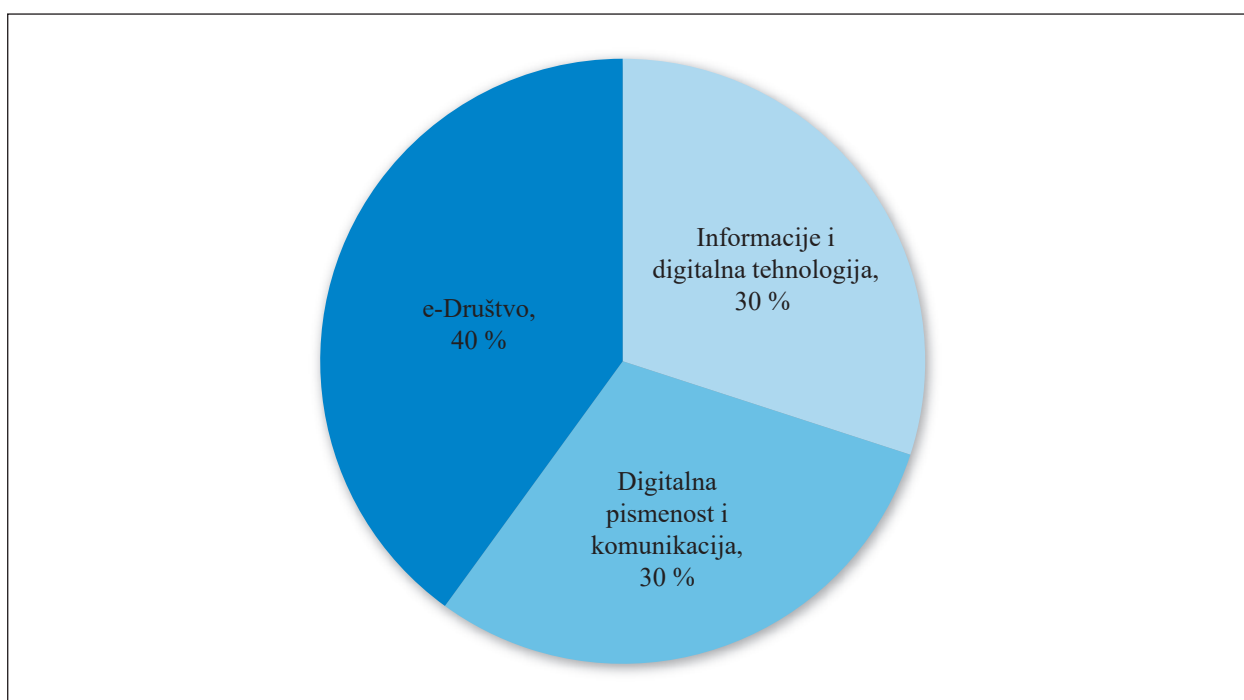
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.4.2. Učenik slijedi preporuke učitelja o preraspodjeli vremena u kojemu se koristi digitalnom tehnologijom za učenje i zabavu.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje tehnike razgibavanja prije, tijekom i nakon rada na računalu– koristi se pravilom vremenskog ograničenja boravka na računalu– primjenjuje zdrave navike ponašanja za vrijeme rada na računalu	<ul style="list-style-type: none">– opisuje posljedice dugotrajnoga boravka za računalom

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– ergonomske preporuke i vježbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prati i bilježi (treba se koristiti modelom primjerenim individualnim potrebama učenika) vrijeme provedeno pred ekranom (na računalu, tabletu, mobitelu, TV-u i dr.), može se preporučiti i vođenje dnevnika dnevnih aktivnosti. Potreban je razgovor o bilješkama i izrada plana s vremenskim ograničenjem za boravak pred ekranom. Treba preporučiti korištenje specijaliziranim programima za ograničavanje vremena ili tajmerima. Važno je preporučiti i demonstrirati vježbe za razgibavanje i opuštanje prije, za vrijeme i nakon korištenja računalom ili sjedenja pred ekranima.

Slika 5. Zastupljenost domena – 4. razred osnovne škole

Odgojno-obrazovni ishodi u 5. razredu osnovne škole – 70 sati

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.5.1. Učenik upotrebljava nekoliko simbola za provedbu uputa.	<ul style="list-style-type: none">– identificira nekoliko simbola kao znakove kojima se prenose poruke– prepoznaje neke univerzalne simbole iz svakodnevnog života i objašnjava njihovo značenje– prepoznaje neke informatičke simbole i koristi se njima kako bi izvršio jednostavni informatički zadatak	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neke poruke prenesene jednostavnim simbolima

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– od simbola do podataka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj uz pomoć slikovnih predložaka, prezentacija, videouradaka opisuje simbole poznate učniku iz njegova svakodnevnog života. Od ponuđenih univerzalnih simbola iz svakodnevnog života izdvaja poznate: simbol za zbrajanje ili oduzimanje, svjetlosne signale na semaforu, oznake za toalet i slično. Učitelj uz pomoć slikovnih predložaka izdvaja neke osnovne simbole s digitalnih uređaja i potiče učenika na njihovo prepoznavanje i razlikovanje na samim uređajima. Izdvaja poznate informatičke simbole na digitalnim uređajima – oznaku za zvuk, oznaku za potrošnju baterije, uključivanje/isključivanje uređaja. Poželjno je prikazivanje podataka pomoću simbola na razini igre – karte s brojevima, igra pamćenja *Memory*. Uz podršku učitelja učenik kreira svoju lozinku koristeći se slovima, brojevima i znakovima. Učitelj razgovara s učenikom o različitim emotikonima (sretan, tužan, ljut, pospan) i zajedno objašnjavaju njihovu simboliku, tj. koje osjećaje ti emotikoni zamjenjuju. Učenik može osmisliti vlastite emotikone (nasmiješen trokut, tužan kvadrat i slično). Učitelj s učenikom čita slikopriču, razgovaraju o slikama koje predstavljaju neku osobu ili stvar. Učenik može osmisliti jednu rečenicu u kojoj će se umjesto jedne ili dviju riječi koristiti crtežom.

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.5.2. Učenik se koristi sigurnim digitalnim okruženjem za komunikaciju s bliskim osobama.	<ul style="list-style-type: none">– prema predloženim situacijama prepoznaje situacije i mogućnosti komuniciranja digitalnim programima i uređajima– uočava dobre strane komunikacije u digitalnom okruženju	<ul style="list-style-type: none">– u kontroliranom i sigurnom digitalnom okruženju sudjeluje u kratkoj komunikaciji s bliskim osobama

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– programi za sigurnu komunikaciju, zaštita osobnih podataka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj odabire programe i digitalne uređaje primjerene učeniku, pazeći pritom na zaštitu osobnih podataka (učenik ne izrađuje korisnički račun kako bi se koristio odabranim programom). Učitelj potiče primjereno ponašanje i konvencije uljudnog ophođenja za vrijeme suradničkih i komunikacijskih aktivnosti, uvažavanje različitosti i tolerancije. Treba poticati suradnju učenika putem obrazovnih igara potpomognutih tehnologijom (dijeljena mrežna ploča na kojoj istodobno može biti više učenika koji nakon upute učitelja istodobno boje crtež, različite mrežne stranice s jednostavnim programima za kreativno izražavanje). Na temelju iskustva (primjerice, surađivanja u dijeljenoj internetskoj/mrežnoj ploči) učenik nabraja prednosti takvog rada (brže rješavanje zadatka – svaki učenik može obojiti jedan dio crteža, a moguće je i rad od kuće ako je jedan od učenika bolestan). Učitelj dijeli učenicima crno-bijele crteže u jednostavnom internetskom programu na kojem rade dva ili tri učenika istodobno te svatko od njih boji jedan dio crteža. Jednako tako može s učenicima podijeliti rješavanje nekog primjerenog zadatka pa potaknuti suradnju (učenici se dogovaraju tko će riješiti koji dio) i prepoznaju prednosti rada u paru ili grupi.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.5.1. Učenik odabire uređaj i program te razlikuje načine njihove uporabe.	<ul style="list-style-type: none">– odabire potrebni digitalni uređaj i prepoznaje njegove prednosti u raznim situacijama– odabire potrebni program kojim će koristiti za rješavanje postavljenoga školskog zadatka– koristi se gotovim obrazovnim sadržajima, računalnim programima i aplikacijama namijenjenim obrazovanju	<ul style="list-style-type: none">– odabire potrebne digitalne uređaje i program te prepoznaje neke načine njihove uporabe

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– uslužni programi u sučelju operacijskog sustava.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba poticati učenika da prema vlastitom interesu odabere digitalni uređaj te navede njegove prednosti prema vlastitom iskustvu iz svakodnevnog života (primjerice, prednost pametnog telefona i tableta je u tome što su manji, prenosivi i lakši za rukovanje u pokretu, nisu potrebni dodatni dijelovi poput miša i tipkovnice). Uz podršku učitelja (verbalnu uputu, slikovni predložak i sl.) učenik će se za školski zadatak pisanja teksta koristiti programom za pisanje, za izradu crteža koristiti će se programom za crtanje, za pomoć kod računanja koristiti će se aplikacijom Kalkulator. Učenik razlikuje programe po ikoni ili namijeni i prepoznaje da u programu za računanje ne može crtati, kao što u programu za crtanje ne može pronaći pomoć kod računanja. Naglasak treba staviti na prepoznavanje namjene, uočavanje razlike i pravilno korištenje, a tek onda na vještinu korištenja digitalnim uređajem. Učitelj može učeniku dati na izbor nekoliko digitalnih uređaja (primjerice, tablet i stolno računalo) te mu zadati zadatke. Primjerice, da fotografira školsku ploču i na njoj napiše zadani tekst. Bitno je da učitelj potiče učenika da ispravno odabere onaj digitalni uređaj kojim će moći lakše realizirati zadatak.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.5.2. Učenik se koristi sigurnim digitalnim okruženjem za komunikaciju u zajedničkim aktivnostima.	<ul style="list-style-type: none">– ostvaruje kontakt i razmjenjuje kratke poruke s poznatim osobama u sigurnom digitalnom okruženju uz prisutnost učitelja– poruke piše prema preporukama o ljubaznosti, jasnoći i pristojnosti– na temelju iskustva u zajedničkom radu uočava prednosti takvog rada	<ul style="list-style-type: none">– uz podršku i poticaj učitelja ostvaruje kontakt s poznatom osobom u sigurnome digitalnom okruženju

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– komunikacija putem elektroničke pošte i drugih oblika razmjena poruka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj odabire odgovarajuće digitalne uređaje i programe primjerene učeniku, pazeći pritom na zaštitu osobnih podataka. Učitelj uz pomoć prezentacija, kratkih videouradaka, slikovnih predložaka naglašava pravila pristojne komunikacije i pravilno dijeljenje osobnih podataka te zajedno s učenicima izrađuje plakat s pravilima i postavlja ga na vidljivo mjesto u učionici. Priprema učenika na pravilno pisanje poruka (pisanje pozdrava na početku i na kraju poruke, jasne, kratke i gramatički točne poruke) i pristojno izražavanje. Učenik uvježbava pisanje i slanje elektroničke pošte, najprije učitelju, a zatim i drugim učenicima. Učitelj potiče primjereno ponašanje za vrijeme suradničkih i komunikacijskih aktivnosti, uvažavanje različitosti i toleranciju. Tijekom igara pogađanja treba potaknuti učenika na stvaranje lozinke te razgovor o tome koju je lozinku lakše ili teže pogoditi (primjerice, 1234 ili A1b2C). Ponavlja pravilo nedijeljenja osobnih podataka (učenik ne treba komunicirati s osobama koji mu nisu bliske i ne otkriva svoje ime, adresu ili razred osobama koje mu nisu bliske).

Primjer suradnje: učitelji Informatike i Hrvatskog jezika provode zajedničku aktivnost vezanu uz pravilno pisanje poruka i kulturu izražavanja.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.5.3. Učenik razlikuje uloge i aktivnosti u internetskom okruženju.	<ul style="list-style-type: none">– provodi jednostavne aktivnosti i primjenjuje primjerene oblike ponašanja u internetskom okruženju– razlikuje uloge u usvojenosti aktivnosti i poštuje svakog člana skupine	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje uloge i aktivnosti u internetskom okruženju

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– suradnja u internetskom okruženju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj potiče učenika (vođenjem, verbalnim poticajem, ohrabivanjem, usmjeravanjem) na aktivnosti u sigurnom internetskom okružju te na komunikaciju s bliskim osobama. Potiče primjerene oblike ponašanja sudionika aktivnosti koristeći se vlastitim primjerima, slikovnim podsjetnicima, socijalnim pričama i slično pri izvođenju jednostavnih zadataka. Učitelj dijeli svakom učeniku dio zadataka koji će samostalno odrađivati, pazeći na težinu zadatka za svakoga pojedinog učenika te se koristi prilagodbom vremena prema potrebama učenika. Na kraju aktivnosti potiče samovrednovanje učenika te daje povratnu informaciju svakom učeniku i cijeloj grupi naglašavajući ulogu svakog člana u zajedničkom radu. Prema zadacima koje mu učitelj zadaje, zadanim na temelju njegovih sposobnosti, učenik uviđa svoju ulogu u zajedničkom rješavanju problema. Učenik može istraživati koje se sve igre mogu igrati bez korištenja digitalnom tehnologijom, učitelj zatim dijeli učenike u grupe, a unutar grupe svaki učenik dobiva svoj dio zadatka i u jednostavnom internetskom programu mogu suradnički izrađivati plakat.

C. e-Društvo/Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.5.1. Učenik nabraja neke opasnosti/ neugodnosti u digitalnom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– navodi moguće opasnosti u digitalnom okružju– navodi razlike između opasnosti u stvarnom životu od opasnosti u digitalnom okružju– opisuje postupke traženja pomoći u slučaju opasnosti i neugodnosti u digitalnom okružju	<ul style="list-style-type: none">– nabraja nekoliko mogućih opasnosti u digitalnom okružju; primjenjuje najosnovnije zdrave navike ponašanja pri radu na računalu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– opasnosti na internetu, elektroničko nasilje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj upoznaje učenika s opasnostima koje prijete u digitalnom okružju koristeći se socijalnim pričama, videomaterijalima, prezentacijama i slično. Razgovara s učenikom o pozitivnim obrascima ponašanja i nabraja neprimjerena ponašanja među vršnjacima. Treba izraditi podsjetnik o pravilima odgovornog ponašanja u digitalnom okružju. Poželjno je povezivanje sadržaja o odgovornom ponašanju (ponašanja, opasnosti, prijava opasnosti i traženje pomoći) sa sadržajima Sata razrednika, Prirodom i društvom. Važna je dosljednost u primjeni dogovorenih pravila te kontrola provođenja. Učitelj uspoređuje nasilje u stvarnome i digitalnom okružju (ružne riječi, isključivanje iz igre). Učitelj može ispričati nekoliko situacija u kojima je izmišljeni lik doživio neku neugodnost u digitalnom okružju i tražiti od učenika da kaže što bi taj lik trebao učiniti i tako provjeriti i ponoviti kako ispravno postupati u slučaju opasnosti. Ponavlja pravilo da učenik, ako u digitalnom okružju uoči neku opasnost ili neugodnost, isto prijavljuje svojim roditeljima, učiteljima ili nekoj drugoj odrasloj bliskoj osobi. Učitelj na svakom satu pokazuje i primjenjuje s učenikom ergonomska pravila i izvodi vježbe razgibavanja. Uz pomoć kratkih videozapisa primjenjuje tehnike razgibavanja tijekom i nakon rada na računalu.

C. e-Društvo/Informatika

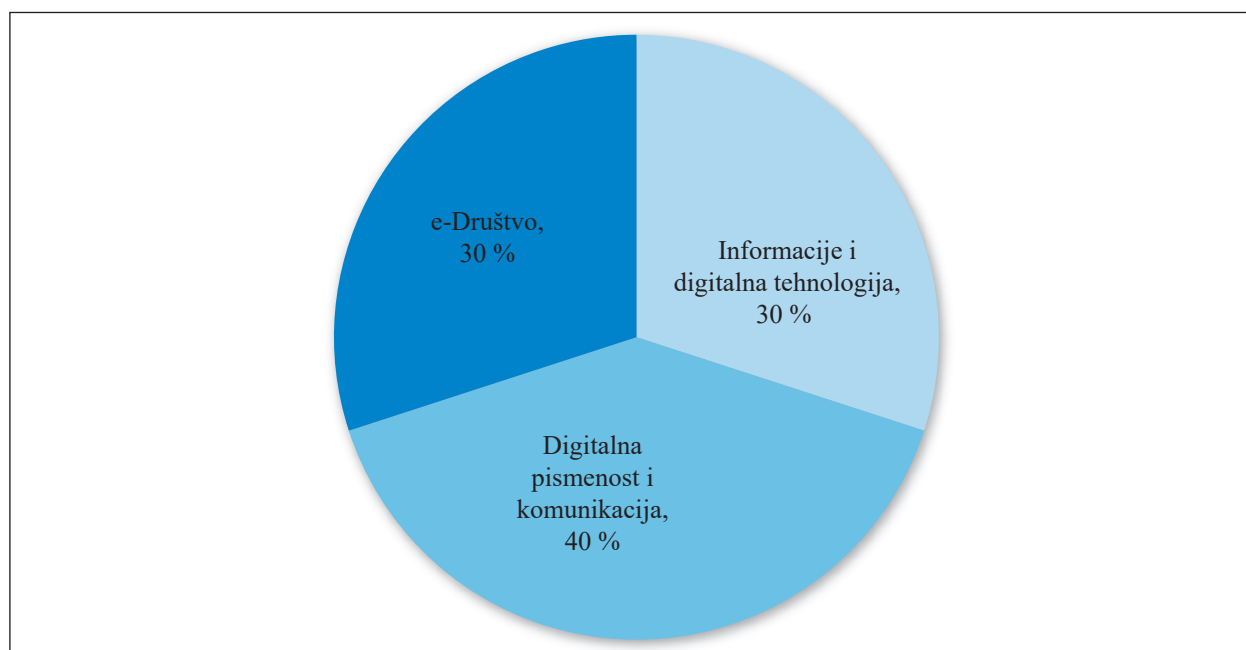
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.5.2. Učenik navodi pravila odgovornog ponašanja pri korištenju sadržajima i uslugama na internetu radi zaštite osobnih podataka.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje važnost odgovornoga ponašanja– prepoznaje moguću opasnost od nepoznate osobe u virtualnome svijetu– opisuje kako može zaštititi svoje i tuđe osobne podatke	<ul style="list-style-type: none">– navodi osnovna pravila odgovornog ponašanja u digitalnom okružju

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– zaštita osobnih podataka, odgovorno ponašanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj će učenicima naglasiti potrebu izbjegavanja komunikacije s nepoznatim osobama te kako se mogu zaštititi i potražiti pomoć bliske odrasle osobe koristeći se socijalnim pričama, videomaterijalima, prezentacijama i slično. Upoznat će učenika s opasnostima koje mu prijete u digitalnom okružju i povezati ih s opasnostima iz stvarnoga svijeta. Treba istaknuti da je i virtualan svijet stvaran svijet te da se moramo pristojno i odgovorno ponašati kad smo na internetu kako bismo zaštitili sebe i druge. Treba povezati pravila pristojnoga ponašanja u razredu i pristojnog ponašanja u digitalnom okružju. Učitelj može prepričati priču o izmišljenom liku koji u stvarnom svijetu razgovara s nepoznatim ljudima, daje im svoje osobne podatke te od učenika traži način ispravnog postupanja u opisanoj situaciji. Učitelj povezuje priču sa sličnom situacijom izmišljenog lika o dijeljenju osobnih podataka u digitalnom okružju te razgovara s učenicima o mogućim opasnostima takvog ponašanja. Treba primjerima pokazati što su osobni podatci (osobna ili zdravstvena iskaznica) i objasniti koje osobne podatke učenik ne smije davati nepoznatim osobama (bankovni podatci i adresa). Važno je primjerima ilustrirati kako mrežne igre i stranice prikupljaju osobne podatke. Učenik popunjava pripremljenu „osobnu iskaznicu“ podatcima (one podatke koji su učeniku bliski). Treba postaviti učenika u različite situacije iz svakodnevnog života u kojima treba odlučiti je li nešto ispravno objaviti ili ne (primjerice, fotografije prijatelja s proslave rođendana ili unos imena i prezimena, adrese učenika nakon dobivene poruke o osvojenoj nagradnoj igri itd.).

Slika 6. Zastupljenost domena – 5. razred osnovne škole

Odgojno-obrazovni ishodi u 6. razredu osnovne škole – 70 sati

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.6.1. Učenik upotrebljava nekoliko simbola za provedbu upute i opisuje postupak.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neke univerzalne simbole ili oznake i opisuje njihovu ulogu– koristi se dogovorenim simbolima za opisivanje podataka i poruka– interpretira poruke i podatke prikazane dogovorenim simbolima– razvija svoj jednostavan sustav simbola	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko univerzalnih simbola i objašnjava njihovu ulogu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– simboli, osmišljavanje zaporke.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Važno je pronalaženje i prepoznavanje nekih univerzalnih simbola iz svakodnevnog života, pri čemu se treba koristiti slikovnim materijalima, brošurama i sl. (primjerice, oznake za recikliranje na proizvodima, prometni znakovi, geografski simboli, znakovi upozorenja). Učenik se prisjeća slikopriče u kojoj je jedna riječ zamijenjena slikom te na jednostavnom primjeru pokušava cijelu rečenicu zamijeniti slikama. Učitelj približava učenicima kodiranje kratkih poruka (simbolima, crtežom) pomoću priča o šifriranju i tajnim simbolima, igre šifriranja i prenošenja poruka. Treba se koristiti pričama o šifriranju i tajnim simbolima. Važno je i osmišljavanje zaporki iz jednostavne poruke. Uporaba simbola uvodi se kao priprema za prikazivanje podataka u računalu. Binarni brojevi 0 i 1 te ostali brojevi i slova mogu se upotrebljavati za šifriranje. Učenik dobiva kodiranu poruku te, uz pomoć tablice, zadanu poruku dekodira (učitelj će s učenicima osmisliti znakove i tablicu za kodiranje).

Učenik može pronalaziti poruku u slici vlaka u kojem će isključena svjetla prozora označiti s 0, a uključena s 1 te tako ponovno dobiti kodiranu poruku koju će dekodirati uz pomoći tablice ASCII koda.

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.6.2. Učenik prepoznaje jednostavne hardverske probleme i poteškoće koji se mogu dogoditi tijekom uporabe.	<ul style="list-style-type: none">– navodi probleme i poteškoće s kojima se susreo ili za njih zna iz tuđega iskustva– uz podršku učitelja otklanja najjednostavnije hardverske poteškoće	<ul style="list-style-type: none">– navodi nekoliko jednostavnih hardverskih poteškoća

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– poteškoće kod ulaznih i izlaznih jedinica računala.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj na konkretnim primjerima upoznaje učenika s nekoliko jednostavnih hardverskih problema i poteškoća (monitor ne radi, program se blokira ili smrzne, usporavanje računala tijekom rada, miš ili zvučnici ne rade, povezivanje na mrežu i internet) te demonstrira način otklanjanja teškoća. Upoznaje učenike s informacijama o tome gdje potražiti pomoć u slučaju poteškoća. Potrebna je izrada slikovnih podsjetnika za svaku navedenu teškoću i postupak otklanjanja. Učenik može razlikovati jesu li računalo, miš ili tipkovnica uključeni (imaju li struje) ili ne po lampici na kućištu koja svijetli ako je uključeno (odnosno, po lampici na desnoj strani tipkovnice ili crvenoj svjetlosti s donje strane miša kada se podigne od stola).

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.6.1. Učenik sudjeluje u preoblikovanju jednostavnih digitalnih radova.	<ul style="list-style-type: none">– prema uputama učitelja i u predloženom programu izrađuje jednostavne digitalne radove koji mogu biti kombinacija više elemenata– kombinira pronađene ili samostalno napisane informacije, tekst i slike, animaciju, zvuk, video– upotrebljava moderne multimedijske programe s obrazovnom svrhom– primjenjuje jednostavne postupke za rad s mapama i datotekama, pohranjuje i pronalazi svoje datoteke	<ul style="list-style-type: none">– uz podršku učitelja i verbalnu ili slikovnu uputu oblikuje postojeće sadržaje u nove, jednostavne digitalne radove

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– program za multimedijske sadržaje, multimedijski rad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj za svakog učenika odabire program koji odgovara njegovim potrebama i tehničkim mogućnostima škole. Treba istražiti mogućnosti modernih multimedijskih internetskih programa koji se mogu upotrebljavati s obrazovnom svrhom te, ovisno o odabranom programu, učitelj zajedno s učenikom odabire optimalnu razinu složenosti digitalnog sadržaja koji izrađuju zajedno, a neke radnje, ako to može, učenik izvodi samostalno. Važno je i kombiniranje različitih oblika digitalnih sadržaja u nove. Može se izraditi kviz, prezentaciju, multimedijski plakat, kolaž, kalendar, grafički prikaz podataka, animaciju, strip, digitalnu priču prema uputama i o dogovorenoj temi. Treba odabrati oblik digitalnoga rada i temu u dogovoru s učenicima. Važno je uputiti učenika u pohranjivanje sadržaja za budući rad i pronalaženje prethodno spremljenih sadržaja, kao i u pohranjivanje u učenički e-portfolio. Učenik na radnoj površini digitalnog uređaja stvara mapu sa svojim imenom, a zatim unutar mape radi podmape i razvrstava svoje radove na fotografije i crteže, tekstove, prezentacije, zvučne zapise i ostalo. Treba razgovarati o vlasništvu digitalnoga sadržaja (primjerice, čija je slika na nekoj stranici i smije li se njome koristiti) te objasniti upotrebu specijaliziranih tražilica *Creative Commons*.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.6.2. Učenik u sigurnome internet-skom okružju zajedno s učiteljem ostvaruje jednostavne zadatke.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovne prednosti suradničkoga rada u sigurnome digitalnom okružju– prepoznaje važnost korisničkoga računara i zaporke za pristup digitalnom okružju– piše poruke prema preporukama o jasnoći, ljubaznosti i pristojnosti– ostvaruje kontakt s poznatim osobama u sigurnome digitalnom obrazovnom okružju, s kojima surađuje i razmjenjuje kratke poruke– prepoznaje sinkroni i asinkroni način komunikacije– pri rješavanju zadataka komunicira s poznatim osobama u sigurnome digitalnom obrazovnom okružju	<ul style="list-style-type: none">– nabraja osnovne prednosti suradničkoga rada u sigurnome digitalnom okružju– na poticaj i uz podršku učitelja sudjeluje u suradničkim aktivnostima u sigurnome digitalnom okružju

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– rad u Office365.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj odabire odgovarajuće uređaje i programe primjerene potrebama svakoga pojedinog učenika: AAI@EduHr i promjena zaporke, sigurnost računara i mogućnosti uporabe. Uvodi se uporaba programa za komunikaciju (elektronička pošta ili neki primjereni siguran servis koji se koristi korisničkim podacima računara iz sustava AAI@EduHr poput Microsoft Teams). Učitelj zadaje projektne zadatke (primjerice, istraživanje poznate osobe – povezati sa školom ili mjestom u kojem učenik živi), dijeli učenike u grupe i svaki član grupe ima svoj zadatak te učenici na kraju predaju svoj rad u obliku plakata ili prezentacije. Treba ispisati pravila pristojne komunikacije i istaknuti ih na vidljivome mjestu (primjerice, plakati, kartice). Treba objasniti rad na projektima u sigurnom internetskom okružju (razredni, školski). Važno je poticati primjereno ponašanje i konvencije uljudnoga ophođenja za vrijeme suradničkih i komunikacijskih aktivnosti, uvažavanje različitosti, razvijanje tolerancije i međukulturalnoga razumijevanja. Različitim aktivnostima (primjerice, kvizom, edukativnim videom) treba poticati učenike na razmišljanje o mogućim opasnostima, elektroničkom nasilju i pravodobnom reagiranju u traženju pomoći.

C. e-Društvo/Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.6.1. Učenik primjenjuje upute za očuvanje zdravlja i sigurnosti pri radu s računalom.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje štetnost dugotrajnoga i nepravilnog korištenja tehnologijom– navodi ograničenja uporabe računalne tehnologije– prepoznaje oblike neprihvatljivoga korištenja računalnom tehnologijom te primjenjuje upute za očuvanje zdravlja i sigurnosti pri radu s računalom	<ul style="list-style-type: none">– nabraja ograničenja uporabe računalne tehnologije te prepoznaje štetnost dugotrajnoga i nepravilnog korištenja njome

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ergonomске preporuke i vježbe, sigurnost u internetskom okružju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Raznim primjerima u obliku priča, animacija, videozapisa treba ilustrirati situacije koje mogu ugroziti sigurnost djece, a povezane su s računalima. Treba razgovarati s učenicom te zajednički pronalaziti rješenja. Važno je upoznati učenike s pravilima o korištenju računalnom tehnologijom i internetom u školama i javnim ustanovama. Također treba skrenuti pažnju učenika na moguće opasnosti prilikom korištenja internetom u javnim ustanovama (dijeljenjem podataka s osobnoga digitalnog uređaja može doći do krađe podataka, zaraza digitalnog uređaja nekim računalnim virusom). Različitim aktivnostima (igrokazima, videouradcima i sl.) učeniku treba osvješćivati važnost pristojne komunikacije i općenita pravila ponašanja u digitalnom okružju. Treba objasniti na učeniku jasan i vidljiv/slikovit način oblike neprihvatljivoga korištenja opremom i programom, poput slanja uvredljivih sadržaja, govora mržnje, ugrožavanja privatnosti drugih, ugrožavanja sigurnosti maloljetnika pri korištenju raznim oblicima elektroničke komunikacije. Važno je redovito se koristiti i primjenjivati ergonomska pravila, izvoditi vježbe razgibavanja te s učenicom dogovoriti vremensko ograničenja za rad na računalu, uz moguću uporabu specijaliziranih programa koji podsjećaju na razgibavanje i vrijeme provedeno za računalom.

C. e-Društvo/Informatika

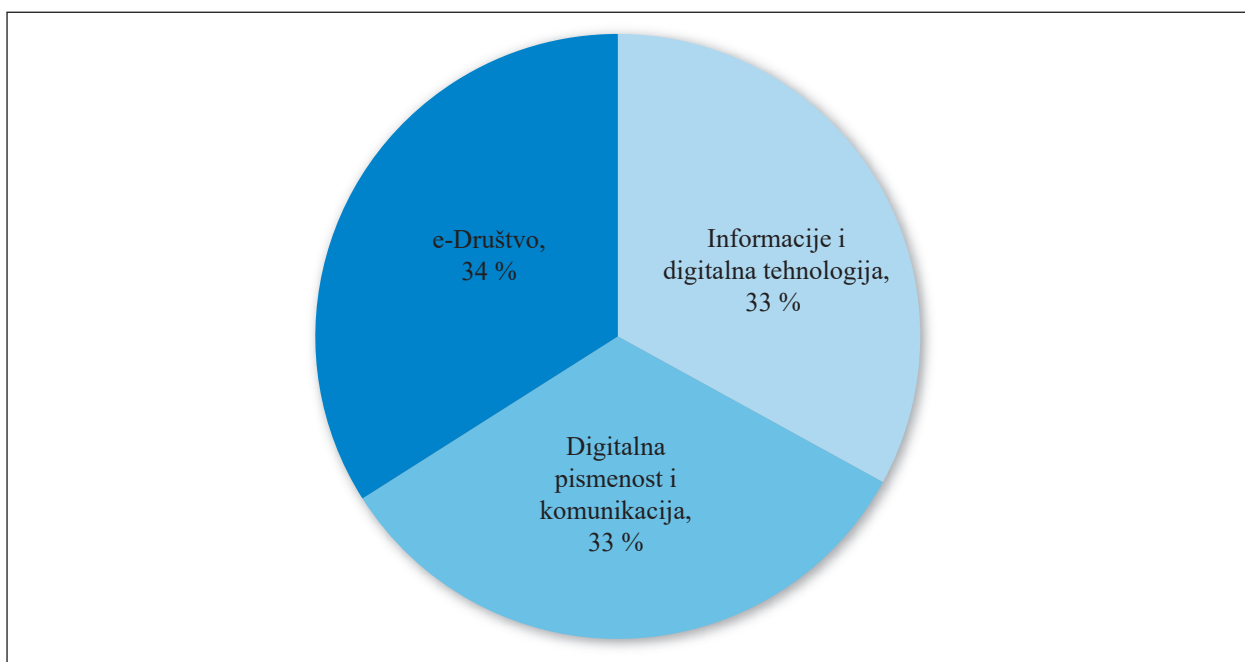
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.6.2. Učenik razlikuje poslove koji zahtijevaju veće ili manje korištenje informacijsko-komunikacijskom tehnologijom.	<ul style="list-style-type: none">– navodi poslove koji zahtijevaju uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije ili specijalističko znanje iz područja IKT-a– navodi primjenu IKT-a i utjecaj na poslove u raznim područjima	<ul style="list-style-type: none">– nabraja neke poslove koji zahtijevaju znanje ili uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- upoznavanje s tržištem rada vezanim uz IKT.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uz pomoć osobnog iskustva učenika (vrijeme pandemije, nastava na daljinu, angažman učenika i roditelja, rad roditelja od kuće i sl.) treba učeniku približiti spoznaje o sve većem korištenju digitalnim tehnologijama u svakodnevnom životu te o poslovima koji zahtijevaju veće ili manje korištenje informacijskom i komunikacijskom tehnologijom. Preporuča se posjet tvrtkama koje se koriste računalima u svojoj proizvodnji i svakodnevnom radu te posjet učilištima koja provode edukaciju za rad na računalu. Preporuča se izrada plakata, prezentacija o provedenim aktivnostima. Također se preporuča i razgovor o globalnom korištenju strojevima i robotima u industrijama te o prednostima i nedostacima takvog rada. Svaki učenik na list papira crta jedno zanimanje koje se koristi informacijsko-komunikacijskom tehnologijom u svojem radu te se svi crteži lijepe na plakat i izlažu na panou učionice.

Slika 7. Zastupljenost domena – 6. razred osnovne škole

Odgojno-obrazovni ishodi u 7. razredu osnovne škole – 70 sati

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.7.1. Učenik razlikuje jednostavne vrste računalnih mreža te mogućnosti koje one nude za komunikaciju i suradnju ili kao izvor podataka.	<ul style="list-style-type: none">– nabraja računalne mreže s kojima se dosad susretao– prepoznaje ulogu i prednosti računalne mreže– opisuje načine komunikacije i suradnje uz pomoć računalne mreže– opisuje način pretraživanja i pronalazi podatke na internetu	<ul style="list-style-type: none">– navodi oblike i vrste računalnoga povezivanja s kojima se dosad susretao

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– internet, mrežni preglednik, mrežna tražilica, vrste računalnih mreža.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uz pomoć videozapisa i slikovnih prikaza treba prikazati koncept rada računalne mreže. Važno je koristiti se videozapisima i slikama na razini razumljivoj razvojnoj dobi učenika. Predstavlja se osnovna uporaba bežičnih mreža i toga što korisnici pritom dijele, zatim toga na što treba paziti pri uporabi javnih mreža i kako se razlikuju od privatnih. Važno je prepoznati mrežu pomoću koje učenici komuniciraju i surađuju u školi ili kod kuće. Treba s učenicima napraviti podsjetnik s pravilima korištenja internetom. Važno je proučiti pronalaženje podataka na zadanu temu uz upute za pretraživanje i vrednovanje pronađenoga (na konkretnim primjerima bliskim potrebama i mogućnostima svakoga pojedinog učenika). Učenici uz pomoć učitelja zajednički pronalaze internetske sadržaje. Učenik opisuje način uporabe pronađene informacije te bilježenje njezina izvora (prepoznavanje URL-adrese i dijeljenje).

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.7.2. Učenik opisuje razliku između čovjeka i stroja i njihovu interakciju.	<ul style="list-style-type: none">– uspoređuje djelovanje ljudi i strojeva (što mogu ljudi, a ne mogu strojevi i obratno)– opisuje načine interakcije između čovjeka i strojeva	<ul style="list-style-type: none">– uz pomoć učitelja prepoznaje razliku među ljudima i strojevima

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– roboti u industriji, uloga čovjeka na radnom mjestu i uloga robota na radnom mjestu – sličnosti i razlike.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Pomoću videoprimjera treba ilustrirati razlike među ljudima i strojevima te primjere upotrebe robota za različite poslove. Važno je na konkretnom primjeru i različitim igrama i aktivnostima uspoređivati primjerenost pojedinih igara i aktivnosti, odnosno njihovu usklađenost s dobi učenika. Treba opisati primjenu strojeva u svakodnevnom životu i radu ljudi te istaknuti kreativnost ljudi nasuprot automatizmu strojeva. Moguće je napraviti ilustracije interakcije čovjeka i stroja pomoću aplikacija za proširenu stvarnost.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.7.1. Učenik prilagođava korisničko sučelje operacijskoga sustava svojim potrebama.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje operacijski sustav kojim se koristi– prepoznaje osnovne objekte njegova korisničkog sučelja– prepoznaje te se koristi nekim temeljnim programima koji su sastavni dio odabranoga operacijskog sustava, poput programa za rad s tekstualnim dokumentima, za upravljanje datotekama– prepoznaje ikone i simbole osnovnih uređaja za pohranu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neke operacijske sustave, osnovne objekte korisničkoga sučelja nekog operacijskog sustava te pokreće programe pomoću korisničkih ikona

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– operacijski sustav, rad u sučelju operacijskog sustava, mediji za pohranu podataka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba pokazati učenicima primjere različitih operacijskih sustava. Potrebno je razvijati osnovno manipuliranje objektima poput promjene veličine prozora, rada i prebacivanja između više prozora, pružajući podršku učenicima (u obimu i vrsti podrške potrebne svakomu pojedinom učeniku, s obzirom na vrstu učenikove teškoće i zahtjevnosti zadatka/aktivnosti). Važno je na računalu upoznati različite ikone i simbole kojima se koristi grafičko sučelje. Treba opisati neka obilježja medija za pohranu podataka, primjerice, veličinu zauzetoga i slobodnog prostora nekoga medija. Treba demonstrirati i opisati način organiziranja datoteka na računalu koristeći se igranjem uloga ili fizičkim modelima koji predstavljaju pojedine vrste ikona.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.7.2. Učenik se koristi mogućnostima operacijskog sustava za pohranjivanje i organizaciju datoteka.	<ul style="list-style-type: none">– navodi primjere organizacije datoteka u računalu– primjenjuje jednostavne postupke za rad s mapama i datotekama	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje jednostavne postupke za rad s mapama i datotekama

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– organizacija mapa i datoteka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uz pomoć učitelja učenik treba na konkretnim primjerima grafički i hijerarhijski prikazati organizaciju datoteka (ili skupine datoteka) na svojem računalu, predložiti ili stvoriti neku novu organizaciju, mijenjati načine gledanja sadržaja, sortirati datoteke i obavljati pretraživanja. Treba razlikovati prednosti i nedostatke različitih načina prikazivanja popisa sadržaja nekog medija. Treba primijeniti osnovne postupke za rad s datotekama, primjerice, premještanje, brisanje i kopiranje datoteka/mapa.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.7.3. Učenik surađuje u izradi plana e-portfolija.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje plan izrade digitalnih sadržaja– pronalazi potrebne podatke i sadržaje i pomoću njih izrađuje digitalni sadržaj– uz pomoć učitelja procjenjuje kvalitetu i predlaže poboljšanja– uz podršku stvara e-portfolija	<ul style="list-style-type: none">– uz pomoć učitelja planira izradu digitalnoga rada, pronalazi potrebne sadržaje i izrađuje ga

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- programi za izradu multimedijskog sadržaja; programi za obradu teksta, izrada i oblikovanje vlastitog digitalnog teksta, uređivanje odlomka i rad sa slikama; jednostavni programi za izradu audiozapisa, videozapisa ili animacije, stripa, kombinaciju teksta i slike ili interaktivnog sadržaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj odabire programe koji odgovaraju potrebama svakoga pojedinog učenika i tehničkim mogućnostima škole. Treba istražiti mogućnosti modernih multimedijških internetskih programa koji se mogu upotrebljavati s obrazovnom svrhom. Učitelj i učenik zajedno pronalaze sadržaja na internetu uz odgovarajuća dopuštenja za korištenje (specijalizirane tražilice *Creative Commons* i filtri). Preporuča se izrada multimedijških sadržaja složenosti primjerene razvojnoj dobi učenika, kao i izrada jednostavnih grafičkih prikaza (tablica, grafikona, infografika). Važno je odabrati oblik digitalnoga rada i temu primjerenu razvojnoj dobi učenika. Treba istaknuti pohranjivanje sadržaja za budući rad i pronalaženje spremljenih sadržaja te pohranjivanje u učenički e-portfolio. Treba odvojiti vrijeme za predstavljanje radova. Važno je upoznati učenika s tijekom stvaranja digitalnoga rada od ideje, plana, prikupljanja sadržaja, preko izrade do predstavljanja. Treba poticati učenika da u sigurnome digitalnom okružju i uz podršku učitelja pronalazi sadržaje te izrađuje multimedijške sadržaje jednostavne razine složenosti.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.7.4. Učenik uz podršku učitelja odabire prikladan program za zadani zadatak te otkriva mogućnosti sličnih programa.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje programe koji služe izrađivanju određene vrste sadržaja, primjerice, teksta, slike– razlikuje programe za pregledavanje od onih za uređivanje zadanoga digitalnog rada (tekst, crtež, animacija, video i sl.)– odabire osnovne funkcije programa za uređivanje sadržaja te preuređuje digitalni rad prema zadanim uputama	<ul style="list-style-type: none">– koristi se osnovnim funkcijama odgovarajućega programa za uređivanje zadanoga digitalnog rada

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- program za izradu prezentacije, upoznavanje alata za izradu prezentacije i osnovno oblikovanje prezentacije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba navesti nekoliko programa za obradu i stvaranje različite vrste sadržaja, primjerice, teksta, crteža te opisati njihove temeljne mogućnosti. Na konkretnom primjeru treba ukazati na razliku između programa za uređivanje i pregledavanje digitalnoga sadržaja. Treba poticati učenika da uz podršku preuredi i stvori jednostavan digitalni sadržaj prema jasnim i kratkim uputama (izraditi i urediti dokument s kombinacijom teksta i slike, izraditi različite grafičke prikaze crtanja, povezati gotove oblike, plakate, kolaže). Treba demonstrirati ili pokazati izradu jednostavne tablice za, primjerice, popis učenika u razredu. Primjenom različitih tehnika suradničkog rada valja potaknuti učenika na izradu digitalnog sadržaja na zadanu temu, primjerice, izvješće s terenske nastave, plakat, kviz. Važno je poticati učenika da predstavi svoj rad ili rad skupine. Učitelj odabire programe s odgovarajućom zaštitom učeničkih osobnih podataka (prijava s računom iz sustava AAI@EduHr). Učitelj odabire programe i oblike multi-medijskih sadržaja u skladu s potrebama svakog učenika i tehničkim mogućnostima škole.

C. e-Društvo/Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.7.1. Učenik razlikuje etička pitanja koja proizlaze iz korištenja računalnom tehnologijom.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje pojam privatnosti na mreži te razlikuje svoje i tuđe osobne podatke– prepoznaje pravila privatnosti na internetu– identificira pozitivne i negativne primjere utjecaja računalne tehnologije na osobni život i društvo– navodi različite načine predstavljanja osoba na mreži– razlikuje štetne i sigurne načine osobnoga predstavljanja	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje pojam svojih i tuđih osobnih podataka

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prava korištenja objavljenim materijalom, sigurnost i privatnost na internetu.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba se koristiti tražilicama za pronalaženje sadržaja s određenom razinom licencije korištenja. Važno je pokazati primjer lažnoga profila, postupke i dobra pravila za predstavljanje na mreži, forume s lažnim računima i anonimnim negativnim komentiranjem. Treba raspravljati o slučajevima s pozitivnim i negativnim primjerima dijeljenja osobnih podataka.

C. e-Društvo/Informatika

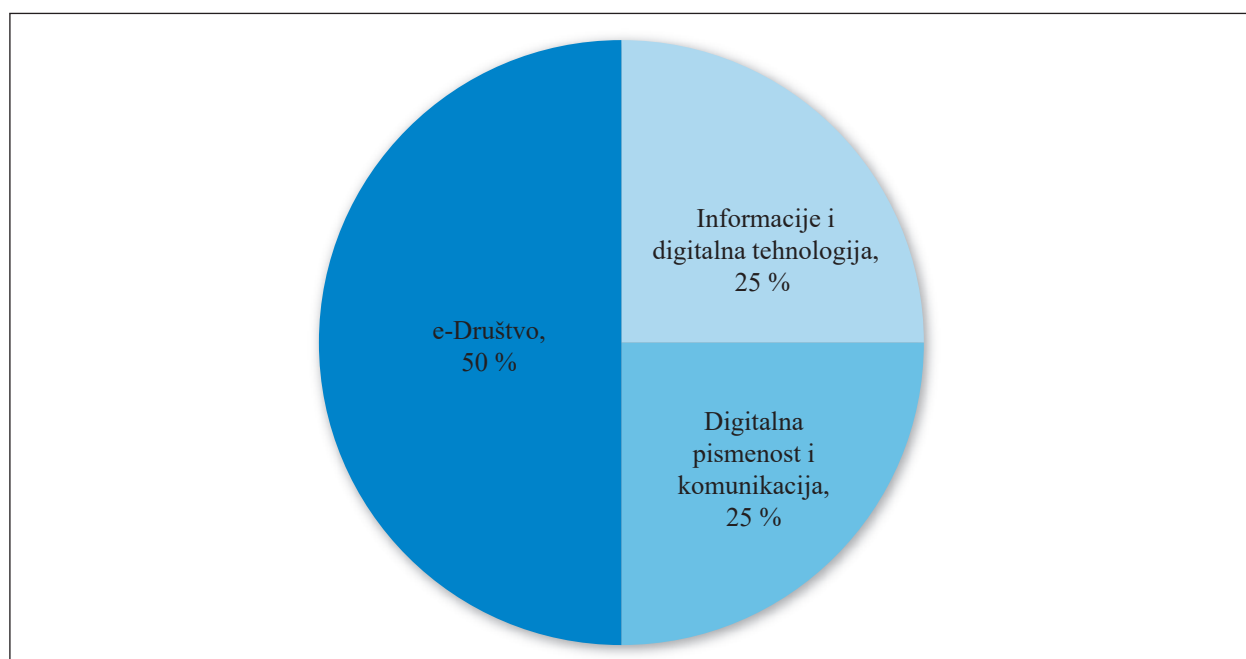
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.7.2. Učenik opisuje važnost zbrinjavanja elektroničkoga otpada te objašnjava postupke njegova zbrinjavanja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje što je elektronički otpad– upoznaje pojam i oznaku EE otpada– navodi pravilne načine zbrinjavanja radi očuvanja okoliša i zdravlja	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje elektronički otpad te opisuje pravilne načine njegova zbrinjavanja

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– elektronički i električni otpad, postupanje s uređajem koji je postao otpad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Koristeći se videomaterijalima, prezentacijama i edukativnim filmovima treba približiti učenicima pojam elektroničkog otpada. Treba pokazati na konkretnim primjerima kako zbrinuti, primjerice, mobilni uređaj nakon prestanka uporabe (promjenom uređaja ili zbrinjavanjem otpada). Treba pripremiti ili napraviti brošuru, letak s popisom tvrtki koje zbrinjavaju EE otpad, posjetiti takvu tvrtku i sl.

Slika 8. Zastupljenost domena – 7. razred osnovne škole

Odgojno-obrazovni ishodi u 8. razredu osnovne škole – 70 sati

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.8.1. Učenik pronalazi i vrednuje informacije.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje programe za pregledavanje mrežnih stranica i mrežne tražilice za pretraživanje informacija na mreži– samostalno ili uz podršku učitelja učenik oblikuje pretragu za traženom informacijom te vrednuje rezultate pretrage	<ul style="list-style-type: none">– odabire program za pregledavanje mrežnih stranica, pokreće odgovarajuće mrežne stranice za pretraživanje informacija

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– internet, mrežni preglednik, mrežna tražilica.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj metodom demonstracije pokazuje razliku između programa za pregledavanje mrežnih stranica te potiče učenika da razliku navede i uz podršku učitelja potraži informaciju za, primjerice, razliku između mrežnog preglednika i tražilice (primjerice, *Google* i *Google Chrome*). Nije nužno koristiti se nazivima preglednika i tražilica, već je važno da učenici prepoznaju, uoče razliku i pravilno se koriste preglednicima i tražilicama. Uz podršku učitelja učenik treba pregledavati mrežne adrese nekoliko mrežnih tražilica, pokretati tražilice, uočavati razlike. Treba poticati učenika da različitim metodama suradničkog rada pokrene pretragu za određenom informacijom koja mu je bliska i interesantna (primjerice, informacije u gradu u kojem živi). Treba na konkretnim primjerima učeniku ukazati na neželjene i opasne sadržaje među rezultatima pretraživanja. Treba pohraniti i ispisati pronađene informacije (uz primjerenu razinu podrške prema individualnim potrebama učenika).

Učenik kombinira više pretraga tako da se ključni pojam definira kao izraz ili se uključi dodatno pretraživanje s obzirom na vrstu podataka, primjerice, mrežne sadržaje, slike, videozapise, geografske mape i sl.

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.8.2. Učenik opisuje glavne komponente uobičajenih digitalnih sustava i opisuje kako razmjenjivati podatke.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje dijelove digitalnoga sustava– navodi osnovna obilježja pojedinih dijelova– na osnovnoj razini razlikuje medije za pohranu podataka s obzirom na način uporabe– opisuje način prijenosa podataka u digitalnom sustavu– prepoznaje i imenuje različite dijelove digitalnoga sustava	<ul style="list-style-type: none">– navodi osnovne komponente digitalnog sustava te medije za pohranu podataka

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– digitalni sustavi, dijelovi digitalnog sustava, digitalni uređaji, vrste računalnih mreža.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj treba potaknuti učenika da u prostoru informatičke učionice i/ili u školi promatra, imenuje, opisuje različite digitalne uređaje i njihove osnovne dijelove (primjerice, učiteljevo računalo, pisač, projektor, glavni i sporedni dijelovi računala). Treba učeniku prikazati jednostavnim skicama/crtežima način prijenosa podataka s naglaskom na sam proces (koristiti se igrama simulacije i sl.). Treba pokazati uređaje potrebne za povezivanje digitalnih sustava mrežom. Potrebno je istražiti primjere povezivanja digitalnih sustava pomoću mreže, primjerice, povezivanje mobilnih uređaja u bežičnu mrežu. Metodom demonstracije treba potaknuti prepoznavanje i imenovanje uređaja za povezivanje digitalnih sustava mrežom – žičano i bežično povezivanje.

A. Informacije i digitalna tehnologija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF A.8.3. Učenik opisuje način na koji računalo pohranjuje/sprema podatke.	– navodi način pohranjivanja podataka u računalu – pokazuje jedan način prikazivanja znakova uporabom dogovorenih simbola	– svojim riječima opisuje način pohranjivanja podataka u računalu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– mediji za pohranu podataka, mjerne jedinice za pohranu podataka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj potiče učenika na razmišljanje o načinu pohranjivanja podataka u računalu, koristeći se različitim igrama (primjerice, kartama). Treba prikazati jedan jednostavan način prikazivanja podataka uporabom simbola (primjerice, 0 i 1, ali i neki drugi simboli koje učenici sami predlože). Učitelj razgovorom s učenicima o svakodnevnom načinima komuniciranja radi ostvarivanja kontakta s bliskim osobama, potiče učenike na smišljanje mogućih načina komuniciranja (primjerice, igra tajnog razgovora). Na jednostavan i slikovit način treba potaknuti učenike na korištenje različitim simbolima za predstavljanje, prikazivanje i slanje poruka, stanja ili obavijesti. Treba potaknuti suradničke oblike rada i igrajući se smišljati poruke ili pitanja koja treba prikazati simbolima, kao i odgovore (učenici se za igru koriste tablicom s popisom simbola, primjerice, Morseovi znakovi, šifriranje, tablica ASCII-ja, Pigpen, Cezarova šifra i sl.). U izvođenju aktivnosti učitelj daje primjerenu razinu podrške prema individualnim potrebama učenika.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.8.1. Učenik se koristi jednostavnim multimedijским programima za usvajanje kontakata s poznatim osobama.	<ul style="list-style-type: none">– uz podršku stvara nove sadržaje ili preoblikuje postojeća digitalna rješenja– provjerava uspješnost svojih digitalnih uradaka predstavljajući ih poznatim osobama– prepoznaje osnovne alate i programe za izradu grafičkih prikaza, uređivanje teksta i vizualno prikazivanje ideja i rješenja, snimanje ili dodavanje zvuka i videozapisa– izrađuje uz podršku jednostavne radove koji pomažu pri učenju (digitalni, interaktivni, multimedijски sadržaji)	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovne alate programa za stvaranje multimedijских sadržaja– stvara jednostavne digitalne radove

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- programi za izradu multimedijskog sadržaja, digitalni uređaji za stvaranje multimedijskog sadržaja, digitalni rad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj odabire programe s odgovarajućom zaštitom učeničkih osobnih podataka – prijava s računom iz sustava AAI@EduHr ili s računima koje učitelji izrađuju za učenike (uz uporabu nadimaka, bez osobnih podataka). Učitelj odabire programe i oblike multimedijških sadržaja u skladu s potrebama svakog učenika i tehničkim mogućnostima škole. Ovisno o odabranom programu učitelj odabire razinu složenosti digitalnog sadržaja koji učenici izrađuju. Učenik uz primjerenu podršku snima fotografije/zvuk i sprema ih za budući rad. Prema uputi učitelja ili uz pomoć podsjetnika pronalazi pohranjene podatke na računalu. Uz podršku učitelja upotrebljava programe za obradu fotografija. Odabire jedan od ponuđenih programa (primjerice, primjena jednostavnih alata za crtanje i alata za uređivanje) za izradu jednostavnoga grafičkog rada (primjerice, crtanje geometrijskih likova, izrada kviza za ponavljanje i sl.). U izvođenju aktivnosti učitelj daje primjerenu razinu podrške prema individualnim potrebama učenika.

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.8.2. Učenik sudjeluje u izradi i predstavljanju jednostavnih digitalnih sadržaja pomoću nekoga mrežnog i/ili izvanmrežnog programa pri čemu poštuje uvjete korištenja programom te postavke privatnosti.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko jednostavnih programa za obradu i predstavljanje multimedijских sadržaja– navodi načine korištenja– pronalazi odgovarajuće programske alate te preuređuje digitalni sadržaj za potrebe zadatka– pohranjuje autentičan digitalni sadržaj na e-portfolio– predstavlja digitalni sadržaj smješten na nekom izvanmrežnom/mrežnom resursu, primjerice, e-portfolio	<ul style="list-style-type: none">– koristi se barem jednim programom za pregledavanje i prikazivanje digitalnoga sadržaja

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– programi za obradu multimedijškog sadržaja, program za prezentiranje multimedijškog sadržaja, e-portfolio, postavke privatnosti, autorska prava.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj na konkretnim primjerima metodom demonstracije predstavlja neke programe za izradu tekstualnih i/ili prezentacijskih dokumenata koji objedinjuju tekst i umetnute objekte kao što su slike, tablice, grafički elementi. Učitelj preporuča i pokazuje način primjene programa za izradu digitalnoga sadržaja za potrebe stvarnih zadataka učenja (primjerice, prezentacija na temu odrađene izvanučionične nastave, učenik pronalazi primjere digitalnih uređaja iz svakodnevnoga života za koje pretpostavlja da sadrže računalne procesore – perilica suda, pećnica, sušilica rublja, prikazuje jednostavnost uporabe, mogućnosti zbrinjavanja elektroničkoga otpada i dr.). Uz podršku učitelja primjerenu individualnim potrebama svakog učenika, učenik se koristi multimedijškim sadržajima (simulacije, animacije i videozapisi, 3D modeliranje za izradu makete učionice i sl.). Treba pokazati učeniku upotrebu nekih mrežnih i izvanmrežnih programa kojima se mogu izraditi digitalni, multimedijški (interaktivni) sadržaji. Učenik uz pomoć učitelja treba pohraniti multimedijški rad u različitim oblicima (slika, prezentacija, videozapis, interaktivni mrežni sadržaj). Treba prepoznati i prihvatiti uvjete i načine korištenja pojedinim programom (primjerice, uporaba programa dostupnih s korisničkim podacima računara iz sustava AAI@EduHr mrežno i izvanmrežno). Važno je da učitelji odabiru servise s odgovarajućom zaštitom učeničkih osobnih podataka (prijava s računom iz sustava AAI@EduHr ili sa školskim korisničkim računima ili računima koje učitelji izrađuju za učenike uz uporabu nadimaka i bez osobnih podataka).

B. Digitalna pismenost i komunikacija / Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF B.8.3. Učenik surađuje s drugim učenicima u stvaranju mrežnih sadržaja.	<ul style="list-style-type: none">– u sigurnom digitalnom okružju aktivno sudjeluje u kratkim razgovorima s poznatim osobama pri stvaranju nekoga mrežnog sadržaja– pohranjuje svoje mrežne sadržaje– sudjeluje u donošenju zajedničkih odluka koje poboljšavaju rad u digitalnome okružju	<ul style="list-style-type: none">– aktivno sudjeluje u kratkim razgovorima s poznatim osobama pri stvaranju nekoga mrežnog sadržaja

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– programi za mrežnu komunikaciju i suradnju, mrežni sadržaj, mrežne zajednice učenja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj priprema i stvara digitalni sadržaj kao zadatak u informatičkoj učionici (primjerice, mrežna nastava s uključenom ili bez uključene kamere). Sadržaj objavljuje na dogovorenoj i pripremljenoj virtualnoj zajednici. Potiče učenike na sudjelovanje uz podršku u uključivanju i sudjelovanju. Učitelj bira servise s odgovarajućom zaštitom učeničkih osobnih podataka, a programe i oblike multimedijских sadržaja u skladu s potrebama svakog učenika i mogućnostima škole. Učenik u skupini izrađuje jednostavni digitalni sadržaj na zadanu temu, predstavlja svoj sadržaj koristeći se svojim e-portfolioj. Objavljuje svoj rad u virtualnome okružju. Učenik komentira svoj rad i radove svojih vršnjaka. U izvođenju aktivnosti učitelj daje primjerenu razinu podrške prema individualnim potrebama učenika.

C. e-Društvo/Informatika

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.8.1. Učenik opisuje ulogu i važnost digitalnih tragova.	<ul style="list-style-type: none">– na konkretnom primjeru prepoznaje što je to digitalni trag– pokazuje pozitivne i negativne strane dijeljenja informacija na internetu– razlikuje primjerene informacije od neprimjerenih– primjenjuje saznanja o utjecaju digitalnih tragova na svakodnevni život– stvara pozitivne digitalne tragove	<ul style="list-style-type: none">– na konkretnom primjeru prepoznaje neki digitalni trag

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– digitalni trag, informacije na internetu, internet.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik na konkretnim primjerima iz svakodnevnog života opisuje pojam digitalnog traga. Izradom plakata i isticanjem na vidljivom mjestu treba učeniku stvoriti podsjetnik sa savjetima za stvaranje što boljeg digitalnog traga i primjerima posljedica nepromišljenoga objavljivanja sadržaja na internetu. Treba se koristiti različitim sadržajima kojima se učeniku obrazlaže brzina širenja informacija na internetu te dobre i loše strane dijeljenja informacija (primjerice, videozapis, igre te odgovarajuće mrežne stranice koje se bave sigurnošću na internetu, a koje demonstriraju utjecaj digitalnih tragova na svakodnevni život). Treba razgovarati s učenikom i pokazati mu kako može ukloniti svoje javno objavljene informacije ili od koga mogu zatražiti pomoć. Učeniku treba istaknuti i pokazati primjere stvaranja pozitivnih tragova (e-portfolio, mrežni profili, blogovi, mrežne izložbe i galerije radova, rad na projektima, certifikati, diplome). U izvođenju aktivnosti učitelj daje primjerenu razinu podrške prema individualnim potrebama učenika.

C. e-Društvo/Informatika

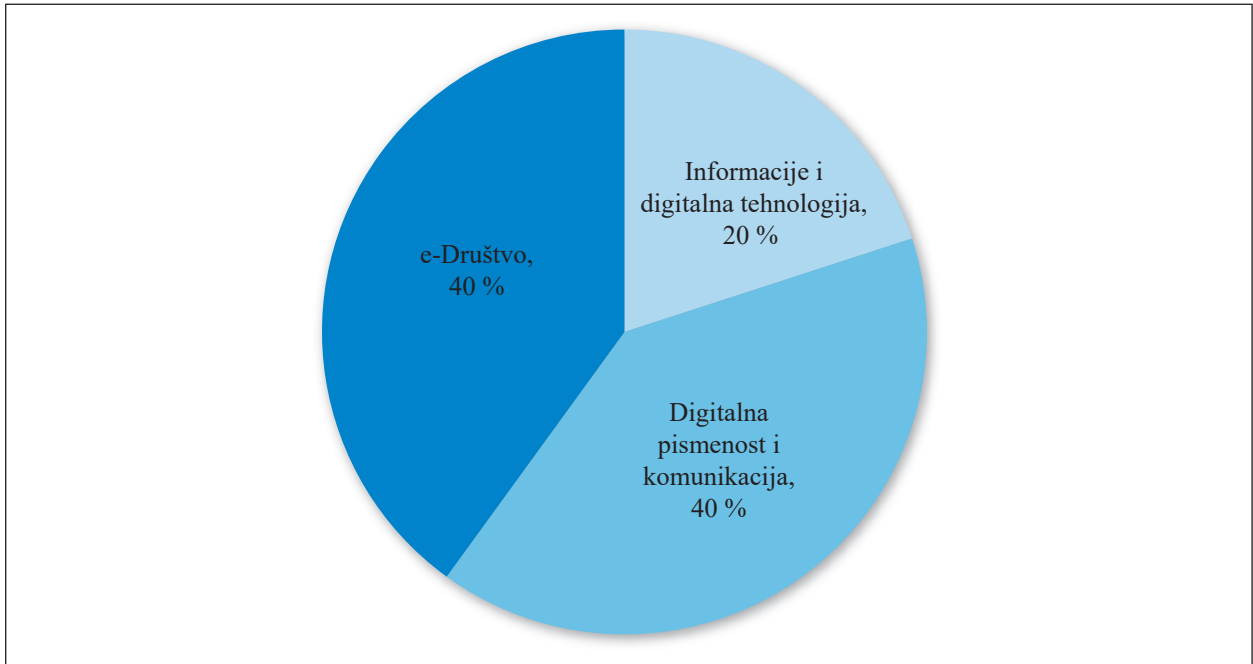
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ INF C.8.2. Učenik prepoznaje vrste elektroničkoga nasilja i odabire preventivne način djelovanja.	– razlikuje pojam elektroničkoga nasilja od klasičnoga nasilja te obavješćuje učitelja ako uoči elektroničko nasilje – navodi različite vrste elektroničkoga nasilja – na konkretnim primjerima prepoznaje elektroničko nasilje i govor mržnje te općenito pozitivne i negativne strane mrežne komunikacije – navodi pravila dobrog ponašanja na internetu kojim se poštuje osobna i tuđa osobnost – sudjeluje u aktivnostima prevencije elektroničkoga nasilja i govora mržnje – razvija odgovorno ponašanje na mreži – prepoznaje osobe/institucije kojima se može obratiti u slučaju da postane žrtva elektroničkoga nasilja ili svjedoči elektroničkomu nasilju	– navodi različite oblike elektroničkoga nasilja te pozitivne i negativne strane mrežne komunikacije

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– elektroničko nasilje, vrste elektroničkog nasilja, govor mržnje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj provodi različite aktivnosti s ciljem prevencije elektroničkoga nasilja – izrada plakata, interaktivnih radova, multimedijске izložbe, radionice za vršnjake, roditelje, lokalnu zajednicu. Uključuje se u nacionalne i međunarodne kampanje i projekte za prevenciju elektroničkoga nasilja (Dan sigurnijeg interneta). Uključuje učenike u igre i aktivnosti na mrežnim stranicama koje se bave sigurnošću na internetu ili strategijom igranja uloga sa zadanim scenarijem. Potiče učenike da uz konkretne primjere pokazuju i opisuju opasnosti loše komunikacije na mreži (primjerice, govor mržnje, poticanje grupne mržnje, širenje nasilnih i uvredljivih komentara, stvaranje internetskih stranica uvredljivog sadržaja).

Slika 9. Zastupljenost domena – 8. razred osnovne škole

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu srednje škole – 35 sati

A. Informacije i digitalna tehnologija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF.A.1.1. Učenik opisuje komponente računala i koristi se njima u radu.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje vrste računala– prepoznaje, nabraja i opisuje komponente računala– koristi se računalom za stvaranje digitalnih sadržaja	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje glavne komponente računala i koristi se njima u radu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– vrste računala i komponente računala.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnikom predmetom Tehnologija zanimanja. Također se ostvaruje i povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Upotrebom dostupne opreme u informatičkoj učionici treba pokazati, imenovati i opisati komponente računala. Potrebno je otvarati i zatvarati pojedine aplikacije čiji su prečaci postavljeni na radnoj površini koristeći se mišem (dvostrukim klikom miša). Unutar otvorene aplikacije programa za crtanje treba se koristiti lijevom tipkom miša za crtanje oblika, a desnom se tipkom miša koristiti za brisanje nacrtanog oblika. Ako učenik ima problem s korištenjem dvostrukim klikom miša, preporuča se koristiti aplikacijom za vježbanje dvostrukog klika miša u obliku edukativnih mrežnih igara. Kod provedbe rada s tipkovnicom također se preporuča uporaba mrežnih aplikacija za vježbanje pronalaska slova na tipkovnici. Posebnu pozornost treba obratiti na vježbanje pisanja malih tiskanih slova jer se njihov izgled razlikuje od izgleda tipki na tipkovnici. Kod demonstracije rada tipkovnice također je potrebno vježbati upotrebu tipki: Enter, Space, Delete, Backspace, Tab, Caps Lock te Shift, Ctrl i Alt u kombinaciji s drugim tipkama na tipkovnici.

A. Informacije i digitalna tehnologija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF.A.1.2. Učenik se koristi operacijskim sustavom i programima operacijskog sustava.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje ulogu operacijskog sustava– prilagođava korisničko sučelje operacijskog sustava– prepoznaje namjenu i koristi se programima operacijskog sustava	<ul style="list-style-type: none">– koristi se osnovnim mogućnostima operacijskog sustava i programima operacijskog sustava

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– operacijski sustav i programi operacijskog sustava.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnikom predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti upotrebom aktualnoga i dostupnog operacijskog sustava te njegovih programa: kalkulator, program za crtanje, program za pisanje, alat za izrezivanje i stvaranje snimke zaslona. Treba se koristiti tipkom Print Screen ili alatom za izrezivanje i stvaranje snimke zaslona te spremiti osnovnu sliku zaslona operacijskog sustava pod zadanim imenom. Potrebno je umetnuti

spremljenu sliku u program za crtanje i dodati na nju tekst s osnovnim nazivima dijelova radne površine i nazivima vrsta ikona. Treba se koristiti kalkulatorom za osnovne računske operacije te alatom za izrezivanje i stvaranje snimke zaslona spremi rezultat u slikovnom obliku na zadano mjesto. U programu za pisanje potrebno je napisati osnovne dijelove školskog računala i ime operacijskog sustava koji je instaliran na njemu. Treba prelaziti iz jednog aktivnog prozora u drugi kombinacijom tipki na tipkovnici. Važno je prilagođavati pristupačnost operacijskog sustava (pripovjedač, povećalo, visoki kontrast, razlučivost, veličina slova).

B. Digitalna pismenost i komunikacija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF. B.1.1. Učenik unosi tekst u dokument prema predlošku koristeći se tipkovnicom.	– pri stvaranju tekstualnog dokumenta koristi se tipkama za unos slova, znamenaka, interpunkcijskih znakova i simbola	– unosi jednostavan tekst u dokument prema predlošku koristeći se tipkovnicom

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– tipkovnica i program za rad s tekstem sadržan u operacijskom sustavu.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Za usvajanje ishoda može se koristiti programom za rad s tekstem sadržanim u operacijskom sustavu. Posebnu pažnju treba posvetiti unosu teksta koji sadrži znakove (@, €, !, ?, \$, %, ” i druge), primjerice: „Marko je poslao Ani poruku na njezin e-mail ana.anic@skole.hr u kojoj ju je napisao: ‘Ana, stric iz Amerike nam je poslao 100\$. Znaš li preračunati iznos od 100\$ u €? Javi mi kad ćemo se naći. Donijet ću ti 50% dobivenog iznosa. MOLIM TE, javi se što prije! Pozdrav Marko.“

B. Digitalna pismenost i komunikacija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF B.1.2. Učenik primjenjuje načela hijerarhijske organizacije mapa i datoteka.	– razlikuje pojmove mape i datoteke – stvara hijerarhijsku strukturu mapa prema planiranoj organizaciji – primjenjuje jednostavne postupke za rad s mapama i datotekama	– organizira mape i datoteke prema predlošku poštujući osnovna načela hijerarhijske organizacije

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– datoteke, mape i program za rad s mapama i datotekama.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod je moguće ostvariti upotrebom programa za rad s mapama i datotekama. Treba pokazati program za rad s mapama i datotekama, imenovati elemente sučelja, prikazati popis mapa, podmapa i datoteka organiziran u hijerarhijsku strukturu. U prikazanoj hijerarhijskoj strukturi treba mijenjati prikaz ikona sadržaja mape. Potrebno je s učenikom osmisliti hijerarhijsku strukturu mapa i podmapa za arhiviranje fotografija s mobitela. Treba sortirati datoteke po imenu, vrsti, datumu stvaranja ili veličini. Pomoću tražilice operacijskog sustava pronaći datoteku koju su spremili kada su vježbali unos teksta. Prema pripremljenim uputama treba premjestiti, kopirati i brisati datoteke/mape u unaprijed pripremljenoj hijerarhijskoj strukturi na učeničkim računalima.

B. Digitalna pismenost i komunikacija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF B.1.3. Učenik stvara digitalni sadržaj upotrebom digitalnog uređaja i programa.	– odabire digitalni uređaj i program – planira izradu te stvara autentičan digitalni sadržaj	– stvara jednostavan digitalni sadržaj upotrebom zadanoga digitalnog uređaja i programa

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– digitalni uređaji i prikladni program za stvaranje digitalnog sadržaja ovisno o temi.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnikom predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti putem projektnog zadatka koji se izvodi tijekom dužeg razdoblja u samoj nastavi. Može se sastojati od više manjih zadataka, a na kraju razreda objediniti u e-portfolio učeničkih radova, primjerice, mobilnim uređajem ili tabletom može se fotografirati predmete. Na računalu treba za svaki fotografirani predmet stvoriti istoimenu mapu, a u programu za rad s tekstom opisati čemu služe fotografirani predmeti i zatim datoteku spremiti u mapu s odgovarajućim nazivom. Zatim treba stvoriti novu hijerarhijsku strukturu sa skupinama predmeta prema načinu recikliranja s naglaskom na EE otpad.

C. e-Društvo

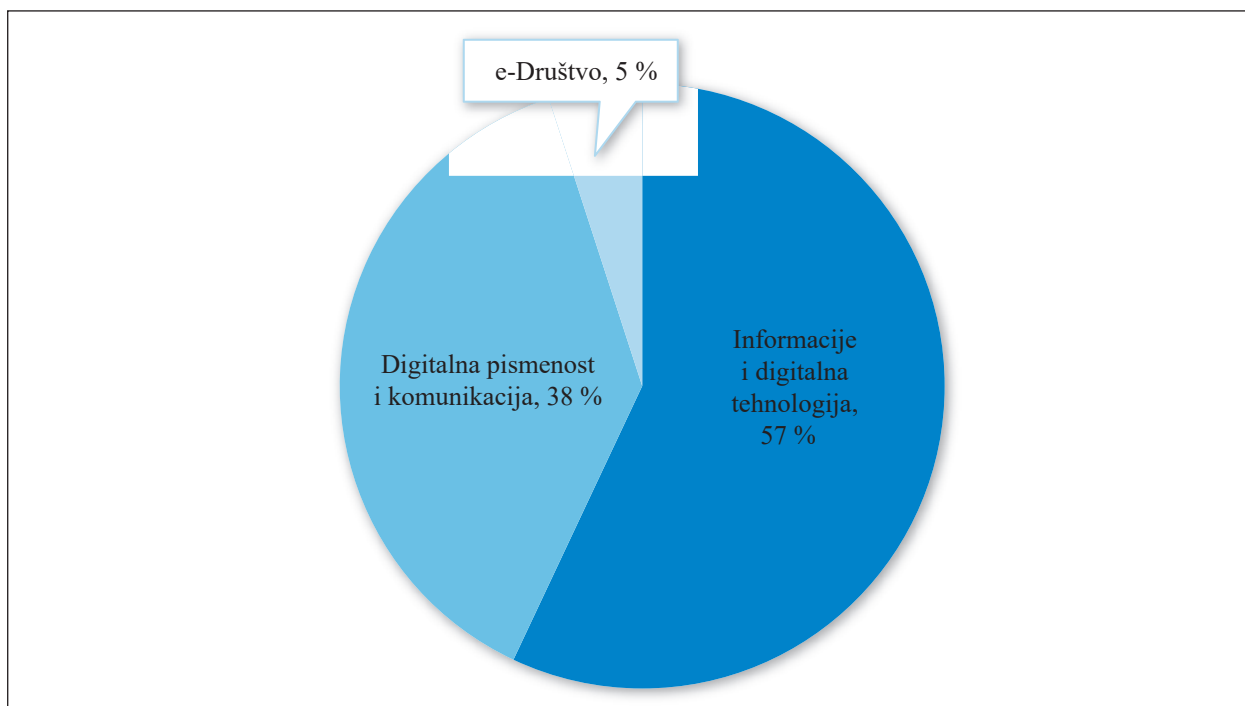
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF C.1.1. Učenik objašnjava važnost zbrinjavanja električnoga i elektroničkog otpada.	– prepoznaje električni i elektronički otpad i oznaku EE otpada – opisuje i objašnjava pravilne načine zbrinjavanja EE otpada – komentira i procjenjuje važnost skupljanja i recikliranja elektroničkog otpada u lokalnoj zajednici radi očuvanja okoliša	– opisuje važnost zbrinjavanja električnoga i elektroničkog otpada

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– električni i elektronički otpad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnikom predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti pokazivanjem različitih predmeta među kojima ima EE otpada, ali i predmeta koji to nisu. Treba imenovati pokazane predmete, opisati im namjenu, opisati kako se njima koristi i na osnovu toga donositi zaključke pripada li pojedini predmet EE otpadu ili ne. Poželjno je predložiti učenicima da istraže gdje se odlaže EE otpad u lokalnoj zajednici u kojoj žive.

Slika 10. Zastupljenost domena – 1. razred srednje škole

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu srednje škole – 35 sati

A. Informacije i digitalna tehnologija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF A.2.1. Učenik pronalazi i vrednuje informacije na mrežnim stranicama te ih preuzima na digitalni uređaj.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje programe i imenuje osnovne dijelove sučelja programa za pregledavanje sadržaja na mrežnim stranicama– razlikuje pojmove mrežni preglednik i mrežni pretraživač– pronalazi tražene informacije upotrebljavajući više izvora te vrednuje rezultate pretrage– preuzima podatke različitih formata vodeći računa o autorskim pravima te podatke sprema na računalo	<ul style="list-style-type: none">– pronalazi informacije na mrežnim stranicama te ih preuzima na digitalni uređaj

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– mrežni preglednik, mrežni pretraživač i autorska prava.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti upotrebom računala koje ima mrežni preglednik i pristup internetu. Treba pokazati i opisati sučelje mrežnog preglednika. Metodom razgovora s učenicima potrebno je ukazati na razliku između mrežnog preglednika i mrežnog pretraživača. Prema popisu traženih informacija treba pripremiti plan pretrage, rezultate pretraga zajednički komentirati, vrednovati te odabrati odgovarajuću informaciju. Treba kombinirati više pretraga tako da se ključni pojam definira kao izraz ili uključi dodatno pretraživanje s obzirom na vrstu podataka, primjerice, mrežni sadržaji, slike, videozapisi, digitalne geografske karte i sl. Potrebno je pretraživati prema razinama dopuštenja za uporabu (tražilice *Creative Commons*). Preporučuje se komentirati rezultate pretrage, odnosno podatke koje tražilica nudi kao rezultat pretrage (reklame i pravi rezultati pretraživanja). Preporučuje se napraviti vježbu samostalnog osmišljavanja pretrage za istom informacijom te zajednički komentirati sličnosti i razlike u rezultatima koji se mogu pojaviti pri različito formuliranim pretragama za istom informacijom. Važno je ukazati na moguće pojavljivanje neželjenoga ili opasnog sadržaja među rezultatima pretrage. Treba pohraniti pronađene informacije različitog formata: u obliku url adrese, slike, teksta, zvuka i videozapisa. Učenik se koristi osnovnim obrazovnim portalima, mrežnim enciklopedijama, mrežnim knjižnicama i sličnim izvorima za traženje željenih informacija. Koristi se digitalnim geografskim kartama za pronalaženje traženog mjesta i planiranje rute putovanja. Treba se koristiti mrežnim prevoditeljima i pretraživati sadržaje na stranom jeziku te tako ostvariti korelaciju s nastavnim predmetom Strani jezik. Treba pokazati mrežne stranice koje imaju ugrađenu digitalnu pristupačnost.

B. Digitalna pismenost i komunikacija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF B.2.1. Učenik odabire prikladne izvore informacija te stvara digitalne sadržaje samostalno ili u suradnji s drugim učenicima.	<ul style="list-style-type: none">– pronalazi i odabire informacije uz preporuke o prikladnim izvorima za zadanu temu– stvara i uređuje digitalne sadržaje samostalno ili u suradnji s drugim učenicima putem računalnog oblaka, platforme za suradnju ili lokalno– vrednuje i dijeli sadržaj drugim korisnicima	<ul style="list-style-type: none">– odabire prikladne izvore informacija te stvara jednostavne digitalne sadržaje samostalno ili u suradnji s drugim učenicima

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

– programi za izradu i dijeljenje digitalnog sadržaja, računalni oblak i mrežne platforme za suradnju.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti upotrebom računala koje ima mrežni preglednik i pristup internetu, koristeći se dostupnim mrežnim obrazovnim platformama za izradu, dijeljenje i objavljivanje digitalnog sadržaja te uporabom dostupnih programa u sustavu Office365 kojima učenik na školskom računalu pristupa svojem AAI@EduHr elektroničkim identitetom. Treba objasniti svrhu zadatka i opisati ulogu svakog učenika. Važno je uputiti na pravila ponašanja i kriterije vrednovanja. Treba pronaći sadržaj pod odgovarajućim *Creative Commons* licencama za upotrebu u obrazovanju (slike, zvuk, video). Treba odabrati program za izradu digitalnoga sadržaja i način njegova dijeljenja/objavljivanja. Treba objasniti razliku lokalne pohrane podataka na računalu od pohrane podataka u računalnom oblaku. Potrebno je naglasiti prednosti pristupa i mogućnost uređivanja sadržaja spremljenog u računalnom oblaku s bilo kojeg mjesta. Treba nabrojati i opisati neke od platformi za mrežnu suradnju učenika. Treba preporučiti prikladan program za izvedbu zajedničkog zadatka. Potrebno je podijeliti učenicima poveznicu za dijeljeni dokument i nadzirati tijek stvaranja zajedničkog sadržaja svih učenika. Poželjno je uputiti učenike na izradu digitalnog sadržaja za neku temu povezanu s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja, primjerice, za program Pomoćnog kuhara i slastičara može se izraditi dokument u koji bi učenici dodavali recepte za izradu kolača. Treba podijeliti učenicima poveznicu na zajedničku prezentaciju kojoj će pristupiti svojim AAI@EduHr elektroničkim identitetom. Svaki učenik u prezentaciji treba urediti 2 slajda u kojima će napisati recept i dodati fotografiju kolača. Potrebno je odrediti rok dovršetka, kao i navesti literaturu i referiranje na izvore. Važno je prilagoditi dijeljenje digitalnoga sadržaja – javno, samo sa skupinom korisnika ili privatno.

B. Digitalna pismenost i komunikacija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF B.2.2. Učenik se koristi internetskim servisom elektroničke pošte za primanje i slanje poruka.	<ul style="list-style-type: none">– navodi svoju adresu elektroničke pošte– razlikuje korisničko ime od lozinke– pristupa i koristi se mogućnostima internetskih servisa elektroničke pošte	<ul style="list-style-type: none">– koristi se osnovnim mogućnostima internetskih servisa elektroničke pošte za primanje i slanje poruka

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– internetski servisi za elektroničku poštu.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnikom predmeta Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti korištenjem dostupnim programom za primanje i slanje poruka u sustavu Office365 kojem učenici na školskom računalu pristupaju svojim AAI@EduHr elektroničkim identitetom. Treba opisati važnost elektroničke pošte u svakodnevnom poslovnom i privatnom životu. Potrebno je demonstrirati učenicima prijavu u dostupan program za primanje i slanje elektroničke pošte iz sustava Office365. Važno je imenovati i opisati dijelove sučelja programa za primanje i slanje elektroničke pošte. Treba pokazati stvaranje i slanje nove elektroničke poruke. Potrebno je opisati dijelove prozora nove elektroničke poruke. Potrebno je ukazati na mogućnost uređivanja teksta u elektroničkoj poruci. Treba dodati privitak poruci i poslati ju učenicima na njihove elektroničke adrese iz sustava AAI@EduHr. Treba pokazati kako će pronaći i pročitati primljenu poruku te otvoriti privitak. Nastavnik treba zadati učeniku da mu pošalje elektroničku poruku s privitkom na kojoj će nastavnik demonstrirati odgovaranje na poruku i prosljeđivanje poruke. Treba pokazati mogućnosti upravljanja porukama (stvaranje mapa, brisanje poruka), primjerice, može se poslati elektronička poruka svim učenicima sa zadatkom u privitku.

ZADATAK:

Pošalji mi 3 poruke.

PRVA PORUKA

Na ovu primljenu poruku odgovori samo meni. Napiši tekst: „Ovo je odgovor.“

DRUGA PORUKA

Primljenu poruku proslijedi na ime.prezime@skole.hr. Napiši tekst: „Prosljeđena poruka“.

TREĆA PORUKA

Pošalji mi novu poruku.

Naslov poruke: Vježba

Tekst poruke:

„Poštovani profesore,
učim primati i slati poruke.

Srdačan pozdrav

Vaš učenik ime i prezime”

Uz poruku pošalji bilo koju fotografiju kao privitak.

Pokazati prijavu na internetski servis elektroničke pošte na mobilnom telefonu.

C. e-Društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ INF C.2.1. Učenik prepoznaje vrste elektroničkog nasilja te primjenjuje preventivne načine djelovanja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje elektroničko nasilje, razlikuje ga i uspoređuje s nasiljem izvan mrežnog okružja– primjenjuje pozitivne obrasce ponašanja pri suočavanju s elektroničkim nasiljem navodeći institucije/osobe za pomoć i prijavu elektroničkog nasilja	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje elektroničko nasilje te odabire preventivne načine djelovanja

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– elektroničko nasilje.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti razgovorom s učenicima o elektroničkom nasilju te stvaranjem digitalnog sadržaja s navođenjem vrsta elektroničkog nasilja i savjetima kako se zaštititi. Potrebno je razgovarati s učenicima o opasnostima na koje mogu naići pri korištenju internetom. Treba ih upozoriti da je svaki zlonamjerna postupak druge osobe neprihvatljiv. Važno je upoznati ih s načinima sprječavanja izloženosti elektroničkom nasilju. Treba ih uputiti u to da takva ponašanja prijave nekoj odrasloj osobi od povjerenja. Kao primjer za bolju osviještenost učenika u prepoznavanju pojavnih oblika elektroničkog nasilja, treba mu zadati izradu plakata/digitalne brošure s vrstama elektroničkog nasilja i savjetima za pravilno i odgovorno ponašanje na internetu. Učenicima podijelite poveznicu na zajednički dokument u koji se prijavljuju svojim AAI@EduHr elektroničkim identitetom. Svi učenici uređuju dokument u kojem navode opasnosti na koje mogu naići na internetu, savjete kako se zaštititi i kome se obratiti u slučaju uočavanja neprihvatljivog ponašanja drugih osoba. Plakat/digitalna brošura može se ispisati i staviti na pano u učionici kao podsjetnik učenicima na nultu toleranciju na elektroničko nasilje.

C. e-Društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ INF C.2.2. Učenik primjenjuje pravila odgovornog ponašanja u digitalnom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje programe za zaštitu računala, programa i podataka na mreži– demonstrira načine odgovornog dijeljenja informacija na internetu te uočava njihove prednosti– opisuje mogućnosti zaštite privatnosti (postavke privatnosti)– prepoznaje pojam krađe identiteta na mreži te navodi moguće posljedice– opisuje načine zaštite elektroničkoga identiteta te stvara jake lozinke	<ul style="list-style-type: none">– opisuje pravila odgovornog ponašanja u digitalnom okružju

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– kibernetička sigurnost, pravila dobrog ponašanja na internetu (*Netiquette*), digitalni tragovi i elektronički identitet, jake lozinke i dvostruka autentifikacija.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnikom predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti razgovorom s učenicima o opasnostima koje vrebaju na javnim i privatnim mrežama (krađa podataka i elektroničkog identiteta, zlonamjerni programi). Treba opisati djelovanje osnovnih vrsta štetnih programa koji djeluju na mreži (virusi, crvi, špijunski programi i sl.). Treba pokazati mrežne stranice koje objavljuju savjete i preporuke za zaštitu računala i sigurniji rad u mrežnom okružju. Potrebno je predložiti razinu sigurnosnih postavki operacijskog sustava (primjerice, vatrozid) i ostalih programa za zaštitu od štetnih mrežnih djelovanja (primjerice, antivirusni programi, razina sigurnosti mrežnoga preglednika). Treba proučiti uvjete korištenja aplikacijama i dozvoljene razine pristupa (mikrofon, kamera, galerija fotografija). Treba razgovarati s učenicima o važnosti odgovornoga i prihvatljivog ponašanja na internetu (*Netiquette*). Potrebno je naglasiti važnost sigurne upotrebe elektroničkog identiteta. Važno je upozoriti učenike na razne mrežne prijevare i moguću krađu identiteta (ne smije se dijeliti svoju lozinku s drugima). Treba raspravljati o primjerima prijevara elektroničkom poštom, primjerice, *phishing*, lažne humanitarne akcije, lažne stranice banaka te o rizicima mrežne kupnje. Važno je razgovarati o iskustvima povezanim sa zaštitom korisničkoga računa (pozitivnim i negativnim). Potrebno je pokazati načine zaštite korisničkih računa, primjerice, za Office 365, društvene mreže (stvarati jake zaporke, uključivati dodatne postavke zaštite i sl.). Potrebno je primjerom pokazati dvostruku autentifikaciju. S učenicom treba osmisliti preporuke za povećanje sigurnosti korisničkih računa (izrdom plakata ili objavlivanjem digitalnog sadržaja u različitim prezentacijskim oblicima/alatima). Treba objasniti ulogu interneta u brzom širenju informacija. Potrebno je demonstrirati i opisati kako i koje informacije učenici mogu dijeliti koristeći se čavrljanjem (engl. *chat*), forumom, društvenim mrežama i sl. Treba raspravljati o razlozima dijeljenja sadržaja na društvenim mrežama. Potrebno je naglasiti važnost stvaranja pozitivnih digitalnih tragova. Poželjno je raspravljati o važnosti poštovanja tuđih autorskih prava pri dijeljenju digitalnih sadržaja (traženje dopuštenja i navođenje imena autora pri dijeljenju fotografija).

C. e-Društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF C.2.3. Učenik primjenjuje suradničko učenje na dostupnim e-plattformama u području odgoja i obrazovanja.	– odgovorno komunicira i surađuje u timu koristeći se alatom za mrežnu suradnju – samostalno obavlja svoj dio zadataka i sudjeluje u predstavljanju rezultata rada	– opisuje suradničko učenje na dostupnim e-plattformama u području odgoja i obrazovanja

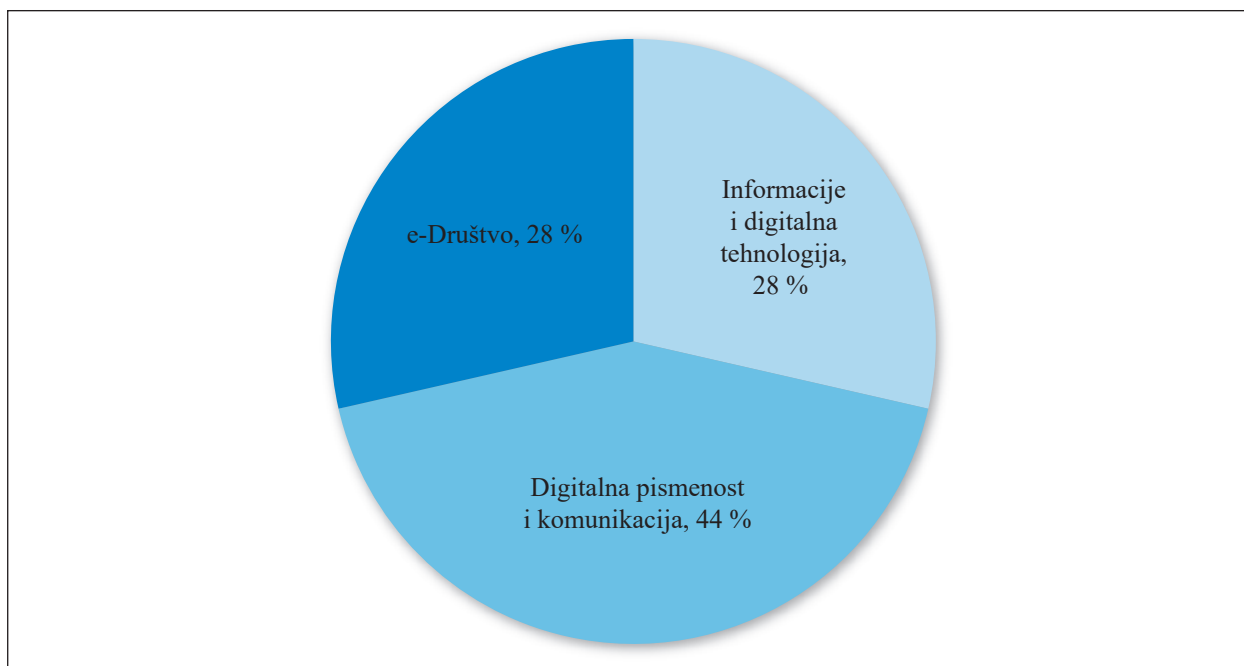
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– suradničko učenje – pravila ponašanja.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnikom predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Treba opisati mrežne alate i uređaje za komunikaciju. Potrebno je podijeliti učenike u timove u kojima će raditi na zajedničkom zadatku u mrežnom okružju. Treba zajednički stvarati i uređivati digitalni sadržaj unutar platforme za suradničko učenje (primjerice, Office 365), primjerice, komentirati pojedine dijelove sadržaja, koristiti se različitim načinima uređivanja digitalnog sadržaja

(brisanje, predlaganje izmjena te izravno uređivanje). Treba se koristiti programima za komuniciranje (čavrljanje/*chat*, slanje privatnih poruka) unutar platforme za suradničko učenje pri rješavanju zadatka. Potrebno je ukazati na primjereno ponašanje tijekom suradnje i komunikacije u digitalnom okruženju. Treba poticati razvoj vještina raspravljanja, pregovaranja i uvjeravanja u digitalnome okruženju (oblikovanje, potvrđivanje reakcija i mijenjanje reakcija). Primjeri programa za suradnju su: eTwinning, Moodle, Yammer, Loomen, Teams, obrazovni blogovi, školske mrežne stranice, programi za koje je potrebna prijava, obrazovne društvene mreže.

Slika 11. Zastupljenost domena – 2. razred srednje škole

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu srednje škole – 32 sata

A. Informacije i digitalna tehnologija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ INF A.3.1. Učenik procjenjuje pouzdanost informacija i njihovih izvora.	– pronalazi tražene informacije iz svakodnevnoga privatnog i profesionalnog života – koristi se različitim izvorima te procjenjuje njihovu pouzdanost	– raspravlja o pouzdanosti informacija i njihovih izvora

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– pouzdanost izvora i informacija.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti zadavanjem vježbe preporučenog pretraživanja i komentiranjem postupka vrednovanja informacija. Treba razgovarati s učenikom o tome kako pretražuje mrežne sadržaje i kojim stranicama i e-servisima pristupa ako želi pronaći korisne informacije ili pristupiti svojim profilnim podacima. Nužno je istaknuti oprez pri pristupu određenim stranicama i servisima koje pretražuje te obvezu čuvanja podataka o korisničkom računu s kojim pristupa servisima. Učeniku treba objasniti kako svi izvori informacija, e-servisi ili portali nisu sigurni niti nude pouzdane informacije. Potrebno je naglasiti važnost kritičke procjene pouzdanosti izvora informacija i pouzdanosti pronađenih informacija te uputiti učenika u to da informacije koje treba traži na službenim stranicama. Učeniku se, kao vježbu, može zadati da pronađe cijenu udžbenika iz Informatike s mogućom mrežnom kupnjom. Pritom se treba koristiti trima izvorima i pronađene informacije vrednovati prema kriterijima:

Jesam li pristupao/pristupala službenim stranicama ponuđača knjiga i udžbenika?

Kriju li se lažni poslovni subjekti kao ponuđači robe?

Jesu li stranice redovito održavane? Jesu li podatci aktualni?

Je li plaćanje trgovcu sigurno?

Poštuje li trgovac rokove isporuke i druge obveze koje je objavio na stranici?

Nastavnik s učenikom može komentirati postupak pretraživanja i dobivene rezultate, relevantnost i pouzdanost informacija koje su pronađene.

A. Informacije i digitalna tehnologija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF A.3.2. Učenik istražuje mogućnosti različitih e-servisa.	– istražuje i opisuje mogućnosti pojedinoga javnog e-servisa te komentira pronađene informacije	– nabraja i opisuje mogućnosti različitih e-servisa

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

– e-servisi u području odgoja i obrazovanja – usluge koje nude različiti e-servisi, e-servisi u svakodnevnom životu.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti izradom životopisa na preporučenom servisu za mrežnu izradu životopisa. Treba demonstrirati pristup na preporučeni siguran e-servis za izradu životopisa. Potrebno je uputiti učenika da pristupi e-servisu bez registracije, upiše podatke sukladno pravilima zaštite osobnih podataka, a nakon upisa i provjere podataka preuzme životopis. Važno je razgovarati s učenikom o tome kojim se osobnim podacima može mrežno pristupiti. Treba potaknuti učenika da opiše kako pristupa usluzi e-Dnevnika i koje se sve informacije mogu pronaći na toj platformi. Potrebno je naglasiti važnost zaštite korisničkog imena i lozinke. Treba usporediti mogućnost pristupa informacijama na e-Dnevniku s pristupom informacijama na različitim e-servisima. Potrebno je razgovarati s učenikom o tome kako digitalizacija olakšava svakodnevni život. Primjerice, kako doći do osobnih dokumenata (domovnica, potvrda o prebivalištu, potvrda o nekažnjavanju) na platformi e-Gradani, kako provjeriti stanje na bankovnom računu – internetsko bankarstvo. Treba opisati i pokazati koje sve mogućnosti nudi sustav dostupnih e-usluga (Hrvatski zavod za zapošljavanje, mrežna trgovina, dojava stanja brojlila). Potrebno je demonstrirati uporabu javnog servisa Uređena zemlja (zemljišne knjige i katastar), Sudski registar (poslovni subjekti), e-Predmet (predmeti sudova), e-Ročišnik (datumi sudskih ročišta) i e-Oglasna ploča (pregled elektroničkih oglasnih ploča sudova i nadležnih tijela u Republici Hrvatskoj). Treba predložiti učeniku da pronađe informacije o uvjetima registracije i pristupa koje su potrebne za pristup e-servisu. Potrebno je naglasiti važnost čuvanja podataka kojima se pristupa e-servisima.

B. Digitalna pismenost i komunikacija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ INF B.3.1. Učenik oblikuje dokument pomoću uredske aplikacije za obradu teksta.	– uređuje tekst, tablicu, sliku te oblikuje stranicu u uredskoj aplikaciji za obradu teksta	– oblikuje zadani dokument pomoću uredske aplikacije za obradu teksta prema zadanim parametrima

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– uredska aplikacija za obradu teksta.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Realizacija ishoda može se provesti u aktualnoj uredskoj aplikaciji za obradu teksta. Na pripremljenom tekstu treba demonstrirati pravilnu upotrebu naredbi za oblikovanje znakova: font, veličina fonta, boja fonta, boja isticanja teksta te podebljano, kurziv i podcrtavanje. Na pripremljenom tekstu s više odlomaka i stranica u uredskoj aplikaciji za obradu teksta treba demonstrirati pravilnu upotrebu naredbi za oblikovanje odlomaka (poravnanja, proredi i uvlake), umetanje slike s računala ili s interneta (veličina i položaj slike), umetanje i uređivanje tablice (bojenje ćelija i obruba tablice, poravnanje teksta u ćelijama, promjena visine i širine, dodavanje i brisanje stupaca i redaka) te prilagodbu margina, uređivanje zaglavlja i podnožja s naglaskom na umetanje broja stranica i pripreme radnje za ispis dokumenta.

B. Digitalna pismenost i komunikacija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF B.3.2. Učenik stvara vlastiti digitalni sadržaj i koristi se mogućnošću dijeljenja u mrežnom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– stvara i uređuje digitalni sadržaj prema uputama– objavljuje i prema potrebi dijeli digitalne sadržaje te se koristi podijeljenim sadržajima– predstavlja svoj rad	<ul style="list-style-type: none">– stvara vlastiti jednostavan digitalni sadržaj i koristi se mogućnošću dijeljenja u mrežnom okružju

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- program za uređivanje digitalnog sadržaja prema preporuci nastavnika.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Preporučuje se izrada digitalnoga sadržaja za potrebe učenja u skladu sa školskim kurikulumom. Treba izraditi tekstualni dokument (važan za osobni napredak i karijeru: životopis, završni rad), prezentaciju, mrežni plakat ili multimedijски sadržaj vodeći računa o tome da je izabrana prikladna forma za zadanu temu. Ovisno o odabranom alatu treba urediti dokument u skladu s pravilima za taj alat. Ako se radi s tekstom, treba ga urediti i oblikovati prema pravilima oblikovanja teksta.

C. e-Društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ INF C.3.1. Učenik komentira utjecaj informacijsko-komunikacijske tehnologije na učinkovitost i produktivnost u struci.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje poslove i područja u kojima se upotrebljavaju informatička znanja i informacijsko-komunikacijska tehnologija te opisuje prednosti i nedostatke upotrebe IKT-a u različitim poslovima– navodi mogućnosti primjene informacijsko-komunikacijske tehnologije u svojoj struci	<ul style="list-style-type: none">– opisuje utjecaj informacijsko-komunikacijske tehnologije na učinkovitost i produktivnost u struci

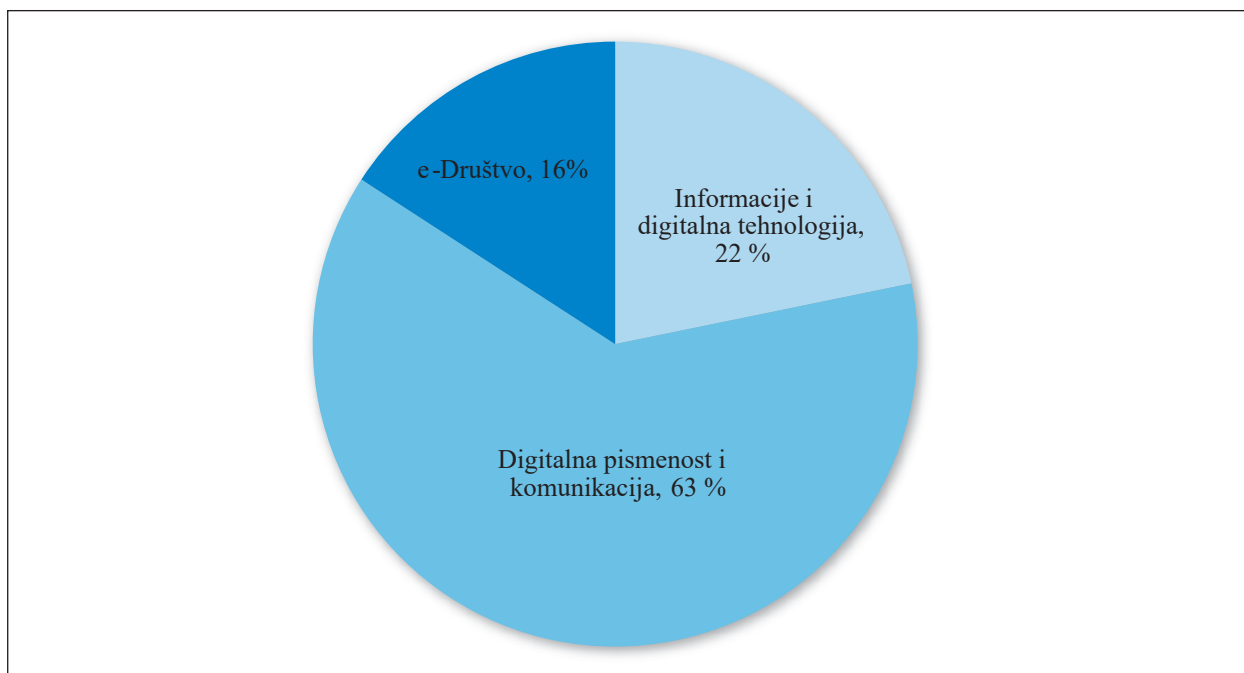
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije u struci.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Uporaba IKT-a. Ishod se može ostvariti razgovorom s učenikom o primjeni IKT-a općenito, a i konkretno u njegovoj struci. Treba razgovarati s učenikom o utjecaju IKT-a na promjenu radnih metoda, vremena i mjesta rada. Moguće je potaknuti raspravu jesu li ljudi kreativniji te surađuju li učinkovitije koristeći se IKT-om. Poželjno je omogućiti razgovor sa stručnjacima – uživo ili

videokonferencijski. Treba razgovarati o mogućnosti rada od kuće i fleksibilnoga radnog vremena, suradnje u virtualnome okružju, cjeloživotnom usavršavanju i stjecanju dodatnih kvalifikacija. Potrebno je nabrojati neka zanimanja i područja u kojima se upotrebljavaju informatička znanja i informacijsko-komunikacijska tehnologija. Važno je potaknuti na razmišljanje, razgovor i raspravu o utjecaju informacijsko-komunikacijske tehnologije na povećanje učinkovitosti u pojedinim zanimanjima (primjerice, proučiti način obavljanje nekih poslova s primjenom IKT-a ili bez primjene IKT-a).

Slika 12. Zastupljenost domena – 3. razred srednje škole

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Informatika se uči na primjerima iz svakodnevnog života. Učenik se dotiče sadržaja svih drugih predmeta i međupredmetnih tema rješavajući konkretne zadatke na računalu i koristeći se različitim alatima. Takvim aktivnostima potiče ga se na znatiželju i dublje povezivanje sadržaja različitih odgojno-obrazovnih područja.

Povezanost s Hrvatskim jezikom očituje se na razvoju jezično-komunikacijskih vještina te čitalačke i medijske pismenosti učenika. Potiče se učenika da kreativno i jasno izražava svoje ideje i stavove.

U nastavi Matematike učenik razvija vještine logičkog zaključivanja, modeliranja i rješavanja problema potrebnih u nastavi Informatike i obrnuto. Informatička znanja bit će od pomoći učeniku pri rješavanju matematičkih problema.

Razvoj motorike i vještina razgibavanja tijekom nastave Tjelesne i zdravstvene kulture potaknut će učenika na učinkovitije korištenje digitalnom tehnologijom u cilju očuvanja zdravlja.

U nastavi predmeta Priroda i društvo, Priroda i Društvo razvija se suradnja, tolerancija, društveno vještine i poštovanje različitosti, vrijednosti za osobni i društveni razvoj.

Korištenjem alatima za oblikovanje i izražavanje, razvoj fine i grube motorike tijekom nastave Tehničke kulture potaknut će estetiku, kreativnost, vještinu i skladnost u izradi multimedijских sadržaja te finu i grubu motoriku.

Na nastavi predmeta Domaćinstvo učenik će, uz stjecanje vrijednosti za razvoj fine motorike, steći i samostalnost u obavljanju svakodnevnih aktivnosti u domu kao i samostalnost u samozbrinjavanju i zaštiti od opasnosti.

Likovna kultura i Glazbena kultura razvijaju kreativnosti u izradi digitalnih materijala te potiču razvoj fine i grube motorike.

Povezivanjem sadržaja s predmetom Politika i gospodarstvo učenika se potiče da upozna politički i gospodarski sustav Republike Hrvatske, njeguje demokratske vrijednosti, razvija osobnu i društvenu odgovornost te uoči utjecaj tehnologije na gospodarski razvoj kako bi ga se potaklo na odgovorno korištenje.

Strani jezici, osim što utječu na razvoj jezično-komunikacijskih vještina u nastavi svih predmeta pa tako i Informatike, mogu biti i sadržaj i sredstvo učenja i poučavanja.

Učenjem sadržaja predmeta Čovjek i okolina učenik će samostalno prikupljati i obrađivati informacije koristeći se digitalnim tehnologijama te spoznavati utjecaj korištenja tehnologijama na okolinu.

Svi izborni predmeti u osnovnoj i srednjoj školi mogu se povezati s Informatikom, bilo da se radi o sadržajima predmeta ili aktivnostima učenika. Također, strukovni predmeti (Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama i Stručna praksa) mogu se povezati s Informatikom radi upotpunjavanja teoretskih znanja s praktičnim znanjima i primjenom u svakodnevnom radu.

Informatika je predmet koji ima poveznice sa svim međupredmetnim temama:

- MPT Osobni i socijalni razvoj pomaže učenicima ostvarivati potencijale na svim odgojno-obrazovnim područjima, pa tako i u informatičkom
- povezanost MPT Učiti kako učiti i Informatike odnosi se na učinkovito korištenje različitim strategijama učenja uz primjenu suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija
- MPT Građanski odgoj i obrazovanje razvija učenikove građanske kompetencije primjenom IKT-a u korištenju javno dostupnim uslugama
- povezanost MPT Zdravlje i Informatike podrazumijeva mogućnost učenikove spoznaje o štetnom utjecaju prekomjernog korištenja IKT-om na mentalno i fizičko zdravlje te prihvaćanje pravilnog korištenja digitalnim tehnologijama u svrhu očuvanja zdravlja
- korištenje IKT-om za razvoj učenikovih poduzetničkih kompetencija veza je MPT Poduzetništvo i Informatike

- MPT Uporaba IKT-a najuže je povezana s predmetom Informatika, a to se odnosi na samostalni i kritički odabir digitalne tehnologije u nastavi Informatike te samostalno i odgovorno korištenje informacijama iz digitalnog okruženja
- MPT Održivi razvoj potiče učenika da u okviru sadržaja predmeta Informatika djeluje u skladu s načelima održivog razvoja.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Organizacija učenja i poučavanja

Kurikul koji je temeljen na ishodima učenja umjesto na propisanim sadržajima omogućuje realizaciju učenja i poučavanja usmjerenoga na svakog učenika i razvijanje njegovih potencijala. On pruža fleksibilnost u poučavanju i daje slobodu učitelju/nastavniku u osmišljavanju procesa učenja i poučavanja. Ishodi su definirani tako da omogućuju učitelju/nastavniku odlučivanje o redoslijedu i vremenu potrebnom za njihovo usvajanje. Za kvalitetnu realizaciju učenja i poučavanja važna je dobra organizacija nastavnoga sata, izbor različitih nastavnih metoda, a značajna je i uloga igre kojom se dodatno potiče interes, motivacija i aktivnost učenika kao preduvjet usvajanja novih znanja i vještina vezanih uz upotrebu digitalne tehnologije. Aktivnim uključivanjem učenika u izbor sadržaja, u izbor digitalnih alata i programa te uključivanjem zanimljivoga, realnoga konteksta, koristeći se primjerima iz svakodnevnog života i mogućnošću da učenik predstavi svoj rad, učitelj/nastavnik potiče kod učenika radoznalost, užitak i interes za provođenje aktivnosti, a to samo dodatno može motivirati učenika za sadržaje predmeta Informatika.

Iskustva učenja

Iskustva učenja predmeta Informatika polaze od učeničke iskustvene i praktične uporabe tehnologije u svakodnevnom životu na koju se nadograđuju praktična i teoretska znanja. Učenje se u pojedinom razredu nadovezuje na prethodna znanja, iskustva i interese učenika.

Iskustva učenja trebaju biti poticajna, a njihova svrha jasna učenicima. Učitelji/nastavnici omogućuju takvo učenje osmišljavanjem zanimljivih i poticajnih zadataka i stvaranjem pozitivnog okruženja u kojem učenici s teškoćama u razvoju imaju priliku na jednostavan način i uz podršku učitelja/nastavnika eksperimentirati s uređajima, programima i medijima da bi riješili postavljene zadatke. Suvremeni holistički pristup ističe da uspješnost učenika s teškoćama u nastavnom procesu ovisi o vrsti i količini potpore koja mu se pruža. Zadatci za svakog učenika trebaju biti osmišljeni tako da mu omoguće sudjelovanje u svim aktivnostima, unatoč postojećim ograničenjima te čestu izmjenju aktivnosti zbog održavanja pažnje i koncentracije. Prije izvođenja svake aktivnosti potrebno je osigurati prilagodbe učioničkog prostora te vremensku prilagodbu aktivnosti u odnosu na sposobnosti i teškoće učenika u razrednom odjelu. Poželjna je primjena multimodalnog pristupa, odnosno provođenja aktivnosti utemeljenih na uključivanju što većeg broja osjetila i zadovoljavanju različitih preferiranih stilova učenja. Nužni koraci u procesu učenja kod učenika s teškoćama su provođenje inicijalne procjene radi izrade individualiziranog kurikula, otkrivanje jakih strana učenika, znanja, vještina, sposobnosti i interesa, kao i teškoća u učenju. Na tome se temelje potrebe učenika i učinkovite strategije poučavanja.

Interes djece i mladih s teškoćama za rad s informacijskom i komunikacijskom tehnologijom treba biti usmjeren na razvijanje učinkovite i funkcionalne uporabe tehnologije, funkcionalne komunikacije, suradnje, razvijanje samopouzdanja i samostalnosti. Učenici uz podršku učitelja/nastavnika mogu sudjelovati u razrednim, školskim, nacionalnim ili međunarodnim projektima i tako stvarati ozračje koje u velikoj mjeri potiče različite vrste interakcija u nastavnom procesu.

Uloga učitelja/nastavnika

Učitelj/nastavnik voditelj je i suradnik učenika u ostvarenosti odgojno-obrazovnih ciljeva koji će poticati i poučavati korisna znanja i razvijanje sposobnosti. On je podrška koja učeniku pomaže učiti da bude što samostalniji, ali je i trener koji potiče učenike da daju sve od sebe, da imaju vjere u sebe i svoje mogućnosti. Osmišljava odgojno-obrazovne aktivnosti koje trebaju pobuditi i održati pažnju učenika, a istodobno

biti prilagođene specifičnim potrebama učenika s teškoćama u razrednom odjelu. Učitelj/nastavnik treba potaknuti zanimanje i motivaciju učenika za uključivanje u proces učenja i poučavanja kako bi se postiglo i zadovoljstvo u učenju. Učitelj/nastavnik pokazuje poštovanje prema učenicima, njihovim interesima i zamislima te im je podrška u realizaciji istih.

Uloga je učitelja/nastavnika briga za dobrobit i cjelovit razvoj svakoga učenika te poštovanje njegova integriteta i identiteta uz stvaranje sigurnoga, poticajnog i vedrog okružja. Samostalno i s drugim učiteljima/nastavnicima i stručnjacima organizira odgojno-obrazovni proces, planira i priprema aktivnosti učenja i poučavanja u predmetu Informatika, koristi se različitim izvorima znanja i nastavnih sredstava te odabire i primjenjuje metode i strategije koje potiču aktivno uključivanje učenika te primjenu stečenih znanja o upotrebi digitalnih tehnologija u svakodnevnom životu. Učitelj/nastavnik pruža podršku učeniku s teškoćama da na smislen način razvija osnovne vještine i kompetencije za što samostalnije uključivanje u društvo te postavlja temelje učenja kojim se učenika osposobljava za život i rad u zajednici. Učitelj/nastavnik primjenjuje diferencirane i individualizirane pristupe učenja i poučavanja, uzimajući u obzir specifičnosti svakoga učenika, njegove interese i mogućnosti. Kontinuirano prati i procjenjuje napredak učenika, ali i svoj rad, a planiranje daljnjeg rada s učenicima temelji na dobrom poznavanju njihova razvoja i procjeni.

Prije upotrebe neke digitalne tehnologije ili programa učitelji/nastavnici trebaju kritički procijeniti njihovu sigurnost i korisnost te odgovoriti na sljedeća pitanja:

1. Zašto ih odabirem?
2. Odgovara li moj odabir specifičnostima teškoća pojedinog učenika?
3. Kako ću ih upotrijebiti i prilagoditi potrebama pojedinog učenika?
4. Koje su mi tehničke, prostorne i materijalne pretpostavke potrebne prije upotrebe?
5. Jesam li pribavio potrebna dopuštenja (suglasnost roditelja i ravnatelja, softverske ili autorske licence)?

Stalnim stručnim usavršavanjem učitelj/nastavnik upoznaje inovativne metode rada kako bi odgovorio na različite i specifične potrebe učenika i suvremenoga društva. Kvaliteti učenja i poučavanja doprinijet će samorefleksija učitelja/nastavnika o djelatnosti njegove pripreme, izvođenja poučavanja, korištenih metoda i postupaka rada, njegovih komunikacijskih i socijalnih vještina važnih za daljnje uspješnije planiranje uz korištenje stručnom literaturom i uvažavanje iskustva kolega. Učitelj/nastavnik pomaže učenicima prepoznati, razvijati, učvrstiti i proširiti znanja, vještine i vrijednosti koje će im biti potrebne za snalaženje u budućem privatnom i profesionalnom životu s posebnim naglaskom na digitalne kompetencije kao ključne kompetencije europskoga građanina.

Mjesto i vrijeme učenja

Učenje i poučavanje predmeta Informatika nužno se organizira u umreženoj računalnoj učionici spojenoj na internet. Broj učenika u grupi i opremljenost učionice trebaju biti u skladu s Državnim pedagoškim standardom. Optimalna organizacija rada predviđa radno mjesto s računalom ili drugim digitalnim uređajem za svakog učenika. Računala u učionici trebaju biti takva da omogućuju izvođenje svih potrebnih programa te pohranjivanje materijala potrebnih za izvršavanje svih ishoda učenja. Na računalima trebaju biti instalirani svi potrebni programi koji imaju odgovarajuće licence. Održavanje funkcionalnosti informatičke učionice osigurava se prema preporukama učitelja/nastavnika.

Osim u fizičkome okružju, učenje se može odvijati i na daljinu. Učenici uz podršku učitelja/nastavnika obogaćuju svoje učenje u digitalnom okružju, promatraju različite mogućnosti komunikacije s drugim stručnjacima koji nisu trenutno dostupni na nastavnom satu. Učenje i poučavanje Informatike treba organizirati tako da učenici kontinuirano razvijaju svoje vještine uporabe IKT-a.

Materijali i resursi za učenje

U učenju i poučavanju predmeta Informatika potrebno je koristiti se suvremenim nastavnim materijalima, sadržajima i izvorima učenja za svrhovito i učinkovito učenje i poučavanje. Samostalno ih bira učitelj/nastavnik s ciljem usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda, brinući se o tome da su podrška učeniku s obzirom na njegove specifične teškoće i potrebe i omogućuju razvoj novih vještina i znanja. Učitelj/nastavnik odabire one sadržaje i programske alate koji potiču interes i motivaciju učenika za rad i učenje. Učitelj/nastavnik

pri izradi svojih digitalnih obrazovnih sadržaja aktivno sudjeluje u stvaranju baza otvorenih sadržaja i scenarija učenja dijeleći i koristeći se dijeljenim sadržajima.

Grupiranje učenika

Učitelj/nastavnik predmeta Informatike ima slobodu primijeniti različite načine organizacije rada i učenja uz kombiniranje i grupiranje učenika kako bi što bolje iskoristio mogućnosti svih učenika u razredu i osigurao uspjeh svakog učenika i razvoj njegove osobnosti. Suradničko učenje poželjno je organizirati u radu s učenicima s teškoćama uz odgovarajuću prilagodbu i vođenje od strane učitelja/nastavnika. Učenici s teškoćama u razvoju vrlo su heterogena skupina učenika, stoga nastavni rad zahtijeva njima prilagođene individualizirane postupke, strategije i aktivnosti poučavanja kojima se mogu ostvariti postavljeni ciljevi nastavnog predmeta Informatika.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje procesa učenja i usvojenosti ishoda označava postupke prikupljanja i analiziranja informacija te donošenja profesionalnih procjena o učenju i rezultatima učenja svakog učenika.

Učenicima vrednovanje predstavlja izrazito osjetljivo područje koje može značajno odrediti njihovu motivaciju za učenje, pristup učenju pa čak i motiviranost za sudjelovanjem u odgojno-obrazovnom procesu. Roditeljima vrednovanje učenika pomaže u razumijevanju postignuća njihove djece te im daje smjernice o tome kako ih podržati i usmjeravati. Učenje, poučavanje i vrednovanje međusobno su povezani postupci i trebaju sadržavati usklađene prilagodbe koje će uvažavati učenikove potrebe i mogućnosti. Individualizirani kurikulum svakog učenika s teškoćama u razvoju jasno određuje ishode, vrijeme usvajanja, strategije učenja i aktivnosti za njihovo usvajanje. Stoga se postignuća učenika s teškoćama vrednuju prema odgojno-obrazovnim ishodima definiranim u individualiziranom kurikulumu.

U postupku vrednovanja važno je primjenjivati sva tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga. Cilj vrednovanja nije samo ocjena, već praćenje napretka učenika, njegova individualnoga razvoja te usmjeravanje i poticanje učenika kako bi postigao maksimalne rezultate prema svojim sposobnostima. Postupak praćenja ima posebno važnu ulogu u radu s učenicima s teškoćama. Svakodnevnim i sveobuhvatnim praćenjem učenika (tijekom odgojno-obrazovnog rada, edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka), analitički i dosljedno poštujući specifične teškoće svakog učenika, uočavaju se elementi za vrednovanje postignuća pojedinog učenika, njegove razine usvojenosti znanja, vještina, navika, suradnje i sudjelovanja u procesu učenja. Važno je da se kod učenika s teškoćama vrednuje i njihov odnos prema radu, postavljenim zadacima i odgojnim vrijednostima te koliko stečena znanja i usvojene vještine učenik može primijeniti u svakodnevnim aktivnostima i situacijama.

Pri svakome vrednovanju valja voditi računa o primjeni različitih metoda i tehnika vrednovanja kako bi učenici mogli pokazati stečene kompetencije onako kako to njima najviše odgovara. Može se reći da se napredovanje učenika s teškoćama vrednuje primjenom adekvatnih prilagođenih postupaka – ispitnih materijala i sredstava prilagođenih svakom učeniku i prilagođenih uvjeta ispitivanja (procesu i metoda). Detaljna priprema te pažljiv pristup učitelja/nastavnika nužni su u postupku vrednovanja, stoga treba obratiti pažnju da pitanja postavljena učenicima ili aktivnosti budu primjerene i u skladu s mogućnostima učenika.

Vrednovanje za učenje

Vrednovanje za učenje pristup je kojim se o učeničkom napretku prikupljaju informacije tijekom usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda. Sastavni je dio nastavnog procesa u kojem je učenik aktivan sudionik procesa vrednovanja. Takvo vrednovanje ne rezultira brojčanom ocjenom već kvalitativnom povratnom informacijom koja učeniku može pomoći u planiranju procesa učenja, a učitelju/nastavniku za planiranje procesa poučavanja.

Tehnike i metode vrednovanja za učenje u posebnom kurikulumu Informatike trebaju se prilagoditi teškoćama učenika i primjenjivati nakon prezentiranja/demonstriranja sličnih primjera. To mogu biti:

- ciljana propitivanja u svrhu provjere razumijevanja
- opažanja učenika tijekom rada ili rada u skupinama
- e-portfolio – učeničke mape sa zbirkom digitalnih radova.

Povratna informacija treba biti usmjerena i na proces učenja, a ne samo na njegove rezultate. Nužno je, osim dijagnosticiranja teškoća s kojima se učenik susreće, prepoznati i njihove uzroke (primjerice, primjena neprikladnih strategija učenja, strategije regulacije negativnih emocija i sl.) te ponuditi učeniku načine/tehnike kako svladati teškoće.

Vrednovanja za učenje usmjereno je na osobni napredak učenika u kojem se on ne uspoređuje s drugim učenicima nego sa svojim prethodnim postignućima.

Vrednovanje kao učenje

Vrednovanje kao učenje pristup je vrednovanju u kojem se učenika aktivno uključuje u proces vrednovanja. Provođa se različitim aktivnostima samovrednovanja i vršnjačkog vrednovanja. Svrha mu je postizanje najviše razine samostalnosti i samoregulacije procesa učenja i poučavanja. Vrednovanje kao učenje ne rezultira ocjenom.

Tehnike i metode vrednovanja kao učenja u posebnom kurikulumu Informatike trebaju se prilagoditi teškoćama učenika i primjenjivati nakon prezentiranja/demonstriranja sličnih primjera. To mogu biti:

- samorefleksija i samovrednovanje
- ljestvice procjene
- interaktivne lekcije, zadatci ili simulacije
- izlazne kartice – učenici daju sebi i učiteljima/nastavnicima jednostavnu povratnu informaciju o usvojenosti sadržaja na tom satu
- ulazne kartice – učenici daju sebi i učiteljima/nastavnicima jednostavnu povratnu informaciju o usvojenosti sadržaja na prethodnom satu
- e-portfolio ili dijeljeni dokumenti
- vršnjačko vrednovanje kao dio suradničkih aktivnosti kojima vršnjaci prate rad u timu.

Važna odgojna komponenta procesa učenja i poučavanja je razvijanje svijesti o svojoj sposobnosti, napretku i vrijednosti svojega rada.

Vrednovanje naučenog

Vrednovanje naučenog pristup je vrednovanju u kojem se provjeravaju razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda po završetku procesa učenja i poučavanja. Provođa se nakon što su učenici imali dovoljno prilika za uvježbavanje sadržaja te dovoljno povratnih informacija da podignu kvalitetu učenja. Rezultati vrednovanja naučenog iskazuju se brojčanim ocjenama.

Tehnike i metode vrednovanja naučenog u posebnom kurikulumu Informatike trebaju se prilagoditi teškoćama učenika i primjenjivati nakon prezentiranja/demonstriranja sličnih primjera. To mogu biti:

- usmene provjere znanja
- pisane provjere
- provjere znanja na računalu
- e-portfolio – vrednuju se pojedini radovi prema zadanim ishodima učenja te napredovanje učenika tijekom školske godine
- učenički projekti – vrednuje se sudjelovanje učenika, razina aktivnosti, komunikacije i suradnje, projektna dokumentacija te krajnji rezultati projekta i njegovo predstavljanje
- uporaba mrežnih provjera koje su dio unutarnjega ili hibridnog vrednovanja.

Dobrim odabirom težine zadataka i metoda vrednovanja treba se razvijati i održavati učenikova motivacija za učenje, podizati razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda i poticati kognitivni i socioemocionalni razvoj učenika.

Elementi vrednovanja

Kao elemente vrednovanja u posebnom kurikulumu Informatike predlažu se:

- usvojenost znanja
- digitalni sadržaji i suradnja.

Element Usvojenost znanja uključuje ocjene za činjenično znanje, razumijevanje koncepata, opisivanje, objašnjavanje i poznavanje pravila.

Element Digitalni sadržaji i suradnja uključuje ocjene za odabir primjerenih programa, vještinu uporabe programa, komuniciranje u timu, suradnju na projektu, predstavljanje svojih radova, odgovornost, samostalnost i promišljenost pri uporabi tehnologije te kvalitetu digitalnog uratka.

Formiranje zaključne ocjene

Zaključna ocjena iz posebnog kurikula Informatike izraz je postignute razine učenikovih kompetencija, usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u nastavnom predmetu i rezultat ukupnog procesa vrednovanja tijekom nastavne godine. U procesu donošenja odluke o zaključnoj ocjeni učitelj/nastavnik treba iskoristi sve informacije koje je tijekom godine prikupio o određenome učeniku i njegovu napredovanju u različitim pristupima vrednovanju. Svi elementi vrednovanja jednako su vrijedni pri određivanju zaključne ocjene.

Zaključna ocjena iz nastavnoga predmeta ne proizlazi iz aritmetičke sredine pojedinačnih ocjena prikupljenih vrednovanjem. Ona treba odražavati ono što je učenik dominantno pokazao vrednovanjem naučenoga u pojedinim elementima, ali treba uvažiti i pokazatelje o učenikovu učenju koji su prikupljeni drugim pristupima vrednovanja.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA TEHNIČKA KULTURA

A. Svrha i opis predmeta

Nastavni predmet Tehnička kultura učenike uvodi u svijet tehnike i omogućuje razumijevanje tehničkoga okružja čovjeka. Razumijevanje tehnike uključuje poznavanje dobrobiti i mogućih opasnosti za čovjeka i okoliš te odgovornu i kritičku primjenu tehnike u svakodnevnom životu i radu.

U nastavnome predmetu Tehnička kultura tehnika se upoznaje kao tvorevina i kao vještina. Tehnika kao tvorevina odnosi se na rezultat tehnološkog, odnosno radnog, procesa; upoznaje se njezina namjena u povezanosti s potrebama ljudi, način rada, pravilna i sigurna uporaba, postupci održavanja i zbrinjavanja, učinci na okoliš i održivi razvoj, što čini odgojnu komponentu nastavnoga predmeta. Tehnika kao vještina odnosi se na umijeće ili način djelovanja, postupke primjene znanja i vještina, uporabu dokumentacije, pribora i alata u procesima obrade materijala te izrade i korištenja tehničkim tvorevinama. Tehnologija je blizak pojam i uključuje razvoj i postupke uporabe alata, strojeva i materijala.

Tehnička kultura ima važnu odgojnu sastavnicu jer razvija pozitivan stav učenika prema radu i djeluje na razvoj sposobnosti i osobnosti svakoga učenika (radne navike, manualna spretnost, točnost u radu, brzina rada). Također, razvija socijalne vještine za rad u skupini te djeluje na razvoj suradničkog učenja.

Upoznavanjem tehničkih tvorevina produbljuje se jezik i razumijevanje tehnika i kulture rada te omogućuje primjena znanja. Postupci korištenja tehničkom dokumentacijom i izravnoga rukovanja alatima pri oblikovanju materijala i izrade tehničke tvorevine dovode do povećanja tehničke pismenosti kod učenika. Tako se odgajaju i obrazuju za potrebe svakodnevnoga života, uz razumijevanje da se određeni problem može riješiti na više načina.

Nastavni predmet Tehnička kultura uključuje razumijevanje odnosa čovjeka i tehnike. Istodobno je potrebno od rane dobi ukazivati na važnost i obvezu primjene mjera zaštite na radu s ciljem očuvanja vlastite sigurnosti i sigurnosti drugih. Omogućava se sloboda pristupa pri izradi tehničke tvorevine poštujući sigurnosne, estetske i ekološke uvjete u svakodnevnom radu. Tako i sve vrijednosti, koje promiče sustav odgoja i obrazovanja, postaju sastavnice učenja i poučavanja Tehničke kulture. Osim znanja, sa svakom se praktičnom vježbom razvijaju i odgovornost, solidarnost i poštovanje. Iz tih vrijednosti proizlazi i osnovno načelo Tehničke kulture – poštovanje individualnih sposobnosti i interesa učenika.

Tehnička kultura obvezni je nastavni predmet od 5. do 8. razreda osnovne škole. Satnica nastavnoga predmeta iznosi 70 sati godišnje u 5. i 6. razredu te 105 sati godišnje u 7. i 8. razredu. Zbog posebnosti predmeta nastava se organizira u dvosat. Produbljivanje i proširivanje sadržaja Tehničke kulture učenicima je omogućeno uključivanjem u grupe izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti iz područja tehnike.

Tehnička kultura izborni je nastavni predmet koji se izvodi u posebnim srednjoškolskim strukovnim programima od 1. do 3. razreda srednje škole. Satnica nastavnoga predmeta iznosi 35 sati godišnje. Zbog posebnosti predmeta potrebno je organizirati nastavu u dvosat. Dio sadržaja tehničkoga područja uključen je i u druge predmete i međupredmetne teme tijekom svih pet odgojno-obrazovnih ciklusa.

Nastava Tehničke kulture treba svakome učeniku omogućiti doživljaj užitka stvaranja i zadovoljstva svojim radom, čime se razvijaju samostalnost i odgovornost učenika, samopoštovanje te socijalne vještine koje uključuju i uvažavanje drugih.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta

Kao rezultat poučavanja predmeta Tehnička kultura učenici će:

- povezivati činjenična i teorijska znanja o tehničkim tvorevinama
- primjenjivati vještine uporabe (čitanja) tehničke dokumentacije
- prezentirati svoj rad
- razvijati jednostavna znanja i vještine za korištenje tehničkim tvorevinama na siguran način
- upoznati dobrobit tehnike u radu i svakodnevnome životu
- vrednovati svoj i tuđi rad
- prepoznati interese i sklonosti u vezi s nastavkom obrazovanja te postaviti osnove za izbor budućega zanimanja tijekom nastave Tehničke kulture u osnovnoj školi
- razvijati znanja i vještine pravilne uporabe tehnike u svakodnevnom životu i budućem zanimanju za koje se obrazuju te usvojiti znanja o osnovnim tehnološkim procesima struke tijekom izborne nastave Tehničke kulture u srednjoj školi.

Navedeni ciljevi izvedeni su iz postavki predmeta i ciljeva područja, a izravno vode razvoju temeljnih kompetencija.

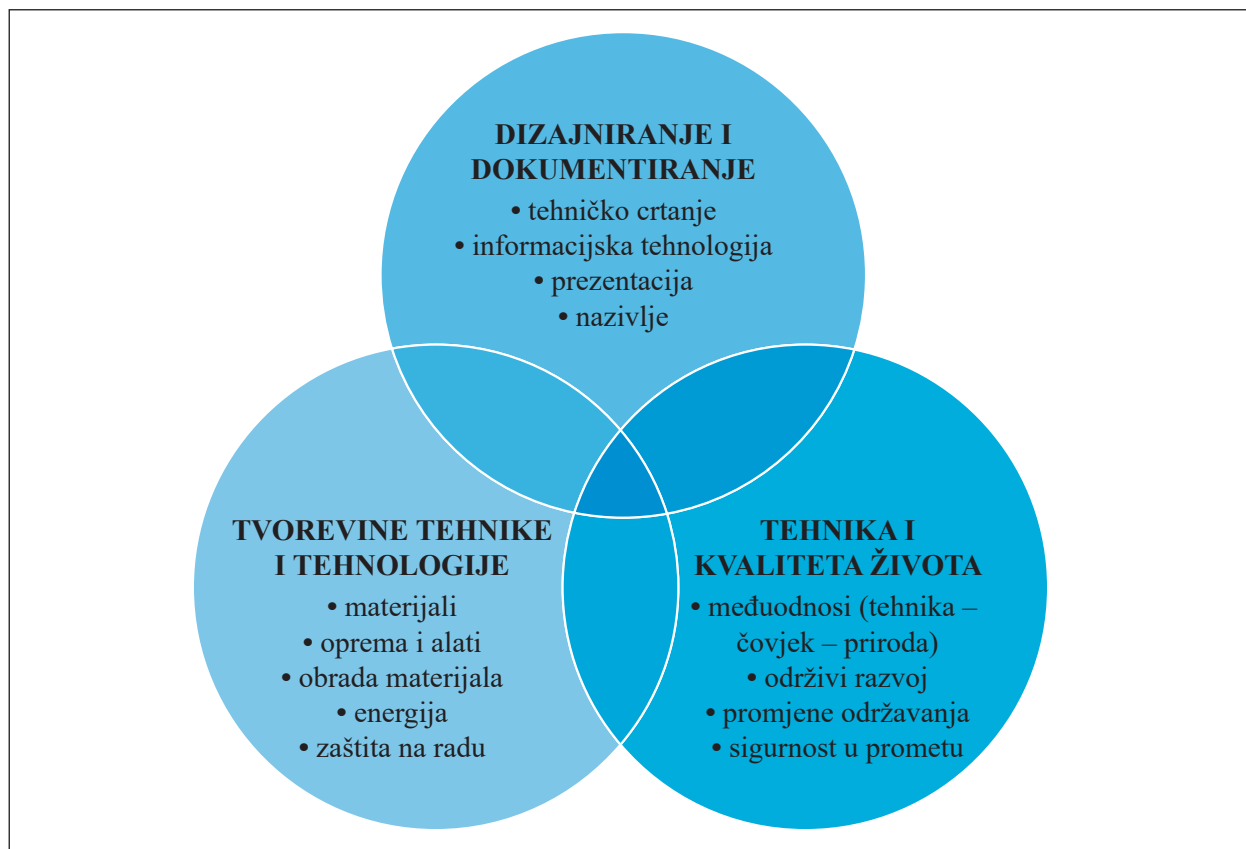
C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

U nastavnome predmetu Tehnička kultura učenici usvajaju i primjenjuju znanja, razvijaju vještine, stavove, odgovornost i samostalnost vezano uz opću tehničku kulturu, a time i opću kulturu. Upoznaju različita područja tehnike poput prometa, graditeljstva, strojarstva, elektrotehnike i drugih koja su svojim dostignućima utjecala na nebrojene promjene uvjeta i kvalitete života čovjeka kao pojedinca, na promjene u društvu i u širem prirodnom okruženju. Stjecanje opće tehničke kulture, tj. tehničke pismenosti, ostvaruje se usvajanjem određenih znanja o tehničkim tvorevinama koje nas okružuju, dobrobiti koju donose, načinu rada i mogućim opasnostima. Razvijanje vještina omogućuje izradu jednostavnih tehničkih tvorevina prema tehničkoj dokumentaciji te sigurno korištenje i pravilno održavanje tehničkih tvorevina. Cjelovitim sagledavanjem tehnike u osnovnoškolskome obrazovanju postiže se njezina relevantnost za sve učenike, neovisno o specifičnim interesima i odabiru budućega zanimanja. U srednjoškolskom obrazovanju postiže se njezina relevantnost za učenike neovisno o specifičnim interesima i značajkama zanimanja za koje se obrazuju. Štoviše, omogućuje se razvoj učenika u odgovornoga mladog građanina koji će se u budućnosti moći samostalno i na odgovarajući način koristiti tehnikom u svakodnevnom životu i radu te biti spremni za donošenje kvalitetnih odluka.

Suvremena viđenja učenja i poučavanja općega tehničkog područja ističu četiri sastavnice: tehniku kao tehničku tvorevinu, tehniku kao znanje, tehniku kao aktivnost i tehniku kao aspekt humanosti. Ove sastavnice trebaju biti uključene u svako poučavanje tehnike, a u nastavi Tehničke kulture uključene su u trima domenama postavljenima tako da omogućuju stjecanje temeljnih kompetencija i razvojni kontinuitet tijekom svih razreda učenja. To su: Dizajniranje i dokumentiranje, Tvorevine tehnike i tehnologije, Tehnika i kvaliteta života. Te se domene ne mogu izjednačiti s nastavnim cjelinama jer nisu strogo tematski definirane, premda na određenim razinama upućuju na pojedina područja tehnike. Domene nisu fizički razdvojene i neovisne, već su u stalnoj interakciji i prožimanjima uz moguća preklapanja. U njima središnje mjesto zauzimaju učenik i tehnička tvorevina pri čemu učenik, ovisno o uvjetima, upoznaje svojstva postojeće tvorevine ili oblikuje svoju tvorevinu, crta, opisuje i predstavlja tvorevinu, razmatra različite pozitivne i negativne aspekte proizvodnje tehničkih tvorevina, njihove uporabe i zbrinjavanja. U skladu s mogućnostima očekuje se intelektualna, psihomotorička i kreativna uključenost svakoga učenika.

Grafički prikaz domena pokazuje njihovo djelomično prožimanje jer pojedine sastavnice mogu biti zastupljene i u drugim domenama. Postavljene domene u potpunosti omogućuju ostvarenje temeljnih kom-

petencija koje se postavljaju pred osnovno obrazovanje. Izražena je sličnost grafičkih prikaza domena Tehničke kulture i cjelina temeljnih kompetencija gotovo toliko da jedna domena omogućuje razvoj jedne cjeline kompetencija.

Slika 1. Grafički prikaz domena Tehničke kulture i temeljnih kompetencija

a) Dizajniranje i dokumentiranje

Domena Dizajniranje i dokumentiranje omogućuje usvajanje i primjenu normiranih oblika grafičkog komuniciranja u svim područjima tehnike i svakodnevnome životu. Tehnički crtež normirano je sredstvo razmjenjene informacija u tehnici od njezina dizajniranja i proizvodnje, preko uporabe i održavanja do zbrinjavanja. Razumijevanje i primjena tehničkoga crtanja u osnovama su tehničke pismenosti pa učenici usvajaju norme u tehničkom crtanju. Učenici razvijaju vještine čitanja tehničkih crteža i tehničke dokumentacije pri izradi zadane tehničke tvorevine. Ovisno o uvjetima učenici se, uz pribor za crtanje, koriste informacijskom i komunikacijskom tehnologijom. U predstavljanju svojih radova razvijaju opću i tehničku pismenost.

b) Tvorevine tehnike i tehnologije

Domena Tvorevine tehnike i tehnologije odnosi se na izravan susret učenika s fizičkim objektima tehnike (materijali, pribor, alati, strojevi, modeli, makete) te sustavima i procesima (promet, proizvodnja, mjerenje) iz užega i šireg, društvenoga i tehničkoga okružja te na učeničke aktivnosti oblikovanja i izrade tehničke tvorevine. Upoznaju svojstva materijala i koriste se mjernim priborom, alatima i strojevima za obradu materijala, razvijajući jednostavne primjerene vještine za prihvatljivu i sigurnu primjenu. Obraduju materijale i izrađuju tvorevinu čiju svrhu i način djelovanja funkcionalno povezuju sa svojstvima materijala. Usvajaju potrebu racionalnoga korištenja energijom, upoznaju mogućnosti uporabe materijala. Iskustvom osobnoga dizajniranja i praktičnoga rada upoznaju doživljaj zadovoljstva stvaranja, usvajaju vrijednosti rada i važnost proizvodnje te stječu samopouzdanje.

c) Tehnika i kvaliteta života

Razvoj tehnike i tehnologije utječe na poboljšanje kvalitete života čovjeka, ali donosi i opasnosti te uzrokuje njegovu ovisnost o tehnici i tehnologiji. Učenici upoznaju interaktivni odnos tehnologije i čovjeka kao pojedinca i člana društva. U toj domeni učenici usvajaju jednostavna primjerena znanja i razvijaju vještine, samostalnost i odgovornost u vrednovanju tehnike i tehnologije, njezine sigurnosti, prihvatljivu odabiru, korištenju, održavanju i zbrinjavanju. Učenici upoznaju ulogu tehnike u svakodnevnom životu čovjeka. Upoznavanjem utjecaja na prirodni okoliš, od iskorištavanja materijala i energije u proizvodnji tehničke tvorevine u tehnološkom i radnom procesu i njezine uporabe pa do mogućnosti uporabe nakon isteka vijeka trajanja, kod učenika se razvija svijest o potrebi održivog razvoja. Razvijaju se interesi učenika i potiče se razvoj osobnih znanja i vještina važnih za odabir nastavka školovanja i budućeg zanimanja.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

Uvodne napomene

U tekstu kurikula nalazi se opis razine „dobar“ usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. U tablicama su ishodi označeni kratkom oznakom nastavnoga predmeta – TK. Uz oznaku predmeta dodana je oznaka PP OŠ za posebni program za osnovnu školu, odnosno oznaka PP SŠ za srednju strukovnu školu. Nakon toga slijedi oznaka domene, primjerice A, brojana oznaka razreda te na kraju redni broj ishoda unutar domene.

Opis kratica:

TK – tehnička kultura

PP OŠ – posebni program za osnovnu školu

PP SŠ – posebni program za srednju strukovnu školu

A – dizajniranje i dokumentiranje

B – Tvorevine tehnike i tehnologije

C – Tehnika i kvaliteta života.

Odgojno-obrazovni ishodi u 5. razredu osnovne škole

A. Dizajniranje i dokumentiranje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK A.5.1. Učenik crta jednostavne tehničke crteže.	<ul style="list-style-type: none">– navodi pribor za tehničko crtanje– razlikuje osnovne formate papira (A3, A4, A5)– razlikuje skicu od tehničkog crteža– prepoznaje različite vrste crta– koristi se priborom za tehničko crtanje– crta dužine različitih duljina– crta crtež geometrijskih likova prema gotovom predlošku	<ul style="list-style-type: none">– nadopunjuje crtež geometrijskog lika

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– osnove tehničkog crtanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Matematika.

Demonstriraju se različiti geometrijski likovi koje učenici imenuju. Svakom liku pridružuje se skica geometrijskog lika i tehnički crtež izrađen geometrijskim priborom. Uspoređuju se tehnički crteži i određuju sličnosti i razlike između skice i tehničkog crteža izrađenog geometrijskim priborom.

Objašnjava se zašto postoje različiti formati papira koje učenici uspoređuju preklapanjem ili mjerenjem. Demonstrira se način na koji se od formata A3 mogu dobiti manji formati. Učenici rezanjem po iscrtanim crtama stvaraju određene formate papira.

Različite vrste crta mogu se demonstrirati u različitim bojama, s time da se uvijek koristi istom bojom za određenu vrstu crte. Crte koje se demonstriraju trebaju biti dovoljno velike da ih učenik može dobro razlikovati, a zatim iste treba crtati koristeći se olovkom H ili B.

Prema svojim sposobnostima, učenik crta crta uz zadani uzorak po istočkanom uzorku, spajanjem točaka, prema demonstriranom modelu ili prema uputi. Potrebno je obratiti pažnju na stabilnost površine na kojoj se crta, kao i na određenost/obilježnost prostora za crtanje prema potrebama pojedinog učenika.

Tehničke crteže moguće je crtati prostoručno ili pomoću pribora za tehničko crtanje, ovisno o mogućnostima i interesima učenika. Tehnički pribor može biti označen dogovorenim oznakom, primjerice, jednakokrani i raznostranični trokut. Upotrebu svakoga geometrijskog pribora potrebno je demonstrirati i uvježbavati na način i tempom koji odgovara pojedinom učeniku.

PP OŠ TK A.5.2. Učenik primjenjuje osnovnu tehničku dokumentaciju pri izradi jednostavne tehničke tvorevine.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje jednostavnu tehničku dokumentaciju– prepoznaje pozicije tehničke tvorevine– prepoznaje sastavni crtež– prepoznaje operacijsku listu	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje jednostavnu tehničku dokumentaciju s uzorkom tvorevine
---	--	--

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– jednostavna tehnička dokumentacija koja sadrži slikovne prikaze i jednostavne podatke

– izrada jednostavne tehničke tvorevine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenima školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Matematika.

Uzorak tehničke tvorevine koja se želi izraditi demonstrira se (primjerice, kutija/kocka) i vođeno opisuje iz različitih pozicija. Uputno je označiti pojedine stranice predmeta (primjerice, dvije iste stranice/plohe istim bojama, istim oznakama različitih boja). Uzorak se može rastaviti tako da se dobije plašt s vidljivim mjestima presavijanja ploha. Na plašt se mogu stavljati odgovarajući gotovi izrezani geometrijski likovi te je tako uočljivo od kojih je likova sastavljen. Presavijanjem ploha plašt se ponovno sastavlja u tvorevinu koja služi kao uzorak. Uz plašt se učeniku demonstrira pripadajuća tehnička dokumentacija (skica i tehnički crtež). Objašnjava se značenje sastavnog crteža i sastavnica operacijske liste. Operacijska lista može biti prikazana slikovno (slijed operacija, pribor i alat). Operacije za izradu tehničke tvorevine potrebno je opisati slijedom demonstracije. Prema operacijskoj listi učenik priprema potreban pribor i alat za rad. Učenik navodi potrebne radne operacije za izradu tehničke tvorevine.

B. Tvorevine tehnike i tehnologije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK B.5.1. Učenik opisuje svojstva materijala: papir, karton, koža, tekstil.	<ul style="list-style-type: none">– navodi porijeklo materijala (povezuje materijal s odgovarajućom sirovinom)– navodi svojstva papira, kartona, kože i tekstila– navodi vrste obrade materijala– navodi tipične proizvode od pojedinih vrata materijala	<ul style="list-style-type: none">– navodi neka svojstva materijala

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– papir i svojstva papira; karton i svojstva kartona; koža i svojstva kože; tekstil i svojstva tekstila.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenima školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Priroda i Društvo.

Ovisno o interesu učenika, moguće je uključiti i druge materijale, primjerice, glinu i druge materijale iz učenikove okoline. Preporuka je da se ishodi ostvaruju uz stručno vodstvo.

Za upoznavanje porijekla materijala koristi se neposrednim izvorima ako je moguće (izvanučionična nastava), slike, filmovi, prezentacije i sl. Učenici povezuju određene materijale s odgovarajućom sirovinom (neposredno ako je ista dostupna ili slikom sirovine). Pri baratanju materijalima potrebno je obratiti pozornost na to da su materijali po vrsti ili svojstvu učeniku osjetilno prihvatljivi. Za povezivanje tipičnih proizvoda s pojedinim vrstama materijala uvijek se polazi od izvorne stvarnosti prema slikovnim prikazima.

PP OŠ TK B.5.2. Učenik izrađuje tehničku tvorevinu prema tehničkoj dokumentaciji koristeći se alatom i priborom.	<ul style="list-style-type: none">– koristi se jednostavnom tehničkom dokumentacijom– koristi se gotovim predloškom (šablonom)– koristi se alatom za obradu materijala– izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu– primjenjuje pravila zaštite na radu	<ul style="list-style-type: none">– izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu prema gotovom plaštu
---	--	--

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– izrada jednostavne tehničke tvorevine od papira, kartona, kože, tekstila i drugih materijala.

Primjeri jednostavne tehničke tvorevine mogu biti:

– od papira i kartona: maketa/model objekta, maketa prometnog raskrižja, model prometnog znaka, geometrijska tijela, kutije, bilježnice, blokovi, čestitke

– od kože i tekstila: novčanik, futrola za naočale, marama.

Moguća dopuna sadržaja:

– izrada fotografske zbirke uzoraka pojedinih materijala

– izrada priručnika s nazivom i slikama alata te njegovom namjenom

– izrada jednostavne tehničke dokumentacije za izradu određene tehničke tvorevine (sastavni crtež, operacijska lista)

– izrada podsjetnika o opasnostima na radu i mjerama zaštite na radu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika i Likovna kultura. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj.

Prije svake izrade polazi se, ako je moguće, od neposredne stvarnosti i promatranja tvorevina koje se žele izraditi u izvanučioničnoj nastavi (primjerice, maketa grada Zagreba na Trgu bana Josipa Jelačića, proizvodi na prodajnim mjestima, prometni znakovi na prometnici), a zatim se koristi konkretnim predmetima i nastavnim sredstvima (primjerice, snimka raskrižja iz zraka).

Preporuka je da se ishodi ostvaruju prema predlošku ili modelu (primjerice, učenik izrađuje geometrijsko tijelo od kartona pomoću gotovog plašta) te uz stručno vodstvo. Učenicima se, ovisno o njihovim sposobnostima, daje plašt tehničke tvorevine koji treba sastaviti presavijanjem ploha ili mreža s označenim (iscrtanim) mjestima savijanja ili nepotpuna mreža s označenim točkama koje učenik treba spojiti odgovarajućom vrstom crta, presaviti i spojiti ili učenik ocrtava plašt/šablonu i označava crtom mjesta za presavijanje. Izrada mreže može se provesti i korištenjem IKT-om pomoću interaktivnog prikaza, a zatim se nakon ispisa reže po označenim dijelovima, presavija i spaja. Poželjno je da učenik navodi svaki svoj postupak slijedom izrade.

C. Tehnika i kvaliteta života

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK C.5.1. Učenik navodi osnove sigurnog sudjelovanja u prometu primjenom prometnih pravila i propisa.	– razlikuje osnovne sudionike u prometu – prepoznaje osnovnu prometnu regulaciju (pješački prijelaz, semafor, prometni znakovi) – navodi osnovna prometna pravila – navodi opasna ponašanja pri kretanju pješaka i biciklista u prometu	– demonstrira pravilno kretanje pješaka u prometu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– prometna pravila, propisi, prometne situacije.

Moguća dopuna sadržaja:

– izrađuje model prometnog znaka

– izrađuje maketu prometnog raskrižja

– demonstrira sigurno kretanje u prometu pomoću izradene makete.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Priroda. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Zdravlje, Osobni i socijalni razvoj i Građanski odgoj i obrazovanje.

Uputno je organizirati izvanučioničnu nastavu i time dati učeniku priliku za iskustveno učenje vezano uz sudionike u prometu, prometnu regulaciju i prometna pravila. Učeniku je zanimljivo provoditi vježbe putem dramatizacije i igre uloga u školskom dvorištu / poligonu i razredu. Pri tome se može koristiti sredstvima koja su učenici sami izradili na nastavi, primjerice, semafor, prometni znakovi. Poželjno je izraditi tekstualno-slikovne plakate vezane uz osnovna pravila ponašanja u prometu i moguće opasnosti. Dobro je da plakati budu postavljeni na učeniku vidljivom mjestu u razredu kako bi pomoću njih prije zajedničkih izlazaka utvrdili na što je potrebno obratiti pažnju u prometu.

PP OŠ TK C.5.2.

Učenik predstavlja odabranu jednostavnu tehničku tvorevinu.

– odabire jednostavnu tehničku tvorevinu za prezentaciju

– opisuje jednostavnu tehničku tvorevinu

– navodi postupke izrade jednostavne tehničke tvorevine

– navodi alate potrebne za izradu tehničke tvorevine

– navodi postupke zaštite na radu pri izradi jednostavne tehničke tvorevine

– navodi zanimanja povezana s odabranom jednostavnom tehničkom tvorevinom

– navodi postupke izrade tehničke tvorevine

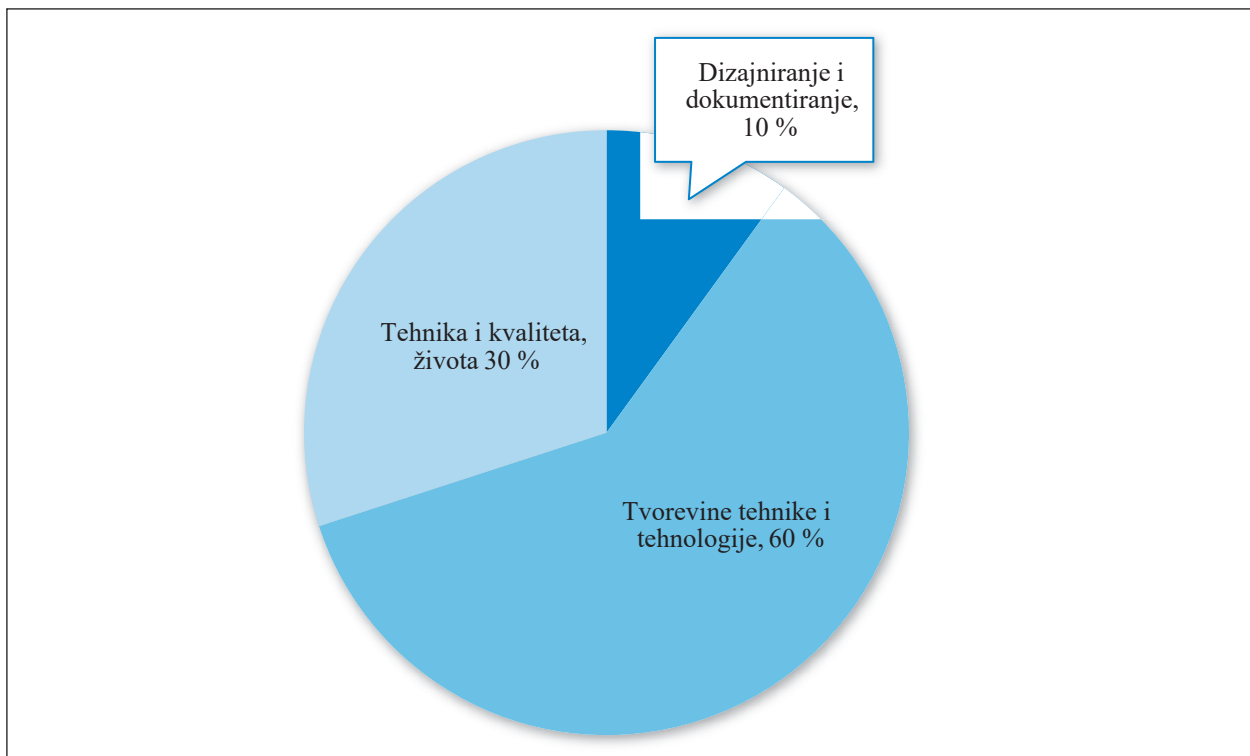
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– predstavljanje jednostavne tehničke tvorevine iz svakodnevnog života.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Hrvatski jezik i Informatika. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj, Poduzetništvo i Uporaba IKT-a.

Svakom učeniku treba dati priliku da na sebi prikladan način prezentira svoju tvorevinu samostalno ili u timu. Učenika je važno motivirati i potaknuti za prezentaciju i pomoći mu u pripremi predstavljanja dijela ili cijele prezentacije, vodeći brigu o tome da učenik prezentira dio koji želi, tj. koji mu se najviše sviđa.

Slika 2. Struktura nastavnog predmeta Tehnička kultura tijekom prve godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 6. razredu osnovne škole

A. Dizajniranje i dokumentiranje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK A.6.1. Učenik crta tehničke crteže jednostavne tvorevine iz svakodnevnoga života.	– mjeri dimenzije jednostavne tehničke tvorevine – prepoznaje uvećane i umanjene crteže tvorevine – crta crtež jednostavne tehničke tvorevine	– nadopunjuje crtež jednostavne tehničke tvorevine

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tehničko crtanje jednostavnih tehničkih tvorevina
- tehničko crtanje u mjerilu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika te Priroda i Društvo.

S učenikom treba dogovoriti izradu tvorevine za koju je potrebna tehnička dokumentacija.

Prema potrebi označiti, primjerice, trakom, mjesta/duljine za mjerenje i organizirati mjerenje u paru ili timu, a zadatak prilagoditi potrebama učenika (jedan mjeri, drugi pridržava, treći očitava, četvrti zapisuje).

Učenicima treba prikazati gotove iste crteže u dvama različitim mjerilima te objasniti zašto postoje razlike usporedbom veličine crteža naspram tvorevine. Gotovi jednostavni tehnički crtež treba s učenicima opisati, a zatim svakom dati zadatak usklađen s vještinama učenika. Preporuča se planirati polugotove tehničke crteže s istaknutim mjestima za dopunjavanje (ključne točke, učeniku vidljive iscrtane crte). Učenici mogu raditi prostoručno ili pomoću pribora za tehničko crtanje uz podršku.

PP OŠ TK A.6.2. Učenik prepoznaje crtež tlocrta prostorije i primjenjuje osnovne simbole u graditeljstvu.	– prepoznaje tlocrt prostorije – prepoznaje osnovne simbole u graditeljskom crtežu – koristi se osnovnim simbolima u graditeljstvu	– prepoznaje crtež graditeljskog tlocrta i osnovne simbole u graditeljstvu
--	--	--

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tehničko crtanje u graditeljstvu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika te Priroda i Društvo.

Preporuka je da se ishodi ostvaruju uz pomoć predložaka, primjera ili modela te uz stručno vodstvo, odnosno podršku učitelja.

Učenik prema dobivenome i opisanom gotovom predlošku/uzorku mjeri prema zadanom te uspoređujući crta pojedine dijelove nedovršenog tlocrta prostorije ili se služi unaprijed pripremljenim materijalima (primjerice, učenik izrezuje nacrtane simbole ili već pripremljenima nadopunjuje građevinski crtež). U radu se učenici mogu koristiti i IKT-om.

B. Tvorevine tehnike i tehnologije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK B.6.1. Učenik navodi svojstva drva kao materijala i izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu.	<ul style="list-style-type: none">– navodi porijeklo materijala– navodi svojstva drva– navodi alate i vrste obrade drva– navodi primjenu drva– izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu– pravilno rukuje alatom i priborom– primjenjuje pravila zaštite na radu	<ul style="list-style-type: none">– navodi neka svojstva materijala i izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu s konstrukcijskim elementima

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- drvo kao materijal
- izrada jednostavne tehničke tvorevine od drva.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Priroda i Matematika. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj i Poduzetništvo.

U istraživanju porijekla materijala i primjene drva treba se koristiti neposrednom stvarnosti (primjerice, posjet pilani ili poduzeću koje se bavi preradom drva, na lokalitetu, prodajnim mjestima, fotografiranje drvenih predmeta u svojem domu, pokazivanje tih fotografija te fotografiranje u školi), slike i IKT. Zajedničkim radom mogu se izraditi tekstualno-slikovni materijali vezani uz svojstva i obradu drva (primjerice, kartice za sparivanje, podsjetnici, plakati i sl.). Potrebno je prilagoditi razinu složenosti aktivnosti i radnih zadataka prema sposobnostima i mogućnostima učenika. Treba jasno definirati etape rada, prema potrebi pomoću vizualnih predložaka prikaza aktivnosti, izradu tvorevine potrebno je provoditi etapno uz usmjeravanje i kontrolu rada te uz osiguravanje kraćih pauza između etapa rada. Način rada treba prilagoditi učeniku (primjerice, izrada dijela tehničke tvorevine, obrada poluproizvoda, spajanje konstrukcijskih elemenata). Učeniku sa senzornim poteškoćama treba omogućiti posebne uvjete rada, primjerice, uporabu slušalica za zaštitu od buke, prilagodbu osvjetljenja, uporabu zaštitnih rukavica i sl.

PP OŠ TK B.6.2. Učenik razlikuje materijale u graditeljstvu i izrađuje maketu objekta.	<ul style="list-style-type: none">– navodi materijale u graditeljstvu– navodi namjenu materijala u graditeljstvu (konstrukcijski, vezivni, izolacijski, materijali za oblaganje)– izrađuje jednostavnu maketu graditeljskoga objekta– pravilno rukuje alatom i priborom– primjenjuje pravila zaštite na radu	<ul style="list-style-type: none">– izrađuje maketu objekta od polugotovih dijelova
---	--	---

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- graditeljski materijali
- izrada jednostavne makete graditeljskoga objekta
- zanimanja u graditeljstvu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Likovna kultura i Matematika. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj.

Poželjno je u izvanučioničnoj nastavi posjetiti građevinsko mjesto prema dogovoru i običi ga uz stručno vodstvo, promatrati građevinske radove u školi ili bližem lokalitetu, koristiti se slikama, fotografijama, filmovima. Namjenu materijala treba povezati s potrebama svakodnevnog života, koristiti se iskustvima učenika, prikazati primjere konstrukcije, vezivanja, izolacije i oblaganja. Potrebno je prikazati tehničku tvorevinu za koju će se izrađivati maketa, odrediti njezinu korist za čovjeka, demonstrirati maketu koja se želi izraditi, provoditi izradu etapno uz jasne prikaze i upute o radu, koristiti se kratkim pauzama po pojedinoj etapi rada. Potrebno je prilagoditi razinu složenosti aktivnosti i radnih zadataka prema sposobnostima i mogućnostima učenika (rad u paru, grupi s jasno određenim zadatkom za svakog učenika). Učeniku treba osigurati ustaljeno radno mjesto, prema potrebi prilagođen pribor i alat te omogućiti dovoljno vremena svakom učeniku za njegov rad.

C. Tehnika i kvaliteta života

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK C.6.1. Učenik predstavlja odabranu jednostavnu tehničku tvorevinu.	<ul style="list-style-type: none">– odabire jednostavnu tehničku tvorevinu za prezentaciju– opisuje jednostavnu tehničku tvorevinu– opisuje postupak izrade jednostavne tehničke tvorevine– navodi alate potrebne za izradu tehničke tvorevine– navodi postupke zaštite na radu pri izradi jednostavne tehničke tvorevine– navodi zanimanja povezana s odabranom jednostavnom tehničkom tvorevinom	<ul style="list-style-type: none">– navodi postupke izrade tehničke tvorevine

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- predstavljanje tehničke tvorevine.

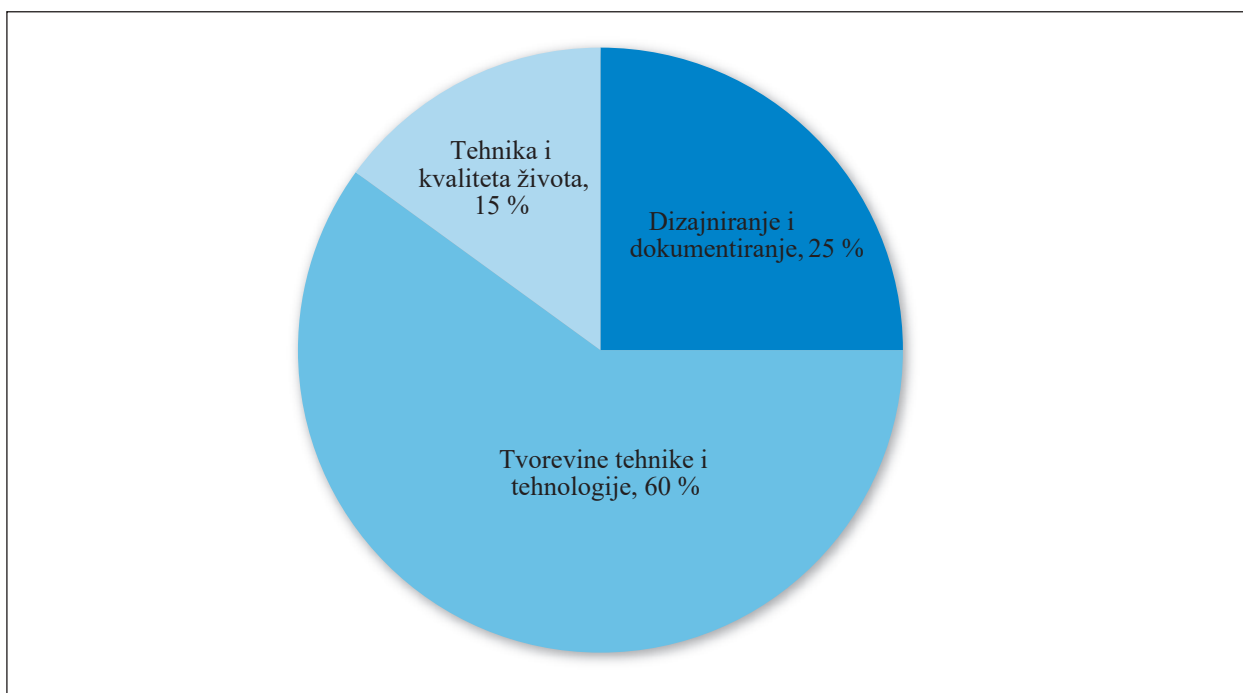
Moguća dopuna sadržaja:

- usporedba izgleda odabrane tvorevine s drugim tvorevinama iste ili slične namjene.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Hrvatski jezik i Informatika. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Učiti kako učiti, Uporaba IKT-a, Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje.

S učenikom treba dogovoriti hoće li predstaviti tvorevinu sam ili u grupi, način pripreme i predstavljanja tehničke tvorevine (primjerice, demonstracija izrađene tvorevine, korištenje gotovim slikovnim prikazima/fotografijama o etapama rada, korištenje alatima i mjere zaštite, predstavljanje tehničke tvorevine putem gotove prezentacije koju su učenici izradili zajedno s učiteljem). Uputno je da učenici predstavljaju svoju tvorevinu stojeći pred razredom (osim u slučaju da nisu spremni) te je svakako važno da dobiju pozitivnu povratnu informaciju. Učitelj u suradnji s učenicima koji prate predstavljanje može dogovoriti koja će se pitanja postaviti učeniku po predstavljanju proizvoda, a istoga pripremiti na davanje odgovora, što uz korištenje mikrofonom daje značaj uloženom trudu za izradu tehničke tvorevine i samoj demonstraciji te jača samopouzdanje učenika za javni nastup.

Slika 3. Struktura nastavnog predmeta Tehnička kultura tijekom druge godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 7. razredu osnovne škole

A. Dizajniranje i dokumentiranje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK A.7.1. Učenik razlikuje pravokutne projekcije predmeta iz svakodnevnog života.	– nabraja i opisuje vrste pravokutnih projekcija – razlikuje pravokutnu projekciju predmeta iz svakodnevnog života	– pokazuje određenu pravokutnu projekciju prema navodu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– pravokutne projekcije: nacrt, bokocrt, tlocrt.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika, Priroda, Domaćinstvo. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Uporaba IKT-a, Osobni i socijalni razvoj.

Učenici pravokutne projekcije razlikuju na primjeru iz poznatog okružja (primjerice, tlocrt prostorije, nacrt kuće). Preporuka je da se ishodi ostvaruju uz pomoć predložaka i primjera te uz stručno vodstvo.

Učenici pravokutne projekcije razlikuju na primjeru iz poznatoga jednostavnog geometrijskog tijela/kutije, pri čemu su iste plohe obojane jednakom bojom (prednja – stražnja, bočne, gornja – donja). Na svakoj plohi napisane su njezine dimenzije (duljina, širina i visina). Dimenzije mogu biti izmjerene ili ih učenici mjerenjem mogu utvrditi i upisati na svaku plohu. Predmet se promatra sa svih strana i zaključuje se da su nasuprotne plohe tijela iste. Učenik može dobiti gotove plohe koje najprije uspoređuje, a zatim prislanja/lijepi na svaku potrebnu stranicu. Na gotovim plohamo mogu biti označene dimenzije ili ih učenik mjerenjem utvrđuje i upisuje. Učenik može ocrtavanjem dobiti svaku plohu koju zatim izrezuje, mjeri i polaže iste jednu na drugu te utvrđuje da su iste i potom ih povezuje s nazivima vezanim uz promatranje/pogled (nacrt, bokocrt, tlocrt). Uz svaki prikaz treba biti napisano značenje (primjerice, Nacrt = pogled sprijeda). Nakon toga učenik se može interaktivnim putem upoznati s pogledima pravokutne projekcije te dobiti promatrani prikaz na predlošku pa uz pomoć učitelja analizira što je nacrt, bokocrt, tlocrt. Uspoređivanjem nacrtanih pravokutnih projekcija za dva predmeta iz svakodnevnog života određuje koje projekcije pripadaju kojem predmetu, što dokazuje polaganjem određene plohe predmeta na nacrtani nacrt, tlocrt i bokocrt.

PP OŠ TK A.7.2. Učenik prepoznaje radionički crtež jednostavnog predmeta.	– navodi namjenu radioničkog crteža – navodi elemente radioničkog crteža	– navodi namjenu radioničkog crteža
--	---	-------------------------------------

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– radionički crtež

– sastavnica, zaglavlje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika, Priroda, Domaćinstvo. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Uporaba IKT-a, Osobni i socijalni razvoj.

Preporuka za usvajanje ishoda predložak je radioničkog crteža te prepoznavanje njegovih dijelova uz stručno vodstvo učitelja.

Ishod je moguće ostvariti demonstracijom jednostavne tehničke tvorevine te predloškom sastavnog i radioničkog crteža za promatranu tvorevinu na kojima učitelj objašnjava značenje međusobnom usporedbom. Isti brojevi na oba crteža mogu biti u istoj boji, plohe tvorevine, kao i nacrtane pozicije, najprije mogu biti obojane zbog boljeg razlikovanja, a zatim se izvorni tehnički crteži prikazuju bez boja (kako se njima koriste stručnjaci u svom radu). Na plohamo i crtežima riječima mogu biti označene pozicije. Učenik može čitati i upisivati na označena mjesta dimenzije ili ih utvrditi mjerenjem, a zatim upisati. Sastavnica i zaglavlje mogu se uokviriti drugačijim bojama zbog boljeg razlikovanja. Važno je da učenik razumije koji se osnovni podaci unose. U tu svrhu učenik može uz usmjeravanje učitelja dopuniti djelomično ispisanu sastavnicu i zaglavlje prepisivanjem s popunjenog predloška ili prema crtežima za promatranu tehničku tvorevinu.

B. Tvorevine tehnike i tehnologije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK B.7.1. Učenik izrađuje model mehanizma za prijenos kružnog gibanja.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi vrste mehanizama – navodi primjenu mehanizama – izrađuje jednostavan model mehanizma za prijenos kružnog gibanja 	<ul style="list-style-type: none"> – izrađuje model mehanizma od gotovih dijelova
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: <ul style="list-style-type: none"> – prijenos kružnog gibanja – zupčani, tarni, remenski, lančani mehanizam – izrada modela mehanizma. 		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnikom predmetom Priroda. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Održivi razvoj. Učeniku se demonstriraju različite vrste mehanizama na tehničkim tvorevinama bliskim njegovu svakodnevnom životu i iskustvu (primjerice, mehanizam sata, lančani prijenosnik na biciklu). Može se organizirati izvanučionična nastava, primjerice, posjet uraru ili radionici za popravak bicikla. Učenik zatim može promatrati filmove i računalne sadržaje povezane s temom. Važno je da učenik shvati čemu mehanizmi u uređajima služe. U tu svrhu može se uz slike pojedinih tehničkih tvorevina/uređaja lijepiti pripadajuća slika mehanizma te se napisati njegova funkcija. Izrada modela može se ostvariti od gotovih dijelova prema demonstraciji učitelja ili prema slikovnim predlošcima pojedinih etapa rada uz usmjeravanje učitelja.		
PP OŠ TK B.7.2. Učenik opisuje svojstva metala kao materijala i izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi načine dobivanja metala – navodi vrste metala – navodi svojstva metala – navodi alate i postupke obrade metala – navodi primjenu metala – navodi postupke zaštite metala – izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu – pravilno rukuje alatom i priborom – primjenjuje pravila zaštite na radu 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi neka svojstva materijala i izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu od gotovih dijelova

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste i svojstva metala
 - uporaba metala
 - izrada jednostavne tehničke tvorevine od metala i drugih materijala (meki lim, žice razne debljine, spojnice i zakovice).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenima školskim kurikulumom, predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika i Likovna kultura. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj i Poduzetništvo.

Preporuka je da se ishodi ostvaruju uz stručno vodstvo.

Učenik uspoređuje predmete za svakodnevnu upotrebu izradene od materijala koje je upoznao s predmetima od metala i određuje razlike, izdvaja metalne predmete, uočava razlike i ostala osjetilna svojstva. U svakodnevnom okruženju zapaža proizvode od metala i njihovu upotrebu i navodi koliko su nam važni ti uređaji ili materijali (primjerice, aluminijska folija). Putem filmova i računalnih programa stječe osnovne informacije o načinima dobivanja metala i procesima njihove obrade i njihovim najvažnijim svojstvima za svakodnevni život čovjeka (primjerice, električna vodljivost, magnetna svojstva, otpornost, čvrstoća, elastičnost). Neka svojstva učenik ispituje pomoću pokusa i praktičnog rada (primjerice, korozija i potreba zaštite, magnetizam). Učenik tijekom izvanučinične nastave može posjetiti poduzeće na lokalitetu koje se bavi raznim vrstama strojne obrade metala, preradom lima, izradom konstrukcija, montažom, lakiranjem i proizvodnjom strojeva ili nešto od toga. S učenicima se provode jednostavne radne operacije oblikovanja i obrade (savijanje, spajanje presavijanjem, zakivanje, zaštićivanje limenih površina od korozije).

PP OŠ TK B.7.3.

Učenik razlikuje umjetne materijale (plastika, stiropor, guma) i izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu.

- razlikuje umjetne materijale
- navodi načine dobivanja umjetnih materijala
- navodi svojstva umjetnih materijala
- navodi primjenu umjetnih materijala
- navodi alate i postupke obrade umjetnih materijala
- izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu
- pravilno rukuje alatom i priborom
- primjenjuje pravila zaštite na radu

– izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu od različitih materijala koristeći se gotovim dijelovima

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste i svojstva umjetnih materijala (plastike, stiropora i gume)
 - uporaba umjetnih materijala
 - izrada jednostavne tehničke tvorevine.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenima školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika i Likovna kultura. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj i Poduzetništvo.

Učenik upoznaje razlike između prirodnih i umjetnih materijala i proizvoda koji od njih nastaju, rukujući njima te putem vizualnih sadržaja, pri čemu oni trebaju biti primjereni učeniku po sadržaju vizualizaciji. Učenik prepoznaje različite proizvode u svakodnevnom životu koji se proizvode od umjetnih

materijala. Posebno se ističu postupci recikliranja i njihova važnost te uključivanje učenika u praktično razvrstavanje otpada u školi i domu.

Za izradu tvorevine pogodno je odabrati neku otpadnu ambalažu te potaknuti učenika na razmjenu ideja pregledavanjem tvorevina nastalih od otpadnih materijala, zatim treba odabrati uzorak i slijediti postupke demonstracije učitelja ili slikovne predloške s postupcima rada do finalizacije proizvoda. Time se korisno upotrebljava otpadni materijal i daje mu se nova svrha.

C. Tehnika i kvaliteta života

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK C.7.1. Učenik predstavlja jednostavnu tehničku tvorevinu koju je izradio.	– opisuje jednostavnu tehničku tvorevinu – opisuje postupak izrade jednostavne tehničke tvorevine – navodi alate potrebne za izradu tehničke tvorevine – navodi postupke zaštite na radu pri izradi jednostavne tehničke tvorevine – navodi zanimanja u metalurgiji	– navodi postupke izrade tehničke tvorevine

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– predstavljanje tehničke tvorevine.

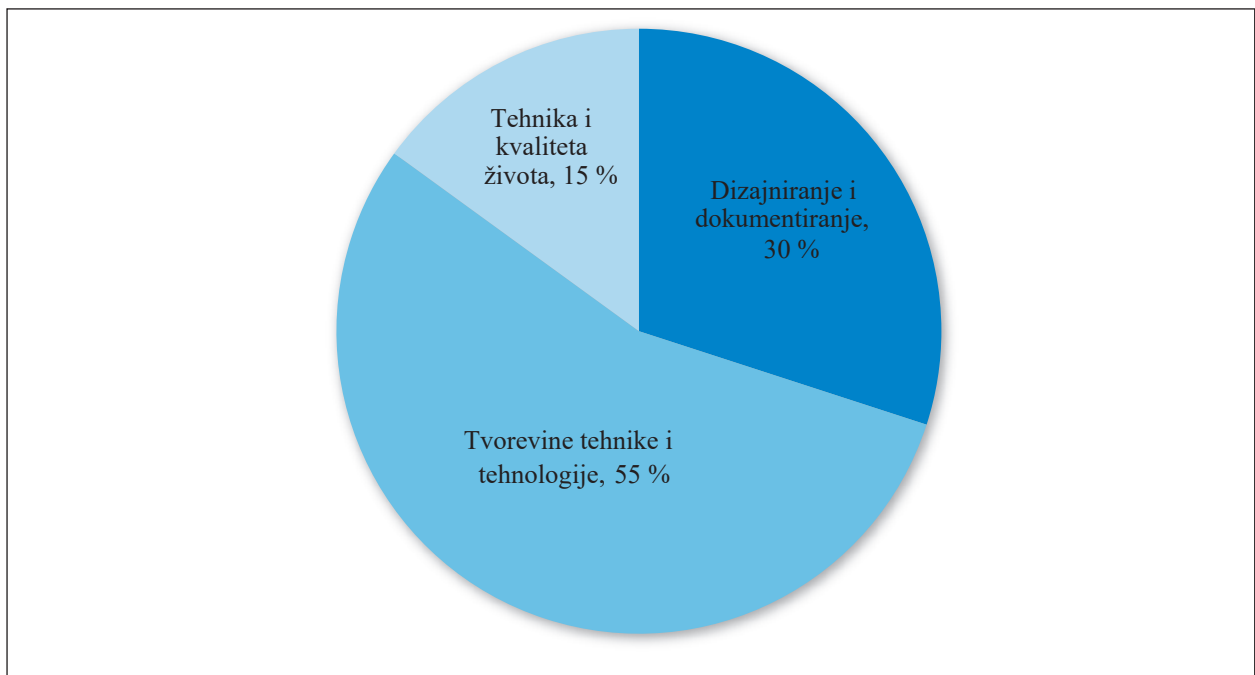
Moguća dopuna sadržaja:

– uspoređivanje izgleda odabrane tvorevine s drugim tvorevinama iste ili slične namjene.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Hrvatski jezik i Informatika. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Učiti kako učiti, Uporaba IKT-a, Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje.

S učenikom treba dogovoriti hoće li predstaviti tvorevinu sam ili u grupi, način pripreme i predstavljanja tehničke tvorevine (primjerice, demonstracija izradene tvorevine, korištenje gotovim slikovnim prikazima / fotografijama o etapama rada, korištenje alatima i mjerama zaštite, predstavljanje tehničke tvorevine putem gotove PowerPoint prezentacije koju su učenici izradili zajedno s učiteljem i sl.). Pri predstavljanju izradene tehničke tvorevine potrebno je voditi brigu o jakim stranama učenika raspoređivanjem uloga u grupnoj prezentaciji: učenici koji su uspješniji u izražavanju izmjenjivat će se u opisanju tvorevine i načina rada, neki će tijekom izlaganja drugog učenika pokazivati slikovne prikaze tjeka rada ili alate ili mjere zaštite, neki će ih držati itd. Važno je da svi učenici budu uključeni, ponosni na svoj rad, uloženi trud i dobivenu korisnu tehničku tvorevinu.

Slika 4. Struktura nastavnog predmeta Tehnička kultura tijekom treće godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 8. razredu osnovne škole

A. Dizajniranje i dokumentiranje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK A.8.1. Učenik prepoznaje jednostavnu shemu strujnog kruga u elektrotehnici.	<ul style="list-style-type: none">– navodi osnovne elemente strujnog kruga– razlikuje osnovne simbole u elektrotehnici– opisuje način rada strujnog kruga– prepoznaje jednostavnu shemu strujnog kruga	<ul style="list-style-type: none">– navodi osnovne elemente strujnog kruga

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– sheme i simboli u elektronici.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Domaćinstvo i Priroda. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Zdravlje.

Preporuka je da se ishodi ostvaruju uz pomoć predložaka, primjera ili modela (primjerice, na gotov crtež strujnog kruga učenik lijepi potrebne simbole ili nadopunjuje crtež sheme strujnog kruga) uz stručno vodstvo, odnosno podršku učitelja.

Učeniku se mogu prezentirati slike kućnih trošila (primjerice, toster, glačalo, hladnjak, perilica rublja, TV, mikser, stropna svjetiljka, grijač itd.) koje imenuje i navodi čemu služe, kako obavljaju svoju funkciju (neki hlade, neki svijetle, neki griju) po čemu ih učenik može grupirati. Učenik u suradnji s učiteljem može izraditi plakat s prikazima električnih trošila i njihovom funkcijom.

Učenik po iskustvu navodi kojim postupkom navedena trošila počinju raditi (stavljanjem utikača u utičnicu, pritiskom na prekidač). Navedeni postupci povezuju se s dovodom i prekidanjem električne struje u kućna trošila. Utvrđuje se da je potreban izvor električne energije da bi potekla struja i dalje se prenosila. Učenik se upoznaje s osnovnim načinima dobivanja električne struje radom hidroelektrana, vjetroelektrana i solarnih panela. Sukladno temi učenici mogu organizirano posjetiti prikladna mjesta proizvodnje električne energije. Uz to, učeniku se prikazuju primjerene slike, filmovi i računalni sadržaji iz kojih je vidljivo da se električna energija prenosi putem električnih vodova do kuća, do razvodnih ploča (električno brojilo, osigurači), koja se potom pomoću instalacija dovodi do utičnica i prekidača. U tu se svrhu može koristiti i interaktivnim IKT sadržajima.

Učeniku se usmjerava pažnja na to da se u školi ili domu energija dovodi u trošilo putem utičnice na zidu, a kod manjih uređaja to se može učiniti i baterijama (primjerice, u ručnoj svjetiljci, prijenosnom radioaparatu), što učenik može i vidjeti micanjem zaštitne maske. Učenik se upoznaje s jednostavnim strujnim krugom koji mu demonstrira učitelj i opisuje njegove osnovne elemente (baterija, vodiči, trošilo/žaruljica, električna sklopka) i njihovu funkciju. Učenik uključivanjem i isključivanjem sklopke omogućuje dovod struje u žarulju koja tada svijetli ili ga zaustavlja pa žaruljica ne svijetli. Nakon demonstracije dobiva slikovni predložak s navedenim nazivima pojedinih elemenata. Zatim se upoznaje sa shematskim prikazom otvorenoga i zatvorenog strujnog kruga na kojem može lijepiti potrebne simbole ili uz svaki pojedini simbol napisati naziv. Svojstva strujnog kruga učenik zatim može promatrati upotrebom virtualnog laboratorija uz pomoć učitelja. Posebno je važno usmjeriti pažnju učenika na moguće opasnosti od električne struje i potrebne mjere zaštite, odnosno na primjerena ponašanja. S učenicom se mogu provoditi njemu primjerene igre s pitalicama ili kvizovi vezani uz opasnosti i mjere zaštite.

B. Tvorevine tehnike i tehnologije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK B.8.1. Učenik izrađuje jednostavan model tvorevine za pretvorbu energije i demonstrira rad modela.	<ul style="list-style-type: none">– navodi obnovljive izvore energije– navodi neobnovljive izvore energije– navodi ulogu i vrstu elektrana– izrađuje model za pretvorbu energije– demonstrira rad modela– pravilno rukuje alatom i priborom– primjenjuje pravila zaštite na radu	<ul style="list-style-type: none">– izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu od gotovih dijelova

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– energija i pretvorba energije

– izrada modela za pretvorbu energije.

Prijedlozi modela za pretvorbu energije:

– model vjetrenjače, model vodenice, model kuće sa solarnim panelima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Priroda. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj i Održivi razvoj.

S učenikom se ponavlja da je za dobivanje električne energije potreban izvor električne energije da bi struja potekla i prenosila se dalje. Učenika se upoznaje s osnovnim načinima dobivanja električne struje radom hidroelektrana, vjetroelektrana i solarnih panela. Sukladno temi učenici mogu organizirano posjetiti hidroelektranu u blizini, mjesta s vjetroelektranama ili u šetnji promatrati solarne panele na kućama. Učeniku se prikazuju primjerene slike, filmovi i računalni sadržaji iz kojih je vidljivo koji su izvori dobivanja električne energije koja se dalje prenosi putem električnih vodova do kuća, do razvodnih ploča (električno brojilo, osigurači), a onda pomoću instalacija do utičnica i prekidača.

Treba prikazati tehničku tvorevinu za koju će se izrađivati maketa, odrediti njezinu korist za čovjeka (fotografije, film i sl.), demonstrirati maketu koja se želi izraditi, opisati sve ključne sastavnice, upoznati se s dokumentacijom, materijalima (polugotovi proizvodi, konstrukcijski elementi), izdvojiti potrebne alate. Izradu makete treba provoditi etapno uz jasne prikaze i upute o radu, koristiti se kratkim pazama po pojedinoj etapi rada, govoriti u pojedinoj etapi što se radi (odgovaranjem na pitanja učitelja). Potrebno je prilagoditi razinu složenosti aktivnosti i radnih zadataka prema sposobnostima i mogućnostima učenika (rad u paru ili grupi s jasno određenim zadatkom za svakog učenika). Učeniku treba osigurati ustaljeno radno mjesto, prema potrebi prilagođen pribor i alat, omogućiti dovoljno vremena svakom učeniku za njegov rad. Preporuka je da se ishodi ostvaruju uz stručno vodstvo.

PP OŠ TK B.8.2. Učenik izrađuje jednostavan strujni krug.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje materijale prema električnoj vodljivosti – prepoznaje osnovne elemente strujnog kruga (trošilo, prekidač, izvor električne energije, vodiči) – izrađuje model strujnog kruga – pravilno rukuje alatom i priborom – primjenjuje pravila zaštite na radu – navodi zanimanja u elektrotehnici 	– nadopunjuje potrebne elemente u jednostavnom krugu
--	---	--

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– izrada jednostavnog strujnog kruga sastavljenog iz kućne električne instalacije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Domaćinstvo i Priroda. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Zdravlje.

Učeniku se prezentira slikovni predložak s ranije prikazanim jednostavnim strujnim krugom, a zatim shematski prikaz otvorenoga i zatvorenog strujnog kruga na kojem je uz svaki pojedini simbol napisan naziv. Učenik opisuje njegove osnovne elemente (baterija, metalni vodiči, trošilo/žaruljica, električna sklopka) i navodi njihovu funkciju. Prema smjernicama učitelja učenik samostalno izrađuje model strujnog kruga po određenim etapama koristeći se potrebnim alatom. Nakon svake etape utvrđuje se što je i zašto napravljeno i tako do kraja izrade. Nakon toga učenik ispituje kako njegov strujni krug radi, odnosno kad radi, a kad ne radi i zašto. Učenik može napraviti eksperiment i umjesto metalnih vodiča dijelove strujnog kruga povezati konopcem, a onda gumenim vrpčama i promatrati koji je učinak materijala na dobivanje svjetla u žaruljici. Tim pokusom utvrđuje se da ne provode svi materijali električnu struju, odnosno da ju plastika, drvo, staklo i guma ne provode, za razliku od metala koji je provode. Izvodi se zaključak da se zbog navedenog električni vodiči zaštićuju materijalima koji nisu provodnici, a to je najčešće kombinacija plastike i gume (izolatori). Posebno se naglašavaju opasnosti od doticanja električnih žica te druge moguće opasnosti od električne struje (električni udar). Naglašavaju se potrebne mjere zaštite, odnosno primjerena ponašanja pri upotrebi trošila, utikača i utičnica. Opasnosti i mjere zaštite pri korištenju električnom energijom poželjno je prikazati pomoću plakata koji zauzima vidljivo mjesto u učionici jer je životna sigurnost najbitnija.

PP OŠ TK B.8.3. Učenik izrađuje tehničku tvorevinu od različitih materijala.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje izgled tehničke tvorevine – navodi namjenu tehničke tvorevine – izrađuje tehničku tvorevinu – pravilno rukuje alatom i priborom – primjenjuje pravila zaštite na radu 	– izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu od različitih materijala koristeći se polugotovim dijelovima
---	---	--

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– izrada tehničke tvorevine.

Prijedlozi tehničkih tvorevina: maketa kuće s unutarnjim prostorijama, model vjetroelektrane, model hidroelektrane, maketa naselja, igračka, didaktičko pomagalo i sl.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika, Priroda, Društvo. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Poduzetništvo.

Na kraju 8. razreda učenici u grupama ili samostalno (prema dogovoru) uz podršku učitelja izrađuju novu tehničku tvorevinu kojoj su sami osmislili izgled. Složenost tehničke tvorevine ovisi o interesima i mogućnostima učenika. Pripremanje za izradu tehničke tvorevine potrebno je posvetiti dovoljno vremena da svaki učenik točno zna što mu je potrebno za rad, kako će raditi i zaštititi se pri radu. Učitelj pomaže učenicima izabrati prikladne materijale za izradu tehničke tvorevine, s njima u suradnji izrađuje jednostavnu tehničku dokumentaciju. Učenici mogu potrebne dijelove prema uputi crtati u računalnom programu, tiskane oblike rezati, ocrtavati, dopunjavati ili crtati tehničkim priborom. Izabiru se potrebni alati, ispunjavaju se operacijske liste, prikazuju/navode etape rada. Tek kad je sve dobro pripremljeno za izradu tehničke tvorevine, sa svakim se učenikom ponavlja njegov jasno određen zadatak koji odgovara njegovim interesima i potrebama. Ako učenici izrađuju svaki svoju tvorevinu, odlučuju se za onu koja im se u dotadašnjem radu najviše svidjela i ponavljaju i navode što im je sve potrebno za izradu. Koriste se postojećom tehničkom dokumentacijom i rade po postojećem slikovnom predlošku ili po naučenom modelu, koristeći se potrebnim priborom i alatom, vodeći brigu o mjerama zaštite.

C. Tehnika i kvaliteta života

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TK C.8.1. Učenik predstavlja tehničku tvorevinu koju je izradio.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje tehničku tvorevinu– navodi postupak izrade tehničke tvorevine– navodi alate potrebne za izradu tehničke tvorevine– navodi postupke zaštite na radu pri izradi tehničke tvorevine	<ul style="list-style-type: none">– navodi postupke izrade tehničke tvorevine

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– predstavljanje tehničke tvorevine.

Moguća dopuna sadržaja:

– uspoređivanje izgleda odabrane tvorevine s drugim tvorevinama iste ili slične namjene.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Hrvatski jezik i Informatika. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Uporaba IKT-a, Osobni i socijalni razvoj, Učiti kako učiti, Zdravlje.

S obzirom na to da učenici od petog razreda predstavljaju svoje tvorevine, može se organizirati rad u grupama tijekom kojeg će učenici prema zadanim smjernicama učitelja dogovoriti tko će sve predstavljati određene tvorevine, kome kada, gdje i kako, što im je sve za prezentaciju potrebno, ovisno o jakim stranama učenika i njihovim interesima. O svakoj odluci obavješćuju učitelja koji slijedom zapisuje potrebne podatke. Učenici na temelju navedenog mogu uz smjernice učitelja izraditi pozivni plakat za učenike nekog razreda, škole (integrirani ili projektni dan), roditelje, predstavnike lokalne zajednice i sl. Učenicima je potrebno osigurati vrijeme pripreme uz međusobnu podršku i podršku učitelja, provesti organizaciju i osigurati potrebne neometane uvjete predstavljanja tvorevine.

<p>PP OŠ TK C.8.2. Učenik navodi dobrobiti, izvore opasnosti, mjere zaštite, pravilne postupke uporabe i održavanja tehničkih tvorevina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – navodi namjenu tehničkih tvorevina u kućanstvu – navodi postupke sigurne i pravilne uporabe tehničkih tvorevina u kućanstvu – navodi postupke osnovnog održavanja tehničkih tvorevina u kućanstvu – opisuje potrebne radnje u slučaju nekontroliranoga istjecanja vode ili plina, požara i drugih nepogoda – navodi opasnosti od električne energije – navodi pravilno zbrinjavanje tehničkih tvorevina – navodi zanimanja iz područja proizvodnje i održavanja tehničkih tvorevina u kućanstvu 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi neke osnovne dobrobiti, izvore opasnosti, mjere zaštite, pravilne postupke uporabe i održavanja tehničkih tvorevina
--	---	--

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tehničke tvorevine u kućanstvu
- sigurno rukovanje tehničkim tvorevinama u kućanstvu
- održavanje tehničkih tvorevina u kućanstvu
- izvori opasnosti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Domaćinstvo, Priroda i Hrvatski jezik. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Održivi razvoj, Zdravlje.

Učenik imenuje kućanske uređaje, pokazuje ih (neposredno ili na vizualnim prikazima) i navodi kojim se izvorima energije pojedini uređaji koriste (kod kuće može fotografirati svoje kućne uređaje te ih dostaviti učitelju koji onda fotografije objedinjuje i prezentira). Uz nadzor učitelja u kabinetu za domaćinstvo demonstrira postupke sigurnog uključivanja i isključivanja uređaja kojima se najčešće koristi (stavljanje utikača u utičnicu, izvlačenje utikača, namještanje i uključivanje štednjaka na struju ili plin, podešavanje jačine temperature pomoću regulatora itd.). Zapaža imaju li dostupne električne žice kakva oštećenja. Pri svakom postupku navodi na što je potrebno posebno paziti zbog mogućih opasnosti po njega ili druge ljude. Učeniku se mogu prezentirati tiskane upute proizvođača koje su pridružene svakom kupljenom novom uređaju. U uputama se mogu vidjeti razrađeni načini upotrebe uređaja, posebno istaknute sigurnosne mjere, načini održavanja te mjere zbrinjavanja dotrajalih uređaja. Važni dijelovi uputa mogu se čitati te se navodi mogu povezivati s iskustvima učenika. U školi uz vodstvo učitelja i domara, a kod kuće s roditeljima/starateljima, učenik može obići razvodna mjesta (primjerice, razvodna kutija, glavni ventil za vodu, kotlovnice). Posebnu pažnju treba obratiti na istaknute znakove opasnosti prilaza, otvaranja ili ulaska u prostor. S domarom škole može se organizirati razgovor o postupanjima u slučaju kvarova na kućanskim uređajima, a također se mogu pozvati stručne osobe određenih zanimanja koje otklanjaju kvarove (električar, serviser klime, elektroinstalater, vodoinstalater, elektroničar, precizni mehaničar, itd.). Važno je da učenik zna da u slučaju zapažanja bilo kakvog kvara ili neobičnosti (primjerice, čudan miris, curenje vode) obavješćuje odraslu osobu, da poznaje brojeve interventnih službi (primjerice, 112 za policiju, vatrogasce i hitnu pomoć) i pravilna postupanja u slučaju opasnih situacija (sigurno napuštanje mjesta, putovi evakuacije i sl.). S predstavnicima interventnih službi također se mogu organizirati razgovori ili posjeti njihovim stanicama (primjerice, vatrogascima, policijskoj stanici). Učenik upoznaje reciklažna mjesta (neposrednim posjetima, putem vizualnih prikaza, istraživanja, korištenjem IKT-a) te njihovu namjenu i značaj.

PP OŠ TK C.8.3.

Učenik navodi oblike energije zastupljene u kućanstvu te načine racionalne potrošnje energije i vode.

- navodi oblike energije zastupljene u kućanstvu
- navodi mjerne uređaje za potrošnju energije i vode u kućanstvu
- navodi načine racionalnoga korištenja energijom i vodom
- opisuje potrebne radnje u slučaju nekontroliranoga istjecanja vode ili plina, požara i drugih nepogoda

- povezuje oblike energije s nekim mjernim uređajima u kućanstvu i načinima racionalne potrošnje

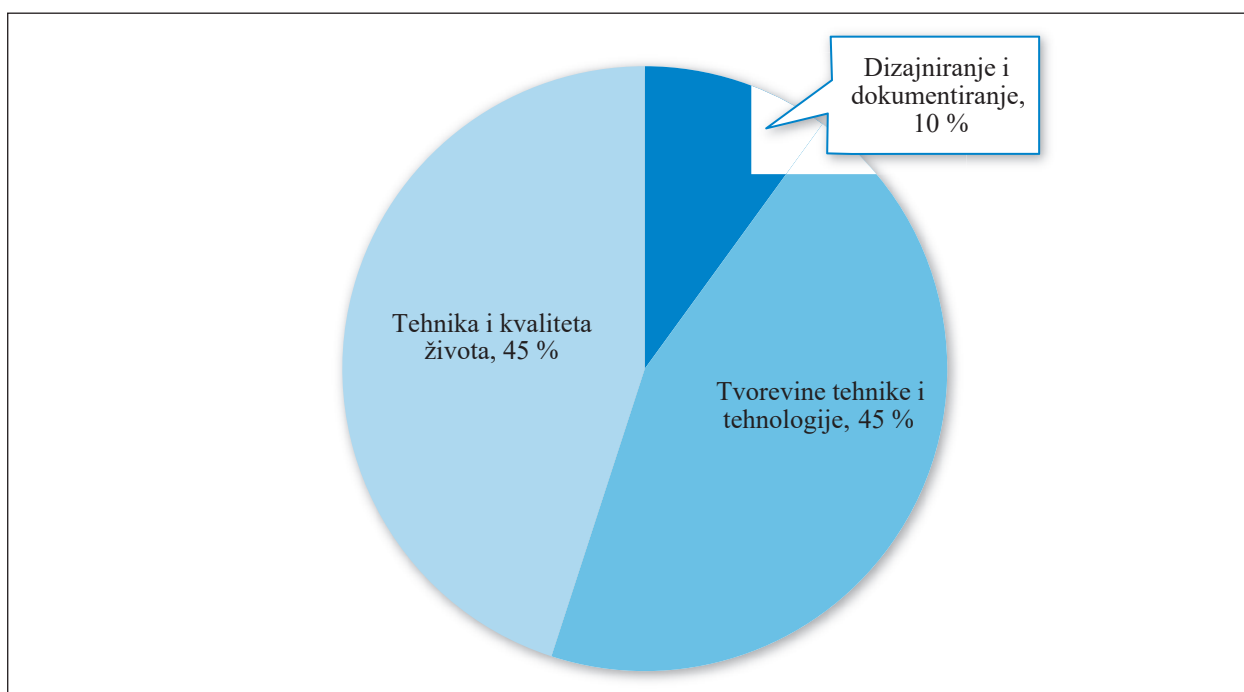
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- mjerni uređaji u kućanstvu
- racionalno korištenje energije i vode.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Domaćinstvo, Priroda i Hrvatski jezik. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje i Održivi razvoj.

Pomoću vizualnih prikaza učenik ponavlja mjesta dobivanja određenih vrsta energije koja se proizvodi u strogo kontroliranim uvjetima (proizvodnja struje, plina, vodocrpilišta). Korištenjem IKT-om ili neposrednim radom učenik može uparivati slike kućanskih uređaja s mogućim izvorima energije. Važno je da učenik poveže trošenje energije s obračunom potrošnje i mjerama štednje. U tu svrhu upoznaje mjerna mjesta u domu i školi (vodomjer, električno i plinsko brojilo). U kući uz pomoć roditelja/staratelja, a u školi učitelja i domara prati potrošnju određenih energenata u dogovorenom razdoblju (zapisuje stanje na mjernom mjestu i očitava potrošnju nakon, primjerice, tjedna ili dva i uspoređuje razlike). Pregledava i uspoređuje račune za potrošenu struju, vodu ili plin za dva ili više obračunskih razdoblja. Usmjerava mu se pažnja na razlike u potrošnji koje su posebno velike ako se uspoređuje zimska i ljetna potrošnja. Učenik uz podršku učitelja može izraditi tekstualno-slikovni plakat o izvorima/vrstama energije, najčešćim trošilima i mjerama štednje (izbjegavanje nepotrebnog trošenja vode, struje, plina, korištenje trošilima u određenim razdobljima zimi i ljeti) te dobrobitima i opasnostima. Može samostalno izraditi znakove upozorenja u vidu slike ili kratke upute koja se postavlja na mjesto važno za potrošnju određenog energenta (primjerice, „zatvori slavinu”, „gasi svjetlo”).

Slika 5. Struktura nastavnog predmeta Tehnička kultura tijekom četvrte godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu srednje škole – 35 sati

A. Dizajniranje i dokumentiranje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK A.1.1. Učenik se koristi tehničkom dokumentacijom na primjerima iz svakodnevnog života.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi pribor za tehničko crtanje – prepoznaje različite vrste crta – razlikuje skicu od tehničkog crteža – navodi sadržaj tehničke dokumentacije – razlikuje tehničku dokumentaciju (radionički crtež, sastavni crtež) – navodi primjere tehničke dokumentacije iz svakodnevnog života – navodi osnovne podatke iz jednostavne tehničke dokumentacije 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje tehničku dokumentaciju iz svakodnevnog života

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pojam i vrste tehničkog crteža
- pribor za tehničko crtanje
- vrste crta u tehničkom crtanju
- tehnička dokumentacija – pojam i primjeri primjene u svakodnevnom životu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika i Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj (B.4.2. suradnički uči i radi u timu).

Učeniku je potrebno pripremiti različite vrste tehničkih crteža (radionički – prikaz pojedine pozicije i sastavni – upute za sastavljanje dijelova u cjelinu) te primjere jednostavne tehničke dokumentacije koji su u uporabi u svakodnevnom životu (primjerice, stol, polica). Na njima prepoznaje osnovne vrste crta te samostalno isprobava crtanje tehničkim priborom (dva trokuta, ravnalo), upoznaje simbole te čita osnovne podatke iz tehničke dokumentacije (primjerice, upute za sastavljanje nekog dijela namještaja).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK A.1.2. Učenik mjeri duljinu i bilježi izmjereno.	<ul style="list-style-type: none"> – mjeri dimenzije jednostavne tehničke tvorevine – navodi i razlikuje mjerne jedinice za duljinu: metar, centimetar i milimetar – na primjeren se način koristi mjernim spravama – izmjereno bilježi na pripremljenu dokumentaciju 	<ul style="list-style-type: none"> – mjeri duljinu u jednostavnom okružju i bilježi izmjereno

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– mjerenje i bilježenje izmjerenog – mjerenje duljine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika i Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj (osr B.4.2. suradnički uči i radi u timu).

Preporuka je odgojno-obrazovni ishod ostvarivati nakon usvojenosti ishoda učenja u Matematici.

Učenik upoznaje i manipulira mjernim spravama (trokut, ravnalo, metar za mjerenje duljine). Učenik mjeri (visinu, duljinu, širinu) kutiju za cipele, školsku klupu, ormar u učionici te bilježi rezultate i uspoređuje točnost mjerenja. Upoznaje situacije iz svakodnevnog života kad je potrebno mjeriti duljinu (mjerenje dimenzija namještaja, mjerenje prostora u koji treba smjestiti namještaj).

B. Tvorevine tehnike i tehnologije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK B.1.1. Učenik razlikuje vrste materijala i navodi njihova osnovna svojstva u stambenom prostoru i okućnici.	– razlikuje vrste materijala: metal, drvo, podloge mineralnog sastava, staklo, plastika, guma – navodi primjere primjene za pojedini materijal – navodi osnovna svojstva materijala (drvo, metal, plastične materijale)	– identificira i opisuje vrste materijala u svakodnevnom okruženju

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– vrste materijala/podloga u stambenom prostoru i okućnici: metal, drvo, podloge mineralnog sastava, staklo, plastika, guma

– osnovna svojstva materijala/podloga u stambenom prostoru i okućnici: metal, drvo, plastika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Učiti kako učiti (uku C.4/5.1. vrijednost učenja – učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život) i Održivi razvoj (odr B.4.1. djeluje u skladu s načelima održivoga razvoja s ciljem zaštite prirode i okoliša).

Učenik obilazi školsku zgradu te utvrđuje od kojih su materijala izrađena vrata na učionici, školska klupa, prozor, kakve su obloge na zidovima u sanitarnom čvoru. Učenik uspoređuje svojstva drva, metala i plastike (tvrdoća, izgled, porijeklo, vodič električne energije, izolator električne energije, otpornost na habanje, otpornost na vanjske utjecaje).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK B.1.2. Učenik primjenjuje tehnike ličenja, održavanja i obnavljanja podloga i obloga u stambenom prostoru i okućnici.	– navodi svrhu ličenja, održavanja i obnavljanja podloga – priprema podlogu za ličenje (metal, drvo) – odabire odgovarajući premaz i alat – liči uz korištenje kistom i valjčićem – nakon rada pere alat i čisti radni prostor – primjenjuje pravila zaštite na radu	– primjenjuje jednostavne tehnike ličenja, održavanja i obnavljanja podloga i obloga u stambenom prostoru i okućnici

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– ličenje, održavanje i obnavljanje podloga, obloga u stambenom prostoru i okućnici.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Zdravlje (zdr A.4.3 objašnjava utjecaj pravilne osobne higijene i higijene okoline na očuvanje zdravlja) i Održivi razvoj (odr B.4.1. djeluje u skladu s načelima održivoga razvoja s ciljem zaštite prirode i okoliša).

Učenik priprema podlogu za ličenje (drvenu kutiju, malu drvenu ogradu te dio zida u učionici, školske klupe, klupe u parku, stolice), odabire premaz i alat za ličenje (kist, valjak), liči odabrani predmet, čisti alat te radni prostor, vodeći računa o primjeni zaštite na radu te ekološkom zbrinjavanju otpada.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK B.1.3. Učenik prepoznaje električne instalacije u kućanstvu i navodi izvore energije u kućanstvu.	– učenik navodi elemente kućne električne instalacije (utičnica, prekidač, kablovi, osigurači, razvodna kutija) – razlikuje materijale prema električnoj vodljivost – navodi ulogu osigurača – mijenja žarulju – upotrebljava električne instalacije i uređaje na siguran način – navodi i razlikuje izvore energije u kućanstvu (električna energija, drvo, plin)	– opisuje električne instalacije u kućanstvu i izvore energije u kućanstvu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– električne instalacije u kućanstvu

– izvori energije u kućanstvu (električna energija, drvo, plin).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj (osr A.4.1. razvija sliku o sebi).

U zadanom prostoru (učionica, hodnik, kuhinja, ured) učenik pronalazi elemente kućne električne instalacije (utičnica, prekidač, kablovi, osigurači, razvodna kutija). Razlikuje materijale prema električnoj vodljivosti (metali) od izolatora (plastika, drvo). Na pripremljenom grlu sijalice učenik vježba izmjenu sijalice, vodeći računa o sigurnosti. Učenik navodi izvore energije u kućanstvu (električna energija, drvo, plin) te moguće opasnosti pri njihovoj uporabi.

C. Tehnika i kvaliteta života

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK C.1.1. Učenik demonstrira sigurno sudjelovanje u prometu primjenom prometnih pravila i propisa.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje sudionike u prometu– prepoznaje osnovnu prometnu regulaciju (pješački prijelaz, semafor, prometni znakovi)– navodi osnovna prometna pravila– navodi opasna ponašanja pri kretanju pješaka, biciklista i vozača električnih romobila u prometu	<ul style="list-style-type: none">– demonstrira osnove sigurnog sudjelovanja u prometu primjenom prometnih pravila i propisa

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sigurno sudjelovanje u prometu (pješaci, biciklisti, vozači električnih romobila – prometni znakovi i osnovni propisi).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Informatika. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Zdravlje (B.4.1/B. razvija tolerantan odnos prema drugima i B.4.3 analizira uzroke i posljedice određenih rizičnih ponašanja i ovisnosti) te Osobni i socijalni razvoj (A.4.2. upravlja svojim emocijama i ponašanjem i B.4.1. uviđa posljedice svojih i tuđih stavova/postupaka i izbora te C.4.1. prepoznaje i izbjegava rizične situacije u društvu i primjenjuje strategije samozaštite).

Ovisno o uvjetima predlaže se uporaba prometnih poligona, uključivanje u promet kao pješaka uz nadzor nastavnika te primjena informacijske i komunikacijske tehnologije u simulacijama prometnih situacija.

C. Tehnika i kvaliteta života

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK C.1.2. Učenik pravilno razvrstava i zbrinjava otpad.	<ul style="list-style-type: none">– navodi svrhu razvrstavanja i zbrinjavanja otpada– razlikuje vrste otpada (papir, plastika, biootpad, mješoviti otpad, baterije, lijekovi, tkanine)– odlaže pojedine vrste otpada u odgovarajuće spremnike– navodi svrhu reciklažnog dvorišta– navodi svrhu kompostiranja	<ul style="list-style-type: none">– pravilno razvrstava otpad

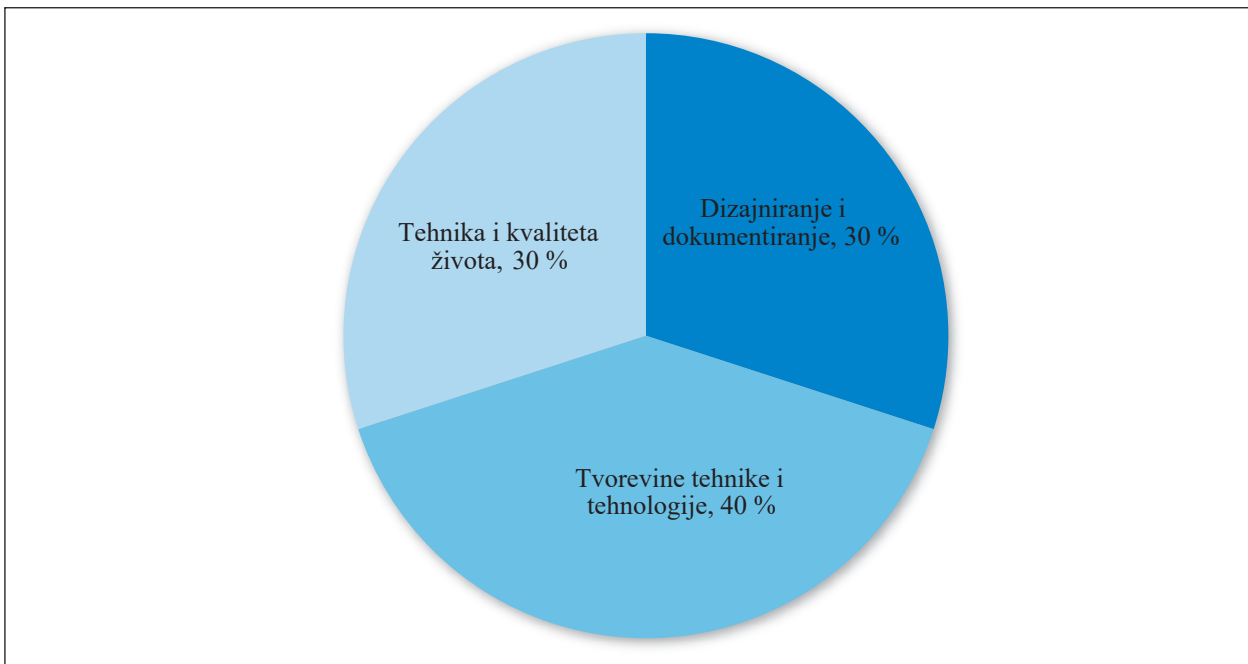
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- razvrstavanje i zbrinjavanje otpada.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Čovjek i okolina, Etika te Satom razrednika. Povezanost s međupredmetnim temama Zdravlje (zdr A.4.3. objašnjava utjecaj pravilne osobne higijene i higijene okoline na očuvanje zdravlja) i Osobni i socijalni razvoj (osr A.4.3. razvija osobne potencijale; osr C.4.2. upućuje na međuovisnost članova društva i proces društvene odgovornosti).

Učeniku se prezentiraju različite vrste otpada (papir, plastika, biootpad, mješoviti otpad, baterije, lijekovi, tkanine) te načini zbrinjavanja otpada u njihovoj lokalnoj sredini (gradu, selu, kvartu). Primjerice, za svakog učenika pripremi se vrećica s različitim vrstama otpada te papir u boji spremnika za odlaganje otpada. Učenik otpad iz svoje vrećice pridružuje papiru u boji odgovarajućeg spremnika za pojedinu vrstu otpada. Također je moguća primjena informacijske i komunikacijske tehnologije u simulacijama razvrstavanja otpada.

Slika 6. Struktura nastavnog predmeta Tehnička kultura tijekom prve godine učenja i poučavanja u srednjoj školi

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu srednje škole – 35 sati

A. Dizajniranje i dokumentiranje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK A.2.1. Učenik iskazuje iz tehničke dokumentacije osnovne upute za uporabu kućanskih alata i uređaja.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje način uporabe jednostavnih alata na primjeren način (odvijač, čekić, ključevi, kombinirana kliješta, škare)– iz tehničke dokumentacije iskazuje osnovne upute za uporabu jednostavnijih uređaja (mikser, bušilica, kuhalo za vodu, glačalo, toster)– iz tehničke dokumentacije iskazuje osnovne upute za uporabu složenijih kućanskih uređaja (hladnjak, pećnica, štednjak, mikrovalna pećnica, perilica suđa, perilica rublja, kosilica za travu, usisavač prašine)	<ul style="list-style-type: none">– iskazuje iz tehničke dokumentacije osnovne upute za uporabu jednostavnih alata i uređaja

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– tehnička dokumentacija – uporaba uputa za uporabu kućanskih alata, aparata i uređaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj (osr B.5.2. suradnički uči i radi u timu).

Preporuka je odgojno-obrazovni ishod ostvarivati zajedno s domenom C – tehničke tvorevine u kućanstvu – pravilna uporaba na siguran način. Preporuka je ponoviti ishode učenja vezane za tehničko dokumentiranje iz 1. razreda. Treba vježbati korištenje uputama za uporabu osnovnih kućanskih uređaja (primjerice, hladnjak, štednjak, perilica rublja, perilica suđa, usisavač, kuhalo za vodu, aparat za kavu, aku i/ili električna bušilica, kosilica za travu). Potrebno je usmjeravati pažnju na prikaze dijelova uređaja koji se možda trebaju sklopiti, na upute kako se pravilno koristiti uređajem, na upute kako ga pravilno održavati, na upute o postupanju ako uređaj ne radi kako treba. Prema materijalnim uvjetima škole treba vježbati uporabu nekog od uređaja (primjerice, rad s kosilicom za travu, uporaba kuhala za vodu, uporaba akumulatorske bušilice). Upućuje se učenika da uočava kvar, ali i na to da ga nikako ne pokušava popravljati sam, nego da prijavljuje kvar na uređaju.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK A.2.2. Učenik opisuje tlocrt stambenog prostora.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje tlocrt i povezuje sa stvarnim prostorom – prepoznaje osnovne simbole u graditeljskom crtežu (tlocrtu) – povezuje tlocrt stambenog prostora sa stvarnim prostorom 	– opisuje tlocrt jednostavnoga stambenog prostora

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– tlocrt – pojam i snalaženje na primjerima tlocrta stambenih prostora.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj (osr B.5.2. suradnički uči i radi u timu).

Učenik upoznaje pojam i primjere tlocrta učionice i ostaloga školskog prostora. Prepoznaju osnovne simbole (zidove, prozore, vrata, stepenice) u graditeljskom crtežu (tlocrtu). Vježba povezivanje tlocrta stambenog prostora sa stvarnim prostorom i snalaženje na tlocrtima na različitim primjerima stambenog prostora.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK A.2.3. Učenik izračunava površinu zadane plohe.	<ul style="list-style-type: none"> – mjeri dimenzije zadane plohe – navodi mjernu jedinicu za površinu metar kvadratni – na primjeren se način koristi mjernim spravama – izmjereno bilježi na pripremljenu dokumentaciju – izračunava površinu zadane plohe prema izmjerenim dimenzijama 	– izračunava površinu pravokutnika i kvadrata uz pomoć kalkulatora i podsjetnika

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– mjerenje i bilježenje izmjerenog – izračun površine zadane plohe (primjerice, podova, zidova i stropova).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika i Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj (osr B.5.2. suradnički uči i radi u timu).

Preporuka je odgojno-obrazovni ishod obrađivati izračunavanjem površine u TK nakon što se obradi u Matematici.

Učenik manipulira mjernim spravama za mjerenje duljine. Nakon izmjerene visine i širine zadane plohe, primjerice, nekog zida u učionici, vježba izračunavanje površine tog zida (uz pomoć strategija učenja kojima se koristi i u Matematici – prema potrebi uz pomoć kalkulatora i podsjetnika s formulama). Upoznaje situacije iz svakodnevnog života kad je potrebno izračunati površinu (kupnja pločica, parketa, kupovina boje za zidove).

B. Tvorevine tehnike i tehnologije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK B.2.1. Učenik opisuje instalacije grijanja i hlađenja u kućanstvu.	<ul style="list-style-type: none">– navodi vrste instalacija grijanja i hlađenja u kućanstvu– podešava grijača tijela i uređaje za hlađenje u kućanstvu na odgovarajući način– navodi primjere automatike u kućanstvu (automatska rasvjeta, otvaranje vrata)– navodi primjere za podešavanje odgođenog uključivanja uređaja	<ul style="list-style-type: none">– imenuje instalacije grijanja i hlađenja u kućanstvu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- instalacije grijanja i hlađenja u kućanstvu
- primjeri automatike u kućanstvu (podešavanje grijanja i hlađenja, automatska rasvjeta).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Učiti kako učiti (uku C.4/5.1. vrijednost učenja – učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život).

Učenik upoznaje vrste instalacija grijanja i hlađenja u kućanstvu, vježba podešavati grijača tijela i uređaje za hlađenje u školskom prostoru na odgovarajući način, upoznaje primjere automatike (automatska rasvjeta, otvaranje vrata). Učenika se upućuje na vježbanje podešavanja grijača tijela i uređaja za hlađenje u kućanstvu uz pomoć odraslih osoba.

C. Tehnika i kvaliteta života

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK C.2.1. Učenik se koristi kućanskim alatom i uređajem prema pratećoj tehničkoj dokumentaciji.	<ul style="list-style-type: none">– koristi se jednostavnim alatom na primjeren način (odvijač, čekić, ključevi, kombinirana kliješta, škare)– koristi se tehničkom dokumentacijom – uputom za uporabu jednostavnijih uređaja (mikser, bušilica, kuhalo za vodu, glačalo, toster)– koristi se tehničkom dokumentacijom – uputom za uporabu složenijih kućanskih uređaja (hladnjak, pećnica, štednjak, mikrovalna pećnica, perilica suda, perilica rublja, kosilica za travu, usisavač prašine)– pravilno rukuje alatom i priborom– primjenjuje pravila zaštite na radu– prepoznaje neispravan rad uređaja	<ul style="list-style-type: none">– koristi se jednostavnim kućanskim alatima i uređajima prema pratećoj tehničkoj dokumentaciji

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– tehničke tvorevine u kućanstvu – pravilna uporaba na siguran način prema priloženoj tehničkoj dokumentaciji.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Učiti kako učiti (uku D.4/5.2. suradnja s drugima – učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć).

Povezano je s domenom A. Tehnička dokumentacija – upute za uporabu kućanskih uređaja.

Učenik upoznaje osnovne kućanske uređaje (primjerice, hladnjak, štednjak, perilica rublja, perilica suđa, usisavač, kuhalo za vodu, aparat za kavu, aku i/ili električna bušilica, kosilica za travu) te njihovu namjenu. Upoznaje osnovna načela rada pojedinog uređaja. Prema materijalnim uvjetima škole vježba uporabu nekog uređaja (primjerice, rad s kosilicom za travu, uporaba kuhala za vodu, uporaba akumulatorske bušilice). Upoznaje izvore opasnosti u kućanstvu, mjere zaštite i pravilne postupke održavanja tehničkih tvorevina u kućanstvu.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK C.2.2. Učenik primjenjuje tehnike recikliranja i obnavljanja starih predmeta.	– navodi svrhu recikliranja i obnavljanja – navodi primjere recikliranja i obnavljanja – primjenjuje jednostavnu tehniku obnavljanja starog predmeta po izboru uz odgovarajuće alate i materijale – primjenjuje pravila zaštite na radu	– primjenjuje jednostavne tehnike recikliranja i obnavljanja starih predmeta

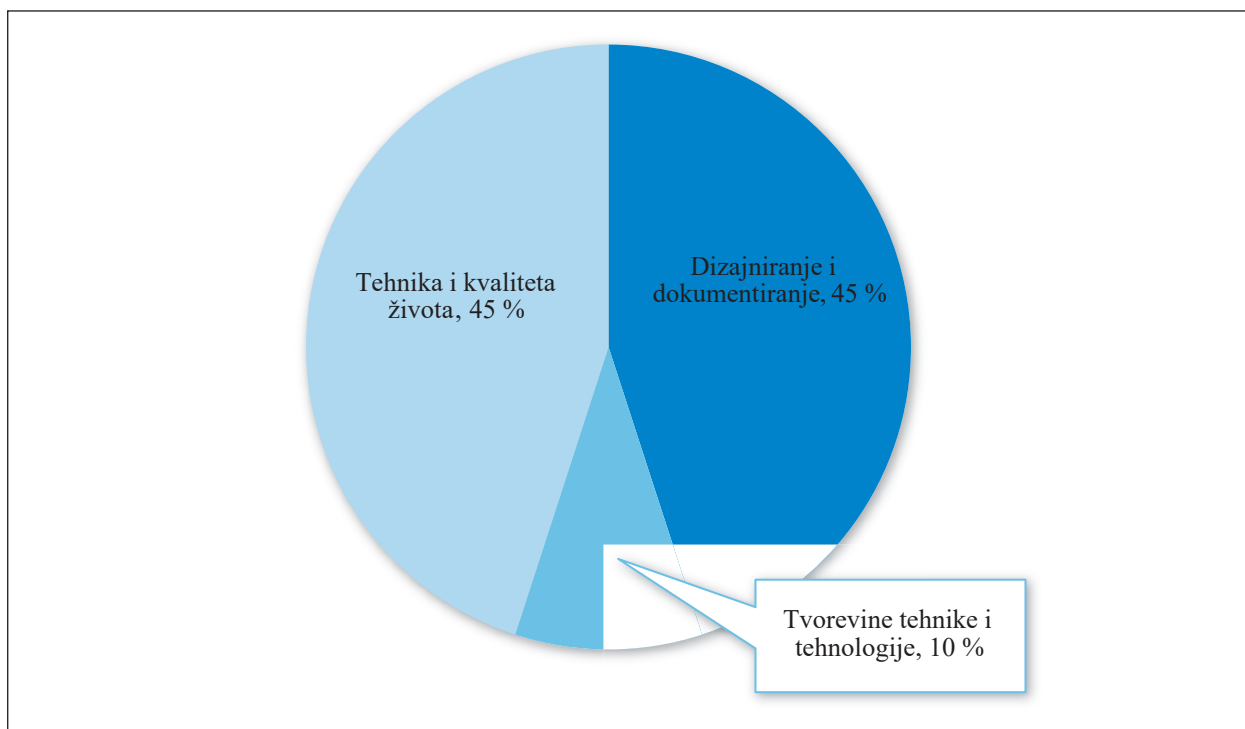
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– recikliranje i obnavljanje starih predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Zdravlje (zdr B.5.1/C. odabire ponašanja koja isključuju bilo kakav oblik nasilja) te Održivi razvoj (odr B.5.3. sudjeluje u aktivnostima u školi i izvan škole za opće dobro).

Učenik upoznaje svrhu i primjere recikliranja i obnavljanja starih predmeta. Upoznaje jednostavne tehnike obnavljanja starih predmeta te primjenjuje jednu po izboru i mogućnostima škole, primjerice, skidanje stare boje na predmetu i nanošenje nove, prenamjena staroga uporabnog predmeta u ukrasni predmet.

Slika 7. Struktura nastavnog predmeta Tehnička kultura tijekom druge godine učenja i poučavanja u srednjoj školi

A. Dizajniranje i dokumentiranje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK A.3.1. Učenik izrađuje tehničku tvorevinu prema tehničkoj dokumentaciji.	<ul style="list-style-type: none"> – izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu prema tehničkoj dokumentaciji – odabire odgovarajući pribor i alat – pravilno rukuje alatom i priborom – primjenjuje pravila zaštite na radu – izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu prema tehničkoj dokumentaciji 	– izrađuje jednostavnu tehničku tvorevinu prema tehničkoj dokumentaciji

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– izrada jednostavne tehničke tvorevine prema tehničkoj dokumentaciji – upute za sklapanje uporabnog predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulum predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj (osr B.5.2. suradnički uči i radi u timu).

Potrebno je vježbati uporabu uputa za sklapanje nekoga uporabnog predmeta ili namještaja na jednostavnijim primjerima te na jednom primjeru izraditi tvorevinu (uporabni predmet) prema uputama. Ta tvorevina treba biti jednostavna za sklapanje uz moguću uporabu alata (ovisno o mogućnostima učenika), primjerice, jednostavna polica, stolić, kućica za ptice, sklopiva kartonska kutija.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK A.3.2. Učenik izračunava obujam zadannog tijela.	<ul style="list-style-type: none"> – mjeri dimenzije zadanog tijela – navodi mjernu jedinicu za obujam – metar kubni – na primjeren se način koristi mjernim spravama – izmjereno bilježi na pripremljenu dokumentaciju – izračunava obujam zadanog tijela prema izmjerenim dimenzijama 	– izračunava obujam kocke i kvadra uz pomoć kalkulatora i podsjetnika

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– mjerenje i bilježenje izmjerenog – izračun obujma.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika i Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj (osr B.5.2. suradnički uči i radi u timu).

Preporuka je odgojno-obrazovni ishod obrađivati nakon što se obradi u Matematici. Učenik manipulira mjernim spravama za mjerenje duljine. Nakon izmjerene duljine, visine i širine, primjerice, neke veće kartonske kutije ili ormara u učionici, vježba izračunavanje obujma te kutije ili ormara (uz pomoć strategija učenja kojima se koristi i u Matematici – kalkulator i podsjetnik s formulama). Upoznaje situacije iz svakodnevnog života kad je potrebno izračunati obujam (kupnja drva za ogrjev, kupnja građevinskog materijala – pijesak, cement). Učenik uočava kako se potrošnja vode izražava u mjernim jedinicama za obujam.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK A.3.3. Učenik opisuje postupak očitavanja, bilježenja i dojavljivanja stanja potrošnje energenata i vode.	<ul style="list-style-type: none">– navodi mjerne uređaje za potrošnju energenata i vode u kućanstvu– primjenjuje postupak očitavanja, bilježenja i dojavljivanja stanja potrošnje plina– primjenjuje postupak očitavanja, bilježenja i dojavljivanja stanja potrošnje električne energije– primjenjuje postupak očitavanja, bilježenja i dojavljivanja stanja potrošnje vode– prepoznaje neispravan rad mjernog uređaja za očitavanje energenata i vode	– uz podsjetnik primjenjuje postupak očitavanja i bilježenja stanja potrošnje energenata i vode

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– postupak očitavanja, bilježenja i dojavljivanja stanja potrošnje energije i vode.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetima Matematika i Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Učiti kako učiti (uku C.4/5.1. vrijednost učenja – učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život).

Učenik se upoznaje s različitim vrstama brojila (jednotarifno i višetarifno brojilo potrošnje električne energije, vodomjeri, plinsko brojilo) u kućanstvima te ih vježba očitavati i bilježiti očitavanje (u školskom okruženju uz nastavnika te kod kuće uz pomoć odrasle osobe). Uz navedeno, upućuje ga se na štednju električne energije uporabom pojedinih kućanskih uređaja tijekom niže dnevne tarife u kućanstvima s višetarifnim brojilom.

B. Tvorevine tehnike i tehnologije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK B.3.1. Učenik primjenjuje tehnike ličenja, održavanja i obnavljanja podloga i obloga mineralnog sastava u stambenom prostoru i okućnici.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi svrhu ličenja, održavanja i obnavljanja podloga mineralnog sastava – nabraja postupke pripreme podloge za ličenje – izvodi pripremu i zaštitu radnog prostora za ličenje – odabire odgovarajući premaz i alat – liči uz korištenje odgovarajućim alatom – nakon rada pere alat i čisti radni prostor 	<ul style="list-style-type: none"> – primjenjuje jednostavne tehnike ličenja, održavanja i obnavljanja podloga i obloga mineralnog sastava u stambenom prostoru i okućnici

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste i svojstva materijala/podloga u stambenom prostoru i okućnici (mineralne podloge – kamen, žbuka, gipsane ploče, beton)
- osnovni postupci ličenja, održavanja i obnavljanja mineralnih podloga u stambenom prostoru i okućnici.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Učiti kako učiti (uku D.4/5.2. suradnja s drugima – učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć).

Priprema se i zaštićuje radni prostor zaštitnim folijama i pik trakama. Liči se unaprijed pripremljena gipsana ploča manje površine valjčićem, kistom. Nakon ličenja treba oprati alat i očistiti radni prostor.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK B.3.2. Učenik opisuje vodovodne instalacije u kućanstvu.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi elemente vodovodne instalacije u kućanstvu – skida kamenac s mrežice za slavinu – mijenja gumicu za slavinu – mijenja glavu tuša – prepoznaje neispravan rad vodokotlića, slavine – navodi načine čišćenja odvoda u kupaonici i kuhinji – navodi načine održavanja vodovodnih instalacija u kućanstvu – upotrebljava vodovodne instalacije i uređaje na siguran način 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje vodovodne instalacije u kućanstvu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vodovodne instalacije u kućanstvu
 - sitni popravci na vodovodnim instalacijama
 - uporaba vodovodnih instalacija i uređaja na siguran način.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnikom predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj (A.5.3. razvija svoje potencijale).

Učenik upoznaje elemente vodovodne instalacije u kućanstvu. Vježba izvedbu sitnih popravaka (skidanje kamenca s mrežice za slavinu, mijenjanje gumice za slavinu, mijenjanje glave tuša). Upoznaje znakove neispravnog rada vodokotlića, slavine, način čišćenja odvoda u kupaonici i kuhinji, način održavanja vodovodnih instalacija u kućanstvu. Upoznaje korištenje vodovodnim instalacijama i uređajima na siguran način.

C. Tehnika i kvaliteta života

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK C.3.1. Učenik opisuje rukovanje alatima i uređajima struke na siguran način.	<ul style="list-style-type: none">– nabraja alate i uređaje struke za koju se obrazuje– opisuje rukovanje pojedinim alatima i uređajima na siguran način– prikazuje pravilno rukovanje alatima i uređajima struke uz pomoć prezentacije, plakata– nabraja opasnosti pri rukovanju alatima i uređajima struke– prezentira pravila zaštite na radu, zaštitnu odjeću i opremu	<ul style="list-style-type: none">– opisuje rukovanje jednostavnim alatima i uređajima struke na siguran način

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tehničke tvorevine u zanimanju – pravilna uporaba na siguran način.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulumom predlaže se suradnja s nastavnikom predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnom temom Zdravlje (zdr C.5.1/C. opisuje profesionalne rizike pojedinih zanimanja).

Učenika se potiče na iskazivanje ishoda učenja iz strukovnih predmeta o uporabi tehničkih tvorevina u struci za koju se obrazuje na siguran način. Primjerice, učenik navedeno iskazuje uz pomoć prezentacije, plakata ili same manipulacije konkretnim alatom ili uređajem. Učenik prezentira pravila zaštite na radu, zaštitnu odjeću i opremu kojom se koristi u struci. Učenik upoznaje druge učenike s opasnostima pri rukovanju alatima i uređajima iz svoje struke.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ TK C.3.2. Učenik navodi primjere održivog razvoja s ciljem zaštite prirode i okoliša.	<ul style="list-style-type: none"> – nabraja dobrobiti primjene električnih uređaja – navodi postupke pravilne uporabe i potrebu održavanja električnih uređaja – navodi primjere mogućih štetnih učinaka na prirodni okoliš i mjere zaštite – navodi postupke zbrinjavanja neispravnih uređaja – nabraja primjere održivog razvoja 	– navodi primjere održivog razvoja u poznatom okružju s ciljem zaštite prirode i okoliša

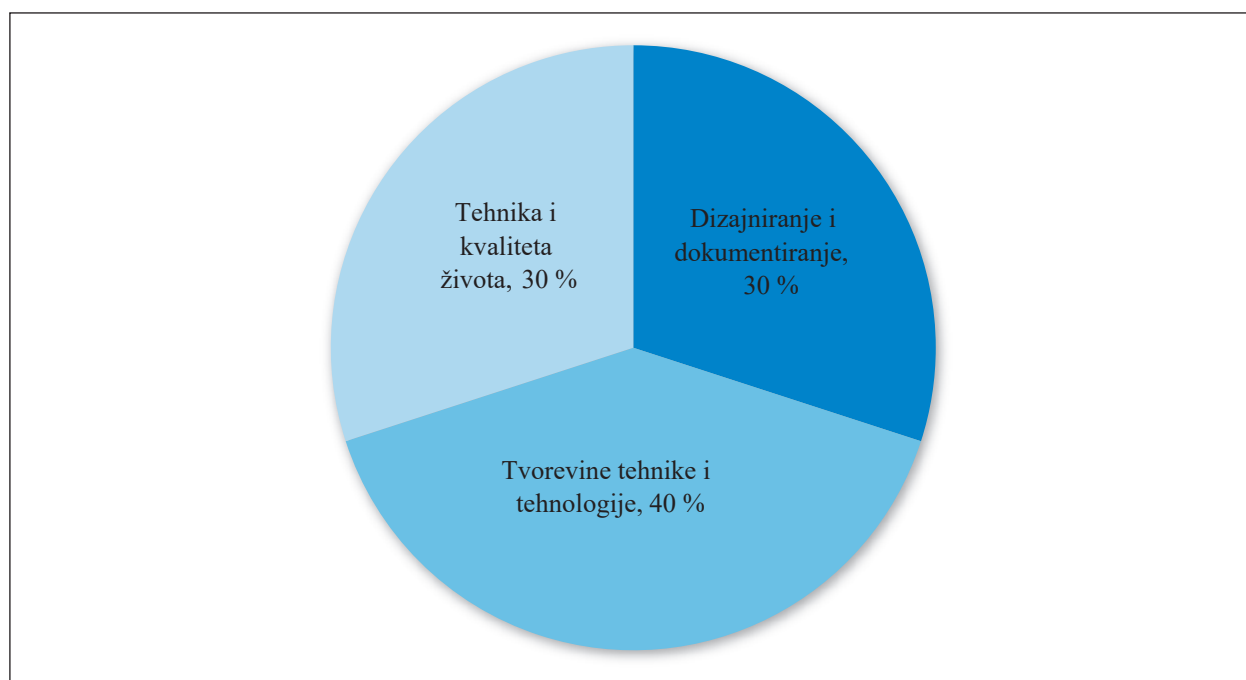
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– primjeri održivog razvoja s ciljem zaštite prirode i okoliša.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesu učenika i aktivnostima predviđenim školskim kurikulum predlaže se suradnja s nastavnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama. Ostvaruje se povezanost s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj (osr A.5.3. razvija svoje potencijale) i Održivi razvoj (odr B.5.3. sudjeluje u aktivnostima u školi i izvan škole za opće dobro).

Učenik upoznaje dobrobiti primjene električnih uređaja (štednjak, hladnjak, sušilo za kosu, kuhalo za vodu), postupke pravilne uporabe i potrebu održavanja električnih uređaja, primjere mogućih štetnih učinaka na prirodni okoliš (onečišćenje okoliša, zagrijavanje) i mjere zaštite (isključivanje uređaja kojim se ne koristi), postupke zbrinjavanja neispravnih uređaja te primjere održivog razvoja.

Slika 8. Struktura nastavnog predmeta Tehnička kultura tijekom treće godine učenja i poučavanja u srednjoj školi

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Tehnička kultura nastavni je predmet povezan sa svim drugim nastavnim predmetima, a time i područjima kurikula te svim međupredmetnim temama.

Najizraženija povezanost u osnovnoj školi je s predmetima matematičkoga i prirodoslovnog područja Matematikom i Prirodom jer se tehničke zakonitosti i djelovanje tehničkih tvorevina temelje na prirodnim zakonitostima.

U osnovnoj i srednjoj školi predmeti jezično-komunikacijskoga područja poput Hrvatskoga jezika, kao i Informatika, povezani su s Tehničkom kulturom zbog usmjerenosti na razvijanje komunikacijskih vještina, što uključuje usmeno i pisano (i grafičko) izražavanje i dokumentiranje, odnosno prezentiranje uz primjenu stručnoga nazivlja.

Predmeti društveno-humanističkoga područja Društvo i Domaćinstvo povezani su s Tehničkom kulturom spoznajama o utjecajima i važnosti tehnike i tehnologije u industriji, proizvodnji i svakodnevnom životu čovjeka.

Vjeronauk može biti povezan s Tehničkom kulturom u izradi vjerskih obilježja, aktivnostima i radionicama izrade igračaka i predmeta namijenjenih potrebitima.

U osnovnoj školi Likovna kultura ima izražene poveznice s Tehničkom kulturom, u prvome redu s razvojem estetske osjetljivosti, grafičkim dizajnom, crtanjem, modeliranjem i građenjem te razvojem motorike i psihomotorike.

Motorika se razvija i u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture u kojoj su važne spoznaje učenika o umaranju i očuvanju zdravlja pri radu te vještinama razgibavanja i otklanjanja umora do kojih dolazi u radu učenika i budućemu profesionalnomu radu.

U srednjoj školi najizraženija je povezanost Tehničke kulture sa strukovnim predmetom Tehnologija zanimanja – strukovni sadržaji s vježbama i Stručnom praksom budući da se svaka struka dobrim dijelom temelji na primjeni tehnike i tehnoloških procesa pri radu, a također su iznimno važne spoznaje o uporabi tehnike na siguran način.

Na sličan način u srednjoj školi primjenu imaju i znanja i vještine stečene u Matematici.

U srednjoj školi nastavni predmeti društveno-humanističkoga područja Čovjek i okolina te Politika i gospodarstvo povezani su s Tehničkom kulturom spoznajama o utjecajima i važnosti tehnike i tehnologije u velikim geografskim otkrićima, industrijskim revolucijama, ratovima, zatim spoznajama o međuodnosima geografskih prirodnih dobara, održivoga razvoja i proizvodnje, društvenog razvoja te odabiru i razvoju primjerenih tehnologija.

Ako su učenici uključeni u izvannastavne aktivnosti tijekom kojih se bave izradom ukrasnih i uporabnih predmeta, postoje poveznice s Tehničkom kulturom po pitanju poznavanja svojstva materijala i njegove obrade, estetske osjetljivosti, crtanja, modeliranja te razvoja motorike i psihomotorike, kako u osnovnoj tako i u srednjoj školi.

Sve međupredmetne teme također imaju poveznice s Tehničkom kulturom. Očekivanja međupredmetnih tema Učiti kako učiti, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, Poduzetništvo, Zdravlje i Građanski odgoj i obrazovanje povezujemo s odgojno-obrazovnim ishodima kurikula od 5. do 8. razreda osnovne škole, odnosno od 1. do 3. razreda srednje škole.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Učenje i poučavanje predmeta Tehnička kultura organizira se i ostvaruje prema zadanim odgojno-obrazovnim ciljevima i ishodima učenja u primjerenim uvjetima rada, a učitelji/nastavnici imaju mogućnost odabira različitih pristupa u skladu s potrebama, interesima i razinama znanja i vještina učenika kao i uvjetima rada. Uvažavajući postavljena načela učenja i poučavanja, svaki učitelj/nastavnik Tehničke kulture može osmisлити izvedbu kurikula u najboljem interesu svojih učenika. Usvajanjem ishoda predmeta Tehnička kultura učenik se osposobljava i priprema za daljnje strukovno srednjoškolsko obrazovanje, odnosno za poslenje te potrebe svakodnevnog života. Daljnji tekst predstavlja smjernice i podršku u načinima organizacije učenja i poučavanja.

Iskustva učenja

Odgojno-obrazovni ciljevi i ishodi Tehničke kulture postavljeni su tako da sustavnim, cjelovitim pristupom učenju i poučavanju potiču i razvijaju kod učenika temeljne radne kompetencije uz odgovarajuću podršku. Stjecanje iskustava učenja temelji se na kontekstualnome pristupu i praktičnom radu, otkrivanju, igri i iskustvenom učenju. Učenici crtaju, obrađuju materijal, sastavljaju različite tehničke tvorevine te stječu znanja i vještine i izvode zaključke prema rezultatima provedenih ispitivanja ili samog rada uz podršku.

Razvoj kompetencija uključuju rješavanje jednostavnih problema i donošenje odluka, poticanje kritičkog mišljenja, kreativnosti, komunikacije, suradnje, upotrebe informacijsko-komunikacijske tehnologije uz osiguravanje sigurnog rada s alatima, uređajima i strojevima. Sustavno se potiče osobni i socijalni razvoj učenika i razvija društvena odgovornost nužna za uspješno učenje i rad kojim se učenik priprema za daljnje obrazovanje i potrebe svakodnevnog života.

U svrhu usvajanja potrebnih kompetencija učenika, uvjeti stjecanja iskustava učenja usmjereni su na metodičku raznovrsnost metodičkih sustava i postupaka podrške koji će učeniku osigurati najučinkovitiju i najpotpuniju pouku.

Učenje i poučavanje Tehničke kulture, a time i stjecanje potrebnih iskustava učenja, ostvaruje se procesima:

- tehničkoga dizajniranja – vizualnoga (i fizičkog) oblikovanja tehničke tvorevine
- povezivanja tehnike i tehnologije s područjem upotrebe u „stvarnom svijetu”
- jednostavnih istraživanja i razlikovanja tehničkih materijala, svojstava materijala, tehničkih tvorevina, tehnologije te utjecaja tehnike i tehnologije na okružje
- sustavnoga pristupa i usvajanja tehničkih normi, procedura, postupaka i pravila za sigurnu, odgovornu i kvalitetnu realizaciju ciljeva
- proizvodnje tehničkih tvorevina uporabom prilagođenih i dostupnih sredstava tehnike i tehnologije, primarno sa svrhom razvoja spoznajnih procesa, vještina te vrijednosnih odnosa prema radu.

Učenici su aktivni kreatori znanja koji uz pomoć učitelja/nastavnika pronalaze, razumiju i koriste se znanjem koje će im pomoći pri donošenju boljih odluka u svojem životu kako bi bili vrijedni i što samostalniji sudionici društva.

Uloga učitelja/nastavnika

Učitelj/nastavnik će u osmišljavanju postupaka usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda početi od rezultata inicijalne procjene kojom će pobliže odrediti dostignute razine, primjerice, u odnosu:

- na vještine važne za učenje (komunikacija, čitanje, pisanje, rješavanje zadataka, mjerenje, služenje radioničkim priborom, uporaba IKT-a, orijentacija u prostoru, na papiru i u vremenu i sl.)
- na strategije učenja (ponavljanje i povezivanje gradiva, izdvajanje i organizacija informacija, pohrana i prisjećanje informacija) i primjene naučenog
- na aktivnosti učenja (uključenost učenika, samostalnost, odgovornost, potrebno vrijeme za rad, korištenje materijalima i sredstvima rada, odnos prema učenju i sl.).

Na osnovu načinjene procjene učitelj/nastavnik određuje potrebe učenika, odabire te primjenjuje odgovarajuću podršku u metodama i aktivnostima učenja i vrednovanja za uspješno usvajanje kognitivnih, psihomotoričkih i afektivnih ishoda. Podrška se može odnositi:

- na perceptivnu prilagodbu (primjerice, odabir vrste materijala, grafička uredenost teksta ili prikaza, različite vrste obilježavanja materijala, skica, tehničkih crteža, sredstava, alata i opreme za rad, dodatni mediji, vizualizacija (primjerice, fotografske zbirke uzoraka materijala) i sl.)
- na govornu prilagodbu (tumačenje sadržaja u manjim dijelovima, kratke rečenice s poznatim riječima, izražajna artikulacija, jasne i kratke upute za rad, govorno usmjeravanje i sl.)
- na spoznajnu prilagodbu (od konkretnog prema slici, riječi i znaku/simbolu, isticanje ključnog, razlaganje sadržaja, radnih aktivnosti/zadatka po koracima, etapna demonstracija, uvođenje u postupak izvođenja pokusa, izrade nacrtu i tvorevina, predlošci/plakati s ključnim činjenicama, priručnici o alatima, slikovno prikazani procesi rada, predlošci za prisjećanje, povezivanje sa životom/kontekst i sl.)
- na prilagodbu zahtjeva (primjereni broj, vrsta i složenost zadataka, produljeno vrijeme rada i pauze, strategije utjecaja na ponašanje učenika i odnos prema radu, podrška u korištenju sredstvima rada, pomagalicama, asistivnom tehnologijom, IKT-om, potpomognutom komunikacijom i sl.).

Prema potrebama učenika učitelj/nastavnik će usklađivati etape predstavljanja sadržaja i razinu složenosti planiranih aktivnosti. Kao moderator će davati smjernice i poticati učenike na jednostavno istraživanje, postavljanje pitanja, nuditi im praktične vježbe u kojima će iskustvenim učenjem uz podršku u metodama rada ostvarivati planirane odgojno-obrazovne ishode učenja. U cjelokupnom procesu učenja, poučavanja i vrednovanja učitelj/nastavnik savjetuje učenike i prati ih tijekom odrastanja te im pomaže u socijalnome, emocionalnom i spoznajnom rastu.

Načini realizacije učenja i poučavanja:

- projektno učenje i poučavanje
- izolirane praktične aktivnosti (vježbe)
- „usidreno” učenje i poučavanje
- uslužno i radno zasnovano učenje
- učenička produkcija dobara ili usluga
- učenička organizacija školskih ili međuškolskih izložbi, sajмова i drugih manifestacija.

Odgojno-obrazovni ishodi učenja Tehničke kulture uvjetuju izvođenje raznih aktivnosti na učeniku primjeren način kao što su: vježbe crtanja, uporaba jednostavne tehničke dokumentacije, obrada označenih materijala, spajanje prema uputi, određivanje svojstava materijala, mjerenja i drugo. Posebno je važno da učitelj/nastavnik etapno demonstrira postupke rada uz provjeru razumijevanja, omogućiti postupnu primjenu pribora za tehničko crtanje i sigurnu uporabu alata. Obradu materijala alatnim strojem učitelj/nastavnik obvezno nadzire u neposrednoj blizini učenika ili prema potrebi izvodi sam kako bi učenici putem njegove demonstracije upoznali određeni način obrade. Vježbe se biraju od jednostavnih do složenih, ovisno o potrebama učenika. Važno je da na kraju rada učitelj/nastavnik u razgovoru s učenicima razmjeni dojmove o razini zadovoljstva izrađenim tvorevinama, uporabi alata, poteškoćama koje su svladavali i sl.

Materijali i izvori

Za učenje i poučavanje nastavnoga predmeta Tehnička kultura potrebni su materijalni resursi koji uključuju opremljenu tehničku radionicu. Radionica treba biti opremljena priborom, alatima i strojevima za obradu tekstila, kože, umjetnih materijala, drva i metala, opremom za provođenje elektrotehničkih i elektroničkih vježbi te informacijskom i komunikacijskom tehnologijom.

Preporučena je sljedeća potrebna oprema za rad na siguran način:

- alat i pribor za obradu drva i metala, polimera te za izvođenje vježbi i radova iz elektrotehnike i elektronike
- strojevi za obradu drva (mali napon)
- stupna električna bušilica

- akumulatorske bušilice
- stolne i ručne škare za lim
- aparat za savijanje i rezanje plastike
- električne lemilice (za elektrotehniku i metalurgiju)
- mjerne sprave, pribor i uređaji (elektrotehnika, elektronika, strojarstvo)
- stolna ili prijenosna računala (različiti programi za crtanje, dokumentiranje i upravljanje)
- eksperimentalne pločice i kompleti elektroničkih elemenata
- energetski blok (izvori izmjenične i istosmjerne struje različitih napona)
- komplet za izvođenje vježbi iz automatike
- najmanje dva tehnički ispravna bicikla, promjer kotača iznosi od 508 do 609,6 mm (20 – 24 inča), zaštitne kacige i reflektirajući prsluci
- komplet za održavanje bicikla
- oprema za vježbanje sigurnog sudjelovanja u prometu i razvijanja vještina vožnje bicikla
- modeli i makete različitih strojeva
- računalo, projektor i platno (pametna ploča)
- primjeri jednostavnih tehničkih tvorevina za sklapanje i spajanje
- kompleti zaštite na radu – osobna zaštitna oprema, upute za rad na siguran način.

Pri odabiru materijala i alata učitelj/nastavnik vodi brigu o potrebama učenika u odnosu na moguću pojačanu osjetilnost, emocionalno stanje i samostalnost u procesu rada i pri upotrebi mogućih dodatnih pomagala i tehnologija. Izvori su znanja prilagođeni udžbenici, radni materijali, proizvodni pogoni, kućanstvo i sva neposredna sredstva koja se upotrebljavaju pri učenju i poučavanju predmeta.

Okruženje

Učenje i poučavanje Tehničke kulture u pravilu se provodi u učionici i/ili radionici, a ovisno o uvjetima dio sadržaja ostvaruje se izvanučioničnom nastavom: na prometnome poligonu, školskom dvorištu, u proizvodnom pogonu i drugim prostorima primjerenima učenju. Opremljenost učionice i/ili radionice i provedena razumna prilagodba u radnom okruženju uvjet je za stjecanje kompetencija učenika uz najveći stupanj moguće samostalnosti. Učenicima je važno osigurati poticajno radno okruženje vodeći brigu o specifičnostima senzoričkog funkcioniranja pojedinaca (bez iritirajućih podražaja), emocionalnim stanjima, mobilnosti i sl. te omogućiti odgovarajuće mjesto za rad. Za sigurnu i pravilnu uporabu različitoga pribora i alata potrebno je u potpunosti učenike upoznati s pravilima sigurnoga rada.

Određeno vrijeme

Nastava Tehničke kulture organizira se u dvosatima jer je to primjereno vrijeme za pripremu, rad i organiziranje radnoga mjesta. Predmetni kurikulum Tehnička kultura sadrži tri domene, a vrijeme potrebno za usvajanje postavljenih odgojno-obrazovnih ishoda unutar pojedine domene određuje učitelj/nastavnik, ovisno o interesu i potrebama učenika, uvjetima rada te posebnosti lokalne zajednice. Važno je da učitelj/nastavnik tijekom planiranja predvidi optimalan broj sati vježbanja i ponavljanja određenih nastavnih sadržaja. Kod odabira aktivnosti vremenski interval je važan čimbenik kako bi se zadržala pažnja i koncentracija učenika u radu te se izbjegla njihova preopterećenost, a istodobno ostvarili odgojno-obrazovni ishodi.

Grupiranje učenika

Uz individualan rad, u svrhu razvoja važno je i planirati aktivnosti koje su namijenjene i radu u paru ili grupi zbog razvijanja vještina timskog rada i suradnje. Suradničko učenje poželjno je organizirati što češće uz odgovarajuću prilagodbu i vođenje od strane učitelja/nastavnika. U svim oblicima zajedničkog rada važno je uzeti u obzir osobine pojedinih učenika (samostalnost, interese i potrebe) te jasno odrediti ulogu i način sudjelovanja svakog pojedinog učenika.

Broj učenika u razrednom odjelu treba biti u skladu s Državnim pedagoškim standardom. Kako je Tehnička kultura izborni predmet u kombinaciji s Domaćinstvom u srednjim školama, moguće je kombiniranje učenika više razrednih odjela, no treba voditi računa o maksimalnom dopuštenom broju učenika u razrednom odjelu.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje ishoda sustavno je prikupljanje podataka u procesu učenja i poučavanja te obuhvaća praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje učenika. Praćenje podrazumijeva uočavanje i bilježenje zapažanja o postignutoj razini kompetencija. Provjeravanje se odnosi na procjenu postignute razine kompetencija. Ocjenjivanje je pridavanje brojčane ili opisne vrijednosti rezultatima praćenja i provjeravanja.

Sukladno navedenom, provode se tri pristupa vrednovanja: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga.

Vrednovanje za učenje rezultira kvalitativnim povratnim informacijama i razmjenom iskustava o procesima učenja i usvojenosti znanja i vještina u odnosu na postavljena očekivanja. Posebno je važno u dijagnostičkom smislu jer učitelju/nastavniku omogućuje pravodobno obraćanje pažnje na učenikove pogreške u radu i pružanje korisnih i motivirajućih povratnih informacija. Pritom učitelj/nastavnik ujedno preispituje jesu li zastupljene prilagodbe (perceptivne, govorne, spoznajne ili prilagodbe u zahtjevima) u aktivnostima učenja, vježbanja i ponavljanja učinkovite ili i dalje postoje prepreke u procesu učenja. Podatci dobiveni vrednovanjem učitelja/nastavnika mogu uputiti u to da je učeniku, primjerice, važno promijeniti vrstu zadataka, složenost ili njihov broj, da je potrebno na predlošku za rezanje jače podebljati crte, uvesti dodatne oznake na materijalu rada, dati manju dužinu za rezanje, omogućiti više vremena, više se koristiti pohvalama, povećati uzorak tehničkog crteža itd.

Vrednovanjem za učenje učitelj/nastavnik prati učinke planirane i primijenjene prilagodbe u odnosu:

- na proces rada (vrijeme rada i pauze, uporaba primjerenih materijala, sredstva rada, primjerice, uvećanja papira, tiska, razmaka i sličnih pomagala i tehnologije, pomoć druge osobe i sl.)
- na aktivnosti (drugačiji format pitanja, manji broj zadataka, drugačije postavljene zadatci, primjerice, razdijeljeni po koracima, zadatci alternativnog tipa umjesto višestrukog izbora, zadatci dopunjavanja umjesto pisanih odgovora, drugačije predstavljen tekst zadatka itd.)
- na metode (usmeno ispitivanje umjesto pisanog, jednoznačna pitanja, kombinirana usmena i pisana provjera, crtanje, praktičan rad prema modelu ili prema slikovnim predlošcima ili prema šablonama, demonstracija prema zadanim smjernicama i sl.).

U provođenju ovog tipa vrednovanja učitelj/nastavnik koristi se različitim metodama, i sredstvima, primjerice, listama procjene i praćenja, rubrikama, anegdotskim zabilješkama, učeničkim mapama, ciljnim propitivanjima za provjeru razumijevanja, opažanjima učenika tijekom individualnoga rada ili rada u skupinama.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja/nastavnika, metodama samovrednovanja i vršnjačkoga vrednovanja. Samovrednovanje može biti konstruktivno pod uvjetom da su u procesu učenja, poučavanja i vrednovanja za učenje zastupljene sve prilagodbe koje su učeniku potrebne i planirane IK-om. Učenici mogu iskazivati samorefleksiju i vrednovati grupne/suradničke oblike rada na različite načine, primjerice, popunjavanjem zadanih rubrika, ljestvica procjene, vođenjem dnevnika učenja prema zadanim smjernicama ili ispunjavanjem *check* liste. Pri tome je važno da metode i sredstva samovrednovanja sadržavaju utvrđenu podršku za učenika (perceptivnu, govornu, spoznajnu ili prilagodbu zahtjeva). Primjerice, ako učenik čita i piše na jednostavnoj razini uz primjenu grafičkih prilagodbi, usvaja i tumači jednostavne sadržaje i provodi aktivnosti uz usmjeravanje, onda se i samovrednovanje provodi na toj razini. Takvim se pristupom ujedno potiče samopoštovanje i samopouzdanje učenika te njegova pozitivna slika o sebi.

Vrednovanje naučenoga sumativno je vrednovanje čija je svrha procjena razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda i pri unutarnjem ga vrednovanju planira i provodi učitelj/nastavnik pridruživanjem brojčane vrijednosti. U planiranju i provođenju sumativnog vrednovanja koriste se sve važne informacije o primjeni odgovarajuće podrške prikupljene u formativnom vrednovanju. To znači da je, ako je učenik prilikom, primjerice, formativnog vrednovanja pokazao da je uspješniji u rješavanju zadataka izbora negoli u pisanom odgovaranju cjelovitim rečenicama, potrebno je u provjeravanju koristiti se zadacima izbora ili alternativnim zadacima; ako je uspješniji u usmenom načinu rješavanja zadataka, treba mu omogućiti više usmenog provjeravanja itd.

Vrednovanje se provodi prema postavljenim odgojno-obrazovnim ishodima, a učenika je potrebno unaprijed upoznati s onim što se od njega očekuje. Uloga je učitelja/nastavnika definirati konkretne odgojno-obrazovne ishode u primjerenome kontekstu i kriterije prema kojemu će ih vrednovati. Jasna pravila i kriteriji vrednovanja učenicima pomažu da razumiju što je važno znati i moći učiniti.

Elementi vrednovanja u Tehničkoj kulturi

Odgojno-obrazovni ishodi okvir su za vrednovanje i ocjenjivanje, a svojom strukturom sadržavaju spoznajnu, psihomotoričku i afektivnu komponentu.

Spoznajne komponente teorijska su i činjenična znanja, razumijevanje i primjena. Može ih se vrednovati tijekom izvođenja zadataka na nastavi i kao rezultate rada poput tehničkih crteža i mjerenja mjernih veličina tijekom učeničkog izvješćivanja, prezentiranja, obrazlaganja i objašnjavanja vlastitoga rada, na primjeren način za svakog pojedinog učenika.

Psihomotoričke komponente su umijeća i vještine, od imitacije i manipulacije do preciziranja primjerenih učenikovim sposobnostima. Vrednuje se razina usvojenih vještina rukovanja priborom, alatima i strojevima, mjernim instrumentima i različitim tehničkim tvorevinama. Vrednuju se rezultati rada kao što su tehnički crteži, skice, tehničke tvorevine i obrada različitih materijala. Ocjenjuju se samo radovi i tvorevine koje učenik izradi u školi tijekom nastave.

Afektivne komponente su samostalnost i odgovornost u obavljanju zadataka. Vrednuje se savjesnost i redovitost u radu, preuzimanje odgovornosti za svoj rad, radne zadatke, sredstva, ophođenje prema drugim sudionicima i učitelju/nastavniku te samostalnost razine odgovarajuće učeniku.

Metode i tehnike vrednovanja usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Treba se koristiti onim metodama, postupcima i informacijsko-komunikacijskim tehnologijama za vrednovanje pomoću kojih će učenik na najbolji način moći iskazati usvojena znanja, vještine i navike (primjerice, samo usmeno provjeravanje, opažanje izvedbe grafičkih radova, tehničkih tvorevina i prezentacija, analiza mapa radova (tzv. portfolio), IKT). Posebnost je predmeta mogućnost vrednovanja odgojno-obrazovnih ishoda u svim komponentama praktičnog rada, pri čemu učitelj/nastavnik osmišljava elemente vrednovanja. Ocjenjivanje učenika treba biti usmjereno samo na ona znanja i vještine koje je učenik imao mogućnost uvježbati uz primjerenu podršku. Prema navedenome, u predmetu Tehnička kultura vrednujemo teorijska i činjenična znanja, vještine i pripadajuću samostalnost prema učenikovim sposobnostima i odgovornost.

Izvjješćivanje, ocjenjivanje i zaključna ocjena

Na početku školske godine i prije usvajanja odgojno-obrazovnoga ishoda upoznajemo učenike s elementima praćenja i vrednovanja. Praćenje i informiranje učenika o njegovu napredovanju provodi se kontinuirano dijagnostički, formativno i sumativno. Napredovanje učenika prati se pisanim bilješkama, a razinu usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda brojčanom ocjenom. Na kraju razreda izražava se zaključna ocjena nastavnoga predmeta koja uključuje sve komponente. Kao numerički pokazatelj razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulumom zadržava se ljestvica školskih ocjena od pet stupnjeva. Zaključna se ocjena izriče riječju i brojkom (nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4, odličan – 5).

Osnovna je svrha vrednovanja, ocjenjivanja i izvješćivanja unaprjeđivanje učenja i napredovanje učenika u svim aspektima učenja. Vrednovanje treba rezultirati jasnim, specifičnim, pravodobnim i konstruktivnim povratnim informacijama koje učenicima pomažu u daljnjem učenju i motiviraju ih za rad, a učiteljima/nastavnicima omogućuju daljnje planiranje poučavanja. Vrednovanje se temelji na cjelovitome pristupu praćenja i poticanja individualnoga razvoja svakoga učenika te se usmjerava na prepoznavanje uspjeha i poticanje pozitivnih obrazaca motivacije i učenja.

Spoznajna, psihomotorička i afektivna komponenta ocjenjuju se brojčano u sljedećim rubrikama: usvojenost znanja, vježbe i praktičan rad, samostalnost i odgovornost. Zastupljenost elemenata ocjenjivanja u zaključnoj ocjeni preporuča se u omjeru: teorijsko znanje 30%, praktičan rad 50% te samostalnost i odgovornost pri radu 20%.

Tehnička kultura		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
Prćenje pisanim bilješkama kao izvješćivanje	Usvojenost znanja										
	Vježbe i praktičan rad										
	Samostalnost i odgovornost										

Slika 9. Izgled tablice za vrednovanje odgojno-obrazovnih ishoda u predmetu Tehnička kultura

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA DOMAĆINSTVO

A. Svrha i opis predmeta

Nastavni predmet Domaćinstvo interdisciplinarni je predmet koji integrira spoznaje iz prirodoslovnoga, društveno-humanističkog, tehničkog i informatičkog područja. Spoznaje iz prirodoslovnog područja omogućuju učeniku da spozna sebe, svoje prirodne, biološke potrebe te odnos spram drugih ljudi i prema okolini. Spoznaje iz društveno-humanističkog područja uvode učenika u spoznaje o vlastitom životu i životu drugih ljudi te društvene odnose temeljene na uvažavanju i prihvaćanju ljudske prirode. Stečene spoznaje, znanja, vještine, vrijednosti i stavove učenici mogu primijeniti u svakodnevnom životu, samostalnom življenju i budućem radu. Spoznaje tehničkoga i informatičkog područja uključuju pravilnu, sigurnu i svrsishodnu uporabu različitih oblika tehnologije te primjenu različitih tehnoloških dostignuća u poslovima vezanim uz kućanstvo.

Svrha učenja nastavnog predmeta Domaćinstvo jest:

- razvijanje radnih navika
- jačanje samostalnosti učenika
- razvijanje sposobnosti snalaženja u novim situacijama
- razvijanje praktičnih znanja i vještina u svakodnevnom životu
- razvijanje samosvijesti
- razvijanje osjećaja za lijepo (estetsko)
- poticanje razvoja pravilnih stavova o održivosti
- razvijanje kreativnosti i inovativnosti.

Znanja, vještine i stavovi naučeni u nastavnom predmetu Domaćinstvo omogućuju učeniku bolje razumijevanje sebe, svojih bližnjih i okoline u kojoj živi, lakše snalaženje u svakodnevnim životnim aktivnostima te u društvenim situacijama. Učenjem o domu, obitelji, lokalnoj i široj zajednici učenik izgrađuje osobni, kulturni i nacionalni identitet uz istodobno razvijanje osjetljivosti za druge. Primjenom različitih strategija aktivnoga učenja i poučavanja promiče se odgovornost i osnažuje integritet, čime učenik postaje pouzdan, moralan i dosljedan pojedinac koji poštuje sebe i druge. Time se potiče i osigurava cjelovit razvoj sa svrhom dobrobiti učenika, pri čemu se uvažava jedinstvenost svake osobe.

Pružanjem slobode učiteljima u posebnim programima za biranje nastavnih metoda i strategija te oblika učenja usklađenih s razvojnim osobitostima i interesima učenika, učenje postaje zanimljivije i motivirajuće. Primjenom metode praktičnih radova naglašava se važnost kompetencija koje se stječu praktičnim radom, odnosno radom rukama. Ovim se kurikulumom promiče rad i učenje rukama kao oblik stjecanja iskustva koji je najprimjereniji u svakodnevnom životu za učenike s teškoćama. Tako će se sustavno, u skladu s razvojem svakoga pojedinog učenika, stvarati veze između stečenih spoznaja, vlastitoga iskustva i primjene u svakodnevnom životu.

Primjenom različitih oblika tehnologije razvijaju se informacijska, komunikacijska i digitalna pismenost. Učenjem s drugima i od drugih u različitim okruženjima te suradnjom škole s roditeljima, lokalnom i širom zajednicom, učenika se usmjerava na suradnju i otvorenost prema zajednici.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja nastavnog predmeta

U nastavnom predmetu Domaćinstvo učenici stječu znanja, vještine i stavove koji im omogućuju bolje razumijevanje sebe, svojih bližnjih i okoline u kojoj žive te lakše snalaženje u svakodnevnim životnim aktivnostima i društvenim situacijama. Predmetni kurikulum Domaćinstvo pruža mogućnost stjecanja životnih i praktičnih vještina.

U skladu s time, odgojno-obrazovni ciljevi predmeta Domaćinstvo su sljedeći:

- razumijevanje uloga članova uže i šire obitelji uz poštovanje i uvažavanje različitosti, spolne ravnopravnosti, kao i poznavanje svojih i uvažavanje prava drugih
- razvijanje vještina za aktivno sudjelovanje u kućanskim poslovima te dijeljenje poslova unutar obitelji
- razumijevanje osobnog rasta i razvoja koji se odvija u interakciji s drugima te razvijanje vještina samopomoći i pomoći drugim osobama
- povezivanje znanja putem praktičnog iskustva i vještina potrebnih za svakodnevni život
- razvijanje osobnih stavova i vrijednosti u suradničkom radu, vrednovanje i samovrednovanje rada
- razvijanje smisla za praktično, sigurno, zdravo, uredno, čisto i lijepo (estetsko), osmišljavanje inovativnih proizvoda s estetskom, ekološkom i funkcionalnom vrijednošću
- razvijanje zdravih životnih navika
- razumijevanje vlastitog doprinosa u održivom razvoju
- razvijanje znanja i vještine potrebnih za sigurno i svrsishodno korištenje tehnologijom, alatima i sredstvima rada
- razvijanje samostalnosti, odgovornosti, radnih, organizacijskih i poduzetničkih vještina
- razvijanje vještina za racionalno trošenje novca i energenata te razvijanje cjeloživotnog učenja.

C. Struktura – organizacijska područja nastavnog predmeta

Predmetnim kurikulumom Domaćinstva, kao i konceptom zadanih domena, želi se sustavno, kontinuirano i pozitivno utjecati na uključivanje i aktivno sudjelovanje djece i mladih u svakodnevnu radno-aktivnu dinamiku doma i poslove vezane uz kućanstvo.

Učenici će dobiti neophodna teoretska znanja i priliku za razvoj i primjenu životnih i praktičnih vještina.

Na osnovu dobivenih informacija, stečenih znanja i razvojem praktičnih vještina učenik će graditi sustav odgovornosti i vlastite vrijednosti o domu i u domu, što će doprinijeti i njegovoj dnevnoj rutini.

Predmet Domaćinstvo postavlja pred učenika izazove nošenja sa svakodnevnim obavezama i radnim zadacima. Predmet Domaćinstvo obuhvaća brojna bitna svakodnevna područja od poznavanja hrane i njezine pripreve, higijene doma, osobne higijene, zdravlja i sigurnosti pri radu, vođenja domaćinstva, kulture življenja i važnosti ekonomske stabilnosti i samoodržanja putem gospodarenja u domu. Cilj je nastavnog predmeta Domaćinstva doseći kod učenika što veći stupanj samostalnosti u životu i radu u domu u kojem živi te usvojiti sustav vrijednosti djelovanja i rada u skladu s razvojnim osobitostima.

Planiranim odgojno-obrazovnim ishodima povezuju se teoretske osnove i izvođenje praktičnih radova s ciljem sveobuhvatnije primjene stečenih vještina, znanja i navika u svakodnevnom životu.

Domene nisu tematske cjeline, njihov redoslijed u kurikulumu ne utječe na redoslijed učenja i poučavanja, a broj definiranih odgojno-obrazovnih ishoda ne određuje njihovu važnost niti vremensku zastupljenost u odgojno-obrazovnome procesu.

Tablica 1. Oznake domena u odgojno-obrazovnim ishodima

Oznake domena			
Oznaka	A	B	C
Domena	Kućanstvo i kultura stanovanja i življenja	Hrana i zdravlje	Proizvodnja i gospodarenje

Kurikul Domaćinstvo obuhvaća domene: Kućanstvo, kultura stanovanja i življenja; Hrana i zdravlje i Proizvodnja i gospodarenje.

a) Kućanstvo i kultura stanovanja i življenja

Ova je domena usmjerena na upoznavanje i usvajanje znanja i vještina o kućanstvu i o vođenju kućanstva. Osim upoznavanja prostorija u stanu i njihovih funkcija, učenici će se upoznati i s vlastitim mogućnostima rada i sudjelovanja u radu u svojem životnom prostoru. Učenik se upućuje na upoznavanje, poštovanje i primjenu pravila ponašanja bilo da se radi o vlastitom domu, bilo o zajednici stanara, koji se zajednički koriste određenim životnim prostorom. Potrebno je poticati učenika na primjenu stečenih znanja i vještina vezanih uz namjenu prostorija u kući, brige za kućanstvo, održavanje higijene kućanstva, okućnice doma i dr. Učenika je potrebno upućivati na opasnosti u kućanstvu i sigurnost u vlastitom domu kako bi u osobnome i profesionalnom životu mogao prevenirati ozljede i primijeniti stečena znanja u zaštiti od ozljeda na radu i u svakodnevnom životu.

Živimo u društvenim zajednicama (a najmanja društvena zajednica je obitelj, uža ili šira) koje žive u istom kućanstvu. Za suživot je potrebna tolerancija, uključenost i poštovanje. Primjenom vještina kulturnog opihoda i komuniciranja, bontona i kulturnih vrijednosti u društvu u interakciji s drugima učenike se potiče na iskustveno učenje. Pravilnom raspodjelom poslova u kućanstvu učenici razvijaju svijest o spolnoj ravnopravnosti.

b) Hrana i zdravlje

Unutar ove domene učenika se poučava da primjenjuje stečena znanja i vještine u razlikovanju namirnica, njihove vrijednosti i utjecaja na zdravlje čovjeka. Učenika se potiče na pravilan odabir namirnica, razumijevanja piramide zdrave prehrane, pripremu jednostavnih jela i serviranje obroka u različitim prigodama. Također, učenika se potiče na zdrav odabir namirnica i razumijevanje utjecaja pravilne prehrane na zdravlje čovjeka.

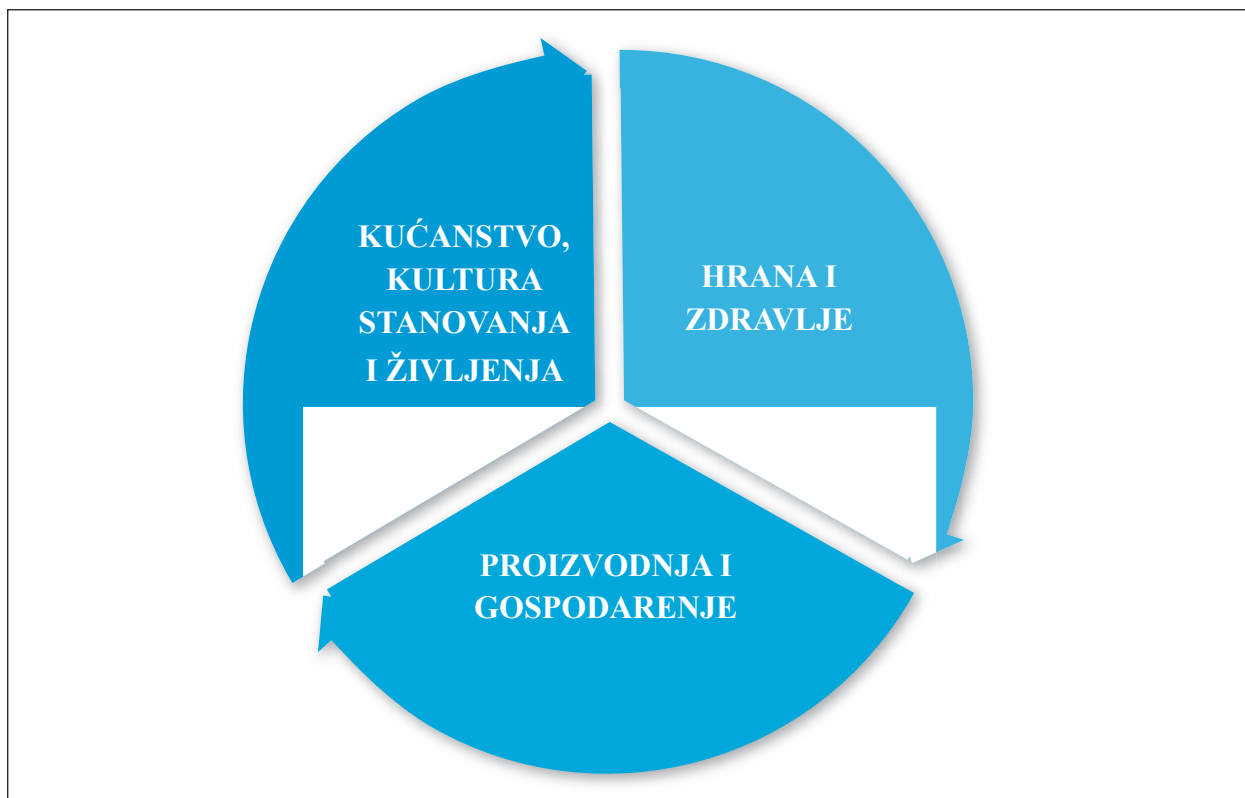
Osim pripreme jela učenika se potiče na održavanje primjerene higijene namirnica, njihovo ispravno skladištenje i ostale važne postupke pri pripremi te održavanju prostora za pripremu hrane čistim i urednim. Učenike se usmjerava da praktičnim radom unutar ove domene pripremaju jednostavne obroke i napitke.

Učenika se upoznaje s važnim postupcima u brizi za ljudsko zdravlje te prilikom održavanja osobne higijene kako bi se prevenirale različite bolesti.

c) Proizvodnja i gospodarenje

Ova je domena usmjerena je na upoznavanje različitih načina kao i materijala kojima možemo proizvesti predmete ili hranu za upotrebu. Njome se želi istaći materijalna korisnost rada te doprinos domu. Tijekom poučavanja ove domene učenici razvijaju znanja, vještine i navike koje im omogućuju da različitim predmetima i materijalima daju novu uporabnu vrijednost. Učenike se usmjerava na to kako od odbačenih i starih predmeta mogu proizvesti nove uporabne predmete potičući vlastitu kreativnost. Predmeti koji su tako nastali imaju svoju vrijednost pa se učenike potiče na određivanje cijene gotovog proizvoda i njegovo plasiranje na tržište. Time se jača razvoj radnih navika, razumijevanje vrijednosti i kako se plasiranjem proizvoda može ostvariti financijska korist. Tako se učenike potiče na proizvodnju i gospodarenje u vlastitom kućanstvu i u budućem zaposlenju. Učenike se usmjerava pri osmišljavanju i izradi ambalaže, pravilnom pakiranju i deklariranju proizvoda čime ih se upućuje na inovativna rješenja.

Gospodarenje je sljedeći važan segment domene. U njega je uključena životna komponenta pravilne raspodjele i raspolaganja imovinom s ciljem samoodržanja. Gospodarenje obuhvaća više područja kao što su racionalno korištenje vodom i energijom, zbrinjavanje otpada, financijska pismenost u kućanstvu i slično.

Slika 1. Prikaz domena u predmetu Domaćinstvo

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

Odgojno-obrazovni ishodi u 5. razredu osnovne škole – 70 sati

A. Kućanstvo i kultura stanovanja i življenja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM A.5.1. Učenik prepoznaje značenje pojma obitelji i uloge obitelji.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje članove obitelji– navodi uloge članova obitelji– navodi međusobne odnose članova obitelji– navodi svakodnevne poslove članova obitelji i svoje sudjelovanje u kućanstvu– navodi dužnosti i pravila neophodna za svakodnevni život– prepoznaje različitosti potreba drugih ukućana– navodi načine poštovanja osobnog prostora, slobodnog vremena	<ul style="list-style-type: none">– navodi članove obitelji, njihove uloge te svakodnevne poslove u kućanstvu
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– obitelj i članovi obitelji– poslovi u kućanstvu– pravila u kućanstvu– potrebe članova obitelji (osobni prostor, slobodno vrijeme).		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Treba se koristiti izvornom stvarnosti, grafički prikazati članove obitelji, izraditi rodoslovno stablo, primijeniti igre uloga (dramatizacija obiteljskih situacija).</p>		
PP OŠ DOM A.5.2. Učenik navodi pojedini životni prostor i povezuje ga s njegovom namjenom.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje svojim riječima značenje doma– prepoznaje zajednički prostor svih stanara– navodi različite oblike stanovanja– prepoznaje stan kao zasebnu jedinicu životnog prostora svoje obitelji– navodi namjenu pojedinih prostorija– navodi potrebno pokućstvo za pojedine prostorije u stanu– prepoznaje pojam stanara u stambenoj zajednici– navodi na vlastitom primjeru pojmove susjeda i susjedstva– navodi svoje ime i prezime, kućnu adresu prema zadanom predlošku	<ul style="list-style-type: none">– navodi životne prostore i njihovu namjenu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dom
 - kuća / stambena zgrada
 - ukućani, susjedi, susjedstvo
 - kućna adresa.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba upotrijebiti makete ili vizualne prikaze kuće ili stambene zgrade, vizualno prikazati prostorije u domu, u neposrednoj stvarnosti promatrati kućne brojeve na kućama i stambenim zgradama u ulicama i trgovima te uočavati pravila nizanja, povezivati pisanje kućne adrese s jezičnim pravilima (primjerice, pisanje velikoga i malog početnog slova).

PP OŠ DOM A.5.3.

Učenik klasificira kućanske aparate i opisuje njihovu primjenu.

- navodi osnovne kućanske aparate u pojedinim prostorijama
- prepoznaje namjenu različitih kućanskih aparata

- navodi pojedine kućanske aparate u različitim prostorijama u kućanstvu
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kućanski aparati i njihova namjena (hladnjak, zamrzivač, usisavač, mikser, perilica za suđe, perilica za rublje, mikrovalna pećnica, glačalo, sušilo za kosu)
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba se koristiti izvornom stvarnosti i demonstrirati namjenu pojedinih kućanskih aparata.

PP OŠ DOM A.5.4.

Učenik prepoznaje opasnosti u stambenom prostoru.

- povezuje različite iskustvene situacije koje mogu dovesti do ozljede
- prepoznaje znakove trovanja u kućanstvu
- prepoznaje znakove trovanja
- navodi od koga treba zatražiti pomoć
- primjenjuje mjere opreza u kućanstvu

- prepoznaje situacije koje mogu dovesti do ozljeda u kućanstvu
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- opasne situacije u kućanstvu (pad, opekline, požar, poplava)
 - opasnosti od trovanja i simptomi koji upućuju na trovanje
 - mjere opreza i pravila ponašanja kod različitih opasnih situacija.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba pomoću videouradaka i slika demonstrirati različite situacije koje mogu dovesti do ozljeda.

PP OŠ DOM A.5.5.

Učenik prepoznaje pravila higijene doma/kućanstva.

- razlikuje uredno od neurednog kućanstva
- prepoznaje higijenske radnje koje se poduzimaju u kućanstvu
- povezuje važnost osobne higijene i higijene prostora u svakodnevnom životu
- navodi načine održavanje higijene u kućanstvu i vanjskom prostoru

- navodi važnost provođenja osobne higijene i higijene prostora u kojem boravi
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- higijenske radnje: čišćenje kućanstva
- održavanje higijene tijela (svakodnevno tuširanje, kupanje, redovito mijenjanje odjeće, posebice donjeg rublja).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje videouratcima kojima se prikazuje način održavanja higijene stambenog prostora i njezina važnost.

B. Hrana i zdravlje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM B.5.1. Učenik prepoznaje hranu kao osnovnu životnu potrebu i pravilne prehrambene navike.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje hranu kao izvor energije za sva živa bića– razvrstava hranu na pet skupina namirnica– navodi pet osnovnih obroka u danu– povezuje nedovoljan unos hrane s narušenim zdravljem– prepoznaje povećan unos hranjivih tvari s prekomjernom tjelesnom masom	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje hranu kao osnovnu životnu potrebu povezujući manjak hranjivih tvari s posljedicama za tijelo

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- hrana kao izvor energije
- pet skupina namirnica: a) žitarice i proizvodi, b) mlijeko i mliječni proizvodi, c) voće, d) povrće, e) meso i perad, jaja, ribe i orašasti plodovi
- podložnost bolestima kod nedovoljnog unosa hranjivih tvari
- anoreksija i bulimija
- pretilost.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je demonstrirati 5 skupina namirnica putem slika i ilustracija, provesti radionicu grupiranja namirnica u pet različitih skupina, izraditi jednostavan jelovnik koji sadrži raznovrsne namirnice raspoređene u pet osnovnih obroka.

PP OŠ DOM B.5.2. Učenik navodi načine održavanja čistoće tijela te održavanje vlastite odjeće i obuće.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje upotrebu ili namjenu različite vrste odjeće i obuće po godišnjim dobima– prepoznaje načine održavanja osobne higijene i higijene odjeće– prepoznaje važnost učestale promjene odjeće	<ul style="list-style-type: none">– navodi načine održavanja čistoće tijela te vlastite odjeće i obuće
---	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odijevanje u skladu s vremenskim uvjetima
- održavanje osobne higijene
- održavanje čistoće odjeće i obuće.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je vizualno prikazati postupak pranja ruku te čišćenja odjeće i obuće.

C. Proizvodnja i gospodarenje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM C.5.1. Učenik povezuje odnos pojmova rad i novac.	<ul style="list-style-type: none">– navodi što je novac– navodi važnost upotrebe novca za svakodnevni život– povezuje rad s prihodom– prepoznaje korist novca za domaćinstvo	<ul style="list-style-type: none">– opisuje pojmove novac i rad

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- novac, novčanice, kovanice
- novac u svakodnevnom životu
- rad i zarada
- potrošnja novca u domaćinstvu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba se koristiti vizualnim prikazom novčanica i kovanica, otići u trgovinu u nabavu namirnica ili drugih potrepština te prodavati rukotvorine u sklopu učeničke zadruge.

PP OŠ DOM C.5.2. Učenik provodi jednostavne poslove vezane za sijanje i sadnju biljaka.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje sijanje i sadnju biljaka u zatvorenom (posude) i otvorenom prostoru (vrt, okućnica)– priprema zemlju za sijanje i sadnju– prikazuje postupak sijanja i sadnje– opisuje korist uzgoja voća, povrća, začina– provodi njegu biljaka nakon sijanja i/ili sadnje– navodi slijed dolaska voća, povrća do naših stolova i korist uzgoja	<ul style="list-style-type: none">– opisuje poslove vezane za sijanje i sadnju biljaka
--	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- postupak sijanja
- postupak sadnje
- postupak njege i brige
- slijed dolaska plodova biljaka (voća, povrća, začinskog bilja, ukrasnog bilja)
- korisnost uzgoja biljaka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se povezivanje s izvornom stvarnosti, iskustveno u učionici ili praktikumu za domaćinstvo.

Treba prikazivati vizualnim prikazom, slikovnim slijedom, prikazati kratak edukativni film o postupcima uzgoja voća i povrća te posjetiti zavičajno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo.

<p>PP OŠ DOM C.5.3. Učenik izrađuje jednostavne rukotvorine od različitih materijala.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje korist prenamjene otpada u uporabni predmet – izrađuje jednostavne oblike od različitih vrsta materijala za recikliranje – stvara primjerene navike prema vrijednosti samostalnog rada rukama 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje koristi od pravilne upotrebe ostataka materijala
---	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

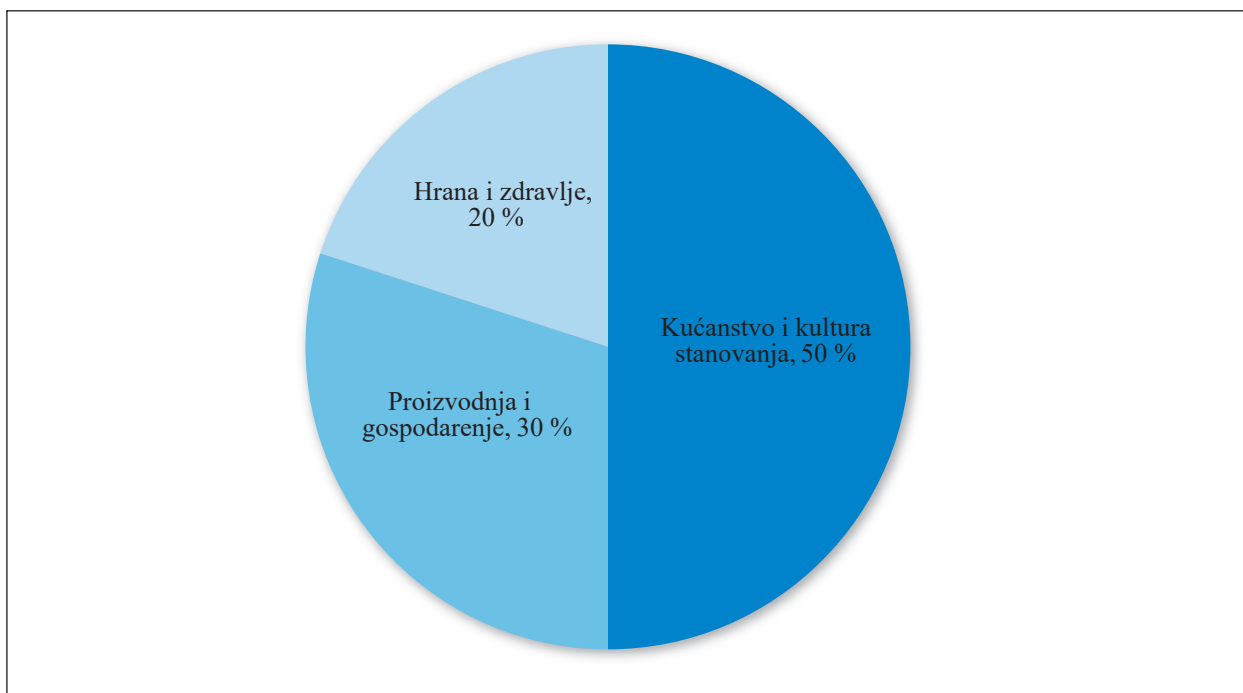
- otpad u svakodnevnome školskom i domaćinskom (kućnom) okružju
- koristi od otpadnih materijala
- izrada jednostavne tvorevine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Predlaže se prikupljati predmete iz kućanstva: prazne PVC posude, boce, čepove, pakete od jaja.

Poželjno je prikupljati suhe ostatke od biljaka (komušina), voća, povrća.

Treba vizualno prikazivati, koristiti se slikovnim materijalom, prikazati kratke edukativne filmove o recikliranju i opisati slijed zadataka pri izradi jednostavne tvorevine uz vizualni predložak / model.

Slika 1. Struktura nastavnog predmeta Domaćinstvo tijekom prve godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 6. razredu osnovne škole – 70 sati

A. Kućanstvo i kultura stanovanja i življenja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM A.6.1. Učenik navodi vlastitu ulogu i ulogu pojedinih članova obitelji u kućanstvu.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi odnose članova kućanstva – navodi vlastite dužnosti u kućanstvu kao i dužnosti drugih članova kućanstva – navodi važnost izvršavanja dužnosti svih članova u kućanstvu 	– opisuje važnost izvršavanja dužnosti svakog člana kućanstva
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obitelj, dom, kućanstvo – prava, dužnosti i pravila. 		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Potrebno je koristiti se IKT-om za multimedijalne prikaze pravila i opasnosti u kućanstvu te povezivati pravila kućanstva s drugim pravilima (razredna pravila, kućni red).</p>		
PP OŠ DOM A.6.2. Učenik se koristi jednostavnim kućanskim uređajima primjenjujući mjere opreza.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi način primjene pojedinoga kućanskog uređaja – navodi mjere opreza pri korištenju kućanskim uređajima – koristi se kućanskim uređajima uz nadzor 	– navodi način primjene pojedinoga kućanskog uređaja
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kućanski uređaji (štednjak, pećnica, toster, glačalo i sl.) – mjere opreza pri korištenju kućanskim uređajima – postupak korištenja pojedinim kućanskim uređajima – uključivanje, korištenje, isključivanje. 		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Treba promatrati rad kućanskog uređaja i uočavati moguće opasnosti prilikom korištenja uređajima, a štednjakom, pećnicom, tosterom, glačalom i sl. uređajima se koristiti uz stalni nadzor.</p>		
PP OŠ DOM A.6.3. Učenik navodi pravilne postupke pri održavanju higijene kućanstva (domaćinstva).	<ul style="list-style-type: none"> – navodi postupke za održavanje higijene kućanstva – povezuje važnost održavanja higijene kućanstva sa zdravljem – primjenjuje postupke za održavanje higijene kućanstva – razlikuje odgovarajuća sredstva za održavanje higijene kućanstva – prepoznaje opasnost kod korištenja sredstvima za čišćenje 	– prepoznaje postupke održavanja higijene kućanstva

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- postupci održavanja higijene tijela (pranje ruku, tuširanje/kupanje, uređivanje kose, podrezivanje noktiju)
 - postupci za održavanje higijene kućanstva (usisavanje podova, pranje suda, čišćenje radne površine kuhinje, čišćenje stola nakon jela)
 - opasnosti i pravila sigurnosti tijekom održavanja higijene kućanstva.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba provoditi postupak održavanja higijene u praktikumu Domaćinstva, vizualno prikazati svaki pojedini postupak održavanja higijene tijela i kućanstva te vizualno prikazati opasnosti prilikom čišćenja kućanstva i korištenja sredstvima za čišćenje.

PP OŠ DOM A.6.4. Učenik prepoznaje važnost sigurnog ponašanja u domaćinstvu.

- prepoznaje mjere opreza u domaćinstvu
 - primjenjuje pravila sigurnog ponašanja u domaćinstvu
 - navodi posljedice nepridržavanja pravila domaćinstva
-

– razlikuje odgovorno od neodgovornog ponašanja u kućanstvu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pravila ponašanja u kućanstvu
 - moguće opasnosti u kućanstvu
 - mjere opreza u kućanstvu.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Za formiranje pravila ponašanja u kućanstvu treba se koristiti izvornim situacijama, vizualno prikazati moguće opasnosti u kućanstvu te se koristiti IKT-om za prikaz pravila ponašanja u kućanstvu te za simuliranje primjene znanja u pojedinim situacijama (računalne igre, kvizovi).

B. Hrana i zdravlje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM B.6.1. Učenik prepoznaje pravilne prehrambene navike.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje hranu kao izvor energije za sva živa bića– prepoznaje namirnice bogate energijom– navodi raspodjelu namirnica tijekom jednog dana prepoznajući njezine količinske udjele– prepoznaje namirnice koje sadrže veće količine masti, šećera i soli– navodi vodu kao najzdravije piće nužno potrebno organizmu	– razlikuje zdrave od nezdravih prehrambenih navika

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- hrana kao izvor energije
 - namirnice bogate energijom (proizvodi od žitarica te masti i ulja)
 - piramida pravilne prehrane.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba prikazati piramidu pravilne prehrane i zapisivati vlastite prehrambene navike tijekom jednog tjedna. Potrebno je prema piramidi pravilne prehrane izraditi prijedlog jelovnika za tjedan dana te usporediti vlastite jelovnike s jelovnicima izrađenim prema piramidi pravilne prehrane.

Potrebno je demonstrirati „skrivena šećera” u pojedinim namirnicama, primjerice, različitim sokovima koje se svakodnevno konzumiraju te prikazati namirnice koje u sebi imaju puno soli, masti i šećera (različite grickalice i slatkiši).

PP OŠ DOM B.6.2. Učenik primjenjuje jednostavne postupke održavanja higijene tijela te odjeće i obuće.	<ul style="list-style-type: none">– održava svakodnevnu higijenu tijela– razvrstava prljavu odjeću od čiste– izdvaja odjeću koja se može zajedno oprati u perilici– prepoznaje vrstu odjeće i potreban program za pranje– priprema odjeću za sušenje– održava svakodnevno svoju obuću	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje uz pomoć postupke svakodnevne higijene tijela te osnovne postupke tijekom održavanja odjeće i obuće
---	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- higijena tijela: redovito pranje zubi (nakon jela), svakodnevno tuširanje ili kupanje, primjena odgovarajućih sredstava za otklanjanje mirisa znoja
 - svakodnevno mijenjanje donjeg rublja i odjeće
 - vrsta odjeće (s obzirom na natpis koji se nalazi na etiketi s njezine unutarnje strane)
 - pravilno doziranje sredstava za pranje odjeće.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba demonstrirati pravilno pranje zubi, količinu i upotrebu sredstava za pranje odjeće i obuće, pravilno sušenje odjeće nakon pranja (odjeću rastresti, okačiti) te proučiti različite natpise na etiketama odjeće koji upućuju na to kako se ona održava.

C. Proizvodnja i gospodarenje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM C.6.1. Učenik navodi važnost uzgoja biljaka, domaćih životinja te njihovu korist za život čovjeka.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje važnost uzgoja bilja u vrtu i okućnici– navodi osnovnu brigu prilikom uzgoja domaćih životinja– navodi korist uzgoja domaćih životinja– navodi povezanost proizvodnje i prerade biljaka te dobiti od prodaje– njeguje pozitivan stav prema radu	<ul style="list-style-type: none">– navodi koristi uzgoja biljaka i životinja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- jednostavni radovi u vrtu: okopavanje, skupljanje lišća, zalijevanje biljaka
 - njega biljaka: zalijevanje, skidanje suhih listova, ogradice, potpornji
 - kućne biljke i biljke u vrtu i okućnici (zeleno kućno bilje, cvjetnice, trava, grmolike biljke, stabla)
 - briga o urednosti okoliša škole ili okućnice
 - osnovna briga o domaćim životinjama
 - koristi uzgoja domaćih životinja.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je slikovnim prikazima, ilustracijama o sobnom bilju prikazati biljke koje uspijevaju u vrtu, okućnici, polju.

Treba se koristiti neposrednom stvarnosti za prikaz uzgoja i brige te razvoja vještina njege sobnog bilja (učionica) i biljaka u školskom vrtu ili vrtu okućnice.

Potrebno je pratiti proces rada fotografiranjem i dokumentiranjem procesa brige te organizirati izvanučioničnu nastavu i dati učenicima priliku za iskustveno učenje vezano uz uzgoj biljaka i domaćih životinja posjetom zavičajnome obiteljskom gospodarstvu.

PP OŠ DOM C.6.2.

Učenik navodi osnovne proizvodne i uslužne djelatnosti.

- prepoznaje važnost proizvodnje proizvoda potrebnih za život
 - prepoznaje važnost rada ljudi
 - povezuje uloženi rad s financijskom dobiti
 - navodi osnovne grupe proizvoda koji se prodaju u trgovinama
 - razlikuje proizvodnu od uslužne djelatnosti
 - navodi na primjeru tijek proizvodnje jednog proizvoda i njegov plasman
 - učenik razvija pozitivan stav prema radu
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- hrana, piće, odjevni predmeti, namještaj, knjige, obuća, odjeća, lijekovi, računala, automobili, pokucstvo
 - usluge i zanimanja: liječnici, vozači, mehaničari, veterinari, frizeri, bankari, poštari
 - tijek proizvodnje od polja do stola; od tvornice do trgovine.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba učiti iz neposredne stvarnosti koja uključuje prepoznavanje proizvoda na sebi i oko sebe i u kućanstvu (primjerice, cipele, jakna, stol u učionici, torba, televizor).

Potrebno je učeniku pružiti pomoć u navođenju primjera i prilikom opisa proizvodnje hrane (primjerice, ratar poljoprivrednim strojem žanje polje pšenice; u mlinu se melje zrno u brašno; brašno se prodaje trgovcima, a zatim ga kupci kupuju u trgovini).

Treba povezivati sadržaju s aktivnostima u domu, koristiti se kratkim edukativnim filmovima, kratkim jednostavnim tekstovima, slikopričama i slikovnim materijalima.

Važno je osigurati najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno provođenje aktivnosti te stupnjevito poticati samostalnost u radu i poticati učenika i vršnjake na pozitivnu interakciju provođenjem zajedničkih aktivnosti.

<p>PP OŠ DOM C.6.3.</p> <p>Učenik provodi uzgoj i njegu biljke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – navodi faze u procesu rasta i razvoja biljke iz sjemenki – navodi biljke koje rastu i uzgajaju se u zatvorenom prostoru (sobne u posudama) i one na otvorenom u vrtu, cvjetnjaku, okućnici – razlikuje biljke uporabne i estetske vrijednosti – primjenjuje osnovne upute za uzgoj biljke – primjenjuje uz vođenje pribor i alatke za njegu biljaka – primjenjuje jednostavne postupke u održavanju i uređivanju vrta/voćnjaka 	<ul style="list-style-type: none"> – provodi uz pomoć jednostavne postupke uzgoja i njege biljaka
---	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- korisne biljke (začinske, ljekovite) i estetske biljke
- uzgoj od sjemena do biljke
- njega biljke i praćenje rasta
- njegovanje i briga o sobnome i vrtnom bilju
- alatke za njegu biljaka
- održavanje i uređivanje vrta/voćnjaka (čišćenje, skupljanje suhog lišća/granja, sitnjenje, zalijevanje, plijevljenje, ubiranje plodova).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba učiti iz neposredne stvarnosti što uključuje sijanje i sadnju korisnoga začinskog bilja (primjerice, metvice, bosiljka, majčine dušice), ljekovitog bilja (kamilice, šipka, nevena, lavande), ukrasnog bilja, odabranih sukulenata, pogodnog bilja (sjemena pšenice) te korištenje dijelovima voćki (korice citrona, sušenih jabuka, rogača – ovisno o zavičaju).

Potrebno je povezivati sadržaja s aktivnostima u domu.

Potrebno je koristiti se svim prirodnim situacijama i mogućnostima za provedbu sadržaja, od učionice, praktikuma za domaćinstvo do školskog vrta, školskog cvjetnjaka, obiteljskog gospodarstva u lokalnoj zajednici.

Treba se koristiti kratkim edukativnim filmovima, kratkim jednostavnim slikopričama, slikovnim materijalima.

Potrebno je pratiti/bilježiti podatke o rastu biljaka te pratiti/bilježiti troškovnik uzgoja biljke.

Važno je uvažavati osobitosti i specifičnosti u učenju te učeniku osigurati najmanje nametljivu vrstu podrške, stupnjevito poticati samostalnost u radu i poticati učenika i vršnjake na pozitivnu interakciju provođenjem zajedničkih aktivnosti.

<p>PP OŠ DOM C.6.4.</p> <p>Učenik primjenjuje jednostavne postupke iskorištavanja različitih biljaka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje uporabne dijelove biljke od dijelova za kompostiranje/biootpad – razvrstava zdrave dijelove biljke za proces sušenja – primjereno pohranjuje (sprema) osušene dijelove biljke uz vođenje – primjenjuje mjere opreza kod upotrebe pojedinog pribora 	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja dijelove biljke za pohranjivanje
---	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristi od biljke – pohranjivanje biljaka
 - postupci pohranjivanja: sušenje, spremanje.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba učiti iz neposredne stvarnosti – iskustveno učenje.

Potrebno je povezivati aktivnosti u školskom praktikumu za domaćinstvo, učionici, školskom vrtu/cvjetnjaku s aktivnostima u kući/stanu.

Važno je demonstrirati upotrebljivost korisnoga začinskog bilja (primjerice, metvice, bosiljka, majčine dušice), ljekovitog bilja (kamilice, šipka, nevena, lavande), ukrasnog bilja, odabranih sukulenta, prigodnog bilja (sjemena pšenice), dijelova vočki (korice citriona, sušene jabuke, rogača – ovisno o zavičaju).

Treba se koristiti edukativnim filmovima, slikovnim prikazima, jednostavnim letcima i plakatima.

Potrebno je pratiti/bilježiti osnovne podatke o spremanju biljaka (moguća izrada troškovnika).

Važno je poticati učenika i vršnjake na suradničko učenje u provedbi zajedničkih aktivnosti.

PP OŠ DOM C.6.5

Učenik pravilno razvrstava otpad proizveden u kućanstvu.

- razlikuje smeće od otpada
 - razlikuje vrste otpada
 - razvrstava otpad nastao u kućanstvu u odgovarajuće spremnike
 - navodi koristi od zbrinjavanja otpada
 - sudjeluje u izradi komposta
-

- razlikuje vrste otpada i pravilno ih odlaže u odgovarajuće spremnike

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste otpada: papir, plastika, biootpad, staklo, metal, baterije
 - različite boje spremnika za odlaganje otpada
 - korist od zbrinjavanja otpada: ponovna uporaba (recikliranje), smanjivanje onečišćenja okoliša
 - kompost.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je na primjerima iz kućanstva demonstrirati kada otpad postaje smeće.

Preporuča se organiziranje radionica na kojima će se razvrstavati otpad u odgovarajuće spremnike.

Treba prikazati fotografije divljih odlagališta i voditi razgovor o njihovu štetnom utjecaju na okoliš.

Potrebno je prikazati videouradak o onečišćenju mora.

Treba prikazati slikovni prikaz o vremenu potrebnom da se u prirodi razgradi pojedina tvar te izraditi kompost pravilnim odvajanjem biootpada.

PP OŠ DOM C.6.6.

Učenik izrađuje rukotvorine od prirodnih materijala.

- razlikuje različite materijale od kojih se izrađuju jednostavne rukotvorine
 - povezuje materijal koji se može upotrijebiti s proizvodom
 - provodi postupak izrade jednostavne rukotvorine
 - prepoznaje povezanost proizvodnje i dobrobit od prodaje
-

- izrađuje jednostavnu rukotvorinu od prirodnih materijala uz pomoć

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- materijali: uporabni, ukrasni, suveniri
- oblikovanje materijala
- ukrašavanje prostora za određene prigode
- aranžiranje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učeniku treba osigurati i omogućiti stvaralačko izražavanje u skladu s interesima i kreativnim sklonostima uz pomoć različitih materijala: vune, konca, papira, drva, oblutaka, sušene korice, sjemenki, recikliranih materijala.

Treba ukrašavati prostore za određene prigode kao što su blagdani, rodendani, zabave i druženja.

Važno je poticati učenike da rukotvorine izlažu u školi, na ulici ispred škole, u obližnjoj kulturnoj/javnoj ustanovi.

Potrebno je poticati dobrotvorno djelovanje.

Učeniku treba dati priliku da na prikladan način prezentira svoju rukotvorinu samostalno ili zajedno (u grupi).

Učenika je potrebno motivirati i potaknuti na prezentaciju rukotvorine te mu pomoći u skladu s potrebama u pripremi predstavljanja.

PP OŠ DOM C.6.7.

Učenik ovladava osnovama šivanja, vezenja, kukičanja i popravaka tekstilnih proizvoda.

- rukuje iglom i koncem
- veze jednostavnim bodom prema nacrtu/šabloni
- rukuje iglom za kukičanje
- oslikava na tkanini
- prepoznaje opasnosti od ozljeđivanja iglom te provodi mjere zaštite

- razlikuje postupke šivanja, vezenja, kukičanja i popravaka tekstilnih proizvoda

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- rukovanje iglom i koncem tijekom šivanja
- osnove jednostavnog vezenja
- osnove kukičanja
- oslikavanja tkanina
- jednostavni predmeti
- briga i samozaštita.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Važno je uvažavati i poticati učenikove sklonosti i interese za pojedine materijale (konci za različitu namjenu, vuna, materijal za ručnu izradu veza i kukičanje, drvo, reciklirani materijali)

Potrebno je prikazivati edukativne filmove, vizualno-auditivne prikaze postupka.

Treba prezentirati edukativni materijal putem videomodeliranja.

Potrebno je koristiti se izvornom stvarnosti i videoprikazima.

Treba demonstrirati primjeren načina rukovanja različitim iglama i materijalima.

Potrebno je poticati učenike da rukotvorine izlože u školi, na ulici ispred škole, u obližnjoj kulturnoj/javnoj ustanovi.

PP OŠ DOM C.6.8.

Učenik navodi uporabnu vrijednost novca.

- navodi za što se sve novac u obitelji raspoređuje
- prepoznaje što se novcem može kupiti
- prepoznaje vrijednost rada članova obitelji putem njihovih mjesečnih primanja
- prepoznaje kartice i internetsko bankarstvo kao način plaćanja prilikom kupnje

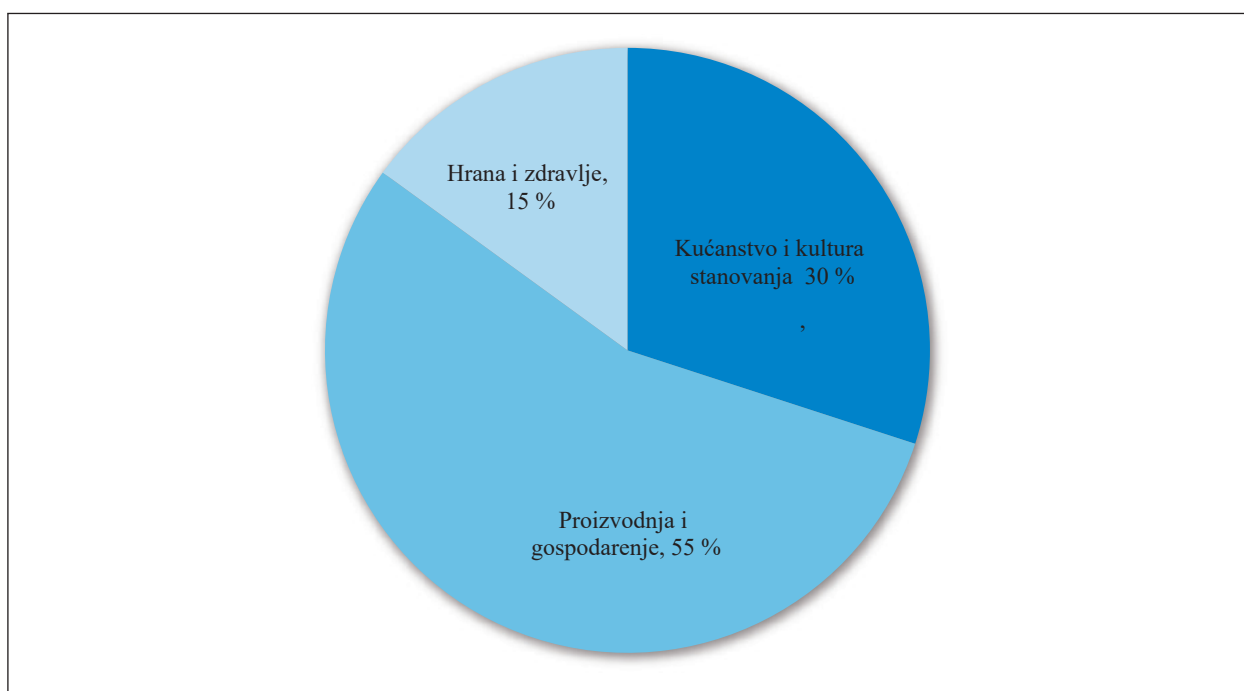
- prepoznaje uporabnu vrijednost novca

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- cijena i vrijednost robe
- povezanost rada i zarade
- načini plaćanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba poticati i pružati potrebnu podršku prilikom prodaje rukotvorina u sklopu učeničke zadruge. Potrebno je odlaziti u trgovinu te uspoređivati cijene različitih namirnica i kućnih potrepština.

Slika 2. Struktura nastavnog predmeta Domaćinstvo tijekom druge godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 7. razredu osnovne škole – 70 sati

A. Kućanstvo i kultura stanovanja i življenja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM A.7.1. Učenik se pravilno koristi kućanskim priborom i uređajima različite namjene primjenjujući mjere opreza.	<ul style="list-style-type: none">– pravilno se koristi priborom za jelo i pojedinim posuđem– koristi se uređajima u kuhinji i drugim stambenim prostorijama– primjenjuje mjere opreza i zaštite	<ul style="list-style-type: none">– koristi se priborom za jelo i primjenjuje mjere opreza kod korištenja uređajima u kućanstvu
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: <ul style="list-style-type: none">– pribor za jelo– primjena kućanskih uređaja u stambenim prostorijama: kuhinja, kupaonica, dnevni boravak, sobe (usisavač, mikser, štednjak, pećnica, sušilo za kosu, računalo, televizor)– mjere opreza i zaštite (pravilno uključivanje, isključivanje, pospremanje aparata, pravilni prekidači, suhe ruke, praćenje slikovne upute – piktograma).		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Potrebno je demonstrirati korištenje priborom za jelo. Trebalo demonstrirati (slikom, piktogramom, videoprikazom ili samim uređajem) načine rukovanja kućanskim uređajem. Pri demonstraciji važno je skrenuti pozornost na opasnost kod korištenja uređajima, primjerice, kod uređaja koji se pokreću uporabom električne energije valja paziti na mokre ruke prilikom uključivanja ili isključivanja uređaja u struju, kod upotrebe štednjaka treba skrenuti pozornost na opasnosti do kojih može doći zbog korištenja plamenom te upozoriti na opasnosti prilikom korištenja nožem u kućanstvu.		
PP OŠ DOM A.7.2. Učenik primjenjuje načine održavanja higijene životnih prostora uz mjere opreza.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje pravilno sredstva za čišćenje stambenih prostorija– primjenjuje postupke u održavanju pojedinih stambenih prostorija– primjenjuje mjere opreza i zaštite kod korištenja uređajima, pomagala i sredstvima za čišćenje u stambenim prostorijama– sudjeluje u izradi ekoloških sredstava za čišćenje	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje sredstva za čišćenje provodeći higijenu pojedinih prostorija
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: <ul style="list-style-type: none">– korištenje izvornom stvarnosti i videoprikazima– uporaba sredstava za čišćenje– uporaba uređaja i pomagala za čišćenje– mjere opreza kod provođenja postupaka čišćenja i upotrebe sredstava za čišćenje.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Trebalo demonstrirati doziranje sredstava za čišćenje uz provođenje mjera opreza i zaštite te demonstrirati postupke u održavanju higijene prostora uz provođenje mjera opreza i zaštite.		

PP OŠ DOM A.7.3. Učenik primjenjuje pravila uljudnog ponašanja u domaćinstvu.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje uljudno od neuljudnog ponašanja za stolom – primjenjuje uljudno ponašanje za stolom – pravilno se koristi posuđem i priborom za jelo – pravilno se poslužuje hranom 	– primjenjuje pravila uljudnog ponašanja u domaćinstvu
--	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- način govora i razgovora za stolom
- uljudno ponašanje za stolom
- uljudno ponašanje prema članovima kućanstva i gostima
- pravilno korištenje posuđem i priborom za jelo.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba se koristiti izvornom stvarnosti i videoprikazima.

Potrebno je demonstrirati primjeren načina govora i razgovora za stolom, kao i neprimjeren načina govora i razgovora za stolom (preglasno pričanje, svadanje) i razgovarati o tome kakav dojam takvo ponašanje ostavlja na ostale članove domaćinstva i goste.

Treba demonstrirati uljudno ponašanje za stolom (pravilno korištenje posuđem i priborom za jelo, ispravno uzimanje hrane) te demonstrirati neuljudno ponašanje za stolom i razgovarati o tome kakav dojam takvo ponašanje ostavlja na ostale članove domaćinstva i goste.

B. Hrana i zdravlje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM B.7.1. Učenik primjenjuje pravila pripreme zdravoga jednostavnog obroka.	<ul style="list-style-type: none"> – priprema radno mjesto za pripremu obroka – odabire prikladne namirnice za pripremu zdravog obroka – priprema jednostavan zdrav obrok – održava urednim radno mjesto za pripremu obroka – povezuje važnost održavanja higijene radne površine sa sprječavanjem razvoja uzročnika bolesti 	– priprema jednostavan zdrav obrok uz podršku

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pribor i namirnice za pripremu obroka
- kućanski aparati, posuđe i pribor.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se treba upoznati s jednostavnim receptima pomoću videoprikaza i slikovnih recepata.

Potrebno je koristiti se videomodeliranjem, videopromocijom (engl. *Videopromoting*) i demonstrirati pripremu jednostavnog obroka.

Treba pripremiti jednostavan obroka: zdravi sendvič, mafin (engl. *Muffin*), kakao, čaj.

Učitelj treba pružati aktivnu podršku sugestijom, verbalnom uputom, usmjeravanjem, pokazivanjem i vođenjem.

PP OŠ DOM B.7.2. Učenik provodi osnovna pravila održavanja higijene tijela te čistoće odjeće i obuće.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi važnost svakodnevnog održavanja higijene tijela – pravilno se koristi sredstvima za pranje rublja – navodi važnost pojačane higijene tijela tijekom puberteta – povezuje važnost higijene s njegom kože lica i područja s pojačanim lučenjem žlijezda – razvrstava odjeću koju je potrebno oprati – provodi pravilno održavanje odjeće i obuće 	– provodi osnovna pravila održavanja higijene tijela te čistoće odjeće i obuće uz pomoć
--	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- higijena tijela
- pubertet
- pranje rublja
- sredstva za pranje rublja
- razvrstavanje odjeće
- održavanje odjeće i obuće.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba demonstriranje postupak pranja rublja s posebnim naglaskom na doziranje i sigurnu upotrebu sredstava za pranje rublja.

Važno je korištenje vizualnim prikazima postupka pranja rublja, korištenje vizualnim prikazima održavanja higijene tijela te korištenje edukativnim videozapisima o pubertetu.

C. Proizvodnja i gospodarenje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM C.7.1. Učenik prepoznaje način plasmana proizvoda.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje trgovinu kao mjesto za kupnju potrebnih proizvoda – prepoznaje različitost ponude na mjestima prodaje proizvoda – povezuje na primjeru proizvodnju jednog proizvoda i njegova plasmana 	– prepoznaje način plasmana proizvoda na primjeru

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- što je trgovina
- put hrane/odjeće/obuće, predmeta za kućanstvo i hobi te drugih potrebnih proizvoda od proizvodnje do prodaje
- opis nastanka proizvoda:
 - poljoprivrednici na poljoprivrednome/obiteljskom gospodarstvu proizvode namirnice (pšenicu/kukuruz/krumpir)
 - poljoprivrednim strojevima žanje se pšenica/kukuruz, zrno pada sa stroja i sprema se u vreće

- u mlinu se zrno melje u brašno ili krupicu
- proizvode obično tvornice prodaju trgovcima
- u tvornici radnici proizvode, primjerice, od brašna kruh, pecivo, kolače
- iz tvornice radnici šalju pakirano brašno, krupicu, kruh, pecivo, kolače u trgovine gdje ih se kupuje i konzumira.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba se koristiti kratkim edukativnim filmovima za prikaz procesa od proizvodnje do trgovine i kupnje, odnosno potrošnje.

Potrebno je nizom slikovnih prikaza prikazati proces i postupak proizvodnje različitih učeniku bliskih proizvoda iz svakodnevnog života.

Treba se koristi primjerima iz svakodnevnih situacija za poučavanje (kupovina peciva, obuće, knjiga, računala, slastica, dolazak u školu prijevoznim sredstvom).

Potrebno je koristiti se IKT sredstvima i edukativnim aplikacijama za uvježbavanje u razrednim situacijama (igrokazi, kviz).

Rad valja temeljiti na osobitostima i sposobnostima učenika. Potrebno je stupnjevito poticati samostalnost u radu te poticati učenike i vršnjake na pozitivnu interakciju provođenjem zajedničkih aktivnosti.

PP OŠ DOM C.7.2. Učenik navodi uzroke onečišćenja okoliša te načine očuvanja i zaštite prirode i okoliša.	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje uzroke onečišćenja vode, zraka i tla s posljedicama za okoliš – navodi primjere zaštite prirode u RH – navodi važnost recikliranja otpada – navodi vlastite primjere doprinosa očuvanju prirode 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi načine očuvanja okoliša te vlastiti doprinos očuvanju prirode
--	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uzroci onečišćenja vode, zraka i tla
- posljedice onečišćenja vode, zraka i tla
- nacionalni parkovi i parkovi prirode
- vlastiti doprinos očuvanju prirode i okoliša.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba se koristiti izvornom stvarnost (deponiji, divlja odlagališta otpada).

Preporuča se gledanje videouradaka o posljedicama onečišćenja vode, zraka i tla te virtualni posjet ili posjet uživo parku prirode ili nacionalnom parku.

PP OŠ DOM C.7.3. Učenik izrađuje rukotvorine od prirodnih materijala.	<ul style="list-style-type: none"> – predstavlja svoju uporabnu, ukrasnu rukotvorinu – izrađuje vizualni identitet rukotvorine uz vođenje – predstavlja rukotvorinu u lokalnoj zajednici uz podršku – razvija poduzetnički duh 	<ul style="list-style-type: none"> – izrađuje rukotvorine od prirodnih materijala uz podršku
--	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste rukotvorina: uporabne rukotvorine, ukrasne rukotvorine, suvenir
- vrste materijala za izradu rukotvorina
- obilježja rukotvorina
- vizualni identitet – kako predstaviti rukotvorinu i mogućnosti izrade.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je svakom učeniku omogućiti izražavanje njemu bliskim materijalom (primjerice, izrađuje čestitke i omotnice, ukrasne platnene ili papirnate vrećice).

Treba demonstrirati primjeren način rukovanja različitim materijalima.

Treba demonstrirati, provesti praktične radove u razredu, u praktikumu Domaćinstva i drugim okružjima koristeći se različitim materijalima (glina, staklo, vuna, tekstil, konac i igla, papir).

Važno je koristiti se edukativnim filmovima, vizualno-auditivnim prikazima postupaka.

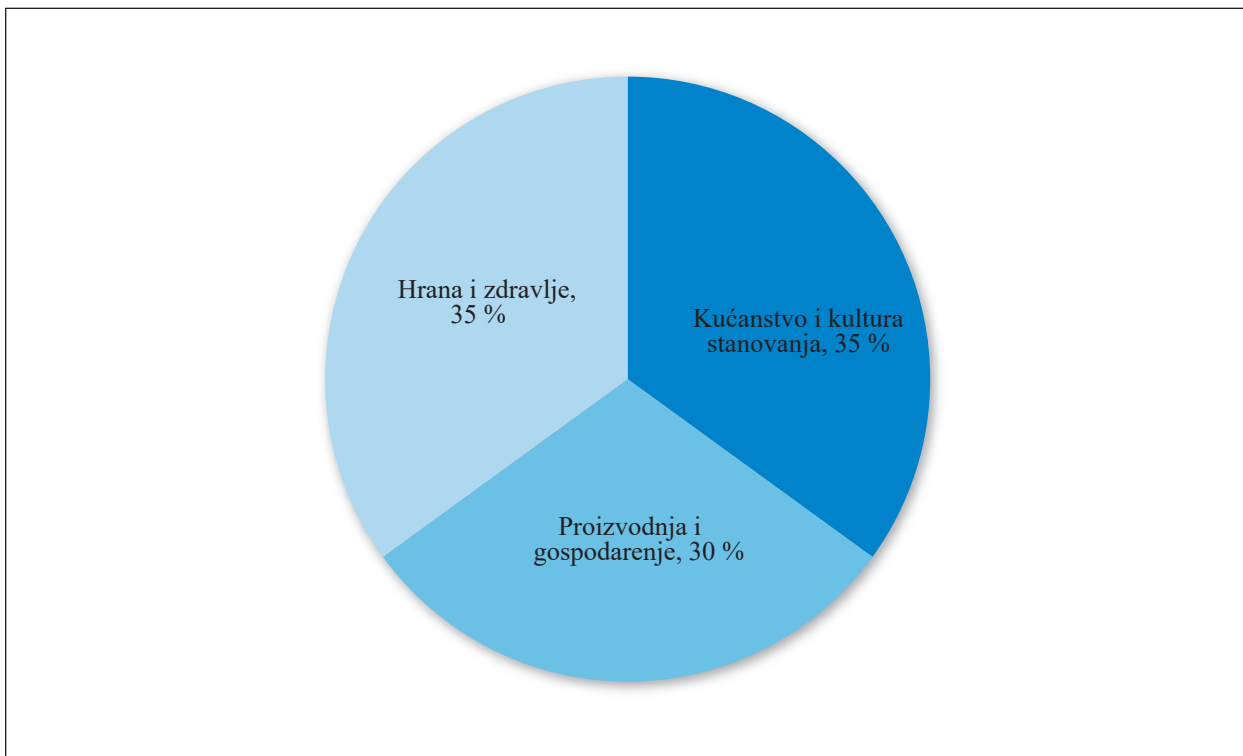
Potrebno je prikazivati putem videomodeliranja i videoprikaza.

Treba poticati predstavljanje rukotvorine u zajednici (razredu, školi, lokalnoj zajednici).

Preporuča se posjet muzeju.

Potrebno je poticati učenike da rukotvorine izlažu u školi, ispred i izvan škole, u obližnjoj kulturnoj/ javnoj ustanovi, vodeći se događanjima i praćenjem školskog kalendara i zavičajnih događanja.

Važno je poticati dobrotvorno djelovanje.

Slika 3. Struktura nastavnog predmeta Domaćinstvo tijekom treće godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 8. razredu osnovne škole – 70 sati

A. Kućanstvo i kultura stanovanja i življenja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM A.8.1. Učenik primjenjuje pravila samopomoći kod nezgoda u kućanstvu.	<ul style="list-style-type: none">– povezuje potrebu opremanje kućanstva priborom za prvu pomoć s pružanjem prve pomoći– primjenjuje samopomoć pri manjim, različitim ozljedama u kućanstvu	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje samopomoć pri nezgodama u kućanstvu
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– prva pomoć: flasteri, sterilna gaza, zavoji i medicinski selotejp– samopomoć pri manjim ozljedama: ogrebotine, manje porezotine, manje opekline i padovi– traženje pomoći od odraslih osoba– pomaganje drugima kada im je pomoć potrebna– izbjegavanje opasnosti i mjere opreza u kućanstvu– pomoć odraslih osoba ili stručnih službi (poznavanje broja 112).		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Treba se koristiti videoprikazima i demonstrirati korištenje materijalima iz prve pomoći.</p> <p>Preporuča se posjet tima Crvenog križa.</p>		
PP OŠ DOM A.8.2. Učenik primjenjuje pravila postavljanja stola i posluživanja obroka.	<ul style="list-style-type: none">– izvodi pravilno postavljanje tanjura i pribora za jelo u različitim prigodama– navodi slijed posluživanja obroka– prepoznaje važnost održavanja čistoće pribora za jelo	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje pravila postavljanja stola i posluživanja obroka uz podršku
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– izgled postavljenog stola– redoslijed posluživanja obroka od više sljedova– čistoća pribora za jelo.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Učenik postavlja stol za različite obroke prema promatranju.</p> <p>Treba posjetiti ugostiteljski objekt radi mogućnosti promatranja postavljanja stola za različite prilike.</p> <p>Važni su vizualni prikazi izgleda stola u različitim prigodama (primjerice, svečani ručak, blagdanski stol, jednostavan obrok).</p>		
PP OŠ DOM A.8.3. Učenik primjenjuje pravila uljudnog ponašanja u domaćinstvu.	<ul style="list-style-type: none">– navodi primjere neprimjerenog ponašanja– prepoznaje posljedice uljudnoga i neprimjerenog ponašanja u različitim situacijama– koristi se primjerenom komunikacijom i ponašanjem različitim situacijama	<ul style="list-style-type: none">– koristi se primjerenom komunikacijom i ponašanjem u različitim situacijama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pravila pristojnog ponašanja
 - primjerena komunikacija i ponašanje; riječi i frazemi uljudnog ophođenja (pozdravi, riječi „molim”, „oprosti”, „izvoli” i „hvala”)
 - uljudne geste (primjerice, ustupanje mjesta za sjedenje gostu u domaćinstvu).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Važna je primjena izvorne stvarnosti za promatranje i afirmaciju pravila ponašanja i uljudnog ophođenja kao i vizualni podsjetnici na pravila uljudnog ponašanja u domaćinstvu.

B. Hrana i zdravlje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM B.8.1. Učenik osmišljava dnevni jelovnik u skladu s pravilnim prehrambenim navikama.	<ul style="list-style-type: none">– navodi sadržaj jelovnika u određenim obrocima u danu– navodi namirnice dnevnog jelovnika poštujući pravila zdrave i uravnotežene prehrane– izabire odgovarajuće namirnice za pojedine obroke u danu	<ul style="list-style-type: none">– navodi namirnice jelovnika poštujući pravila zdrave i uravnotežene prehrane uz pomoć

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prikladne, raznovrsne, sezonske namirnice za doručak, ručak, užinu, večeru
 - jelovnik usklađen s godišnjim dobom i podnebljem.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba upoznati sadržaj dnevnih jelovnika pomoću videoprikaza i slikovnih prikaza.

Treba posjetiti školsku kuhinju i razgovarati o jelovniku.

PP OŠ DOM B.8.2. Učenik povezuje čimbenike rizika za zdravlje s mogućim obolijevanjem.	<ul style="list-style-type: none">– povezuje čimbenike rizika za zdravlje s obzirom na higijenu– provodi mjere sprječavanja širenja zaraze na druge osobe– prepoznaje situacije kada je potrebna specifična higijena i njega	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje čimbenike rizika za zdravlje s mogućim obolijevanjem
---	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osobna higijena kao način zaštite od bolesti (prehlada, gripa, kožne bolesti, infekcije...)
 - osobna higijena i higijena okoliša kao navika pojedinca radi očuvanja vlastita zdravlja i zdravlja bližnjih
 - upute i pravila za sprječavanje širenja zaraznih bolesti.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je koristiti se videoprikazima i slikovnim prikazima o uzročnicima bolesti te demonstrirati načine sprječavanja širenja zaraze na druge osobe.

C. Proizvodnja i gospodarenje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DOM C.8.1. Učenik prepoznaje važnost novca u svakodnevnom životu.	– povezuje rad i zaradu – razlikuje životne potrebe od vlastitih želja – navodi primjer raspodjele zarađenog novca – navodi načine štednje novca u svakodnevnom životu	– navodi primjere korištenja novcem u svakodnevnom životu
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – rad i zarada – potrebe i želje – trošenje i štednja novca.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Važno je poticati sudjelovanje u radu učeničkih/školskih zadruga. Potrebno je organiziranje školskih sajмова (primjerice, jesenski sajam, božićni sajam i sl.). Treba razraditi raspodjelu zarađenog novca na tekuće potrebe.		
PP OŠ DOM C.8.2. Učenik primjenjuje načine smanjivanja ekološkog otiska na vlastitom primjeru.	– navodi materijale koji se mogu reciklirati – navodi važnost izbjegavanja plastične ambalaže – navodi važnost upotrebe svježeg voća i povrća – navodi važnost korištenja javnim prijevozom – navodi primjere štednje energije u kućanstvu	– navodi vlastite postupke koji mogu pridonijeti smanjivanju ekološkog otiska
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – materijali koji se mogu ponovno upotrijebiti (plastika, papir, staklo) – ekološki otisak – štednja energije u kućanstvu.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Koristeći se kalkulatorom ekološkog otiska treba izračunati svoj ekološki otisak i otisak razreda. Preporuča se sudjelovati u nekoj akciji sadnje drveća. Treba na internetu istražiti načine štednje energije u kućanstvu.		
PP OŠ DOM C.8.3. Učenik izrađuje predmete reciklirajući različite materijale.	– izrađuje uporabni predmet – predstavlja svoju uporabnu, ukrasnu rukotvorinu – navodi postupak izrade predmeta – izrađuje vizualni identitet rukotvorine – razvija poduzetnički duh i pozitivan stav prema radu	– izrađuje predmet uporabne/ukrasne vrijednosti reciklirajući različite materijale uz podršku

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uporabni predmet od prirodnog materijala i od materijala koji se može ponovno upotrijebiti (reciklirati)
- izrada jednostavnih ukrasnih i uporabnih predmeta
- faze rada i način izrade: rad s papirom, kartonom; s tkaninom i platnom; oblikovnim masama, rad s drvetom
- kako predstaviti proizvod.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je omogućiti svakom učeniku izražavanje njemu bliskim materijalom te poticati kreativni izričaj.

Treba izraditi jednostavne ukrasne i uporabne predmete (primjerice, platnene vrećice za začinsko bilje, vrećice za kupnju, vrećice za čuvanje povrća, platneni ili pleteni podlošci od šiba, aranžmani od suhog cvijeća, jednostavne posude, vaze, nakit).

Treba predstaviti rukotvorine vežući ih za važne datume u školskoj godini i lokalnoj, zavičajnoj zajednici.

Potrebno je organizirati izvanučioničnu nastavu – posjet zavičajnome etnografskom muzeju, posjet izložbi, galeriji, kulturnom centru, knjižnici.

Učeniku treba pomoći da uz vođenje i primjereni oblik podrške predstavlja rukotvorina u školi i izvan škole u lokalnoj zajednici / zavičaju.

Važno je poticati dobrotvorno djelovanje.

PP OŠ DOM C.8.4.

Učenik navodi primjere štednje energije u kućanstvu.

- navodi izvore energije u prirodi
- prepoznaje važnost električne energije kao pokretača većine kućanskih uređaja
- razlikuje obnovljive od neobnovljivih izvora energije
- prepoznaje važnost iskorištavanja obnovljivih izvora energije
- navodi primjere štednje energije u kućanstvu

- navodi uz podršku primjere štednje energije u kućanstvu

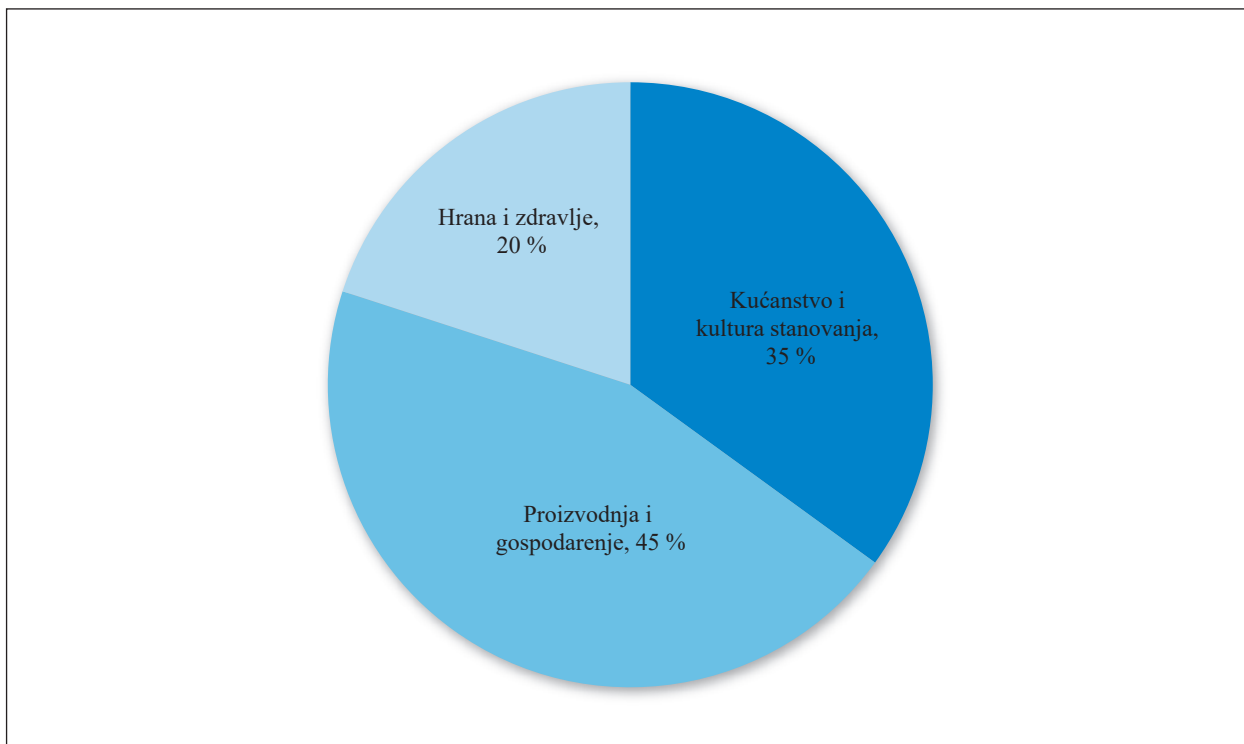
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- energija i izvori energije
- obnovljivi i neobnovljivi izvori energije
- štednja energije u kućanstvu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potiče se učenje uz korištenje izvornom stvarnosti (vožnja javnim prijevozom, uočavanje uključenih svjetala i činjenice da računala u tvornicama uvijek rade, odnosno da strojevi u tvornicama proizvode proizvode).

Preporuča se korištenje videouratcima i edukativnim filmovima na temu potrošnje i štednje energije te virtualni posjet ili (tijekom izvanučionične nastave) posjet uživo elektrani u lokalnoj zajednici, solarnoj elektrani, vjetroelektrani.

Slika 4. Struktura nastavnog predmeta Domaćinstvo tijekom četvrte godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu srednje škole – 35 sati

A. Kućanstvo, kultura stanovanja i življenja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ DOM A.1.1. Učenik razlikuje pojmove domaćinstva, domaćina, domaćice, članova obitelji i dijelova stambenog prostora.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje različite uloge i funkcije članova domaćinstva– navodi uloge pojedinih članova svojeg domaćinstva– opisuje dijelove, namjenu te način održavanja prostorija u stanu, kući i okućnici– navodi uređaje i opremu u stanu, kući i okućnici	<ul style="list-style-type: none">– imenuje članove svojeg domaćinstva i opisuje namjene stambenih prostorija
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: <ul style="list-style-type: none">– članovi uže i šire obitelji i njihove uloge (pojam obitelji, podjela obitelji, uloga članova obitelji)– prostorije u stanu i kući te njihova namjena i načini održavanja (vrsta stambenog prostora, vrste prostorija i njihova namjena, održavanje prostorija u kućanstvu)– uređaji i oprema koji se upotrebljavaju u stanu i kući prema namjeni (vrste uređaja i opreme u kućanstvu, njihova namjena, ispravno rukovanje uređajima i opremom).		
Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda. Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su: <ul style="list-style-type: none">– izrada plakata, maketa doma, obiteljskog stabla, umnih mapa, igranjem uloga– korištenje fotografijama, slikovnim materijalima, IKT alatima– prezentacija unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem.		
PP SŠ DOM A.1.2. Učenik primjenjuje ispravna sredstva za održavanje i higijenu prostorija, opreme, uređaja i posuda.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje sredstva za održavanje higijene prostora i uređaja– razvrstava sredstva za održavanje higijene, prostora i uređaja s obzirom na namjenu– primjenjuje sredstva za održavanje higijene, prostora i uređaja s obzirom na namjenu– pravilno rukuje sredstvima za održavanje higijene, prostora i uređaja– primjenjuje pravila zaštite na radu	<ul style="list-style-type: none">– pravilno rabi opremu, uređaje i sredstva za održavanje higijene
Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: <ul style="list-style-type: none">– sredstva za održavanje higijene prostora i uređaja prema namjeni (vrste i namjena sredstava za održavanje i njegu prostora i uređaja, očuvanje zdravlja pri korištenju sredstvima za održavanje higijene prostora i uređaja)– ispravno rukovanje uređajima (kuhinjski uređaji, mala kuhinjska pomagala, kućanski aparati, elektronička oprema) i primjena mjera higijensko-tehničke zaštite.		

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- izrada plakata i umnih mapa
- korištenje slikovnim materijalom, fotografijama, memorijskim karticama
- prezentacija unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem.

Preporučena metoda poučavanja je iskustveno učenje.

Tijekom izvođenja nastave treba se koristiti osobnim zaštitnim sredstvima, demonstrirati uporabu sredstava za održavanje higijene, prostora i uređaja te zorno primijeniti sve metodičko-didaktičke postupke u radu.

PP SŠ DOM A.1.3.

Primjenjuje pravila kulturne komunikacije ovisno o okruženju i situaciji.

- odabire odgovarajuće odjevne predmete i obuću ovisno o prigodi
 - pravilno se predstavlja i samozastupa u užemu i širem okruženju primjenjujući pravila kulturne komunikacije
 - uspostavlja ispravnu komunikaciju s ukućanima, gostima, suradnicima, nadređenima itd.
 - razlikuje događanja i institucije prema njihovim obilježjima i namjeni
 - izrađuje uporabne predmete i ukrase ovisno o namjeni
 - primjenjuje pravila za njegu i udomljavanje životinja
 - primjenjuje pravila zaštite na radu
- primjenjuje, uz podršku, pravila kulturne komunikacije ovisno o okruženju i situaciji
-

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odjevni predmeti s obzirom na vrstu i prigodu (odijevanje prema vremenskim prilikama i različitim prigodama, poštovanje kodeksa odijevanja u određenim situacijama...)
 - predstavljanje i samozastupanje u užemu i širem okruženju (načini uspješnog predstavljanja i samozastupanja)
 - vrste događanja i podjela institucija prema njihovim obilježjima i namjeni
 - pravila kulturne komunikacije u različitim situacijama (pravilno ophođenje, komunikacija, ponašanje, odijevanje)
 - vrste i namjena uporabnih predmeta i ukrasa (izrada ukrasnih i uporabnih predmeta, njihova namjena i usklađenost)
 - njega i udomljavanje životinja (pravilna ishrana, briga i njega, pravila ponašanja u kućanstvu i izvan kućanstva)
 - pravila zaštite na radu.
-

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- izrada plakata i papirne galanterije (omotnice, čestitke, vrećice, poklon kartice...), igranje uloga
- korištenje fotografijama, memorijskim karticama, edukativnim videomaterijalima
- prezentacija unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem.

Za postignuće ishoda preporuča se terenska nastava (posjet kulturnim ustanovama i drugim institucijama).

B. Hrana i zdravlje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ DOM B.1.1. Učenik razlikuje vrste hrane i obroka, način čuvanja i skladištenja, vrste posuda i pribora za jelo.	– imenuje različite vrste namirnica i obroka, vrste posuda i pribor za jelo – primjenjuje ispravan način čuvanja i skladištenja hrane.	– nabraja različite vrste hrane i obroka, vrste posuda i pribora za jelo
<p>Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– vrste hrane (namirnica) i obroka– hrana (namirnica – žitarice i proizvodi, voće, povrće, mlijeko i mliječni proizvodi, meso, perad, riba, jaja, orašasto voće i sjemenke)– proizvodi za osobnu higijenu i higijenu radnog prostora za pripremu hrane (vrste i njihova namjena, utjecaj i opasnosti na zdravlje)– vrste posuda i pribora za jelo (vrste pribora i njihova funkcija, način korištenja i serviranja)– način čuvanja i skladištenja hrane (zamrzavanje, postupci obrade za produljenje trajnosti svježih namirnica, rokovi valjanosti svježih namirnica).		
<p>Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.</p> <p>Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none">– izrada plakata, umnih mapa, iskustveno učenje– korištenje fotografijama, memorijskim karticama. <p>Tijekom izvođenja nastave treba se koristiti osobnim zaštitnim sredstvima, demonstracijom uporabe sredstava za održavanje osobne higijene i higijene radnog prostora, posuda i pribora za jelo uz zornu primjenu metodičko-didaktičkih postupaka u radu.</p> <p>Za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuju se metode demonstracije, iskustvenog učenja, kao i za usvajanje vještina izvođenje radnih operacija pri pripremi obroka i održavanje higijene radnog prostora.</p>		
PP SŠ DOM B.1.2. Učenik primjenjuje ispravan način serviranja i posluživanja obroka, pripreme jednostavnijih jela te napitaka.	– odabire posuđe i pribor za jelo ovisno o prigodi – demonstrira serviranje stola i posluživanje jela – priprema jednostavnije obroke te tople i hladne napitke koristeći se pravilnim priborom i uređajima – primjenjuje pravila higijensko-tehničke zaštite	– pravilno servira stol i poslužuje jelo, priprema jednostavnije obroke te tople i hladne napitke uz podršku
<p>Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– vrste posuda i pribora za jelo i njegova primjena u različitim prigodama– serviranje stola u različitim prigodama (svakodnevno i svečano serviranje, serviranje pri različitim prigodama)– vrste dnevnih obroka (glavni i međuobroci) i prigodnih obroka (jednostavni, primjerice <i>lunch paket</i>, piknik, zabava (engl. <i>party</i>) i svečani, primjerice, banket, bife, domjenak)		

- vrste i načini posluživanja jela (švedski stol – bife Engleski I i II, Bečki, Francuski I i II, Ruski)
- pribor i uređaji za pripremu i serviranje jela (vrsta i primjena pribora i uređaja za serviranje jela)
- priprema jednostavnijih jela (sendviča, salate)
- topli i hladni napitci te njihova priprema (sokovi, čajevi, kava, *smoothie*)
- higijensko-tehnička zaštita.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- izrada plakata, umnih mapa, iskustveno učenje – korištenje fotografijama, memorijskim karticama, edukativnim videomaterijalima
- prezentacija unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem
- videoscenariji izrađeni u skladu s načelima metode videomodeliranja koji pružaju vizualnu podršku za stjecanje novih vještina.

Tijekom izvođenja nastave treba se koristiti osobnim zaštitnim sredstvima, demonstracijom uporabe sredstava za održavanje osobne higijene i higijene radnog prostora, posuda i pribora za jelo uz zornu primjenu metodičko-didaktičkih postupaka u radu.

Za postignuće ishoda preporuča se demonstracija i praktična primjena pri uvježbavanju vještina u različitim situacijama.

PP SŠ DOM B.1.3.

Učenik primjenjuje stečena znanja u okviru brige o zdravlju u svakodnevnom životu i radu.

- navodi vrste medicinskih usluga i njihovu ulogu u očuvanju zdravlja čovjeka
- pravilno postupaju u slučajevima ozljede pri radu i hitnim situacijama
- demonstrira način ponašanja u hitnim situacijama
- koristi se uputama za korištenje i doziranje lijekova
- povezuje važnost obavljanja sanitarnoga i sistematskog pregleda za obavljanje posla

- razlikuje vrste medicinskih usluga, postupanje pri ozljedi na radu i pri hitnim situacijama, važnost pravilnog korištenja lijekovima te bitnosti sanitarnoga i sistematskog pregleda

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- postupci pri očuvanju zdravlja čovjeka (preventivno ponašanje pri očuvanju zdravlja, praćenje tjelesne mase, vitalnih funkcija, puls, tlak, važnost pregleda u svrhu očuvanja zdravlja itd.)
- podjela medicinskih usluga (domovi zdravlja, bolnice, poliklinike prema vrsti usluga, pretraživanje baze dostupnih medicinskih usluga)
- podjela hitnih stanja (mehanička, kemijska, zbrinjavanje hitnih stanja)
- upute i doziranje lijekova (bitnost postupanja po uputi liječnika i ljekarnika, indikacije i kontraindikacije pri korištenju lijekom, važnost pravilnog doziranja lijeka prema uputama)
- vrste pregleda prema njihovoj svrsi (preventivni i kontrolni pregledi, pregledi liječnika opće medicine i specijalista).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- izrada plakata, umna mapa, iskustveno učenje
- korištenje fotografijama, memorijskim karticama, edukativnim videomaterijalima
- pretraživanje baze dostupnih medicinskih usluga
- prezentacija unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem.

Tijekom izvođenja nastave treba se koristiti opremom za pružanje prve pomoći, demonstracijom uporabe postupaka pri hitnim stanjima uz zornu primjenu metodičko-didaktičkih postupaka u radu.

Za postignuće ishoda preporuča se demonstracija i praktična primjena pri uvježbavanju vještina u različitim situacijama.

Preporuča se organizirati nastavu u ustanovama za pružanje medicinskih usluga sukladno potrebama i mogućnostima učenika (zubar, bolnice, domovi zdravlja).

C. Proizvodnja i gospodarenje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ DOM C.1.1. Učenik upotrebljava alate i pribor u kućanstvu s obzirom na namjenu.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje alate i pribor u kućanstvu s obzirom na namjenu– rabi pribor za šivanje i pribor za kreativan rad– upotrebljava alat i pribor za rad na siguran način– razlikuje uređaje i aparate prema namjeni	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje alate i pribor u kućanstvu s obzirom na namjenu primjenjujući rad na siguran način

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste i namjena alata u kućanstvu (škare za papir i tkaninu, vrtne škare, odvijač, kliješta, čekić, skalpel, pištolj sa silikonskim patronama)
- vrste pribora za kreativni rad i njihova primjena (igle, konci, pribor za bojenje)
- higijensko-tehnička zaštita.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- izrada plakata, umnih mapa, iskustveno učenja
- korištenje fotografijama, memorijskim karticama, edukativnim videomaterijalima
- prezentacija unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem.

Tijekom izvođenja nastave treba se koristiti opremom za pružanje prve pomoći, demonstracijom uporabe postupaka pri hitnim stanjima uz zornu primjenu metodičko-didaktičkih postupaka u radu.

Za postignuće ishoda preporuča se demonstracija i praktična primjena pri uvježbavanju vještina u različitim situacijama.

PP SŠ DOM C.1.2. Učenik izrađuje uporabne predmete od odbačenih materijala kojima daje novu vrijednost.	<ul style="list-style-type: none">– izvodi radne operacije prema zadanim uputama uz demonstraciju– osmišljava proizvod nove uporabne vrijednosti– pravilno razvrstava otpad iz kućanstva– primjenjuje pravila zaštite okoliša i higijensko-tehničke zaštite	<ul style="list-style-type: none">– izvodi radne operacije prema zadanim uputama uz demonstraciju nastavnika, primjenjujući pravila zaštite okoliša i higijensko-tehničke zaštite
--	--	---

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- otpad u kućanstvu, razvrstavanje i recikliranje (papir, plastika, komunalni otpad, staklo)
- uporabni predmeti od odbačenih materijala i njihova uporabna vrijednost (omotnice, čestitke)
- zaštita okoliša i higijensko-tehnička zaštita.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

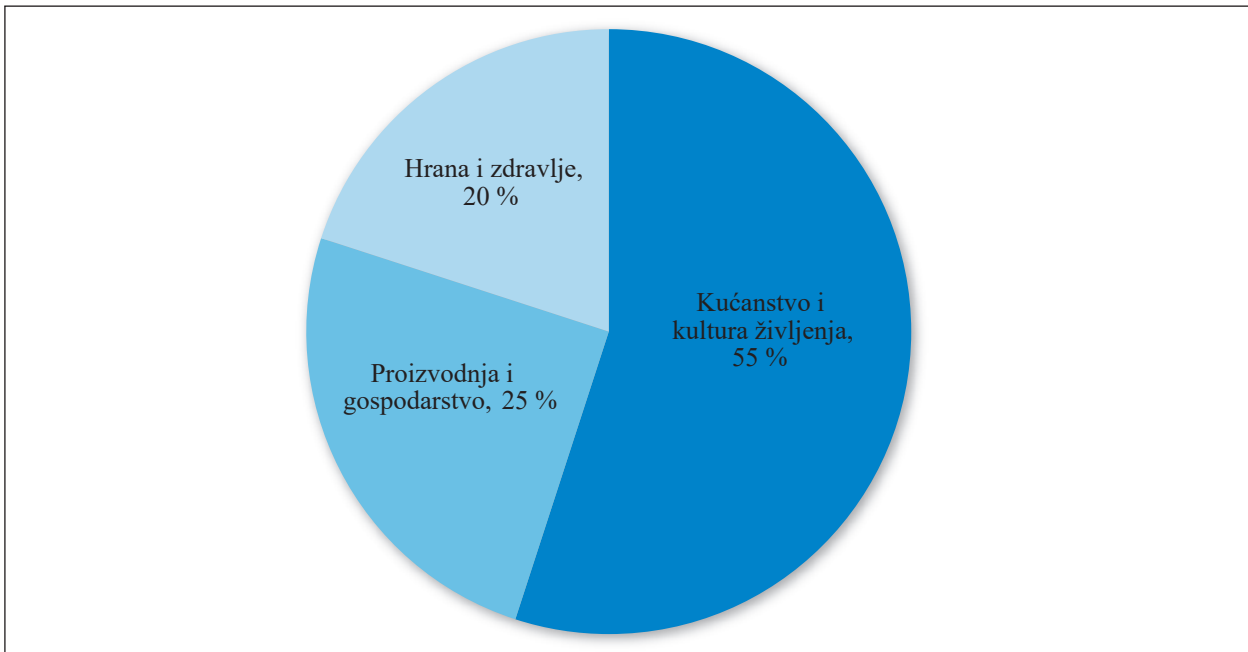
Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- prikupljanje odbačenog materijala, posjet reciklažnom dvorištu, razvrstavanje otpada, osmišljavanje i izrada uporabnih predmeta od odbačenih materijala
- videoscenariji izrađeni u skladu s načelima metode videomodeliranja koji pružaju vizualnu podršku za stjecanje novih vještina.

Za postignuće ishoda potrebno je primijeniti demonstraciju i praktičan rad.

Preporuča se organizirati izložbu učeničkih radova s ciljem promoviranja održivog razvoja i zaštite okoliša.

Slika 5. Struktura predmeta Domaćinstvo tijekom prve godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu srednje škole – 35 sati

A. Kućanstvo, kultura stanovanja i življenja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
<p>PP SŠ DOM A.2.1.</p> <p>Učenik primjenjuje mjere sigurnosti i poštuje privatnost te mjere opreza u različitim životnim situacijama.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje različite opasnosti u kućanstvu – uvažava privatnost svojega i tuđeg osobnog prostora – navodi mjere opreza prilikom različitih vrsta ugrožavanja sigurnosti – odabire ispravan način reagiranja u pojedinim situacijama u kojima je ugrožena sigurnost 	<ul style="list-style-type: none"> – upotrebljava mjere opreza u životnim situacijama
<p>Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opasnosti u kućanstvu i mjere opreza (izvori opasnosti, zaštita vlastite sigurnosti itd.) – privatnost svojega i tuđeg osobnog prostora (granice osobnog prostora, poštovanje privatnosti drugih) – odabir ispravnog načina reagiranja u pojedinim situacijama ugrožavanja sigurnosti i načini zaštite (primjeri ugrožavanja sigurnosti i odabir ispravnog načina reagiranja) – očuvanje psihološke stabilnosti u izvanrednim situacijama (sprječavanje napadaja panike, vježbe disanja, strategije smirivanja i samomotiviranja). 		
<p>Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.</p> <p>Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – simulacija opasnih situacija i načina ispravnog reagiranja – korištenje fotografija, slikovnim i videomaterijalima, IKT alatima. <p>Prema mogućnostima škola može se organizirati posjet stručnjaka za sigurnost ili policijskog službenika kako bi se učenike dodatno informiralo o ovoj temi.</p>		
<p>PP SŠ DOM A.2.2.</p> <p>Učenik izvodi postavljanje i posluživanje stolnog rublja, sitnoga i krupnog inventara za posluživanje hrane, pribora za jelo s obzirom na prigodu, raspoređuje te dekoriranje stola i interijera ovisno o prigodi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – upotrebljava sitni inventar i adekvatno stolno rublje prema prigodi – priprema potreban sitni i krupni inventar, pribor i posuđe za posluživanje hrane, pića i napitaka – funkcionalno slaže stol u odnosu na raspoloživi prostor i prigodu – demonstrira posluživanja hrane, pića i napitaka prema prigodi – posprema korišteni inventar sa stola (deserviranje), pravilno sortira i odlaže sitni inventar, propisno odlaže otpad – odabire dekoracijske elemente s obzirom na prigodu 	<ul style="list-style-type: none"> – izvršava uz nadzor postavljanje i posluživanje stolnog rublja, sitnoga i krupnog inventara za posluživanje hrane, pribora za jelo, raspoređuje te dekorira stol i interijer ovisno o prigodi

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sitni i krupni inventar (dijelovi sitnoga i krupnog inventara i njihova namjena...)
 - stolno rublje prema prigodi (stolnjaci, nadstolnjaci, ubrusi, održavanje stolnog rublja – pranje, glačanje)
 - posluživanja hrane, pića i napitaka prema prigodi (načini serviranja i posluživanja s obzirom na prigodu)
 - raspremanje/deserviranje stola (postupci pri deserviranju, odlaganje i pravilno razvrstavanje otpada nakon jela)
 - dekoriranje stola i blagovaonice s obzirom na prigodu (vrste i načini dekoriranja s obzirom na prigodu, izrada jednostavnih dekoracija za serviranje i ukrašavanje).
-

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- demonstriranje različitih vrsta dekoriranja i posluživanja
- korištenje fotografijama, slikovnim i videomaterijalima, aplikacijama
- crtanje skica i crteža u svrhu planiranja dekoriranja i posluživanja
- izrada kratkih videouradaka ispravno serviranih i dekoriranih stolova
- videoscenariji izrađeni u skladu s načelima metode videomodeliranja koji pružaju vizualnu podršku za stjecanje novih vještina.

Prema mogućnostima učenika škola može organizirati praktične vježbe u ugostiteljskom praktikumu, blagovaonici ili kabinetu uz korištenje sitnim i krupnim inventarom za posluživanje hrane, pribora za jelo.

PP SŠ DOM A.2.3.

Učenik primjenjuje ispravan način održavanja, sortiranja, njege i spremanja odjeće rukujući aparatima i sredstvima za njegu odjeće na siguran način.

- prepoznaje simbole za održavanje i njegu odjeće
- razlikuje odjeću prema načinu održavanja
- rukuje glačalom, perilicom i sušilicom rublja i/ili prostire rublje
- demonstrira postupke razvrstavanja odjeće, stavljanja odjeće u perilicu/sušilicu, glačanja, slaganja i spremanja u ormar
- primjenjuje pravila higijensko-tehničke zaštite pri korištenju kućanskim aparatima i sredstvima za pranje rublja
- primjenjuje ekološke postupke pri zbrinjavanju odbačene odjeće

- odabire ispravan način sortiranja, održavanja, njege i spremanja odjeće rukujući aparatima i sredstvima za njegu odjeće na siguran način

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- održavanje i njega odjeće (simboli za njegu i održavanje na ušivenim deklaracijama, vrste odjeće prema načinu održavanja)
 - kućanski aparati za njegu i održavanje odjeće (perilica, sušilica, glačalo, higijensko-tehničke zaštita pri korištenju kućanskim aparatima i sredstvima za pranje rublja)
 - postupci razvrstavanja odjeće, stavljanje odjeće u perilicu/sušilicu, glačanje, slaganje i spremanje u ormar
 - ekološki postupci pri zbrinjavanju odbačene odjeće (uporaba odbačene odjeće u različite svrhe i njezino recikliranje).
-

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- prikupljanje ušivenih deklaracija na kojima je naveden sirovinski sastav i način održavanja
- korištenje fotografijama, slikovnim i videomaterijalima, aplikacijama
- videoscenariji izrađeni u skladu s načelima metode videomodeliranja koji pružaju vizualnu podršku za stjecanje novih vještina.

Preporuča se terenska nastava i posjet reciklažnom dvorištu, praonici rublja.

B. Hrana i zdravlje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ DOM B.2.1. Učenik provodi postupke osobne higijene, higijene radnog prostora.	<ul style="list-style-type: none">– održava osobnu higijenu, urednost radne odjeće i obuće te korištenog pribora– koristi se na ispravan način radnom odjećom, obućom i radnim priborom– primjenjuje higijenske mjere u kućanstvu i na radnom mjestu– primjenjuje standarde održavanja radnog mjesta, uređaja, pribora i aparata	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje postupke osobne higijene, higijene radnog prostora

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osobna higijena i održavanje higijene (ruku, noktiju, kose, tijela)
- održavanje higijene radne odjeće i obuće (razvrstavanje, pranje, sušenje, glačanje, slaganje, pravodobna izmjena nečiste radne odjeće, ispravno odlaganje nečiste odjeće i obuće)
- higijenske mjere u kućanstvu i na radnom mjestu (postupci i mjere pri održavanju higijene)
- standardi održavanja radnog mjesta, uređaja, pribora i aparata (pravilan odabir sredstava, pribora, uređaja i aparata za čišćenje, ispravno odlaganje alata i pribora, učestalost postupaka pri održavanju higijene).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- izradom plakata, umnih mapa
- korištenjem fotografijama, slikovnim materijalima i letcima
- izvođenjem praktičnih vježbi u ugostiteljskom praktikumu i/ili kabinetu sukladno potrebama učenika (uvježbavanjem radnih operacija čišćenja i održavanja odjeće, obuće i radnog pribora)
- izradom dnevnika samovrednovanja, primjenom postupaka pri održavanju odjeće, obuće i radnog pribora.

Na temelju rezultata samoprocjene nastavnik daje povratnu informaciju učenicima.

PP SŠ DOM B.2.2. Provodi nabavu, sortiranje, pohranu i čuvanje namirnica.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje potrebu za određenom namirnicom– odabire namirnice iz ponude– prepoznaje ispravnost namirnica s obzirom na rok valjanosti– razvrstava namirnice i ispravno ih pohranjuje	<ul style="list-style-type: none">– izvršava uz nadzor nabavu, sortiranje, pohranu namirnica
--	--	--

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- utvrđivanje potrebe za nabavom određenih namirnica u kućanstvu (praćenje potrošnje namirnica u kućanstvu, stvaranje popisa za nabavu)
 - odabir potrebnih namirnica iz ponude (praćenje aktualne ponude, planiranje kupnje sukladno potrebama i mogućnostima, preispitivanje odluka o opravdanosti nabave i kupnje)
 - ispravnost namirnice s obzirom na rok valjanosti (poduzimanje mjera za sprječavanje stvaranje velikih zaliha u kućanstvu, zdravstvena ispravnost namirnica, mjere za ponovno iskorištavanje namirnica)
 - razvrstavanje namirnica i njihovo ispravno pohranjivanje (mjere skladištenja različitih vrsta i skladištenja prema porijeklu namirnica).
-

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- prikupljanje letaka
- izrada plakata
- razvrstavanje namirnica prema uputama o skladištenju i roku valjanosti
- izrada liste za kupovinu
- planiranje tjedne potrošnje i nabave namirnica.

Sukladno potrebama učenika putem praktičnih vježba u ugostiteljskom praktikumu i/ili kabinetu učenici će uvježbavati čitanje uputa o skladištenju, ispravno razvrstavanje s obzirom na vrstu i porijeklo namirnica.

Učenici će zajedno s nastavnikom planirati odlazak u trgovinu i na tržnicu, odabrati potrebne proizvode iz ponude te ih ispravno razvrstati prema uvjetima za njihovo skladištenje.

PP SŠ DOM B.2.3.

Objašnjava utjecaj prehrane na zdravlje čovjeka, trovanje hranom i zarazne bolesti.

- prepoznaje potrebu provođenja dezinfekcijskih, dezinfekcijskih i deratizacijskih mjera
 - razlikuje izvore i vrste zaraznih bolesti te poduzima preventivne mjere
 - demonstrira postupke sprječavanja širenja zaraznih bolesti
 - primjenjuje postupke ispravnog skladištenja i termičke obrade namirnica te poduzima mjere za sprečavanje trovanja hranom
 - koristi se osjetilima njuha, vida, okusa i opipa pri utvrđivanju zdravstvene ispravnosti namirnica
 - povezuje utjecaj prehrane na zdravlje čovjeka s trovanjem hranom i zaraznim bolestima
-

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- provođenje dezinfekcijskih, dezinfekcijskih i deratizacijskih mjera (uvjeti za provođenje mjera, vremenski intervali za provođenje istih, uloga provođenja mjera u očuvanju higijenskih ispravnosti namirnica)
 - zarazne bolesti (izvori, vrste zaraznih bolesti, preventivne mjere)
 - sprječavanje širenja zaraznih bolesti (postupci pri sprječavanju širenja zaraznih bolesti)
 - sprječavanje trovanja hranom (uloga osjetila njuha, vida, okusa i opipa pri utvrđivanju zdravstvene ispravnosti namirnica, postupci ispravnog skladištenja i termičke obrade namirnica radi sprječavanja trovanja hranom, lako kvarljive namirnice, uloga visokih temperatura na ispravnost namirnica).
-

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- izradom plakata, umnih mapa
 - korištenjem fotografijama, slikovnim materijalima
 - prezentacijom unaprijed pripremljenih videomaterijala odgovarajućeg sadržaja
 - korištenjem edukativnim materijalima i letcima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo
 - praktičnom vježbom prepoznavanja zdravstvene ispravnosti namirnica.
-

PP SŠ DOM B.2.4.

Učenik priprema namirnice i priprema jednostavna jela.

- razlikuje namirnice s obzirom na podrijetlo i njihovu namjenu
 - odabire potrebne namirnice za pripremu obroka
 - demonstrira pripremu obroka uz pomoć nastavnika
 - razlikuje tehnike obrade namirnica na osnovnoj razini
 - izvodi pripremu jednostavnih jela po fazama rada
 - priprema namirnice i priprema jednostavna jela uz pomoć nastavnika
-

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- podjela namirnica (vrsta, podrijetlo, namjena, odabir potrebnih namirnica)
 - priprema obroka uz pomoć nastavnika (pripremanje potrebnih vrsta i količina namirnica, odabir i primjena tehnika obrade namirnica, priprema jednostavnih jela po fazama rada, priprema i završno čišćenje prostora).
-

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- korištenjem receptima, uputama za rad
- prezentacijom unaprijed pripremljenih videomaterijala odgovarajućeg sadržaja
- videoscenarijima izrađenim u skladu s načelima metode videomodeliranja koji pružaju vizualnu podršku za stjecanje novih vještina.

Sukladno potrebama učenika praktičnim vježbama u ugostiteljskom praktikumu i/ili kabinetu učenici će uvježbavati pripremu i pripremu jednostavnih jela po fazama rada.

C. Proizvodnja i gospodarenje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ DOM C.2.1. Učenik provodi redovno održavanje kućanstva i racionalizaciju u troškovima stanovanja i prehrane.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje troškove stanovanja i prehrane unutar kućanstva– uočava potrebu redovitog održavanja kućanstva i planiranja popravaka– navodi sastavnice troškova stanovanja i prehrane– razumije ulogu racionalizacije troškova stanovanja i prehrane– planira uštede u kućanstvu i prioritete u nabavi– provodi plaćanje režija u pošti ili banci	<ul style="list-style-type: none">– povezuje potrebu redovnog održavanja kućanstva i racionalizacije u troškovima stanovanja i prehrane

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- troškovi stanovanja (režijski troškovi, troškovi otplate kredita, najma stana, osiguranje stambenog prostora)
- održavanja kućanstva (sigurnost boravka u stambenom prostoru, planiranja popravaka, vještine „uradi sam“)
- troškovi prehrane (popis namirnica, planiranje dnevnih jelovnika, nabava namirnica)
- racionalizacija troškova stanovanja i prehrane (praćenje potrošnje energenata u stanu, mjere uštede u potrošnji energenata i komunalija, planiranje povoljnijih obroka)
- uštede u kućanstvu (uočavanje viškova hrane i uporabnih materijala kojima se može dati nova vrijednost, prioriteti u nabavci, nabava prilikom prigodnih popusta i akcija)
- plaćanje režija.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- izradom plakata i planera nabave i uštede
- praćenjem režijskih troškova i računa za prehranu
- korištenjem časopisima s primjerima uređivanja stambenog prostora i popravcima, korištenjem slikovnim materijalima
- prezentacijom unaprijed pripremljenih videomaterijala odgovarajućeg sadržaja
- razmjenom ideja za uređenje stambenog prostora i racionalizacijom potrošnje projektnim zadatkom u manjim skupinama.

Potrebno je planirati terensku nastavu – odlazak u poštu ili banku radi plaćanja režija sukladno mogućnostima učenika.

PP SŠ DOM C.2.2.

Učenik poduzima mjere zaštite od zlouporabe osobnih podataka.

- navodi osobne podatke
- prepoznaje pojam OIB-a
- prepoznaje važnost čuvanja i zaštite osobnih podataka te prava građana
- poduzima mjere zaštite od zlouporabe osobnih podataka

- prepoznaje mjere zaštite od zlouporabe osobnih podataka

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osobni podatci (osobni dokumenti i način ishodenja istih, pojam osobnih podataka, OIB, korištenje osobnim podacima u različitim situacijama i aplikacijama, prava maloljetnih i punoljetnih osoba)
- čuvanje i zaštita osobnih podataka (čuvanje: OIB-a, osobnih podataka i dokumenata, lozinki za pristup aplikacijama, kartica i pinova, potpisa, sprječavanje zlouporabe osobnih podataka i dokumenata, prava građana kod zlouporabe osobnih podataka).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- prezentacijom unaprijed pripremljenih videomaterijala odgovarajućeg sadržaja
 - predavanjem policijskog službenika s temom sigurnosti i zaštite osobnih podataka
 - unošenjem osobnih podataka u različite predloške i aplikacije (obrazac upisnice u školu, primjeri različitih formulara i aplikacija u kojima se koriste osobni podatci s ciljem uvježbavanja njihova unosa).
-

PP SŠ DOM C.2.3.

Učenik opisuje uzgoj i njegu sobnoga i vanjskog bilja, održavanje okućnice, uporabu plodova, začinskoga i ljekovitog bilja te njihov utjecaj na ljudsko zdravlje.

- uzgaja i njeguje sobno i vanjsko bilje te održava okućnicu
- uzgaja plodove, ljekovite i začinske biljke
- izvodi postupak branja, sušenja i pohrane ljekovitoga i začinskog bilja te njihovih plodova
- izrađuje različite proizvode od začinskoga i ljekovitog bilja te njihovih plodova
- prepoznaje namjenu plodova, ljekovitoga i začinskog bilja
- osmišljava i izrađuje ambalažu za pakiranje proizvoda
- primjenjuje mjere zaštite i opreza
- primjenjuje ekološke postupke pri zbrinjavanju

- uzgaja i njeguje sobno i vanjsko bilje te održava okućnicu

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uzgoj i njega sobnoga i vanjskog bilja i održavanje okućnice (uvjeti za rast i razvoj bilja, postupci uzgoja i njege bilja, estetsko uređenje doma i okućnice)
- uzgoj plodova, ljekovitoga i začinskog bilja (vrste plodova, ljekovitoga i začinskog bilja, način sijanja, sadnje, uzgoja, presađivanja i prihrane plodova, ljekovitoga i začinskog bilja, vremenski uvjeti za uzgoj, mjesto uzgoja)
- namjena plodova, ljekovitoga i začinskog bilja (uloga plodova, ljekovitoga i začinskog bilja u prehrani, kozmetici, njezi)
- postupci branja, sušenja i prerade plodova, ljekovitoga i začinskog bilja (razlike u načinu branja, sušenja i prerade, načini prerade s obzirom na namjenu te načini čuvanja i skladištenja)
- izrada proizvoda od plodova, ljekovitoga i začinskog bilja (čajevi, džemovi, čips, sokovi)
- ambalaža za pakiranje plodova, ljekovitoga i začinskog bilja (osmišljavanje i izrada različite ambalaže, primjena reciklaže, *zero waste* i zaštita okoliša)
- primjena higijensko-tehničke zaštite (zaštita od insekata, zaštita pri korištenju pomagala, alatima i strojevima).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- praktičnim radom
- korištenjem časopisima i aplikacijama za poticanje ideja osmišljavanja ambalaže
- prezentacijom unaprijed pripremljenih videomaterijala odgovarajućeg sadržaja.

Izvođenje potrebnih radnih operacija u okviru sijanja, sadnje, uzgoja, presađivanja i prihrane plodova, ljekovitoga i začinskog bilja u školskom vrtu u povišenim gredicama, plasteniku ili stakleniku izvodi se prema mogućnosti učenika.

Preporuča se terenska nastava: posjet lokalnim uzgajivačima i prerađivačima u skladu s mogućnostima učenika.

Također se preporuča izrada gotovih proizvoda u prehrani od plodova, ljekovitoga i začinskog bilja u kabinetu i/ili ugostiteljskom praktikumu. S ciljem plasiranja dobivenih gotovih proizvoda učenici mogu lijepiti deklaracije i promovirati proizvode na različitim događanjima i prodajnim izložbama (učeničke zadruge) u okviru mogućnosti učenika.

PP SŠ DOM C.2.4. Učenik izrađuje uporabne predmete od tekstila i određuje vrijednost proizvoda.	<ul style="list-style-type: none"> – osmišljava uporabne predmete – izrađuje uporabne predmete od tekstila – izvodi radne operacije ručnoga i/ili strojnog rada – aplicira ukrase na gotove proizvode – primjenjuje znanje i vještinu pri popravku oštećene odjeće – određuje uz podršku nastavnika vrijednost proizvoda – primjenjuje mjere zaštite i opreza – primjenjuje ekološke postupke pri zbrinjavanju 	– izrađuje uz podršku nastavnika uporabne predmete od tekstila i određuje vrijednost proizvoda
--	--	--

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uporabni predmeti od tekstila (osmišljavanje i izrada igračaka, igračaka za životinje, papuča, pregača, prostirki, kapa, torbi, pernica, okvira za bilježnice, narukvica, tehnološke operacije rada pri izradi, apliciranje ukrasa na gotove proizvode, popravak oštećene odjeće, prilagodba odjevnih predmeta)
- ručna i strojna izrada predmeta (ručni ubodi, vez, rad na šivaćem stroju)
- vrijednost proizvoda (potrošnja materijala, energenata, vrijeme rada, troškovi izrade ambalaže i pakiranja, troškovi transporta, nabava potrebnog materijala i pribora za rad)
- primjena zaštite na radu (zaštita pri korištenju pomagala, alatima i strojevima, ispravno korištenje pomagala, alatima i strojevima).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

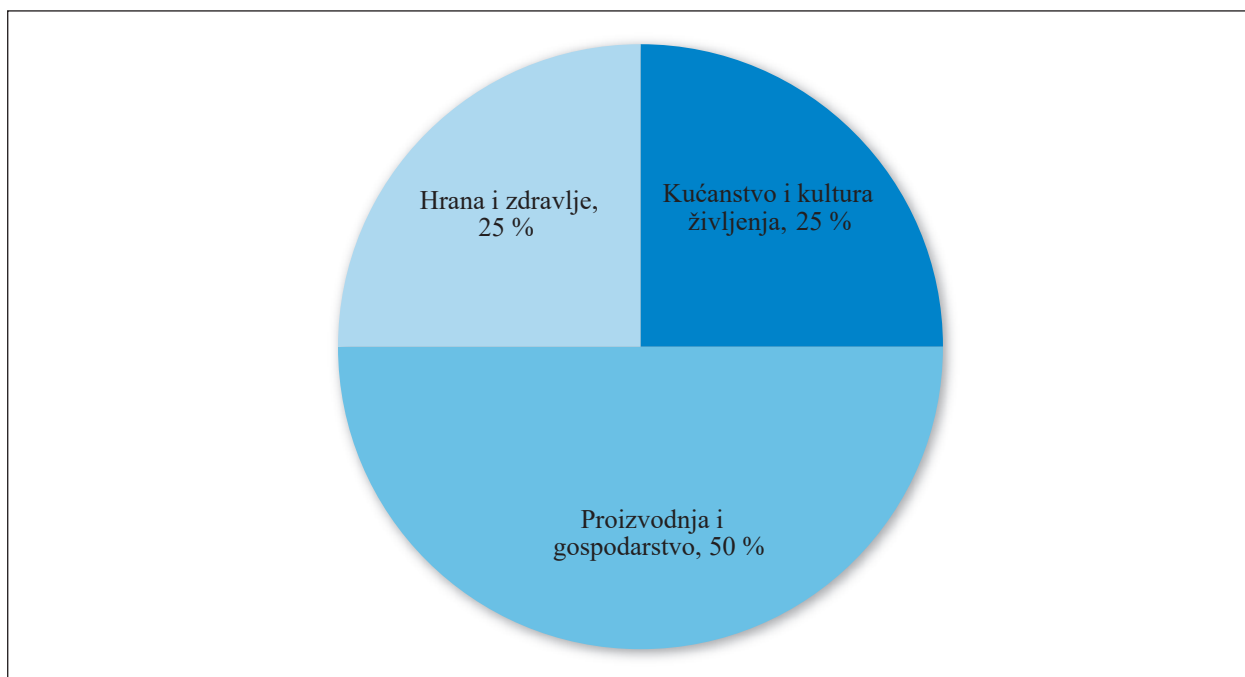
Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- radionice osmišljavanja i izrade uporabnih proizvoda od tekstila (estetska i funkcionalna zadovoljenost)
- radionice osmišljavanja i izrade ambalaže te pakiranje nastalih proizvoda (estetska i funkcionalna zadovoljenost).

Preporuča se povezanost s ishodom DOM SŠ C.2.3. koji se odnosi na uzgoj plodova, ljekovitoga i začinskog bilja te njihovo pakiranje u ambalažu izrađenu od tekstila kao i s ishodom DOM SŠ A.2.2. koji se odnosi na dekoriranje stola i interijera ovisno o prigodi.

Treba nastojati upotrebljavati odbačeni tekstil kao sirovinu i od njega stvarati novu vrijednost te tako odvajati i zbrinjavati tekstilni otpad i dati mu novu uporabnu vrijednost.

Gotove proizvode učenici mogu promovirati na različitim događajima i prodajnim izložbama (učeničke zadruge) u okviru mogućnosti učenika.

Slika 6. Struktura predmeta Domaćinstvo tijekom druge godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu srednje škole – 35 sati

A. Kućanstvo, kultura stanovanja i življenja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ DOM A.3.1. Učenik primjenjuje pravila poslovne komunikacije u svakodnevnom životu i pri korištenju računalom.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje komunikacijske vještine u različitim životnim situacijama– odabire pravilne komunikacijske forme u poslovnoj komunikaciji– prepoznaje jednostavne problemske situacije do kojih može doći u poslovnoj komunikaciji i po potrebi traži pomoć u njihovu rješavanju– primjenjuje pravila poslovne komunikacije pri korištenju računalom– upotrebljava računalo na osnovnoj razini uz primjenu jednostavnijih pravila poslovne komunikacije	<ul style="list-style-type: none">– odabire pravilne komunikacijske forme u jednostavnoj poslovnoj komunikaciji i služi se računalom na osnovnoj razini

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- simulacija pravila ponašanja u poslovnom okruženju i u poslovnoj komunikaciji (odijevanje za posao, dogovaranje sastanka, oslovljavanje nadređenih, prijava na natječaj za posao, uvježbavanja poslovne komunikacije)
- uporaba računala u poslovnoj komunikaciji (pisanje molbe i životopisa, slanje elektroničkih poruka, prijava na natječaj putem obrazaca i elektroničkih poruka, pretraživanje aplikacija za zapošljavanje, oslovljavanje pri pisanoj komunikaciji)
- simulacija jednostavnih problemskih situacija u poslovnoj komunikaciji i davanje primjera za njihovo rješavanje (primjeri jednostavnih problemskih situacija na poslu, traženje pomoći nadređenih u rješavanju problema).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- igranjem uloga, praktičnom primjenom neverbalne i verbalne komunikacije, radionicama za uvježbavanje rješavanja problemskih situacija na poslu
- davanjem predložaka za pisanje životopisa i molbe, izradom plakata
- korištenjem računalom, tabletom i mobitelom
- korištenjem fotografijama, karticama s facijalnim ekspresijama ljudi
- prezentacijom unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem.

Poželjno je za učenike koji se otežano pisano izražavaju pripremiti predloške zadanih formi (učenici odabiru pravilnu formu između ponuđenih) za usvajanje poslovne komunikacije u svrhu pružanja veće podrške.

Za usvajanje ishoda preporuča se korištenje računalom, tabletom i/ili mobitelom pri uvježbavanju jednostavnih problemskih situacija (simulacija poslovne komunikacije i odabir pravilnih komunikacijskih formi) kako bi ih učenici primijenili u budućem profesionalnom djelovanju.

PP SŠ DOM A.3.2.

Učenik primjenjuje pravila komunikacije i skup pravila lijepog ponašanja te običaje u različitim situacijama u svakodnevnom životu.

- primjenjuje skup pravila lijepog ponašanja pri odlasku u goste i dočekivanju gostiju te prilikom čestitanja i darivanja
- primjenjuje pravila komunikacije i skup pravila lijepog ponašanja pri posjeti bolesniku
- primjenjuje pravilne komunikacijske forme i običaje prilikom izražavanja sućuti
- konzumira hranu i piće na različitim mjestima i prigodama primjenjujući skup pravila lijepog ponašanja

- razumije pravila komunikacije i običaje pri odlasku u goste i njihovu dočekivanju, pri čestitanju i darivanju te prepoznaje pravila i običaje kod posjete bolesniku i izražavanja sućuti

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pravila komunikacije i skup pravila lijepog ponašanja prilikom dočekivanja gostiju i odlaska u goste (predstavljanje, primjena komunikacijskih formi i običaja, pozivanje gostiju, pozdravljanje i oslovljavanje, posluživanje i konzumacija hrane i pića, čestitanje i primjereno darivanje)
- skup pravila lijepog ponašanja za stolom (pravila dobre komunikacije i bontona za stolom, konzumiranje hrane i pića na različitim mjestima i u različitim prigodama)
- pravila komunikacije prilikom posjete bolesniku (trajanje posjeta, ponašanje u bolesničkoj sobi, posjet starijim osobama i obiteljima s malom djecom, primjereno darivanje)
- pravila komunikacije i skup pravila lijepog ponašanja prilikom izražavanja sućuti (primjereno odijevanje, pravilne komunikacijske forme i običaji prilikom izražavanja sućuti).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- igranjem uloga, uvježbavanjem različitih situacija prilikom dočekivanja gostiju i odlaska u goste, posjete bolesniku i izražavanja sućuti
- prezentacijom unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem
- korištenjem aplikacijama
- osmišljavanjem ideja i izrade pozivnica i darova prilikom čestitanja i darivanja.

Potrebno je višestruko ponavljanje i uvježbavanje situacija koje simuliraju situacije dočekivanja gostiju i odlaska u goste, posjete bolesniku i izražavanja sućuti.

PP SŠ DOM A.3.3.

Učenik primjenjuje pravila zaštite pri različitim vrstama opasnosti i ozljedama u kućanstvu.

- povezuje sadržaj ormarića za prvu pomoć s njegovom namjenom
- razumije mehaničke i kemijske izvore opasnosti u kućanstvu
- primjenjuje pravila zaštite od nezgoda i pravilno postupaju s unesrećenim
- povezuje broj hitnih službi s potrebnom situacijom
- pravilno postupaju u situacijama u kojima je potrebno primijeniti postupke evakuacije, spašavanja i pozivanja u pomoć
- primjenjuje pravila zaštite na radu prilikom rukovanja alatima i strojevima u kućanstvu, korištenju kemijskim sredstvima, plinom i električnom energijom

- razumije sadržaj ormarića za prvu pomoć, mehaničke i kemijske izvore opasnosti u kućanstvu, pravila zaštite od nezgoda i postupanja s unesrećenim, korištenja hitnim službama prema situaciji te potrebe evakuacije i spašavanja, kao i pravila zaštite na radu prilikom rukovanja alatima i strojevima u kućanstvu, korištenju kemijskim sredstvima, plinom i električnom energijom

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sadržaj ormarića za prvu pomoć (komprese, zavoji, sredstvo za dezinfekciju) povezuje s njegovom namjenom
- podjela mehaničkih i kemijskih izvora opasnosti u kućanstvu (padovi, posjekotine, poskliznuća, opekline, opasnosti od rukovanja oštrim alatima i strojevima, trovanje, opasnosti od korištenja kemijskim sredstvima, plinom, električnom energijom)
- kontakti hitnih službi i pozivanje u hitnosti (kontakti hitnih službi i njihova namjena, način komuniciranja u hitnim situacijama, opisivanje hitne situacije)
- postupanje s unesrećenim prilikom ozljeda u kućanstvu i evakuacija (udar električne struje, posjekotina, krvarenje, opekotina, trovanje plinom, trovanje kemijskim sredstvima, gubitak svijesti, zbrinjavanje krvarenja, sadržaj torbe za evakuaciju i ormarića za prvu pomoć)
- prevencija nezgoda u kućanstvu (sigurnost pri rukovanju alatima i strojevima, postupanje pri kvaru uređaja ili instalacija, prevencija spoticanja i padova, čuvanje oštih predmeta, zaštita djece i starijih, čuvanje kemijskih sredstava, primjena pravila zaštite na radu).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- korištenjem slikovnim materijalima
- prezentacijom unaprijed pripremljenih videomaterijala s odgovarajućim sadržajem
- demonstracijom upotrebe ormarića za pružanje prve pomoći (sadržaj i namjena ormarića, povezivanje upotrebe sadržaja ormarića s vrstom ozljede, korištenje ormarićem prve pomoći na radu)
- demonstracijom postupaka pružanja prve pomoći (postupci pri zbrinjavanju krvarenja, gubitku svijesti, lomovima, opekotinama, trovanju, porezotinama)
- demonstracijom rukovanja i odlaganja alata i strojeva u kućanstvu (odlaganje noževa, pranje i održavanje dijelova strojeva i oštih alata, higijensko-tehnička zaštita pri korištenju njima).

Za postignuće ishoda preporuča se posjet hitnoj službi i/ili vatrogascima kako bi se učenicima zorno približila važnost prevencije različitih vrsta nezgoda u kućanstvu. Preporuča se suradnja s Hrvatskim Crvenim križem kako bi se učenici upoznali s postupcima postupanja s unesrećenima i evakuacijom.

B. Hrana i zdravlje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ DOM B.3.1. Učenik primjenjuje postupke očuvanja trajnosti i konzerviranja hrane, korištenja začina i mirodijama, vaganja, pripreme namirnica te izrade jednostavnih kolača i peciva.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje postupke pri očuvanju trajnosti i konzerviranju hrane te priprema zimnicu– upotrebljava osnovne začine i mirodije u jednostavnim receptima– važe i priprema namirnice za izradu jednostavnih kolača i peciva uz vodstvo nastavnika– izrađuje jednostavne kolače i peciva prema etapama rada	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje postupke pri očuvanju trajnosti i konzerviranju hrane, upotrebu osnovnih začina i mirodija u jednostavnim receptima te uz podršku nastavnika izrađuje jednostavne kolače i peciva

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- postupci očuvanja i trajnosti hrane (konzerviranje, zamrzavanje, hlađenje, recepti za pripremu zimnice)
 - začini i mirodije u jednostavnim receptima (vrste i korištenje začinima i mirodijama, začini i mirodije u kuharstvu)
 - vaganje i priprema namirnica za izradu jednostavnih kolača i peciva (mjere za težinu, vaganje namirnica prema zadanim uputama, priprema jednostavnih kolača i peciva)
 - jednostavni kolači i peciva (proučavanje recepata i faza izrade, korištenje pećnicom i mjere higijensko-tehničke zaštite, čišćenje kuhinje nakon pripreme)
 - serviranje kolača i peciva (osmišljavanje i prikupljanje ideja za serviranje).
-

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti aktivnostima kao što su:

- proučavanje i odabir recepata
 - vježbe mjerenja mase namirnica i volumena tekućih namirnica
 - demonstracija i izvođenje radnih operacija: pripreme, izrade i pečenja jednostavnih kolača i peciva
 - čišćenje radnih površina nakon pripreme kolača i peciva
 - serviranje jednostavnih kolača i peciva
 - praćenje videomaterijala i časopisa
 - prezentacija i degustacija uradaka učenika prigodom Dana kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, adventskoga ili uskršnjeg sajma u školi
 - videoscenariji izrađeni u skladu s načelima metode videomodeliranja koji pružaju vizualnu podršku za stjecanje novih vještina.
-

PP SŠ DOM B.3.2.

Učenik primjenjuje skup pravila lijepog ponašanja prilikom posjete zdravstvenim ustanovama, prava pacijenata i brigu o vlastitom zdravlju i zdravlju ukućana.

- prepoznaje potrebu redovite brige za vlastito zdravlje te se uključuje u preventivne i potrebne preglede u različite svrhe
- prepoznaje potrebu odlaska liječniku ili stomatologu u stanju bolesti
- primjenjuje skup pravila lijepog ponašanja prilikom posjete zdravstvenim ustanovama
- uočava važnost potrebe o brizi za vlastito zdravlje i zdravlje ukućana
- prepoznaje prava pacijenata, pojmove osnovnoga i dopunskog zdravstvenog osiguranja
- odabire pravilne komunikacijske forme pri razgovoru s liječnikom

- prepoznaje prava pacijenata, vrste zdravstvenog osiguranja, važnost uključivanja u preventivne i potrebne preglede radi očuvanja zdravlja i skup pravila lijepog ponašanja prilikom posjete zdravstvenim ustanovama u različite svrhe

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- podjela zdravstvenih ustanova prema namjeni (bolnice, domovi zdravlja, ljekarne)
 - preventivni i potrebni pregledi u različite svrhe radi očuvanja vlastitog zdravlja (stomatološki, sistematski, sanitarni, ginekološki, pregled tijekom trudnoće)
 - vrste zdravstvenog osiguranja (osnovno i dopunsko)
 - prava pacijenata (pravo na drugo mišljenje, pravo na obaviještenost, pravo na prihvaćanje ili odbijanje određenog dijagnostičkog pregleda)
-

- pravila lijepog ponašanja prilikom posjete zdravstvenim ustanovama (isključivanje mobitela, konzumacija hrana i pića, oslovljavanje zdravstvenog osoblja, pridržavanje termina pregleda i otkazivanje narudžbe za pregled).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- upoznavanjem s osnovnim odredbama Zakona o zaštiti prava pacijenata
- posjetom zdravstvenim ustanovama sukladno potrebama učenika (upoznavanje s namjenom i informiranje učenika gdje potražiti pomoć u slučaju potrebe)
- simulacijom primjene pravila lijepog ponašanja tijekom posjete zdravstvenim ustanovama i razgovora s liječnikom (oslovljavanje, započinjanje razgovora, postavljanje konkretnih pitanja vezanih uz zdravlje)
- igranjem uloga u različitim situacijama (pravilan odabir komunikacijskih formi, kako potražiti pomoć liječnika u hitnim situacijama)
- proučavanje priručnika o njezi zdravlja, slikovnih materijala (letci Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo).

C. Proizvodnja i gospodarenje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ DOM C.3.1 Učenik povezuje pojam prihoda i rashoda u kućanstvu s pravilnim postupcima u raspoređivanju kućnog proračuna te troškovima stanovanja i potrošnje energenata.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje prihode i rashode u kućanstvu i odabire pravilne postupke u njegovu pravilnom/racionalnom raspoređivanju – prepoznaje važnost praćenja potrošnje energenata i vodi računa o troškovima stanovanja – prepoznaje obvezu podmirenja kredita ili najamnine za troškove stanovanja – prepoznaje važnost planiranja dnevne i mjesečne potrošnje u kućanstvu, važnost planiranja nabave namirnica i raspolaganja novcem 	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje pojam prihoda i rashoda u kućanstvu s pravilnim postupcima u raspoređivanju kućnog proračuna te troškovima stanovanja i potrošnje energenata

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pojam prihoda i rashoda u kućanstvu (osobni dohodak, prihodi od dodatnih poslova, poljoprivrede, iznajmljivanja, vrste rashoda u kućanstvu, izračunavanje mjesečne i dnevne potrošnje u kućanstvu)
- racionalno raspolaganje novcem (pravilno raspoređivanje prihoda, redovito plaćanje troškova)
- troškovi stanovanja (plaćanje najma ili kredita za stan, plaćanje režija, praćenje potrošnje električne energije, vode, plina, mjere za štednju energije u vlastitom kućanstvu)
- raspoređivanje kućnog budžeta (izračunavanje razlike između prihoda i rashoda, bilježenje rashoda i prihoda).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- izradom plakata
- prikupljanjem kopija računa za režije i prehranu, uspoređivanjem cijena korištenjem različitim katalogima, zapisivanjem primjera prihoda i rashoda u kućanstvu, vođenjem dnevnika dnevne i mjesečne potrošnje, vođenjem dnevnika praćenja energije i troškova stanovanja.

<p>PP SŠ DOM C.3.2</p> <p>Učenik primjenjuje ispravne financijske odluke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje pojam cijene i kvalitete proizvoda i usluga – navodi prava potrošača – nabraja sastavnice deklaracije proizvoda – prepoznaje pojam internetskog bankarstva – izvodi, uz nadzor, jednostavne bankarske transakcije – objašnjava sigurnosne aspekte korištenja bankovnih kartica i kupnje putem interneta – opisuje način prijave krađe ili gubitka kartice 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje ispravne financijske odluke
<p>Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – cijena proizvoda i usluga (formiranje cijene, PDV, porast ili snižavanje cijena) – kvaliteta i deklaracija proizvoda (obilježja kvalitete proizvoda, deklaracija proizvoda, oznake na deklaraciji i njihovo značenje) – obavljanje transakcija (internetsko bankarstvo i internetska trgovina putem dostupnih aplikacija za uvježbavanje transakcija, jednostavne bankarske transakcije, sigurnosni aspekti) – sigurnosni aspekti korištenja bankovnim karticama i kupnje putem interneta (nošenje kartice i PIN-a odvojeno, zaštita osobnih podataka, pravna odgovornost građana) – prijava gubitka ili krađe kartice (način prijave krađe ili gubitka, prijava policiji i banci). 		
<p>Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.</p> <p>Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:</p> <ul style="list-style-type: none"> – korištenjem promidžbenim letcima, primjerima deklaracija proizvoda – simulacijom internetske kupnje – odlascima na bankomat, upoznavanjem s uputama za korištenje bankomatom – prezentacijom sigurnosnih protokola kako bi se spriječila materijalna šteta uslijed krađe ili gubitka kartice. 		
<p>PP SŠ DOM C.3.3</p> <p>Učenik objašnjava postupak traženja zaposlenja, prava i mogućnosti zaposlenika, korištenje godišnjim odmorom i porodiljnim dopustom te bolovanjem, pojam radne etike i kvalitetnog organiziranja i provođenja slobodnog vremena.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – navodi mogućnosti traženja zaposlenja – prepoznaje prava i mogućnosti zaposlenika – opisuje postupak otvaranja i zatvaranja bolovanja – opisuje pojam radne etike – izrađuje planer provođenja slobodnog vremena 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje prava i mogućnosti zaposlenika, mogućnosti traženja zaposlenja, korištenja godišnjim odmorom, porodiljnim dopustom i bolovanjem te kvalitetnog organiziranja i provođenja slobodnog vremena
<p>Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – traženje posla (pretraživanje internetskih portala koji nude posao, prijava na natječaj, izrada životopisa i molbe za prijavu, odijevanje za razgovor za posao) – prava i mogućnosti zaposlenika (dužnosti i prava zaposlenika, korištenje godišnjim odmorom ili porodiljnim dopustom, otvaranje i zatvaranje bolovanja, pravilnik o radu) – radna etika (etički kodeks, poželjna komunikacija i ponašanje na poslu) – kvalitetno organiziranje slobodnog vremena (aktivnosti izvan posla, na godišnjem odmoru). 		

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- proučavanjem etičkog kodeksa, pravilnika o radu
- simulacijom razgovora i prijave za posao
- upućivanjem tako da učenik samostalno pretraži oglas za potencijalno zapošljavanje
- vođenjem planera za organizaciju i provođenje slobodnog vremena.

PP SŠ DOM C.3.4

Učenik primjenjuje osnove šivanja i/ili vezenja prilikom izrade jednostavnih uporabnih predmeta.

- primjenjuje osnove šivanja i/ili vezenja pri izradi jednostavnih uporabnih predmeta
- primjenjuje osnove šivanja i/ili vezenja pri zadovoljavanju potreba svakodnevnog života
- pravilno zbrinjava otpad od tekstila
- primjenjuje mjere zaštite na radu

- izvodi uz podršku nastavnika osnove šivanja prilikom izrade jednostavnih uporabnih predmeta

Sadržaj za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ručni rad (tehnike šivanja i vezenja, pravilno korištenje priborom, alatima i strojevima, osmišljavanje i izrada jednostavnih uporabnih predmeta od tekstila, uporaba šivanja pri zadovoljavanju potreba svakodnevnog života, primjerice, šivanje dugmadi, krpanje)
- zbrinjavanje otpada od tekstila (prikupljanje i odlaganje otpada od tekstila, recikliranje, davanje odbačenim predmetima od tekstila novu uporabnu vrijednost)
- mjere zaštite na radu (oprez pri korištenju priborom, alatima i strojevima).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iz obrade treba izostaviti detaljne opise, pojmove i nazive koji nisu bitni za usvajanje ishoda.

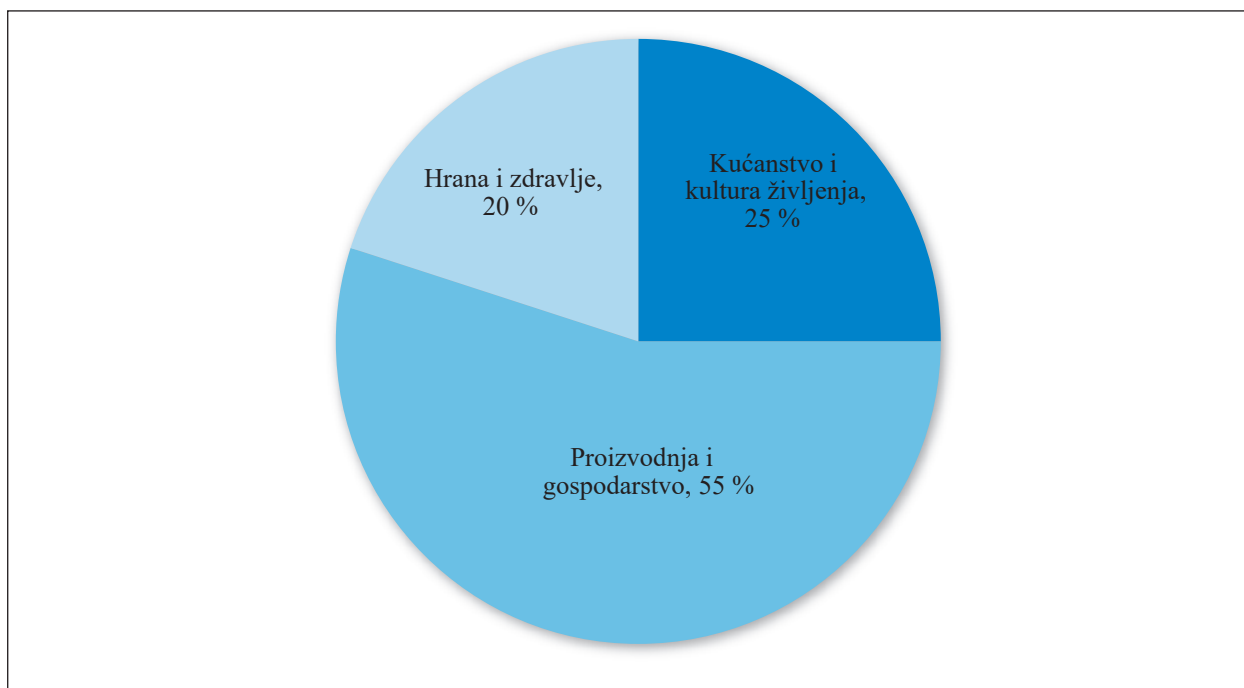
Predlaže se usvajanje ishoda radom učenika u paru ili manjim grupama.

Ishod se može ostvariti sljedećim aktivnostima:

- vježbama šivanja i/ili vezenja (šivanje pregače, ogrlica i igračaka za životinje od ostataka pamučne tkanine, vezenje uzoraka na vrećicama za ljekovito bilje, platnenim torbama, pernicama, nadstolnjacima i dr.)
- vježbom šivanja pri zadovoljavanju potreba svakodnevnog života (šivanje dugmadi, krpanje, popravci odjeće)
- vježbom prepletanja tkanja (ispreplitanjem niti prede ili trganih dijelova odbačene odjeće dobivaju se plošne tvorevine za novu uporabu – podmetači, prostirači, manji dijelovi za apliciranje na različite tekstilne proizvode, makramei, tapiserije)
- videoscenarijima izrađenim u skladu s načelima metode videomodeliranja koji pružaju vizualnu podršku za stjecanje novih vještina.

Preporuča se fotografirati radove učenika ili organizirati izložbu povodom dana škole ili na kraju nastavne godine.

Preporuča se ostvariti ishod u kabinetu ili učionici u kojoj se izvodi stručna praksa sukladno mogućnostima učenika.

Slika 7. Struktura predmeta Domaćinstvo tijekom treće godine učenja i poučavanja

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Domaćinstvo je nastavni predmet čiji je sadržaj predmetnog kurikula povezan s ostalim predmetnim kurikulima i kurikulima međupredmetnih tema. Značajnu povezanost ima s tehničkim i informatičkim područjem u primjeni spoznaja u svakodnevnom životu te primjeni informacijsko-komunikacijskih tehnologija u učenju i poučavanju Domaćinstva.

Predmet Domaćinstvo objedinjuje sadržaje i aktivnosti različitih nastavnih predmeta. Najzastupljenija je povezanost sa strukovnim predmetima Tehnička kultura, Informatika, Osnove računalstva, Tehnologija zanimanja i Stručna praksa (tehničko područje) putem primjene rada na siguran način, mjera higijensko-tehničke zaštite, tehnoloških postupaka u radu te upotrebi alata i pribora u kućanstvu. Time učenici stječu dodatne kompetencije koje će im olakšati uključivanje u svakodnevni život i svijet rada.

Unutar jezično-komunikacijskog područja prisutna je povezanost predmeta Domaćinstvo s predmetima Hrvatski jezik i stranim jezicima, a odnosi se na poticanje usmenoga i pisanog izražavanja u ispravnim komunikacijskim formama pri samopredstavljanju, čestitanju, izražavanju sućuti, pozivanju gostiju te pri poslovnoj komunikaciji i sl.

Izučavanjem predmeta Domaćinstvo učenici povezuju znanja, vještine i navike iz predmeta Matematika (matematičko područje), primjerice, upravljanje kućnim proračunom, izračunom dnevne i mjesečne potrošnje te brojnim segmentima financijske pismenosti vezanim uz štednju i korištenje novcem.

Prisutna je povezanost Domaćinstva s tjelesnim i zdravstvenim područjem (predmet Tjelesna i zdravstvena kultura) jačanjem motoričkih vještina (fina motorika), spretnosti pri izradi i oblikovanju određenih proizvoda i materijala te korištenjem alatima, pomagala i dr.

Iz prirodoslovnog područja zastupljen je predmet Priroda i Čovjek i okolina, a povezanost s Domaćinstvom vidi se u temama koje se odnose na rast, razvoj i zdravlje čovjeka, zdravu prehranu, očuvanje okoliša, brigu za biljke, životinje i dr.

Informatičko područje zastupljeno je u predmetu Domaćinstvo u sadržajima iz predmeta Osnove računalstva i međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, a odnosi se na poslovnu pismenost, korištenje edukativnim sadržajima i aplikacijama, sigurnost podataka i dr.

Prisutna je povezanost Domaćinstva unutar umjetničkog područja s izvannastavnim aktivnostima u izražavanje učenika u kreativnom području (crtanje, bojenje, izrezivanje i oblikovanje različitih materijala) što doprinosi razvoju kreativnosti i stvaralačkog izričaja učenika. Navedeno će doprinijeti kvalitetnijem organiziranju i provođenju slobodnog vremena.

Učenik izučavanjem Domaćinstva povezuje spoznaje društveno-humanističkog područja s nastavnim predmetom Društvo i izbornim predmetima Etika i/ili Vjeronauk, razvijajući svijest o vlastitoj ulozi u društvu, stječe vještine predstavljanja i samopredstavljanja te usvaja znanja, vještine i navike koje doprinose usvajanju pravila lijepog ponašanja, komunikacije i ophođenja u različitim socijalnim situacijama i institucijama. Povezanost s predmetom Politika i gospodarstvo i međupredmetnom temom Građanski odgoj i obrazovanje prisutna je u poznavanju postupka zaposlenja, prava i mogućnosti zaposlenika, pojma radne etike i dr.

Prisutna je povezanost predmeta Domaćinstvo s međupredmetnom temom Učiti kako učiti u poticanju snalaženja učenika u različitim životnim situacijama, primjerice, pretraživanje različitih vrsta informacija, aktivno opažanje svijeta oko sebe i povezivanje teorijskih znanja i praktičnih iskustava.

Nastavom Domaćinstva učenik se potiče na osmišljavanje i izradu uporabnih predmeta različite namjene od odbačenih materijala, kojima se određuje vrijednost. Navedene proizvode učenik može izložiti na školskim izložbama i svečanostima čime se potiče povezanost s međupredmetnim temama Poduzetništvo i Održivi razvoj. Tako učenik pravilno razvrstava otpad te mu daje novu uporabnu vrijednost i namjenu u svakodnevnom životu. Aktivnosti su, također, povezane s domenom Proizvodnja i gospodarstvo čime se učenika potiče na štednju energije i održivi razvoj.

Domena Hrana i zdravlje u predmetu Domaćinstvo povezana je s međupredmetnom temom Zdravlje pomoću ishoda koji se odnose na unaprjeđenje i očuvanje zdravlja, prevenciju bolesti, usvajanje zdravog stila života, zdravu prehranu, prava pacijenata, načine usvajanja zdravstvene zaštite i dr.

Prisutna je povezanost predmeta Domaćinstvo s međupredmetnom temom Osobnoga i socijalnog razvoja jačanjem samopouzdanja učenika, odgovornosti, sposobnosti rješavanja problema, suradničkog učenja i dr.

Ishodi iz kurikula međupredmetnih tema integrirani su u predmetni kurikulum Domaćinstva čime se obogaćuju spoznaje učenika i doprinosi se povezivanju različitih sadržaja iz svakodnevnog života.

F. Učenje i poučavanje nastavnog predmeta

Učenje i poučavanje predmeta Domaćinstvo organizira se prema zadanim odgojno-obrazovnim ciljevima i odgojno-obrazovnim ishodima učenja, a učitelji imaju mogućnost odabira različitih pristupa u skladu s potrebama, interesima i razinama znanja i vještina učenika te uvjetima rada i specifičnostima lokalnog okružja. Uvažavajući postavljena načela i način organizacije učenja i poučavanja, svaki učitelj u poučavanju Domaćinstva može osmisliti i provedbu kurikula integrirajući proizvoljno odgojno-obrazovne ishode u tematske cjeline prema interesu svojih učenika.

Odgojno-obrazovni ciljevi i ishodi Domaćinstva postavljeni su tako da sustavnim, cjelovitim pristupom učenju i poučavanju potiču i razvijaju kod učenika temeljne kompetencije koje će im olakšati svakodnevni život, uključivanje u društveni život i tržište rada. Odgojno-obrazovni ishodi određeni kurikulumom nastavnog predmeta Domaćinstvo ne ostvaruju se nužno onim redoslijedom kojim su navedeni. Važno je da se prvo usvoje ona znanja i vještine koja su preduvjet za formiranje daljnjih pojmova i koncepata. Procesu poučavanja učenika s teškoćama prethodi i na njega se nadovezuje proces edukacijsko-rehabilitacijske procjene. Ona učitelju osigurava sve relevantne informacije o učenikovim odgojno-obrazovnim potrebama, njegovim interesima, jakim i slabim stranama i ostalim čimbenicima, a koji utječu na odabir odgovarajućih

strategija poučavanja i podrške. Kako bi učenik bio uspješan u učenju, potrebno ga je poticati na stvaranje rutina u učenju s obzirom na vrijeme i prostor te mu pružiti podršku u planiranju i organiziranju prioritete u učenju. Učenika je potrebno poučiti kako stečeno znanje i vještine primijeniti u različitim područjima, poučiti ga različitim strategijama učenja te ga poticati na razmišljanje i evaluaciju vlastitog procesa učenja. Odabir primjerenog oblika prilagodbe za svakoga pojedinog učenika s teškoćama ovisi o njegovim razvojnim osobitostima i individualnim specifičnostima. Kod odabira postupaka prilagođavanja moguće je prilagoditi nastavu, ciljeve, ishode, kao i vrijeme usvajanja ili rada na zadatku, količinu pojmova i drugo. Okruženje u kojem je učenik izložen poticajima i motiviran za učenje, kreira se odabirom onih aktivnosti koje su u skladu s njegovim interesima. Određivanjem učenikova preferiranog stila učenja i njegovim utjecajem na odabir poticaja i aktivnosti postiže se veća učinkovitost procesa učenja i poučavanja. U radu se slijedi načelo postupnosti: od poznatoga prema nepoznatom i od lakšega prema težem. Pritom treba imati na umu da će, ako znanja i vještine povezane s određenim ishodom nisu ostvarene na zadovoljavajućoj razini, to znatno otežati ili čak onemogućiti stjecanje novih znanja i vještina. Zato je neophodno odabrati takve sadržaje, metode, oblike i aktivnosti koji će omogućiti učenicima da, u skladu sa svojim odgojno-obrazovnim potrebama, usvoje znanja i vještine definirane određenim ishodom.

Uloga učitelja u radu s učenicima s teškoćama je da odabere i primjenjuje prilagodbe postupaka učenja i poučavanja koji će omogućiti učenicima aktivno sudjelovanje u procesu učenja i poučavanja i razvoj kompetencija usvajanjem odgojno-obrazovnih ishoda. Prilagodbe se odabiru u skladu s odgojno-obrazovnim potrebama učenika utvrđenima na temelju stručne edukacijsko-rehabilitacijske procjene. Učitelj određuje aktivnosti i sadržaje, metode i oblike rada, kreira poticajno okruženje te vodi i usmjerava učenika pružanjem primjerene podrške.

Učitelj će u osmišljavanju postupaka usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda uzeti u obzir interese učenika i njihove sposobnosti. Svim učenicima omogućit će usvajanje ishoda na razini primjerenoj njihovim sposobnostima. Učenicima će se ponuditi sadržaji koji potiču njihovu maštu i kreativnost kako bi samostalno unaprjeđivali svoje znanje i vještine.

Sadržaji učenja i poučavanja usmjereni su na metodičku raznovrsnost pri čemu se postiže veća zainteresiranost i motiviranost. Učitelj će u kreiranju nastave omogućiti učenicima ostvarenje ishoda na razini primjerenoj njihovim sposobnostima. Poticat će učenike na istraživački pristup, kreativnost i inovativnost u osmišljavanju proizvoda. Učenje i poučavanje treba započeti iskustvenim učenjem kako bi učenici povezali teorijske i praktične sadržaje (rad na školskim projektima, igranje uloga, uporaba simulacija uz mogućnost odabira aktivnosti sukladno interesu učenika). Praktične će vježbe primjenom metodičko-didaktičkih principa postupnosti i iskustvenog učenja poticati učenike na aktivnu ulogu u odgojno-obrazovnom procesu.

Realizacija nastavnog predmeta Domaćinstvo odvija se u opuštajućem i podržavajućem okruženju. Svi sudionici odgojno-obrazovnog procesa sudjeluju u kreiranju afirmativnoga i ugodnog okruženja za učenje Domaćinstva, stvarajući mrežu potpore, usmjerene pozornosti, solidarnosti, tolerancije, empatije, međusobnoga uvažavanja i poštovanja. U takvome suradničkom okruženju razvija se timski duh i osjećaj za zajednicu te se izgrađuje stav o potrebi i važnosti solidarnoga djelovanja u zajednici.

Poželjno je povremeno uključiti roditelje u radionice iskustvenog učenja kako bi stekli uvid u usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda svoje djece (zajedničke radionice osmišljavanja i izrade proizvoda, prezentiranje proizvoda na javnim događanjima koje organizira škola).

Kod odabira domaćinskih aktivnosti koje se planiraju provoditi, važan čimbenik je osiguravanje vremena dovoljnog za provođenje aktivnosti. S obzirom na potrebu višestrukog ponavljanja sadržaja, nužno je osigurati svrsishodnu promjenu aktivnosti te obratiti pažnju na njezino trajanje kako bi se zadržala pažnja i ostvario cilj provedbe aktivnosti. Učitelj tijekom planiranja (godišnjega, mjesečnog, dnevnog) mora predvidjeti optimalan broj sati vježbanja i ponavljanja određenih nastavnih sadržaja.

Kako bi se omogućila primjena različitih strategija aktivnoga učenja i poučavanja, nužno je odgojno-obrazovni proces organizirati u dvosatima ili, kad je to moguće, kao integrirane ili projektne dane/tjedne. Najčešći je oblik rada individualni rad i rad u malim grupama. U svrhu razvoja sposobnosti timskog rada, potrebno je i planirati aktivnosti koje su namijenjene radu u paru ili grupi. Suradničko učenje kao metodu rada poželjno je organizirati što češće uz odgovarajuću prilagodbu i vođenje učitelja a ovisit će i o opremlje-

nosti praktikuma za domaćinstvo, odnosno opremljenost učionice. Preporuča se organizirati podjelu učenika na dvije skupine ako razredni odjel čini više od osam učenika s ciljem veće primjene individualiziranog pristupa i omogućavanja učenicima veće automatizacije radnih operacija.

Učenik se s pojmovima i konceptom Domaćinstva susreće putem izvorne stvarnosti. Za učenje i poučavanje nastavnoga predmeta Domaćinstvo potreban je opremljen praktikum za domaćinstvo i (ili) učionica opremljena prikladnim namještajem, priborom, aparatima, alatkama. Svaka domena predmetnoga kurikula Domaćinstvo i postavljeni odgojno-obrazovni ishodi izazov su učitelju i učeniku za čije su ostvarenje potrebni materijalni resursi.

Predlaže se sljedeća oprema primjerena za siguran rad u školi:

- računalo, projektor i platno (pametna ploča)
- kamera
- kompleti zaštite na radu (plakati, priručnici, osobna zaštitna sredstva, zaštitna odjeća i dr.)
- ormarić prve pomoći (sadržaj ormarića prve pomoći)
- IT tehnologija (računala, tableti, kamera, kalkulatori, projektor, platno, pametna ploča, digitalne aplikacije)
- kabinet ili ugostiteljski praktikum (uređaji, alati i strojevi, posuđe, ugostiteljski inventar i dr.) u srednjoj školi
- pribor, uređaji i strojevi za izvršavanje popravaka u kućanstvu *
- pribor, uređaji i strojevi za održavanje čistoće kućanstva*
- pribor, uređaji i strojevi za održavanje odjeće*
- pribor, uređaji i strojevi za kreativne radionice*
- pribor, uređaji i strojevi za održavanje okućnice i njegu sobnog bilja*
- pribor, uređaji i strojevi za preradu sirovina (dehidrator, sokovnik, sušare, za usitnjavanje, miksanje i dr.).

* vidjeti u razradi odgojno-obrazovnih ishoda

Kako bi se učenik mogao lakše uključiti u srednjoškolsko obrazovanje, a kasnije i na tržište rada, posebnu pažnju treba posvetiti praćenju i razvoju učenikovih posebnih interesa, preferenci te ga pravodobno profesionalno usmjeravati i pružiti pomoć pri odabiru budućeg zanimanja ili obrazovanja, ovisno o specifičnim potrebama učenika. Posebna se pozornost u tom procesu stavlja na utvrđivanje sposobnosti, vještina, profesionalnih interesa i motivacije učenika, kao i na mogućnosti budućeg zapošljavanja. Stoga u provedbi i razradi pojedinih tematskih područja iz različitih domena predmetnog kurikula Domaćinstva, ovisno o učenikovim sklonostima koje je potrebno uvažiti, treba dati prednost raznolikosti sadržaja te omogućiti različite sadržaje kako bi učenik ostvario svoj potencijal i olakšao si nastavak školovanja i pristup tržištu rada te u konačnici primjereno socijalno uključenje u zajednicu.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje u nastavnome predmetu Domaćinstvo treba biti učestalo, različito i redovito tijekom nastavne godine. Primjenjuju se tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga. Cilj vrednovanja nije samo objektivna procjena odgojno-obrazovnih ishoda, već praćenje napredovanja učenika, davanje kvalitetnih i konkretnih povratnih informacija, u cilju individualnog razvoja učenika te njegovo usmjeravanje i poticanje kako bi ostvario ishode na što višoj razini, a u skladu sa svojim mogućnostima. Učenik se aktivno uključuje u proces vrednovanja od početka obrazovanja.

Vrednovanje za učenje formativno je vrednovanje u kojem se prati napredovanje učenika u usvojenosti ishoda, a pri čemu je važna redovita, kvalitetna povratna informacija o razumijevanju i napredovanju u procesu učenja u odnosu na očekivanja. Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom, već kvalitativnom

povratnom informacijom o tijeku procesa učenja i usmjereno je na napredak koji je učenik ostvario u određenome vremenu, kao i unaprjeđenje poučavanja. Učenici i roditelji trebaju dobiti pravodobne i jasne povratne informacije o tome što su učenici naučili, koliko (kvantiteta) i koliko dobro (kvaliteta) kako bi mogli planirati sljedeći korak u procesu učenja. Učitelj za svakoga učenika upisuje i kratak osvrt na postignuća konkretnim i autentičnim opisom „jakih strana” te preporuka za napredovanje u predmetu. Kvalitativni osvrt treba ukazati na to što učenik zna i može izvesti, u kojim je elementima posebno uspješan, a u kojima treba unaprijediti učenje i rezultate, tj. u kojima treba podršku. Učitelj također opisuje razvoj temeljnih kompetencija učenika u nastavnom predmetu Domaćinstvo. Neke od metoda vrednovanja za učenje jesu: praćenje učenika tijekom provedbe aktivnosti, postavljanje pitanja radi provjere razumijevanja, anegdotski zapis, jednostavni grafički organizatori, učeničke mape, izlazne kartice i sl. Važno je naglasiti da učitelj, pripremajući se za nastavni rad, kad oblikuje ishode aktivnosti, ujedno planira i vrednovanje te osmišljava aktivnosti za usvajanje ishoda.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja, kao samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje, uz stalnu podršku učitelja s ciljem razvoja što samostalnijeg učenja. Učitelj planira vrijeme potrebno za poticanje, usmjeravanje i modeliranje vrednovanja kao učenja. Neke od metoda vrednovanja kao učenja koje se mogu primijeniti u posebnim razrednim odjelima jesu: liste za procjenu, povratna informacija dogovorenim znakom, radni listovi, samovrednovanje. Povratna informacija nužna je za razvoj vještine praćenja i vrednovanja procesa učenja, a treba biti neposredna i pravodobna te učenika i roditelja na razumljiv i primjeren način informirati o njegovoj učinkovitosti.

Vrednovanje naučenoga sumativno je vrednovanje i rezultira brojčanom ocjenom razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u određenome trenutku tijekom nastavne godine. Vrednovanje je kriterijsko, što znači da se temelji na unaprijed određenim kriterijima razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Osim usmenoga i pisanog vrednovanja, u nastavnom predmetu Domaćinstvo vrednuju se praktični uradci (ručni rad, uporabni predmeti, priprema obroka, serviranje, čišćenje, crteži, plakati, videouradci, prezentacija proizvoda i sl.). Vrednuju se samo radovi koje učenik izradi u školi tijekom nastave.

Vrednovanje općenito treba biti kriterijsko pa učitelj za svaku aktivnost koju vrednuje izrađuje kriterije i s njima unaprijed upoznaje učenike ili ih izrađuje zajedno s njima.

U okviru dijagnostičkog vrednovanja učitelj provodi opservaciju i inicijalnu procjenu vještina. Primjenjuje se strukturirana lista i upitnici procjene namijenjeni učenicima, roditeljima/skrbnicima i učiteljima. Rezultati inicijalne procjene finomotoričkih sposobnosti i vještina motoričkog planiranja te senzorne osobitosti učenika utječu na sastavnice individualiziranog kurikula. Provodi se na početku svake godine poučavanja, posebno godine koja označava početak prelaska na sljedeću razinu (srednjoškolsku) odgoja i obrazovanja.

Postupak praćenja ima posebno važnu ulogu u radu s učenicima s teškoćama. Svakodnevnim i sveobuhvatnim praćenjem učenika (tijekom odgojno-obrazovnog rada, edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka), analitički i dosljedno poštujući specifične teškoće svakog učenika, uočavaju se elementi za vrednovanje postignuća pojedinog učenika, njegove razine usvojenosti znanja, vještina, navika, suradnje i sudjelovanja u procesu učenja. Potrebno je istaknuti da se kod učenika s teškoćama vrednuje i njegov odnos prema radu, postavljenim zadacima i odgojnim vrijednostima kao i koliko stečenih znanja i usvojenih vještina učenik može primijeniti u svakodnevnim aktivnostima i situacijama.

Pri svakome vrednovanju valja voditi računa o primjeni različitih načina i postupaka kako bi učenici imali priliku pokazati stečene kompetencije onako kako im najviše odgovara. Osim usmenoga i pisanog provjeravanja, učitelj se može koristiti i opažanjima učenikova rada, praktičnim radovima, grafičkim organizatorima znanja, modelima, učeničkom mapom i sl. Napredovanje učenika s teškoćama vrednuje se primjenom prilagođenih postupaka – ispitnih materijala i sredstava prilagođenih svakom učeniku i prilagođenih uvjeta ispitivanja (procesu i metoda), a u skladu s njihovim mogućnostima. Različitim pristupima vrednovanju te integracijom različitih vrsta i izvora podataka o njegovu napredovanju, prikupljaju se kvalitetni i pouzdani dokazi o učenikovim postignućima. Postignuća učenika vrednuju se brojčanom ocjenom. Pritom se za država ljestvica školskih ocjena od pet stupnjeva (nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4, odličan – 5).

U nastavnome predmetu Domaćinstvo tri su elementa vrednovanja:

- usvojenost i primjena stečenih znanja
- praktičan rad
- samostalnost i odgovornost u radu.

Usvojenost i primjena stečenih znanja, Praktičan rad i Samostalnost i odgovornost u radu vrednuju se formativno i sumativno. Usvojenost i primjena stečenih znanja obuhvaća znanja različitih kognitivnih razina koja je učenik usvojio u skladu s ishodima definiranim u kurikulumu. Element vrednovanja Praktičan rad obuhvaća vještine koje su specifične za nastavni predmet Domaćinstvo kao što su rukovanje priborom, alatima i strojevima, primjena tehnoloških postupaka pri radu, kao i izvođenje radnih operacija. Element vrednovanja Samostalnost i odgovornost u radu obuhvaća preuzimanje odgovornosti prema svom radu, odnos prema radnim zadacima, odnos prema drugim sudionicima nastavnog procesa te samostalnost, sukladno mogućnostima učenika.

Na kraju svake nastavne godine iz nastavnog predmeta Domaćinstvo donosi se zaključna ocjena koja sažima podatke o učenikovu postignuću u učenju predmeta tijekom nastavne godine. U procesu donošenja odluke o zaključnoj ocjeni učitelj treba iskoristi sve informacije koje je tijekom godine prikupio o određenoj učeniku i njegovu napredovanju u različitim pristupima vrednovanju. Element vrednovanja Usvojenost i primjena stečenih znanja čini 30%, Praktični rad 50% te Samostalnost i odgovornost u radu 20% zaključne ocjene.

5. DRUŠTVENO-HUMANISTIČKO PODRUČJE

Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2011.) društveno-humanističko područje pridonosi razvoju učenika kao samostalnih i odgovornih osoba, pojedinaca i građana koji će biti sposobni razumjeti položaj i ulogu čovjeka u suvremenom svijetu te sudjelovati u društvenome, kulturnom i gospodarskom razvoju vlastitog društva, s posebnim osvrtom na demokratska načela. Društveno-humanističkim područjem upoznaju se etičko-moralne vrijednosti, vjerske i kulturne tradicije i vrijednosni sustavi – sve što tvori civilizacijski i etički temelj Europe. Znanja, sposobnosti i vrijednosti razvijeni pomoću nastavnih predmeta društveno-humanističkog područja pomažu vrednovanju i čuvanju povijesno-kulturne baštine Republike Hrvatske i nacionalnog identiteta u vremenu velikih promjena i pluralizma, razumijevanju i poštovanju drugih i drugačijih te omogućuju kvalitetno sudjelovanje u društvenom životu. Ona su temelj za učenikov odgovoran odnos prema samome sebi, prema drugima i prema svemu što ga okružuje.

Struktura područja: Društvo, Katolički vjeronauk, Etika, Pravoslavni vjeronauk, Islamski vjeronauk, Politika i gospodarstvo.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA

DRUŠTVO

A. Svrha i opis predmeta

Društvo je interdisciplinarni predmet koji obuhvaća znanstvene spoznaje društvenih, humanističkih i prirodnih znanosti. Nastavni predmet Društvo namijenjen je učenicima uključenim u posebni program koji se uvode u poznavanje života ljudi u prošlosti i sadašnjosti, upoznavanje kulturne i povijesne baštine svojeg zavičaja i Republike Hrvatske, organiziranosti vremena i prostora koji ih okružuje, geografskih obilježja svojeg zavičaja i Republike Hrvatske te se susreću s osnovnim geografskim pojmovima. Osim toga, u nastavni predmet Društvo uključene su i spoznaje tehničkoga i informatičkog područja koje uključuju pravilnu, sigurnu i svrsishodnu uporabu različitih oblika tehnologije, primjenu različitih tehnoloških dostignuća u istraživanju, učenju i radu te razvijanje spoznaje o gospodarskim i etičkim vrijednostima društva.

Poticanjem učenika na promatranje prostora u kojem živi stvaraju se uvjeti za spoznavanje kompleksnosti prostora te njegove identitetske osnove. Postupnim spoznavanjem prostora učenik stječe znanja, stavove i vještine za kvalitetno življenje, učinkovito, dugoročno održivo djelovanje sukladno s prirodom. Nadalje, učenik upoznavanjem zavičajnog prostora i prostora domovine izgrađuje svoj kulturni, društveni i nacionalni identitet uz istodobnu osjetljivost za druge i cjelokupnu životnu zajednicu. Razvijanjem socijalne i ekološke osviještenosti učenici razvijaju solidarnost i druge pozitivne etičke stavove. Osim promatranja okoline, učenik će usvajanjem ishoda nastavnog predmeta Društvo steći i osnovne kompetencije snalaženja u prostoru te osnovne pojmove geografske pismenosti.

Poznavanje povijesnih događaja u općoj i nacionalnoj povijesti pridonosi razumijevanju razvoja čovjeka i čovječanstva od najranijih vremena do danas te se spoznaju osnovne činjenice o razvoju ljudskog društva tijekom povijesti. Učenjem o nacionalnoj povijesti te o povijesnoj i kulturnoj baštini Republike Hrvatske učenik jača vlastiti osjećaj nacionalnog identiteta i nacionalne svijesti uz istodobno razvijanje svijesti o drugim narodima i prihvaćanju različitosti među narodima. S obzirom na globalizaciju, mladi čovjek mora postati građanin Europe i svijeta, ali i sačuvati svoju kulturnu i povijesnu baštinu.

Znanja, vještine i stavovi stečeni u nastavnom predmetu Društvo omogućuju učeniku bolje razumijevanje zajednice u kojoj živi i društva u cijelosti. Učenjem o životnom prostoru, njegovoj identitetskoj osnovi te o povijesnim događajima u nacionalnoj i općoj povijesti učenik stječe temeljne vještine za postavljanje pitanja o uzrocima konkretnih društvenih i nacionalnih kretanja te temeljne vještine za sagledavanje različitih perspektiva i zaključaka. Vrijednosti stečene učenjem nastavnog predmeta Društvo potiču prihvaćanje kulturnih i drugih razlika i uvažavanje potreba drugih, uz međusobno razumijevanje i poštovanje.

Pružanjem slobode učiteljima da nastavu prilagode interesima i mogućnostima učenika stvara se pozitivna atmosfera za učenje sadržaja nastavnog predmeta Društvo. Iskustvenim učenjem te istraživačkim pristupom u kojem je učenik u središtu nastavnog procesa osigurava se aktivno sudjelovanje učenika kao i aktivno učenje. Korištenjem informacijsko-komunikacijskom tehnologijom, s posebnim naglaskom na asistivnu tehnologiju, za prikupljanje, obradu i prikazivanje podataka, razvija se digitalna pismenost.

Nastavni predmet Društvo uči se i poučava isključivo u posebnim programima u petome, šestom, sedmom i osmom razredu osnovne škole, a osnovnim konceptima povezan je s drugim predmetima i međupredmetnim temama. Kratka oznaka predmeta Društvo je DR.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja nastavnog predmeta

U nastavnom predmetu Društvo učenici stječu temeljna znanja, vještine i stavove koji im omogućuju bolje razumijevanje zajednice u kojoj žive i društva u cjelini. Nastavni predmet Društvo veže se uz osnovna znanja i vještine u području društva, povijesti i geografije.

U skladu s time sljedeći su odgojno-obrazovni ciljevi predmeta Društvo:

- razumijevanje složenosti zajednice u kojoj učenik živi, društva u cjelini, njegove uloge u društvu i zadataka koji ga očekuju
- razvijanje učenikova kulturnoga, društvenog i nacionalnog identiteta, oblikovanje pozitivnog odnosa prema sebi, drugima i društvu kao cjelini
- upoznavanje i opisivanje života ljudi u prošlosti i sadašnjosti, važnih događaja i pojedinaca te stjecanje znanja o važnosti očuvanja kulturne, povijesne i duhovne baštine zavičaja i Republike Hrvatske
- upoznavanje organiziranosti vremena i prostora koji ga okružuje, geografskih obilježja svojeg zavičaja i Republike Hrvatske te osnovnih geografskih pojmova, pojava i procesa
- razvijanje odgovornosti i empatije prema okružju u kojem živi te promišljanje o pitanjima iz svakodnevnog života (socijalna i ekološka osviještenost)
- poticanje aktivne uloge učenika u upoznavanju i razumijevanju zajednice u kojoj živi i društva u cjelini te stjecanje kompetencija za cjeloživotno učenje korištenjem tehnologijom u svakodnevnom životu na siguran i odgovoran način.

C. Struktura – organizacijska područja nastavnog predmeta

U kurikulu nastavnog predmeta Društvo primijenjen je konceptualni pristup kako bi se učenje usmjerilo na povezivanje, razumijevanje i integriranje znanja na kognitivnim razinama koje učenici s teškoćama u razvoju mogu doseći uz razvijanje vještina i stavova. Učenike se usmjerava na stjecanje kompetencija potrebnih za snalaženje u prostoru i organizaciju prostora, za snalaženje u vremenu i organizaciji određenih vremenskih intervala (slobodno vrijeme, dan, tjedan, mjesec, godina), za razumijevanje veza i odnosa u obitelji, školi i u društvu općenito, za razumijevanje društvenih događanja u prošlosti i sadašnjosti, za razumijevanje utjecaja čovjeka na socijalni i prirodni okoliš te za djelovanje u skladu s načelima održivog razvoja. Poticanjem učenika na aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu i na aktivno učenje, pomaže mu se u povezivanju i razumijevanju društvenih odnosa te utjecaja prostora i vremena na čovjeka.

Kontekst prilagođen svakom pojedinom učeniku, njegovim interesima, karakteristikama okoline kojom je okružen i njegovim razvojnim karakteristikama pridonosi razvoju znatiželje i motivacije za usvajanjem novih znanja, stjecanjem novih vještina i stavova za daljnje obrazovanje.

Kurikul nastavnog predmeta Društvo obuhvaća sljedeće koncepte: Organizacija prostora (oznaka A), Organizacija vremena (oznaka B), Društvo (oznaka C) i Održivost (oznaka D). Koncepti se međusobno prožimaju, pružajući učeniku mogućnost da različitim sadržajima i aktivnostima u svakome razredu neprestano nadograđuje njihovo razumijevanje. Svaki od konceptata u sebi integrira više različitih nižih razina koje su ključne za razumijevanje cjeline.

Zadatak je nastavnog predmeta Društvo poticati i razvijati ljudsku potrebu za istraživanjem i propitkivanjem uzročno-posljedičnih veza u društvu koje nas okružuje. Zbog toga je vrlo važno povezivati koncepte kurikula nastavnog predmeta Društvo kako bi učenik bio potaknut na spoznavanje društvenih pojava iz različitih izvora znanja jer se tako stječe cjelovito znanje uz razvijanje vještina i stavova.

U nastavnom predmetu Društvo, važno je učenika postupno uvoditi u istraživanje različitih izvora znanja, od materijalnih do digitalnih. Istraživanjem društvenih pojava učenik stječe konceptualno znanje kao i vještine koje mu pomažu u svakodnevnom životu. Poticanjem učenika da postavlja pitanja o svojoj društvenoj okolini stvara se temelj za razvoj osnovnih istraživačkih sposobnosti.

A. Organizacija prostora

Svijet oko nas organiziran je kao sklad prirodnih i društvenih sustava. U svim njegovim cjelinama i dijelovima postoji red, a mogu se uočiti i obrasci koji se ponavljaju, poput kruženja vode, izmjene dana i noći, godišnjih doba i sl. Prirodni uvjeti utječu na život ljudi, na razmještaj stanovništva u određenom prostoru, oblik naselja i gospodarske djelatnosti. Međuodnos ljudi, naselja i gospodarskih djelatnosti rezultira procesima i stalnim promjenama u prostoru. Svojim djelovanjem čovjek može pozitivno ili negativno utjecati na organiziranost prostora oko sebe. Važno je potaknuti učenike na opažanje prirodnih i društvenih pojava i promjena u prostoru, od zavičaja do Republike Hrvatske te ih usmjeravati na djelovanje koje pozitivno utječe na prostor u kojemu žive.

B. Organizacija vremena

U organizaciji života i ljudskih djelatnosti važna je organizacija vremena. Učenik na temelju iskustva može razlikovati dan od noći, dane u tjednu, mjesece u godini te slobodno vrijeme od vremena provedenog u školi ili u nekoj drugoj aktivnosti. Organizacija dana vrlo je važan čimbenik u ljudskom životu pa će učenik organizirati svoje školske obaveze, razlikovati ih od slobodnog vremena te organizirati svoje slobodno vrijeme. Organizacija duljih vremenskih intervala vrlo je važna u različitim ljudskim djelatnostima. Na temelju svojeg iskustva i aktivnog sudjelovanja u nastavnom procesu, učenik će odrediti dane u tjednu, odrediti mjesece u godini kao i njihov slijed te napraviti jednostavne planove za neki budući vremenski interval. Učenik tijekom nastavnog procesa može pratiti vremenski slijed povijesnih događaja svojeg zavičaja i Republike Hrvatske. Spoznate događaje učenik može prikazati na različite načine te na temelju prikaza stvarati zaključke o uzročno-posljedičnoj povezanosti pojedinih događaja.

C. Društvo

Obitelj je prva zajednica u kojoj se učenik razvija i stječe osnovna znanja o svijetu. Odnosi u obitelji temeljni su odnosi u svakom društvu te se oni preslikavaju i na samo društvo. Drugi društveni odnosi, poput različitih odnosa u školi i društvu općenito, važni su u učenikovu razvoju i izgradnji njegove ličnosti. Učenik će razlikovati odnose kao što su učitelj – učenik i prijateljstvo te spoznati njihovu važnost za vlastiti život i život drugih ljudi u zajednici. Svako društvo razvijalo se tijekom dužeg razdoblja uz mnoštvo događaja koji su međusobno povezani uzročno-posljedičnim vezama. Poznavanje događaja i njihove kauzalnosti važno je za izgradnju nacionalnog identiteta učenika i za njegovu osjetljivost za druge članove društva. Spoznavanjem važnosti određenih povijesnih događaja u zavičaju i Republici Hrvatskoj učenik će istodobno stjecati etičke vrijednosti društva i pozitivne etičke stavove.

D. Održivost

Održivost je aktualni koncept koji podrazumijeva razvoj u skladu s ograničenim izvorima energije i sirovina te općenito s prirodom. Važno je osigurati povećanje kvalitete života pojedinca i zajednice koja neće biti na štetu okoliša. Poučavanje održivosti počinje u obitelji i traje tijekom godina školovanja uz stalnu aktualizaciju i stjecanje novih znanja, vještina, vrijednosti i stavova. Taj koncept priprema učenike za održivo razmišljanje i djelovanje s ciljem očuvanja okoliša za buduće generacije.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

Odgojno-obrazovni ishodi definiraju što učenik treba moći, znati i činiti tijekom određene godine školovanja i koje kompetencije treba razviti. Na temelju razrade odgojno-obrazovnih ishoda učitelj će autonomno kreirati tematske cjeline u svojem godišnjem izvedbenom kurikulumu. To znači da redoslijed odgojno-obrazovnih ishoda u kurikulumu ne određuje redoslijed učenja i poučavanja te da se dijelovi pojedinih ishoda mogu usvojiti u sklopu različitih nastavnih tema i tematskih cjelina. Odgojno-obrazovne ishode učenik, uz pomoć učitelja, može usvojiti na različitim razinama, a usvajanje ishoda na višoj razini moguće je samo ako ga je učenik usvojio i na svim nižim razinama.

Odgojno-obrazovni ishodi navedeni su u tablicama i označeni pomoću slova i brojeva. Oznaka PP OŠ označava da je riječ o ishodu za posebne programe koji se usvaja u osnovnoj školi. Oznaka DR označava nastavni predmet Društvo. Nakon oznake nastavnog predmeta slijedi slovo koje predstavlja koncept uz koji je ishod povezan (A – Organizacija prostora, B – Organizacija vremena, C – Društvo te D – Održivost). Prva brojka iza slova koje predstavlja koncept označava razred tijekom kojeg se usvaja taj ishod i na kraju redni broj ishoda unutar koncepta. Tako, primjerice, oznaka PP OŠ DR B.5.2. znači da je riječ o ishodu za posebne programe koji se usvaja u sklopu nastave Društva te da je to drugi ishod unutar koncepta B – Organizacija vremena za 5. razred osnovne škole.

Odgojno-obrazovni ishodi u 5. razredu osnovne škole – 70 sati

Učenici će u 5. razredu promatrati i opisivati osnovne prirodne pojave i procese u prostoru. Uvodit će se korištenje geografskom kartom. Učenici će razlikovati vremensku podjelu dana, tjedna, mjeseca i godine. Opisivat će zajednice u kojima žive te pravila ponašanja važna za funkcioniranje opisanih zajednica. Na konkretnim primjerima u neposrednoj okolini opisivat će mogućnosti svojeg doprinosa očuvanju okoliša.

A. Organizacija prostora

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR A.5.1. Učenik opisuje osnovne prirodne pojave i procese u prostoru.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje oblik Zemlje uz pomoć globusa– povezuje gibanja Zemlje s njihovim posljedicama– demonstrira gibanja Zemlje uz pomoć globusa i/ili telurija– navodi obilježja osnovnih reljefnih oblika– pokazuje na geografskoj karti osnovne reljefne oblike– navodi osnovna obilježja mora, voda tekućica i voda stajaćica– prepoznaje more, rijeku i jezero na geografskoj karti Republike Hrvatske– povezuje osnovne klimatske elemente s izmjenom godišnjih doba– prepoznaje opasne situacije koje proizlaze iz prirodnih nepogoda	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovne prirodne pojave u neposrednoj stvarnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- oblik Zemlje
- gibanje Zemlje oko svoje osi i izmjena dana i noći
- gibanje Zemlje oko Sunca i izmjena godišnjih doba
- osnovni reljefni oblici (nizina, planina)
- ponašanje u slučaju prirodnih nepogoda (potresa, požara, poplava, toplinskih valova)
- more i vode na kopnu u Republici Hrvatskoj
- promjene osnovnih klimatskih elemenata (temperatura zraka, padaline, naoblaka, vjetar) tijekom četiriju godišnjih doba.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uvođenje novih naziva i pojmova potrebno je povezati s pojavama i procesima u svakodnevnom životu uz postupak demonstracije, korištenje animacijama i primjerenu podršku (primjerice, gibanje Zemlje treba prikazati uz pomoć globusa/telurija).

Potrebno je pratiti osnovne klimatske elemente tijekom različitih godišnjih doba (opažanje i bilježenje promjena, primjerice, izrada kalendara).

Treba opisivati i fotografirati osnovne reljefne oblike te rijeke, jezera i mora tijekom izvanučionične nastave.

Treba se koristiti fotografijama i slikovnim materijalima za izradu plakata, prezentacija, brošura i sl.

Potrebno je koristiti se IKT-om za prikaz opasnih situacija koje proizlaze iz prirodnih nepogoda.

PP OŠ DR A.5.2. Učenik se koristi geografskom kartom.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje objekte i dijelove prirode u neposrednoj okolici u odnosu na stajalište – prikazuje objekte i dijelove prirode u međusobnom odnosu – izrađuje maketu škole i bliže okolice na temelju zapažanja – pokazuje glavne elemente geografske karte – imenuje glavne elemente geografske karte – prepoznaje prirodni i društveni sadržaj uz pomoć tumača 	– pokazuje barem dva elementa geografske karte
--	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- orijentiri u neposrednoj okolici
- stajalište
- maketa škole
- elementi geografske karte (naslov, tumač, prirodni i društveni sadržaj)
- interpretiranje geografske karte uz pomoć tumača.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poželjno je promatranje objekata i dijelova prirode u prirodnom okružju u blizini škole te promatranje geografske karte i prepoznavanje reljefnih oblika na temelju boje uz podršku učitelja.

Treba uvrstiti promatranje elemenata geografske karte i povezivanje 2 – 3 kartografska znaka s geografske karte sa simbolima u tumaču znakova.

Potrebno je prikazivati objekte i dijelove prirode u međusobnom odnosu (primjerice, crtežom).

B. Organizacija vremena

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR B.5.1. Učenik razlikuje vremensku podjelu dana, tjedna i mjeseca u godini.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje dane u tjednu – opisuje tjedan kao niz od sedam dana – navodi aktivnosti koje ostvaruje tijekom dana i tjedna – imenuje mjesece u godini – razlikuje dan, tjedan, mjesec i godinu 	– navodi razliku između dana, tjedna, mjeseca i godine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- lente vremena i grafički prikazi tjedna, mjeseca i godine
- raspored dnevnih i tjednih aktivnosti
- rođendani učenika tijekom godine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je grafički/slikovno prikazivati vlastite aktivnosti tijekom dana, tjedna, mjeseca i godine na lenti vremena ili na drugom grafičkom prikazu.

Treba planirati i bilježiti svoje radne aktivnosti i aktivnosti u slobodnom vremenu.

Treba se koristiti IKT-om za prikaz vremenske podjele dana, tjedna, mjeseca, godine.

C. Društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR C.5.1. Učenik opisuje zajednice u kojima živi i djeluje.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje članove uže i šire obitelji– opisuje svoju ulogu u obitelji i povezanost s ostalim članovima– imenuje zaposlenike škole– prepoznaje svoju ulogu u školi i povezanost s drugim učenicima i djelatnicima u školi	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje obitelj i školu kao zajednice u kojima živi i djeluje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zajednice u kojima učenik živi i djeluje (obitelj, škola)
- članovi obitelji
- uloga učenika u obitelji
- djelatnici škole (učitelji, ravnateljica/ravnatelj, tajnik/tajnica, spremač/spremačica, domar)
- uloga učenika u školi

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je povezivati sadržaje sa svakodnevnim životnim situacijama u obitelji i školi.

Preporuča se igranje uloga (situacija u obitelji/ u školi).

Treba prikazati obiteljsko stablo (ili grafički prikaz) s ulogama članova obitelji.

PP OŠ DR C.5.2. Učenik primjenjuje pravila, prava i dužnosti u zajednicama u kojima živi ili kojih je član.	<ul style="list-style-type: none">– navodi svoja prava i dužnosti– opisuje važnost izvršavanja dužnosti za funkcioniranje pojedine zajednice– opisuje posljedice nepoštovanja pravila i prava na funkcioniranje pojedine zajednice	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje svoja prava i dužnosti u zajednicama u kojima živi
--	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prava i dužnosti učenika u obitelji i školi
- pravila pristojnog ponašanja, kućni red škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba vizualno prikazati dogovorena razredna pravila.

Potrebno je izraditi popis dužnosti svakog učenika.

Preporuča se mijenjanje određene dužnosti svakog učenika tijekom određenoga vremenskog razdoblja.

D. Održivost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR D.5.1. Učenik opisuje mogućnosti vlastitoga doprinosa očuvanju okoliša.	<ul style="list-style-type: none">– navodi primjer onečišćenja okoliša u neposrednoj okolici– navodi pravila očuvanja okoliša– primjenjuje pravila očuvanja okoliša	<ul style="list-style-type: none">– daje primjer zaštite okoliša i mogućnosti djelovanja u svakodnevnom životu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

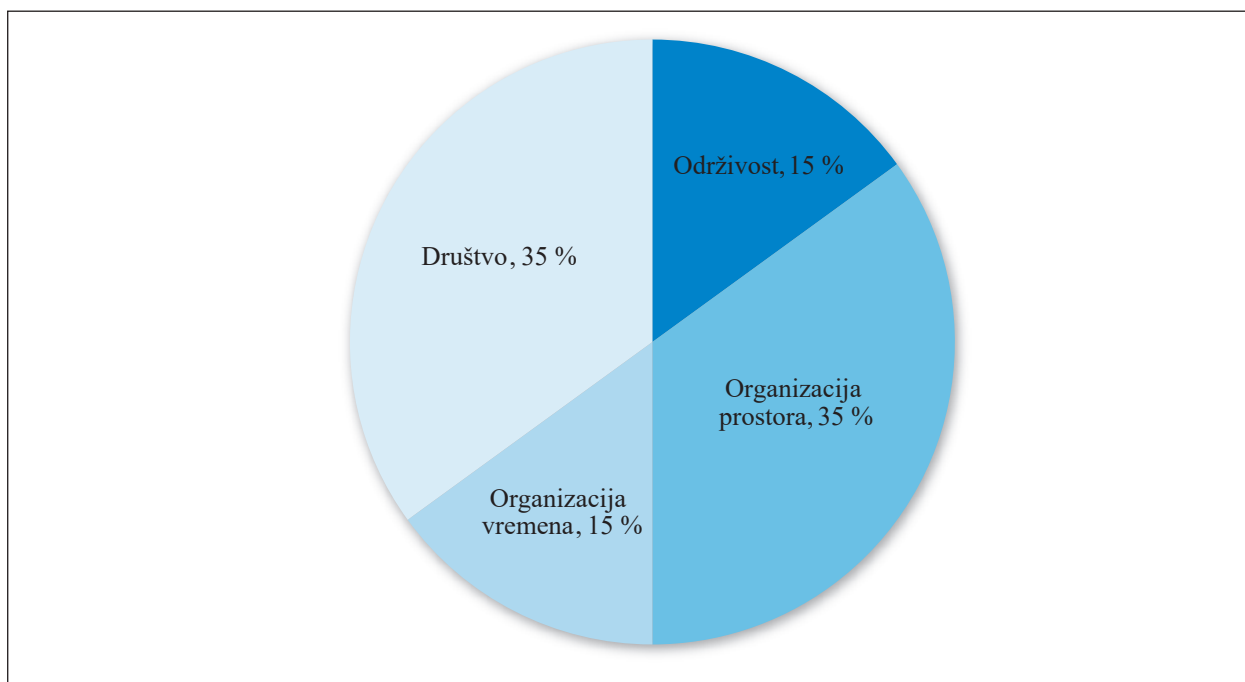
– načini očuvanja okoliša (primjerice, štednja vode i energije, odvajanje otpada).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je opažati nepoželjna ponašanja ljudi u okolici koja dovode do onečišćenja okoliša.

Treba izraditi vizualne podsjetnike o štednji energenata.

Potrebna je suradnja s lokalnom zajednicom u cilju očuvanja okoliša (primjerice, akcija čišćenja igrališta, skupljanja starog papira i sl.).

Slika 1 Struktura nastavnog predmeta Društvo tijekom prve godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 6. razredu osnovne škole – 70 sati

U 6. razredu učenici će proširiti svoje spoznaje o prostoru i vremenu tako što će prirodna obilježja prostora povezati s izgledom naselja, a vremensku podjelu dana, tjedna, mjeseca i godine s aktivnostima ljudi. Svoje spoznaje o društvu učenici će proširivati spoznavanjem važnosti ljudskih djelatnosti (gospodarstva) za društvo, proširivat će svoje spoznaje o pravima i pravilima koja utječu na šire zajednice u kojima žive te će spoznati važnost povijesnih događaja za mjesto u kojem žive. Spoznaje o održivosti proširit će razlikovanjem vrsta onečišćenja okoliša i mjera zaštite.

A. Organizacija prostora

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR A.6.1. Učenik povezuje prirodna obilježja prostora s obilježjima naselja.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje vrste naselja – navodi funkcije naselja – prepoznaje naselja u zavičaju na geografskoj karti Hrvatske – pokazuje glavni grad Hrvatske na geografskoj karti – opisuje glavni grad Hrvatske 	– prepoznaje utjecaj osnovnih prirodnih obilježja prostora na obilježja naselja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
<ul style="list-style-type: none"> – vrste naselja (selo, grad) – funkcije naselja (stambena, obrazovna, kulturna, prometna...) – Zagreb – glavni grad Republike Hrvatske. 		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda		
Treba se koristiti geografskim kartama: naselje u kojem je škola, naselje u kojem učenik ima rodbinu, kartografski znak za naselje.		
Preporuča se korištenje fotografijama, slikovnim materijalima te IKT-om za promatranje i opisivanje naselja.		
Potrebno je organizirati izvanučioničnu nastavu s ciljem upoznavanja glavnog grada Zagreba te upoznati glavni grad uz pomoć slikovnog materijala, brošura, kratkih dokumentarnih filmova, videouradaka.		

B. Organizacija vremena

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR B.6.1. Učenik povezuje vremensku podjelu dana, tjedna, mjeseca i godine s aktivnostima ljudi.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje dan, tjedan, mjesec i godinu – navodi vlastite aktivnosti tijekom jednog dana, tjedna, mjeseca ili godine – prikazuje raspored aktivnosti jednostavnim piktogramom – opisuje aktivnosti članova obitelji tijekom dana, tjedna, mjeseca i godine – povezuje vlastite aktivnosti s aktivnostima članova obitelji – opisuje aktivnosti drugih učenika tijekom dana, tjedna, mjeseca ili godine koristeći se grafičkim prikazom – povezuje vlastite aktivnosti u školi s aktivnostima drugih učenika i djelatnika škole – planira svoje radne aktivnosti i slobodno vrijeme 	– navodi aktivnosti ljudi s obzirom na vremensku podjelu dana, tjedna, mjeseca i godine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- lenta vremena
 - rasporedi aktivnosti na razini dana, tjedna, mjeseca i godine
 - rodendani, blagdani i praznici tijekom godine.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se promatranje, praćenje, bilježenje vlastite aktivnosti i aktivnosti jednog člana obitelji tijekom dana, tjedna, mjeseca i godine.

Treba grafički/slikovno prikazivati aktivnosti tijekom tjedna na lenti vremena ili na drugome grafičkom prikazu.

Potrebno je koristiti se IKT-om za prikazivanje vremenske podjele dana, tjedna, mjeseca i godine (lente vremena, različiti multimedijalni prikazi, igre za učenje).

C. Društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR C.6.1. Učenik povezuje osnovna prirodna obilježja prostora s gospodarskim djelatnostima.	<ul style="list-style-type: none">– navodi gospodarske djelatnosti u svojem mjestu– prepoznaje utjecaj prirodnih obilježja prostora na način života ljudi– razlikuje vrste prometa– prepoznaje prometnice na geografskoj karti– uspoređuje načine života ljudi na područjima s različitim prirodnim obilježjima	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje povezanost osnovnih prirodnih obilježja s gospodarskim djelatnostima svojeg mjesta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- gospodarske djelatnosti mjesta u kojem učenik živi
 - utjecaj prirodnih obilježja (primjerice, reljef, vode, klima) prostora na način života ljudi (gospodarske djelatnosti)
 - vrste prometa (cestovni, željeznički, zračni, pomorski).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se prikupljanje podataka o gospodarskim djelatnostima/zanimanjima te izrada plakata i prezentacija na temu prikupljenih podataka.

Potrebno je poticati korištenje geografskom kartom u povezivanju prirodnih obilježja prostora (reljefa, voda, tla, klime) s načinom života ljudi (primjerice, u području nizinskog reljefa ljudi se bave poljoprivredom, u primorskim krajevima bave se ribarstvom).

Preporuča se suradnja s poduzetnicima i obrtnicima u okolici škole kako bi učenici upoznali različite gospodarske djelatnosti (primjerice, poljoprivredu na OPG-u, industriju u obližnjoj tvornici, obrte u okolici škole).

Potrebno je surađivati s javnim službama u okolici škole kako bi učenici upoznali djelatnosti kvartarnog sektora (obilazak doma zdravlja, vrtića, policijske uprave).

PP OŠ DR C.6.2. Učenik uspoređuje prava i dužnosti u zajednici.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi dužnosti članova svoje obitelji i djelatnika u školi – opisuje aktivnosti kojima ostvaruje svoje dužnosti u obitelji, školi i zajednici – navodi svoja prava u obitelji, školi i zajednici – navodi ljudska prava povezana s dužnostima koje navodi – opisuje važnost izvršavanja dužnosti članova obitelji, drugih učenika i djelatnika škole – prepoznaje organizaciju lokalne zajednice 	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje prava i dužnosti članova zajednice
--	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dijelovi Opće deklaracije o ljudskim pravima, dijelovi Konvencije o pravima djeteta
- prava i dužnosti u obitelji
- razredna pravila i dužnosti
- organizacija lokalne zajednice (primjerice, gradonačelnik, načelnik).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba opisati zajednice čiji je učenik član te njegova prava i dužnosti.

Potrebno je navođenje načina rješavanja i sprječavanja problema te navođenje primjerenog postupanja prema privatnoj i javnoj imovini uz pomoć slikovnih prikaza.

Preporuča se multimedijalno prikazivanje prava djeteta.

Treba se koristiti grafičkim prikazima osnovnih ljudskih prava i s njima povezanim dužnostima.

Preporuča se susret s članom (članovima) obitelji te razgovor o pravima i dužnostima u obitelji.

PP OŠ DR C.6.3. Učenik opisuje događaj važan za mjesto u kojem živi u jednom ili više vremenskih razdoblja.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje važne povijesne događaje svojeg mjesta – navodi znamenite ličnosti u povijesti svojeg mjesta – povezuje povijesni događaj svojeg mjesta sa kulturno-povijesnim spomenikom 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi znamenite ličnosti i važne povijesne događaje svojeg mjesta
--	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- znamenite ličnosti u povijesti zavičaja
- važni povijesni događaji zavičaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uvođenje novih pojmova i naziva treba povezati s neposrednom stvarnosti, primjerice, povezati s imenom ulice/škole.

Preporuča se upoznavanje povijesnih događaja i znamenitih ličnosti mjesta u kojem učenik živi uz pomoć kratkih i jednostavnih povijesnih priča i slikovnog materijala.

Treba prikupljati informacije o prošlim događajima i znamenitim ličnostima.

D. Održivost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR D.6.1. Učenik razlikuje najčešće vrste onečišćenja okoliša i mjere zaštite.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje vrste onečišćenja okoliša– prepoznaje utjecaj gospodarskih djelatnosti na onečišćenje okoliša u svojem mjestu– navodi mjere zaštite okoliša– primjenjuje osnovna pravila očuvanja okoliša u svakodnevnom životu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje barem tri vrste onečišćenja okoliša te navodi mjere zaštite

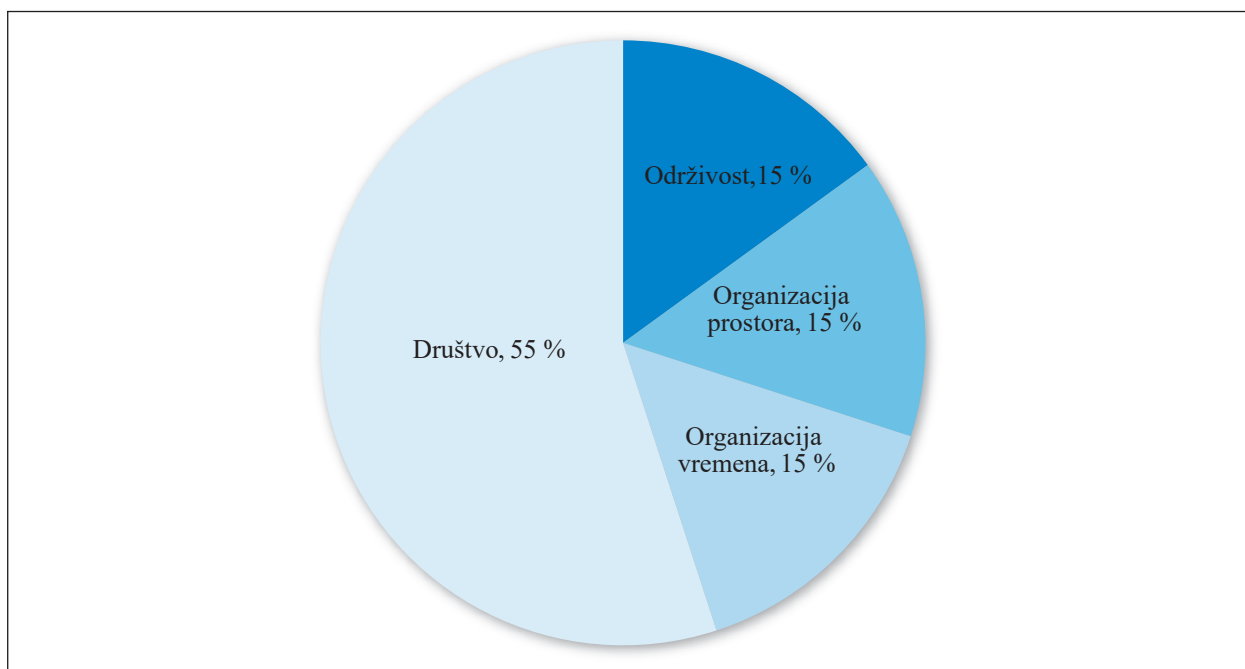
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste onečišćenja okoliša (onečišćenje zraka, vode, tla)
- gospodarske djelatnosti i onečišćenje u mjestu u kojem je škola
- mjere zaštite okoliša.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje IKT-om u svrhu upoznavanja s vrstama onečišćenja okoliša te izrada vizualne podrške o mjerama zaštite okoliša.

Potrebna je suradnja s lokalnom zajednicom u cilju očuvanja okoliša (primjerice, skupljanje starog papira, sudjelovanje u akciji čišćenja okoliša i sl.).

Slika 2. Struktura nastavnog predmeta Društvo tijekom druge godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 7. razredu osnovne škole – 70 sati

U 7. razredu osnovne škole učenici će svoje spoznaje o vremenu i prostoru stjecati praktičnom primjenom dosad usvojenih koncepata. Naglasak će biti na snalaženju na geografskoj karti, u prostoru uz isječak geografske karte (primjerice, plana grada) te na snalaženju tijekom duljih razdoblja kao što su desetljeće i stoljeće. Učenici će i dalje proširivati svoje spoznaje o povijesnim događajima u zavičaju te će se postepeno upoznavati s prirodnim bogatstvima, sirovinama i izvorima energije.

A. Organizacija prostora

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR A.7.1. Učenik opisuje osnovna geografska obilježja svojeg zavičaja koristeći se geografskom kartom.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje svoj zavičaj– pokazuje svoj zavičaj na geografskoj karti– opisuje osnovna reljefna obilježja svojeg zavičaja koristeći se geografskom kartom– opisuje obilježja voda u svojem zavičaju koristeći se geografskom kartom– opisuje osnovna klimatska obilježja svojeg zavičaja– opisuje osnovna obilježja biljnog pokrova u svojem zavičaju– imenuje veća naselja u svojem zavičaju pokazujući ih na geografskoj karti– opisuje obilježja većih naselja u svojem zavičaju– navodi osnovne gospodarske djelatnosti svojeg zavičaja	<ul style="list-style-type: none">– navodi osnovna geografska obilježja svojeg zavičaja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- reljefna obilježja zavičaja
- vode u zavičaju
- klima zavičaja
- biljni pokrov zavičaja
- naselja zavičaja
- gospodarstvo zavičaja, zanimanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

U opisivanju osnovnih reljefnih i klimatskih obilježja te obilježja voda i biljnog pokrova svojeg zavičaja treba se koristiti neposrednom stvarnosti.

Treba izraditi kalendar za praćenje vremenskih prilika tijekom različitih godišnjih doba s promjenama biljnog pokrova.

Preporuča se posjet obrtu, poduzeću ili tvornici.

Preporuča se suradnja s roditeljima te upoznavanje s njihovim zanimanjima (primjerice, roditelj u razredu kao gost predavač, posjet roditelju na radnom mjestu).

Preporuča se korištenje slikovnim materijalom, fotografijama s izvanučionične nastave i IKT-om za opisivanje većih naselja u svojem zavičaju.

PP OŠ DR A.7.2. Učenik se snalazi u svojem mjestu pomoću isječka geografske karte i kompasa.	<ul style="list-style-type: none"> – određuje stajalište i obzor/horizont – određuje glavne strane svijeta kompasom – prepoznaje na planu grada (naselja) ulice, trgove i objekte – razlikuje elemente prirodne i društvene osnove na geografskoj karti 	– izdvaja barem dva elementa prirodne i društvene osnove svojega mjesta na isječku geografske karte
---	---	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- stajalište i obzor
- glavne strane svijeta
- orijentacija pomoću geografske karte (primjerice, plana grada ili naselja) i kompasa
- elementi prirodne i društvene osnove na geografskoj karti, planu grada ili naselja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba odrediti strane svijeta s nekoga istaknutog mjesta u naselju te povezati stranu svijeta s konkretnim objektima u prostoru (bez nužnog korištenja nazivima stajalište, obzor/horizont, već je naglasak na prepoznavanju i primjeni navedenih pojmova).

Treba se koristiti planom grada (naselja) u neposrednoj stvarnosti.

Preporuča se korištenje raznim aplikacijama (primjerice, digitalni kompas, Google Maps).

Potrebno je povezivati osnovne elemente prirodne (primjerice, gora, planina, nizina, rijeka, jezero, more, šuma) i društvene osnove (primjerice, zgrade, crkva, prometnica) na isječku geografske karte/planu grada ili naselja i u prostoru.

B. Organizacija vremena

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR B.7.1. Učenik razlikuje prikazani vremenski slijed.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje desetljeće kao niz od deset godina – prepoznaje stoljeće kao niz od sto godina – prikazuje vremenski slijed događaja na različite načine – opisuje kulturno-povijesne spomenike u svojem zavičaju određujući im starost uz pomoć pojmova stoljeće i desetljeće – uspoređuje život ljudi u prošlosti i sadašnjosti 	– prepoznaje desetljeće i stoljeće na vremenskoj crti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- godina, desetljeće, stoljeće
- kulturno-povijesna baština zavičaja (važne ustanove, spomenici i sl.)
- život ljudi u prošlosti (primjerice, dokumentarni filmovi, muzejski eksponati).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje različitim računalnim aplikacijama i računalnim igrama za prikazivanje vremenskih razdoblja.

Treba istraživati kulturno-povijesnu baštinu.

Preporuča se posjet muzeju.

Potrebno je koristiti se vremenskom crtom / lentom vremena (stavljanje slika/fotografija događaja koji su učeniku važni, primjerice, kada se rodio, krenuo u školu, dobio brata/sestru, rodila se mama/djed).

Važna je suradnja s kulturnim ustanovama u zavičaju i suradnja s udrugama koje čuvaju tradicionalne običaje.

C. Pojedinač i društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR C.7.1. Učenik raspravlja o značaju prava i sloboda svakog pojedinca u zajednici.	– raspravlja o pravilima i dužnostima u zajednici te posljedicama njihova nepoštovanja – opisuje pravila ponašanja u digitalnom okružju – objašnjava važnost solidarnosti prema članovima svoje zajednice	– opisuje značaj prava i sloboda svakog pojedinca u zajednici
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – pravila i dužnosti u zajednici – bonton u digitalnom okružju – solidarnost.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se sudjelovanje u humanitarnoj akciji (primjerice, skupljanje igračkaka, hrane, odjeće za potrebite) te sudjelovanje u raspravi unutar razredne zajednice / Vijeća učenika (primjerice, kućni red škole, razgovor sa ravnateljem o kućnom redu, promatranje ponašanja učenika na odmoru). Potrebno je izraditi vizualne podsjetnike za sigurno i odgovorno ponašanje u digitalnom okružju (razgovor o sadržaju e-poruka).		
PP OŠ DR C.7.2. Učenik opisuje događaj važan za svoj zavičaj u jednome ili više razdoblja.	– prikuplja podatke o povijesti svojeg zavičaja te osobama važnim za svoj zavičaj – opisuje događaje iz povijesti zavičaja na temelju prikupljenih podataka – opisuje važnost pojedinih povijesnih ličnosti za svoj zavičaj – smješta opisane događaje na vremenskoj crti – opisuje utjecaj opisanih događaja na život ljudi u sadašnjosti	– navodi povijesne događaje i osobe važne za svoj zavičaj

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- legende, kraći povijesni tekstovi
- povijesni spomenici u zavičaju
- dokumentarni filmovi o povijesnim događajima i/ili povijesnim ličnostima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se posjet kulturnoj ustanovi u zavičaju te istraživanje povijesne baštine.

Potrebno je izraditi plakat ili povijesnu slikovnicu nakon izvanučionične nastave.

D. Održivost

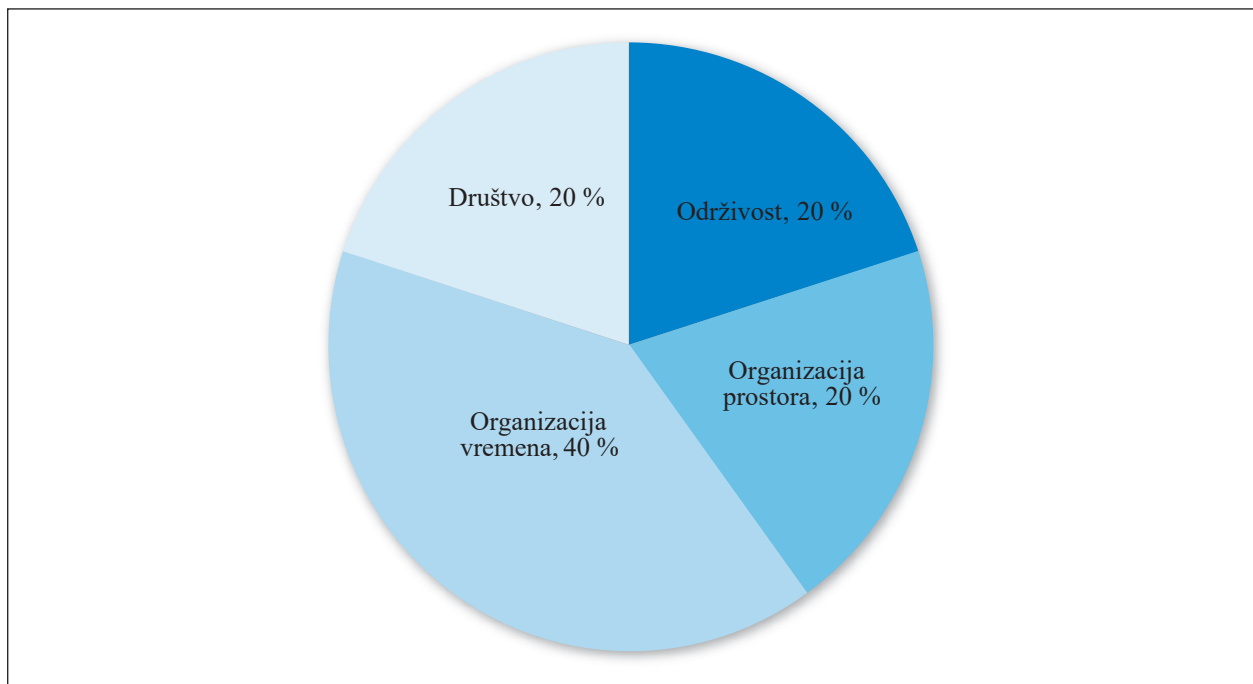
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR D.7.1. Učenik povezuje prirodna bogatstva i sirovine s izvorima energije.	– opisuje prirodna bogatstva, sirovine i izvore energije – razlikuje obnovljive od neobnovljivih izvora energije	– navodi prirodna bogatstva, sirovine te obnovljive i neobnovljive izvore energije

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prirodna bogatstva, sirovine i izvori energije
- obnovljivi i neobnovljivi izvori energije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Važno je korištenje brošurama, slikovnim materijalima, fotografijama, kratkim filmovima u opisivanju prirodnih bogatstava (očuvana priroda, pitka voda, šume, plodno tlo, more), sirovina (rude, drvo) i izvora energije te razlikovanju obnovljivih (Sunce, strujanje vode i vjetra) od neobnovljivih izvora energije (nafta, ugljen, zemni plin).

Slika 3. Struktura nastavnog predmeta Društvo tijekom treće godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 8. razredu osnovne škole – 70 sati

Svoje spoznaje o organizaciji prostora i vremena učenici će u 8. razredu osnovne škole proširiti znanjima o geografskim posebnostima Republike Hrvatske kao i o povijesno važnim događajima za Republiku Hrvatsku. Upoznat će simbole Republike Hrvatske. Također će upoznati demokratske vrijednosti u zajednicama kojih su dio te će se uvoditi i u poduzetnost. Svoje spoznaje o održivosti upotuniti će novim znanjima o prirodnoj i kulturnoj baštini Republike Hrvatske i o zaštićenim područjima Republike Hrvatske.

A. Organizacija prostora

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR A.8.1. Učenik opisuje geografski položaj i glavna geografska obilježja Hrvatske koristeći se geografskom kartom.	<ul style="list-style-type: none">– navodi susjedne države Hrvatske pokazujući ih na geografskoj karti– prepoznaje prometnu povezanost Hrvatske sa susjednim državama– prepoznaje Republiku Hrvatsku kao članicu Europske unije– izdvaja prirodno-geografske regije Hrvatske pokazujući ih na geografskoj karti– opisuje glavna geografska obilježja prirodno-geografskih regija Hrvatske koristeći se geografskom kartom	<ul style="list-style-type: none">– navodi geografski položaj i glavna geografska obilježja Hrvatske koristeći se geografskom kartom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- susjedne države Hrvatske
- prometna povezanost Hrvatske sa susjednim državama (kopneni, zračni, pomorski promet)
- Hrvatska u Europskoj uniji
- prirodno-geografske regije Hrvatske (Panonska, Gorska i Primorska Hrvatska)
- glavna geografska obilježja prirodno-geografskih regija Hrvatske (obilježja reljefa, vode, klime, biljnog pokrova, stanovništva, naselja i gospodarstva).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnim materijalom, fotografijama, videouratcima, kratkim dokumentarnim filmovima i sl. u opisivanju glavnih geografskih obilježja Hrvatske.

Potrebno je koristiti se vlastitim iskustvom stečenim na izvanučioničnoj nastavi u opisivanju glavnih geografskih obilježja Hrvatske.

B. Organizacija vremena

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR B.8.1. Učenik povezuje događaje važne za Hrvatsku s odgovarajućim povijesnim razdobljem.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje važne povijesne događaje za Hrvatsku– navodi vezu važnih povijesnih događaja s kulturno-povijesnim spomenicima– smješta važne povijesne događaje na vremensku crtu– navodi važne povijesne ličnosti iz povijesti Hrvatske	<ul style="list-style-type: none">– opisuje važne povijesne događaje za Hrvatsku smještajući ih u odgovarajuće razdoblje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dolazak Hrvata
- hrvatski kraljevi (primjerice, Tomislav, Petar Krešimir, Zvonimir)
- Hrvatska u zajednicama s drugim narodima
- Hrvatska u Prvome i Drugom svjetskom ratu
- Domovinski rat i osamostaljenje Hrvatske
- poznate povijesne ličnosti važne za Hrvatsku (primjerice, ban Josip Jelačić, Ivan Mažuranić, Franjo Tuđman).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se istraživanje povijesnih događaja (primjerice, odlazak u knjižnicu, muzeje, obilazak mjesta školovanja te istraživanje kulturno-povijesnih spomenika).

Treba se koristiti dokumentarnim filmovima o pojedinim povijesnim događajima i povijesnim ličnostima važnima za Republiku Hrvatsku.

Važno je vizualno smještanje povijesnih događaja i povijesnih ličnosti na vremensku crtu.

C. Društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR C.8.1. Učenik opisuje prisutnost demokratskih vrijednosti u zajednicama kojih je dio.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje demokratske vrijednosti društva– opisuje proces izbora predstavnika zajednice– prepoznaje svoju ulogu u procesu izbora predstavnika zajednice– daje primjere demokratskih vrijednosti u svojem okružju	<ul style="list-style-type: none">– navodi demokratske vrijednosti u zajednicama kojih je dio

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- demokratske vrijednosti
- izbor predstavnika zajednice (razredna zajednica, Vijeće učenika).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba sudjelovati u izboru predsjednika razredne zajednice.

Potrebno je poticati razgovor o demokratskim vrijednostima navodeći primjere iz svakodnevnog života (škola i obitelj).

PP OŠ DR C.8.2. Učenik opisuje državne simbole Republike Hrvatske.	<ul style="list-style-type: none"> – nabraja državne simbole Republike Hrvatske – opisuje zastavu i grb Republike Hrvatske – prepoznaje tekst i glazbu himne Republike Hrvatske – primjenjuje pravila ponašanja u situacijama u kojima se koriste državni simboli 	– prepoznaje državne simbole Republike Hrvatske
---	---	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zastava, grb i himna Republike Hrvatske
- pravila ponašanja u situacijama korištenja državnim simbolima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje konkretnim simbolima (zastava i grb), slikovnim i auditivnim materijalima, fotografijama i IKT-om u opisivanju državnih simbola.

PP OŠ DR C.8.3. Učenik opisuje poduzetnost u zajednici na primjeru.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje važnost rada ljudi za razvoj pojedinca i zajednice – opisuje važnost poduzetnosti i inovativnosti za razvoj zajednice – povezuje rad i zaradu 	– opisuje poduzetnost u zajednici
--	---	-----------------------------------

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- važnost rada
- poduzetnost i inovativnost
- novac.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se posjet poduzeću/OPG-u u mjestu školovanja.

Potrebna je suradnja s roditeljima vezana uz predstavljanje zanimanja i djelatnosti te važnosti rada za pojedinca i društvo.

Potrebno je predlagati poduzetničke ideje u razrednoj zajednici te razraditi predložene ideje.

Važno je sudjelovanje u radu, primjerice, školske zadruge, uređenju školskog vrta, izvannastavnim aktivnostima, volonterskim aktivnostima.

D. Održivost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ DR D.8.1. Učenik opisuje primjere zaštićene prirodne i kulturne baštine u Hrvatskoj te važnost zaštićenih područja.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje prirodnu i kulturnu baštinu – navodi važnost zaštite prirode – imenuje nacionalne parkove u Hrvatskoj – pokazuje nacionalne parkove u Hrvatskoj na geografskoj karti – navodi primjere kulturne baštine u Hrvatskoj 	– navodi primjere zaštićene prirodne i kulturne baštine u Hrvatskoj

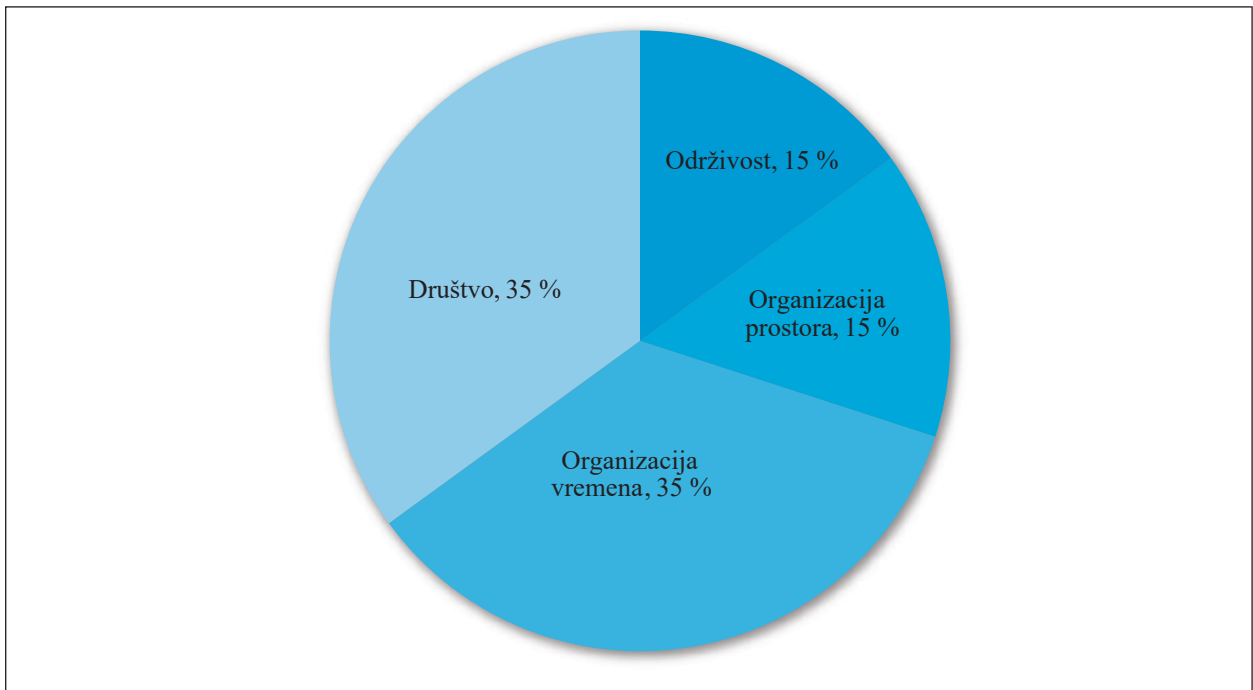
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prirodna i kulturna baština
- važnost zaštite prirode
- nacionalni parkovi u Hrvatskoj
- kulturna baština u Hrvatskoj
- hrvatski lokaliteti na UNESCO-ovu popisu svjetske baštine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnim materijalima, videouratcima, kratkim dokumentarnim filmovima i IKT-om u opisivanju nacionalnih parkova i kulturne baštine u Hrvatskoj.

Važno je sudjelovanje u izvanučioničnoj nastavi (primjerice, posjet nacionalnom parku, lokalitetima kulturne baštine).

Slika 4. Struktura nastavnog predmeta Društvo tijekom četvrte godine učenja i poučavanja

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Nastavni predmet Društvo povezan je sa svim ostalim predmetima kao i međupredmetnim temama Zdravlje, Održivi razvoj, Učiti kako učiti, Građanski odgoj i obrazovanje, Poduzetništvo, Osobni i socijalni razvoj, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije.

Ishodi nastavnog predmeta Društvo, povezani s međupredmetnim temama, omogućuju izgradnju građanske, kulturne, etičke, ekološke i zdravstvene svijesti učenika. Tijekom prikupljanja informacija i predstavljanja rezultata rada, učenici se koriste različitim alatima i informacijsko-komunikacijskom tehnologijom. Poticanjem samostalnog osmišljavanja, izrade i predstavljanja učeničkih proizvoda, razvija se proaktivnost i osnove poduzetništva. Očekivanja međupredmetne teme Učiti kako učiti usvajaju se na svakomu nastavnom satu uključivanjem učenika i poticanjem njihove samostalnosti u tom procesu. Temama iz područja povijesti i geografije usvaja se svjesnost o međuovisnosti okolišne, društvene i ekonomske komponente održivosti. Omogućuje se povezivanje znanja i vještina iz različitih područja te potiče korištenje njima u svakodnevnim životnim situacijama.

Povezanost predmeta Društvo s ostalim predmetima ostvaruje se, između ostaloga, stavljanjem značajnih otkrića pojedinih područja u kontekst vremena kada su nastala i njihovih povijesno-socijalnih odrednica. Govorenje, pisanje i drugi oblici komunikacije, kao i različiti oblici suradnje među učenicima, prate sve aktivnosti učenika pa učenik primjenjuje jezično-komunikacijske vještine hrvatskoga jezika. Sadržaji i aktivnosti ishoda povezani s baštinom, značajnim osobama i događajima iz prošlosti zavičaja i domovine istodobno se usvajaju i u nastavnim predmetima umjetničkoga područja.

F. Učenje i poučavanje nastavnog predmeta

Učenje i poučavanje predmeta Društvo trebalo bi se temeljiti na principima koji podrazumijevaju da se učenje u pojedinom razredu nadovezuje na prethodna znanja, iskustva i interese učenika te poticanje aktivnog sudjelovanja učenika u procesu učenja putem opažanja u neposrednoj okolini, biranjem različitih aktivnosti usmjerenih k cilju učenja i uspjehu učenika.

Kako bi se usvojili ishodi nastavnog predmeta Društvo, u radu s učenicima s teškoćama, posebno je važno osmisliti primjerene, korisne i ostvarive metodičke scenarije poučavanja s različitim aktivnostima. Poželjno je uključiti aktivnosti koje potiču samostalnost, prepoznavanje i uočavanje vremenskih i prostornih odnosa s kojima se učenik susreće i unutar kojih mu je organiziran život u zajednici. Prema suvremenome, holističkom pristupu, uspješnost učenika s teškoćama ovisi o vrsti i količini potpore koja mu se pruža. Zadatci za svakog učenika trebaju biti osmišljeni tako da mu omoguće sudjelovanje u svim aktivnostima, unatoč postojećim ograničenjima, te čestu izmjenu aktivnosti zbog održavanja pažnje i koncentracije. Prije izvođenja svake aktivnosti potrebno je osigurati prilagodbe učioničkog prostora te vremensku prilagodbu aktivnosti u odnosu na sposobnosti i teškoće učenika u razrednom odjelu. Poželjna je primjena multimodalnog pristupa, odnosno provođenja aktivnosti utemeljenih na uključivanju što većeg broja osjetila i zadovoljavanju različitih preferiranih stilova učenja. Nove pojmove potrebno je uvoditi postupno, u malim količinama, s čestim ponavljanjima. Treba potaknuti pažnju učenika prije davanja verbalne upute, a ključne pojmove ponoviti više puta i istaknuti ih.

Nužni koraci u procesu učenja kod učenika s teškoćama su provođenje inicijalne procjene radi izrade individualiziranog kurikula, otkrivanje jakih strana učenika, znanja, vještina, sposobnosti i interesa, ali i teškoća u učenju. Na tome se temelje potrebe učenika i odabir učinkovite strategije poučavanja.

Uloga je učitelja briga za dobrobit i cjelovit razvoj svakoga učenika te poštovanje njegova integriteta i identiteta uz stvaranje sigurnoga, poticajnog i vedrog okružja za učenje i poučavanje nastavnog predmeta Društvo. Samostalno i s drugim stručnjacima organizira odgojno-obrazovni proces, planira i priprema aktivnosti učenja i poučavanja, koristi se različitim izvorima znanja i nastavnim sredstvima te odabire i primjenjuje metode i strategije koje potiču aktivno uključivanje učenika te primjenu stečenih znanja. Učitelj pruža podršku učeniku s teškoćama tako da na smislen način razvija osnovne vještine i kompetencije za što samostalnije uključivanje u društvo te postavlja temelje učenja kojim se učenika osposobljava za život i rad u zajednici. Učitelj primjenjuje diferencirane i individualizirane pristupe učenju i poučavanju uzimajući u

obzir specifičnosti svakoga učenika, njegove interese i mogućnosti. Kontinuirano prati i procjenjuje napredak učenika, kao i svoj rad, a planiranje daljnjeg rada s učenicima temelji na dobrom poznavanju njihova razvoja i procjeni.

U učenju i poučavanju nastavnoga predmeta Društvo definirani odgojno-obrazovni ishodi usvajaju se korištenjem različitim nastavnim sredstvima i izvorima znanja. Za povezivanje sadržaja predmeta sa svakodnevnim životom treba se, kad god je to moguće, koristiti izvornom stvarnosti, odnosno svime što se iz učeničkova okružja može upotrijebiti kao nastavno sredstvo ili izvor znanja. Virtualnom stvarnosti i simulacijama može se koristiti kada specifična neposredna stvarnost nije dostupna ili je za prikaz pojedinih tema u predmetu Društvo potrebno dodatno/jasnije predočavanje. Informacijsko-komunikacijska tehnologija omogućuje dostupnost informacija i olakšava komunikaciju. Funkcionalna komunikacija omogućuje učeniku s teškoćama da na prikladan i učinkovit način razumije svoju okolinu i da komunicira s drugima. Učeniku se tako pruža prilika za stjecanje novih znanja i vještina te aktivno sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima. Uz izvornu i virtualnu stvarnost u predmetu Društvo koristi se i literaturom koja će biti prilagođena posebnim odgojno-obrazovnim potrebama učenika.

Proces učenja i poučavanja provodi se u sigurnome, ugodnom i poticajnom okružju koje pobuđuje zanimanje učenika i u najvećoj mogućoj mjeri potiče na aktivnost. Različita okružja, u učionici i izvan nje, obožavaju iskustvo i uspješnosti učenja te pridonose prilagodbama na situacije u životu izvan učionice. Kako bi proces učenja i poučavanja bio kvalitetniji i uspješniji, preporuča se planirati suradnju škole i učenika s roditeljima, lokalnom i širom zajednicom te s različitim institucijama i stručnjacima. Pozitivno i poticajno okružje za učenje ostvaruje se i dogovaranjem pravila te uzajamnim učeničkim pomaganjem. Osjećaj sigurnosti koji učenik stječe u sebi prilagođenom okružju potiče njegovu aktivnost, interes i omogućava kvalitetnije rezultate rada.

Spiralno-uzlazni pristup poučavanju osigurava poučavanje pojedinih koncepata i vještina na različitim razinama i omogućuje prilagodbe učenicima s teškoćama te se tako pojedini ishod nadograđuje prema stupnju samostalnosti učenika i predviđenoj razini kognitivnih procesa. Učitelj sam određuje vrijeme potrebno za usvajanje pojedinih ishoda, sukladno mogućnostima učenika, vodeći računa da se tijekom nastavne godine usvoje svi ishodi definirani kurikulumom. S obzirom na zahtjevnost zadatka ili vrstu teškoće kod učenika, učitelj može produljiti vrijeme izvođenja pojedinih aktivnosti ili planirati dulje razdoblje za usvajanje pojedinih ishoda.

Učitelj ima slobodu primijeniti različite načine organizacije rada i učenja uz kombiniranje i grupiranje učenika kako bi što bolje iskoristio mogućnosti svih učenika u razredu i osigurao uspjeh svakoga učenika i razvoj njegove osobnosti. Manji broj učenika u razrednom odjelu omogućuje individualizirani pristup u nastavi te primjenu metoda, sredstava i didaktičkih materijala koji podupiru posebne edukacijske potrebe pojedinog učenika.

Preporučljivo je učenike grupirati u što homogenije skupine prema njihovim obrazovnim mogućnostima te s jasno određenim ciljem i tako pratiti napredak svakoga pojedinca u skupini i rad skupine u cjelini. Specifične teškoće učenika zahtijevaju njima prilagođene individualizirane postupke, strategije i aktivnosti poučavanja kojima se usvajaju postavljeni ciljevi nastavnog predmeta Društvo.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje u nastavnome predmetu Društvo treba biti učestalo, različito i redovito tijekom školske godine te prilagođeno učenicima s teškoćama i njihovim individualnim mogućnostima. Učenje, poučavanje i vrednovanje međusobno su povezani procesi i trebaju sadržavati usklađene prilagodbe koje će uvažavati potrebe i mogućnosti učenika s teškoćama. Osim što jasno definira ishode, vrijeme njihova usvajanja, strategije učenja i poučavanja te aktivnosti za njihovo usvajanje, individualizirani kurikulum svakog učenika sadržava i metode vrednovanja, a postignuća učenika vrednuju se prema ishodima definiranim u individualiziranom kurikulumu.

U postupku vrednovanja važno je primjenjivati sva tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog. Cilj je praćenje napredovanja učenika, njegova individualnog razvoja te vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Kontinuiranim praćenjem učenika (tije-

kom odgojno-obrazovnog procesa, edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka, izvanučionične nastave i dr.) uočava se razina usvojenosti znanja, vještina, navika, suradnje, sudjelovanja u procesu učenja, odnosa prema radu, postavljenim zadacima i odgojnim vrijednostima. Vrlo je važno koliko stečena znanja i usvojene vještine u sklopu predmeta Društvo, učenik može primijeniti u svakodnevnim životnim aktivnostima i situacijama.

U vrednovanju za učenje formativno se prati napredovanje učenika što rezultira redovitom povratnom informacijom o napredovanju i postignutom uspjehu učenika u odnosu na očekivanja. Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom, već kvalitativnom povratnom informacijom o tijeku procesa učenja, kao i prilagodnom učenju te je usmjereno na napredak koji je učenik ostvario u određenom vremenu. Trenutačna postignuća učenika uspoređuju se s njegovim prethodnim postignućima, a ne s drugim učenicima. Ovo vrednovanje potrebno je što češće provoditi radi poticanja napretka učenika, unaprijeđenja poučavanja te davanje korisnih i motivirajućih povratnih informacija. Metode vrednovanja za učenje su: kratke provjere znanja, predstavljanje učeničkih radova, praćenje učenika tijekom provedbe aktivnosti, izlazne kartice, liste procjene, rubrike i sl.

Vrednovanje kao učenje obuhvaća vršnjačko vrednovanje i samovrednovanje, a podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja s ciljem razvoja što samostalnijeg učenja. Učenik treba podršku, vođenje i pravodobne povratne informacije, u početku od strane učitelja, a kasnije i dijelom od svojih vršnjaka. Metode vrednovanja kao učenja su: razgovor s učenicima, izlazne kartice, liste za procjenu, rubrike, dnevници učenja i sl.

Vrednovanje naučenog sumativno je vrednovanje razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda nakon određenog razdoblja učenja. Vrednovanje treba biti kriterijsko što znači da se temelji na unaprijed zadanim kriterijima razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Za svako vrednovanje učitelj izrađuje kriterije samostalno ili zajedno s učenicima, a s kriterijima upoznaje učenike prije provedbe aktivnosti i procesa vrednovanja. Metode vrednovanja naučenog su: prilagođene usmene ili pisane provjere znanja, praktični radovi, projektni zadaci i sl. Postignuća učenika vrednuju se bročanom ocjenom i pritom se zadržava ljestvica školskih ocjena od pet stupnjeva (nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4, odličan – 5).

Pri svakom vrednovanju valja voditi računa o primjeni različitih metoda vrednovanja kako bi učenici mogli pokazati stečene kompetencije onako kako to njima najviše odgovara, ovisno o specifičnim potrebama pojedinog učenika uz primjenu adekvatnih prilagođenih postupaka (ispitnih materijala i sredstava prilagođenih svakom učeniku) i prilagođenih uvjeta ispitivanja (primjerice, produljeno vrijeme rješavanja provjere znanja). Detaljna priprema učitelja, pažljiv pristup prema učeniku i pozitivno ozračje u razrednom odjelu nužni su u procesu vrednovanja.

Sljedeći su elementi vrednovanja u predmetu Društvo:

- usvojenost znanja
- razvijenost vještina.

U elementu Usvojenost znanja vrednuju se znanja različitih kognitivnih razina koja je učenik usvojio u skladu s definiranim odgojno-obrazovnim ishodima. U elementu Razvijenost vještina vrednuju se praktični radovi, izrada postera, vještine opažanja, postavljanja pitanja, grafičke, komunikacijske i orijentacijske vještine i sl.

Bročana ocjena i/ili bilješka o usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda povratna je informacija učeniku, roditelju i samome učitelju o svim aktivnostima učenika, procesima učenja, suradnji, radu u paru i/ili u skupini, donošenju odluka, učeničkom vrednovanju i samovrednovanju. Učitelj za svakoga učenika upisuje kratak osvrt na postignuća konkretnim i autentičnim opisom njegovih jakih strana te preporukama za napredovanje u predmetu. Povratna informacija treba ukazati na to što učenik zna i može izvesti, u kojim je aktivnostima posebno uspješan, u kojima treba unaprijediti učenje i rezultate te u kojima treba dodatnu podršku.

U zaključnoj ocjeni jednak udio čine ocjene iz obaju elemenata vrednovanja, ali treba uzeti u obzir i opisno praćenje. Zaključna se ocjena izriče brojkom i riječi, jednakom ljestvicom kao i kod sumativnog vrednovanja, a temelji se na praćenju usvajanja ishoda putem svih triju pristupa vrednovanju. Zaključna ocjena ne mora biti jednaka aritmetičkoj sredini pojedinačnih ocjena.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA KATOLIČKI VJERONAUUK

A. Svrha i opis predmeta

Svrha je Katoličkoga vjeronauka u školi omogućiti učenicima sustavno, postupno i što cjelovitije upoznavanje, produblјivanje i usvajanje kršćanskoga nauka u skladu s mogućnostima učenika. Učenicima se omogućuje da dublje i istinito upoznaju Kristovu osobu i cjelovitost njegova navješćaja spasenja na osobnoj i zajedničkoj razini, dublje upoznaju katoličku vjeru u njezinu učenju, slavljenju i življenju te da pritom razvijaju vjerničko iskustvo. Katolički vjeronauk pridonosi cjelovitom odgoju i obrazovanju učenika u školi i ima svoje crkveno-teološko, antropološko-pedagoško, povijesno-kulturno i didaktičko-metodičko obilježje, mjesto i zadaću u hrvatskome školskom odgojno-obrazovnom sustavu. Kao školski predmet on sustavno posreduje, promišlja i tumači kršćansku Objavu i nauk Katoličke Crkve te ima konfesionalno obilježje i usmjerenje. Zasniva se na autonomiji znanstveno-teološkog istraživanja i autentičnog crkvenog priopćavanja kršćanske vjere i govora o Bogu na temelju razuma i Objave. On na teološkome i odgojnom planu ostvaruje vjernost Bogu i vjernost čovjeku. Vjernost Bogu događa se u istinitom i sigurnom upoznavanju i tumačenju cjelovitosti kršćanske Objave, evanđeoskog navješćaja i nauka Katoličke Crkve, njezine sakramentalne stvarnosti i poslanja. Vjernost čovjeku sadržajno se i odgojno usredotočuje na čovjeka kao Božje stvorenje i Božju sliku. Katolički vjeronauk učenicima želi omogućiti potpunije poznavanje čovjeka i svijeta, različitih područja života te bogatstvo kršćanskih iskustava, izražavanja i djelovanja koji pridonose općem dobru čovjeka i ljudske zajednice. Zadaća je Katoličkog vjeronauka učenike odgajati za ekumenizam i poštovanje pripadnika drugih kršćanskih Crkava i zajednica te za iskreni dijalog i suživot s pripadnicima različitih religija i svjetonazora, poštujući njihova uvjerenja, stavove i tradicije. Katolički vjeronauk pridonosi općim ciljevima demokratske i humane škole, osobito što cjeloviti odgoj ljudske osobe promatra u svjetlu kršćanske antropologije i čovjeka koji je Božja slika, savršeno ostvarena u Isusu Kristu. Vjeronauk daje vrijedan prilog humaniziranju škole i odgoju učenika za solidarni humanizam i izgradnju „civilizacije ljubavi“. On učenicima pomaže razvijati osjećaj vlastitog dostojanstva i važnost poštovanja dostojanstva drugih ljudi, razvijati osjećaj pravednosti i solidarnosti prema čovjeku i društvu u cjelini, sudjelovati u izgradnji mira i općeg dobra te razvijati odgovoran odnos prema okolišu. Katolički vjeronauk promiče i druga znanja i kompetencije učenika na različitim područjima, osobito osobnoj, društvenoj i građanskoj odgovornosti i kompetencijama u skladu s mogućnostima učenika. Katolički vjeronauk u školi nudi suvremeno komunikološko i didaktičko-metodičko djelovanje, strategije, pristupe i metodički instrumentarij u procesima stvaralačkoga i suradničkog učenja i poučavanja. Pored toga, on ima i svoju odgojno-obrazovnu i metodičku posebnost jer vjeronaučnu nastavu u školski sat promatra kao dinamičan suradnički susret osoba, susret učenika i vjeroučitelja s otajstvom Božje riječi i Božje milosti. U prenošenju kršćanske dimenzije života, važan je osoban suodnos s učenikom te uključenost učenika u konkretnu životnu zajednicu i okolinu, vodeći računa o potrebama i teškoćama koje učenici imaju. Vjeronauk njeguje povezanost s drugim nastavnim predmetima unutar društveno-humanističkoga i drugih odgojno-obrazovnih područja. U formalno-pravnome i organizacijskom smislu Katolički vjeronauk u školi pohađaju učenici čiji ga roditelji ili skrbnici slobodno izaberu, izvodi se dva sata tjedno u okviru redovne nastave, pod jednakim uvjetima kao i obvezni nastavni predmeti u školi. Katolički vjeronauk poučava se tijekom svih odgojno-obrazovnih ciklusa.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta

Katolički vjeronauk treba omogućiti da svaki učenik:

upozna i razumije kršćansku religiju i katoličku vjeru te temeljne istine vjere u svjetlu nauka Katoličke Crkve na osnovu iskustva i primjera iz svakodnevnog života

poznaje sadržaj, osnovnu strukturu i osnovne pojmove iz Biblije te temeljna obilježja kršćanske Objave i povijesti

prepoznaje vlastiti put izgradnje života i odgovornoga moralnog djelovanja prema kršćanskoj poruci i katoličkoj vjeri te stječe iskustva s ciljem osnaživanja u suočavanju s različitim životnim situacijama kako bi mogao promišljati o važnosti osobnoga odgovornoga djelovanja u Crkvi i društvu

upozna i opisuje sakramente, liturgijska i crkvena slavlja te molitvu kao duhovnu snagu i duhovno-vjernički način pripadništva i života, zajedništva i slavlja u Katoličkoj Crkvi

poznaje osnovna obilježja različitih religija te uvažava i poštuje različita razmišljanja, stavove, tradicije i životne odluke, razvijajući odgovornost prema stvorenome

upozna ulogu i doprinos kršćanstva, osobito Katoličke Crkve u kulturnome, obrazovnom, znanstvenom i gospodarskom razvoju i napretku hrvatskoga društva i zapadne civilizacije.

C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

Temeljni sadržaji i ishodi nastavnog predmeta Katolički vjeronauk strukturirani su u četiri domene. Domene nisu tematske cjeline. Njihov redosljed u kurikulu ne utječe na redosljed učenja i poučavanja, a broj definiranih odgojno-obrazovnih ishoda ne određuje njihovu važnost niti vremensku zastupljenost u odgojno-obrazovnome procesu. Označeni su velikim tiskanim slovima (Tablica 1).

Tablica 1. Oznake domena u odgojno-obrazovnim ishodima

Oznake domena				
Oznaka	A	B	C	D
Domena	Čovjek i svijet u Božjemu naumu	Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	Kršćanska ljubav i moral na djelu	Crkva u svijetu

Domene obuhvaćaju sva područja učenja i poučavanja Katoličkoga vjeronauka, međusobno se prožimaju te pridonose razvoju učenikovih spoznaja, sposobnosti i vještina. One omogućuju da se znanje o različitim temama stječe iskustveno, neprestano nadograđuje te bude primjenjivo u životu. Kontekst učenja i poučavanja uvijek polazi od učenika uzimajući u obzir njegovu svakodnevnu životnu situaciju, vjerski i kulturni kontekst iz kojeg dolazi, njegovu dob i motivaciju, stavlajući naglasak na jake strane učenika i područja interesa.

Iako se u nekim godinama učenja veći naglasak stavlja na pojedine domene, one ipak omogućuju kontinuitet učenja u svim ciklusima i razredima. Neki se odgojno-obrazovni ishodi usvajaju unutar jednoga razreda. Drugi, međutim, zbog svoje složenosti i širine, protežu se kroz više razreda, čak i ciklusa. Budući da je Katolički vjeronauk predmet čiji sadržaji i ishodi imaju svoj izvor najprije u biblijskoj riječi, domena Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana središnja je domena, čvrsto povezana sa svim ostalim domenama. Domene pridonose unutrašnjoj koherentnosti nastavnog predmeta te omogućuju predmetnu korelaciju s

ostalim nastavnim predmetima unutar društveno-humanističkoga područja, kao i korelaciju s nastavnim predmetima drugih odgojno-obrazovnih područja te međupredmetnih tema.

Vjeronaučna nastava osobito promiče pristupe i strategije koji potiču komunikaciju, aktivnu suradnju, istraživački pristup, kreativnost i inovativnost primjerene učenikovim interesima i mogućnostima. Vrlo je važna izvanučionična nastava, primjerice, posjet crkvi, hodočasničkim mjestima te suradnja s drugim institucijama putem različitih humanitarnih i kulturnih projekata.

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Katolički vjeronauk omogućuje učenicima upoznati Boga koji je početak i Stvoritelj. Domena A počinje učeničkim pitanjima i iskustvima. Učenike se potiče da u vjeri traže odgovore na osobna životna pitanja te pritom stječu osnovna iskustva o sebi, različitim zajednicama koje ih okružuju (obitelj, razred, škola, Crkva), prepoznajući njihovu važnost u vlastitom životu. Učenici tako sve oko sebe razumiju i kao teološko mjesto promišljanja o svrsi i smislu svega stvorenog. Učenici će, među ostalim, na temelju biblijskih tekstova upoznati poruku Isusa Krista o kraljevstvu Božjemu kao poruku o razumijevanju i življenju uspješnoga života iz perspektive kršćanske vjere. Takvim pristupom u učenicima se gradi osjećaj zahvalnosti i radosti zbog prisutnog zajedništva i istodobno ih se potiče na otvorenost i prihvaćanje drugoga i drugačijeg. Osim što učenici upoznaju odgovore koje daje katolička vjera, polazeći od svakodnevnih životnih situacija i primjera, omogućeno im je upoznavanje i drugih religija i religioznih uvjerenja. Tako im se omogućuje shvaćanje odgovornosti te posljedice ponašanja u odnosu prema bližnjemu i prema svemu ostalom stvorenom.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Katolički vjeronauk pomaže učenicima shvatiti da je Riječ Božja najprije Isus Krist, objavljeni i utjelovljeni Sin Božji, koji je s Ocem, u zajedništvu s Duhom Svetim, od početka stvaranja svijeta i čovjeka bio jedno. Učenici tako uočavaju i upoznaju biblijsku objavu. Novost te biblijske objave sadržana je u činjenici da Bog progovara po ljudima koji su nadahnuti Duhom Svetim. Upravo zbog tog nadahnuća, premda se služi jezikom čovjeka različitih vremena i povijesnih epoha, Bog sam govori u pismima. U susretu s odabranim biblijskim tekstovima postupno upoznaju Boga i Božje objavljivanje putem Staroga i Novog zavjeta. Učenici upoznaju Bibliju kao svetu knjigu kršćana te prepoznaju njezino značenje za kršćanstvo i Katoličku Crkvu te za vlastitu vjeru i život. U Starome zavjetu pred učenike se stavlja Božja objava židovskom narodu, dok će im Novi zavjet donijeti navještaj o kraljevstvu Božjemu, spasenjskim Kristovim riječima i djelima te njegovoj mucij, smrti i uskrsnuću po kojima se svima koji vjeruju otvara pristup u vječni život. Učenici upoznaju temelje kršćanske objave, vjere i života Crkve. Upoznaju Isusa Krista kao Sina Božjega, navjestitelja Radosne vijesti i temeljne istine katoličke vjere koji se ne prestaje očitovati i u živoj predaji Crkve. Ta je predaja bitna kako bi Crkva mogla rasti u razumijevanju istine, koja je objavljena u Pismima, sve do danas. U B domeni učenici upoznaju različita mjesta na kojima i u kojima živi Riječ Božja: liturgija Crkve i sakramenti, molitva, zajedništvo te obiteljski život.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Učenicima se na početku njihova obrazovanja omogućuje upoznavanje značenja pravila i zapovijedi za sebe te za dobar suživot s drugima. Iskusi će u njima znakove koji će im pomoći u usmjeravanju vlastitoga života te postupnom preuzimanju odgovornosti za svoja djela i za život u zajednici. Sve će to moći iskusiti na izabranim biblijskim tekstovima, a posebno u radosnoj vijesti Evanđelja koje čini učenike slobodnim te ih upućuje na stalnu Božju spremnost za opraštanje čovjeku. Učenici, uz biblijske tekstove, nadahnuće za prihvaćanje „evanđeoskih savjeta“ pronalaze i u osobama koje su živjele prema tim pravilima te upoznaju konkretne modele odgoja za dobro, pravedno i istinito. Takav je pristup važan kako bi od početka školovanja, pa nadalje, učenici mogli razabrati da su kršćanska pravila i vrijednosti, konkretno moral, nešto što je duboko ukorijenjeno u život čovjeka, to jest da je moral konstitutivna dimenzija čovjekova života kao Božjega stvorenja. Kršćanski moral tako naznačuje stalni odnos Boga Stvoritelja i stvorenja te konačnoga pomirenja u odnosu Otkupitelja i čovjeka kao novoga stvorenja. Sukladno razvoju učenika, njihovim interesima i mogućnostima, u ovoj se domeni razrađuju i nude tumačenja mnogih suvremenih „sloboda“ čovjeka koje mogu biti i ozakonjene, a nisu u skladu s moralom Katoličke Crkve. Tako će se učenicima pojasniti i približiti vrijednosti života od začeca do prirodne smrti, kao i druge teme o kojima su pozvani razmišljati. Pred učenike će se transparentno staviti misli onih koji o određenim moralnim ili etičkim pitanjima ima-

ju drukčije mišljenje od Katoličke Crkve, neovisno radi li se o etičkim pitanjima ili je riječ o gospodarstvu i javnoj politici, ali će se paziti da se učeniku jasno predoče istine kršćanske vjere na temelju kršćanskog, odnosno katoličkog morala. Učenici će u C domeni, na konkretnim primjerima iz života, prepoznati različite načine kako stvoriti pravednije, solidarnije i tolerantnije društvo u skladu s kršćanskim odgovorima na moralna i socijalna pitanja.

D. Crkva u svijetu

Katolički vjeronauk pred učenike stavlja mogućnost shvaćanja, tumačenja te djelovanja Crkve u svijetu. Pod pojmom svijet podrazumijevamo ovdje stvarnost u kojoj Crkva živi i djeluje. Misli se na stvarnost s vjerskoga, odnosno religijskog, kulturnog i umjetničkog te društvenog stajališta. Na početku školovanja učenici će tako upoznavati svoje vlastito mjesto u svijetu, u obitelji te vjerskoj zajednici kojoj pripadaju i koja izgrađuje njihov vlastiti identitet. Tijekom svojeg razvoja, oni će biti pozvani prepoznavati te razumijevati uloge Crkve na svjetskoj, europskoj i nacionalnoj razini. Učenici će prepoznati kako je kršćanstvo kao religija utjecalo na hrvatsko društvo, povijest i sadašnjost, jezik, kulturu i umjetnost te na tradiciju koja je do danas sačuvala kršćanske vrijednosti kao bitan element života na ovim prostorima. Učenici će također upoznati utjecaj različitih religija koje su utjecale na hrvatsko društvo, odgajajući ih za ekumenski dijaloški pristup drugima i drugačijima. Velika imena hrvatske kulturne i umjetničke baštine, kao i ona iz povijesti i sadašnjosti Katoličke Crkve, pružat će mogućnost konkretnoga uvida neodvojivosti Crkve i društva na našem, kao i na širem europskom i svjetskom području. Posebno će mjesto u tom smislu zauzimati povijesna i tradicionalna vezanost našega naroda na duboko poštovanje i ljubav prema Blaženoj Djevici Mariji koja je samo jedan od mnogih znakova vjernosti i odanosti hrvatskoga naroda Bogu i Katoličkoj Crkvi.

Učenici će prepoznati crkvene blagdane i slavlja kao ona koja nas povezuju s Bogom i otkrivaju nam važne životne vrijednosti. Slavlja tijekom razdoblja crkvene, tj. liturgijske, godine omogućuju posebnu povezanost s užom i širom obitelji i vlastitom župnom zajednicom.

U ovoj domeni posebno se promiče izvanučionična nastava, primjerice, posjet crkvi povodom župnog blagdana, posjet hodočasničkim mjestima, drugim vjerskim zajednicama i sl.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

Odgojno-obrazovni ishodi definiraju što učenik treba moći, znati i činiti tijekom određene godine školovanja i koje kompetencije treba razviti. Na temelju razrade odgojno-obrazovnih ishoda učitelj će autonomno kreirati tematske cjeline u svojem izvedbenom kurikulumu. To znači da redosljed odgojno-obrazovnih ishoda u kurikulumu ne određuje redosljed učenja i poučavanja te da se dijelovi pojedinih ishoda mogu usvojiti u sklopu različitih nastavnih tema i tematskih cjelina. Odgojno-obrazovne ishode učenik može, uz pomoć učitelja, usvojiti na različitim razinama, a usvajanje ishoda na višoj razini moguće je samo ako ga je učenik usvojio i na svim nižim razinama. Odgojno-obrazovni ishodi navedeni su u tablicama i označeni pomoću slova i brojeva. Oznaka PP OŠ označava da je riječ o ishodu za posebne programe koji se usvaja u osnovnoj školi, a oznaka PP SŠ označava da je riječ o ishodu za posebne programe koji se usvaja u srednjoj školi. Oznaka KV označava nastavni predmet Katolički vjeronauk. Nakon oznake nastavnog predmeta slijedi slovo koje predstavlja domenu uz koju je ishod povezan (A – Čovjek i svijet u Božjemu naumu, B – riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana, C – Kršćanska ljubav i moral na djelu, D – Crkva u svijetu). Prva brojka iza slova označava razred tijekom kojeg se usvaja taj ishod, a druga označava redni broj ishoda unutar domene. Tako, primjerice, oznaka PP OŠ KV A.1.1. znači da je riječ o ishodu za posebne programe koji se usvaja u sklopu nastave Katoličkog vjeronauka i da je to prvi ishod unutar domene A – Čovjek i svijet u Božjemu naumu za 1. razred osnovne škole.

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

U 1. razredu učenici upoznaju sebe i druge kao Božja stvorenja otkrivajući da svatko ima svoje posebnosti. Uče pravila pristojnog ponašanja u obitelji, razredu i školi, a također i važnost poštovanja, pomirenja i opraštanja za život u zajednici. Otkrivaju Bibliju – svetu knjigu u kojoj upoznaju Boga kao Stvoritelja svijeta i čovjeka, a Isusa kao prijatelja. Slavljenje blagdana, učenje temeljnih molitvi, pjesma i stvaralaštvo neki su od načina na koje razvijaju i izražavaju svoju ljubav prema Bogu.

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV A.1.1. Učenik prepoznaje sebe i druge kao Božja stvorenja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje u prirodi i osobama oko sebe ljepotu i sklad kao znak Božje prisutnosti– prepoznaje da je svatko dijete Božje, ima svoje ime, svoje mjesto i svoje posebnosti– opisuje da je život čudesan i da je Božji dar	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje život kao Božji dar

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- čovjek je Božje stvorenje
- život je Božji dar
- svaka je osoba dijete Božje, ima svoje ime, mjesto i svoje posebnosti (primjerice, boja očiju, omiljena igračka).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se predstavljanje igrom (pomoću najdraže igračke, lika iz animiranog filma, boje...) te korištenje vizualnom podrškom pri navođenju imena i osobina drugih učenika.

Potrebno je promatrati prirodu, okoliš kako bi se uočilo da sve ima svoje mjesto (izvanučionična nastava).

Treba navesti zapažanja povezana s prirodom i Božjim stvorenjima koja pobuđuju u njemu radost i divljenje.

Preporuča se pričanje priča o ljepoti i skladu prirode koje pobuđuju divljenje.

Potrebno je koristiti se fotografijama prirode i Božjih stvorenja na kojima se može vidjeti sklad i ljepota.

Preporuča se korištenje različitim doživljajima iz prirode u obogaćivanju iskustva, primjerice, učenici mogu igrati igru pogađanja životinje prema slušanju njihova glasanja.

Važno je iznošenje doživljaja čudesnosti života i svijeta stvaralačkim izražavanjem.

Ovaj ishod treba usvajati povezano s ishodom PP OŠ KV B.1.1. i PP OŠ KV C.1.1.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV B.1.1. Učenik prepoznaje Boga Stvoritelja u starozavjetnim biblijskim događajima.	– prepoznaje Bibliju kao svetu knjigu – prepoznaje najvažnije događaje iz odabranih starozavjetnih biblijskih pripovijesti – prepoznaje poruku odabranih biblijskih tekstova – izražava svoj doživljaj biblijskih tekstova i njihove poruke različitim načinima izražavanja	– prepoznaje Boga kao Stvoritelja u jednome starozavjetnom događaju
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– stvaranje svijeta (Post 1, 1 – 28)– stvaranje čovjeka (Post 1, 26 – 27, Post 2, 7, Post 2, 18 – 24).		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Treba se koristiti slikovnicama/slikopričama koje prikazuju odabrane događaje sadržajno prilagodene učeniku.</p> <p>Važno je promatranje i uočavanje prirode (što je stvorio Bog, a što čovjek).</p> <p>Preporuča se korištenje društvenim igrama koje sadrže slikovne aplikacije pojmova što je stvorio Bog, što čovjek (igre uparivanja – prepoznavanje i kategoriziranje, izbacivanje uljeza).</p> <p>Potrebno je iznositi doživljaj stvaranja stvaralačkim izražavanjem (pjesma <i>Tko stvori?</i> uz pokret, likovno izražavanje različitim tehnikama i materijalima jednog dana stvaranja i sl.).</p> <p>Preporuča se stvaranje životinja i biljaka iz mašte upotrebom različitih materijala (kocke, kartoni, kutije, kolaž-papir, plastelin, glinamol...) te poticaj da se njima kasnije i igraju zamišljajući i dajući im razne sposobnosti glasanja, kretanja i odnosa s drugim stvorenjima.</p>		
PP OŠ KV B.1.2. Učenik opisuje Isusa kao prijatelja.	– prepoznaje važne osobe i događaje iz odabranih novozavjetnih biblijskih pripovijesti – prepoznaje kako Isus poziva ljude da budu njegovi prijatelji na temelju biblijskih tekstova – navodi poruku odabranih novozavjetnih biblijskih tekstova o ljubavi i prijateljstvu Boga prema čovjeku po Isusu Kristu – izražava svoj doživljaj biblijskih tekstova i njihove poruke različitim načinima izražavanja	– prepoznaje Isusa kao prijatelja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Isus poziva učenike (apostole)
- Isus posebno voli djecu
- Isus pomaže ljudima (vjeroučitelj može odabrati biblijske primjere, primjerice, slijepi Bartimej)
- Posljednja večera i uskrsnuće.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju odabrane događaje sadržajno prilagođene učeniku.

Preporuča se evociranje vlastitih životnih iskustava (radosti, slavlja, poteškoća i sl.) uz pomoć obiteljskih fotografija koje prikazuju događaje koji se mogu povezati s navedenim iskustvima (zajedništvo oko stola = Posljednja večera).

Treba izrađivati plakate kojima će učenici povezati svoje fotografije i događaje iz Biblije (plakat – na jednom dijelu prijatelji iz razreda, na drugom Isus kao prijatelj).

Važno je stvaralačko izražavanje, izrada likova i motiva od kartona na temu biblijskih pripovijesti (primjerice, Isus i djeca, Bartimej i povez na očima), kojima će se učenici ponovno kasnije moći koristiti u igri za uživanje u biblijsku priču.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV C.1.1. Učenik prepoznaje važnost poštovanja, pomirenja i opraštanja za život u zajednici.	<ul style="list-style-type: none">– povezuje Božju ljubav prema čovjeku s pozivom na međusobno poštovanje i opraštanje– prepoznaje potrebu pomirenja i praštanja na temelju vlastitih iskustava prijateljstva i svađe– pokazuje znakove pomirenja i opraštanja	<ul style="list-style-type: none">– pokazuje znakove pomirenja i opraštanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Bog nam oprašta (primjerice, Izgubljena ovca Mt 18, 12 – 14)
- znakovi pomirenja i opraštanja (prekinuti svađu, ispričati se, zamoliti za oprostjenje, oprostiti).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju biblijski tekst sadržajno prilagođen učeniku.

Važno je korištenje neposrednim iskustvom učenika (svađa, pomirenje, oprostjenje).

Preporuča se igranje uloga (konkretnom gestom pomirenja treba se izmiriti s prijateljem u razredu, pokazati znakovima, gestama, slikom i riječima kako prekinuti svađu, ispričati se, moliti za oprostjenje, oprostiti).

PP OŠKV C.1.2. Učenik primjenjuje pravila pristojnog ponašanja u obitelji, razredu i školi.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje pravila ponašanja u obitelji i razrednoj zajednici– izražava doživljaje vezane uz pristojno ponašanje– navodi pravila pristojnog ponašanja– primjenjuje geste pristojnog ponašanja u svojem okružju	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje geste pristojnog ponašanja
--	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- postupci koji vode zajedništvu
 - pravila pristojnog ponašanja u odnosu s drugima
 - geste pristojnog ponašanja: molim, izvoli, hvala i oprost.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se izrađivanje slikovnih pravila pristojnog ponašanja i njihovo isticanje u razredu.

Važno je korištenje neposrednim iskustvom učenika (situacijsko učenje).

Preporuča se igranje uloga (pokazivanje znakovima, gestama, slikom i riječima upotrebu riječi molim, izvoli, hvala i oprost).

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠKV D.1.2. Učenik izražava svoju ljubav prema Bogu zahvaljivanjem, molitvom i pjesmom te obilježavanjem crkvenih blagdana i slavlja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje Crkvu kao zajednicu Isusovih vjernika koja se okuplja na svetj misi– prepoznaje simbole crkvenih blagdana– moli temeljne molitve– izražava svoju ljubav prema Bogu slavljenjem blagdana, zahvaljivanjem, molitvom i pjesmom	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje simbole crkvenih blagdana

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Crkva kao zajednica Isusovih vjernika
 - blagdani Božić i Uskrs
 - znak križa
 - temeljne molitve, primjerice, Anđele čuvaru.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je evocirati vlastita životna iskustva (slavlje rođendana = Božić).

Važno je prepoznavanje božićnih i uskrsnih simbola u svojoj okolini.

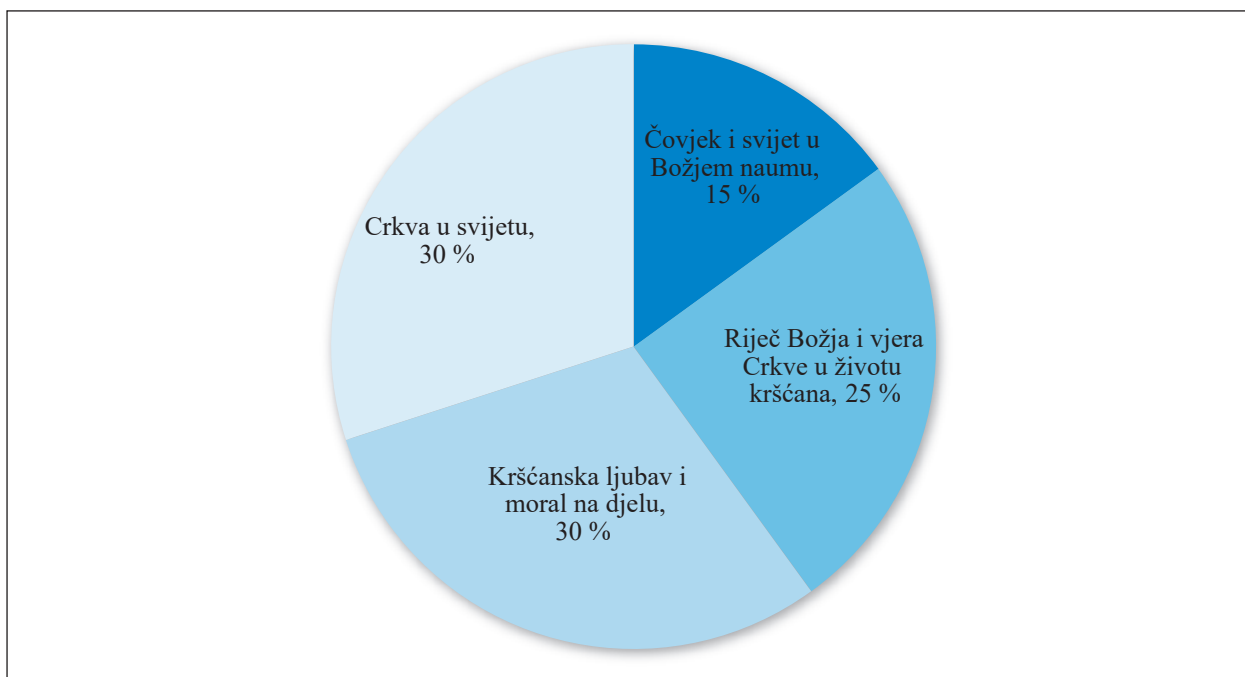
Preporuča se izrađivanje božićnih i uskrsnih simbola u školskom okruženju.

Preporuča se organiziranje posjeta obližnjoj crkvi kako bi učenici vidjeli božićne i uskrsne simbole (izvanučionična nastava) te organiziranje sv. mise za učenike u župnoj crkvi.

Molitve treba izabrati prema mogućnostima učenika (primjerice, Anđele čuvaru).

Potrebno je demonstrirati znak križa i molitve uz često ponavljanje, pokrete, slikovnu podršku, dio po dio, bez očekivanja da učenik molitvu nauči napamet.

Kod učenika koji se ne izražavaju verbalno, ponavljanje molitve ostvaruje se slikovnim prikazima tijekom molitve koju učenik prati pokazivanjem.

Slika 1. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom prve godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

U 2. razredu učenici na temelju vlastitog iskustva razlikuju svijetle i tamne strane života i svijeta u kojem žive. U biblijskim tekstovima upoznaju Boga koji stvara čovjeka i poziva ga da mu bude prijatelj i suradnik. Otkrivaju Boga koji čovjeku oprašta pogreške i Isusa, dobrog Učitelja, koji također poziva na opraštanje i milosrđe. U tom pozivu otkrivaju i Božji poziv svima nama, da mu budemo suradnici, da budemo spremni opraštati jedni drugima i da gradimo zajedništvo. Učenici nastavljaju upoznavati vjeru molitvom i slavljem blagdana. Prepoznaju Crkvu kao zajednicu vjernika i mjesto susreta s Bogom.

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV A.2.1. Učenik razlikuje svijetle i tamne strane života i svijeta u kojem živi.	– navodi primjere svijetlih i tamnih strana života iz vlastitog iskustva – prepoznaje primjere dobrih i loših ponašanja i njihove posljedice na druge	– prepoznaje primjere svijetlih i tamnih strana života i svijeta u kojem živi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svijetle i tamne strane života – život se sastoji od lijepih, ali i teških i tužnih trenutaka
- primjeri dobrih i loših ponašanja i njihove posljedice na druge.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje priča o svijetlim i tamnim stranama života te slikovno prikazivanje primjera svijetlih i tamnih strana života i emocija koje se s njima povezuju te posljedica različitih ponašanja na druge.

Preporuča se stavljanje pozitivnih iskustava o sebi, drugima i svijetu na svijetlu podlogu (primjerice, kolaž-papir žute boje), a negativnih na tamnu podlogu (primjerice, kolaž-papir tamne boje).

Preporuča se korištenje društvenim igrama (primjerice, igre uparivanja) koje sadrže slikovni prikaz ponašanja i posljedica (primjerice, gurnuti nekoga – emotikon koji izražava ljutnju).

Poželjno je vođeno dramsko stvaralačko izražavanje pomoću dvaju suprotnih likova i trećeg koji donosi pouku ili igre uloga vezanih uz izražavanje osjećaja, likovnim stvaralačkim izražavanjem pomoću kontrastnih boja.

Treba izraditi „ogledala emocija“ – prikaz vlastitih emocija u određenim situacijama.

Preporuča se igranje uloga i prikaz životnih situacija u kojima učenici otkrivaju kako naša ponašanja utječu na druge (primjeri ponašanja koji vode do dobrih odnosa i zajedništva, primjerice, pomoći drugome ili primjeri pružanja razumijevanja i podrške).

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV B.2.1. Učenik prepoznaje Boga koji poziva čovjeka da mu bude prijatelj i suradnik.	– prepoznaje u starozavjetnim biblijskim tekstovima osobe i događaje u kojima Bog poziva čovjeka da mu bude prijatelj i suradnik – prepoznaje poruku odabranih biblijskih tekstova da bude Božji prijatelj, da ima povjerenja u Boga i da čini dobra djela – prepoznaje kako Bog oprašta čovjekove pogreške na primjeru biblijskog teksta o Noi	– prepoznaje Boga kao prijatelja na primjerima iz odabranih starozavjetnih biblijskih tekstova
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – Adam i Eva, prvi čovjekov grijeh (Post 3) – Noa i njegova lađa, Bog sklapa savez s Noom (Post 6 – 9).		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju biblijski tekst sadržajno prilagođen učeniku. Poželjno je slušanje odabrane starozavjetne biblijske priče uz biblijske slike koje prate tijek događaja: ovisno o mogućnostima učenika biblijska priča podijeljena je na više biblijskih slika/dijelova (od 2 do 5), koje učenici uz potrebnu podršku ispravnim redoslijedom slažu i prepričavaju tekst ili pokazuju slike na koje se tekst odnosi. Treba prikazivati poruke tekstova u obliku jednostavnih slikovnih aplikacija. Potrebno je iznositi doživljaje biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima i sl.). Preporuča se izrađivanje lađe od prirodnih materijala.		
PP OŠ KV B.2.2. Učenik prepoznaje Isusa kao Spasitelja i dobrog Učitelja.	– prepoznaje biblijske događaje koji govore o rođenju Spasitelja – prepoznaje Isusa kao dobrog i mudrog Učitelja na temelju odabranih biblijskih tekstova – prepoznaje Isusa kao Spasitelja u biblijskim tekstovima koji govore o Isusovoj mucij, smrti i uskrsnuću	– prepoznaje Isusa kao Spasitelja pomoću događaja iz odabranih novozavjetnih biblijskih tekstova
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – Isusovo rođenje – poklon mudraca (Mt 2, 1 – 12) – milosrdni Samarijanac (Lk 10, 29 – 36) – Isusova muka, smrt i uskrsnuće.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama ili isječcima iz animiranog filma koji prikazuju odabrane događaje sadržajno prilagođene učeniku. Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje likova, tijeka i poruke biblijske priče.		

Treba prikazivati Isusovo rođenje uz pomoć likova iz jaslica tijekom cijelog prosinca, ponavljajući biblijski tekst uz postupnu nadogradnju u pripovijedanju (svaki tjedan korak dalje), sve do zadnjeg tjedna – slavlja Božića.

Preporuča se iznošenje doživljaja biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima i sl.).

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV C.2.1. Učenik povezuje vrijednosti prijateljstva, pomaganja i opraštanja sa životnim situacijama.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje znakove prijateljstva – prepoznaje znakove opraštanja – prepoznaje načine na koje može pomoći drugima – prepoznaje važnost svojih postupaka za stvaranje prijateljstva – primjenjuje znakove prijateljstva prema drugim učenicima 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje znakove prijateljstva, pomaganja i opraštanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– geste prijateljstva, pomaganja i opraštanja

– konkretne životne situacije u kojima se prikazuju vrijednosti prijateljstva, pomaganja i opraštanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poželjno je izrađivanje slikovnih primjera prijateljstva, pomaganja i opraštanja i njihovo isticanje u razredu.

Preporuča se korištenje neposrednim iskustvom učenika (situacijsko učenje).

Preporuča se igranje uloga (pokazivanje primjera prijateljstva, pomaganja i opraštanja – znakovima, gestama, slikom i riječima).

Treba samovrednovati svoje ponašanje na satu vjeronauka (odabir ponašanja koje je učenik primijenio treba prikazati u slikovnoj aplikaciji, primjerice, kako sam pomogao prijatelju).

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV D.2.1. Učenik prepoznaje Crkvu kao mjesto susreta s Bogom te važnost blagdana i slavlja za život vjernika.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje Crkvu kao zajednicu vjernika u koju se ulazi krštenjem – prepoznaje kako se u Crkvi očituje ljubav prema Bogu i čovjeku susretom na sv. misi – prepoznaje simbole blagdana i kršćanskih običaja koji se obilježavaju u svojem okružju – moli temeljne molitve – izražava svoju ljubav prema Bogu različitim načinima izražavanja 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje simbole crkvenih blagdana i Crkvu kao mjesto susreta s Bogom i drugim vjernicima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- adventski i božićni simboli i običaji koji nas pripremaju za proslavu Isusova rođenja
- uskrсни simboli u okruženju učenika
- blagdani: Dan kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Svi sveti i Dušni dan, Sv. Nikola.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se izrađivanje božićnih i uskršnjih simbola u školskom okruženju, kao i simbola drugih blagdana koji se obilježavaju u okruženju učenika (primjerice, čizmica sv. Nikole, adventski vijenac...).

Poželjno je organizirati posjet obližnjoj crkvi kako bi učenici vidjeli božićne, uskršne i druge kršćanske simbole (izvanučionična nastava).

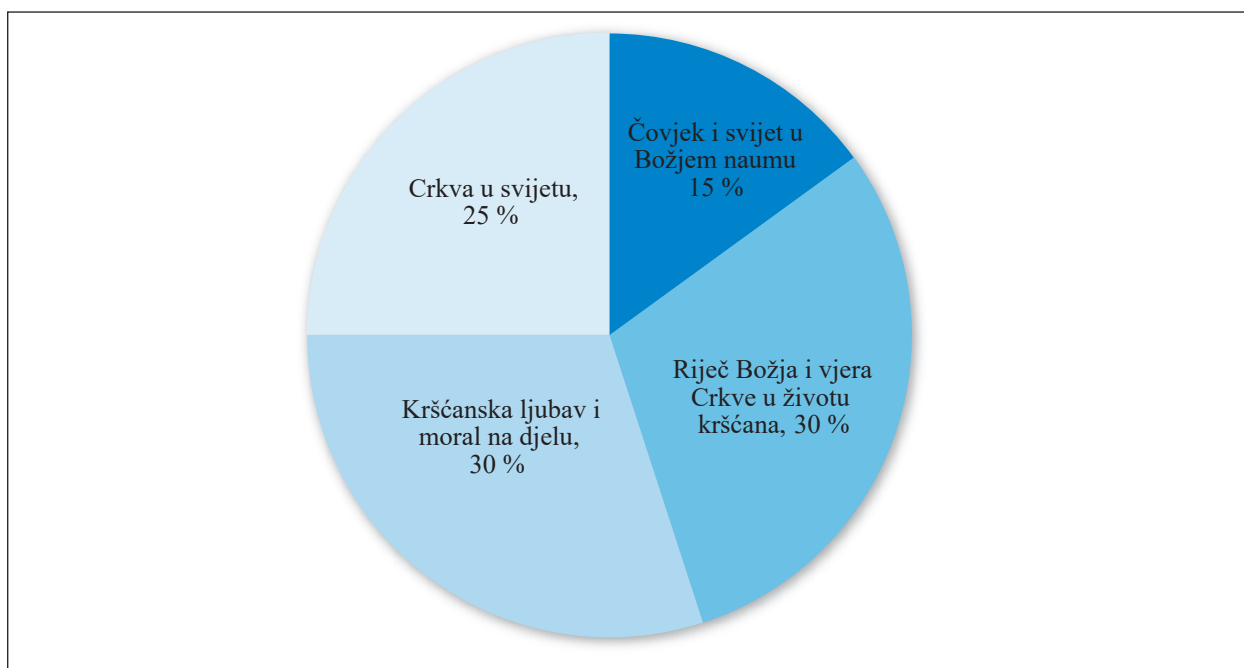
Treba organizirati sv. misu za učenike u župnoj crkvi.

Potrebno je demonstrirati molitve uz često ponavljanje, pokrete, slikovnu podršku, dio po dio, bez očekivanja da učenik molitvu nauči napamet. Kod učenika koji se ne izražavaju verbalno, ponavljanje molitve ostvaruje s slikovnim prikazom tijeka molitve koju učenik prati pokazivanjem.

Preporuča se slušanje i pjevanje crkvenih i vjeronaučnih pjesama, uz pokrete, unutar molitvenog izražavanja, usklađene s temom ili liturgijskim vremenom, primjerice, *Tko stvori; Marijo, o, Marijo; Isus voli malu djecu; Bog te ljubi; Visom leteć* i sl.

Poželjno je izražavanje doživljaja radosti slavljenja blagdana različitim načinima stvaralačkog izražavanja prema izboru učenika.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

Slika 2. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom druge godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

U 3. razredu učenici opisuju temeljne zajednice kojima pripadaju i njihovu važnost za vlastiti život kako bi mogli doprinijeti tim zajednicama. Pomoću biblijskih događaja upoznaju Mojsija i Boga koji čuva i vodi ljude kroz život i izbavlja ih iz nevolja. Pomoću Isusovih riječi i djela upoznaju Boga kao dobrog Oca, a Isusa kao onoga koji oprašta i daje svoj život iz ljubavi prema čovjeku. Upoznaju sakramente euharistije i pomirenja te zapovijedi koje Bog daje čovjeku kao pravila koja nas povezuju s Bogom i s drugima. Promišljaju o načinima međusobnog pomaganja i važnosti povjerenja prema drugima. Slaveći blagdane, izgrađuju svoju vjeru.

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV A.3.1. Učenik opisuje različite zajednice kojima pripada i njihovu važnost za vlastiti život.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje različite zajednice– prepoznaje sebe kao dio zajednica kojima pripada– prepoznaje druge osobe koje pripadaju različitim zajednicama– razlikuje osnovne aktivnosti u različitim zajednicama– prepoznaje načine kako može doprinijeti zajednicama kojima pripada	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje različite zajednice kojima pripada

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različite zajednice s članovima i aktivnostima karakterističnim za određenu zajednicu (obitelj, razred, Crkva)
- načini doprinosa različitim zajednicama kojima se pripada.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se slikovno prikazivanje zajednica s pripadajućim članovima (donošenje vlastitih fotografija – pripadnost zajednici).

Poželjno je povezivanje slikovnih prikaza članova zajednica s aktivnostima karakterističnim za određenu zajednicu (primjerice, igre uparivanja na temelju vlastitih fotografija s prikazom svakodnevnih aktivnosti).

Potrebno je provoditi konkretne aktivnosti u razredu, obitelji i Crkvi te izvješćivati o provedenim aktivnostima.

Treba navoditi konkretne primjere kako učenik može doprinijeti zajednicama kojima pripada, povezanih s njegovom životnom sredinom i iskustvom.

Sadržajno se ishod povezuje s ishodom PP OŠ KV C.3.2.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV B.3.1. Učenik opisuje Boga koji čuva i vodi ljude kroz život i izbavlja ih iz nevolje na primjerima biblijskih tekstova o Mojsiju.	– prepoznaje temeljne biblijske događaje koji pripovijedaju o Mojsiju – opisuje biblijski događaj uz pomoć slikovnih prikaza – prepoznaje poruku odabranih biblijskih tekstova o Bogu koji čuva i vodi ljude kroz život i izbavlja ih iz nevolje	– prepoznaje Boga koji čuva i vodi ljude kroz život i izbavlja ljude iz nevolje na primjerima biblijskih tekstova o Mojsiju
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – Božja objava Mojsiju (Izl 3, 1 – 15) – izlazak iz ropstva (prema Izl 13, 14) – savez s Bogom (prema Izl 19, 20).		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju biblijski tekst sadržajno prilagođen učeniku i/ili gledanje kraćega animiranog filma o Mojsiju. Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje likova, tijeka i poruke biblijske priče. Trebaju iznositi doživljaje biblijskih tekstova stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima, glumom i sl.). Trebaju izraditi ploču s Božjim zapovijedima.		
PP OŠ KV B.3.2. Učenik opisuje Isusa koji oprašta i ljubi svakog čovjeka.	– opisuje biblijski događaj o Bogu kao dobrom Ocu uz pomoć slikovnih prikaza – prepoznaje Isusov poziv na praštanje i pomirenje – prepoznaje temeljne događaje na Posljednjoj večeri na kojoj Isus ustanovljuje euharistiju – pokazuje tijek biblijskog događaja Posljednje večere slikovnim prikazima	– prepoznaje biblijske događaje koji opisuju Isusovo opraštanje i ljubav prema svakom čovjeku
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: Prijedlog biblijskih tekstova: – Dobri Otac (Lk 15, 11 – 32) – Isus i Zakej (Lk 19, 1 – 10) – Posljednja večera (Lk 22, 7 – 23).		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju odabrane događaje sadržajno prilagođene učeniku i/ili gledanje isječaka animiranih filmova o odabranim događajima. Trebaju povezati slikovne izraze lica glavnih biblijskih likova s određenim osjećajima te uočiti razlike na početku i na kraju biblijskog teksta ili prije i poslije praštanja vezano uz određene biblijske događaje. Trebaju odabrati one karakteristike koje učenik povezuje s Ocem (dobar, milosrdan, oprašta, blag, brižan) nakon susreta s biblijskom prisposobom o dobrom Ocu. Važno je iznošenje doživljaja biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima i sl.).		

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV B.3.3. Učenik prepoznaje sakramente euharistije i pomirenja kao mjesto susreta s Isusom.	– prepoznaje vidljive znakove sakramenata pomirenja euharistije – prepoznaje važnost euharistijskog zajedništva i slavlja	– prepoznaje kako sudjelovati u slavlju sakramenta euharistije i pomirenja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – vidljivi znakovi sakramenata pomirenja i euharistije – važnost euharistijskoga zajedništva i slavlja.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama s prikazom tijeka slavlja sakramenta pomirenja i euharistije sadržajno prilagođenih učeniku. Poželjno je izrađivanje plakata sa znakovima, dijelovima i riječima obreda pojedinog sakramenta koje učenici mogu grupirati uz pripadajuće sakramente, primjerice, pokajanje, ispovijed, oprostjenje, ispovjedaonica, ljubičasta stola, Isusove riječi pretvorbe, oltar, kruh i vino. Potrebno je uvježbavati način sudjelovanja u slavlju sakramenta pomirenja i euharistije. Važno je iznošenje doživljaja slavljenja sakramenata stvaralačkim izražavanjem (likovno: različitim kombiniranim tehnikama: izrada vidljivih znakova sakramenata, dramski: prikazom obreda i igrom uloga svećenika i onih koji primaju sakrament, pjesmom uz pokrete i sl.). Preporuča se korištenje kraćim videoprikazima sakramenta euharistije i pomirenja uz imenovanja sudionika i vidljivih znakova pojedinog sakramenta. Treba organizirati posjet obližnjoj crkvi (izvanučionična nastava) da bi učenici mogli vidjeti i prepoznati oltar, krstionicu, uskrсну svijeću, svetohranište i po mogućnosti se susresti sa svećenikom. Ishod je povezan sa slavljenjem sakramenta Prve pričesti, potrebno ga je usvojiti u godini u kojoj učenik pristupa sakramentu.		

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV C.3.1. Učenik povezuje Božje zapovijedi s prijateljskim odnosom Boga i čovjeka.	– navodi da su zapovijedi znak prijateljstva između Boga i čovjeka – prepoznaje načine poštovanja Božjih zapovijedi u konkretnom životu	– prepoznaje načine poštovanja Božjih zapovijedi u konkretnom životu
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – Božje zapovijedi kao znak prijateljstva između Boga i čovjeka – načini poštovanja Božjih zapovijedi u konkretnom životu.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Poželjno je korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju Božje zapovijedi sadržajno prilagođene učeniku. Preporuča se korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz poštovanja Božjih zapovijedi u konkretnom životu. Treba procijeniti vlastite postupke prema bližnjima u skladu s mogućnostima učenika (lista dobrih djela, semafor dobrote...).		

PP OŠ KV C.3.2. Učenik opisuje primjere međusobnog pomaganja i povjerenja među ljudima u zajednici.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi primjere uzajamnog pružanja pomoći i ljubavi među ljudima – prepoznaje vrijednost nematerijalnog darivanja – sudjeluje u aktivnostima pomaganja drugima u svojem okružju 	– navodi primjer pružanja pomoći i ljubavi drugim ljudima
--	---	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- milosrdni Samarijanac (Lk 10, 29 – 37)
- primjeri pomaganja drugima
- vrijednosti nematerijalnog darivanja (lijepa riječ ili gesta, učinjena usluga potrebitom).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnim prikazima/slikopričama primjera dobrote prema drugima i međusobnog pomaganja i povjerenja.

Poželjna je procjena vlastitih postupaka prema bližnjima u skladu s mogućnostima učenika (lista dobrih djela, semafor dobrote...).

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV D.3.1. Učenik prepoznaje temeljne crkvene blagdane i slavlja te njihovo značenje za život vjernika te kršćanske motive u svojem okružju.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje temeljna obilježja crkvene unutrašnjosti – prepoznaje značenje blagdana, svetkovina i običaja koji se obilježavaju u okružju učenika – sudjeluje u slavljenju blagdana – prepoznaje temeljne kršćanske motive u svojem okružju – moli temeljne molitve 	– prepoznaje temeljne crkvene blagdane i kršćanske motive u svojem okružju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- temeljna obilježja crkvene unutrašnjosti (oltar, svetište, prostor za narod)
- crkveni blagdani i slavlja (Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, došašće, Sv. Nikola, Božić, korizma, Uskrs... te blagdani koji se obilježavaju u okružju učenika)
- temeljni kršćanski motivi (primjerice, križ, jasllice, adventski vijenac, pisanica)
- molitve prema mogućnostima učenika (Zdravo Marijo, Slava Ocu).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se iznošenje doživljaja slavljenja blagdana stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima i sl.).

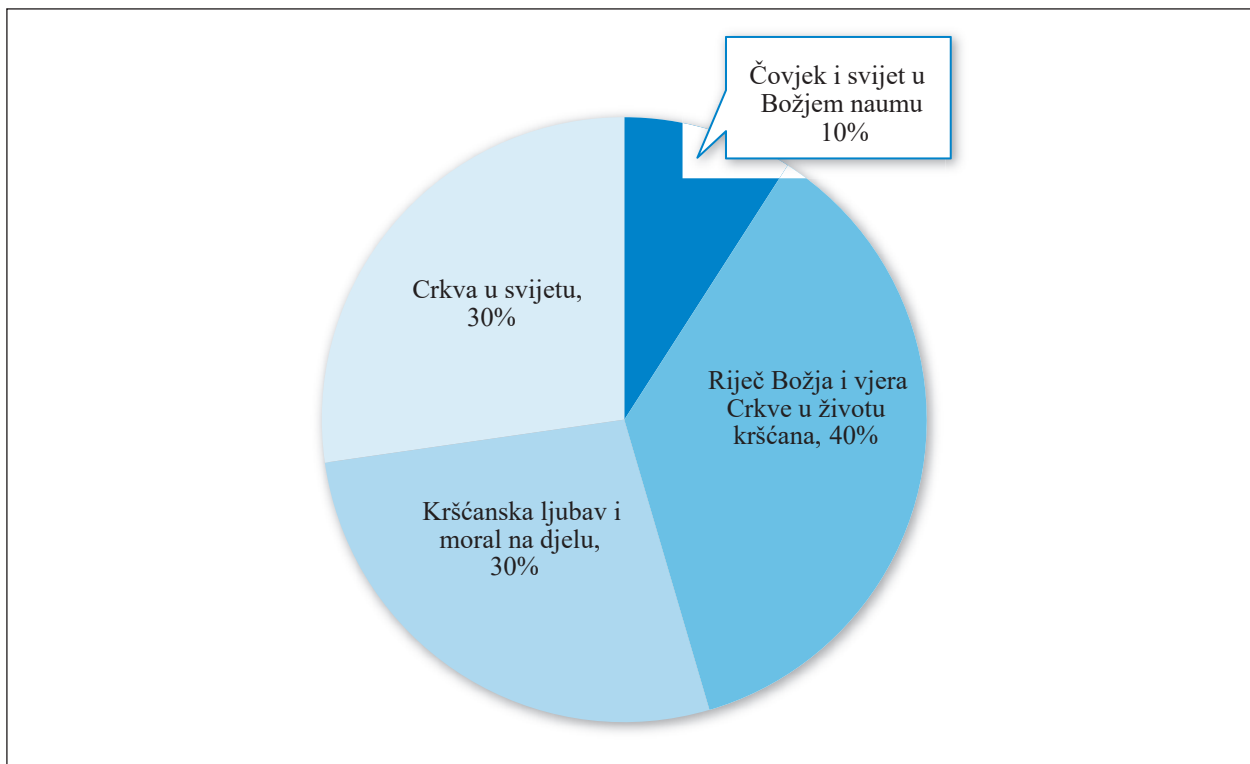
Potrebno je izraditi simbole blagdana koji se obilježavaju u okružju učenika.

Poželjno je organizirati posjet obližnjoj crkvi (izvanučionična nastava).

Treba organizirati sv. misu za učenike u župnoj crkvi.

Potrebno je demonstrirati molitve uz često ponavljanje, pokrete, slikovnu podršku, dio po dio, bez očekivanja da učenik molitvu nauči napamet. Kod učenika koji se ne izražavaju verbalno, ponavljanje molitve ostvaruje se slikovnim prikazom tijekom molitve koju učenik prati pokazivanjem.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

Slika 3. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom treće godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 4. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

U 4. razredu učenici povezuju odgovorno ponašanje prema svijetu i čovjeku s ljubavlju i poštovanjem prema Bogu Stvoritelju. Proširuju svoje znanje o Božjim zapovijedima i u njima prepoznaju Božju brigu za dobro čovjeka. Isusa upoznaju kao Sina Božjeg i proširuju svoja znanja o Vazmenom otajstvu. Također, nadograđuju znanja o slavlju blagdana i liturgijskoj godini.

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV A.4.1. Učenik prepoznaje primjere odgovornog ponašanja prema svijetu i čovjeku kao znak ljubavi i poštovanja prema Bogu Stvoritelju.	– prepoznaje ljepotu i sklad Božjeg stvaranja u prirodi – prepoznaje primjere odgovornog ponašanja prema svijetu i čovjeku – prepoznaje da je čovjek stvoren na sliku Božju – izražava stav zahvalnosti prema Bogu Stvoritelju	– prepoznaje primjer odgovornog ponašanja prema svijetu i čovjeku

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- stvaranje svijeta i čovjeka (Post 1, 28 – 32)
- Božji tragovi u prirodi
- čovjek stvoren na sliku Božju (misli, ljubi, govori, stvara)
- primjeri odgovornog ponašanja prema svijetu i čovjeku.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnim aplikacijama ili vodeni razgovor za opisivanje načina brige za članove obitelji, prijatelje, potrebite (starije i nemoćne), kućne ljubimce i okoliš.

Treba se koristiti slikovnim aplikacijama za razlikovanje primjera sklada, ljepote i narušavanja prirode te za prikaz čovjeka stvorenog na sliku Božju tijekom radnji koje učenik svakodnevno izvodi (misli, ljubi, govori, stvara).

Potrebno je iznositi doživljaj zahvale zbog ljepote i sklada prirode koju je Bog stvorio stvaralačkim izražavanjem (crtanje, likovno izražavanje različitim tehnikama i materijalima i sl.).

Poželjno je iskazati zahvalnost za sve stvoreno kraćom usmenom molitvom.

Preporuča se igra dodjeljivanja značke „super moći“ – unaprijed se izrađuju značke koje učenici dodjeljuju jedan drugome („super moć“ prijateljstva, pomaganja, radosti...).

Ovaj ishod treba usvojiti povezano s ishodom PP OŠ KV C.4.1. i PP OŠ KV C.4.2.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV B.4.1. Učenik prepoznaje Božju brigu za čovjeka na temelju Božjih zapovijedi.	– prepoznaje Božje zapovijedi – prepoznaje primjere Božje brige za čovjeka temeljene na vjernosti i poštovanju zapovijedi	– prepoznaje središnji biblijski tekst o Božjim zapovijedima pomoću ilustracija

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- savez na Sinaju (prema Izl 19 – 20)
- zlatno tele (prema Izl 32)
- blizina Božje riječi (prema Pnz 30, 11 – 20).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju biblijski tekst sadržajno prilagođen učeniku.

Poželjno je doživljaj biblijskog teksta iznositi stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima i sl.).

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Ishod je potrebno usvojiti u povezanosti s ishodom PP OŠ KV C.4.1. i PP OŠ KV C.4.2.

PP OŠ KV B.4.2.

Učenik opisuje događaje iz Isusova života koji pokazuju da je on Sin Božji koji donosi radosnu vijest spasenja svim ljudima.

- opisuje ključne biblijske događaje koji govore o Isusu kao Spasitelju
- opisuje biblijske događaje Velikoga tjedna: Kristova posljednja večera, muka, smrt i uskrsnuće
- prepoznaje kako se Isus svojim riječima i djelima očitovao kao Božji Sin
- prepoznaje tijek biblijskog teksta uz pomoć slikovnih prikaza
- prepoznaje važnost Marijine vjere po kojoj je pristala biti Isusova majka

- prepoznaje ključne događaje iz Isusova života koji pokazuju da je on Sin Božji

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Isusovo začecje (navještaj anđela Gabrijela) i Marijina čvrsta vjera u Boga (Lk 1, 26 – 38)
- Isus među učiteljima (Lk 2, 41 – 50)
- Isusovo krštenje na Jordanu (Lk 3, 16 – 22)
- Cvjetnica (Mt 21, 6 – 11, Mk 11, 1 – 11), događaji Velikoga tjedna (Mk 14, 17 – 28, Lk 22, 39 – 48) i Uskrsa
- Petrova vjeroispovijest (Mk 8, 27 – 30)
- ozdravljenje uzetoga (Iv 5, 1, 18).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju odabrane događaje sadržajno prilagođene učeniku.

Treba promatrati odabrane umjetničke prikaze Marije i navedenih biblijskih događaja i povezati ih s biblijskim tekstovima.

Doživljaje biblijskog teksta treba iznositi stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima...).

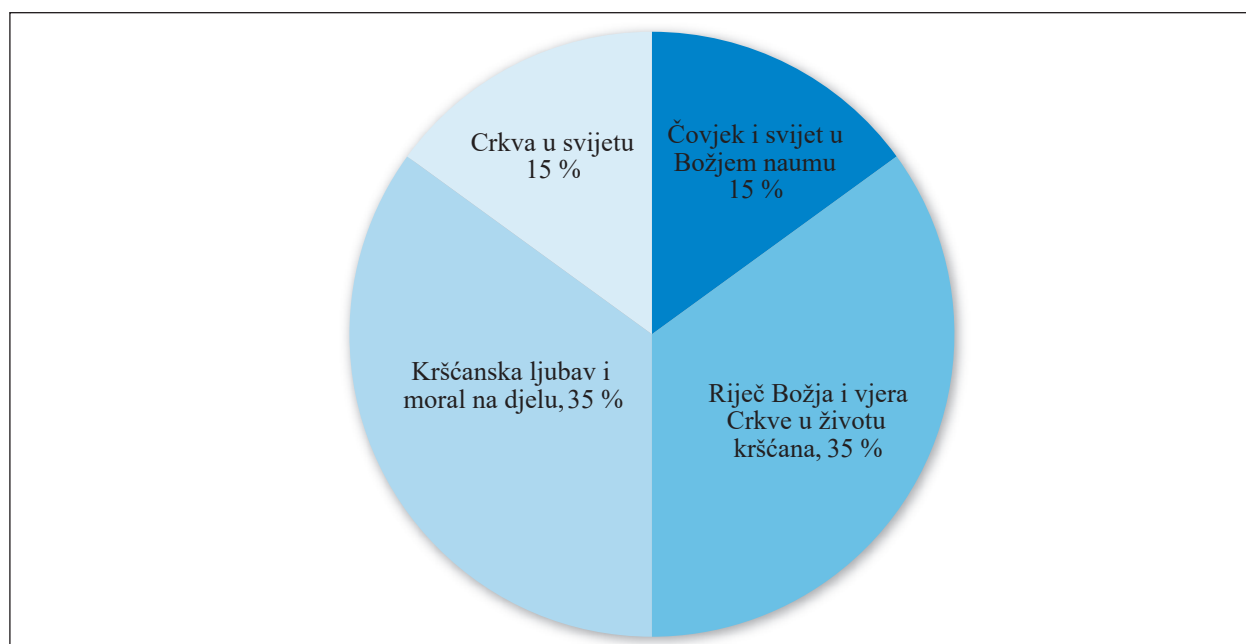
Poželjno je izrađivanje plakata s prikazom Isusa, Sina Božjeg koji donosi radosnu vijest i/ili biblijskog događaja navještenja.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV C.4.1. Učenik opisuje važnost Božjih zapovijedi koje se odnose na Boga.	– opisuje načine poštovanja Boga u prvim trima zapovijedima – navodi primjere kršenja zapovijedi	– prepoznaje važnost poštovanja Boga u prvim trima Božjim zapovijedima
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– prve tri Božje zapovijedi– primjeri poštovanja i kršenja prvih triju Božjih zapovijedi.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se igranje karticama (zeleno/crveno ili emotikoni) poštovanja i nepoštovanja Božjih zapovijedi.</p> <p>Potrebno je koristiti se slikovnim aplikacijama i kvizovima u različitim digitalnim alatima s primjerima poštovanja i kršenja zapovijedi u aktivnostima svakodnevnog života učenika.</p>		
PP OŠ KV C.4.2. Učenik prepoznaje važnost Božjih zapovijedi koje se odnose na čovjeka i zajednicu.	– prepoznaje da su Božje zapovijedi pravila za dobre odnose među ljudima – prepoznaje primjere poštovanja zapovijedi koje se odnose na čovjeka i zajednicu – prepoznaje primjere kršenja zapovijedi koje se odnose na čovjeka i zajednicu	– prepoznaje primjere poštovanja Božjih zapovijedi koje se odnose na čovjeka i zajednicu
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– od četvrte do desete zapovijedi Božje zapovijedi– primjeri poštovanja zapovijedi koje se odnose na zajednicu– primjeri kršenja zapovijedi koje se odnose na čovjeka i zajednicu.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se igra kartica (zeleno/crveno ili emotikoni) poštovanja i nepoštovanje Božjih zapovijedi.</p> <p>Poželjno je evociranje vlastitih životnih iskustava (načini iskazivanja ljubavi prema roditeljima, briga za zdravlje, poštovanje/čuvanje tuđih stvari, važnost govorenja istine) uz pomoć fotografija koje prikazuju događaje koji se povezuju s navedenim iskustvima.</p> <p>Treba se koristiti situacijskim učenjem (kratke igre uloga na temelju slikovnih prikaza poštovanja ili kršenja Božjih zapovijedi koje se odnose na čovjeka i zajednicu).</p> <p>Potrebno je izraditi plakate sa slikovnim prikazima zapovijedi i primjerima poštovanja i kršenja zapovijedi u svakodnevnom životu.</p> <p>Preporuča se igranje kviza u kojem se postavljaju pitanja o poštovanju i kršenju zapovijedi koje se odnose na čovjeka i zajednicu.</p>		

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV D.4.1. Učenik razlikuje crkvene blagdane i glavne dijelove liturgijske godine te njihovu važnost u životu vjernika.	– prepoznaje glavne dijelove liturgijske godine – razlikuje božićno i uskrsno vrijeme	– razlikuje glavne dijelove liturgijske godine
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – glavni dijelovi liturgijske godine – došašće i Božić – korizma i Uskrs.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Poželjno je izrađivanje kalendara sa slikovnim prikazom liturgijske godine, slikovne lente liturgijske godine ili plakata s crkvenim blagdanima, pri čemu učenici mogu grupirati simbole i motive određenog dijela liturgijske godine. Potrebno je odabrati fotografije povezane s načinima proslave pojedinih blagdana te razgovarati o tome kako su ih učenici proslavili u svojim obiteljima i župama. Treba iznositi doživljaje slavljenja blagdana stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima, pjesmom i sl.). Poželjno je izrađivanje simbola blagdana koji se obilježavaju u okruženju učenika (koristeći se prirodnim materijalima iz neposrednog okruženja). Treba se koristiti slikovnim aplikacijama za razlikovanje obilježja došašća i korizme. Potrebno je organizirati posjet obližnjoj crkvi (izvanučionična nastava) te sv. misu za učenike u župnoj crkvi. Poželjno je slušanje i pjevanje crkvenih i vjeronaučnih pjesama (uz pokrete) povezanih s temom i liturgijskim vremenom (adventske, božićne, korizmene, uskrsne). Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Ishod je potrebno usvajati u povezanosti s ishodom PP OŠ KV B.4.2.		

Slika 4. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom četvrte godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 5. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

U 5. razredu učenici dodatno proširuju pojam zajedništva, važnost prihvaćanja različitosti i razvijanja odnosa međusobnog poštovanja. Na primjerima starozavjetnih biblijskih likova (Abrahama, Jakova, Josipa Egipatskog i Davida) upoznaju kako Bog čovjeku pokazuje put i daje snagu za suočavanje s različitim životnim situacijama. U novozavjetnim tekstovima otkrivaju načine kako na temelju evanđeoskih vrednota graditi odnose s drugim ljudima. Proširuju znanja o Crkvi kao prenositeljici Isusovog nauka te o molitvi.

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV A.5.1. Učenik opisuje važnost zajedništva na životnim primjerima.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje postupke koje vode zajedništvu– opisuje različitost među ljudima– prepoznaje važnost prihvaćanja drugih i razvijanja odnosa poštovanja– povezuje Božju ljubav prema čovjeku s pozivom na uzajamnu ljubav i poštovanje među ljudima– prepoznaje negativne posljedice neprihvaćanja drugih– predlaže pravila ponašanja u razredu koja vode međusobnom poštovanju i prihvaćanju– primjenjuje pravila ponašanja poštovanja i prihvaćanja u svojem okruženju	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje važnost zajedništva na životnim primjerima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prihvaćanje različitosti i razvijanja odnosa međusobnog poštovanja po uzoru na Božju ljubav
- pravila ponašanja u razredu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je slikovno prikazivati situacije (ili događaje) i emocije tijekom kojih je učenik iskusio prihvaćanje, neprihvaćanje i poštovanje te posljedice ovakvog ponašanja na druge članove skupine (ili zajednice).

Poželjno je igranje uloga – konkretnim primjerima učenici pokazuju kako međusobno prihvaćanje i poštovanje utječe na druge članove zajednice.

Preporuča se izrađivanje plakata s razrednim pravilima koja doprinose međusobnom poštovanju i prihvaćanju.

Poželjno je iznositi doživljaj ljepote zajedništva stvaralačkim izražavanjem (likovno stvaralačko izražavanje: modeliranje, slikanje pastelnim bojama, temperama prema vizualnom predlošku, dovršavanje započetog crteža; dramsko stvaralačko izražavanje).

Preporuča se izrađivanje knjižice dobrih djela prema prijateljima – praćenje, bilježenje i evaluacija izvodi se na tjednoj razini.

Poželjno je pjevanje vjeronaučne pjesme uz pokrete *Ti i ja gradimo prijateljstvo*.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV B.5.1. Učenik opisuje starozavjetne biblijske primjere Boga koji čovjeku pokazuje put i daje snagu za suočavanje s različitim životnim situacijama.	– opisuje biblijske događaje koji govore o Božjemu pozivu, iskustvu i kušnji vjere starozavjetnih likova – prepoznaje kako Bog daje snagu za suočavanje s različitim životnim situacijama na primjerima biblijskih likova – povezuje poruku odabranih biblijskih tekstova s primjerima iz života	– prepoznaje kako Bog daje snagu za suočavanje s različitim životnim situacijama na primjerima biblijskih likova

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biblijski tekstovi o Abrahamu (Abrahamov poziv, savez), Jakovu (12 sinova), Josipu Egipatskom, Davidu (David i Golijat).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poželjno je korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju biblijski tekst sadržajno prilagođen učeniku.

Preporuča se korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje likova, tijeka i poruke biblijske priče. Treba iznositi primjere životnih situacija i povezivati ih s porukom biblijskih tekstova vođenim razgovorom.

Preporuča se iznošenje doživljaja biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima, glumom i sl.).

PP OŠ KV B.5.2. Učenik opisuje događaje iz Isusova života koji pokazuju Božju ljubav prema grešnicima i odbačenima.	– opisuje biblijske primjere Isusovih susreta s bolesnima i grešnicima – povezuje poruku odabranih biblijskih tekstova s primjerima iz života	– prepoznaje događaje iz Isusova života koji pokazuju Božju ljubav prema grešnicima i odbačenima
--	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biblijski tekstovi koji govore o Isusovim susretima sa siromašnima, bolesnima i grešnicima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju odabrane događaje sadržajno prilagođene učeniku.

Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje likova i tijeka biblijske priče.

Treba iznositi primjere životnih situacija i povezivati ih s porukom biblijskih tekstova vođenim razgovorom.

Preporuča se iznošenje doživljaja biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima, glumom i sl.).

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV C.5.1. Učenik opisuje kako s drugim ljudima graditi odnose temeljene na evanđeoskim vrednotama.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje, na primjerima evanđeoskih tekstova, Isusov pristup prema svakom čovjeku– navodi Isusovo zlatno pravilo i zapovijedi ljubavi kao temelj odnosa prema drugima– povezuje zlatno pravilo i zapovijedi ljubavi s primjerima iz svakodnevnog života– daje primjer poštovanja zlatnog pravila i zapovijedi ljubavi u svojoj okolini– primjenjuje zlatno pravilo i geste kojima pokazuje ljubav prema Bogu i bližnjemu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje primjere iz svakodnevnog života koji su u skladu sa zlatnim pravilom i zapovijedima ljubavi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Isusov pristup prema svakom čovjeku
- Isusovo zlatno pravilo i zapovijedi ljubavi kao temelj odnosa prema drugima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje digitalnim alatima za usvajanje zlatnog pravila i zapovijedi ljubavi (poredati ponuđene riječi, poredati sličice koje prikazuju ključne riječi).

Potrebno je koristiti se slikovnim aplikacijama za prikaz poštovanja zlatnog pravila i zapovijedi ljubavi u svakodnevnom životu.

Preporuča se igranje uloga i korištenje dramskim tehnikama kojima učenici mogu „vježbati“ primjenu zlatnog pravila i zapovijedi ljubavi u primjerima životnih situacija.

Poželjno je izrađivanje predložaka u obliku srca „Koga ja volim?” i „Tko mene voli?” na koje učenici lijepe fotografije bliskih osoba.

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠKV D.5.1. Učenik opisuje Crkvu kao prenositeljicu Isusova nauka.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje poslanje i poziv apostola u Isusovo doba– prepoznaje ulogu sv. Petra u Crkvi i važnost sv. Pavla za širenje kršćanstva– prepoznaje život svetaca kao primjer kako treba živjeti prema Isusovu nauku i Isusovim riječima– predlaže načine kako prema Isusovu nauku i primjerima svetaca djelovati u životnim situacijama– prepoznaje svoju ulogu u Crkvi i svojoj sredini	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje Crkvu kao prenositeljicu Isusova nauka

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biblijski tekstovi o pozivu i poslanju apostola
 - biblijski tekstovi o Petrovu prvenstvu (Mt 16,15 – 19) i Pavlovu obraćenju i djelovanju
 - primjeri iz života svetaca.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju odabrane događaje sadržajno prilagođene učeniku.

Preporuča se gledanje kraćega animiranog filma ili isječka filma o životu nekog svetca.

Treba iznositi primjere životnih situacija koje se mogu povezati s događajima iz života svetaca tijekom vođenog razgovora.

PP OŠKV D.5.2.

Učenik opisuje temeljne odrednice kršćanske molitve.

- navodi osnovne molitve
- moli temeljne molitve
- prepoznaje načine i vrijeme kršćanske molitve

– prepoznaje temeljne odrednice kršćanske molitve

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovne molitve (Oče naš; Zdravo Marijo; Slava Ocu; Anđele čuvaru)
 - vrijeme i načini kršćanske molitve.
-

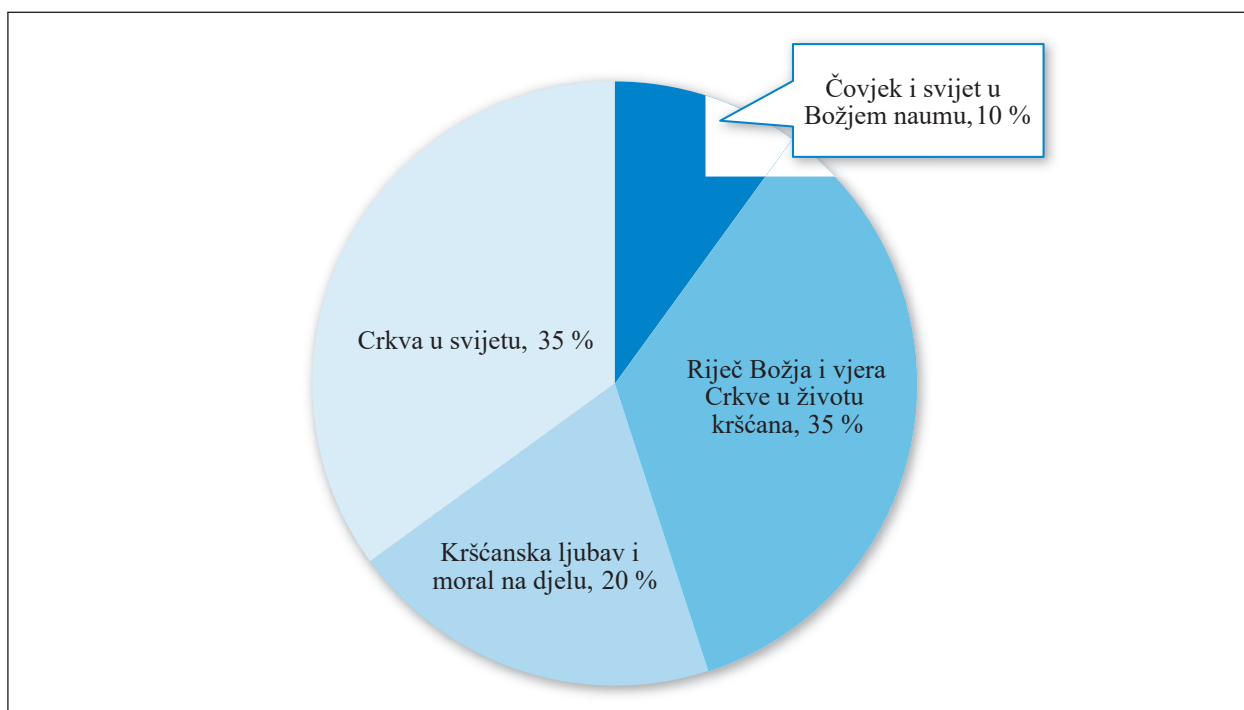
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se izražavanje molitve pjesmom i pokretima.

Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama s prikazom tijeka molitve.

Preporuča se korištenje vizualnim dnevnim rasporedom s prikazom vremena i načina molitve (ujutro, prije spavanja, prije jela, u Crkvi).

Poželjno je slušanje i pjevanje pjesama posvećenih Mariji, prilagođenih dobi i mogućnostima učenika.

Slika 5. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom pete godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 6. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

Učenici 6. razreda nastavljaju upoznavati načine izgradnje zajedništva s Bogom i drugima ljudima razlikovanjem posljedica dobrih i loših postupaka. Uočavaju načine ostvarivanja vrednota ljubavi i milosrđa u svojoj okolini, na temelju Isusova primjera. U središtu starozavjetnih biblijskih tekstova je Mojsije i Savez prijateljstva s Bogom koji vodi čovjeka iz ropstva u slobodu. Otkrivaju Božju prisutnost u životu čovjeka kroz sakramente krštenja i euharistije, a znanja o Crkvi proširuju upoznavanjem s različitim poslanjima i službama.

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV A.6.1. Učenik razlikuje posljedice dobrih i loših postupaka na primjerima iz svakodnevnog života.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje pojam grijeha i odgovornosti na konkretnim primjerima– opisuje posljedice dobrih i loših postupaka– navodi primjere posljedica dobrih i loših postupaka u svakodnevnom životu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje posljedice dobrih i loših postupaka na primjerima iz svakodnevnog života

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– pojam grijeha i odgovornosti (primjeri posljedica dobrih i loših postupaka u svakodnevnom životu).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje videomodeliranjem (prikaz kratkih videouradaka dobrih postupaka na temelju kojih učenik mijenja vlastito ponašanje).

Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama u prikazu loših postupaka i njihovih posljedica u svakodnevnom životu.

Potrebno je kategorizirati slikovne aplikacije s prikazom dobrih i loših postupaka u svakodnevnom životu.

Preporuča se korištenje neposrednim iskustvom učenika (situacijsko učenje – kratke igre uloga poučavanja dobrih postupaka u svakodnevnim situacijama).

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV B.6.1. Učenik opisuje Boga koji s čovjekom sklapa Savez prijateljstva i vodi ga iz ropstva u slobodu.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje Boga kao onoga koji okuplja, oslobađa i spašava izabrani narod– opisuje savez Boga i čovjeka– opisuje Mojsija kao osobu velike vjere– povezuje poruku odabranih biblijskih tekstova s primjerima iz života	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje Boga koji s čovjekom sklapa savez prijateljstva

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– biblijski tekstovi o izlasku iz ropstva, prolasku kroz pustinju, Sinajskom savezu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama ili isječcima iz animiranih filmova o izlasku iz ropstva, prolasku kroz pustinju i Sinajskom savezu sadržajno prilagođenih učenicima.

Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje likova, tijeka i poruka biblijske priče. Preporuča se korištenje senzornom podrškom (pijesak u kutiji, lijepljenje pijeska na tvrdu podlogu, izrada malih maketa pustinje i planina pomoću pijeska i kamenja, izrada likova od materijala različite teksture).

Preporuča se iznositi doživljaje biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima, modeliranjem).

Preporuča se korištenje igrom uparivanja za usvajanje osnovnih pojmova.

PP OŠ KV B.6.2.

Učenik opisuje Isusove riječi i djela kojima poučava o kršćanskom putu služenja, milosrđa i ljubavi.

- opisuje odabrane biblijske događaje o kršćanskom putu milosrđa i ljubavi
 - prepoznaje kršćanski put služenja i ljubavi u Isusovom pashalnom otajstvu
 - prepoznaje Mariju kao primjer kršćanskog služenja i ljubavi na temelju biblijskih tekstova
 - povezuje poruke biblijskih tekstova sa životnim situacijama
-

- opisuje jedan biblijski primjer kojim Isus poučava o kršćanskom putu služenja, milosrđa i ljubavi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- posljednji sud (Mt 25, 34 – 40)
 - zapovijed ljubavi (Iv 13, 1 – 17)
 - Isusova muka, smrt i uskrsnuće (pashalno otajstvo)
 - navještenje Isusova rođenja (Lk 1, 26 – 38)
 - rođenje Isusovo
 - Marija – Isusova i naša majka, primjer služenja i ljubavi.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama ili isječcima iz animiranih filmova koji prikazuju biblijske tekstove sadržajno i vizualno prilagođene učeniku.

Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama i ilustracijama za prepoznavanje likova, tijeka i poruke biblijske priče.

Treba iznositi doživljaj biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima i sl.).

Preporuča se izrada plakata s Marijinim likom i događajima u kojima se spominje.

Potrebno je vođenim razgovorom s učenikom razgovarati o načinima Marijina služenja Bogu.

PP OŠ KV B.6.3.

Učenik otkriva Božju prisutnost u životu čovjeka putem sakramenata krštenja i euharistije.

- navodi znakove sakramenta krštenja
 - prepoznaje sakrament krštenja kao znak ulaska u crkvenu zajednicu
 - prepoznaje dijelove sakramenta euharistije
 - prepoznaje načine sudjelovanja te molitve i geste vjernika na sv. misi
-

- prepoznaje znakove krštenja i euharistije kao Božju prisutnost u životu čovjeka

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – znakovi sakramenta krštenja
 – dijelovi sakramenta euharistije
 – načini sudjelovanja, molitve i geste vjernika na sv. misi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje kraćim videoprikazima sakramenta krštenja i sakramenta euharistije i vizualnog rasporeda s prikazom tijeka slavlja sakramenta euharistije.

Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje znakova sakramenata krštenja i euharistije.

Potrebno je izraditi plakat sakramenta krštenja s pripadajućim znakovima i sakramenta euharistije s pripadajućim dijelovima.

Važno je uvježbati način sudjelovanja u slavlju sakramenta euharistije.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV C.6.1. Učenik opisuje načine ostvarivanja vrednota ljubavi i milosrđa u svojoj okolini.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje odabrana tjelesna i duhovna djela milosrđa – navodi primjere tjelesnih i duhovnih djela milosrđa koja može činiti u svojoj okolini – sudjeluje u aktivnostima u kojima se ostvaruju duhovna i tjelesna djela milosrđa 	– prepoznaje načine ostvarivanja vrednota ljubavi i milosrđa u svojoj okolini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– duhovna i tjelesna djela milosrđa

– aktivnosti svakodnevnog života u kojima se ostvaruju duhovna i tjelesna djela milosrđa.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje vizualnom podrškom u obliku slikovnih aplikacija o tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa koje su sadržajno i vizualno prilagođene učeniku.

Poželjno je korištenje videoprikazima i slikovnim prikazima aktivnosti svakodnevnog života u kojima se ostvaruju duhovna i tjelesna djela milosrđa.

Preporuča se situacijsko učenje (kratke igre uloga poučavanja dobrih postupaka u svakodnevnim situacijama u kojima se ostvaruju duhovna i tjelesna djela milosrđa).

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV D.6.1. Učenik opisuje Crkvu kao zajednicu Božjega naroda s različitim poslanjem i službama.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje Crkvu kao narod Božji i zajednicu vjernika – navodi temeljne službe i poslanja vjernika u Crkvi 	– prepoznaje temeljne službe u Crkvi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– Crkva – zajednica vjernika

– temeljne službe i poslanja u Crkvi (svećenici, redovnici/redovnice i ostali vjernici laici).

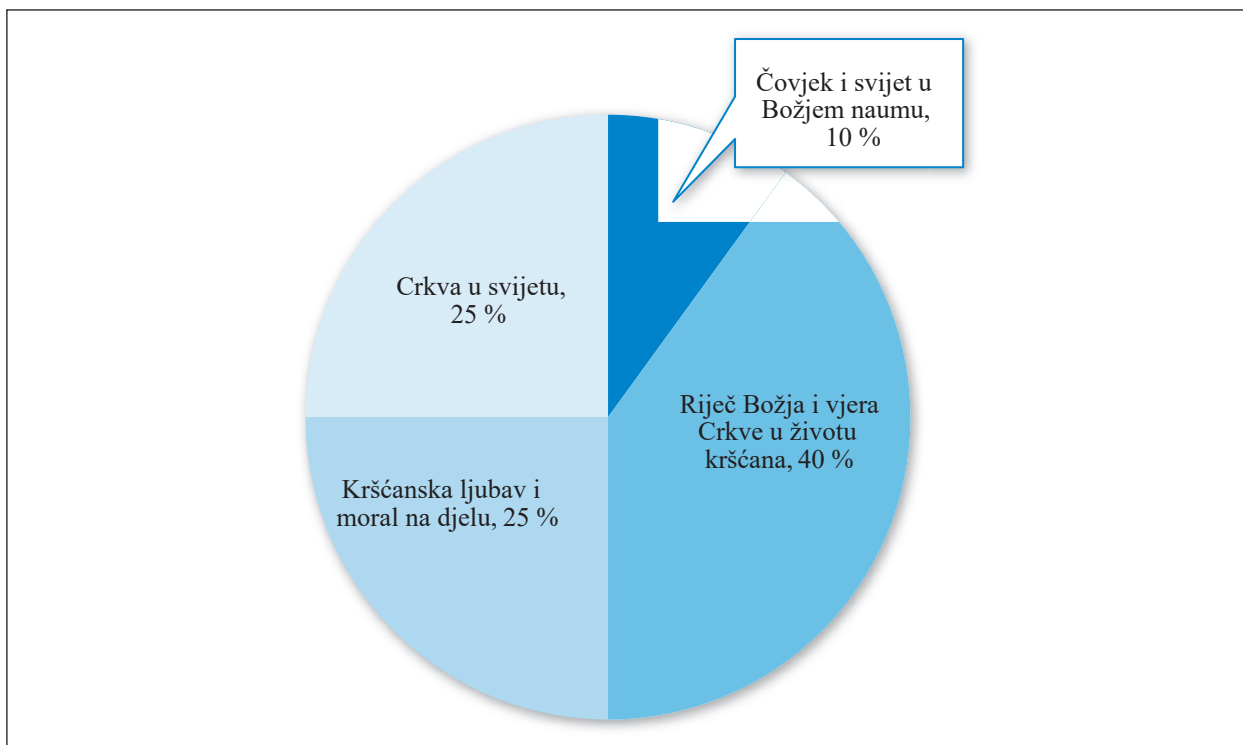
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz Crkve kao zajednice vjernika te službi i poslanja u Crkvi.

Poželjno je izrađivanje plakata (Crkva – zajednica vjernika, službe i poslanja u Crkvi).

Treba se koristiti digitalnim alatima za slaganje Crkve kao zajednice vjernika s pripadajućim službama i poslanjem.

Preporuča se izvođenje izvanučionične nastave sa svrhom posjeta crkvi i razgovora sa svećenicima, redovnicima/redovnicama ili osobama koje su aktivno angažirane u djelovanju Crkve (volonteri Caritasa, ministranti, čitači, pjevači...).

Slika 6. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom šeste godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 7. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

U 7. razredu učenici prepoznaju pozitivne utjecaje uzora i vjere u izgradnji vlastite osobnosti. U jednostavnijim proročkim tekstovima otkrivaju poruke koje mogu primijeniti na vlastiti život i vjeru. Upoznaju ključne pojmove kršćanskog govora o vječnom životu te Božju prisutnost u životu čovjeka putem sakramenata pomirenja i bolesničkog pomazanja. U odnosu prema Bogu i bližnjemu detaljnije upoznaju Božje zapovijedi i povezuju ih s konkretnim životnim situacijama. Promišljaju i o ulozi i važnosti savjesti u svakodnevnom životu. U 7. razredu prepoznaju pojmove vezane uz druge monoteističke religije na temelju neposrednog iskustva učenika, kako bi razvijali odnos razumijevanja i poštovanja drugih ljudi.

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV A.7.1. Učenik identificira pozitivne i negativne utjecaje u razvoju vlastite osobnosti.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje pozitivne utjecaje uzora i vjere u izgradnji vlastite osobnosti– prepoznaje negativne utjecaje koji predstavljaju opasnost u izgradnji vlastite osobnosti– prepoznaje različite uzroke napetosti i konflikata u razdoblju mladenaštva– navodi primjere mogućih rješavanja napetosti i sukoba s kršćanskoga motrišta	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje jedan pozitivan i jedan negativan utjecaj u izgradnji vlastite osobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pozitivni utjecaji uzora i vjere u izgradnji vlastite osobnosti (primjeri iz života svetaca, rečenice iz Svetog pisma koje pomažu u izgradnji osobnosti i rješavanju sukoba)
- negativni utjecaji u izgradnji osobnosti (ovisnosti, idoli, negativan utjecaj vršnjaka, medija)
- ljubav prema Bogu i prema bližnjemu kao mjera nadvladavanja sukoba.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se izrađivanje plakata s primjerima uzora i pozitivnim utjecajima na izgradnju osobnosti / opasnostima za izgradnju osobnosti, s mislima svetaca i rečenicama iz Svetog pisma koje pomažu u izgradnji osobnosti i za rješavanje sukoba (pomažu prihvaćanju sebe i drugih, izgradnji samopouzdanju, pomirenje, opraštanju...).

Poželjno je igranje uloga kojima na konkretnim primjerima učenici pokazuju kako riješiti napetosti i sukobe.

Preporuča se korištenje videomodeliranjem (prikaz kratkih videouradaka s primjerima dobrih postupaka na temelju kojih učenik mijenja vlastito ponašanje).

Treba iznositi primjere životnih situacija (vezanih uz uzore, idole, utjecaj vršnjaka, medija, ovisnosti itd.) i prepoznati kako mogu utjecati na izgradnju vlastite osobnosti tijekom vođenog razgovora.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
<p>PP OŠ KV B.7.1.</p> <p>Učenik prepoznaje poruke odabranih proročkih tekstova koje može primijeniti na vlastiti život i vjeru.</p>	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje proroke kao biblijske osobe koje prenose Božju poruku– prepoznaje poruke odabranih biblijskih proročkih tekstova– opisuje Ivana Krstitelja kao posljednjeg proroka koji priprema Isusov dolazak– povezuje poruke proročkih tekstova sa životnim situacijama	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje jednu poruku odabranoga proročkog teksta za vlastiti život
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– Mojsije kao najveći prorok Staroga zavjeta (Izl 2 – 4)– primjeri proroka i proročkih poruka, primjerice, prorok Ilija, Jona i sl.– Ivan Krstitelj kao posljednji prorok, preteča Isusa Krista.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se korištenje slikovnicama/slikopričama ili isječcima iz animiranih filmova koji prikazuju biblijske tekstove o prorocima koji se spominju u Bibliji te su sadržajno i vizualno prilagođeni učeniku. Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama i ilustracijama za prepoznavanje proroka i poruka tekstova.</p> <p>Treba iznositi doživljaje biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima i sl.).</p> <p>Preporuča se izrada simbola povezanih s proročkim tekstovima (Jona – kit, Ivan Krstitelj – rijeka, dolina, staza) koristeći se materijalima različitih tekstura.</p>		
<p>PP OŠ KV B.7.2.</p> <p>Učenik prepoznaje kako se kršćanski odgovori na temeljna eshatološka pitanja odražavaju na život vjernika.</p>	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje ključne pojmove kršćanskog govora o vječnom životu na temelju biblijskih tekstova– prepoznaje kako se vjera u vječni život odražava na život vjernika	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje ključne pojmove kršćanskog govora o vječnome životu
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– glavne eshatološke teme; život vječni, raj, pakao, čistilište, posljednji sud– biblijski tekstovi o eshatološkim temama po izboru vjeroučitelja, primjerice, svadbena gozba (Mt 22, 1 – 14), stanovati kod Boga (Iv 14, 1 – 3), Lazarova bolest i smrt (Iv 11, 17 – 44), Isusovo uskrsnuće i ukazanje učenicima– uloga vjere u pronalaženju smisla života i nade u vječni život na temelju tekstova, primjerice, Posljednji sud (Mt 25, 34 – 40), Živjeti po Duhu (Gal 5, 16 – 24), Ps 23.		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje vizualnom podrškom u obliku slikovnih aplikacija, slikovnica/slikopriča o eshatološkim temama koje su sadržajno i vizualno prilagođene učeniku.

Treba čitati prilagođene biblijske tekstove po izboru vjeroučitelja o utjecaju vjere na život vjernika, primjerice, Posljednji sud (Mt 25, 34 – 40), Živjeti po Duhu (Gal 5, 16 – 24), Ps 23.

Treba iznositi doživljaje biblijskog teksta o Lazaru i bogatašu stvaralačkim izražavanjem (likovno: prikaz vječnog života i smrti kontrastnim bojama i kombiniranim tehnikama; molitveno: spontana molitva jednostavnim riječima za naše voljene pokojne).

Poželjna je izrada plakata s mislima svetaca i rečenicama iz Svetog pisma koje potiču na život po vjeri.

Preporuča se pjevanje pjesama koje govore o eshatološkim temama, primjerice, *Gospodine, ti si pastir moj, Ima jedna duga cesta, Oči u oči*.

PP OŠ KV B.7.3.

Učenik opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka putem sakramenata pomirenja i bolesničkog pomazanja.

- opisuje Isusov odnos prema ljudima koji su opterećeni grijehom i bolešću
- prepoznaje važnost sakramenta pomirenja u odnosu prema Bogu i ljudima
- prepoznaje važnost bolesničkoga pomazanja za život vjernika u trenucima bolesti i patnje
- opisuje način sudjelovanja u sakramentu pomirenja i bolesničkoga pomazanja

- prepoznaje Božju prisutnost u životu čovjeka putem sakramenata pomirenja i bolesničkog pomazanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– Isusov odnos prema ljudima koji su opterećeni grijehom i bolešću na temelju biblijskih tekstova (primjerice, Isus i grešnica Lk 7, 36 – 50, Milosrdni otac Lk 15, 11 – 32, Ozdravljenje gubavca Lk 5, 12 – 16, Ozdravljenje uzetoga Lk 5, 17 – 26)

– važnost sakramenta pomirenja u odnosu prema Bogu i ljudima

– uloga vjere i važnost bolesničkoga pomazanja za život vjernika u trenucima bolesti i patnje

– način sudjelovanja u sakramentu pomirenja i bolesničkoga pomazanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikopričama ili isječcima iz animiranih ili igranih filmova koji prikazuju Isusov odnos prema grešnicima i koji su sadržajno prilagođeni učeniku.

Treba iznositi primjere koji ističu važnost pomirenja s Bogom i drugima.

Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz načina sudjelovanja u sakramentu pomirenja i bolesničkog pomazanja.

Preporuča se izrada plakata o sakramentu pomirenja i bolesničkoga pomazanja s prikazom ključnih pojmova i simbola.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV C.7.1. Učenik primjenjuje Božje zapovijedi na konkretne životne situacije.	– prepoznaje Božje zapovijedi – prepoznaje da Božje zapovijedi služe dobru čovjeka i zajednice – povezuje poštovanje i kršenje zapovijedi s primjerima iz života – prepoznaje primjere kršenja Božjih zapovijedi u digitalnom okružju	– navodi primjere poštovanja i kršenja Božjih zapovijedi iz svakodnevnog života
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– deset Božjih zapovijedi– primjeri poštovanja i kršenja Božjih zapovijedi iz života i u digitalnom okružju.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz poštovanja Božjih zapovijedi u svakodnevnom životu.</p> <p>Vodenim razgovorom treba iznijeti primjere životnih situacija poštovanja i kršenja Božjih zapovijedi i povezati ih s posljedicama za život čovjeka i zajednice.</p> <p>Preporuča se iznošenje iskustava učenika o kršenju Božjih zapovijedi u digitalnom okružju, razgovorom ili putem ankete.</p> <p>Poželjna je izrada plakata o „Digitalnim zapovijedima“, pravilima ponašanja u digitalnom okružju i o postupcima u slučaju elektroničkog nasilja.</p>		
PP OŠ KV C.7.2. Učenik opisuje ulogu i važnost savjesti u svakodnevnom životu.	– navodi savjest kao Božji glas u čovjeku – navodi ulogu savjesti kao glasa koji nas potiče da činimo dobro, a izbjegavamo zlo – prepoznaje važnost postupanja po savjesti – prepoznaje dobre i loše utjecaje na savjest – navodi primjere postupanja prema savjesti iz vlastitog života	– prepoznaje ulogu savjesti u svakodnevnom životu
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– savjest kao Božji glas u čovjeku– uloga savjesti kao glasa koji nas potiče da činimo dobro, a izbjegavamo zlo– dobri i loši utjecaji na savjest (utjecaj okoline).		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se korištenje pričama o savjesti i važnosti slušanja glasa savjesti. Vodenim razgovorom treba iznijeti primjere životnih situacija o postupcima u skladu sa savjesti i primjere životnih situacija s dobrim i lošim utjecajima na savjest te ih povezati s posljedicama tih utjecaja.</p> <p>Preporuča se izrađivanje plakata Savjest kao Božji glas u čovjeku (činim dobro, izbjegavam zlo) te plakata o dobrim i lošim utjecajima okoline na savjest.</p>		

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV D.7.1. Učenik prepoznaje utjecaj vjere na život čovjeka.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje crkvene građevine i kršćanske motive u svojem okružju– prepoznaje posebnost i ljepotu odabranih crkvenih građevina kao izraz ljubavi čovjeka prema Bogu– uočava biblijske motive na odabranim umjetničkim djelima	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje kršćanske motive u svojem okružju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- crkvene građevine i kršćanski motivi u okružju (primjerice, župna crkva, kapelice, kipovi, raspela...)
- odabrane crkvene građevine koje se ističu uređenjem i ljepotom
- odabrana umjetnička djela povezana s biblijskim tekstovima koji se obrađuju u ovom razredu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se organiziranje izvanučionične nastave radi posjeta/obilaska crkvenih građevina u okružju te, ako je moguće, obilaska katedrale, promatranja i prepoznavanja kršćanskih motiva.

Preporuča se promatranje reprodukcija odabranih umjetničkih djela koji su povezani s biblijskim tekstovima navedenima u drugim domenama ovog razreda. Također treba naglasiti zapažanje emocija biblijskih likova koji su prikazani na slikama, uočavanje biblijskih motiva i povezivanje s biblijskim tekstovima.

PP OŠ KV D.7.2. Učenik prepoznaje temeljna obilježja monoteističkih religija radi razumijevanja i poštovanja drugih ljudi.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje prisutnost religioznosti u životu čovjeka– razlikuje glavna obilježja monoteističkih religija– prepoznaje važnost poštovanja drugih ljudi i pripadnika drugih religija	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje temeljna obilježja židovstva ili islama
---	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

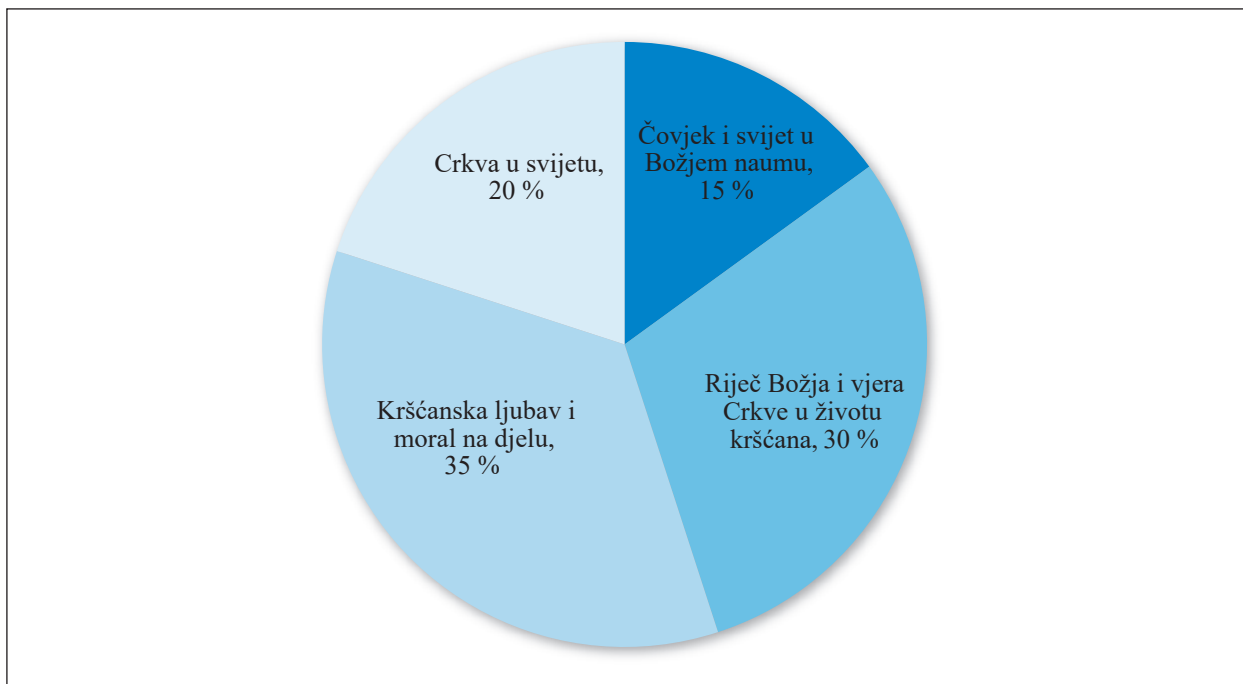
- glavna obilježja monoteističkih religija (simbol, utemeljitelj, božanstvo, bogomolja, sveta knjiga)
- važnost poštovanja pripadnika drugih ljudi i pripadnika drugih religija.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba zapažati religijske znakove u neposrednom okružju ili u medijskim sadržajima koje učenik prati. Polazi se od neposrednog iskustva učenika te se na osnovu njihova zapažanja (primjerice, religijskih simbola, načina odijevanja, načina molitve...) razjašnjava religijski pojam.

Preporuča se izvanučionična nastava radi posjeta džamiji/sinagogi (ako postoji u bližoj okolici) ili organiziranje posjeta pripadnika židovstva ili islama na satu vjeronauka.

Preporuča se korištenje vizualnom podrškom u obliku fotografija i videoisječaka s prikazom glavnih obilježja monoteističkih religija.

Slika 7. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom sedme godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 8. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

U 8. razredu učenici nastavljaju promišljati o izazovima odrastanja kako bi u svjetlu vjere prepoznali pozitivne primjere prijateljstva i ljubavi kao poticaje za vlastiti život. Upoznaju poruku biblijskih tekstova Knjige Postanka za svoj život i vjeru te prepoznaju temeljne izričaje vjere u Oca, Sina i Duha Svetoga sadržane u Apostolskom vjerovanju. Upoznaju sakramente potvrde, ženidbe i svetog reda te promišljaju o važnosti rada i kvalitetnom provođenju slobodnog vremena. U svjetlu Isusova primjera proširuju znanja o kršćanskim vrednotama prihvaćanja, poštovanja i uvažavanja svakog čovjeka. Prepoznaju postojanje različitih kršćanskih zajednica na temelju neposrednog iskustva.

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV A.8.1. Učenik prepoznaje izazove odrastanja u svjetlu vjere.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje izazove odrastanja vezane uz prijateljstvo i ljubav– prepoznaje pojam prijateljstva i ljubavi u svjetlu vjere– prepoznaje pozitivne primjere iskazivanja prijateljstva i ljubavi iz svakodnevnog života	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje pozitivne primjere prijateljstva i ljubavi u svjetlu vjere

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izazovi odrastanja
- prijateljstvo i ljubav u svjetlu vjere
- pozitivni primjeri iskazivanja prijateljstva i ljubavi iz svakodnevnog života.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se izrađivanje plakata s temom prijateljstva i ljubavi (kako pomažem prijatelju, koga volim, dobra djela ljubavi i prijateljstva).

Poželjno je izrađivanje knjižice dobrih djela prema prijateljima, čije se praćenje, bilježenje i evaluacija odvija na tjednoj razini.

Preporuča se korištenje primjerima iz biblijskih tekstova o prijateljstvu i ljubavi, primjerice, Hvalospjev ljubavi 1Kor, 13, 4 – 7, Zapovijed ljubavi Lk 10, 25 – 27.

Poželjno je pjevanje pjesama *Kakav prijatelj je Isus?* i *Isuse, volim te*.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV B.8.1. Učenik povezuje poruke odabranih biblijskih tekstova iz Knjige postanka sa svakodnevnim životom.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje Bibliju kao Božju riječ– opisuje središnje sadržaje odabranih biblijskih tekstova– povezuje poruke biblijskih tekstova iz knjige Postanka s vlastitim iskustvima i situacijama iz svakodnevnog života	<ul style="list-style-type: none">– povezuje poruku jednog biblijskog teksta iz Knjige postanka sa svakodnevnim životom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Stvaranje (Post 1, 1 – 2, 4)
- Kajin i Abel (Post 4, 1 – 15)
- Noa i potop (Post 7 – 9)
- Kula babilonska (Post 11, 1 – 9).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje vizualnom podrškom u obliku slikopriča ili isječaka iz animiranih filmova vezanih uz teme stvaranja, Kajina i Abela, Noe i potopa te Kulu babilonsku koji prikazuju biblijski tekst ili njegove dijelove koji su sadržajno i vizualno prilagođeni učeniku.

Poželjno je korištenje slikovnim aplikacijama za opisivanja likova, tijeka i poruke biblijske priče. Slikovnim prikazima situacija iz svakodnevnog života treba demonstrirati pozitivni načini rješavanja sukoba.

Treba iznositi doživljaje biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima i sl.).

Preporuča se izrađivanje plakata s prikazom biblijske priče i situacijama iz aktivnosti svakodnevnog života s kojima se mogu povezati poruke pročitanoog teksta te načini primjene u svakodnevnom životu.

Poželjno je igranje društvenih i digitalnih igara s temom biblijskih priča (igre uparivanja i sl.).

PP OŠ KV B.8.2.

Učenik navodi temeljne izričaje vjere u Oca, Sina i Duha Svetoga sadržane u Apostolskom vjerovanju.

- prepoznaje biblijske tekstove u kojima se Bog objavljuje kao Otac, Sin i Duh Sveti
- ponavlja temeljne izričaje vjere u Oca, Sina i Duha Svetoga sadržane u Apostolskom vjerovanju
- uočava primjere utjecaja vjere na život svetaca

- prepoznaje temeljne izričaje vjere u Oca, Sina i Duha Svetoga sadržane u Apostolskom vjerovanju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Apostolsko vjerovanje
- biblijski tekstovi o Presvetom Trojstvu i Isus kao Bogu i čovjeku
- primjeri utjecaja vjere na život svetaca.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se demonstriranje Apostolskog vjerovanja uz često ponavljanje, pokrete, slikovnu podršku, digitalne igre, dio po dio, bez očekivanja da učenik molitvu nauči napamet.

Poželjno je povezati temeljne istine Apostolskog vjerovanja s biblijskim tekstovima.

Preporuča se prikazivanje umjetničkih slika s prikazom Presvetog Trojstva i Isusa kao Boga i čovjeka i izrada plakata sa simbolima Presvetog Trojstva i Isusa kao Boga i čovjeka.

Potrebno je iznositi primjere vjere prvih kršćana, svetaca i suvremena svjedočanstva vjere.

PP OŠ KV B.8.3.

Učenik opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka putem sakramente potvrde, ženidbe i svetog reda.

- prepoznaje primjer djelovanja Duha Svetoga na temelju biblijskog teksta
- navodi simbole sakramenta potvrde
- prepoznaje ključne dijelove sakramenta potvrde
- opisuje značenje sakramenta sv. reda i ženidbe

- prepoznaje Božju prisutnost u životu čovjeka putem sakramenata potvrde, ženidbe i svetog reda

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Pedesetnica – prvi duhovi (Dj 2, 1 – 13)
 - simboli sakramenta potvrde
 - ključni dijelovi sakramenta potvrde
 - značenje sakramenta sv. reda i ženidbe.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje slikopisom ili isječkom iz animiranih ili igranih filmova koji prikazuju događaj Pedesetnice.

Poželjno je izrađivanje plakata koji prikazuju simbole Duha Svetoga, sakramenata potvrde, ženidbe i sv. reda.

Potrebno je uvježbati obred primanja sv. potvrde (ako će učenici u ovoj godini primiti sakrament).

Preporuča se izrađivanje predložaka u obliku goluba ili plamena kao simbola Duha Svetoga.

Poželjno je izrađivanje „vremenske crte“ redosljeda primanja sakramenata u životu vjernika.

Treba evocirati primjer primanja sakramenta potvrde ili ženidbe uz pomoć fotografija (ženidbe roditelja ili bake i djeda, sveta potvrda roditelja ili bliskih rođaka).

Preporuča se korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje pripadnika sv. reda (svećenik/biskup).

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ KV C.8.1. Učenik opisuje kršćanske vrednote prihvaćanja, poštovanja i uvažavanja svakog čovjeka u svjetlu Isusova primjera.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje Isusovo prihvaćanje, poštovanje i uvažavanje svakog čovjeka na temelju biblijskih tekstova– razlikuje ponašanja iz svakodnevnog života koja jesu i koja nisu u skladu s kršćanskim vrednotama– primjenjuje kršćanske vrednote prihvaćanja, poštovanja i uvažavanja drugih u svojoj okolini	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje kršćanske vrednote prihvaćanja poštovanja i uvažavanja svakog čovjeka u svjetlu Isusova primjera

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biblijski tekstovi koji govore o uvažavanju svakog čovjeka, primjerice, Gozba s grešnicima (Mk 2, 15 – 17), Isus i Zakej (Lk 19, 1 – 10)
 - kršćanske vrednote prihvaćanja poštovanja i uvažavanja svakog čovjeka.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje digitalnim alatima i slikovnim aplikacijama za usvajanje pojmova prihvaćanja, poštovanja i uvažavanja svakog čovjeka (primjerice, poredati ponudene riječi, poredati sličice koje prikazuju ključne riječi).

Poželjna je procjena vlastitih postupaka prema bližnjima u skladu s mogućnostima učenika (primjerice, lista procjene, semafor dobrote, samovrednovanje uz pomoć emotikona).

Preporuča se igranje uloga i dramske tehnike kojima učenici mogu primjenjivati vrednote prihvaćanja poštovanja i uvažavanja u životnim situacijama.

PP OŠ KV C.8.2. Učenik povezuje važnost rada i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena u životu čovjeka.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje važnost rada za život čovjeka – prepoznaje kršćansko shvaćanje rada kao sudjelovanje u Božjoj brizi za čovjeka i svijet – prepoznaje potrebu izmjene rada i odmora u životu – navodi načine kvalitetnog provođenja slobodnoga vremena 	– prepoznaje važnost rada i slobodnog vremena u životu čovjeka
--	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- rad kao mogućnost vlastitoga razvoja
- rad kao sudjelovanje u Božjoj brizi za čovjeka i svijet
- kvalitetno provođenje slobodnoga vremena.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se navesti primjere rada kojim razvijamo vještine, pomažemo drugima, činimo dobro, brine-mo se za svijet oko sebe.

Poželjno je predstavljanje jednih drugima i opisivanje jakih strana riječima, slikama ili gestama: vjero-učitelj može pripremiti slike osobine koje učenici imaju uz ključne riječi (primjerice, dobar prijatelj, pomaže drugima, donosi radost u skupinu i slično) koje učenici izvlače i pridružuju jedni drugima uz objašnjenje.

Preporuča se iznošenje primjera kvalitetnog provođenja slobodnog vremena i povezivanje s dobrobiti za život osobe.

Treba izraditi vizualni dnevni raspored aktivnosti vezanih uz obavljanje svakodnevnih poslova (učenje, čitanje, pospremanje kreveta, priprema obroka, postavljanje stola) i odmor (igranje, šetnja).

Poželjno je uključivanje u humanitarne aktivnosti u školi i u lokalnoj zajednici.

Preporuča se predstavljanje različitih zanimanja putem plakata, videoisječaka, posjeta (predstavljanje zanimanja gostovanjem na satu ili posjetom u izvanučioničnoj nastavi).

Poželjno je predstavljanje različitih aktivnosti za kvalitetno provođenje slobodnog vremena u okolini učenika.

Vodenim razgovorom treba istražiti interese učenika.

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ KV D.8.1. Učenik prepoznaje utjecaj vjere na život čovjeka.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje molitve, pjesme i pobožnosti posvećene Mariji – prepoznaje hodočašća i hodočasnička mjesta kao izraz ljubavi prema Bogu – uočava biblijske motive na odabranim umjetničkim djelima 	– prepoznaje molitvu, pjesmu ili pobožnosti posvećenu Mariji

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- molitve i pobožnosti posvećene Mariji (krunica, svibanjske i listopadske pobožnosti)
- odabrano hodočasničko mjesto (primjerice, svetište biskupije u kojoj se nalazi škola)
- odabrana umjetnička djela povezana s biblijskim tekstovima koji se obrađuju u ovom razredu
- pjesme posvećene Blaženoj Djevici Mariji.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se organiziranje izvanučionične nastave radi posjeta župnoj crkvi i sudjelovanja u marijanskim pobožnostima.

Potrebno je organizirati posjet marijanskom svetištu.

Poželjno je promatranje reprodukcija odabranih umjetničkih djela koja prikazuju Mariju i događaje povezane s Marijom.

Preporuča se izrada krunica od različitih materijala.

Treba stvaralački izraziti doživljaj Marije kao Isusove i naše majke primjenom različitih likovnih tehnika.

Preporuča se slušanje i pjevanje pjesama posvećenih Blaženoj Djevici Mariji.

PP OŠ KV D.8.2.

Učenik prepoznaje postojanje različitih kršćanskih zajednica.

- prepoznaje postojanje različitih kršćanskih zajednica
- prepoznaje temeljna obilježja drugih kršćanskih zajednica
- izražava poštovanje prema pripadnicima drugih kršćanskih zajednica

- prepoznaje postojanje druge kršćanske zajednice i važnost poštovanja prema drugima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- temeljna obilježja drugih kršćanskih zajednica
- važnost poštovanja pripadnika drugih kršćanskih zajednica.

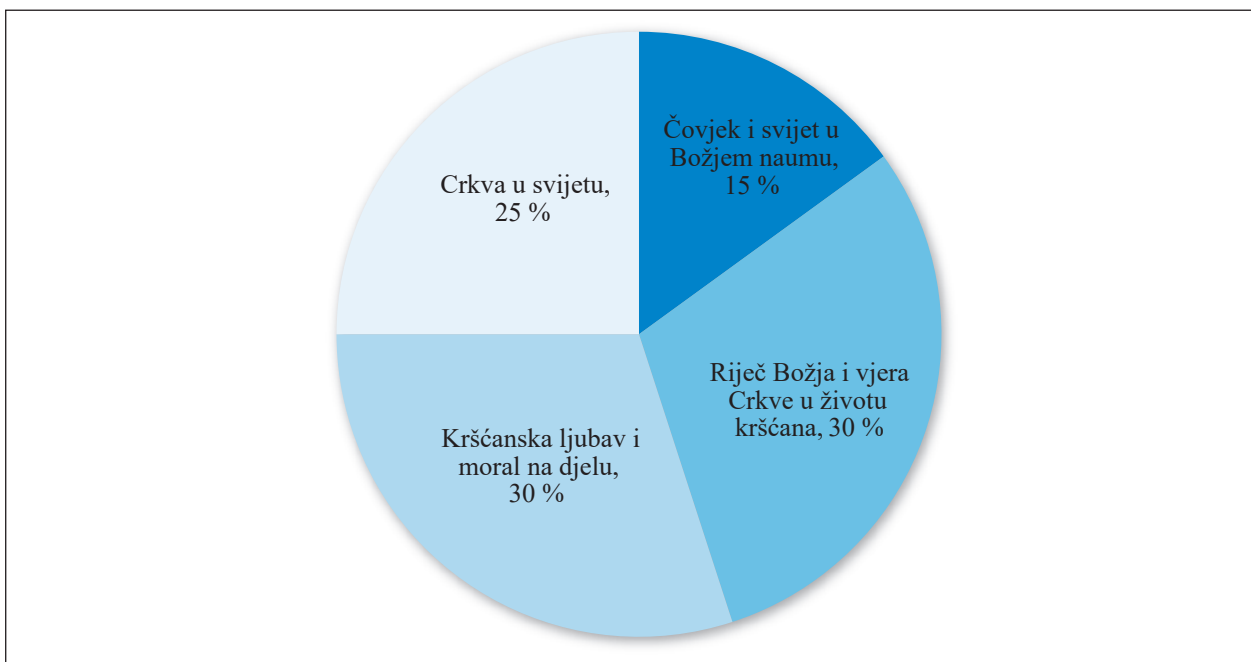
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje vizualnom podrškom za prikaz temeljnih obilježja kršćanskih zajednica.

Poželjno je zapažanje kršćanskih zajednica u neposrednom okruženju. Polazi se od neposrednog iskustva učenika te se na osnovu njihovih zapažanja (primjerice, druge kršćanske crkve, poznavanja pripadnika druge crkve, izgleda crkve) razjašnjava postojanje različitih kršćanskih zajednica na najjednostavnijoj razini (sličnosti u vjeri u Isusa Krista, tumačenje razlika na način shvatljiv učenicima koji polazi od vizualnog poticaja).

Preporuča se posjet kršćanskim zajednicama u lokalnoj zajednici (izvanučionična nastava).

Poželjno je organiziranje zajedničke aktivnosti s pripadnicima druge kršćanske zajednice u lokalnoj zajednici (molitveni susret, humanitarne aktivnosti, druženje).

Slika 8. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom osme godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu srednje škole

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV A.1.1. Učenik opisuje čovjeka kao religiozno biće.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje čovjeka kao religiozno biće– imenuje velike svjetske religije– imenuje monoteističke religije i razlikuje ih prema njihovom utemeljitelju, simbolu, nauku, moralu i kultu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje čovjeka kao religiozno biće
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– čovjek kao religiozno biće– različiti oblici izražavanja i življenja religioznosti– glavna obilježja monoteističkih religija (božanstvo, sveta knjiga, utemeljitelj, simbol, bogomolja, osnovna obilježja morala i kulta).		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se korištenje fotogovorom s temom čovjeka kao religioznog bića (treba odabrati fotografije situacija u kojima se čovjek najčešće okreće traženju Boga, fotografije koje prikazuju različite oblike religioznosti, fotografije različitih religija i sl.).</p> <p>Potrebno je povezivanje slikovnih prikaza različitih religija s njihovim nazivima (slikovni prikazi simbola, utemeljitelja, bogomolje, posebnog načina odijevanja pojedinih pripadnika neke religije, specifični religijski predmeti).</p> <p>Preporuča se korištenje taktilnom i vizualnom podrškom u obliku predmeta (primjerice, sveta knjiga, molitveni šal, menora, tespih, kip), fotografija i kratkih videozapisa koji prikazuju glavna obilježja monoteističkih religija.</p> <p>Poželjno je organizirati susret s predstavnicima židovske i/ili islamske zajednice ako postoje u učeničkom okruženju.</p> <p>Usvajanje ovoga ishoda polazi od učenikova prethodnog i osobnog iskustva, a to je posebno naglašeno i u aktualizaciji na svakome vjeronaučnom satu.</p>		
PP SŠ KV A.1.2. Učenik opisuje Bibliju kao pisanu i nadahnutu Božju riječ.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje postupnost nastanka, strukturu, povijesni i zemljopisni okvir Biblije– prepoznaje važnost i ulogu Biblije za život kršćana– prepoznaje aktualnost izabраних biblijskih poruka u osobnome i društvenom životu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje Bibliju kao Božju riječ
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– Biblija kao nadahnuta i pisana Božja riječ čovjeku– važnost i uloga Biblije za život kršćana– aktualnost biblijske poruke.		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje vizualnom podrškom (biblijski atlas, karte i virtualne šetnje Svetom Zemljom) i različitim aktivnosti kako bi se učenicima približio povijesni i zemljopisni okvir Biblije.

Poželjno je korištenje vizualnom podrškom u obliku stripa, slikopriča ili isječaka iz igranih ili animiranih filmova vezanih uz odabrane biblijske priče čije se poruke žele približiti učenicima.

Preporuča se korištenje auditivnom podrškom u obliku zvučnog zapisa Biblije.

Potrebno je upoznavanje učenika s mrežnom/internetskom Biblijom.

Poželjno je primjenjivanje različitih metoda rada s biblijskim tekstom i praktičnog rada s Biblijom kako bi se učenicima lakše približila poruka i aktualnost samog teksta („insert” metoda, metoda dovršavanja priče, pogađanje naslova, dramski prikaz biblijskog teksta...).

Preporuča se upoznavanje umjetničkih djela nadahnutih Biblijom (u književnosti, likovnoj, glazbenoj i filmskoj umjetnosti, arhitekturi).

Treba iznositi doživljaj biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima, dovršavanjem slike i sl.).

PP SŠ KV A.1.3.

Učenik na temelju biblijskih izvješća o stvaranju opisuje kršćanski nauk o Bogu Stvoritelju.

- prepričava biblijski govor o stvaranju svijeta i čovjeka prema Post 1, 1 – 2, 4 a
- prepoznaje Božju nakanu da svijet povjeri čovjeku i čovjekovu ulogu čovjeka sustvaratelja
- prepoznaje kršćanski nauk o Bogu Stvoritelju u odabranim biblijskim tekstovima

- prepoznaje biblijski govor o stvaranju svijeta i čovjeka

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biblijski govor o stvaranju svijeta i čovjeka prema Post 1, 1 – 2, 4 a
- kršćanski nauk o Bogu Stvoritelju
- čovjekova uloga sustvaratelja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporučuje se prepričavanje biblijskog izvješća o stvaranju svijeta i čovjeka uz pomoć prilagođenoga biblijskog teksta, stripa, slikopriča ili slikovnih kartica.

Preporuča se upoznavanje biblijskog izvješća o stvaranju metodom „Biblija iz vrećice” (na papirnatu vrećicu učenici s jedne strane crtaju crtež koji prikazuje stvaranje, a na drugu stranu ispisuju što su o stvaranju naučili. Učenici mogu kod kuće pronaći predmete ili fotografije koje prikazuju nešto od onoga što je Bog stvorio te to donijeti u vrećici u školu i predstaviti te predmete ostatku razreda. Druga mogućnost je da vjeroučitelj priredi različite predmete, slike i fotografije koje prikazuju nešto od onoga što je Bog stvorio, a učenici samostalno biraju i obrazlažu što će od ponuđenoga staviti u vrećicu.).

Treba iznijeti doživljaj biblijskoga teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima, dovršavanjem slike i sl.).

Poželjno je korištenje vizualnom podrškom u obliku stripa, slikopriča ili isječaka iz igranih ili animiranih filmova vezanih uz biblijsko izvješće o stvaranju.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV B.1.1. Učenik opisuje objavu kao Božje djelo i događaj spasenja.	– prepoznaje objavu kao Božje djelo i događaj spasenja – prepoznaje potrebu i mogućnost odgovora na Božju objavu – prepoznaje u odabranim biblijskom tekstovima važnije događaje objave	– prepoznaje objavu kao Božje djelo i događaj spasenja
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– Božja objava kao djelo i događaj spasenja na koji čovjek odgovara vjerom– najvažniji događaji biblijske objave Staroga i Novog zavjeta.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se izrada lente vremena ili modela knjige, podijeljene na Stari i Novi zavjet, u koju će učenici unositi najvažnije događaje biblijske objave.</p> <p>Treba iznijeti doživljaj biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (crtanjem, likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima, dovršavanjem slike i sl.).</p> <p>Poželjno je korištenje različitim strategijama čitanja i sažetog pisanja, pri čemu će učenici, na temelju zadanih pojednostavljenih tekstova, samostalno izdvojiti najvažnije osobe i poruku teksta.</p> <p>Preporuča se korištenje vizualnom podrškom u obliku stripa, slikopriča ili isječaka iz igranih ili animiranih filmova vezanih uz Božju objavu.</p>		
PP SŠ KV B.1.2. Učenik opisuje Isusa Krista kao Boga koji dolazi čovjeku ususret.	– prepoznaje važnost i smisao Isusova utjelovljenja – prepoznaje važnost i ulogu Marije i Josipa u događaju Božjeg utjelovljenja – prepoznaje povijesne činjenice o Isusu iz Nazareta – prepoznaje u odabranim biblijskim tekstovima ljudske i božanske crte Isusove osobe	– prepoznaje Isusa Krista kao Boga koji dolazi čovjeku ususret
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– važnost i smisao Isusova utjelovljenja te uloga Marije i Josipa u tom događaju– osnovne povijesne činjenice o Isusu iz Nazareta– Isusove ljudske i božanske osobine.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se korištenje vizualnom podrškom u obliku stripa, slikopriča ili isječaka iz igranih ili animiranih filmova vezanih uz Božje utjelovljenje.</p> <p>Poželjno je interpretirati izabrane biblijske tekstove koji pomažu u prepoznavanju povijesnih činjenica o Isusu iz Nazareta te ljudskim i božanskim crtama Isusove osobe.</p> <p>Različitim metodama rada s tekstom i praktičnog rada s Biblijom treba upoznati i opisati Marijinu i Josipovu ulogu u Kristovu životu („insert” metodom, metodom dovršavanja priče, dodavanjem naslova, dopunjavanjem teksta...).</p>		

Preporuča se izrađivanje Isusova, Marijina i Josipova profila kao osobne iskaznice ili kao profila na nekoj od učenicima poznatih društvenih mreža.

Treba se koristiti metodom predodžbe i imaginacije uz pomoć slikovnih predodžbi i samoga biblijskog teksta (primjerice, staviti učenika u različite pozicije: „Da sam ja pastir, kralj, upravitelj, pisac evanđelja...”).

PP SŠ KV B.1.3. Učenik opisuje oblike i načine kršćaninova susreta s Bogom.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje mogućnost susreta s Bogom u molitvi, liturgijskim slavljinama i pobožnostima – prepoznaje sakramente kao znakove i simbole susreta s Bogom – navodi i razlikuje sedam svetih sakramenata – prepoznaje važnost sakramenata kršćanske inicijacije za vlastiti život 	– prepoznaje oblike i načine kršćaninova susreta s Bogom
--	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- oblici i načini susreta čovjeka s Bogom, kao čovjekov odgovor Bogu (liturgijska slavlja, sakramenti, pobožnosti, molitva)
- sakramenti kao najvažniji osobni susret s Bogom
- važnost i uloga sakramenata inicijacije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se pronalaženje, čitanje i interpretacija molitava i molitvenih obrazaca (važno je naglasiti kako govor o molitvi treba temeljiti na primjeru Isusa koji moli i uči nas moliti).

Preporuča se korištenje fotogovorom s temom sakramenata (mogu poslužiti i učenikove fotografije s krštenja i prve pričesti).

Uz pomoć različitih predmeta, slika, fotografija treba približiti simbolički jezik sakramenata s kojima se učenici najčešće susreću.

Preporuča se korištenje metodama likovnog stvaralaštva različitim tehnikama i materijalima (crtanje grafičkih znakova i simbola sakramenata).

Poželjno je izrađivanje letka na temu sakramenata inicijacije uz pomoć pripremljenih materijala.

Preporuča se korištenje metodom kreativnog pisanja (pisanje vlastite molitve prema učenikovim mogućnostima).

Poželjno je slušanje i pjevanje crkvenih pjesama unutar molitvenog izražavanja.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV C.1.1. Učenik opisuje Kristovu poruku o kraljevstvu Božjem.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje Kristovu poruku o kraljevstvu Božjem na temelju biblijskih prispodoba – prepoznaje vrijednosti kraljevstva Božjega: milost, pravda, ljubav i mir 	– prepoznaje Kristovu poruku o kraljevstvu Božjem

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Isusov govor o kraljevstvu Božjem
 - biblijski tekstovi koji govore o kraljevstvu Božjemu i njegovim vrednotama.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se čitanje i prepričavanje uz vizualnu podršku prispodoba o kraljevstvu Božjemu (Mt 13).

Poželjno je izrađivati plakate s vrednotama kraljevstva Božjeg.

Potrebno je iznijeti primjere u kojima se prepoznaju vrednote kraljevstva Božjeg: milost, pravda, ljubav i mir.

PP SŠ KV C.1.2.

Učenik opisuje različite ponude smisla i vrednote istine, služenja i odgovornosti.

- prepoznaje različite ponude smisla u društvu
 - prepoznaje razliku između vrednota u današnjem svijetu i vrednota kraljevstva Božjega
 - prepoznaje vrednote istine, služenja i odgovornosti u svojem okružju
-

– prepoznaje različite ponude smisla u društvu te vrednote istine, služenja i odgovornosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kršćansko shvaćanje vrednota istine, služenja i odgovornosti
 - kršćanski smisao života i drugi pogledi na smisao života.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se igranje asocijacija na riječi istina i/ili laž.

Važno je iznošenje primjera životnih situacija kada se govori istina i laž.

Potrebno je iznositi primjere životnih situacija u kojima se prepoznaje služenje drugima i odgovornost.

Preporuča se čitanje i prepričavanje priča o životu u kojima se prepoznaje kršćanski smisao života.

Treba se koristiti slikama i filmovima sa svrhom pokazivanja negativnih posljedica različitih ponuda smisla života u današnjem svijetu.

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV D.1.1. Učenik opisuje Crkvu kao zajednicu vjernika i mjesto susreta s Bogom.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje Crkvu kao zajednicu vjernika koja je nastala na Pedeseticu– opisuje život prve kršćanske zajednice na temelju biblijskih tekstova– razlikuje velike crkvene blagdane i glavne dijelove liturgijske godine– prepoznaje osnovne kršćanske molitve i pučke pobožnosti (krunica, križni put)– navodi različite mogućnosti vlastitog doprinosa i sudjelovanja u crkvenim slavljinama i pobožnostima u svojoj župi	– prepoznaje Crkvu kao zajednicu vjernika i mjesto susreta s Bogom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Crkva kao zajednica vjernika koja je nastala na blagdan Pedesetnice
 - život prve kršćanske zajednice
 - Crkva kao mjesto susreta s Bogom u molitvi i crkvenim slavljinama (osnovne kršćanske molitve, veliki crkveni blagdani, liturgijska godina, pučke pobožnosti).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje vizualnom podrškom u obliku isječaka iz filmova koji govore o životu prve Crkve.

Poželjno je izrađivanje plakata s prikazom biblijskoga događaja Pedesetnice.

Potrebno je izraditi vremensku crtu na kojoj je prikazana liturgijska godina.

Treba demonstrirati osnovne kršćanske molitve uz često ponavljanje, pokrete, slikovnu podršku, digitalne igre.

Preporuča se izrada plakata (letka, crteža) koji prikazuju značenje i način proslave najvećih kršćanskih blagdana i svetkovina.

Poželjno je izrađivanje krunice i/ili postaja križnoga puta različitim likovnim tehnikama i materijalima.

Preporuča se uređenje razrednog panoa za došašće, Božić, korizmu, Uskrs i/ili neki drugi važniji blagdan.

Potrebno je organizirati zajednički odlazak na euharistijsko slavlje ili pučku pobožnost.

Preporuča se oblikovati slikovni prikaz situacije iz svakodnevnog života koji se odnosi na crkvena slavlja ili pobožnosti.

PP SŠ KV D.1.2.

Učenik opisuje stav Katoličke Crkve prema drugim religijama.

- opisuje stav Katoličke Crkve prema drugim religijama
- prepoznaje primjere međureligijskog dijaloga
- prepoznaje doprinose kršćanstva i drugih religija društvenom i kulturnom životu u Hrvatskoj i svijetu
- prepoznaje važnost prihvatanja i poštovanja pripadnika drugih religija

- prepoznaje stav Katoličke Crkve prema drugim religijama
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- stav Crkve prema drugim religijama i međureligijski dijalog
 - posebnosti kršćanstva u odnosu na druge religije
 - pozitivan doprinos religija u društvenome i kulturnom životu
 - važnost prihvatanja i poštovanja osoba koje su pripadnici drugih religija.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se korištenje vizualnom podrškom za prikaz i ponavljanje temeljnih obilježja drugih religija.

Poželjno je zapažati druge religijske zajednice u neposrednom okruženju te posjetiti nekršćansku vjersku zajednicu.

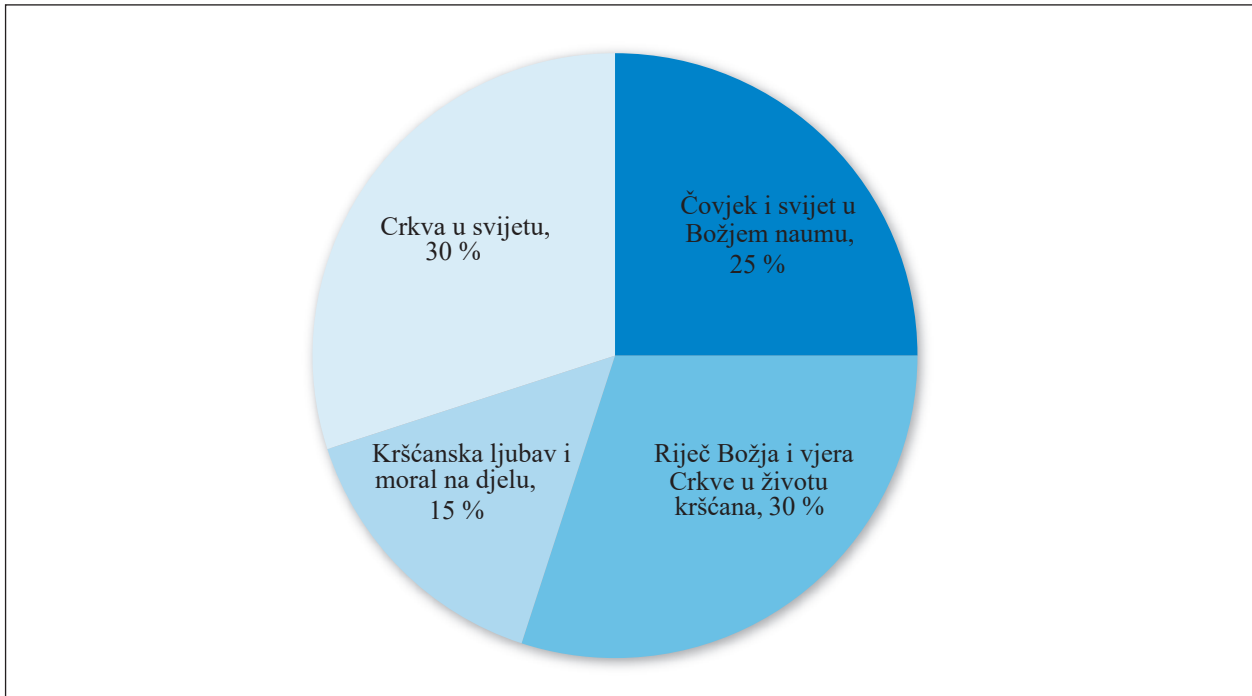
Treba se prisjetiti postoje li u učenikovu okruženju pripadnici drugih religija te vođenim razgovorom utvrditi razlike u svakodnevnom životu koje su učenici primijetili (primjerice, način odijevanja, blagdani koji se slave, hrana koja se jede / ne jede).

Poželjno je zapisivanje i crtanje pravila ponašanja, prihvatanja i uvažavanja osoba koje pripadaju drugim religijama.

Uz pomoć fotografija ili kratkih videozapisa treba naglasiti i navesti konkretne situacije u kojima pripadnici svih religija trebaju surađivati sa svrhom izgradnje općega dobra (mir u svijetu, briga za siromašne, poznate građevine).

Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja ili domena u 1. razredu srednje škole

U planiranju i programiranju ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda nastavnik može odstupiti od preporučene postotne zastupljenosti pojedinoga predmetnog područja do 10 %.

Slika 9. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom prve godine učenja i poučavanja u srednjoj školi

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu srednje škole

A. Čovjek i svijet u Božjem naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV A.2.1. Učenik opisuje novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti na temelju govora na gori– prepoznaje Isusov govor o ljubavi prema neprijateljima– opisuje osobni stav o opraštanju u odnosu na Isusovu poruku	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje novost Isusove Radosne vijesti
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti (ljubav prema neprijateljima, Bog je Dobri Otac, odnos prema grijehu i grešniku, odnos prema ženama, djeci, bolesnima)– interpretacija i aktualizacija <i>Govora na gori</i>.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se pronaći i iznijeti primjere životnih situacija koje se mogu povezati s porukom Isusova <i>Govora na gori</i> (aktualizacija Isusove poruke u suvremenom svijetu i osobnom životu uz pomoć kratkih videoisječaka, novinskih naslova, aktualnih događaja).</p> <p>Preporuča se koristiti vođenim razgovorom o opraštanju i ljubavi prema neprijateljima.</p> <p>Poželjno je izrađivanje plakata uz pomoć fotografija kojima će se prikazati kako se Isusova Radosna vijest ostvaruje i prepoznaje i danas.</p>		
PP SŠ KV A.2.2. Učenik opisuje kršćansko poimanje čovjeka kao slike Božje.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje kršćansko poimanje čovjeka kao slike Božje– prepoznaje kršćansko poimanje čovjeka kao muškarca i žene	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje kršćansko poimanje čovjeka kao slike Božje
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– kršćansko poimanje čovjeka kao slike Božje i njezin doprinos razvoju čovjeka i humanizma– kršćanska tradicija uravnoteženog razvoja svih čovjekovih dimenzija i odnosa– kršćansko poimanje čovjeka kao muškarca i žene te jednakost njihova dostojanstva.		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporuča se korištenje vizualnom podrškom u obliku crteža, fotografija, videozapisa kako bi se prikazao čovjek stvoren na sliku Božju u obliku radnji koje učenik svakodnevno izvodi (misli, ljubi, govori, stvara).</p> <p>Na temelju različitih tekstova, televizijskih emisija, reklama ili glazbenih spotova treba prepoznati neke od ustaljenih predrasude o muškarcima i ženama te druge oblike ugroze ljudskog dostojanstva i razvoja.</p> <p>Poželjno je likovno ili pisano kreativno izražavanje o kršćanskom poimanju čovjeka kao muškarca i žene (izrađivanje umne mape, postavljanje pitanja, opis muškarca/žene u kratkom sastavku).</p>		

PP SŠ KV A.2.3. Učenik na temelju biblijskih tekstova i vlastitog iskustva opisuje pojam slobode, prijateljstva i ljubavi.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje na temelju biblijskih tekstova i vlastitog iskustva pojam slobode – navodi vrijednost susreta i prijateljstva u osobnom životu – prepoznaje obilježja i razlike između zaljubljenosti i zrele ljubavi 	– prepoznaje pojam slobode, prijateljstva i ljubavi na temelju biblijskih tekstova i vlastitog iskustva
---	---	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kršćansko shvaćanje slobode u usporedbi s učenikovim iskustvima shvaćanja i doživljaja slobode
- Isus kao uzor slobode
- vrijednosti prijateljstva i ljubavi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se navođenje konkretnih primjera kojima će učenik opisati značenje slobode u vlastitom životu.

Preporuča se koristiti vođenim razgovorom utemeljenim na biblijskim primjerima mogućnosti, granica i uvjetovanosti slobode.

Potrebno je čitati biblijske tekstove koji govore o prijateljstvu (primjerice, Izr 18, 24; Izr 27, 17; Iv 15, 13 – 15) te izražavati dojmove stvaralačkim načinom (likovnim izražavanjem, pisanim izražavanjem, glazbenim izražavanjem) te se koristiti vođenim razgovorom o istinskom prijateljstvu, poznanstvu i virtualnom prijateljstvu.

Poželjno je navođenje posljedica neodgovornog ponašanja na području ljudske spolnosti i ljubavi.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV B.2.1. Učenik opisuje obilježja i poslanje Crkve.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje bitna obilježja Crkve: jedna, sveta, katolička i apostolska – prepoznaje službe i karizme u Crkvi – prepoznaje važnost sakramenta svetog reda 	– prepoznaje obilježja i poslanje Crkve

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- govor o Crkvi: obilježja Crkve, poslanje i zadaća Crkve
- službe i karizme u Crkvi
- sakrament svetog reda.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poželjno je izrađivati plakate ili letke pomoću unaprijed priređenih materijala o bitnim posredništvima Crkve (zajedništvo, slavljenje, naviještanje i svjedočenje vjere) i obilježjima Crkve (jedna, sveta, katolička i apostolska).

Preporuča se povezivanje fotografija i crteža s bitnim posredništvima Crkve (pomoću slikovnih kartica, jednostavnijih digitalnih igara i sl.).

Poželjno je korištenje vizualnom podrškom u obliku stripa, slikopriča ili isječaka iz igranih ili animiranih filmova vezanih uz sakrament svetog reda.

Preporuča se prepoznavanje i razlikovanje službi u Crkvi uz pomoć slikovnih kartica, fotografija i ponuđenih naziva.

PP SŠ KV B.2.2. Učenik opisuje Isusa Krista kao otkupitelja i spasitelja.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje poruke spasenja i otkupljenja u odabranim biblijskim tekstovima – opisuje Isusa Krista kao spasitelja i otkupitelja – prepoznaje važnost sakramenata pomirenja i bolesničkog pomazanja u životu vjernika – prepoznaje značenje pojmova raj, čistilište i pakao 	– prepoznaje Isusa Krista kao otkupitelja i spasitelja
--	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Isusovo otkupiteljsko djelo spasenja: Isusova muka, smrt i uskrsnuće odgovor su na ljudsku patnju, zlo, grijeh i smrt
- Isus Krist kao spasitelj i otkupitelj
- sakrament pomirenja
- sakrament bolesničkoga pomazanja kao Isusov odgovora na ljudsku patnju i bolest
- upoznavanje eshatoloških pojmova raja, pakla i čistilišta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poželjno je upoznavanje i prepoznavanje umjetničkih djela inspiriranih Kristovom mukom, smrću, uskrsnućem i otkupljenjem.

Preporuča se korištenje auditivnom podrškom u obliku zvučnog zapisa Biblije i slušanje prispodobe o kralju i oproštenju duga (Mt 18, 23 – 37).

Preporuča se korištenje vizualnom podrškom u obliku stripa, slikopriča ili isječaka iz igranih ili animiranih filmova vezanih uz sakrament bolesničkoga pomazanja.

Treba se koristiti sadržajno i vizualno prilagođenim biblijskim tekstom kako bi se učeniku približilo značenje pojmova raj, pakao i čistilište.

Potrebno je primjenjivanje različitih metoda rada s biblijskim tekstom i praktičnog rada s Biblijom kako bi se učenicima lakše približila poruka i aktualnost samog teksta („insert” metoda, metoda dovršavanja priče, pogađanja naslova, dramski prikaz biblijskog teksta...).

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV C.2.1. Učenik opisuje kršćansko shvaćanje morala.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje Isusa kao temelj kršćanske moralnosti – prepoznaje zlatno pravilo i zapovijedi ljubavi te navodi primjere ponašanja prema zlatnome pravilu – opisuje pojam grijeha – razlikuje laki i teški grijeh – prepoznaje savjest kao glas Božji u čovjeku 	– prepoznaje kršćansko shvaćanje morala

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Isus kao temelj kršćanskog morala
 - zlatno pravilo (Mt 7, 12)
 - zapovijedi ljubavi (Lk 10, 25 – 28)
 - pojam grijeha te vrste grijeha
 - savjest kao glas Božji u čovjeku.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se izrada plakata sa zlatnim pravilom i zapovijedima ljubavi.

Poželjno je čitanje biblijskih tekstova u kojima Isus govori o zlatnom pravilu i dvjema zapovijedima ljubavi.

Videomaterijalima treba pokazati dobre i loše postupke i njihove posljedice.

Iznošenjem primjera iz iskustva učenika mogu se pokazati situacije u kojima se prepoznaje laki grijeh i situacije u kojima se prepoznaje teški grijeh.

Čitanjem priča treba pokazati da je savjest glas Božji u čovjeku koji čovjeka opominje kada ne čini dobro.

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV D.2.1. Učenik opisuje različite kršćanske zajednice.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje različite kršćanske zajednice– navodi osnovna obilježja različitih kršćanskih zajednica– prepoznaje značenje i ulogu ekumenizma na primjeru	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje različite kršćanske zajednice

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različite kršćanske zajednice i njihova glavna obilježja
 - značenje i uloga ekumenizma.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se organiziranje susreta s predstavnicima pravoslavne ili protestantske Crkve ili posjet njihovim zajednicama.

Korištenjem različitom vizualnom podrškom (fotografije, simboli, kratki videozapisi) učenicima se mogu prikazati temeljna obilježja različitih kršćanskih zajednica.

Učeniku treba konkretnim primjerima približiti značenje pojma ekumenizam (primjerice, prikaz zajedničke molitve u ekumenskoj osmini, suradnja svih kršćanskih crkava u brizi za opće dobro).

Potrebno je koristiti se jednostavnijim digitalnim alatima kojima se igrom mogu upoznati i ponoviti osnovna obilježja različitih kršćanskih zajednica.

PP SŠ KV D.2.2. Učenik opisuje doprinos Crkve u izgradnji hrvatske i europske baštine.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje doprinos Crkve u očuvanju vjere i kulture hrvatskoga naroda– prepoznaje doprinos Crkve u stvaranju i očuvanju hrvatskoga i europskog identiteta	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje doprinos Crkve u izgradnji hrvatske baštine
---	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- doprinos Crkve u očuvanju vjere, kulture i tradicije hrvatskog naroda
 - doprinos Crkve u izgradnji i očuvanju europskog identiteta
 - upoznavanje najvažnijih događaja i osoba iz crkvenog života koje su dale velik doprinos u stvaranju, razvoju i očuvanju hrvatske i europske kulture, umjetnosti i znanosti
 - upoznavanje hrvatskih svetaca i blaženika.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Na temelju odabrane umjetničke reprodukcije treba prepoznati biblijski sadržaj.

Poželjno je slušanje i pjevanje tradicionalnih pjesama (primjerice, *Rajska Djevo*, *Kraljice Hrvata*).

Preporuča se korištenje slikovnim aplikacijama za opisivanje osoba i događaja iz crkvenoga života koje su dale veliki doprinos u stvaranju, razvoju i očuvanju hrvatske i europske kulture, umjetnosti i znanosti.

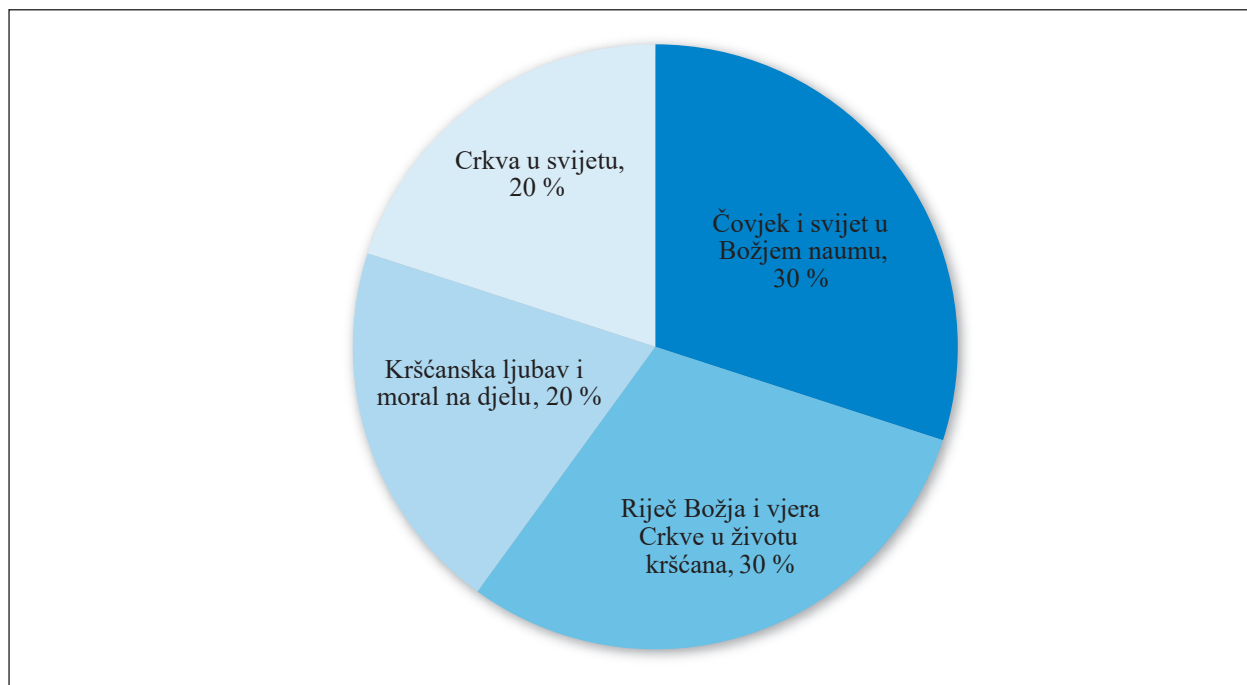
Preporuča se odabir prikladnih fotografija ili razglednica s prikazom europskih gradova i prepoznavanje sakralnih građevina (crkve/katedrale i sl.).

Poželjno je korištenje vizualnom podrškom u obliku slikopriča ili isječaka iz filmova vezanih uz živote hrvatskih svetaca i blaženika.

Treba prepoznavati osobe i događaje iz crkvenog života u svakodnevnom životu (primjerice, glagoljica na kovanicama, škole i instituti koji nose ime Ruđera Boškovića, ulice koja je ime dobila po J. J. Strossmayeru).

Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja ili domena u 2. razredu srednje škole

U planiranju i programiranju ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda nastavnik može odstupiti od preporučene postotne zastupljenosti pojedinoga predmetnog područja do 10 %.

Slika 10. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom druge godine učenja i poučavanja u srednjoj školi

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu srednje škole

A. Čovjek i svijet u Božjem naumu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV A.3.1. Učenik opisuje različite mogućnosti traženja i spoznaje Boga.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje različite mogućnosti traženja i spoznaje Boga– prepoznaje značenje pojmova ateizam i agnosticizam– prepoznaje bitna obilježja starozavjetne i novozavjetne slike o Bogu na temelju biblijskih tekstova– opisuje vlastitu predodžbu Boga	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje različite mogućnosti traženja i spoznaje Boga
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: <ul style="list-style-type: none">– različite mogućnosti traženja i spoznaje Boga– ateizam i agnosticizam– biblijska slika Boga.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se vođeni razgovor o vjeri i nevjeri u Boga temeljen na učenikovu iskustvu i doživljaju. Likovnim izražavanjem (crtanjem, slikanjem ili samo bojom) treba opisati vlastitu predodžbu o Bogu. Poželjno je koristiti se interpretacijama sadržajno i vizualno prilagođenih biblijskih tekstova koji govore o Božjim vlastitostima.		

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV B.3.1. Učenik opisuje nauk Katoličke Crkve o spolnosti, braku, obitelji i sakramentu ženidbe.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje osnovne crte nauka Katoličke Crkve o spolnosti, braku i obitelji– prepoznaje kršćansko shvaćanje odgovornoga roditeljstva– prepoznaje obveze, prava i povrede dostojanstva braka i obitelji	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nauk Katoličke Crkve o spolnosti, braku, obitelji i sakramentu ženidbe
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: <ul style="list-style-type: none">– nauk Katoličke Crkve o braku i obiteljskom životu– sakrament ženidbe.		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se vođeni razgovor o važnosti braka i obitelji danas.

Preporuča se razgovor o životu u braku i obitelji na temelju dokumentarne fotografije, isječaka iz novina i prikladnih tekstova koji tematiziraju svakodnevni obiteljski život.

Stvaralačkim izražavanjem (različitim likovnim tehnikama i materijalima) treba prikazati simbole sakramenta ženidbe.

Potrebno je izrađivanje umne mape (s unaprijed pripremljenim materijalima) o bitnim obilježjima sakramenta ženidbe.

Preporuča se čitanje, slušanje i interpretacija biblijskih tekstova:

Post 1, 76 – 29; 2, 18 – 25; 1 Kor 6,12 – 20.

Poželjno je izrađivanje plakata ili stripa s pravima i dužnostima članova obitelji.

Preporuča se izrađivanje straničnika na temu *Brak nije mrak*.

Poželjno je izrađivanje vlastite top-ljestvice glazbenih djela koja tematiziraju ljubav i brak.

PP SŠ KV B.3.2.

Učenik u Vjerovanju Crkve prepoznaje cjeloviti sadržaj vjere.

– prepoznaje važnost vjerovanja u vlastitom životu

– prepoznaje odgovore na temeljna životna pitanja u Vjerovanju Crkve

– prepoznaje suodnos vjere, molitve i sakramentalnog života

– prepoznaje Vjerovanje Crkve kao cjeloviti sadržaj vjere

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– Vjerovanje Crkve – nezaobilazno mjesto kršćanskoga susreta s Bogom, a vjera je primarno osobni stav prema tome Vjerovanju

– važnost vjere u vlastitom životu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je upoznati i ponavljati Apostolsko vjerovanje uz vizualnu podršku u obliku crteža i slika.

Preporuča se izrađivanje letka ili plakata o osobnoj vjeri.

Preporuča se čitanje prilagođenih biblijskih tekstova ili tekstova iz životopisa svetaca po izboru vjeroučitelja o utjecaju vjere na život vjernika.

Treba odabrati jedan od ponuđenih biblijskih citata ili citata jednog od svetaca koji potiču na život po vjeri te u skupini izrađivati razredne knjižice o vjeri.

Preporuča se sastaviti vlastito Vjerovanje.

Preporuča se izrađivanje digitalnoga godišnjeg kalendara ili razrednog kalendara s motivima Vjerovanja.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV C.3.1. Učenik opisuje crkveni nauk o svetosti i nepovredivosti ljudskoga života.	– navodi kršćanski stav o nepovredivosti i svetosti ljudskoga života – prepoznaje stav Katoličke Crkve o zaštiti čovjeka kao osobe od začeca do prirodne smrti – prepoznaje povrede ljudskoga života	– prepoznaje crkveni nauk o svetosti i nepovredivosti ljudskoga života
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – svetost, nepovredivost i dostojanstvo ljudskoga života.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se pročitati biblijske tekstove koji govore o svetosti i dostojanstvu ljudskog života (Izl 20, 13; Mt 5, 21 – 22). Poželjno je crtanje 10 Božjih zapovijedi (s naglaskom na petu Božju zapovijed). Tijekom čitanja članka 2258 iz Katekizma Katoličke Crkve treba prepoznati stav Katoličke Crkve o zaštiti ljudskog života od začeca do prirodne smrti. Pisanjem, izrezivanjem i slaganjem pojmova treba prepoznati među ponuđenim pojmovima one koji označuju povredu ljudskog života. Preporuča se opisivanjem navesti mogućnosti osobnoga i društvenog zauzimanja za promicanje svetosti i dostojanstva ljudskoga života.		
PP SŠ KV C.3.2. Učenik opisuje temeljne odrednice socijalnog nauka Crkve.	– prepoznaje kršćansko shvaćanje ljudskoga rada – prepoznaje značenje pojmova zvanja, zanimanja i poslanja u svjetlu Božjeg plana – prepoznaje potrebu zalaganja za opće dobro, brigu za siromašne, pravdu, solidarnost i mir u svakodnevnom životu	– prepoznaje kršćansko shvaćanje ljudskoga rada, zvanja, zanimanja i poslanja u svjetlu Božjeg plana
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – zvanje, zanimanje i ljudski rad – ključne odrednice socijalnog nauka Katoličke Crkve: zalaganja za opće dobro, briga za siromašne, pravda, solidarnost i mir.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se pregledavanje i razvrstavanje slika na kojima su prikazana različita zvanja i zanimanja. Poželjno je iznošenje različitih primjera rada te se preporuča napraviti tablicu s radom koji je koristan u društvu i onim što nije korisno društvu. Preporuča se gledanje filmova o pomaganju siromašnima i gladnima. Poželjno je izrađivanje plakata o Marijinim obrocima, Crvenom križu ili Caritasu.		

D. Crkva u svijetu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SŠ KV D.3.1. Učenik opisuje poslanje Crkve u suvremenom svijetu.	– opisuje poslanje i doprinos Crkve dobrobiti čovjeka u suvremenom društvu – prepoznaje zalaganje Crkve za socijalnu pravdu, opće dobro i brigu za siromašne u svakodnevnom životu – navodi mogućnosti vlastitog doprinosa u izgradnji pravednijega, solidarnijeg i boljeg svijeta	– prepoznaje poslanje Crkve u suvremenom svijetu
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– poslanje i doprinos Crkve dobrobiti čovjeka u suvremenom svijetu– temeljna obilježja socijalnog nauka Crkve (briga za opće dobro, socijalna pravda, solidarnost, briga za siromašne).		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Ako je moguće, treba organizirati susret s redovnicama ili redovnicima koji rade u bolnicama, dječjim vrtićima, školama, znanosti i sl.</p> <p>Preporuča se izrada knjižice dobrih djela prema obitelji ili prijateljima što se prati, bilježi i evaluira na tjednoj razini.</p> <p>Poželjno je izrađivanje plakata koji pokazuju aktivnosti pojedinaca te zajedničke aktivnosti koje doprinose dobru u zajednici u kojoj učenik živi.</p> <p>Preporuča se korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz vrednota prihvatanja i brige za siromašne u svakodnevnom životu.</p> <p>Učenik treba samovrednovati postupke prema bližnjima u skladu s mogućnostima (lista procjene, semafor dobrote, samovrednovanje uz pomoć emotikona).</p> <p>Preporuča se uključivanje u humanitarne aktivnosti u školi i u lokalnoj zajednici (primjerice, Za 1000 radosti, Marijini obroci, 72 sata bez kompromisa).</p> <p>Poželjno je organizirati posjet župnom ili biskupijskom Caritasu.</p>		
PP SŠ KV D.3.2. Učenik opisuje temeljna obilježja obitelji kao „kućne Crkve“.	– prepoznaje Nazaretsku Obitelj kao nadahnuće za nasljedovanje vrednota i uzor života suvremenih obitelji – objašnjava ulogu i važnost roditelja i obitelji u odgoju, razvoju i svakodnevnom životu – prepoznaje zadaću „kućne Crkve“ u župnoj zajednici i u društvu	– prepoznaje temeljna obilježja obitelji kao „kućne Crkve“
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none">– Nazaretska Obitelj kao nadahnuće za nasljedovanje vrednota i uzor života suvremenih obitelji– obitelj kao “kućna Crkva”.		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Na temelju biblijskih tekstova treba izraditi plakat ili likovnim stvaralaštvom prikazati Nazaretsku Obitelj.

Poželjno je prikazivanje i promatranje umjetničkih slika s motivom Nazaretske Obitelji nakon čega će učenici na različite načine (prema vlastitim mogućnostima) izraziti svoje dojmove.

Preporuča se korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz vrednota Nazaretske Obitelji koje su uzor suvremenim obiteljima.

Preporuča se igranje uloga i korištenje dramskim tehnikama kojima učenici mogu prikazati način poštovanja roditelja i drugih članova obitelji u konkretnim životnim situacijama.

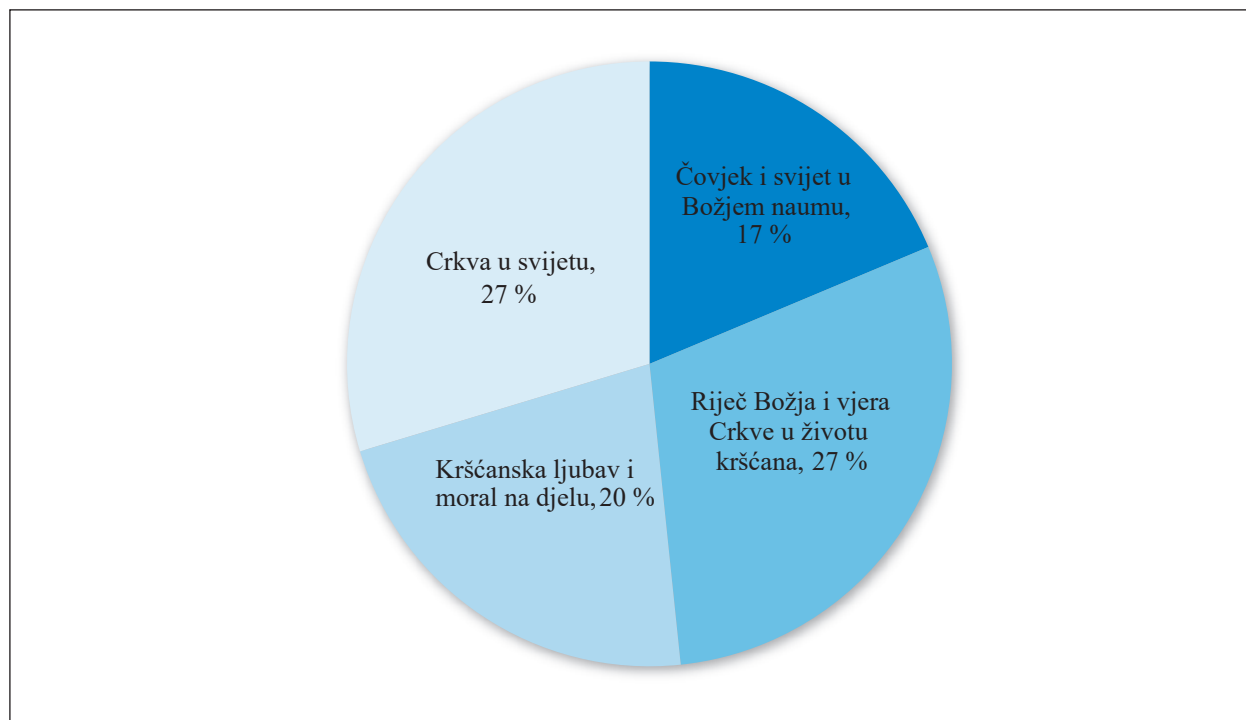
Samovrednovanje postupaka prema roditeljima i članovima obitelji treba uskladiti s mogućnostima učenika (lista procjene, semafor dobrote, samovrednovanje uz pomoć emotikona).

Preporuča se organizirati posjet župnoj zajednici u lokalnoj sredini (izvanučionična nastava).

Poželjno je organizirati zajedničke aktivnosti roditelja i učenika s predstavnicima lokalne župne zajednice.

Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja ili domena u 3. razredu srednje škole

U planiranju i programiranju ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda nastavnik može odstupiti od preporučene postotne zastupljenosti pojedinoga predmetnog područja do 10 %.

Slika 10. Struktura nastavnog predmeta Katolički vjeronauk tijekom treće godine učenja i poučavanja u srednjoj školi

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Katolički vjeronauk kao predmet ima svoju posebnost, imajući u vidu utjecaj religije, osobito kršćanstva, na razvoj opće i nacionalne kulture te općenito na konkretan život pojedinca i zajednice. U skladu s tim, vjeronaučni su sadržaji povezani s većinom nastavnih predmeta kao i međupredmetnim temama.

Interdisciplinarna isprepletenost i povezanost Katoličkoga vjeronauka s drugim odgojno-obrazovnim područjima, međupredmetnim temama i ostalim nastavnim predmetima omogućuje promicanje temeljnih kompetencija i vrijednosti kurikula, pridonosi cjelovitom odgoju učenika i razvoju drugih kompetencija, osobito njegove osobne izgradnje i razvoja, njegove individualne i društvene odgovornosti.

Katolički vjeronauk ostvaruje predmetnu povezanost s različitim nastavnim predmetima u osnovnoj i srednjoj školi. U osnovnoj školi osobito sa sadržajima Hrvatskog jezika, Prirode i društva, Prirode, Društva, Likovne kulture i Glazbene kulture, a u srednjoj školi sa svim općeobrazovnim i strukovnim predmetima ondje gdje je to moguće. Korelacija s predmetnim područjem Hrvatskog jezika vidljiva je u svim godištim školovanja u onim dijelovima koji se temelje na pisanju, govorenju, čitanju, slušanju, prepričavanju i vještina komunikacije i suradnje s drugima. Korelacija s predmetom Priroda, Društvo i Priroda i društvo u osnovnoj školi te predmetima Etika, Etika i kultura te predmetima drugih konfesionalnih vjeronauka u srednjoj školi vidljiva je u temama o pozitivnom načinu izražavanja osnovnih potreba, izražavanju stava poštovanja prema ljudima oko sebe i pravilima ponašanja u zajednici, važnosti zajednica, važnosti očuvanja okoliša te slavljenju blagdana. U Katoličkome vjeronauku vrlo je važno stvaralačko izražavanje, osobito u nižim razredima osnovne škole u gotovo svim temama. Likovno izražavanje posebno se ističe u biblijskim temama, a povezanost glazbenog izražavanja i vjeronauka ostvaruje se u pjesmi kao načinu kojim učenik izražava svoju ljubav prema Bogu. U širem smislu, unutar tema koje obuhvaćaju govor o različitim oblicima slavlja odgojno-obrazovni ishodi vjeronauka mogu se povezati i s odgojno-obrazovnim ishodima nastavnih predmeta stranih jezika u svim godištim učenja. Isto tako, korištenjem prikladnim informacijskim tehnologijama i digitalnim alatima, prikupljanjem informacija, ali i važnosti odgovornog ponašanja na internetu, može se ostvariti povezanost s nastavnim predmetom Informatika.

Tijekom učenja i poučavanja Katoličkog vjeronauka usvajaju se očekivanja svih međupredmetnih tema. U promicanju duhovne, moralne, religiozne i društvene dimenzije uočava se snažna povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj kojoj je cilj poticanje cjelovitog razvoja djece i mladih osoba. Očekivanja međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje osobito se usvajaju ishodima Katoličkoga vjeronauka i vezana su uz teme: pravila ponašanja u razredu i školi, posljedice kršenja pravila za pojedinca i cijelu zajednicu, značenje i vrijednost rada za ljudski život. Ishodima predmeta Katolički vjeronauk u kojima se posebno stavlja naglasak na odgovorno ponašanje prema stvorenom svijetu (ekologija) i konkretnije postupke čuvanja okoliša, razvijanje solidarnosti, zahvalnost i poštovanje tradicije blagdana i slavlja usvajaju se ishodi međupredmetne teme Održivi razvoj. Očekivanja međupredmetne teme Zdravlje, domene Mentalno i socijalno zdravlje, u Katoličkome vjeronauku osobito se usvajaju u ishodima koji naglašavaju razlikovanje primjerenoga od neprimjerenog ponašanja, razvoj empatije, uvažavanje različitosti, izbjegavanje sukoba i načini njihova nenasilnog rješavanja te aktivnostima koje doprinose osobnom razvoju uz prosudbu vlastitih stavova i ponašanja. Različiti pristupi poučavanja te aktivne metode učenja unutar Katoličkoga vjeronauka pridonose učenju i motivaciji te razvijanju različitih strategija učenja koje se mogu naći u međupredmetnoj temi Učiti kako učiti. Očekivanja međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije ostvaruju se korištenjem različitim digitalnim alatima kao pomoći u usvajanju ishoda Katoličkoga vjeronauka. Neki od ciljeva međupredmetne teme Poduzetništvo uključuju otvorenost za razvoj upornosti i stjecanja radnih navika i pozitivan odnos prema radu.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Katolički vjeronauk i nastavni sadržaji vjeronauka u procesu učenja i poučavanja u okviru posebnoga programa nastoje temeljno, stupnjevito i sustavno iznijeti i zrcaliti nauk Crkve i njezinu teološku sustavnost. Kriterij cjelovitosti katoličke vjere podrazumijeva istinito, vjerodostojno i sustavno prikazivanje istina kršćanske i katoličke vjere koja se usredotočuje na središnje teme, odnosno na artikuliranje i razvoj središnjih, za katoličku vjeru i vjerski odgoj, važnih sadržaja. Učenje i poučavanje Katoličkog vjeronauka u školi temelji se na prepoznavanju i razumijevanju religijskih i vjerskih pojmova i njihovu implementiranju u svakodnevni život.

Definirani odgojno-obrazovni ishodi predmeta Katolički vjeronauk usvajaju se pomoću raznovrsnih strategija, pristupa i metoda u procesima stvaralačkoga i suradničkog učenja i poučavanja. Katolički vjeronauk ima i svoju odgojno-obrazovnu i metodičku posebnost jer vjeronaučnu nastavu i školski sat promatra kao dinamičan suradnički susret osoba, susret učenika i vjeroučitelja s otajstvom Božje riječi i Božje milosti.

Pristup učenicima treba biti inkluzivan, primjeren njihovim odgojno-obrazovnim potrebama i specifičnostima svakog učenika. Uvjeti u okruženju svakoga učenika moraju odgovarati njegovim individualnim snagama, interesima i potrebama u učenju. Njihove su potrebe oblikovane sposobnostima i osobinama, osobnim iskustvom, prethodno stečenim kompetencijama, navikama, interesima, ciljevima, kao i širim socijalnim i kulturnim okruženjem.

Tijekom prvih dvaju razreda u spoznavanju sadržaja Katoličkog vjeronauka prevladava utvrđivanje, izlaganje i jednostavno evidentiranje činjenica uočenih promatranjem, a u ostalim razredima pozornost se usmjerava na otkrivanje međusobnih povezanosti vjerskih sadržaja i iskustava iz svakodnevnog života te se postupno prelazi na uopćavanje onoga što se promatralo.

Vjeroučitelj na temelju inicijalne procjene, s obzirom na heterogenost skupine, izrađuje za svakog učenika individualizirani kurikulum kojim planira usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Katolički vjeronauk, sadržaje, strategije učenja i poučavanja (metode i oblike rada, nastavna sredstva i pomagala) te vrednovanje postignuća učenika uz povratne informacije. Okosnica izrade individualiziranog kurikula učenikove su jake strane i razrađene strategije. Iznimno je bitna i suradnja s roditeljima te njihovo uključivanje u sve faze izrade, provedbe i evaluacije individualiziranog kurikula kako bi se znanja i vještine uvježbavali i prakticirali u obiteljskoj sredini.

Učenici se u procesima religioznoga učenja i poučavanja shvaćaju kao individualne osobe, ali u zajednici s drugima. Zbog toga vjeronauk u školi reflektira njihova temeljna iskustva, konkretnu životnu stvarnost te njihove potrebe i interese. Polazi se od iskustva vjere koju učenik ima, primjerice, neki od njih se po prvi put susreću s vjerskim sadržajima na nastavi Katoličkog vjeronauka. Važan je poticaj na prakticiranje vjere u vlastitoj obiteljskoj i crkvenoj zajednici.

Aktivnosti koje najbolje pomažu usvajanju odgojno-obrazovnih ishoda su one kojima je učenik u središtu. One trebaju biti raznovrsne i primjerene učenikovim mogućnostima, ali i svrsishodno odabrane, tj. vođene definiranim odgojno-obrazovnim ishodima predmeta. Važno je započeti učinkovitom motivacijom, koja polazi od iskustva i interesa učenika.

U procesu usvajanja ishoda Katoličkog vjeronauka potrebno je staviti naglasak na aktivnost učenika u čemu veliku ulogu imaju različite metode i pristupi učenju. To se može postići na različite načine: demonstracijom pokreta (primjerice, temeljne molitve), pjesmom, igrom, stvaralačkim izražavanjem različitim metodama, doživljavanjem predmeta različitim osjetilima, korištenjem digitalnim alatima itd. Preporuča se uporaba vizualnog rasporeda aktivnosti jer raspored i predvidljivost trajanja aktivnosti učenicima daje osjećaj sigurnosti i omogućuje motiviranost učenika.

Uloga vjeroučitelja poticanje je i razvoj kompetencija za život, osobito stavljajući naglasak na socioemocionalne vještine jer je u središtu Katoličkog vjeronauka odgojna dimenzija. Razvoj ključnih kompetencija kao što su svijest o sebi (prepoznavanja i razumijevanja vlastitih osjećaja, interesa, prednosti i snaga te ostalih važnih osobina), samoregulacija (vještina upravljanja emocijama, motivacijom i vlastitim ponašanjem), socijalna svijest (sagledavanje perspektive druge osobe te sposobnost suosjećanja s drugima, prepoznavanje

te poštovanje različitosti) te socijalne vještine, posebno su zastupljene u kurikulu Katoličkog vjeronauka. Učenike treba poučavati različitim strategijama ponašanja koja vode samoregulaciji i koje treba primjenjivati u svakodnevnom životu. Kako bi učenik razvio te strategije, potrebno je sustavno uvježbavanje vještina, korak po korak, učenje po modelu, poticanje učenika da sami prate i uočavaju svoj napredak i ustrajnost. Važno je povremeno ih pohvaliti, ne samo za usvojeni ishod, već osobito za ustrajnost i napredak te za uočena pozitivna ponašanja.

Vjeronaučne metode pri radu s učenicima s teškoćama potrebno je pažljivo odabrati te prilagoditi mogućnostima i potrebama učenika. U usvajanju vjerskih pojmova preporuča se korištenje predmetima iz neposredne stvarnosti pri čemu se polazi od unaprijed osmišljenoga i ciljano usmjerenog promatranja određenog predmeta, a zatim se pojašnjava njegova uporaba i/ili značenje. U usvajanju sadržaja koristi se stupnjevitim potkrepljenjem, polazeći od neposredne stvarnosti preko slike do značenja i poruke.

U procesu usvajanja vjeronaučnih sadržaja, važno je naglasiti stupnjevitost u učenju (postupno proširivanje sadržaja i usvajanje novih pojmova), rad u kraćim vremenskim intervalima s čestim ponavljanjima, češćim provjeravanjem razumijevanja te čestom izmjenom aktivnosti radi zadržavanja pažnje i koncentracije. Nadogradnja nastavnih sadržaja uključuje ponavljanje naučenih sadržaja i povezivanje pojmova s primjerima iz života kako bi se njima učenik uspješno koristio u svakodnevnom životu.

Jedan od temeljnih oblika priopćavanja vjere jest pripovijedanje. U Crkvi, kao zajednici i spomen-znaku pripovijedanja, takav oblik živi i danas. Vjeroučitelji pripovjedačkim načinima poučavanja podržavaju kreativan pristup učenju. Pripovjedački način poučavanja u radu s učenicima s teškoćama koji se školuju po posebnom programu potrebno je popratiti primjerenim i razrađenim strategijama podrške kako bi učenicima vizualizirali sadržaj pročitana. Također je potrebno obratiti pažnju na opseg i sadržaj teksta koji se pripovijeda kako bi učenicima bio dovoljno razumljiv, reducirati složenost sadržaja koji se čita, gleda, sluša (dužina teksta, jezično pojmovna struktura rečenice, broj činjenica), poduprijeti pripovijedanje vizualnom podrškom u obliku slika, ilustracija, slikopriča ili animiranih filmova uz pomoć kojih će učenici lakše pratiti slijed događaja o kojem govori tekst. Posebnu pažnju treba posvetiti razumijevanju uputa.

Osim različitih sadržajnih prilagodbi u cilju individualizacije učenicima s teškoćama u razvoju potrebni su često i primjereni didaktički materijali i određena pomagala.

Polazna su točka neposredna iskustva učenika i svakodnevne životne situacije koje učenik promatra u svjetlu vjere. To može biti bilo koji predmet/situacija iz neposredne blizine koja ima veze s nastavnim sadržajem i koju učenik može uživo vidjeti, doživjeti, promatrati i proučiti, ali isto tako to su i izvanučionične aktivnosti (šetnje, posjeti, izleti...) koje omogućuju učenicima stjecanje znanja u realnim životnim situacijama i iskustvima. Vjeroučitelj najbolje zna koje mogućnosti mu pruža sredina u kojoj se škola nalazi te kako najbolje može iskoristiti te mogućnosti u sklopu poučavanja.

Kada je nedostupna, izvornu je stvarnost potrebno nadomjestiti nastavnim sredstvima, (videozapisima, prezentacijama, slikovnim aplikacijama, udžbenicima, radnim listovima i slično) koja u pravilu trebaju biti vrlo jednostavna, bez suvišnih detalja i prilagođena perceptivno-motoričkim i spoznajnim sposobnostima učenika.

Preporuča se primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije u procesu učenja i poučavanja, kako bi sadržaje učinili dostupnim i razumljivim svim učenicima. Informacijsko-komunikacijske tehnologije specifične su zbog svojih mogućnosti jednostavne i brze prilagodbe različitih edukacijskih sadržaja. Njihova prednost očituje se u ubrzavanju izrade prilagođenih nastavnih materijala, ali se ne smije zanemariti razdoblje koje je potrebno da bi se vjeroučitelji i učenici s teškoćama u razvoju prilagodili novim nastavnim sredstvima.

Vjeroučitelj osmišljava odgojno-obrazovni proces i ima autonomiju u izboru, pripremi, izradi i prilagodbi izvora znanja i materijala za učenje i poučavanje.

Okružje poticajno za učenje, koje je podržavajuće i ugodno, posebno je važno za poučavanje Katoličkog vjeronauka. U okružju u kojem se odvija učenje i poučavanje učenik je izložen brojnim informacijama koje prima putem različitih osjetnih sustava, stoga treba primjenjivati načela prilagodbe okružja u skladu s učeničkim senzornim potrebama.

Potrebno je kombinirati različite oblike rada – frontalni rad, individualni rad, rad u paru i rad u grupi, kako bi se iskoristile mogućnosti i potencijal svakog učenika. Suradničko učenje važno je radi razvijanja kulture komuniciranja i izgrađivanja odnosa suradnje i poštovanja s drugim učenicima te ga treba prakticirati što češće.

U središtu procesa učenja i poučavanja uvijek treba biti učenik, njegov razvoj i dobrobit, stvaranje pozitivnoga razrednog ozračja, poticanje na međusobno poštovanje i primjerene oblike ponašanja i kulturnog op-hođenja prema drugima te pružanje podrške razvoju odgovornoga ponašanja u skladu s kršćanskim vred-notama u svakodnevnom životu.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda Katoličkog vjeronauka temelji se na cjelovitom pristupu praćenja napredovanja i poticanja individualnoga razvoja svakoga učenika u skladu s njegovim sposobnostima, interesima i potrebama. Planira se istodobno kad i ishodi na razini aktivnosti. Na temelju toga učitelj osmišljava aktivnosti za njihovo usvajanje uvažavajući mogućnosti učenika i strategije podrške koje su dio individualiziranog kurikula. Osnovna svrha vrednovanja je unaprjeđivanje učenja i razvoja učenika te osnaživanje njegovih interesa za vjerske sadržaje.

Za prikupljanje informacija o učenikovu učenju i njegovim postignućima primjenjuju se različiti pristupi vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga, koji se međusobno razlikuju s obzirom na svrhu primjene, interpretaciju i korištenje prikupljenim informacijama.

Vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje potrebno je provoditi redovito tijekom procesa učenja i poučavanja sukladno mogućnostima i potrebama svakog učenika, koristeći se primjerenim i razrađenim strategijama podrške i kombinirajući različite metode vrednovanja učenika.

Vrednovanje za učenje podrazumijeva praćenje napretka učenika, pri čemu je važno dati redovitu povratnu informaciju samom učeniku i roditelju o postignutome uspjehu učenika u odnosu na ishode u nastavnom predmetu Katolički vjeronauk. Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom već kvalitativnom povratnom informacijom o procesu učenja i usmjereno je na napredak učenika koji je ostvario u određenom vremen-skom razdoblju. Osim što treba biti redovita i pravodobna, povratna informacija treba biti dovoljno detaljna i konkretna. U povratnoj informaciji treba istaknuti što je dobro učinjeno i navesti što treba poboljšati te predložiti strategije za napredovanje. U vrednovanju za učenje može se koristiti: izlaznim karticama, postavljanjem pitanja radi provjere razumijevanja, kvizovima, grafičkim organizatorima, radnim listićima koji su sadržajno i vizualno prilagođeni učeniku, anegdotskim zapisima i sl. Vrednovanje za učenje potrebno je temeljiti na jakim stranama učenika te praćenjem što učenik radi dobro, kako to radi, ima li neke preferen-cije u načinima kako radi, koje se vještine, aktivnosti i procesi čine djelotvornima. Vrednovanje za učenje važno je i stoga što predstavlja povratnu informaciju učitelju radi unaprjeđenja procesa poučavanja.

Vrednovanje kao učenje temelji se na metodama samovrednovanja te vršnjačkog vrednovanja. Aktivnim uključivanjem učenika u proces vrednovanja, uz podršku učitelja, potiče se učenike da promišljaju o svojem učenju i na razvoj samostalnosti. Učeniku je u procesu vrednovanja kao učenja potrebna po-drška i redovita provjera razumijevanja uputa. Na početku će u proces vrednovanja kao učenja biti uklju-čen vjeroučitelj, a postupno će se raditi na smanjivanju podrške u razrednom odjelu kako bi vrednovanje kao učenje bilo funkcionalno i usmjereno na osamostaljivanje učenika. U vrednovanju kao učenju preporu-ča se koristiti: listama procjene, rubrikama koje su kratke, jednostavne te sadržajno i vizualno prilagođene učeniku, dogovorenim znakovima i sl.

Vrednovanje naučenoga provodi se po završetku procesa učenja i poučavanja radi procjene usvojenosti od-gojno-obrazovnih ishoda Katoličkog vjeronauka. Primjenjuje se za redovito izvješćivanje učenika i roditelja o postignutim rezultatima, a iskazuje se objektivnim ocjenjivanjem, uvažavajući učenikove jake strane, spo-sobnosti i potrebe za podrškom. Postignuća učenika vrednuju se brojčanom ocjenom, pri čemu se zadržava

ljestvica školskih ocjena od pet stupnjeva (nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4, odličan – 5), osim u prvom polugodištu prvog razreda osnovne škole kada se provodi samo formativno vrednovanje.

Vrednovanje je kriterijsko, što podrazumijeva unaprijed definirane kriterije razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulumom Katoličkog vjeronauka, uvažavajući osobitosti i mogućnosti svakog učenika. Učenicima kriteriji na temelju kojih ih se vrednuje trebaju biti predstavljeni unaprijed, prije provedbe aktivnosti i na njima razumljiv način. Usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda jednog učenika procjenjuje se u odnosu na definirane kriterije, a ne usporedbom s ostalim učenicima. Vrednovanje je potrebno prilagoditi razvojnoj dobi i sposobnostima učenika, a to se odnosi na prilagodbu samog procesa vrednovanja, prilagodbu materijala i sredstava te prilagodbu metoda vrednovanja. Prilagodba procesa vrednovanja uključuje prilagodbu vremenskog okvira uz mogućnost kraćih odmora. Postavljanje jednostavnih pitanja uz slikovnu podršku, reduciranje pitanja po opsegu (broj zadataka), stupnjevitost zadataka (lakši – teži – lakši) odnose se na prilagodbe materijala i sredstava u procesu vrednovanja. Učenike treba upoznati sa svim postupcima u vrednovanju: uputama u zadatku, metodama te kriterijima vrednovanja. Jasan zadatak podrazumijeva precizne, nedvosmislene upute, iste ili vrlo slične onima s kojima su se učenici već susretali u nastavnom procesu. Pri razgovoru i postavljanju pitanja vrlo je važno uvjeriti se da je komunikacijski kanal dvosmjernan, da su učeniku dovoljno razumljive upute i sadržaj pitanja. U komunikaciji (verbalan/neverbalan) neophodno je koristiti se potrebnim strategijama podrške kako bi se povećala razina razumijevanja upute i kako bi se dobila učenikova povratna informacija. U odabiru metoda vrednovanja potrebno je odabrati metodu koja najbolje odgovara mogućnostima učenika (primjerice, pisano ili usmeno) te napraviti prilagodbe u načinima stvaralačkog izražavanja. Posebnu pažnju u vrednovanju učenika s teškoćama potrebno je usmjeriti na učenikov trud i napredak u usvajanju primjerenih obrazaca ponašanja te paziti da vrednovanje ne bude vezano uz učenikove teškoće.

Sljedeći su elementi vrednovanja u nastavnom predmetu Katolički vjeronauk:

- znanje
- stvaralaštvo i komunikacija.

Unutar elementa Znanje vrednuje se usvojenost temeljnih činjenica i pojmova definiranih odgojno-obrazovnim ishodima koje je učenik usvojio na različitim kognitivnim razinama.

U elementu Stvaralaštvo i komunikacija vrednuju se različite vrste stvaralaštva kao što su različite stvaralačke aktivnosti (usmeno, pisano, likovno, glazbeno, scensko...) koje uključuju i istraživačke vještine i vještine međusobne suradnje i komunikacije. Tako se uvažavaju, podržavaju i razvijaju različite individualne i socijalne sposobnosti svakoga pojedinog učenika, njegove jake strane i najbolje što pojedini učenik može postići te se ujedno potiče interdisciplinarnost i korelacija s drugim nastavnim predmetima. Ovaj element obuhvaća odgojnu dimenziju predmeta Katolički vjeronauk, stoga je vrlo važno praćenje i vrednovanje odgojnih dimenzija ishoda i postignuća učenika.

Uz brojčane ocjene u Katoličkom vjeronauku jednako je važan dio vrednovanja i opisno praćenje bilješkama kojim učitelj redovito prati napredovanje učenika. Opisnim praćenjem prati se razvijanje navika, vrijednosti i stavova te pozitivan odnos prema sebi, drugima i Bogu. Stoga pojedini definirani ishodi nisu mjerljivi kao konačan rezultat, ali su jednako važni i vrednujemo ih u procesu učenja prateći sudjelovanje učenika u različitim svakodnevnim aktivnostima. Zaključna se ocjena izriče brojkom i riječi, jednakom ljestvicom kao i kod sumativnog vrednovanja. U zaključnoj ocjeni jednak udio čine ocjene iz obaju elemenata vrednovanja, ali treba uzeti u obzir i opisno praćenje. Zaključna ocjena na kraju svakoga razreda treba odgovarati usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda svakog učenika, definiranih kurikulumom Katoličkog vjeronauka, ali ne mora biti jednaka aritmetičkoj sredini pojedinačnih ocjena.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA PRAVOSLAVNI VJERONAUKE

A. Svrha i opis predmeta

Svrha poučavanja Pravoslavnog vjeronauka u odgojno-obrazovnom sustavu jest pružiti cjeloviti pogled na svijet i život u duhu pravoslavne predaje i iskustva vjere. Čovjek je ličnost i biće zajednice te može postojati samo u odnosu s drugom ličnošću. Kvaliteta te zajednice opisuje se pojmovima slobode i ljubavi. Bogoslovna podloga Pravoslavnog vjeronauka, odnosno vjerskoga odgoja i obrazovanja, jest poučavanje o Bogu kao Svetoj Trojici. Bog je Otac, Sin i Sveti Duh, zajednica ličnosti koja se zasniva na ljubavi. Zajednica Boga i čovjeka ostvaruje se u svetoj liturgiji, zajedničkom djelu svih članova Crkve koji postaju vječno jedinstvo u ljubavi. Pravoslavni vjeronauk osmišljen je kao liturgijska kateheza čija se svrha djelovanja ne ostvaruje samo u školi, nego se nastavlja u svijetu i konkretnom životu. Ta se svrha može ostvariti tako da objektivno i sustavno potiče učenika da u svojem načinu života živi znanje koje dobiva u školi. Takav odgojno-obrazovni razvoj omogućuje da se odnos ljubavi ostvaruje slobodno i sa svakom ličnošću.

Postojanje Crkve ogleda se u euharistiji i kršćani su doživljavali sebe kao Crkvu u liturgijskom događaju prinošenja darova Bogu. Crkva je, prije svega, eshatološka zajednica, a to znači da se u povijesti prikazuje onakvom kakva će biti. To je osnova njezina identiteta, ne u onome što jest sada, nego u onome što će biti u „budućem vijeku“. Crkva se u svijetu prikazuje kao konkretna liturgijska zajednica, odnosno Tijelo Kristovo, što podrazumijeva zajednicu mnogih u Kristu. Liturgija je ikona kraljevstva Božjeg na zemlji i tko god krštenjem uđe u Crkvu, ulazi u buduće kraljevstvo Božje. Pravoslavni vjeronauk, temeljen na vrijednostima i načelima istine i ljubavi koji proizlaze iz liturgije kao istinskoga – vječnog načina postojanja svijeta i čovjeka, sastoji se u produbljivanju spoznajnog o vjeri, doživljajnog u vjeri i djelatnog iz vjere. Takve vrijednosti i načela usklađuju se sa zajedničkim društveno-kulturnim vrijednostima i dugoročnim odgojno-obrazovnim ciljevima.

U odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske Pravoslavni vjeronauk temelji se na empatiji, odgovornosti prema zajedničkomu društvenom dobru, prirodi, radu, sebi i drugima, čuvajući i poštujući ličnost svakog učenika. Kao dio društveno-humanističkoga područja pridonosi izgradnji osobnoga, kulturnog i vjerskog identiteta učenika koji ostvaruje vlastite potencijale, razumije sebe, druge, zajednicu, svijet i njihove odnose te ga potiče na rad i cjeloživotno učenje.

Pravoslavni vjeronauk u javnim srednjim strukovnim školama izborni je nastavni predmet i obvezan za one učenike koji ga izaberu te se izvodi dva sata tjedno u okviru redovne nastave, pod jednakim uvjetima kao i ostali obvezni nastavni predmeti u školi.

U kurikulnim i s njima povezanim dokumentima nastavni predmet Pravoslavni vjeronauk označava se korištenjem dvoslovne kratice PV.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta

Pravoslavnom vjeronaukom u srednjoškolskom strukovnom odgoju i obrazovanju učenik:

- razvija svoj osobni vjerski identitet kao aktivni član liturgijske zajednice
- ostvaruje se i razvija kao cjelovita ličnost u zajednici slobode i ljubavi s ostalim članovima Crkve i društva u kojem živi. Pronalazi i gradi smisao svojega života, preuzima odgovornost za svijet oko sebe i stječe iskustvo potrebno radi aktualizacije smisla života.
- gradi lični odnos sa svetotrojičnim Bogom i drugim ljudima zasnovan na ljubavi i slobodi. Istodobno se osposobljava za postavljanje pitanja o cjelini i najdubljem smislu postojanja svijeta i čovjeka, o životu i smrti, slobodi te zauzima stajalište utemeljeno u iskustvu pravoslavne vjere. Osposobljava se za život u zajednici, za komunikaciju, suradnju i dijalog. Osvješćuje važnost individualnih i kolektivnih inicijativa za nadilaženje različitih socijalnih problema. Shvaća, prihvaća i poštuje različitost kultura s njihovim posebnostima.
- upoznaje se s crkvenom umjetnošću i drugim oblicima stvaralaštva koji proizlaze iz pravoslavnog iskustva vjere. Proučava odnos između stvaralaštva i podvižničkog etosa Crkve, a kreativnost sagledava i razvija kao izraz čovjekove bogolikosti.
- prepoznaje Objavu i prisutnost u svijetu putem Krista kao Bogočovjeka koji je nositelj ikonije spašenja tvorevine. Upoznaje Božju objavu putem Svetog pisma i svete predaje.

C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

Učenje i poučavanje Pravoslavnoga vjeronauka temelji se na pet koncepata: A. Liturgija, B. Crkva, C. Bogoslovlje i život, D. Podvig i umjetnost i E. Objava. Ovo su ključni pojmovi i staze pravoslavne teologije koje cilj ostvaruju u ličnom i zajedničkom liturgijskom slavlju trojičnoga Boga i čovjeka. Koncepti su određeni pojmovima širega sadržaja zato što pravoslavni svjetonazor ne vidi čovjeka kao individuu, nego kao slobodnu ličnost okrenutu prema Bogu i drugom čovjeku u kontekstu zajedničkog postojanja. U tom je smislu svaki koncept djelomično sadržan u drugima i u skladu s tim uvjetovan njima prema načelu komplementarnosti. U usvajanju odgojno-obrazovnih ishoda unutar pojedinog koncepta također je nedvojbeno njihova međusobna ovisnost. Liturgija je tako temeljni izraz zajedništva: Crkve, praktičnoga kršćanstva, vidljivoga ikoničnog prostora, primijenjenog bogoslovlja, stvarnog čina susreta s drugima i doksologije Objave.

Takva konceptualizacija nudi razvoj teorijske i praktične dimenzije učenja i poučavanja vjeronauka potičući kritičko razmišljanje o vjerskim, etičkim i socijalnim pitanjima današnjice te zauzimanje stajališta prema njima. Njihova je glavna uloga oblikovanje ličnosti koja odnose gradi na kršćanskim vrijednostima. Ličnost je dio vremena i prostora u kojemu živi i pronalazi aktualizirane poveznice u svakom od koncepata. Kontinuirana tematska razrada sadržaja koncepata razvija učenika kao ličnost koja je aktivni dionik zajednice koja teži eshatološkom ispunjenju povijesti u kraljevstvu Božjemu. Poučavanje i usvajanje sadržaja svakog od predviđenih koncepata utemeljuje i razvija pravoslavni liturgijski identitet ličnosti te jasniju introspekciju, samorazumijevanje i razumijevanje drugih. Liturgija je vječni vremensko-prostorni kontinuum zajedništva, a koncepti Pravoslavnoga vjeronauka u školi kao odgojno-obrazovnoj ustanovi produljuju i šire liturgijsko zajedništvo ličnosti i na druga životna područja.

Pravoslavni vjeronauk tim konceptima razvija slobodu i stvaralaštvo kao glavne značajke koje je Bog Tvorac podario čovjeku kao svojoj ikoni. Stvaranje je izraz slobode ljudskoga duha. Pravoslavno stvaralaštvo nije dio samoga umjetničkog izražavanja, nego uspostavljanje ličnoga odnosa s Bogom, drugim ljudima i prirodom. Razvoj stvaralaštva omogućuje rasterećenje od strogog idealističko-kognitivnog pristupa te tako stvara raznovrsnije sklonosti kod učenika.

Koncepti su zamišljeni tako da omogućuju da učenje i poučavanje ne bude isključivo linearno, nego linear-no-ciklično kako bi se pojedine teme naglasile i sistematizirale. Istodobno učenicu omogućuju izbornost i samostalni pristup izučavanju pojedinih tema teotvaraju prostor mogućim modalnostima korelacije nastavnih sadržaja srodnih predmeta, naročito onih društveno-humanističkoga područja. Tako se sasvim izbjegava da se predviđene svetopisamske, svetotajinske, asketske, etičke ili kulturološke teme izučavaju izolirano od života Crkve.

a) Liturgija

Učenik razumije da središnje mjesto u životu pravoslavnog kršćanina zauzima liturgija koja je predokus kraljevstva Božjega i bit pravoslavnog identiteta. Razvija svijest o pripadnosti liturgijskoj zajednici i potaknut je na aktivno dioništvo u Crkvi kao Tijelu Kristovu u kojemu mnogi postaju jedno. Spoznaje da su euharistijski (liturgijski) darovi cjelokupna tvorevina koja preko nas, sjedinjena s Bogom, zadobiva vječno postojanje. Učenik u liturgiji identificira kristocentričnu objavu Crkve i istodobno objavu Krista u vidljivoj Kristovoj ikoni – episkopu, oko kojega se okupljaju ostale liturgijske službe, svećenici, đakoni i narod Božji – te upoznaje ikoničnost liturgijskih radnji i službi.

Učenik prosuđuje da kršćanske ideje poput ličnosti, slobode, ljubavi, jednakosti, zajedništva i odgovornosti dobivaju istinski smisao u liturgiji. Kao dionik liturgije u svijet nosi etos autentične pravoslavne duhovnosti.

Najviši je cilj Pravoslavnog vjeronauka u liturgijskome zajedništvu, stoga je liturgija kao koncept istodobno izvor i ušće za sve ostale koncepte.

b) Crkva

Učenik razumije da je Crkva narod Božji sabran na jednome mjestu oko jedne konkretne ličnosti, episkopa u euharistiji.

Izvodi zaključak da u Crkvi nitko ne može postojati sâm za sebe, bez zajednice s drugim, i da ona postoji radi spasenja cjelokupne tvorevine. Spoznaje da je liturgijsko postojanje Crkve, služba i odnos koji u liturgiji čovjek kao ličnost ima prema Bogu, drugom čovjeku i prirodi osnova njezina istinskoga i besmrtnog postojanja. Liturgijsko iskustvo, kao iskustvo Crkve koje učenik živi i iz kojega dobiva svoj identitet, mjerilo je istine, zato se može i logički definirati radi primjene u raznim vremenima te kao odgovor na razne životne probleme.

U ovome vjeronaučnom konceptu svi ostali koncepti Pravoslavnog vjeronauka ostvaruju djelatnu funkciju. Njezin je krajnji ishod učenik kao neponovljiva ličnost – biće zajednice i aktivni član Crkve kao Tijela Kristova – zajednice mnogih u Kristu.

c) Bogoslovlje i život

Učenik razumije da je bogoslovlje nasljeđe cijele Crkve i da je razrađeno njezinim sabornim razumom. Zasnovano je na Svetome pismu i crkvenom iskustvu svete predaje, a neosporne su istine opće vjere obvezne za kršćane.

Učenik prepoznaje da je bogoslovlje doživljeno i potvrđeno u liturgiji, u iskustvu prisutnosti Boga u Kristu. Bogoslovlje otkriva Istinu, upućuje na Put i vodi čovjeka prema dioništvu u istinskom Životu, u jedinstvu s Bogom i drugim ljudima. Uočava da je ličnost utjelovljene Riječi (Logosa) objava Istine i Života: „Ja sam put i istina i život“ (Jn 14, 6).

Učenik zaključuje da bogoslovlje nije spomenik kršćanske starine, nego da zahtijeva živo zamjećivanje i komentar suvremenoga čovjeka i njegova životnog iskustva.

Razumije da se bogoslovlje suočava s temeljnim egzistencijalnim problemima čovjeka svake epohe – traganja za slobodom, za ljubavlju, za nadilaženjem smrti – i ne ostaje inertno pred pitanjima koja nameću suvremeni društveni problemi, suvremena tehnologija, umjetnost i kultura.

d) Podvig i umjetnost

Učenik razumije da kršćanski podvig gradi Crkvu kao liturgijsku zajednicu mnogih oko Krista i u Kristu. Podvig je odricanje sebe, svoje individualnosti i ostvarenje sebe u zajednici s drugim čovjekom, prirodom i Bogom prinošenjem tvorevine Bogu, čuvajući pri tome različitosti.

Učenik prepoznaje da je cjelokupna ikoničnost pravoslavne crkvene umjetnosti usmjerena na predstavljanje konkretnoga događaja i načina čovjekova postojanja u budućem vijeku – eshatonu, a ne samo na prisjećanje o onome što je bilo.

Učenik doživljava ikone, glazbu, živote svetih kao umjetnička djela i svjedočanstva Crkve, čovjekove vjere i podviga (ljubavi) u svetosti života. Tako se, zapravo, svijetu predstavlja konkretni odnos ljubavi prema drugom čovjeku, prirodi i Bogu.

Svrha je poučavanja ovoga koncepta poticati učenika da teži liturgijskom rastu u vjeri i ljubavi osobnim podvigom i stvaralaštvom te aktivno živi i doživljava svoj život iz perspektive liturgije kao predokusa kraljevstva Božjega.

e) Objava

Učenik prepoznaje Boga kao sveprisutnog, koji se od početka vijeka javljao ljudima kako bi objavio istine koje su potrebne za spasenje, pozivajući nas u zajednicu. Razumije da izvor te Objave nalazimo u Svetome pismu, u kojemu je u Starome i Novom zavjetu opisana povijest spasenja.

Upoznaje osobite ličnosti Svetog pisma koje su izabrane od Boga, a koje su primale i bogoduhom dalje predavale Njegovu Objavu u kojoj je objavljivao svoju blagu volju i providnost o svijetu.

Učenik shvaća puninu Objave u utjelovljenom Sinu Božjemu, Isusu Kristu, razumije da samo putem Njega potpuno možemo ostvariti zajednicu s Bogom u svetoj liturgiji, koja je predokus kraljevstva nebeskoga.

Učenik upoznaje i Božju riječ koja nije zapisana – sveto predanje koje se čuva u Crkvi, prepoznaje ga kao neodvojivog od Svetoga pisma. Razumije da se Sveto pismo i sveto predanje međusobno nadopunjuju i jednak su izvor vjere i istinitosti učenja.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

U tablicama su odgojno-obrazovni ishodi učenja i poučavanja Pravoslavnoga vjeronauka označeni dvoslovnom kraticom PV, zatim oznakom domene, primjerice A, te brojčanom oznakom ishoda unutar određene domene.

U tablicama se nalazi opis razine „dobar” usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, a detaljan opis svih četiriju razina: zadovoljavajuća, dobra, vrlo dobra i iznimna nalazi se u metodičkom priručniku.

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu srednje škole

A. Liturgija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV A.1.1. Učenik objašnjava zašto je postojanje u liturgijskoj zajednici način kršćanskoga postojanja i djelovanja te djeluje kao član liturgijske i parohijske zajednice.	<ul style="list-style-type: none">– objašnjava čovjekovu potrebu za postojanjem u zajednici i načinima za usvajanje zajednice– određuje kršćanski identitet kao pripadnost konkretnoj liturgijskoj zajednici– prepoznaje svoje mjesto u parohiji kao lokalnoj zajednici i u skladu s tim prisustvuje liturgijskim okupljanjima– razgovara o odvajanju kršćanina od zajednice	<ul style="list-style-type: none">– objašnjava da je način kršćanskoga postojanja i djelovanja postojanje u liturgijskoj zajednici– želi se uključiti u život parohijske zajednice

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– liturgijska zajednica i kršćanski identitet.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Raspravu o tome što se događa ako se kršćanin odvoji od konkretne liturgijske zajednice treba usmjeravati na zaključak da on ne može postojati mimo zajednice Crkve koja se pojavljuje u liturgiji. Učenik razgovara o izreci: „Jedan kršćanin – nijedan kršćanin.”

Učenike treba upućivati i na primjere monaha podvižnika i drugih svjedoka vjere koji su ispunjenje svojeg puta pronašli u sjedinjenju s Bogom u liturgiji. Preporuča se činiti to na temelju liturgijskih tekstova i konkretnih primjera.

B. Crkva

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV B.1.1. Učenik prepričava povijest nastanka Crkve Kristove.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje prvu kršćansku Crkvu kao tajno okupljanje kršćana radi lomljenja kruha– navodi kako su prvi kršćani imali Crkvu iako nisu imali hramove– razlikuje Crkvu kao euharistijsku zajednicu od hrama kao mjesta u kojem se vrši bogoslužje	<ul style="list-style-type: none">– u kratkim crtama prepričava povijest nastanka Crkve

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– kršćanstvo – Crkva kao zajednica; pripadnost Crkvi i parohijski život Crkve.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenike treba upućivati na sudjelovanje u parohijskom životu Crkve.

C. Bogoslovlje i život

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV C.1.1.1. Učenik opisuje značaj vjere u životu čovjeka.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje relacije: vjera – znanje, vjera – spoznaja Boga, vjera – čuda, vjera – povjerenje, vjera – ljubav– prihvaća vjeru u Boga kao slobodni izbor– navodi primjere života po vjeri– prakticira kršćansko gledište prema kojem istinske radosti nema bez ljubavi– prepoznaje da je svetost Božji dar	– opisuje kršćansko poimanje smisla života po vjeri

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– vjera u Starom i Novom zavjetu; život po vjeri.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prepoznaje vjeru kao put kojim Bog i čovjek idu ususret jedan drugomu. Prvi korak čini Bog. Bog zove, a čovjek se treba odazvati. Preporučuju se novozavjetni tekstovi: Poziv prvih apostola (Mt 4, 18 – 22), O bogatom mladiću koji „otide žalostan” (Mt 19, 21 – 22); Heb 11, 1 itd. Bog nas najprije poznaje u Kristu. Spoznavanje Boga kao ličnosti preko Isusa Krista – opisano je u Objavi.

Učenik na osnovi svetopisamskih i svetoatačkih polazišta opisuje čovjeka kao jedinstvenoga i neponovljivog.

Usvaja stav da za pravoslavlje ne postoje ljudi ili narodi druge (više ili niže) kategorije.

Susreće se s revolucionarnošću kršćanske poruke: „Nema više roba ni slobodnoga, nema više muškog ni ženskog, jer ste svi jedan čovjek u Kristu.” (Gal 3, 28).

D. Podvig i umjetnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV D.1.1.1. Učenik doživljava podvig kao neodvojivi dio kršćanskog stvaralaštva.	<ul style="list-style-type: none">– navodi primjere koji potvrđuju da su podvig i odgovornost nužni kako bi čovjek postao stvaratelj na slavu Božju (primjerice, ikonopis)– opisuje crkveno stvaralaštvo kao Božji dar	– povezuje stvaralaštvo i podvig

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– podvig i odgovornost, pravoslavno stvaralaštvo.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prepoznaje da je stvaralaštvo izraz našeg postojanja, potreba da se kao bića ostvarimo čineći sebe i svijet ljepšim i boljim.

E. Objava

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV E.1.1. Učenik objašnjava da je Objava čovjeku istodobno poziv u zajednicu s Njim.	– prepoznaje da se Bog objavljuje kroz Sv. pismo i Sv. predaju – nabraja i opisuje glavne događaje iz povijesti spasenja koji potvrđuju Božju prisutnost u svijetu – dovodi u vezu Božju prisutnost u svijetu i Njegovo objavljivanje u događajima iz povijesti spasenja – zaključuje da je Božja prisutnost u svijetu u raznim oblicima, preko raznih ličnosti i u različitim povijesnim okolnostima ključna za spasenje ljudi	– u kratkim crtama opisuje glavne događaje iz povijesti spasenja koji potvrđuju Božju prisutnost u svijetu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– objava Boga čovjeku događajima iz povijesti spasenja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba obraditi film Bog čudesa. Potrebno je obraditi tekst starca Kleope Veliki je Bog.

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu srednje škole

A. Liturgija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV A.2.1. Učenik objašnjava zašto je svaka zajednička trpeza (liturgija) izraz zajedništva s Kristom.	<ul style="list-style-type: none">– povezuje liturgiju s tajnom večerom na kojoj je Krist ustanovio način zajedništva s nama do svršetka vijeka– dovodi u vezu poredak na tajnoj večeri s poretkom na liturgiji (molitva – pjevanje – pouka – blagodarenje – pričešćivanje)– ponavlja da pričešćivanjem i mi postajemo dionici tajne večere jer liturgija nije samo sjećanje nego ponovni doživljaj i događaj tajne večere	<ul style="list-style-type: none">– prikazuje u kratkim crtama da je svaka zajednička trpeza (liturgija) izraz zajedništva s Kristom
PP SŠ PV A.2.2. Učenik opisuje da je liturgija tajna Božje prisutnosti u svijetu i tajna našeg ulaska u kraljevstvo Božje te pokazuje načine kršćanskog djelovanja u društvu.	<ul style="list-style-type: none">– prikazuje tajnu Kristovu kao izraz suradnje između Boga i čovjeka (Bog uvijek poštuje čovjekovu slobodu)– povezuje liturgijski život sa shvaćanjem tajne Kristove i kraljevstvom Božjim (poštuje slobodu drugih i njihovo mišljenje, pomaže potrebitima)	<ul style="list-style-type: none">– dovodi u vezu liturgiju, tajnu Božje prisutnosti u svijetu i naš ulazak u kraljevstvo Božje– usvaja načine kršćanskog djelovanja u društvu
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – liturgija kao vrhunac zajedništva Boga i čovjeka; tajna večera i liturgija, tajna Kristova.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik prepričava evanđeosko izvješće o putu u Emaus i prepoznavanje u lomljenju kruha. Sadržaje je preporučljivo obraditi koristeći se liturgijskim tekstovima.		

B. Crkva

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV B.2.1. Učenik opisuje Crkvu kao živi saborni organizam, Tijelo Kristovo i ikonu kraljevstva Božjeg.	<ul style="list-style-type: none">– nabraja sve dionike Crkve kao sabornoga, živog organizma čija je glava Krist– nabraja sakramente u Crkvi– opisuje Crkvu kao zajednicu ljubavi Boga, čovjeka i prirode– doživljava sebe i bližnje kao udove Tijela Kristova – Crkve– zaključuje da Crkva vidljivim radnjama rukopoložanja nastavlja svoje nepromjenjivo povijesno trajanje s Duhom Svetim	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje Crkvu kao Tijelo Kristovo koje činimo svi mi kada se okupimo na liturgiji

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– svete tajne (sakramenti); liturgijske službe; uloga Duha Svetoga u sjedinjenju ljudi i stvorene prirode s Kristom.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Sadržaji se mogu približiti učenicima uz pomoć serijala Liturgija.

C. Bogoslovlje i život

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV C.2.1. Učenik povezuje kršćansko poimanje stvaranja svijeta i čovjeka i shvaćanje načina čovjekova nošenja sa suvremenim ekološkim problemom.	<ul style="list-style-type: none">– ističe da je zemlja zajednički dom koji nam je povjerio Tvorac– upoznaje sadržaj i smisao stvaranja čovjeka kao krune svega stvorenoga– prihvaća da je služba čovjeka da bude čuvar tvorevine– povezuje čovjekovu naznaku sa suvremenim ekološkim problemom– objašnjava da je cilj ekologije očuvanje svijeta– ocjenjuje da je Zemlja mnogo puta doživjela različite prirodne kataklizme, ali danas je prvi put ugrožava njezin stanar – čovjek	<ul style="list-style-type: none">– opisuje čovjekovu ulogu u očuvanju prirode kao Božje tvorevine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– stvaranje svijeta; ekološka kriza iz pravoslavne perspektive.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik objedinjuje kršćansko poimanje svijeta i službu koju čovjek ima u njemu. Liturgija je prinos darova zemlje Tvorcu, „Tvoje od Tvojih”. Suvremeni ekološki problem učenik promatra kao posljedicu čovjekove otuđenosti od Boga (zloupotreba tvorevine, odgovorniji odnos prema prirodi itd.), a kroz prizmu cilja Božjega stvaranja svijeta. Kao kršćani živimo u vjeri da je sve što je od Boga stvoreno dobro i da će biti preobraženo.

D. Podvig i umjetnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV D.2.2. Učenik prepoznaje vrijednost i važnost crkvene glazbe, slikarstva (ikonopisa) i arhitekture.	<ul style="list-style-type: none">– navodi različite načine glazbenog izražavanja u Crkvi– uspoređuje crkveno i svjetovno pjevanje– na konkretnim primjerima uspoređuje crkveno i svjetovno slikarstvo– uspoređuje arhitekturu starozavjetnih hramova i bogoslužnih prostora (skinija) s crkvenom arhitekturom	<ul style="list-style-type: none">– nabraja osnovne karakteristike crkvene glazbe, slikarstva i arhitekture

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– raspeće i uskrsnuće u pravoslavnoj ikonografiji; crkvena glazba, slikarstvo (ikonografija) i arhitektura.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik zaključuje da je umjetnost jedan od izraza našeg postojanja, suptilna unutarnja intuicija sposobna slušati tihi glas Duha Božjega i slijediti ga.

E. Objava

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
<p>PP SŠ PV E.2.1.</p> <p>Učenik povezuje evanđeoske događaje i Kristove priče sa životom Crkve i zastupa vrijednosti molitve, vjere, pričešćivanja i milosrđa izražene u Kristovim riječima i djelima.</p>	<ul style="list-style-type: none">– navodi svetopisamske tekstove koji govore o vrijednostima molitve, vjere, pričešćivanja i milosrđa– nabraja i opisuje evanđeoske događaje Kristovih čudesnih iscjeljenja bolesnika i drugoga nadnaravnog djelovanja– prepričava svetopisamske tekstove: O vjeri i molitvi (Mk 11, 23 – 26), Tajna večera (Mk 14, 22 – 24) i O udovičinoj lepti (Mk 12, 41 – 44)– objašnjava smisao iscjeljenja i uopće čudesa u povijesti Crkve– povezuje život Crkve u prvim kršćanskim vremenima sa životom Crkve u suvremenim okolnostima	<ul style="list-style-type: none">– objašnjava u osnovnim crtama evanđeoske događaje i Kristove priče sa sadašnjim životom Crkve– prihvaća vrijednosti molitve, vjere, pričešćivanja i milosrđa izražene u Isusovim riječima i djelima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– teme: svetopisamski tekstovi koji govore o vrijednostima molitve, vjere, pričesti, posta i milosrđa.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se sadržaje približiti učenicima navodeći suvremene primjere kako bi ih učenici usporedili s događajima iz prve kršćanske Crkve.

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu srednje škole

A. Liturgija

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV A.3.1. Učenik kombinira teorijsko znanje s prakticiranjem vjere aktivnim sudjelovanjem u liturgijskoj zajednici.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje elemente liturgije (liturgijski prostor, vrijeme, darovi, službe)– opisuje kako aktivnim sudjelovanjem u liturgijskoj zajednici stječemo smjelost prema Bogu– aktivno sudjeluje u liturgiji	<ul style="list-style-type: none">– prikazuje u kratkim crtama elemente svete liturgije– povezuje teorijsko znanje o liturgiji s prakticiranjem vjere sudjelovanjem na liturgiji

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– elementi liturgije (liturgijski prostor, vrijeme, darovi, službe); liturgijski način postojanja svijeta i čovjeka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Na temelju razgovora o pojedinim liturgijskim tekstovima (molitvama) učenik može uvidjeti važnost ličnoga susreta s Bogom.

B. Crkva

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV B.3.1. Učenik opisuje organizaciju Pravoslavne Crkve.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje svaku mjesnu crkvu kao punu Crkvu, a ne samo dio Crkve– prepoznaje da se jedinstvo Crkve na vaseljenskoj razini ostvaruje u episkopu i liturgiji– ističe da je crkva konkretna liturgijska zajednica pod jednim episkopom koja tada pretpostavlja zajednicu s drugim pravoslavnim crkvama– objašnjava da su svi episkopi međusobno ravnopravni i da nijedan episkop nije iznad drugoga, odnosno da nijedna mjesna Crkva nije iznad druge– objašnjava ustrojstvo Pravoslavne Crkve	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje organizaciju Pravoslavne Crkve

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– vaseljenska i mjesna Crkva; jedinstvo Crkve u episkopu i liturgiji.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prepoznaje jedinstvo Crkve u episkopu i euharistiju na osnovi opisa hirotonije (rukopolaganje) episkopa kao načelnika jedne liturgijske zajednice bez kojega nema Crkve, a kojega rukopolažu najmanje trojica episkopa koji su predstavnici drugih liturgijskih zajednica (crkava).

Upoznavajući organizaciju pravoslavne Crkve, objašnjava što je sabor, sinod, patrijaršija, eparhija, crkveni sud.

C. Bogoslovlje i život

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
<p>PP SŠ PV C.3.1.</p> <p>Učenik preispituje izazove različitih (suvremenih) egzistencijalnih situacija i tumači bogoslovne odgovore na odabrane primjere.</p>	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje sve ljude kao braću – djecu jednoga Oca nebeskoga (otkriva tko je zaista naš bližnji)– objašnjava Kristovu poruku o ljubavi prema neprijatelju– objašnjava pojam mira Kristova– razvija odnose prema drugom čovjeku na temelju zapovijedi Božje o ljubavi prema Bogu i bližnjemu, poštujući slobodu i neponovljivost svake osobe– raspravlja o izazovima vremena u kojem živimo i različitim egzistencijalnim situacijama (griješ i pad kao udaljavanje čovjeka od Boga, samoća, otuđenost, marginalizacija, stres) u svjetlu iskustva Crkve– opisuje čovjeka kao biće odnosa– predlaže rješenja za kvalitetniji odnos prema drugom čovjeku i sebi u radnim uvjetima	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje različite egzistencijalne probleme i u kratkim crtama navodi da je njihovo rješenje vezivanje uz Boga i bližnjega

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– suvremeni egzistencijalni problemi, bogoljublje kao čovjekoljublje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik zaključuje da ličnost, čovjek, nikada ne smije biti tretirana kao stvar, svedena na predmet ili broj, nego isključivo kao jedinstvena i neponovljiva. Razmišlja o različitim problemima morala, egoizma, potrošačkog društva, diskriminacije, ubojstva, samoubojstva, smrtne kazne, holokausta i problema bioetike (eutanzija, kloniranje, kremiranje, abortus, umjetna oplodnja...).

Preporučaju se evandeoski tekstovi: Ljubav prema Bogu i prema bližnjemu (Lk 10, 30), Ljubav prema neprijatelju (Mt 5, 44), Razgovor Kristov sa ženom Samarijankom (Jn 4, 7)... Učenik promišlja o smislu mira (mir Kristov, mir u sebi i odnosu prema drugima; odsutnost mira prouzročena je prisutnošću grijeha; odgovornost kršćana za promicanje dobra u svijetu). Za usvajanje bilo koje promjene u društvu kršćani su pozvani neprestano aktivirati vječne kršćanske istine živeći po njima u svim konkretnim datostima svojega vremena.

D. Podvig i umjetnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV D.3.1. Učenik povezuje podvig i zadužbinarstvo sa spasenjem.	<ul style="list-style-type: none">– navodi da su gotovo svi srednjovjekovni vladari stavljali sebi u sveti zadatak podizati crkve i manastire u kojima će se slaviti Bog, a narod produhovljivati i prosvjećivati– razgovara o tome kako je danas moguće biti priložnik ili zadužbinar– opisuje stil života prije i poslije monašenja	<ul style="list-style-type: none">– objašnjava motiv i želju zadužbinara da narodu i Crkvi ostave nešto

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– zadužbinarstvo.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik imenuje i u kratkim crtama opisuje zadužbine srednjovjekovnih pravoslavnih vladara.

E. Objava

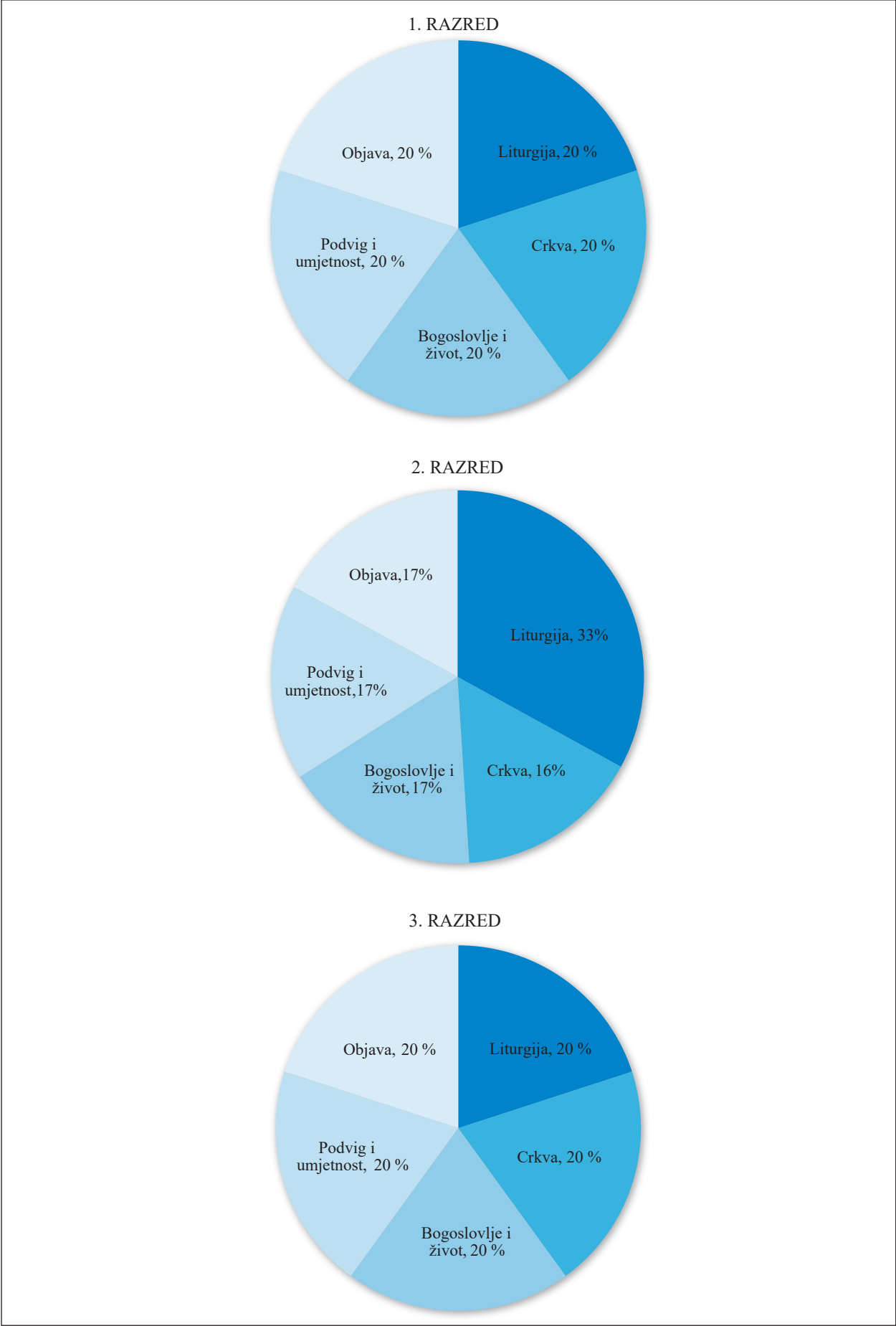
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ PV E.3.1. Učenik objašnjava konkretne sadržaje Svetog pisma.	<ul style="list-style-type: none">– prepričava svetopisamske tekstove koji govore o važnosti slušanja riječi Božje i življenja prema njoj– razgovara o mogućoj pouci svetopisamskih sadržaja– prepoznaje potrebu revnosti (ustrajnosti) u vjeri i budnosti zbog Kristova obećanja da će ponovno doći	<ul style="list-style-type: none">– prepričava neke temeljne svetopisamske sadržaje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– tekstovi: Priča o sijaču i sjemenu (Mk 4, 5 – 23) i Čekanje Kristovog drugog dolaska (Mk 13, 5 – 36), Besjeda na gori.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se učenicima skrenuti naročitu pozornost na osnovne vrijednosti vrlina i evanđeoskog načina života.

Slika 1. Grafički prikaz postotne zastupljenosti organizacijskih područja tijekom svih godina učenja

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Nastavni predmet Pravoslavni vjeronauk prema tematskom sadržaju koji se uči i poučava pripada društveno-humanističkom odgojno-obrazovnom području. Poveznice se ostvaruju i s ostalim odgojno-obrazovnim područjima, prije svega s umjetničkim i jezično-komunikacijskim. Problematiziranjem aktualnih tema tijekom učenja i poučavanja Pravoslavnoga vjeronauka ostvaruje se korelacija i s područjima poput prirodoslovnoga. Pravoslavni vjeronauk sagledava opću sliku svijeta te u njoj čovjeka i prirodu stavljene u kontekst odnosa prema Bogu. Odnos Bog – čovjek – priroda podrazumijeva prostorno-vremensko zajedništvo, ali s eshatološkim očekivanjem punog ostvarenja te zajednice u Božjem kraljevstvu. Učenik se potiče na aktivno dioništvo u toj zajednici. U sklopu Pravoslavnoga vjeronauka razvija svoj vjerski, kulturni i društveni identitet. U povezanosti s međupredmetnim temama učenik istražuje i otkriva važnost pripadnosti zajednicama (prije svega Crkvi), zaštite i očuvanja okoliša kao Božje tvorevine, duhovnoga i tjelesnog zdravlja, smisao raznolikosti učenja, korisnost komunikacijskih i informacijskih tehnologija u vjerskome životu, kako biti poduzetan (primjerice, u osmišljavanju ideja i provedbi aktivnosti kojima se pomaže drugima) te što znači biti građanin, prije svega pravoslavni kršćanin koji svojim životom svjedoči vjeru poštujući druge i pokazujući čovjekoljubivost. Navedene međupredmetne teme u sklopu Pravoslavnoga vjeronauka razvijaju temeljne i specijalne kompetencije učenika:

- komunikaciju na materinskom jeziku – istraživanje i svladavanje pravoslavnoga nazivlja i pojmovlja
- učiti kako učiti – razvijanje aktivnoga vjerskog života
- socijalno-gradanske kompetencije – kako biti dijelom crkvene zajednice
- poduzetnost – društveno koristan i humanitarni rad
- kulturnu svijest – izražavanje u sklopu pravoslavnih običaja i u vjerskom stvaralaštvu (crkvena umjetnost).

Poznavanje vjere i religije proširuje i produbljuje odgovore na mnoga pitanja raznih disciplina i školskih predmeta: etike, književnosti, strukovnih predmeta itd.

Kad je riječ o predmetnoj korelaciji, sadržajno se Pravoslavni vjeronauk najviše povezuje s Katoličkim vjeronaukom s kojim dijeli istu kršćansku tradiciju te temelje vjere i nauka. Konceptualni pristup obaju vjeronauka u velikoj se mjeri podudara, a samim tim i ishodi obaju predmeta. Predmetna korelacija sadržajno se ostvaruje i s Etikom, a metodološki i s Hrvatskim jezikom te ostalim općeobrazovnim predmetima koje učenik svladava tijekom srednjoškolskog obrazovanja.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Iskustva učenja

Odgojno-obrazovni proces Pravoslavnoga vjeronauka podrazumijeva stjecanje i razvoj znanja, vrijednosnih stajališta i sudova te vještina unutar vjerskoga i liturgijskog života učenikove ličnosti. Temelj za poučavanje jest liturgijska katehizacija koja podrazumijeva uvođenje čovjeka u liturgiju kao ličnu zajednicu Boga i čovjeka u Kristu. Liturgijsko okupljanje osnova je postojanja svijeta i čovjeka, a ne njegova nadogradnja. Takva katehizacija pretpostavlja shvaćanje postojanja utemeljenog na slobodi kao zajedništvu u ljubavi s drugom ličnošću, a ne na sebi kao jedinki. Najprije u učeniku treba izgraditi svijest o biću kao zajednici ličnosti, odnosno o ličnosti kao zajednici slobode s drugom ličnošću i to na temelju općega životnog iskustva, učenja Crkve o Božjem postojanju kao zajednici ličnosti i liturgijskog iskustva kršćanskog postojanja, odnosno postojanja Crkve koje upućuje na ontologiju kao izraz zajedništva ličnosti. Liturgijsko i doktrinarno stajalište Crkve valja dovesti u vezu jedinstva, tj. identičnosti. To znači da se vjera u Boga, znanje o Bogu, sloboda, ličnost, ljubav poistovjećuju s liturgijskim postojanjem čovjeka koje je način postojanja i djelovanja u odnosu s Bogom, drugim ljudima, sa svijetom i samim sobom. Ciljevi nastavnog predmeta ostvaruju se tako da učenik proširuje i produbljuje znanje, razvija vještine i utvrđuje stajališta tijekom i izvan nastave, odnosno dijalogom i radom u skupini (timu), paru i pojedinačno. S obzirom na odgojnu funkciju i glavni cilj Pravoslavnoga vjeronauka viđen u zajedništvu, iskustva učenja i rad u zajednici najviše pridonose razvoju kompetencija izražavanja, vođenja dijaloga, prihvaćanja različitosti, povezivanja u vjersku i društvenu zajednicu. Odgojno-obrazovni proces treba organizirati u skladu s nastavnim principima (načelima): vjerske utemeljenosti, očiglednosti, povezivanja naučenog sa životnom praksom, dobne i individualne primjerenosti, diferencijacije, sistematičnosti i postupnosti, svjesne aktivnosti, trajnosti znanja vještina i navika te principom racionalizacije i ekonomičnosti. U usvajanju odgojno-obrazovnih ishoda treba primjenjivati raznovrsne aktivnosti koje sadrže slušanje i razgovor o određenoj temi, igranje, ilustriranje, dramatisiranje, upotrebu različitih medija i sredstava, demonstriranje i vrednovanje postignutog. Pri izboru aktivnosti treba uzeti u obzir učenikovu potrebu da se bavi nečim stvarnim, korisnim i za njega samog i za zajednicu te da vidi smisao onoga što uče. Treba poticati učeničku aktivnost i inicijativu u osmišljavanju načina učenja i ostvarivanja tematskih sadržaja te vrednovanja. Kako bi se usvojili očekivani odgojno-obrazovni ishodi kod svakog učenika, iskustva učenja potrebno je prilagoditi učeničkoj dobi i psihološkoj osjetljivosti učenika određivanjem primjerene količine tematskih sadržaja te primjenom različitih odgojnih i pedagoško-didaktičkih metoda.

Uloga učitelja

Budući da se metoda prenošenja iskustva vjere temelji na pravoslavnom shvaćanju ličnosti, potrebno je naglasiti da je (vjero)učitelj kao poznavatelj liturgije ključna figura i da o odnosu koji ostvari s učenicima ovisi njihovo učenje i razvoj te sâm odgojno-obrazovni proces. Osnovna je postavka vjeronauka u tome da se odnos učitelj – učenik sastoji u slobodnom odnosu evanđeoske ljubavi – poslušnosti u kojemu će učenik i učitelj biti radosni. Učitelj potiče razvoj i učenje gledajući u učeniku jedinstvenu i neponovljivu kršćansku ličnost koju treba voditi odgojno-obrazovnim procesom razvijajući kompetencije i usvajajući kršćanske vrijednosti. Svojim čovjekoljubivim odnosom animira i potiče učenika prema njegovim sklonostima, motivira ga različitim pohvalama, vrednovanjem i izražava očekivane rezultate te put do njihova ostvarenja. Učitelj pruža neprestanu potporu pokazujući i, ako je potrebno, ispravljajući smjer u učenju. Pojavljuje se kao mentor, koordinator, organizator i upravitelj odgojno-obrazovnoga procesa, ali te se uloge postupno mijenjaju i on postaje suradnik, savjetnik i pomoćnik tijekom transformacije obrazovanja u samoobrazovanje. U poučavanju ističe bitne, ključne i nosive pojmove od kojih se sastoji struktura tematskih sadržaja kako bi učenik u procesu učenja lakše stekao znanja, svladao vještine i oblikovao stajališta izražena odgojno-obrazovnim ishodima. Učitelj uspostavlja lični odnos s učenikom u kojem se ličnost doživljava na autentično pravoslavan način. Izgradnja međusobne vjere i povjerenja između učitelja i učenika jest paradigmatički pristup vjeronaučnom odgojno-obrazovnom procesu. Učitelj gaji duh zajedništva među učenicima izravnim (neposrednim), neizravnim (posrednim) i kooperativnim metodama. S obzirom na to da učenici imaju različite potrebe i mogućnosti, učitelj pristupa učeniku, prilagođava određeni tematski sadržaj i zadatke njegovim sposobnostima imajući na umu dob, razlike u iskustvu, tempu i ritmu rada, motivaciji, stajalištima prema izvršavanju školskih zadataka i drugim osobinama. Diferencijaciju je moguće provesti na nekoliko

načina: dijeljenjem tematskih sadržaja na više razina, dijeljenjem (grupiranjem) učenika prema njihovim interesima, ponudom različitih izvora znanja uz mogućnost da učenici sami izaberu kojima će se koristiti te naposljetku projektnom nastavom. Individualizirani pristup u ostvarivanju ciljeva odgojno-obrazovnoga procesa ostvaruje se unutar razrednog odjela u kojemu učenici pružaju potporu i pomažu jedni drugima. Najvažnije je da se svaki učenik osjeća važnim i jedinstvenim dionikom školske zajednice, a u kršćanskom smislu neponovljivom i jedinstvenom ličnošću.

Materijali i izvori

U odgojno-obrazovnom procesu Pravoslavnoga vjeronauka u svrhu učenja i poučavanja upotrebljavaju se različiti materijali i izvori. Na prvom se mjestu izdvajaju pisani materijali i izvori: Sveto pismo, udžbenici, priručnici, enciklopedije, leksikoni, knjige i članci bogoslovnog karaktera te povijesno-geografske karte. Posebno mjesto zauzimaju multimedijски sadržaji i informacijsko-komunikacijska tehnologija kao suvremeni mediji. Svakako treba naći pravu mjeru primjene različitih resursa i poticati njihovu odgovornu i racionalnu upotrebu. U kontekstu ličnosti nezamjenjivi su izvori iskustva i doživljaja sâm učitelj i liturgijsko okupljanje.

Okolina

Učionica ili predmetni kabinet (ako uvjeti to dopuštaju) primarno su mjesto izvedbe odgojno-obrazovnog procesa Pravoslavnoga vjeronauka. Kako bi se bolje razumjeli i usvojili pojedini odgojno-obrazovni ishodi, nastava se može izvoditi u hramu ili prirodi (terenska nastava i poklonička putovanja). Zbog višestruke povezanosti vjeronaučni odgojno-obrazovni proces može se izvoditi u suradnji s ostalim predmetima, prije svega onima koji pripadaju društveno-humanističkoj skupini. Karitativni nastavni sadržaji ili oni koji se odnose na društvenu angažiranost mogu se učiti i poučavati u izvanškolskoj okolini. Suradnja s predstavnicima i zajednicama lokalne, regionalne ili državne uprave te predstavnicima drugih vjerskih zajednica u humanitarnim, ekološkim i sličnim projektima svakako može biti poticajna za učenika. Raznoliki prostorno-vremenski uvjeti u kojima učenik usvaja pojedine odgojno-obrazovne ishode omogućuju mu lakše razumijevanje svijeta oko sebe, socijalizaciju i prepoznavanje svoje uloge kao kršćanina u svijetu.

Određeno vrijeme

Nastavni predmet Pravoslavni vjeronauk uči se i poučava tijekom odgojno-obrazovnoga procesa u školi, no odgojno-obrazovni ishodi mogu se usvojiti i u izvanškolskom radu (učenje kod kuće, domaći zadatci, liturgijske aktivnosti). Učenik tijekom odgojno-obrazovnog procesa prema godini učenja i zastupljenosti vjeronaučnoga koncepta (Liturgija, Crkva, Bogoslovlje i život, Objava, Podvig i umjetnost) provodi različito vrijeme u učenju pojedinog koncepta. Usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda pojedinog koncepta u svakoj godini učenja zahtijeva najmanje sedam nastavnih sati, a najviše dvadeset pet. S obzirom na to da je učitelj autonoman u procjeni količine zastupljenosti tematskih sadržaja pojedinog koncepta, predloženi broj nastavnih sati može varirati.

Grupiranje djece i učenika

Učenici koji pohađaju nastavu Pravoslavnoga vjeronauka na različitom stupnju usvajaju različite tematske sadržaje i pokazuju interes za njih. Oni koji trebaju više potpore u radu, mogu razvijati sposobnosti i znanje u radu u skupini (timskom radu). Potencijal razrednog odjela iskorištava se za uspješnije učenje u sklopu interaktivne nastave. Pod time se misli na suočavanje sa stvarnim problemima u ljudskim odnosima u razrednoj i školskoj zajednici, lokalnoj i široj zajednici. Tijekom srednjoškolskog obrazovanja asocijacije, ilustracije i ciljani projekti potiču učenike na jasnije izražavanje, međusobno poštovanje i nadasve kršćansku ljubav. Također, uz navedeno, učenike se potiče na razvoj rasprave i preciznije iznošenje stajališta. Učitelj prema osobnoj prosudbi prepoznaje ključne probleme i mogućnosti u razvoju učenika te njihove potencijale kojima pridonose razvoju osjećaja pripadnosti zajednici. Unutar odgojno-obrazovnoga procesa projektima i konkretnim radom u društvenoj zajednici moguće je učenike podijeliti u grupe neovisno o razredu koji pohađaju (u mješovite grupe s određenim zadacima). Budući da se broj učenika koji pohađaju izboru nastavu Pravoslavnoga vjeronauka razlikuje, u pojedinim slučajevima, kad je u razrednom odjelu manje učenika, trebaju se podijeliti u kombinirane razredne odjele (istoga godišta ili različitih godišta). Ako se učenici trebaju podijeliti u grupe prema godištu, to se čini prema načelu bližih godišta, a odgojno-obrazovni proces učitelj planira vodeći računa o konceptualnom pristupu.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Pravoslavni vjeronauk potiče razvoj svijesti učenika o zajedništvu unutar vjerske (liturgijske) i društvene zajednice te o pravoslavnoj duhovnoj baštini i identitetu, kao i otvorenom odnosu prema pripadnicima drugih (ne)religijskih zajednica. Učenička postignuća vrednuju se prema stečenom znanju, svladanim vještinama i oblikovanim stajalištima koja dobivaju puninu smisla u ostvarenju kršćanskog etosa. Vrednovanje sadržava kvalitativnu i kvantitativnu procjenu učeničkih postignuća, zalaganja, odnosa prema drugima u kontekstu odgovornosti i suradnje. Vrednovanje postignuća učenika pretpostavlja uporabu različitih oblika sustavnog praćenja i vrednovanja kako bi se unaprijedio proces učenja i napredovanja učenika što nadilazi praksu brojčanog ocjenjivanja.

Elementi vrednovanja zastupljeni su u svim razredima. To su:

- a) sadržaj vjere – usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda na kognitivnoj i psihomotoričkoj razini
- b) kultura komunikacije – razvoj ispravnih stajališta prema sebi, drugima i radu.

Vrednovanje u Pravoslavnome vjeronauku slijedi tri osnovna pristupa vrednovanju:

- vrednovanje za učenje
- vrednovanje kao učenje
- vrednovanje naučenoga.

Prvim dvama pristupima potiče se promišljanje o učenju i dosadašnjim rezultatima, usmjerava na sljedeće aktivnosti i osnažuje kapacitet učenika za učenje. U pravilu ti oblici vrednovanja ne završavaju ocjenama, nego se naglašava razmjena informacija i iskustava o procesima učenja i usvojenosti znanja, stajališta i vještina. Vrednovanje i poučavanje planiraju se zajedno kako bi se vrednovanjem dobile jasne, specifične, pravodobne i konstruktivne informacije. U temeljima su vrednovanja cjeloviti pristup praćenja i poticaj individualnog razvoja svakog učenika. Svrha tih dvaju pristupa vrednovanja jest učeničko samovrednovanje. Učenik uči vrednovati svoja postignuća i pronalaziti mogućnosti za poboljšanje učenja u čemu mu pomaže učiteljeva povratna informacija (primjerice, dnevnik rada, anketa, popis za provjeru itd.).

Vrednovanje naučenoga uzima u obzir razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda i njihova se procjena kod učenika odvija nakon učenja određenoga tematskog sadržaja ili na kraju pojedinoga odgojno-obrazovnog razdoblja te je u skladu s predloženim razinama usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. U Pravoslavnom vjeronauku vjera i povjerenje između učenika i učitelja pridonose kvalitetnijoj refleksiji i senzibilnosti učenika u učenju.

Učenička postignuća vrednuju se opisno i brojčano. Opisno praćenje uključuje sustavno i kontinuirano vođenje bilježaka o učeničkim interesima, aktivnostima i postignutim odgojno-obrazovnim ishodima, imajući na umu posebnost vrijednosne perspektive Pravoslavnog vjeronauka. Učitelj treba prosuditi koju vrstu vrednovanja primijeniti kako bi učeniku pomogao u samovrednovanju, odnosno kako bi imao uvid u razinu usvojenosti rezultata te našao rješenje kad iskrsnu eventualne poteškoće. Brojčano praćenje iskazuje se brojčanim ocjenama. Ocjene ne moraju pratiti razine usvojenosti određenih odgojno-obrazovnih ishoda unutar koncepta predmeta, ali u nekim slučajevima to mogu. Zbog odgojne zadaće predmeta preporuča se pronalaziti u učeničkom radu i ponašanju elemente za pozitivne ocjene.

Preporučene metode poticanja učeničkih postignuća pisane su i usmene pohvale kojima se može vrednovati doprinos učenika u stvaranju poticajnog ozračja u radu, izgrađivanju i očuvanju dobrih međuljudskih odnosa. Tako se osiguravaju motiviranost i osposobljenost učenika za cjeloživotno usvajanje i razumijevanje tematskih sadržaja Pravoslavnoga vjeronauka. Dokaz usvojenosti pojedinog odgojno-obrazovnoga ishoda jest pokazni razvoj predmetnih kompetencija: aktivno sudjelovanje u dijalogu uz poštovanje mišljenja drugih; verbalno, pisano ili ilustrativno-demonstrativno izražavanje; prakticiranje vjerskog života i kršćanskih vrijednosti. Izvješće o postignućima učenika treba biti transparentno za učenika, roditelje i ostale čimbenike odgojno-obrazovnoga procesa. Ono se ne svodi samo na obavijest o ocjeni, nego se nastoje kvalitetnije i detaljno opisati ukupnost i kvaliteta postignuća učenika.

Navedeni elementi vrednovanja jednako su vrijedni pri određivanju zaključne procjene/ocjene tako što su sva tri elementa podjednako zastupljena, a naglasak se u manjoj mjeri može staviti na sadržaj vjere.

Kvalitativni osvrt odnosi se na procjenu temeljnih kompetencija: odgovornost, samostalnost i samoinicijativnost te na komunikaciju i suradnju. Njime se opisuje što učenik zna i može, u čemu je posebno uspješan, a u kojim elementima treba potporu.

POJMOVNIK

amin – amen, neka tako bude, istina

anafora – liturgijska molitva uznošenja (prinošenja) darova

antifoni – opći naziv za crkveni himan ili dijelove Psaltira, crkvenih pjesmama u kojima se slavi utjelovljenje Isusa Krista, Sina Božjega; pjevaju se uglavnom s dviju pjevnica (visoki stalak za polaganje liturgijskih knjiga) ili s dvaju zborova istodobno: jedan zbor započinje navedene pjesme, a drugi ih dovršava

antimins – platno na kojem se služi liturgija, a u koje su ušivene svete moći

apostolsko prejemstvo – nasljeđe, načelo crkvenoga prava prema kojemu crkvena hijerarhija neposredno proizlazi iz niza rukopolanja, koje je postavio sâm Isus Krist preko apostola

bogoljublje – ljubav prema Bogu

brojanica – krunica

časoslov – jedna od pravoslavnih bogoslužnih knjiga

čovjekoljublje – ljubav prema čovjeku

darci – platneni prekrivač za diskos i putir koji se upotrebljavaju u liturgiji

detinjci – crkveni blagdan posvećen djeci koji se slavi u predbožićno vrijeme

diskos – krug, kolut, okrugla ploča; liturgijski predmet u obliku tanjura na kojemu se za liturgije nalazi kruh, tj. poslije, nakon pretvorbe, tijelo Kristovo

domostroj – plan, pothvat, projekt; božanski plan kako da se svi ljudi spase; izgrađivanje (izgradnja) spasenja po providnosti Božjoj

eparhija – biskupija, u Pravoslavnoj Crkvi označava crkveno-administrativno područje kojim upravlja episkop

episkop – prvosvećenik, svećenički starješina, biskup; svećenik najvišega čina koji rukopolaže druge svećeničke osobe u Pravoslavnoj Crkvi

eshaton – kraljevstvo Božje

etos – moralni karakter, priroda, temperament; navika, običaj

euharistija – blagodarenje, zahvalnost, euharistija

Gospod – Gospodin (Bog)

kristologija – crkveni nauk o Kristu, drugoj osobi Sv. Trojstva

ipostas – osoba, hipostaza; izraz kojim se u Pravoslavnoj Crkvi određuje posebnost svake osobe Sv. Trojstva – Oca, Sina i Duha Svetoga; označava ono što je trojstveno u biti

Sv. Trojstva (hipostaza je izraz koji se upotrebljava u katoličkoj teologiji, tj. hrvatskome teološkom nazivlju)

jednosušno – istobitno

jektenija – niz kratkih molitvi koje izgovara svećenik ili dakon tijekom bogoslužja dok vjernici odgovaraju

jeleosvećenje – sveta tajna (sakrament) u kojoj se prema propisanim molitvama bolesnici pomazuju svetim uljem radi ozdravljenja

jerarh – episkop, metropolit, patrijarh; najviši čin tročlane jerarhije

jerarhija – ustroj u Crkvi putem kojega su svi članovi crkvene zajednice, od najviših prvosvećenika do posljednjega vjernika, ujedinjeni u svetu svezu radi neprestana duhovnog napredovanja i usavršavanja

jerjes – hereza

kondak – naziv za pravoslavni crkveni himan ili pohvalnu bogoslužnu pjesmu u čast blagdana ili sveca

kozmozologija – znanost koja proučava i pokušava objasniti nastanak i evoluciju svemira; crkveni nauk o postanku i uređenju svijeta

krst – križ

ktitor – osnivač, utemeljitelj, zadužbinar; naziv za utemeljitelja, pokrovitelja ili samo priložnika crkve i samostana (manastira)

koplje – nož, bodež; specijalno izrađen kratki nožić u obliku koplja s drvenom ručkom koji se upotrebljava u pripremanju liturgijskoga kruha za pričest

krepost – čovjekova pozitivna osobina, moralna čistoća, ukupnost moralnih vrлина, čestitost

krsna slava – proslava sveca obiteljskog patrona

ličnost – jedinstveno i neponovljivo biće koje ne može postojati samo za sebe, nego jedino u zajednici s drugim; u pravoslavnoj teologiji ličnost je širi pojam od pojma osobe ili osobnosti jer u sebi uključuje nužnu relaciju prema drugima i uključenost u zajednicu, dok je osoba čovjek pojedinac; pojam ličnosti je, uvjetno rečeno, tehnički termin u pravoslavnoj teologiji

logos – razum, riječ, smisao; druga božanska osoba

manastir – samotna utvrda, samostan; obitavalište u koje se povlače oni koji su se posvetili Bogu i koji su pobjegli od svjetovnoga, mirskog života i meteža; u njemu monasi žive u

- strogom podvizavanju, postu, molitvi, cjelomudrenosti (moralnoj čistoći), poslušnosti i siromaštvu
- materice** – blagdan posvećen majkama koji se slavi u predbožićno vrijeme
- miropomazanje** – sveti sakrament koji se vrši neposredno po krštenju, a označava silazak blagodat Duha Svetoga na novokrštenika
- moći** – moći, zemni ostatci, dijelovi ili samo čestice tijela nekog sveca
- monah** – sâm, samac; onaj koji provodi osamljenički život u samostanu, koji je dao zavjet bezbračnosti, siromaštva i bezuvjetne poslušnosti
- nafora** – ostatak od prosfore (kruha koji je namijenjen za bogoslužnu upotrebu) koji se dijeli vjernicima poslije liturgije
- naos** – brod crkve (središnji dio crkve – hrama)
- ontologija** – filozofska disciplina koja raspravlja o bitku te njegovim općim temeljnim i konstitutivnim odrednicama
- opit** – iskustvo
- utjelovljenje – inkarnacija, ključni kršćanski teološki pojam – označava Boga koji je postao čovjek (plot – tijelo); prema kršćanskom učenju, to se zbilo rođenjem Isusa, Sina Božjega, od Djevice Marije, zvane Bogorodica
- parimeji** – odabrani odjeljci iz Svetog pisma Staroga zavjeta koji se čitaju u bogoslužju
- parohija** – župa
- pneumatologija** – učenje o Duhu Svetome u Crkvi, bogoslovna znanost o Duhu Svetome, trećoj božanskoj osobi, pneumatologija
- pomjesna crkva** – lokalna (autokefalna – samostalna) crkva
- podobije** – stanje savršenstva koje je pozvan doći čovjek, koji je stvoren prema liku i podobiju Božjemu, a koje je izgubio padom u grijeh i koje ponovno zadobiva u Isusu Kristu; usmjerenje i kretanje lika prema Božjemu savršenstvu
- podvig** – pothvat, napor, trud, žrtva (kretanje prema)
- podvižnički** – onaj koji se odnosi na podvig
- praslike** – starozavjetni događaji i liknosti koji najavljuju (predstavljaju) događaje i liknosti iz Novoga zavjeta
- priprata** – ulazni dio pravoslavne crkve
- prosfora** – kruh koji je namijenjen za bogoslužnu upotrebu
- proskomidija** – prinošenje, bogoslužno pripremanje kruha i vina koje svećenik vrši u oltaru prije početka liturgije
- putir** – kalež, liturgijski predmet, čaša s drškom koja služi za osvješćivanje vina (razblaženoga vodom) iz koje vjernici primaju svetu pričest
- pričešće** – pričest
- projaviti** – pokazati, prikazati; objaviti; otkriti; posredno objaviti
- sabranje** – okupljanje, sabiranje (sabranje oko episkopa na liturgiji)
- sinod** – sinoda
- Služebnik** – svećenička knjiga u kojoj je izložen poredak svete liturgije, jutarnjega i večernjeg bogoslužja
- starečnik** – zbirka priča o krepostima (vrlinama) koje nam se prikazuju putem monaškog života
- Sveta Trojica** – Sveto Trojstvo
- svetajna** – izraz koji se upotrebljava za liturgiju, euharistiju
- Trebnik** – bogoslužna knjiga u kojoj su izložene molitve koje svećenik čita tijekom vršenja pojedinih svetih tajni i obreda (sakramenata i sakramentalija)
- trijadologija** – crkveni nauk o Svetom Trojstvu
- tropar** – kratka crkvena molitvena pjesma koja sadržava bit blagdana za koji je napisana
- Usjekovanje** – sječenje, odsijecanje (glave svetog Ivana Krstitelja)
- Uspenije** – usnuće, san, smrt (Presvete Bogorodice)
- Vaznesenje** – uzašašće (Gospodina Isusa Krista na nebo četrdeseti dan nakon uskrsnuća)
- vozglas** – završna rečenica u određenoj molitvi na bogoslužju
- Vavedenje** – blagdan uvođenja Presvete Bogorodice u jeruzalemski hram
- vhod** – ulazak; vhomom se nazivaju dva čina u božanstvenoj liturgiji i jedan na večernjoj službi Božjoj
- zvjezdica** – dvije male, uske polukružne metalne poluge spojene u obliku križa koje se na kraju pripremnoga dijela liturgije (proskomidije) stavljaju kao držak na diskos iznad agneca (liturgijski kruh koji nakon pretvorbe postaje tijelo Kristovo)
- žitija svetih** – crkveno-književno (hagiografsko) djelo u kojem su opisani životi svetaca

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA ISLAMSKI VJERONAUUK

A. Svrha i opis predmeta

Islamski vjeronauk izborni je nastavni predmet u srednjim strukovnim školama, integriran u obrazovni sustav Republike Hrvatske. Uvrštavanje Islamskoga vjeronauka u školski odgojno-obrazovni sustav rezultat je stoljetnoga prihvaćanja islama kao punopravne religije uz većinsku katoličku i uvažavanja muslimana kao jednakopravnih građana Republike Hrvatske. Kurikul nastavnoga predmeta Islamski vjeronauk najveći je doprinos institucionalizaciji vjeronauka i znak ozbiljnog pristupa Islamske zajednice u Hrvatskoj svojoj najvažnijoj zadaći. Iz perspektive društva, islamski vjeronauk doprinosi razumijevanju religije kao jednoga od mnogih društvenih fenomena. Za svoju polaznu točku uzima čovjekovo propitkivanje o početku i smislu sveukupne egzistencije. Upoznajući učenike s egzistencijalnim i religijskim pitanjima, Islamski vjeronauk svojim kurikulumom pomaže svakomu učeniku u njegovu osobnom razvojnom procesu unutar jednoga društva. Uz pedagoško-psihološku i metodičko-didaktičku utemeljenost predmeta, Islamski vjeronauk ima i posebnu utemeljenost u islamskom učenju.

Cilj je Islamskoga vjeronauka razviti u učenika znatiželju i iskrenu zainteresiranost za vlastitu vjeru, odnosno proširivati znanje o Bogu, životu, moralu i svijetu koji nas okružuje.

Osim o svojoj vjeri, Islamski vjeronauk kod učenika razvija znanje, osjećaje i toleranciju za druge i drukčije, odnosno za vjersku, etničku i kulturološku različitost te doprinosi boljem razumijevanju drugih religija, svjetonazora i kultura.

Islamski vjeronauk doprinosi proširivanju i produbljivanju znanja i etičke svijesti o problemima s kojima se susreće naše društvo, razvija temeljne sposobnosti učenika da na pravi način razumiju smisao svojega života, da bolje shvate i prihvate okolinu, odnosno društvo u kojemu žive, te pomaže učenicima u razvijanju potrebnih kompetencija za njihovo aktivno i odgovorno djelovanje u demokratskome i multikulturalnom društvu.

Izbor tematskih sadržaja uzet je iz pet primarnih područja (znanstvenih disciplina): ahlak (čudoređe), akaid (dogmatika, nauka o islamskom vjerovanju), fikh (obredoslovlje / poznavanje crkve), kiraet (pravilno učenje Kur'ana) i tarih (povijest islama). Neki se tematski sadržaji obnavljaju iz razreda u razred što podrazumijeva da se prethodno stečena znanja, vještine i stajališta nastavljaju razvijati, širiti i primjenjivati na višim razinama. Time se učenicima omogućuje stjecanje trajnih znanja i usvajanje praktičnih vjerskih navika. Tijekom izučavanja islamskoga vjeronauka učenike se potiče na cjeloživotno učenje: razumijevanje, memoriranje i primjenjivanje kur'anskih poruka (ajeta, hadisa, dova) za svaku životnu situaciju. Tako stječu ključne kompetencije koje će ih obogatiti znanjem, vještinama i stajalištima potrebnima za različite životne situacije.

Odgojno-obrazovna cjelovitost Islamskoga vjeronauka i pristup učeniku kao cjelovitom biću omogućuju razvoj vjerskoga, kulturnog i duhovnog identiteta pojedinca koji teži postati odgovornim građaninom svoje države, odnosno svijeta sa svim njegovim različitostima. Mogućnosti su međupredmetnih korelacija nebrojene, a njima se razvijaju kognitivne sposobnosti potrebne u svim segmentima života – od učenja do percepcije svijeta koji nas okružuje. Uspješnost uočavanja korelacija ovisi o povezanosti i suradnji učitelja različitih nastavnih predmeta. Islamski se vjeronauk treba povezivati s drugim nastavnim predmetima, osobito onima iz društveno-humanističkoga područja i sadržajima različitih religija kako bi učenici u potpunosti stekli sliku multietničkoga, multikonfesionalnog i pluralnog društva u kojemu žive i svijeta općenito u svojoj njegovoj različitosti.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta

Cilj islamskog odgoja i obrazovanja jest živjeti islam, a to podrazumijeva:

- institucionalno i planirano stjecanje znanja i sposobnosti za usvajanje sadržajnog vjerničkog i općeljudskog života, uvažavajući kontekst vremena i mjesta življenja, što će olakšati primjenu vjerskih i etičkih načela u svakodnevnoj praksi te prevenirati svaku vrstu zastranjivanja
- susretanje s Kur'anom kao Božjom Riječju, što zahtijeva poznavanje kur'anskog pisma i teksta kao i temeljno poznavanje sadržaja Kur'ana
- usmjeravanje na cjeloživotno učenje koje učenike osposobljava za zajednički život i rad s drugima te pridonosi razvoju i napretku vjerske zajednice i ukupnoga društva
- razumijevanje ljudi različitih kulturnih, religioznih i drugih pogleda na svijet te sposobnost da se njihovi stavovi, razmišljanja i ponašanja vrednuju u svjetlu islamske poruke (interkulturalni pristup).

C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

Vjera u Boga predstavlja najveću, najsnažniju duhovnu, moralnu, društvenu i kulturnu snagu u povijesti čovječanstva i najstariju ljudsku tradiciju. U islamu je sam život dar Božji prema kojemu se odnosimo kao prema najvećemu blagu, čime pronalazimo put k sreći. Učenik postiže sreću tako što živi život ispunjen vjerom, nadom, dobrim djelima, ljubavlju, milošću, zahvalnošću, ljepotom, pravdom, istinom. Život se pokazuje u svojoj raznolikosti i jedinstvenosti, ali i jedinstvu. Život je prožet vjerom, znanjem i moralnim postupanjem. Vjerovati znači živjeti vjeru i svakim svojim postupkom svjedočiti njezine istine i vrijednosti. Vjerovati znači činiti dobro. Činiti dobro znači ispunjavati islamske dužnosti, raditi ono što je halal (dopušteno) i izbjegavati ono što je haram (zabranjeno). Dobrota se u islamu sastoji od pravednosti i samilosti. Mir, ljubav i ljepota ideali su islamskoga života. Ljubav prema Allahu, dž. š., i prema Allahovu Poslaniku, a. s., predstavljaju temelj ljubavi prema svim ljudima i prema svim bićima. Cilj je potaknuti učenika kako bi, svjedočeći svoje islamsko opredjeljenje, obavljao namaze, postio mjesec ramazan, dijelio sadaku, davao zekat, pomagao slabima i siromašnima, obavio hadž i time se približavao Allahu, njegovu zadovoljstvu i milosti.

Put do odgovornoga učenika vodi preko moralnih težnji i ostvarenja moralnih vrijednosti. Osnovu islamskih moralnih vrijednosti čini učenje o ljudskim dužnostima: dužnosti prema Bogu, prema drugomu čovjeku, svojim bližnjima, prema ostalim živim bićima. Kur'an i Sunnet kao dva glavna izvora islama u najvećoj su mjeri odredili tijekove i moralni okvir unutar kojega se duhovno oblikuje učenik i razvija muslimanska zajednica. Zajednica je potrebna učeniku i ona je sastavni dio njegova života. Odgajanjem i oblikovanjem učenika mi gradimo kvalitetnu i prosperitetnu zajednicu koja nas čuva od raznih iskušenja, anomalija i devijantnog ponašanja.

Dijalog ima za cilj oblikovati jedinstvene ljudske zajednice kojima bi bile sačuvane sve razlike i priznate sve posebnosti. Dijalogom se postiže dogovor, a to je uvjet ispravnoga i svrhovitog zajedničkog djelovanja članova muslimanske zajednice. Sudionici u dijalogu nisu samo ljudi, nego i njihove kulture i religije.

a) Vjera i život

Učenik uči i spoznaje da cjelokupni ljudski život prožimaju vjera, znanje i moralno postupanje. Naglašava se da je vjera u samo Jednoga Boga, Stvoritelja i Upravitelja univerzuma, najvažnije ljudsko stanje koje svaki pojedinac prihvaća slobodoumno i dragovoljno. Osim toga, vjera podrazumijeva čvrsto vjerovanje u meleke, objavljene Knjige, odabrane Božje poslanike, sudnji dan i da cjelokupni svemir postoji po principu Božje Volje, Stvaranja i Određenja. Učenici promišljaju i traže odgovore na pitanja tko nas je stvorio, zašto smo stvoreni i što će s nama biti nakon smrti. Shvaćaju da je vjera, kao i sam život, izravni Božji dar za koji će svaki čovjek biti odgovoran. Vjera, kao unutarnji doživljaj Boga, ne razdvaja se od svakodnevnog življenja. Učenik svoj život usklađuje s Kur'anom i životnom praksom poslanika Muhammeda, a. s. te tako svojim postupcima, na svakome mjestu i u svako vrijeme, svjedoči vjerske istine i vrijednosti.

b) Vjerska praksa

Učenik doznaje i razumijeva da u življenju islama ne može biti unutarnje vjere (iman) bez vanjskoga očitovanja (islam) i svakodnevnoga prakticiranja islamskih propisa. Vjerska se praksa u islamu temelji na onome što je vjernicima teoretski u Kur'anu naređeno ili zabranjeno, a u svakodnevnoj životnoj praksi poslanika Muhammeda, a. s., objašnjeno i primijenjeno. Vjerska praksa obuhvaća i regulira odnos svakoga pojedinca prema Bogu, bližnjemu, svim ljudima, cijeloj prirodi i svemu stvorenome. Svjedočeći svoje islamsko opredjeljenje, učenici se i teorijski i praktično osposobljavaju za samostalno obavljanje dnevne molitve, poste mjesec ramazan, udjeljuju zekat te obave hodočašće u Mekku. Učenici stječu znanje o vjerskim običajima koji se tradicionalno prakticiraju u sredini u kojoj žive.

Osim što iz Kur'ana crpe norme ponašanja i postupcima primjenjuju znanje u vjerskoj praksi, učenici razumijevaju da je već i samo citiranje, odnosno učenje Božjih riječi, čin ibadeta. Učenici se osposobljavaju da do kraja srednjoškolskog obrazovanja samostalno čitaju kur'ansko / arapsko pismo.

c) Moral

Učenik uči da su Kur'an i Sunnet, kao dva glavna izvora islama, moralni okvir unutar kojega se duhovno oblikuje vjernik i razvija muslimanska zajednica. Spoznaje da su mir, ljubav, ljepota i solidarnost među najvažnijim idealima ukupnoga islamskog života. Ljubav prema Bogu i prema Božjemu poslaniku Muhammedu, a. s., predstavlja temelj ljubavi prema svim ljudima i prema svim bićima.

Učenik svojim promišljanjem temeljito shvaća da put do odgovornog čovjeka vodi preko moralnih težnji i ostvarivanja moralnih vrijednosti te da osnovu islamskih moralnih vrijednosti čini učenje o dužnostima prema Bogu, sebi, bližnjima, ostalim ljudima i živim bićima.

Učenik je svjestan važnosti promoviranja dobra, a sprječavanja zla, odnosno svjestan je posljedica ako zlo ili nemoral postanu prevladavajuća društvena norma ponašanja. Sve društvene procese i pojave promatra kroz prizmu moralnih vrijednosti i o njima donosi prosudbu te ih prihvaća ili odbacuje, svjestan različitoga kriterija vrednovanja kod ljudi različitih svjetonazora. Ne prihvaća sve društvene pojave, ali poštuje pravo drugih na samoopredjeljenje.

d) Susret s drugima

Učenik razvija osjećaj za druge i drukčije, odnosno postaje svjestan vjerske, etničke i kulturološke raznolikosti sredine u kojoj živi i djeluje. Stječe znanje o drugim vjerama, svjetonazorima i kulturama te pokazuje toleranciju prema drugačijima. Pomaže promoviranju jednakosti, poštuje prava svake osobe i razvija empatiju za pomaganjem slabima i ugroženima. Razvija odgovornost za svoje najbliže, za dom i obitelj, kao i za svoj narod, njegovu duhovnost, tradiciju, jezik, uz punu toleranciju prema drugim narodima i njihovim vjerskim, kulturnim i etničkim identitetima.

Učenik kritički promišlja o različitim interesima unutar zajednice i angažiran je u kreiranju vlastitih životnih uvjeta sudjelujući i pridonoseći zajednici u kojoj živi. Istražuje položaj drugih vjerskih zajednica i osvještava vlastiti identitet. Naglasak je na poticanju pozitivnih stajališta, na razvijanju svijesti o pripadanju islamskomu ummetu, kao i europskomu kulturnom krugu te prihvaćanju i unaprjeđenju temeljnih vrijednosti suvremenoga demokratskog i pluralnog društva.

Prikaz domena u svim godištim učnja u trogodišnjim strukovnim školama:

- A. Vjera i život
- B. Vjerska praksa
- C. Moral
- D. Susret s drugima

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

U tablicama su odgojno-obrazovni ishodi učenja i poučavanja Islamskog vjeronauka označeni dvoslovnom kraticom IV, zatim oznakom domene, primjerice A, te broječnom oznakom ishoda unutar određene domene.

U tablicama se nalazi opis razine „dobar” usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, a detaljan opis svih četiri razine: zadovoljavajuća, dobra, vrlo dobra i iznimna nalazi se u metodičkom priručniku.

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu srednje škole

A. Vjera i život

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV A.1.1. Učenik opisuje islam kao vjeru koju su živjeli i propovjedali Ibrahim, Musa, Isaa i Muhammed, a. s.	– istražuje i naglašava potrebu vjere, razumijeva i prakticira islam kao vjeru Ibrahima, Musaa, Isaa i Muhammeda, a. s.	– istražuje potrebu vjere, prihvaća vjeru kao religiju Ibrahima, Musaa, Isaa i Muhammeda, a. s.

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ljudska priroda i vjera
- tevhid – čisti monoteizam
- mnoge objave, mnogi poslanici
- poslanik islama.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Vjeroučitelj potiče učenike na istraživanje i izradu prezentacija prema zadanim kriterijima. Ishod se može usvojiti individualnim i timskim radom, a izvori istraživanja su prigodna literatura, preporučene mrežne stranice i sl. Teme mogu biti: razgovor o ciljevima i važnostima ibadeta, istraživanje nepoznatih pojmova, istraživanje veze između ibadeta i samopouzdanja čovjeka, lijepog ponašanja i sl. Učenik predstavlja svoj rad u školi i izvan škole, u stvarnome i digitalnom okružju. Primjer upitnika za istraživanje i izradu prezentacije nalazi se u metodičkom priručniku za 1. razred srednje škole.

B. Vjerska praksa

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV B.1.1. Učenik proširuje i produbljuje ranije stečena znanja o namazu, postu, zekatu i hadžu. Uočava i razumijeva svrhovitost islamskih propisa u kontekstu važnosti vjere i vjerske prakse.	– razgovorima, raspravama, projektima učenik postaje aktivan sukreator realizacije nastavnih sadržaja – učenik dublje spoznaje kako očuvati, predstaviti i promovirati islam, odnosno promišljati, vjerovati i ponašati se u skladu s Kurʿanom i osobnom praksom Muhammeda, a. s.	– za prezentiranje učenja o namazu koristi se izvorima islamskoga učenja te potkrepljuje ajetom ili hadisom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obredna pobožnost
 - svrha izvršavanja islamskih šartova
 - Kur'an je pred vama.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Vjeroučitelj potiče učenike na istraživanje i izradu prezentacija prema zadanim kriterijima. Izvori istraživanja su Kur'an, hadis te preporučena, prigodna literatura.

Teme mogu biti: analiziranje pojedinih Kur'anskih poglavlja; označavanje zanimljivoga, nepoznatog; istraživanje poglavlja *Ibrahim* i pokušavanje određivanja njegove glavne teme; kako se islam odnosi prema idolopoklonstvu; slušanje melodičnog učenja Kur'ana; odlazak na Večeri i natjecanja učača Kur'ana i sl.

Usvajanje ishoda moguće je timskim radom s podijeljenim ulogama. Usvajanje ishoda vrednuje se formativno.

Učenik predstavlja svoj rad u školi i izvan nje te u stvarnome i digitalnom okružju.

Primjer ankete za istraživanje i izradu (digitalnog) plakata nalazi se u metodičkom priručniku za 1. razred srednje škole.

C. Moral

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV C.1.1. Učenik opisuje moralnost i rad nasuprot nemoralnosti i nerada, utjecaj društva, medija i vršnjaka na nemoral i nerad te ulogu vjere i vlastite odgovornosti na moral i rad.	– definira moral, moralna posrnuća te islamsku etiku rada, različite oblike nemorala i njihovih posljedica za čovjeka i društvo – prepoznaje vrijednosti morala i rada – ističe vrijednosti morala u društvu i kulturi kojoj pripada nasuprot nemoralu i neradu	– opisuje različite oblike nemorala i njihovih posljedica za čovjeka i društvo iznoseći primjere iz svakodnevnoga života

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- definiranje ahlaka – islamskog ponašanja
 - primjeri moralnog ponašanja.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Za prvi dio sadržaja treba se koristiti debatom, a za drugi dio istraživačkim radom i izradom prezentacija prema zadanim kriterijima. Izvori istraživanja su Kur'an, hadis i preporučena, prigodna literatura.

Usvajanje ishoda moguće je pojedinačno i u timu.

Primjeri timskog usvajanja ishoda: potražiti ajete i hadise koji se odnose na teme moralnog posrnuća, međuljudskih odnosa, proizvodnju, potrošnju i sl.

Primjer pitanja za istraživanje i izradu (digitalnog) plakata u metodičkom su priručniku za 1. razred srednje škole.

D. Susret s drugima

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV D.1.1. Učenik opisuje karakteristike materijalnog poslovanja po islamskim propisima.	– obrazlaže razloge zabrane kamate (ugrožavanje međuljudskih odnosa, stvaranje društvene klase koja se bogati na drugima bez rada i zalaganja, omogućavanje prisvajanja tuđega bogatstva bez naknade i sl.)	– interpretira kur’anski tekst koji se odnosi na dug i zabranu kamate

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dijeljenje i međusobno pomaganje u islamu – zekat i sadaka
- socijalni i etički ciljevi zekata
- islamski propisi o materijalnom poslovanju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se uporaba razgovora, eseja, rasprave, posjeta.

Primjer tema za esej: „Neke sadake nastavljaju donositi korist osobi i nakon smrti. To je sadaka koja neprekidno traje.“ „Svaki dozvoljen i lijep posao je sadaka.“ i sl.

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu srednje škole

A. Vjera i život

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV A.2.1. Učenik opisuje različite dimenzije posta (duhovna, socijalna, medicinska).	– opisuje propise posta te nabraja ostale ramazanske ibadete	– opisuje post u islamu
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – islamski i kršćanski nauk o postu – post, namaz i hadž u islamu.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Ostvaruje se korelacija s Katoličkim vjeronaukom. Analiza odabranih tekstova Biblije (iz Staroga i Novog zavjeta). Trebalo istražiti zdravstvene aspekte namaza i posta, utjecaj istih na mentalno zdravlje, treniranje strpljivosti i suosjećanja ibadetom posta; istražiti u kojim situacijama se ne posti i u kakvoj je to vezi sa zdravljem. Preporuča se pisanje eseja ili razgovor o temi: „Postite, bit ćete zdravi.“ Projektna nastava ostvaruje se posjetima različitim bogomoljama; organiziranjem susreta, razgovora i upoznavanja učenika koji pohađaju Islamski i Katolički vjeronauk. Preporuča se rasprava o temi „Društvena uloga džamije i džemata”.		

B. Vjerska praksa

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV B.2.1. Učenik se upoznaje s islamskim stajalištima o pitanjima iz svakodnevne životne prakse muslimana i muslimanke. Uočava logičnost islamskih propisa i povezuje ih s kontekstom vremena.	– opisuje smisao pokrivanja žene u javnosti, pitanje nošenja brade u islamu, zabrane izvanbračne zajednice	– opisuje logičnost islamskih propisa u vezi sa suvremenim životnim pitanjima povezujući ih s kontekstom vremena
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – kako Kur'an približiti sugovorniku – odnos prema Kur'anu – svakodnevni život uz Kur'an.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se obilježavanje svjetskog dana hidžaba.		

C. Moral

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV C.2.1. Učenik istražuje islamsko stajalište o svakodnevnom pitanjima koja se tiču očuvanja ljudskog zdravlja i života.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje pojave pobačaja, posvajanja djece, planiranja stanovništva, halal hrane, transplantacije organa– upoznaje se s islamskim stajalištima o određenim moralnim dilemama povezanim sa zdravljem	<ul style="list-style-type: none">– opisuje pojave pobačaja, posvajanja djece, planiranja stanovništva, halal hrane, transplantacije organa

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poslanik islama, najbolji primjer
- islamska medicina
- islamsko učenje o suvremenim medicinskim i bračnim pitanjima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporučuju se esej, rasprava ili prezentacija (slikovna, tiskana ili digitalna) o temi „Vi u Poslaniku imate najljepši uzor“ ili „Pojava prodaje ljudskih organa”.

Istraživački rad: treba istražiti i usporediti vjerska učenja o doniranju organa.

Debata: „Donorska kartica organa – DA ili NE”.

D. Susret s drugima

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV D.2.1. Učenik opisuje Poslanikovu praksu koja se odnosi na ponašanje prema drugima.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje u glavnim crtama načine ponašanja Poslanika prema samome sebi, prema suprugama i drugim ljudima, a osobito prema djeci, ženama, slabima i nemoćnima– usklađuje svoj život prema praksi Božjeg Poslanika	<ul style="list-style-type: none">– opisuje ponašanje Poslanika prema samome sebi i prema drugim ljudima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dužnosti supružnika jednoga prema drugom u bračnome životu, dužnosti ljudi jednih prema drugima, slabijima i djeci po uzoru na Muhammeda, a. s. i njegov odnosu prema suprugama, drugima, slabijima i djeci
- opisi ponašanja Muhammeda, a. s., kako su ga opisali njegovi prijatelji i supruge.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenici daju primjere iz Poslanikovog života o međuljudskim odnosima.

Učenici pišu esej o temi „Poslanik – naš uzor”.

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu srednje škole

A. Vjera i život

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV A.3.1. Učenik opisuje metode tumačenja vjere.	– razgovara o metodama tumačenja vjere, daje prijedloge o načinima približavanja vjere čovjeku, posebice mladima, u suvremenome i pluralnom društvu u kojemu živi	– opisuje kako vjeru približiti mladima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- islam i religijski pluralizam danas
- Božji i ljudski zakoni – prava i slobode.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba se koristiti istraživačkim radom: usporediti kulturnu, etničku, zemljopisnu i rasnu raznolikost muslimana u različitim muslimanskim zemljama te predstaviti rezultate istraživanja digitalnim alatima po izboru učenika.

B. Vjerska praksa

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV B.3.1. Učenik opisuje suvremene metode predstavljanja i tumačenja vjere te njihov utjecaj na praksu vjernika. Uočava ishode odgojnih institucija u islamu: mekteb, vrtić, džamija i škola.	– putem razgovora i rasprava učenik se osposobljava za argumentirano predstavljanje islamskih načela	– navodi primjere iz osobnog iskustva povezane s pozivanjem na dobro i odvratanje od zla

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Kur'an i hadis – rad na tekstovima
- Da'wa.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se izrada prezentacije ili predavanja „Znanje i obrazovanje u islamu”.

C. Moral

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV C.3.1. Učenik se upoznaje s islamskim stajalištima o suživotu i toleranciji u pluralnom društvu. Učenik promovira dijalog s pripadnicima različitih nacija i religija.	– navodi primjere iz života Muhammeda, a. s., koji govore o pokušajima izgradnje mira i suživota sa stanovnicima Mekke – objašnjava oprostajnu hutbu Muhammeda, a. s., u kojoj svim muslimanima nalaže zaštitu žena, slabih i nemoćnih te lijepo ophođenje prema svim ljudima bez obzira na svjetonazor	– navodi primjere iz života Muhammeda, a. s., iz kojih je vidljiva potreba gradnja mira sa svima pa čak i s onima koji pokazuju neprijateljstvo

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- naređivanje dobra, odvratanje od zla
- ekumenizam
- ljepota ljudske duše
- posljedice egoizma.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se izrada reklame za dobra i loša djela: ajet, hadis, mudra izreka ili osobna preporuka.

Preporuča se rasprava o temi: „Istražio sam cijeli svijet, nisam našao veću vrijednost od ahlaka.“ (Hazreti Mevlana)

Preporuča se posjet vjerskim institucijama i upoznavanje s njihovim djelovanjem.

D. Susret s drugima

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ IV D.3.1. Učenik opisuje stajalište islama prema slobodi izbora vjere i nacionalnoj pripadnosti.	– otkriva kako islam podrijetlo ne smatra osnovom za solidarnost među ljudima – prosuđuje da nejednaka podjela prirodnih bogatstava čini svijet međuzavisnim	– objašnjava kako islam ostvaruje sintezu između tjelesnih i duhovnih potreba preporučujući toleranciju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

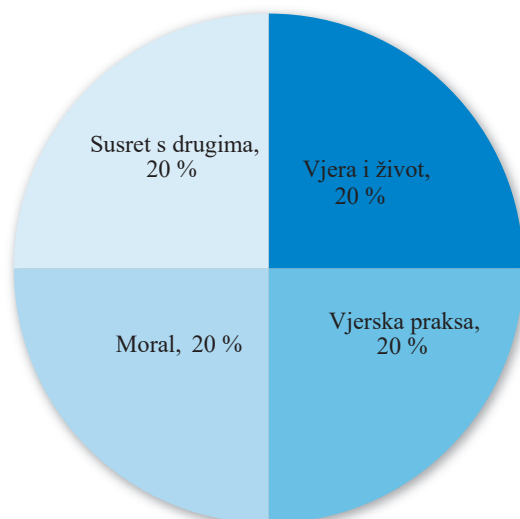
- islamski propisi o kamati.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

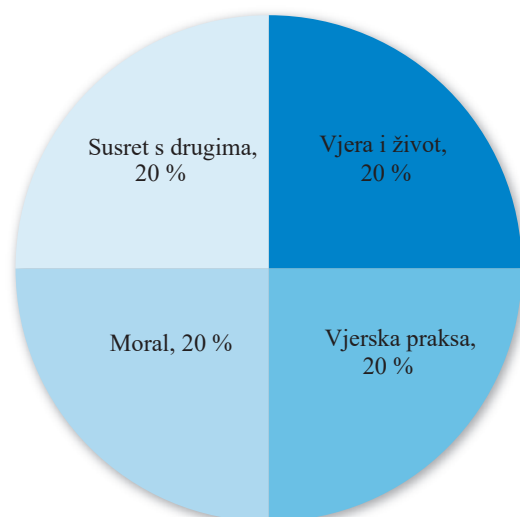
Učenici čitaju i pišu o islamskom stavu prema kamati i zelenaštvu.

Preporuča se debata o kamati.

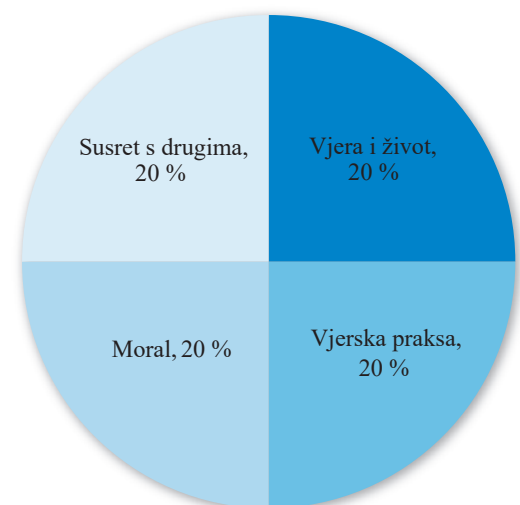
1. RAZRED

2. RAZRED

3. RAZRED

Slika 1. Grafički prikaz postotne zastupljenosti predmetnih područja tijekom svih godina učenja

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Islamski vjeronauk doprinosi razvijanju moralnih načela, nužnih znanja i sposobnosti kod učenika te im pomaže da na pravi način razumiju smisao cjelokupnoga života i društva u kojemu žive i da ga odgovorno razvijaju, jačaju i unaprjeđuju. Upoznajući učenike s egzistencijalnim i religijskim pitanjima, pomaže im u njihovu osobnom razvojnom procesu unutar jednog društva, razvijajući moralno i odgovorno djelovanje u zajednici. Islamski vjeronauk svojim kurikulumom pomaže promicanju i ostvarivanju temeljnih vrijednosti. Islamski vjeronauk, posredno ili neposredno, ostvaruje povezanost s drugim odgojno-obrazovnim područjima, predmetima i međupredmetnim temama, osobito onima iz društvenohumanističkoga područja, kao i prirodoslovnog, umjetničkog, jezično-komunikacijskog te tjelesnog i zdravstvenog područja. Ukratko, možemo reći da se islamski vjeronauk, osim na religiju i povijest religija, svojim kurikulumom odnosi i na cjelokupnu ljudsku povijest, kulturu, civilizaciju i tradiciju, od stvaranja čovjeka do danas.

Islamski vjeronauk korelira s nastavnim predmetima društveno-humanističkoga područja, posebice Katoličkim vjeronaukom i Etikom. Mogućnosti međupredmetnih korelacija su nebrojene, a njima se razvijaju kognitivne sposobnosti koje učenicima trebaju u svim segmentima života – od učenja do percipiranja svijeta oko sebe. Povezanost s drugim odgojno-obrazovnim područjima omogućuje učenicima stjecanje potpune slike multietničkoga, multikonfesionalnog i pluralnog društva u kojem žive i svijeta općenito u svoj njegovoj različitosti. U promišljanju o značenju, važnosti i utjecaju moralnih načela, moralnih, političkih i pravnih normi te ostalih vrsta pravila na kvalitetu života pojedinca i zajednice ogleda se povezanost s međupredmetnim područjima Građanskim odgojem i obrazovanjem te Osobnim i socijalnim razvojem. Metodologija oblikovanja znanja u izravnoj je vezi s međupredmetnim temama Učiti kako učiti i Uporaba IKT-a.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Iskustva učenja i uloga učitelja

U skladu s definiranim domenama kojima se usvajaju odgojno-obrazovni ishodi islamskoga vjeronauka, metodičko-didaktičko polazište predstavlja kontinuirano povezivanje teorije i prakse na različitim razinama i na različite načine. Osim teorijskog poučavanja nastavnoga predmeta, odabir i primjena različitih praktičnih metoda trebaju potaknuti praktičnu primjenu islamskih obveza. Okvirne smjernice za učenje i poučavanje islamskog vjeronauka nude prijedloge o načinima organiziranja i podržavanja učenja i poučavanja, uvažavajući pravo na različitost u pristupima i na prilagodbu načina izvedbe kurikula u skladu s potrebama i razinama znanja i vještina učenika, posebnim interesima, lokalnim okruženjem i uvjetima rada. Učenje i poučavanje mora biti dobro osmišljeno, primjereno dobi učenika i njihovim kognitivnim sposobnostima. U planiranju odgojno-obrazovnoga procesa učitelj treba posvetiti posebnu pozornost metodološkoj uputi povezanoj s razradom odgojno-obrazovnih ishoda. Primjerice, ishod D.2.1. (srednja škola): *Na kraju druge godine srednjoškolskog učenja i poučavanja Islamskoga vjeronauka, domena Susret s drugima, učenik vrednuje, podupire i u vlastiti život integrira Poslanikovu praksu koja se odnosi na ponašanje prema drugima*. Tim se ishodom od učenika očekuje da usvoji Poslanikov način ponašanja prema drugima, i teoretski i praktično, da to poveže s primjerima iz suvremenog života i pretoči u osobnu praksu. Od učitelja se očekuje da predstavi tematske sadržaje koji omogućuju realizaciju navedenoga ishoda, a zatim da zajedno s učenicima stavi naglasak na one kojima će posvetiti posebnu pozornost. Zajednički će odabrati metode koje najbolje doprinose odgojnim i obrazovnim ciljevima nastavnoga predmeta Islamski vjeronauk, primjerice, projektna nastava, debata, istraživanje i bilježenje iskustava određene ciljne skupine putem ankete i slično. Tako će učenici biti sukreatori odgojno-obrazovnoga procesa, a učitelj će imati ulogu voditelja, inicijatora i motivatora raznovrsnih aktivnosti, čime se potiče suradnički i konstruktivan odnos. Način realiziranja obvezujućih odgojno-obrazovnih ishoda razlikovat će se od razreda do razreda, od škole do škole, od učitelja do učitelja. Time se postiže veća autonomija učitelja i škole. O inventivnosti i kreativnosti učitelja ovisi kojim

će metodama zainteresirati učenike i pobuditi znatiželju u njima za otkrivanje života i svijeta u naravnom obliku u kojemu ga je Bog stvorio. Osim uobičajenog pristupa, učitelj će nastojati da učenik odgojno-obrazovne ishode nastavnoga predmeta Islamski vjeronauk usvoji prirodnim učenjem putem radionica, terenske i projektne nastave, ljetne i zimske škole, vikend-škole islama, natjecanja i sl. Od samoga početka učenja islamskoga vjeronauka kod učenika je potrebno poticati samostalne radove u obliku likovnih uradaka, referata, predavanja, prikupljanja tematskih materijala i njihova predstavljanja, sve do složenijih zadataka kao što su lektira, projekti ili različiti praktični i kreativni zadatci koje učenici trebaju realizirati u užoj ili široj zajednici, a kojima razvijaju solidarnost i odgovornost i tako postaju korisni članovi društva. Učenici uključeni u takav oblik rada stjecat će korisno, trajno i u životu primjenjivo znanje.

Uz obvezne odgojno-obrazovne ishode, u domeni Vjerska praksa 3. ishod povezan s učenjem arapskoga pisma preporučen je u svakome razredu. Učenju arapskoga pisma potrebno je posvetiti dužnu pažnju, naročito u sredinama u kojima su učenici manje usmjereni na mekteb. Učitelj bi trebao pronaći način da se svaki učenik osposobi za samostalno učenje Kur'ana. Mogućnosti su brojne: osmišljavanje izvannastavnih aktivnosti, organiziranje intenzivnoga učenja u ljetnim ili zimskim školama te u projektnim tjednima na kraju školske godine. Na učitelju je da temeljito planira, organizira i realizira aktivnosti kojima će učenici steći potrebna znanje i vještine te ostvariti zadane ciljeve učenja i poučavanja.

Osobito je važno naglasiti primjenu suvremene tehnologije koja će osvježiti odgojno-obrazovni proces i usvajanje znanja, vještina i stajališta nastavnoga predmeta Islamski vjeronauk. Ovisno o informatičkoj opremljenosti škole, učenici mogu samostalno predstavljati svoje radove koristeći se suvremenim medijima, što bitno pojačava učeničku motivaciju.

Materijalni izvori, okružje i grupiranje učenika

Osim standardnih udžbenika i e-knjiga koje će se u budućnosti razvijati, preporuča se korištenje platformom *online mekteb* kojom učenik uči na zanimljiviji način. Ta platforma nudi brojne mogućnosti da učenici samostalno ili uz učiteljevu pomoć kreiraju zanimljive igre i kvizove s vjerskim sadržajima. Od učitelja se očekuje da u odgojno-obrazovni proces uvede poučne priče, lektire, časopise i poglavlja iz stručnih knjiga primjerene dobi učenika, rječnike, leksikone, enciklopedije, kratke videozapise iz internetskih baza (Youtube), filmove, ilahije i sl.

Islamski vjeronauk može se provoditi u učionici i raznim oblicima izvanučionične nastave. Preporuča se povremeno s učenicima praktični dio nastave planirati i realizirati u lokalnome mesdžidu. Učitelj treba stvarati poticajno okružje za usvajanje znanja i stjecanje vještina predviđenih ovim kurikulumom, za što je on najodgovorniji.

Kad je riječ o grupiranju učenika, treba imati na umu specifičan status nastavnoga predmeta i različite vrste kombiniranih skupina koje često uvjetuju vrstu kombinacije. Već od najranije dobi učenici se navikavaju na međugeneracijsko povezivanje, a učitelji Islamskoga vjeronauka moraju imati posebne sposobnosti za osmišljavanje i provođenje aktivnosti kako bi usvojili zadane odgojno-obrazovne ishode.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje se temelji na holističkom pristupu praćenja i poticanja individualnoga razvoja svakoga učenika, što podrazumijeva činjenicu da odgojno-obrazovni ishodi nisu usmjereni isključivo na usvojenost znanja, već odražavaju složenost zadanih odgojno-obrazovnih ishoda. Pri vrednovanju odgojno-obrazovnih ishoda očekuje se pozitivna usmjerenost na učenikovu osobnost i način promišljanja te na njegovo ponašanje, djelovanje i postignuća.

Temeljenu smjernicu u vrednovanju predstavlja utvrđivanje razine usvojenosti ishoda kod učenika sukladno razradi ishoda i razini usvojenosti.

U vrednovanju promišljanja učitelj procjenjuje i ocjenjuje uporabu pojmova koji olakšavaju oblikovanje vjerskih stajališta. Osim toga, učitelj procjenjuje i ocjenjuje vještinu argumentacije kao i analize vjerskih izvora. Pri ocjenjivanju ponašanja naglasak se stavlja na učenikov odnos prema Bogu, zatim na vještine uočavanja i primjenu naučenog (islamski kodeks ponašanja koji regulira cjelokupni ljudski život/pitanje farzova, sunneta, vadžiba, halala i harama, mekruha i sl.), odnos prema drugim osobama i okolišu, artikuliranja te rješavanje pitanja, dilema i problema pred kojima se učenik nalazi u svakodnevnome životu.

Klasične provjere znanja (usmenim) prozivanjem učenika i njegovim izvođenjem pred školsku ploču mogle bi se zamijeniti tehnikama ocjenjivanja razgovorom s učenikom, organizacijom rasprave, debate ili oluje ideja među učenicima, usmenim izlaganjem istraženih slučajeva (referati i prezentacije) te izradom kreativnih sadržaja (plakati, kratki videozapisi i sl.).

Vrednovanje za učenje, kao jedan od triju pristupa vrednovanju, podrazumijeva praćenje i vrednovanje usvojenog znanja, vještina i stajališta tijekom učenja i poučavanja predmeta Islamski vjeronauk. Takvim pristupom, kojim se učenike nastoji potaknuti na usvajanje vjerskih i moralno-etičkih znanja, vještina i stajališta, pomaže se i učiteljima. Oni tako procjenjuju informacije s kojima učenici dolaze na nastavu, razinu znanja o nastavnim sadržajima, vrijednosti i stajališta učenika te njihov odnos prema nastavi Islamskog vjeronauka kao predmeta učenja i poučavanja. Tako, također, nastavni proces usmjeravaju k ispravljajući učenih manjkavosti i propusta u stečenom znanju ili interpretiranju određenih sadržaja (sure i sl.). Učenicima taj pristup pomaže razumjeti što se predmetom želi postići, što se od njih očekuje u procesu učenja i poučavanja, što se i kako u predmetu vrednuje i kako nastavnik ostvaruje svoju ulogu. Vrednovanje kao učenje pristup je u kojemu učenici preuzimaju odgovornost za učenje vrednujući svoj odnos prema nastavnim zadacima i aktivnostima, procjenjujući svoje rezultate i rezultate drugih učenika u svim oblicima nastavnog rada. U nastavi Islamskog vjeronauka ističemo i nužnost vrednovanja izvanučionične nastave (vjeronauk u islamskim centrima, posjete raznim vjerskim i kulturnim institucijama i sl.). Pri vrednovanju naučenoga posebnu pozornost učitelj posvećuje procjeni generičkih kompetencija kao što su odgovornost, samostalnost i samoinicijativnost te komunikacija i suradnja.

Na temelju individualnog praćenja učenika evidentiraju se i ističu iskazane vrline i vještine, a na ocjenjivanje utječu sljedeće komponente:

- usvojenost znanja o temeljnim islamskim pojmovima, što uključuje i prepoznavanje moralnih odlika čovjeka
- razinu interesa za tematske sadržaje koji olakšavaju vjersku praksu
- doprinos odgojno-obrazovnom procesu kvalitetnim individualnim pristupom i mišljenjem te sudjelovanjem u realizaciji projektnih zadataka
- kultura međusobne komunikacije (pravilna i konkretna komunikacija u grupi i podjela uloga)
- navika uporabe različitih izvora
- razina primjene i prakticiranje naučenoga
- sposobnost analize, sinteze i kritičkog prosuđivanja
- sposobnost uočavanja problema i predlaganja mogućih rješenja
- nastojanje da se poštuju sposobnosti i želje drugih ljudi.

Kriteriji za prosudbu razine učeničkih postignuća razradit će se nakon određenja učeničkih postignuća po pojedinim odgojno-obrazovnim područjima, nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Pri vrednovanju mora postojati razumijevanje za prepreke u učenju nastale zbog učenikovih teškoća u učenju ili eventualnih drugih teškoća.

Učitelji imaju autonomiju i odgovornost odabrati najprikladnije metode i tehnike vrednovanja unutar pojedinih pristupa vrednovanju (ovisno o obilježjima učenika i škole te određenim situacijskim čimbenicima).

Elementi vrednovanja

Znanje – podrazumijeva usvajanje, interpretiranje, razumijevanje i argumentiranje temeljnih činjenica, pojmova, događaja i tekstova na razini zadanih domena i definiranih odgojno-obrazovnih ishoda učenja koji odražavaju njihovu složenost na spoznajnome, doživljajnom i djelatnom planu.

Stvaralačko izražavanje – stavljajući naglasak na učenikovo stvaralaštvo koje zahtijeva zalaganje i druge njegove sposobnosti i mogućnosti da usvojene spoznaje, znanja, stavove i vrijednosti poveže s vlastitim iskustvom, učeniku se omogućuje da u procese učenja i iskazivanja naučenoga kreativno uključi različite stvaralačke aktivnosti (usmeno, pisano, likovno, glazbeno, digitalno, scensko...). Tako se uvažavaju, podržavaju i razvijaju različite individualne i socijalne sposobnosti svakoga pojedinog učenika i ujedno potiče interdisciplinarnost i korelacija s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Kultura međusobnog komuniciranja – Islamski vjeronauk ovom obliku vrednovanja pridaje posebno mjesto i važnost jer njime, trajno povezujući odgojne i obrazovne ciljeve i ishode učenja, osnažuje odgojnu dimenziju učenja i izražavanja učenika. Stoga praćenje i vrednovanje odgojnih razina ishoda i postignuća učenja, osobito kad se radi o vjeri i stavovima, vjerskim i drugim uvjerenjima učenika, ni načelno ni odgojno nije moguće izostaviti i zanemariti. Budući da odgojna razina na poseban način obuhvaća afektivno i s njom povezano djelatno područje ljudskoga života i potrebu izgradnje stavova i vrijednosti u cjelini školskoga kurikula, moguće je odgojne ishode i postignuća vezati uz učeničku spoznaju, znanje i izražavanje o stavovima i vrijednostima, ponašanju i djelovanju i tako ih vrednovati. Oni dijelom ulaze u područje interpersonalne i socijalne komunikacije u školi te aktivnih učeničkih odnosa u procesima učenja i poučavanja, a neki pripadaju području generičkih kompetencija koji se dijelom mogu integrirati u specifične odgojne ishode Islamskoga vjeronauka i promatrati u ozračju kulture međusobnoga komuniciranja. Oni se mogu vrednovati kao integralni dio učeničkih postignuća, i time kao integralni dio završne kvantitativne ocjene, što ne umanjuje potrebu izdvajanja i kvalitativne procjenu generičkih kompetencija učenika u pojedinim godištim i ciklusima.

Izješćivanje

Izješćivanje je informiranje o postignućima i napretku učenika, može biti formalno (izješće o praćenju, dodatak svjedodžbi, napomena u svjedodžbi, podaci i bilješke u e-Matici) i neformalno (razgovori i razmjena informacija između različitih subjekata, primjerice, mentora i roditelja).

U okviru kurikulnog sustava izješćivanje o usvojenim odgojno-obrazovnim ishodima dobiva drukčiji oblik i svrhu.

Kvalitativnim osvrtima učitelja nastoji se kvalitetnije i detaljnije opisati ukupnost i kvaliteta postignuća učenika u određenome obrazovnom razdoblju. Ti kvalitativni osvrti trebaju dati točan, konkretan i specifičan opis učenikovih dosadašnjih rezultata i napredovanja u pojedinim predmetima, u odnosu na postavljena očekivanja definirana kurikulnim dokumentima.

Kao numerički pokazatelj razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulumom zadržava se ljestvica školskih ocjena od pet stupnjeva. Kao i dosad, zaključna ocjena izriče se brojkom i riječju (nedovoljno – 1, dovoljno – 2, dobro – 3, vrlo dobro – 4, odlično – 5).

POJMOVNIK

- abd** – sluga, abdullah – sluga Allahov
- abdest** – vjersko pranje radi klanjanja namaza i učenja Kur'ana
- Ahiret** – budući, vječni svijet
- ajet** – znak; stavka, rečenica u Kur'anu
- akaid** – vjerovanje; znanost o vjerovanju; islamska apologetika
- alejhisselam** – izgovara se i piše iza imena Božjih poslanika. Pri izgovaranju bez imena misli se na Muhammeda, a. s. Znači „mir njemu” ili „neka je na njemu Božji mir i spas”.
- alim** – vjerski znanstvenik; množina: ulema
- Arefat** – brdo koje se nalazi nedaleko od Mekke. Obilježeno područje izvan Mekke na kojemu sve hadžije (hodočasnici) moraju provesti u molitvi barem dio 9. zu-l – hidždžeta, dana uoči Kurban-bajrama
- Arš** – Allahovo prijestolje
- ashab(i)** – prijatelj(i) Muhammeda, a. s.; njegovi prvi sljedbenici
- ašura** – deseti dan mjeseca muharrema; blagdan brojnih vjerovjesnika (Nuha, a. s., Musa'a, a. s., Junusa, a. s. itd.); sjećanje na dan pogibije hazreti Husejna, Poslanikova unuka.
- Bajram** – muslimanski blagdan; dva su Bajrama: Idu-l-fitr (ramazanski bajram (blagdan milosrda kojim se obilježava kraj ramazanskog posta i Idu-l-adha) i Kurban bajram (blagdan žrtve i hodočašća u Mekku)
- bint** – kći, skraćeno b.
- din** – put, pravac; način života; cjelovita vjera; život pun pobožnosti
- dova** – molba upućena Allahu, dž. š.; zazivanje Boga nakon molitve
- Dunjaluk** – svijet na kojem živimo sada i ovdje
- džehennem** – pakao
- džellešanuhu** – epitet koji se piše i izgovara iza Allahova, dž. š., imena; znači „Uzvišeni”, „Neka je slavno Njegovo Uzvišeno biće”
- džennet** – bašča, vrt, raj
- džemat/džemat** – skupina, područje jedne džemije, zajedničko obavljanje molitve
- džihad** – težnja, napor, borba; duhovni ili tjelesni napor protiv zla; svaka borba protiv zla
- džinni** – nevidljiva bića; mogu biti dobra i zla; imaju osobine poput ljudi
- ensarija** – pomagač, stanovnik Medine
- ezan** – poziv na molitvu (namaz)
- farz** – obvezna, prvostepena dužnost; ono što je Allah, dž. š., strogo naredio
- fetva** – službeno pravno mišljenje ili odluka uleme o pitanjima islamskog zakona
- fikh** – šerijatsko (islamsko) pravo
- gajb** – onostrano, nevidljivo
- gusul** – obvezno vjersko kupanje
- hadis** – Poslanikova tradicija, njegove izreke i postupci; izvješće, izreka ili kazivanje koje se pripisuje Muhammedu, a. s.
- hadž** – peti stub islama, godišnje hodočašće u Mekku
- hadžija** – hodočasnik
- hadžeru-l-esved** – crni kamen koji je ugrađen u zid Ka'be
- hafiz** – čuvar Kur'ana; onaj koji zna Kur'an napamet
- halal** – dopušteni, odobreni postupci
- halifa** – nasljednik; vladar islamskoga svijeta
- haram** – zabranjeni, nezakoniti postupci
- hatib** – imam koji drži hutbu (predavanje) na džumi i na bajram-namazima
- hidžab** – veo; pokrivanje kose u muslimanki
- hidžra** – odlazak, emigracija; preseljenje Muhammeda, a. s., i prvih muslimana iz Mekke u Medinu 622. g. Taj događaj početak je muslimanskog kalendara.
- Hira** – brdo pored Mekke gdje je Muhammed, a. s., primio prvu Objavu 610. godine
- hutba** – propovijed, prigodni govor petkom u džamiji (na džumi) te na bajram-namazima

- ibadet** – bogoštovlje; pobožnost; svako dozvoljeno djelo učinjeno radi Allahova, dž. š., zadovoljstva
- ibn** – sin, skraćeno b.
- idžtihad** – nezavisan sud; napor u tumačenju islamskog prava
- idžma** – konsenzus, dogovor, suglasnost muslimanskih učenjaka o kojemu pitanju
- ihram** – odjeća hadžije
- ihsan** – dobročinstvo, suosjećanje, ljubaznost
- imam** – vođa džemata
- iman** – vjerovanje, unutarnja dimenzija čovjekove vjere
- islam** – predanost, podložnost, pokornost Allahu, dž. š.; vanjsko očitovanje vjere
- itikaf** – povećana pobožnost u posljednjih deset dana mjeseca ramazana uz osamu u džamiji
- Kaba** – središte Mekanskoga hrama; četverokutna građevina presvučena crnom tkaninom; prva džamija na Zemlji koju je sagradio Adem, a. s., a potom Ibrahim, a. s. i Ismail, a. s.
- kabur** – grob, mezar
- kader** – Božja odredba, Božja odluka
- kibla** – smjer prema Kabi; pravac okretanja muslimana pri obavljanju molitve kufr – nevjerstvo; nevjerovanje u Boga; prikrivanje istine
- Kur'an** – posljednja Božja objava; vječna Božja riječ; sveta knjiga muslimana koja je od Boga objavljena Muhammedu, a. s.
- kurban** – žrtva koja čovjeka približava Bogu; žrtvovanje određene životinje u Božje ime
- medresa** – vjerska škola
- melek(i)** – anđeo/anđeli; nevidljiva duhovna bića stvorena od svjetlosti, sklona dobru
- mesdžid** – mjesto za molitvu; mjesto činjenja sedžde, padanja ničice; kod nas džamija bez munare
- mesh** – potiranje mokrom rukom po glavi, zavoj, gipsu ili mestvama
- mezar** – grob, kabur
- mezheb** – put, pravac, škola; pravni sustav u šerijatskom pravu
- mihrab** – niša u zidu džamije usmjerena prema Kabi iz koje imam predvodi molitvu
- minber** – posebno mjesto u džamiji (obično stuba) na kojima stoji imam držeći hutbu (poučni govor)
- muamelat** – grana šerijatskog prava koja regulira međuljudske odnose iz bračnoga, obiteljskog, radnog, trgovačkoga, financijskog, privrednog, poljoprivrednog i ekološkog prava
- mudžtehid** – šerijatski pravnik koji samostalno rješava vjerska pitanja na osnovi Kur'ana, hadisa i ostalih izvora Šerijata
- muezzin (mujezin)** – osoba koja uči ezan i poziva ljude na molitvu u džamiju
- muhadžir** – iseljenik, izbjeglica
- muktedija** – osoba koja klanja za imamom
- mu'min** – vjernik
- musalla** – otvoren prostor za obavljanje vjerskih obreda
- musliman** – onaj koji je podložan ili pokoran Bogu
- mustehab** – ono što je lijepo i preporučljivo raditi
- mušrik** – idolopoklonik
- mutekif** – osoba koja boravi u itikafu
- nafila** – dobrovoljno Bogoslužje
- namaz** – molitva, salat, klanjanje
- radijallahu anhu** – epitet koji se izgovara i piše iza imena Poslanikovih prijatelja; znači „Allah s njim bio zadovoljan”; skraćeno: r. a.
- rekat** – dio molitve koji se sastoji od mirnog stajanja, učenja Kur'ana, pregibanja, spuštanja na tlo i sjedenja na rukama – pregibanje tijekom molitve odupirući se rukama o koljena, poravnajući leđa s glavom
- saff** – red u namazu
- salavat** – riječi na arapskome jeziku kojima se ziva Allahov, dž. š., blagoslov na Muhammeda, a. s.

sedžda – padanje ničice u molitvi; dodirivanje tla rukama, koljenima, čelom i nosom pred Allahovom veličinom; najviši stupanj predanosti Bogu

selam – spas, mir, blagoslov; islamski pozdrav, završni čin namaza

sofra – trpeza, posebni niski stol za objed

subhanallah – uzvik; znači „Slava Allahu!”

Sunnet – put, način života; praksa i običaj Muhammeda, a. s.; ono što je Muhammed, a. s., rekao, napravio ili svojom šutnjom odobrio

sura – poglavlje Kur’ana

šefa’at – zagovorništvo; zagovaranje Muhammeda, a. s., za njegove sljedbenike

šehadet – prvi i temeljni stup islama; očitovanje pripadnosti islamu: „Svjedočim da nema drugoga Boga osim Allaha i da je Muhammed, a. s., njegov sluga i Poslanik.”

šejtan – đavo, sotona

šart – uvjet

šerijat – zakon zasnovan na Kur’anu i Sunnetu; doslovno: put koji treba slijediti, put k izvoru

širk – pripisivanje Bogu druga; idolatrija; najveći i neoprostivi muslimanski grijeh

šura – dogovor; savjetodavno tijelo

takva – bogobojaznost

tavaf – kružno ophođenje Kabe sedam puta

tedžvid – znanost koja se bavi proučavanjem pravilnog učenja Kur’ana

tejemmum – simbolično čišćenje zemljom, pijeskom i sl. radi pripreme za obavljanje molitve ili učenje Kur’ana

tekbir – veličanje Allaha, dž. š., riječima: „Allahu ekber.” / „Bog je najveći.” Fraza je to koja muslimane podsjeća na transcendentnost i vrhovnu Božju vlast.

telbija – pobožne riječi koje hadžija izgovara u danima hadža

tesavvuf – sufijski put ili pravac

tesbih – slavljenje Allaha; sjećati se Allaha izgovaranjem: „Subhanallah.” / „Slava Allahu.”

tešehhud – sjedenje u molitvi

tewhid – Božje jedinstvo; monoteizam

ulema – vjerski učenjaci

ummet – zajednica, vjera, vjerski pravac; islamska zajednica; sljedbenici Muhammeda, a. s.

umra – manje hodočašće Mekki

vadžib – drugostupanjska, manje strožija dužnost od farza

Vahj – Objava

zekat – čišćenje; četvrti stup islama; humano pomaganje potrebitih

zemzem – vrelo vode čiji se izvor nalazi u blizini Ka’be u Mekki

zikir – sjećanje na Boga; spominjanje Boga; izgovaranje pobožnih tekstova ili samoga Allahova, dželle šanuhu, imena

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA

ETIKA

A. Svrha i opis predmeta

Svrha učenja i poučavanja Etike

Etika je nastavni predmet koji uvodi učenika u etiku kao filozofijsku disciplinu koja sustavno istražuje i objašnjava filozofsko-etičke spoznaje primjenjujući ih u oblikovanju moralnih pogleda, razumijevanju odlučivanja i sagledavanju moralnoga ponašanja i djelovanja.

Svrha je njezina učenja i poučavanja stjecanje odgojnih i obrazovnih iskustava koja učeniku omogućuju razvijanje moralnih i etičkih kompetencija, odnosno usvajanje znanja, razvijanje vještina i formiranje stajališta potrebnih za moralno odlučivanje i djelovanje te razlikovanje ispravnoga od neispravnog sagledavanjem širine etičkih znanstveno-teorijskih i praktičkih pristupa u rješavanju situacija s kojima se učenik suočava osobno i kao član zajednice i društva.

Doprinos Etike ostvarenju ciljeva odgoja i obrazovanja

Etika je, kao filozofijska disciplina, područje promišljanja i djelovanja te je kao nastavni predmet usmjerena na usvajanje vrijednosti i razvoj unutarnje motivacije za život u skladu s tim vrijednostima. Sustavnim poučavanjem etike potiče se i unaprjeđuje intelektualni i moralni razvoj učenika u skladu s njihovim sposobnostima i sklonostima. Tijekom učenja i poučavanja ovoga predmeta stvaraju se uvjeti za međudjelovanje i oživotvorenje znanja, slobode, dostojanstva, solidarnosti, odgovornosti i jednakopravnosti kao temeljnih civilizacijskih vrijednosti koje učeniku omogućuju razumijevanje i kritičko promišljanje u donošenju odluka. Izgradnjom kritičkog mišljenja učenici stječu podlogu za aktivno i odgovorno sudjelovanje u suvremenoj demokratskom društvu. Propitivanjem etičkih problema učenici se osposobljavaju za život i rad u promjenjivom društvenom kontekstu koji prati zahtjeve stalnih promjena tržišnog gospodarstva, suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija i znanstvenih spoznaja i postignuća. Znanje koje se stječe tijekom učenja i poučavanja Etike pomaže učeniku razumjeti da je za njegovu procjenu o tome što je moralno ispravno ili neispravno u ponašanju potrebna prosudba (refleksija) o tome što je ispravno ili neispravno, a ne da se odluka o tome donosi prema subjektivnim mjerilima, kao što je trenutačno raspoloženje ili pod pritiskom vanjskih čimbenika, za koje pojedinci često i nisu svjesni koliko su na njih utjecali. Solidarnost se prepoznaje kao vrijednost koja promiče stvaranje i razvoj osjećaja za život, patnju, bol, nesreću, siromaštvo, nepravdu, obespravljenost i svaki drugi oblik nemoći koji iziskuje moralnu skrb. Izgradnja i očuvanje identiteta vrijednost je kojom se učenika potiče na razvoj osobnoga i kolektivnog identiteta. Poštovanje ljudskih prava i prava djece te odgoj za multikulturalnost promiče poštovanje različitosti te toleranciju prema drugačijim idejama, kulturama i stilovima života. Osjećaj odgovornosti razvija se istraživanjem i propitivanjem uloge svake osobe u slobodi odlučivanja te osobnoj i kolektivnoj odgovornosti za donesenu odluku. Istina i iskrenost, zadobivanje povjerenja, priznavanje da postoje neslaganja i suprotstavljena stajališta te argumentirana obrana vlastitog stajališta sastavnice su vrijednosti integriteta u etici. Etičko obrazovanje osposobljava učenika za uspostavljanje odnosa s drugim osobama kao sebi jednakima, kao i za propitkivanje svih autoriteta.

Vrijednosti i načela učenja i poučavanja Etike

U učenju i poučavanju Etike prepoznaju se i ostvaruju temeljne civilizacijske vrijednosti: znanje, sloboda, dostojanstvo, solidarnost, odgovornost, ravnopravnost i druge. Ti se procesi zasnivaju na sljedećim načelima:

- usvajanje cjelovitoga kognitivnog, emocionalnog, moralnog, socijalnog i estetskog razvoja učenika primjerena njegovoj razvojnoj dobi
- poštovanje jedinstvenosti svakoga djeteta i mlade osobe te spoznaje da se pojedinci razvijaju i napreduju na različite načine i različitim brzinom

- osiguravanje individualiziranih i prilagodljivih pristupa i strategija koje učeniku postavljaju jasna očekivanja, omogućuju zadovoljavanje njegovih različitih potreba te ga potiču na aktivnu ulogu i sudjelovanje u učenju
- primjena pristupa i strategija koje potiču učenika na iskazivanje vlastitoga mišljenja, na kritičko promišljanje i povezivanje ishoda učenja s njegovim životnim iskustvima, interesima, očekivanjima i znanjem, uz poticanje složenih oblika mišljenja i primjene naučenoga te cjelovitost i povezanost iskustva učenja i razvoja
- stvaranje poticajne i sigurne okoline pružanjem različitih oblika potpore (intelektualna, socijalna, emocionalna) u ostvarivanju ciljeva učenja i suočavanju učenika s aktualnom osobnom situacijom
- usmjerenost na razvoj temeljnih kompetencija važnih za nastavak obrazovanja, rad, cjeloživotno učenje i život u suvremenome društvu.

Mjesto nastavnoga predmeta u cjelokupnome kurikulumu

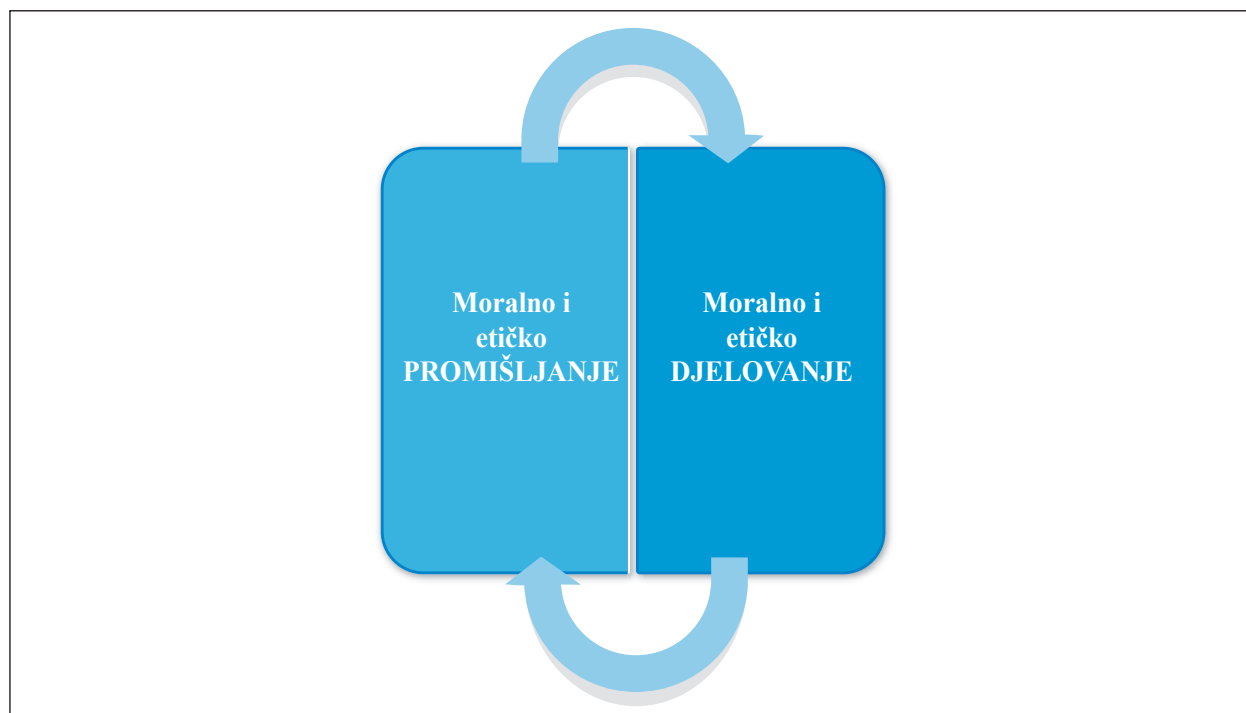
Etika je predmet koji, s obzirom na to da je riječ o filozofijskoj disciplini, pripada društveno-humanističkomu području kurikula. Poučava se u svim srednjim školama i namijenjena je učenicima koji u izboru između Vjeronauka i Etike izabiru Etiku. U kurikulumnim i s njima povezanim dokumentima nastavni predmet Etika označava se korištenjem troslovne kratice „ETK”.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta

Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja Etike jesu:

- upoznavanje s etikom kao filozofijskom i znanstvenom disciplinom: predmetno polje, pojmovlje, ključni i specifični pristupi problemima iz različitih područja ljudskih djelatnosti
- razvoj vještina moralne i etičke prosudbe i rješavanja problema: svakodnevnoga života, univerzalnih problema ljudske i neljudske egzistencije, prosuđivanja posljedica gospodarske aktivnosti i poslovnih odluka koristeći se etičkim konceptima i metodama
- razvoj sposobnosti povezivanja interdisciplinarnih znanstvenih sadržaja (društveno-humanističkih i prirodnih) s vlastitim iskustvima, neznanstvenim pristupima i filozofsko-etičkim pristupom kao pretpostavkom cjelovitoga sagledavanja, artikuliranja i razrješavanja etičkih problema suvremenoga i budućeg društva te svijeta suočenoga s nepredvidivim posljedicama nagloga znanstveno-tehnološkoga razvoja
- razvoj i njegovanje etičkoga i bioetičkog senzibiliteta, odnosno skrbi za dobrobit samih sebe, drugih ljudi, budućih generacija, drugih živih bića i prirode osvješćivanjem vlastite uloge u svijetu, društvu i lokalnoj zajednici te poticanjem učenika na moralno djelovanje
- potpora učeniku u suočavanju s vlastitim, zajedničkim i globalnim problemima istraživanjem, razumijevanjem, razvijanjem, preispitivanjem i obranom vlastitoga stajališta, pristupa i izbora
- razvoj vještina argumentiranja
- razvoj komunikacijsko-informacijskih i prezentacijskih vještina (pretraživanje i izbor relevantnih informacija, organizacija, iznošenje i obrana stajališta, aktivno slušanje, razumijevanje, kritičko prihvaćanje i opovrgavanje suprotstavljenih stajališta) kao ključnih pretpostavki kritičkoga mišljenja, naglašavajući pritom prihvaćanje i poštovanje drugih osoba
- osposobljavanje učenika za ulogu aktivnog građanina koja će im omogućiti uspješno sudjelovanje u životu demokratske zajednice te kao aktivnoga i odgovornog sudionika u gospodarskom sustavu, što podrazumijeva odgoj za odgovorne članove razredne, školske, lokalne, nacionalne, europske i globalne zajednice, pouzdanje u vlastite snage i pronalaženje vlastitih odgovora i rješenja za aktualne društvene probleme i izazove
- poticanje cjelovitog razvoja mladih osoba čija je svrha izgradnja zdrave, samopouzdanе, kreativne, produktivne, proaktivne, zadovoljne, profesionalne i odgovorne osobe sposobne za suradnju i doprinos zajednici.

C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

Slika 1. Organizacijska područja kurikula Etike

Moralno i etičko promišljanje i Moralno i etičko djelovanje dva su organizacijska područja predmetnoga kurikula koja, s obzirom na postavljene ciljeve predmeta Etika, osiguravaju zaokruženu etičku edukaciju. Oba se područja isprepleću i jednako obrađuju u svim razredima.

Učenje i poučavanje Etike provodi se osiguravanjem obrazovnih iskustava organiziranih u dvjema domena. Unutar prve domene, Moralno i etičko promišljanje, učenik se osposobljava za temeljito i sustavno moralno i etičko prosuđivanje, a u sklopu druge, Moralno i etičko djelovanje, u suradnji s drugim učenicima i učiteljima te drugim dionicima razvija i njeguje etički i bioetički senzibilitet provedbom aktivnosti koje nose obilježje moralno ispravnoga djelovanja. Upravo te dvije domene osiguravaju obrazovna iskustva kojima se zaokružuje etička edukacija s obzirom na postavljene ciljeve predmeta Etika. Osnovna je ideja tako oblikovanih domena postupni osobni moralni razvoj učenika. Svaka od domena treba se obrađivati u svim godištim, pri čemu se međusobno isprepleću.

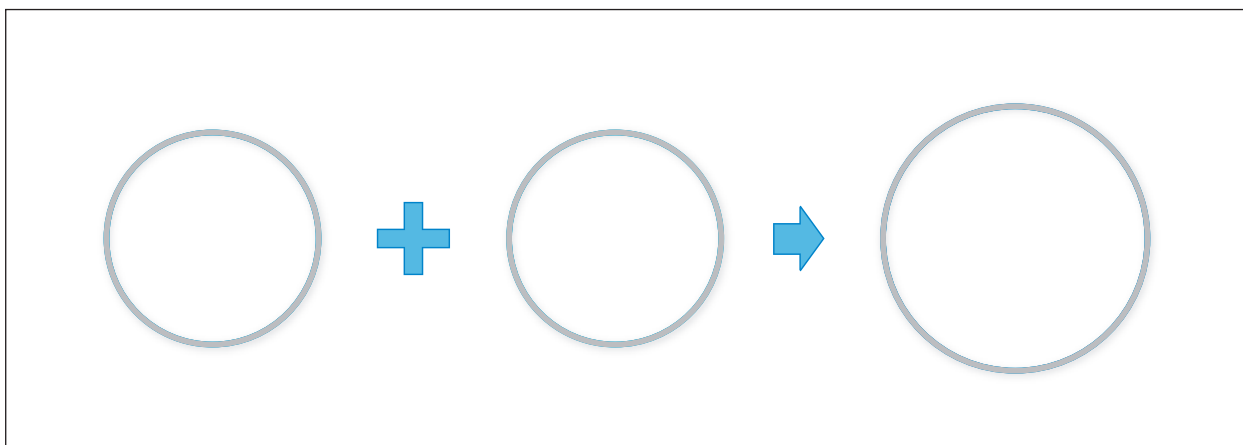
Naziv domena široko je određen zbog triju razloga:

- zamišljene su tako da se unutar njih stječe sposobnost moralnoga prosuđivanja i etičkoga argumentiranja, a razvojem vještina i iskazivanjem sposobnosti učenik se osposobljava za djelovanje u svakodnevnome životu
- omogućuje da se ishodi učenja i poučavanja Etike povežu i integriraju s ishodima učenja i poučavanja drugih nastavnih predmeta i međupredmetnih tema te stečenim i budućim iskustvima učenika
- prema ovom konceptu istražuje se najviše suvremenih problema koji etička promišljanja i argumentiranje usmjeravaju na situacije i probleme suvremenog doba.

Prednosti opisane strukture očituju se u tome što:

- metodičko uporište ima u istraživanju i primjeni tradicionalnih i suvremenih filozofsko-etičkih pristupa i načina u rješavanju etičkih pitanja i moralnih dvojbi, čime filozofski pristupi u tumačenju i rješavanju etičkih pitanja u povijesti i aktualnim društvenim zbivanjima postaju prepoznatljivi i razumljivi
- upućuje na spoznaju da je Etika predmet koji uz teorijsku stranu, stjecanje znanja, ima i onu praktičku, djelatnu jer omogućuje učeniku da naučeno i praktično ostvari u vođenim aktivnostima tijekom procesa učenja i poučavanja te prije i nakon njega

- omogućuje da se ishodi obiju domena, prilagođeni dobi učenika, usvoje u svim godištim učnja i poučavanja Etike pa učenik od početka učenja postaje aktivni sudionik etičkoga djelovanja, a ne samo pasivni primatelj moralnih i etičkih sadržaja
- dopušta uvođenje prikaza, analize i načina rješavanja pitanja profesionalne etike u obrazovni proces
- temeljno je polazište za osposobljavanje učenika za kulturu dijaloga, poštovanje i uvažavanje drugih, odnosno za preuzimanje odgovornosti za vlastiti razvoj i sazrijevanje
- izlaskom Etike iz školskoga prostora u lokalnu zajednicu ostvaruje se međudjelovanje škole i zajednice te prijeko potrebno vanjsko vrednovanje, pri čemu lokalna zajednica i šira javnost sudjeluju u vrednovanju onoga što se u školi čini i uči.

Slika 2. Organizacijska područja kurikula Etike kao odraz etičke kompetencije

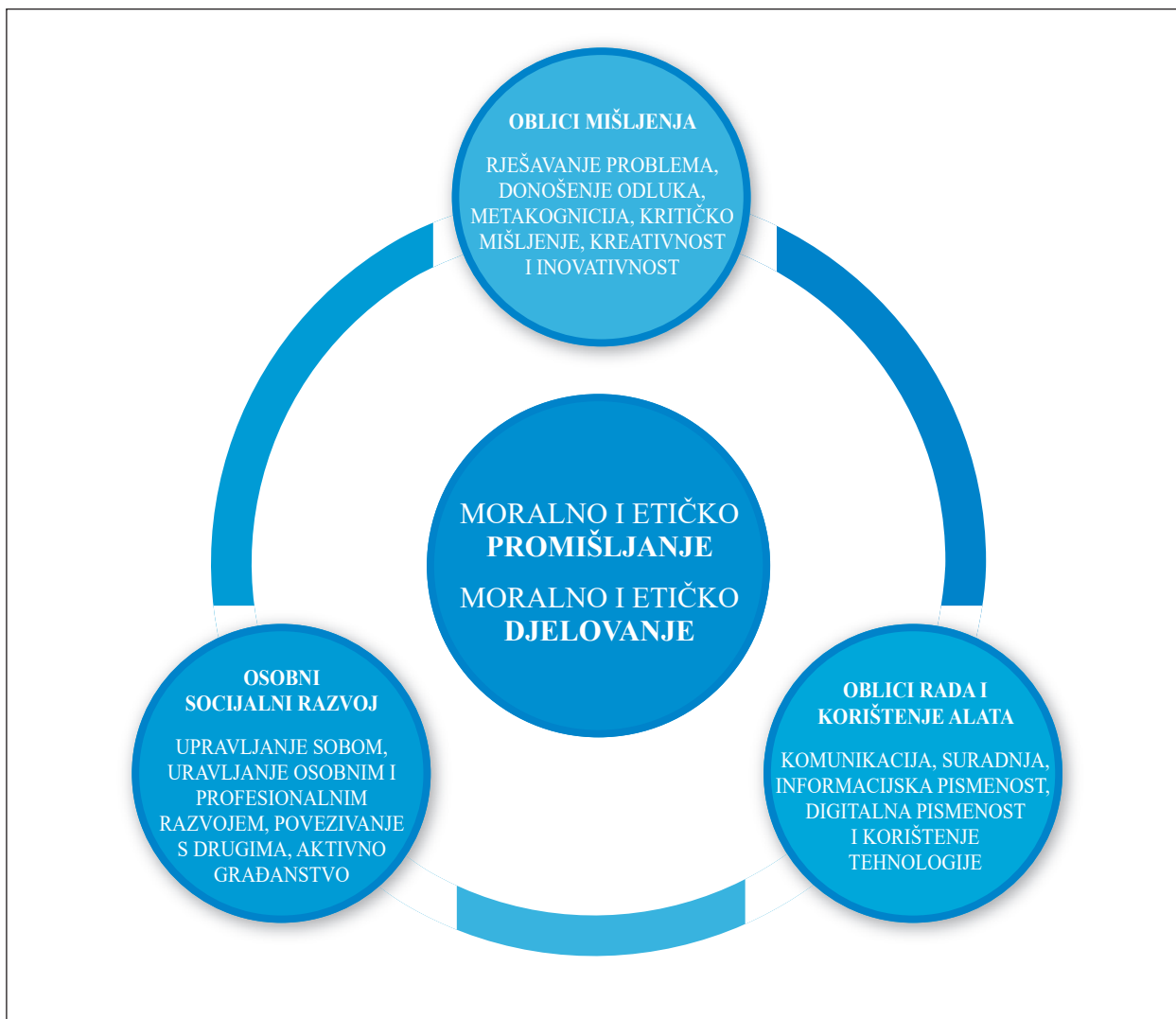
Tijekom prvoga organizacijskog područja učenik se osposobljava za temeljito i sustavno moralno i etičko prosuđivanje, a tijekom drugoga, u suradnji s drugim učenicima i učiteljima te drugim dionicima, učenik razvija i njeguje etički senzibilitet provedbom aktivnosti koje nose obilježje moralno ispravnoga djelovanja. Organizacijska područja predmetnoga kurikula tako su odraz etičke kompetencije – osiguravaju postupni osobni moralni razvoj učenika, omogućuju izgradnju njegova moralnoga identiteta i potiču ga na stvaranje pozitivnih promjena u zajednici.

a) Moralno i etičko promišljanje

Moralno i etičko promišljanje prva je velika cjelina učenja i poučavanja Etike, jedan od glavnih ciljeva procesa učenja i poučavanja, kao i bavljenja etikom kao filozofijskom disciplinom. Učenik će se unutar ove domene baviti subjektivnom moralnom prosudbom različitih pitanja kako bi zatim, uz vodstvo učitelja, svaki problem analizirao na razini sustavne i promišljene etičke prosudbe koristeći se pritom instrumentarijem etike kao filozofijske discipline. Tako se osiguravaju obrazovna iskustva koja učeniku omogućuju uvid u složenost otvorenih pitanja, a promatranjem tih pitanja iz različitih perspektiva učenik će stjecati prijeko potrebno orijentacijsko znanje kao pretpostavku moralnoga djelovanja. Učenje i poučavanje u ovoj domeni usredotočeno je na približavanje etičkih problema i pristupa iskustvima učenika što učeniku stvara osnove za samostalno misaono istraživanje.

b) Moralno i etičko djelovanje

U ovoj domeni učeniku i učitelju postavlja se izazov da razvijeni etički senzibilitet pretoče u konkretne aktivnosti kojima iskazuju skrb za dobrobit samih sebe, drugih ljudi, drugih živih bića, prirode i budućih generacija. Pretpostavka je toga otvaranje učenja i poučavanja Etike, ali i škole, prema svim dionicima školskoga života i društva, čime se najbolje ostvaruje koncept iskustvenoga učenja. Središte učenja i poučavanja u ovoj su domeni aktivnosti koje nose obilježje moralno ispravnoga djelovanja, pri čemu se naglašava provedba projektnih i sličnih aktivnosti usmjerenih na skrb za dobrobit lokalne zajednice i širega okružja. U djelovanju i u skladu s planiranim aktivnostima (domena B) učenik se suočava s izazovima i problemima o kojima promišlja tijekom učenja i poučavanja Etike (domena A).

Slika 3. Odnos organizacijskih područja kurikula Etike i generičkih kompetencija

Moralno i etičko promišljanje i moralno i etičko djelovanje omogućuju učeniku razvijanje vještina i formiranje stajališta potrebnih za razlikovanje ispravnoga od neispravnog te moralno odlučivanje i djelovanje u rješavanju situacija s kojima se suočava osobno i kao član zajednice. Stoga Etika kao predmet osigurava razvoj različitih oblika mišljenja i djelovanja (rada) učenika i omogućuje njegov osobni i socijalni razvoj.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

U tablicama su odgojno-obrazovni ishodi učenja i poučavanja Etike označeni pokratom ETK, zatim oznakom domene, primjerice A, te brojčanom oznakom ishoda unutar određene domene.

U tablicama se nalazi opis razine „dobar” usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, a detaljan opis svih četiri razine – zadovoljavajuća, dobra, vrlo dobra i iznimna – naći će se u metodičkome priručniku.

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu srednje škole – 35 sati godišnje

A. Moralno i etičko promišljanje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ ETK A.1.1. Učenik određuje (moralna) etička pitanja.	– primjereno se koristi etičkim pojmovima: etika/moral, etičko pitanje, moralno pitanje, moralna dilema, vrijednosti, vrlina, savjest, dobro, zlo	– prepoznaje situacije koje imaju moralna obilježja
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Obvezna tema: Temeljna moralna i etička pitanja.</p> <p>Popis ponuđenih izbornih tema:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Sudbina i sloboda 1.2. Vrline i mane 1.3. Pojedinac i zajednica 1.4. Dobro i zlo 1.5. Znanje i odgovornost 1.6. Etička učenja svjetskih religija. 		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Ishod se usvaja obradom obvezne teme Temeljna moralna i etička pitanja. Učitelj u suradnji s učenicima izabire nekoliko izbornih tema unutar obvezne teme.</p>		
PP SŠ ETK A.1.2. Učenik određuje temeljne etičke pojmove povezane s moralnim i etičkim problemima društva.	– koristi se primjereno etičkim pojmovima: dostojanstvo, sloboda, poštovanje, prihvaćanje različitosti, nejednakost i ravnopravnost, zajedništvo, suživot, društvenost, ljubav, suosjećanje i empatija i odgovornost	– prepoznaje značenje temeljnih etičkih pojmova povezanih s moralnim i etičkim problemima društva na primjerima
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>1. obvezna tema: Identitet.</p> <p>Popis ponuđenih izbornih tema:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Osobni identitet 1.2. Spol i rod 1.3. Svjetonazori i identitet 1.4. Utjecaj društvenih mreža i drugih medija na izgradnju identiteta <p>2. obvezna tema: Međuljudski odnosi.</p> <p>Popis ponuđenih izbornih tema:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Prijateljstvo 2.2. Ljubav 2.3. Obitelj i zajednice obiteljskog života (brak, životno partnerstvo i dr.) 2.4. Spolnost 2.5. Odgovorno spolno ponašanje 2.6. Planiranje roditeljstva 2.7. Sukobi u odnosima. 		

3. obvezna tema: Etički problemi suvremenog društva.

Popis ponuđenih izbornih tema:

- 3.1. Nasilje
 - 3.2. Rat
 - 3.3. Siromaštvo i glad u svijetu
 - 3.4. Položaj društveno ugroženih skupina
 - 3.5. Mediji i konzumerizam
 - 3.6. Ekološki problemi suvremenog svijeta.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja obradom triju obveznih tema: Identitet, Međuljudski odnosi i Etički problemi suvremenog društva. Od svake obvezne teme učitelj u suradnji s učenicima izabire nekoliko izbornih tema.

PP SŠ ETK A.1.3. Učenik određuje moralne probleme iz svakodnevnog života.	– koristi se primjereno etičkim pojmovima: moralni/etički problem, moralno/nemoralno, posljedice djelovanja	– navodi moguća rješenja moralnog problema iz svakodnevnog života
--	---	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Za usvajanje ovoga ishoda nisu određene zasebne obvezne i izborne teme, nego se ishod usvaja primjerima izbornih tema iz domene A.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja aktivnostima koje će nastavnik provoditi u učionici tijekom cijeloga procesa učenja i poučavanja kako bi poticao učenike da predlažu rješenja moralnih/etičkih problema.

B. Moralno i etičko djelovanje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ ETK B.1.1. Učenik prepoznaje važnost moralnoga i etičkog promišljanja i djelovanja za svoju i dobrobit drugih ljudi te zajednice.	– prepoznaje potrebu za suradnjom u rješavanju problema pojedinaca i društva	– izražava samopoštovanje i poštovanje prema drugima neovisno o različitostima
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda		
Ishod se usvaja metodama aktivnog učenja, primjerice, suradničkim učenjem tijekom obrade tema iz domene A.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda		
Ishod je pokazatelj postignuća učenika, prije svega u afektivnom, zatim u kognitivnom području. Izgradnju znanja kod učenika o moralnim i etičkim problemima društva (ishod A.1.2.) i razvijanje njegovih vještina moralne i etičke prosudbe tih problema, učitelj treba poticati osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti poput radionica i igra uloga.		
PP SŠ ETK B.1.2. Učenik doprinosi rješavanju problema iz područja društva.	– uključuje se u rješavanje problema iz svojeg okružja (razred, škola, susjedstvo, lokalna zajednica) i djeluje u skladu s etičkim vrijednostima (dostojanstvo, prihvaćanje različitosti, altruizam, solidarnost, mir i sl.)	– izabire aktivnost kojoj se može pridružiti kako bi doprinio rješavanju problema

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja metodama aktivnog učenja, primjerice, suradničkim učenjem tijekom obrade tema iz domene A.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Primjer aktivnosti za usvajanje ishoda iz domene B:

Nastavnici u školi organiziraju natječaj s temom tolerancije (primjerice, u suradnji s Forumom za slobodu odgoja organiziraju natječaj *Oboji svijet*). Učenici izrađuju kreativne radove (plakat, kratki video-uradak, pjesma, strip i sl.) s temom tolerancije i poštovanja različitosti. Nakon završetka školskog natječaja organizira se izložba svih učeničkih radova (na hodnicima škole, mrežnim stranicama škole i društvenim mrežama). Najbolja tri rada školsko povjerenstvo prijavljuje Forumu za slobodu odgoja koji na nacionalnoj razini odabire najuspješnije radove.

Učenici sudjeluju u nekoj humanitarnoj akciji (prikupljanje hrane, kozmetike i sl.) namijenjenoj društveno ugroženim skupinama zajednice.

Preporuča se sudjelovanje u različitim aktivnostima čiji je cilj rješavanje ekoloških problema škole i zajednice na razini na kojoj se mogu vidjeti rezultati. Primjerice: a) Sudjelovanje u školskim eko-patrolama – učenici su zaduženi za kontrolu i praćenje odvajanja otpada u školi, štednju električne energije i sl.; b) Izrada digitalnih postera s ekološkom porukom; c) Objavljivanje istih na mrežnim stranicama škole i društvenim mrežama; d) Aktivnost čišćenja školskog dvorišta i obližnjih javnih površina; e) Sudjelovanje u aktivnosti sadnje stabala s nekom od udruga (primjerice, *Zasadi stablo, ne budi panj*).

Kod usvajanja ovog ishoda nastavnik može potaknuti učenike na uporabu informacijsko-komunikacijske tehnologije za senzibiliziranje javnosti za određene moralne/etičke probleme.

Ishod se usvaja aktivnostima koje čiji je cilj moralno i etičko djelovanje prema bližnjima.

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu srednje škole – 35 sati godišnje

A. Moralno i etičko promišljanje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ ETK A.2.1. Učenik određuje temeljne etičke pojmove povezane s moralnim i etičkim problemima u antropologiji.	– koristi se primjereno pojmovima: čovjek i priroda, tijelo i um, ograničenja i poboljšanja čovjeka, ljudski život kao vrijednost, sreća, poštovanje	– prepoznaje pojmove povezane s moralnim i etičkim problemima u antropologiji na primjerima
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda		
1. obvezna tema: Ljudska priroda. Popis ponuđenih izbornih tema: 1.1. Teorije o podrijetlu čovjeka 1.2. Čovjek kao prirodno i kulturno biće 1.3. Ljudska priroda i tehnološki napredak		
2. obvezna tema: Život i izazovi na životnome putu. Popis ponuđenih izbornih tema: 2.1. Razdoblja ljudskog života 2.2. Suživot i suradnja 2.3. Planiranje budućnosti – vrijednosti, ciljevi, dvojbe.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda		
Ishod se usvaja obradom dviju obveznih tema: Ljudska priroda i Život i izazovi na životnome putu. Od svake obvezne teme učitelj u suradnji s učenicima izabire nekoliko izbornih tema.		
PP SŠ ETK A.2.2. Učenik određuje temeljne etičke pojmove povezane s moralnim i etičkim problemima u politici i pravu.	– koristi se primjereno etičkim pojmovima: pravednost, poje-dinac i zajednica, opće dobro, dostojanstvo, ljudska prava, prihvaćanje različitosti i tolerancija, diskriminacija i ravnopravnost, prava životinja	– prepoznaje značenje temeljnih pojmova, povezanih s moralnim i etičkim problemima u politici i pravu, na primjerima
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
1. Obvezna tema: Društvo i država. Popis ponuđenih izbornih tema: 1.1. Nastanak i svrha društva i države 1.2. Demokracija i druga društvena uređenja 1.3. Aktivno i pasivno pravo glasa i vrste izbora u RH 1.4. Vladavina prava i civilno društvo 1.5. Aktivno građanstvo 1.6. Privatni interesi u javnom području 1.7. Odgovornost vlade za stanje društva i dobrobit građana 1.8. Odgovornost društva za dobrobit ranjivih skupina.		
2. Obvezna tema: Ljudska prava i društveni pokreti. Popis ponuđenih izbornih tema: 2.1. Antirasistički pokreti		

- 2.2. Radnički i sindikalni pokreti
- 2.3. Feministički pokreti
- 2.4. Ekologistički pokreti
- 2.5. Antiglobalizacijski pokreti
- 2.6. Pokreti za zaštitu prava životinja.

3. Obvezna tema: Suvremene prijetnje ljudskim pravima.

Popis ponuđenih izbornih tema:

- 3.1. Globalizacija i njezine posljedice
- 3.2. Trgovina ljudima
- 3.3. Svjetske migracije i pitanje azila
- 3.4. Posljedice ograničavanja i oduzimanja stečenih ljudskih prava.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja obradom triju obveznih tema: Društvo i država, Ljudska prava i pokreti za zaštitu ljudskih prava i Suvremene prijetnje ljudskim pravima. Od svake obvezne teme učitelj u suradnji s učenicima izabire nekoliko izbornih tema.

B. Moralno i etičko djelovanje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ ETK B.2.1. Učenik poštuje ljudska prava i zauzima se za etičke vrijednosti.	– primjenjuje etičke vrijednosti u djelovanju prema drugima	– izabire u djelovanju postupke kojima ne ugrožava ljudska prava

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja metodama aktivnog učenja, primjerice, suradničkim učenjem tijekom obrade tema iz domene A.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja aktivnostima kojima će učitelj potaknuti učenike na odgovorno ponašanje u javnome prostoru. Učenici izabiru, planiraju i provode aktivnosti kojima žele doprinijeti rješavanju problema pojedinaca i/ili skupina čija su ljudska prava ugrožena. Primjer aktivnosti može biti: posjet (ovisno o mogućnostima) i suradnja s nevladinim udrugama/institucijama koje se bave zaštitom ljudskih prava, organiziranje volonterske akcije, javno djelovanje, provođenje kampanje.

PP SŠ ETK B.2.2. Učenik stvara pozitivne promjene u zajednici.	– sudjeluje u izradi i ostvarivanju projekta koji doprinosi pozitivnim promjenama u zajednici te surađuje s projektnim timom	– surađuje s drugim učenicima u provedbi projekta čiji rezultati doprinose stvaranju pozitivnih promjena u zajednici
---	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja sadržajima odabranih izbornih tema koje su ponudene u domeni A.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja aktivnostima kojima se priprema školski projekt. U provedbu projekta preporuča se uključiti aktivnosti u kojima učenici sudjeluju u drugim predmetima, što omogućuje međupredmetno povezivanje ishoda kao i usvajanje očekivanja međupredmetnih tema. Aktivnosti mogu biti povezane s obilježavanjem prigodnih datuma (primjerice, Dana ljudskih prava, Dana žena, Dana sjećanja na Holokaust).

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu srednje škole – 32 sata godišnje

A. Moralno i etičko promišljanje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ ETK A.3.1. Učenik određuje temeljne etičke pojmove povezane s moralnim i etičkim problemima u području medicine.	– koristi se primjereno pojmovima: život kao vrijednost, zdravlje kao vrijednost, poštovanje odluke, dobrovoljni pristanak, pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu, suosjećanje	– prepoznaje značenje temeljnih pojmova povezanih s moralnim i etičkim problemima u području medicine na primjerima
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Obvezna tema: Etička pitanja u vezi s pravima pacijenata. Popis ponuđenih izbornih tema: 2.1. Odnos prema zdravlju i problem ovisnosti 2.2. Zdravstveni sustavi i prava pacijenata 2.3. Doniranje organa 2.4. Farmaceutska industrija i prava pacijenata.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Ishod se usvaja obradom obvezne teme: Etička pitanja u vezi s pravima pacijenata. Nastavnik izabire nekoliko izbornih tema unutar obvezne teme.		
PP SŠ ETK A.3.2. Učenik određuje temeljne pojmove profesionalnih etika.	– koristi se primjereno pojmovima profesionalnih etika: etički kodeks, profesionalna odgovornost, zajedništvo, prava radnika, zaštita dostojanstva radnika	– prepoznaje značenje temeljnih pojmova profesionalnih etika na primjerima
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: 1. obvezna tema: Odnos poslodavca i zaposlenika. 1.1. Etički kodeksi 1.2. Diskriminacija pri zapošljavanju i na radome mjestu 1.3. Prava zaposlenika i prava poslodavca 2. obvezna tema: Poslovanje i odgovornost. Popis ponuđenih izbornih tema: 2.1. Društveno odgovorno poslovanje 2.2. Okoliš – zajednički dom ili čovjekovo skladište 2.3. Sukob interesa, korupcija i nepotizam 2.4. Etika uspjeha i ljudsko dostojanstvo 2.5. Gubitak radnoga mjesta, siromaštvo i beskućništvo.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Ishod se usvaja obradom dviju obveznih tema: Odnos poslodavca i zaposlenika i Poslovanje i odgovornost. Od svake obvezne teme učitelj, u suradnji s učenicima, izabire nekoliko izbornih tema.		

B. Moralno i etičko djelovanje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ ETK B.3.1. Učenik širi etički i bioetički senzibilitet.	– u djelovanju etički promišlja o problemima ljudi, drugih živih bića, prirode i budućih generacija te potiče na moralno djelovanje	– zalaže se za vrijednosti poput odgovornosti, empatije, altruizma i solidarnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja metodama aktivnog učenja, primjerice, suradničkim učenjem tijekom obrade tema iz domene A.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Iskustva učenja i poučavanja trebaju omogućiti napredak učenika u afektivnome području koji se prije svega pokazuje u razumijevanju i preispitivanju vlastitih stajališta te prepoznavanju i prihvaćanju etičkih vrijednosti kao vlastitih kriterija u promišljanju i djelovanju.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SŠ ETK B.3.2. Učenik stvara pozitivne promjene u zajednici.	– sudjeluje u izradi i ostvarivanju projekta koji doprinosi pozitivnim promjenama u zajednici te surađuje s projektnim timom	– surađuje s drugim učenicima u provedbi projekta čiji rezultati doprinose stvaranju pozitivnih promjena u zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se usvaja sadržajima povezanim s utvrđenim problemima u zajednici čijem rješavanju učenici mogu doprinijeti. Za usvajanje ishoda koriste se svi sadržaji povezani s moralnim i etičkim problemima društva te s etičkim vrijednostima o kojima su učenici učili tijekom triju godina učenja i poučavanja Etike.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se može usvojiti aktivnostima kojima se priprema školski humanitarni projekt. U tome se slučaju u provedbu projekta preporuča uključiti i druge učenike škole, kao i aktivnosti u kojima učenici sudjeluju u drugim predmetima, što omogućuje međupredmetno povezivanje ishoda kao i usvajanje očekivanja međupredmetnih tema. Za usvajanje ovoga ishoda preporuča se povezivanje škole i lokalne zajednice (nevladinih udruga / organizacija / društava / poslovnih subjekata / institucija).

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Etika je predmet kojim se kod učenika razvijaju moralno i etičko promišljanje te moralno i etičko djelovanje. Kao predmet kojim se razvija etičko promišljanje, uz pretpostavku umnoga izvorišta etičkoga promišljanja i moralnoga djelovanja, ima i naglašenu odgojnu ulogu te je jedna od okosnica kurikula jer neposredno utječe na stvaranje vrijednosti koje su u samim temeljima odgoja i obrazovanja. Ishodi učenja i poučavanja ovoga predmeta i etički sadržaji tako posredno utječu na sve predmete i međupredmetne teme.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Iskustva učenja

Kako bi se usvojili odgojno-obrazovni ciljevi i ishodi predviđeni ovim kurikulumom, odnosno stjecanje i njegovanje znanja, vještina i vrijednosti važnih za moralno i etičko promišljanje i djelovanje, potrebno je osigurati raznolika iskustva učenja i poučavanja koja će omogućiti cjeloviti (kognitivni, emocionalni, socijalni, profesionalni, moralni i estetski) razvoj učenika.

Stoga je u skladu s dvjema domenama u sklopu kojih se Etika uči i poučava (Moralno i etičko promišljanje te Moralno i etičko djelovanje) metodičko-didaktičko polazište neprestanog povezivanja teorije i prakse na različitim razinama i na različite načine (refleksija i akcija, opća moralna i etička načela te konkretne situacije djelovanja, znanje i informacije, proučavanje tekstova i rasprave o pojedinim problemima itd.). S jedne strane to znači da teorija treba poticati praksu, a s druge strane da djelovanje može biti nadahnuće za prepoznavanje i obrazlaganje problema te argumentirano donošenje vlastitoga etičkog suda o njemu.

S teorijskoga gledišta riječ je o sljedećem:

- razlikovanju/odvajanju informacija, koje se uglavnom dobivaju iz medija i znanja potrebnoga za analizu velikoga broja neselektiranih podataka
- analizi etički relevantnih tekstova i približavanju problema o kojima se u njima govori iskustvima učenika
- kontekstualizaciji i aktualizaciji etičkih koncepata, načela i normi
- razlikovanju, kao i posredovanju partikularnoga i univerzalnog, individualnog i kolektivnog, lokalnog i globalnog
- razboritom djelovanju proizašlom iz uviđanja problema i zauzimanja etičkih stajališta, uz pretpostavku dosljednosti.

S praktičkoga gledišta riječ je o uvođenju metoda (koje doprinose ne samo obrazovnim nego i odgojnim ciljevima učenja i poučavanja predmeta Etika) kao što su projektna nastava, terenska nastava, volontiranje u lokalnoj zajednici, debatiranje, tematiziranje etičkih problema pomoću različitih umjetničkih forma i sl.

U planiranju i organizaciji iskustava učenja i poučavanja učitelj treba posebnu pozornost posvetiti ključnoj metodološkoj uputi koja se odnosi na razradu ishoda, preporuke za usvajanje ishoda i sadržaje za usvajanje ishoda. Naime, da bi učenici usvojili zadane ishode, učitelj ih priprema obrađujući sve obvezne teme navedene u dijelu Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda i to tako što svaku obveznu temu obrađuje na primjeru nekoliko predloženih izbornih tema. Primjerice, ishod A.1.2., kojim se od učenika očekuje da na kraju prvoga razreda srednje škole određuje temeljne etičke pojmove iz područja društva, usvaja se tako da učitelj u svojem izvedbenom kurikulumu predviđa obradu nekoliko izbornih tema za svaku od navedenih obveznih tema (Identitet, Međuljudski odnosi i Etički problemi suvremenoga društva). Primjerice, obveznu temu Etički problemi suvremenoga društva jedan će učitelj obraditi govoreći o moralnim i etičkim pitanjima koja otvaraju problemi suvremenoga društva, kao što su siromaštvo i glad u svijetu, a drugi učitelj istu obveznu temu može obraditi govoreći o moralnim i etičkim pitanjima povezanim s nasiljem, medijima i konzumerizmom ili ekološkim problemima. U odabiru izbornih tema od učitelja se očekuje da najprije predstavi učenicima sve izborne teme, zatim da zajedno odaberu one kojima će posvetiti posebnu pozor-

nost. Tako se odabir izbornih tema može razlikovati od razreda do razreda, od nastavne godine do nastavne godine, od učitelja do učitelja, a posebice s obzirom na struku za koju se učenici obrazuju. Međutim, odabir izborne teme ne bi trebao previše utjecati na usvojenost ishoda te bi se, neovisno o temi, a po završetku provedbe svih predviđenih nastavnih aktivnosti u učionici i izvan nje, učenici u analizi moralnih i etičkih problema te oblikovanju i argumentaciji svojih stajališta trebali primjereno koristiti svim etičkim pojmovima zadanim ishodom.

Uloga učitelja

Učiteljeva je osnovna uloga u učenju i poučavanju Etike planiranje, organiziranje i provedba aktivnosti kojima će učenik steći znanje i vještine potrebne za ono što je u dvjema domenama istaknuto kao težište učenja i poučavanja toga predmeta, a to je moralno i etičko promišljanje te moralno i etičko djelovanje.

U domeni Moralno i etičko promišljanje učitelj bi trebao podjednako poticati razvoj vještina moralne i etičke prosudbe, a u domeni Moralno i etičko djelovanje trebao bi djelovati kao inicijator, motivator i voditelj raznovrsnih aktivnosti i akcija, imajući na umu interese i mogućnosti učenika, učionične i izvanučionične uvjete te probleme u lokalnoj zajednici i društvu čijem rješavanju učenici mogu doprinijeti. Bez obzira na autoritet, koji među učenicima stječe svojim znanjem i držanjem, učitelj treba, prije svega, biti moderator aktivnosti koje se tijekom učenja i poučavanja provode teorijski i praktično, a suradnički i konstruktivan odnos treba ostvariti čak i na razini planiranja i organiziranja nastave.

Učitelja se poziva da u najvećoj mogućoj mjeri tradicionalne instruktivne ili izravne nastavne strategije zamijeni aktivnim nastavnim strategijama. Zato se klasično predavanje popraćeno prikazivanjem i postavljanjem konvergentnih pitanja treba zamijeniti suradničkom nastavom primjenjujući sljedeće metode i strategije:

- ostavljanje otvorenih pitanja
- organizacija moderirane rasprave među učenicima
- provedba debate u formatima prilagođenima trajanju nastavnoga sata
- simulacija stvarnih životnih situacija igranjem uloga
- različite vrste individualnih i timskih igara
- oluja ideja
- izrada konceptualnih i kognitivnih mapa
- vođenje heurističkoga razgovora
- istraživanje različitih problema i osmišljavanje rješenja
- vođenje intervjua
- provedba projekata: učeničkih (individualnih, u paru, u grupi), školskih (primjerice, u suradnji s lokalnom zajednicom) i europskih (s partnerskim školama)
- organizacija događaja poput sajmova, volonterskih akcija, smotri, natjecanja i sl.
- izrada pisanih radova i/ili njihovih prezentacija koje nisu ograničene medijem.

Učenje i poučavanje predmeta Etika prema ovome kurikulumu može biti povjereno isključivo učitelju sa završenim sveučilišnim studijem filozofije.

Materijali i izvori

Zbog same biti etike kao predmeta i filozofijske discipline materijali i izvori za učenje i poučavanje etike pronalaze se u brojnim materijalnim i nematerijalnim sadržajima. Osim klasičnoga udžbenika i različitih virtualnih platformi te digitalnih udžbenika, koji će se u budućnosti razvijati, od učitelja se očekuje da u učenje i poučavanje uvede različite znanstvene i stručne članke (primjerice, članke s Portala znanstvenih časopisa Republike Hrvatske – Hrčak), poglavlja iz znanstvenih i stručnih knjiga, znanstveno analizirane i didaktički obrađene primjere iz prakse, rječnike, leksikone, enciklopedije, novinske članke iz različitih medija, kratke videozapise iz internetskih baza (videolekcije i videonastava, YouTube, TedTalks i druge), primjere iz književnosti i likovne umjetnosti, filmove i drugo. Nepresušan izvor za rad u učenju i poučavanju Etike uvijek su i različiti nematerijalni sadržaji, ponajprije iskustva učenika, učitelja i drugih osoba čije

životne priče ne treba promatrati kao završene anegdote, nego kao izvor moralne i etičke refleksije te motivaciju za moralno i etičko djelovanje. Stoga, primjerice, dolazak gosta predavača, posjet stručnoj tribini, organizaciju okrugloga stola ili promatranje javnoga prosvjeda treba vrednovati kao vrelo spoznaje, kako za moralno i etičko promišljanje tako i za moralno i etičko djelovanje. U izboru materijala i izvora učenja i poučavanja, osim na vlastitu stručnost i profesionalni odabir, učitelj se treba osloniti na mogućnosti, potrebe i želje učenika kao svojih ključnih suradnika.

Okružje

Etika se može učiti i poučavati u učionici i u raznim oblicima izvanučionične nastave. U učioničnoj se nastavi preporuča izbjegavanje klasičnoga uređenja razreda (učiteljeva katedra okrenuta je prema učenicima, a učeničke klupe složene su jedna iza druge) te organizaciju radnoga prostora u obliku dijaloškoga kruga i, kada to zahtijevaju radni zadatci, u obliku grupa. Dobra opremljenost učionica (priručna knjižnica, računalo, projektor, televizor itd.) važan je preduvjet za provedbu učenja i poučavanja na najvišoj razini. U izvanučioničnoj nastavi radni zadatci i odgovarajući ciljevi mogu se planirati unutar škole, a ostvarivati u lokalnoj zajednici (primjerice, suradnjom s raznim institucijama i nevladinim organizacijama, kao i provedbom društveno odgovornih aktivnosti na mjestima u kojima borave socijalno isključene ili ugrožene skupine, poput prihvatilišta za beskućnike, pučkih kuhinja, staračkih domova i sl.), posjetom različitim ustanovama i zajednicama ili muzejima i spomen-obilježjima itd.

Nedvojbeno, i učionični i izvanučionični oblik učenja i poučavanja treba stvarati poticajno okružje za stjecanje znanja i razvijanje vještina predviđenih predmetnim kurikulumom, za što je najodgovorniji predmetni učitelj.

Od učitelja se očekuje da pojam okružja ne shvaća samo kao prostorne uvjete, već u duhu misli Hilberta Meyera kao „humanu kvalitetu odnosa između učitelja i učenika te učenika međusobno” čije su sastavnice: „1. uzajamno poštovanje, 2. pouzdano držanje pravila, 3. zajednička podjela odgovornosti, 4. učiteljeva pravednost prema svakome pojedincu i cijeloj skupini za učenje, 5. učiteljeva skrb za učenike i skrb učenika međusobno”. Osiguranje takvog okružja/ozračja doprinosi ispreplitanju i dopunjavanju obrazovnih i odgojnih ciljeva, odnosno teorijske i praktične dimenzije učenja i poučavanja Etike.

Određeno vrijeme

U skladu s trenutačnom organizacijom sustava Etika se poučava kao alternativni predmet za učenike koji ne pohađaju nastavni predmet Vjeronauk.

Učitelj je odgovoran za to da raspoloživi broj sati rasporedi tako da budu primjereno usvojeni obvezni ishodi iz obiju domena, koristeći se pritom raznolikim metodama i materijalima.

Grupiranje učenika

Pri grupiranju učenika treba uzeti u obzir da je Etika izborni predmet i da se ne može predvidjeti koliko će se učenika u pojedinome razrednom odjelu i pojedinome naraštaju odlučiti za Etiku. Moguće je stvaranje grupa učenika iz više razrednih odjela istoga naraštaja. Unutar skupine, ovisno o učioničnim i izvanučioničnim zadacima te učeničkim potrebama i interesima, poželjno je formirati manje grupe koje će međusobno koordinirati osmišljavanje i provedbu aktivnosti uz poticaj učitelja, praćenje i pomoć. Takvim se aktivnostima i zadacima, pogotovo onima koji proizlaze iz usvajanja ishoda zadanih u domeni Moralno i etičko djelovanje, a koji se provode kao projektne ili terenske aktivnosti, preporuča međugeneracijsko povezivanje učenika i uključivanje učenika koji ne pohađaju Etiku.

Učenici s teškoćama u razvoju

Za učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama (učenici s teškoćama u razvoju i daroviti učenici) učitelji planiraju kurikulum usmjeren na učenika. Osobitosti/teškoće učenika zahtijevaju njima prilagođene individualizirane/diferencirane postupke, ciljeve učenja, razinu usvojenosti odgojno-obrazovnoga ishoda, opseg i dubinu sadržaja učenja, strategije i aktivnosti poučavanja kojima se žele ostvariti postavljeni ciljevi te načini vrednovanja i ocjenjivanja ostvarenih postignuća.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda označuje sve postupke kojima će učitelj Etike prikupljati i analizirati informacije o postignućima učenika i njihovu napretku te donositi profesionalne procjene o učenju i rezultatima učenja, kao i o uspješnosti poučavanja.

Pri planiranju, provedbi i u tumačenju rezultata vrednovanja učitelj Etike svoj profesionalni integritet iskazuje time što razmatra osobitosti učenika i specifičnosti svake skupine koju poučava, a ponajviše primjenom objektivnih i učenicima prethodno poznatih kriterija vrednovanja. Osim kako bi utvrdio trenutno stanje učenika u odnosu na zadane ishode, učitelj Etike koristi se rezultatima vrednovanja kako bi zaključio koji su koraci potrebni u daljnjem planiranju poučavanja i učenja.

Učitelji imaju autonomiju i odgovornost izabrati najprikladnije metode i tehnike vrednovanja unutar pojedinih pristupa vrednovanju (ovisno o obilježjima učenika i škole).

Zaokruženost i dosljednost predmetnoga kurikula Etike očituju se u elementima vrednovanja učeničkih postignuća koji odgovaraju dvama makrokonceptima (domena A) ovoga kurikula te odražavaju složenost zadanih odgojno-obrazovnih ishoda:

- moralno i etičko promišljanje
- moralno i etičko djelovanje.

Učitelj Etike odgovoran je za izbor različitih pristupa i metoda vrednovanja te osmišljavanje i primjenu raznovrsnih tehnika vrednovanja (postupaka). Pri svakome zasebnom postupku vrednovanja učitelj Etike određuje specifične elemente vrednovanja povezane s konkretnim sadržajima i aktivnostima (znanje, vještine i stavovi) koji su bili predmet učenja i poučavanja. Pri vrednovanju razine usvojenosti ishoda za element Moralno i etičko promišljanje učitelj Etike procjenjuje (formativno) i ocjenjuje (sumativno):

- uporabu i učenikov napredak u uporabi etičkih pojmova zadanih u razradi ishoda
- analizu i učenikov napredak u analizi moralnih i etičkih problema u skladu s preporučenim sadržajima za usvajanje ishoda (obvezne i izborne teme)
- osmišljavanje rješenja i učenikov napredak u osmišljavanju rješenja moralnih i etičkih problema u skladu s etičkim vrijednostima zadanim ishodima
- učenikov napredak u argumentaciji
- analizu i učenikov napredak u analizi etičkih i drugih stručnih izvora.

Pri vrednovanju razine usvojenosti ishoda za element Moralno i etičko djelovanje učitelj Etike procjenjuje (formativno) i ocjenjuje (sumativno):

- učenikov napredak u području afektivne razine postignuća utvrđen promjenama u stajalištima učenika i drugim postupcima
- provedbu i učenikov napredak u provedbi osmišljenih aktivnosti kojima učenik doprinosi promjenama u društvu
- uporabu zaključaka o rezultatima provedene aktivnosti u daljnjem djelovanju.

Cjelovito vrednovanje postignuća učenika u nastavi Etike ostvaruje se primjenom triju pristupa vrednovanju: vrednovanja za učenje i vrednovanja kao učenje, čija je svrha formativna, te vrednovanje naučenoga, koje ima sumativnu svrhu, ali čiji se rezultati koriste i u formativne svrhe.

Primjenom vrednovanja za učenje učitelj Etike daje učeniku povratnu informaciju o napretku u usvajanju pojedinoga ishoda, kao i o tome što je potrebno promijeniti, unaprijediti i poboljšati kako bi učenik napredovao. Vrednovanje za učenje učitelj Etike može provesti različitim postupcima, primjerice, analizom zadanoga moralnog/etičkog problema, prezentacijom prijedloga za rješenje analiziranoga problema, izvješćem o aktivnosti provedenoj u lokalnoj zajednici, analizom učeničke mape, opažanjem učenika tijekom individualnoga ili grupnog rada, izlaznim karticama, grafičkim organizatorima, kvizovima i slično.

Primjenom pristupa vrednovanja kao učenja učitelj uključuje učenike u proces samovrednovanja, pri čemu kod učenika potiče autonomiju i preuzimanje odgovornosti za postignuća i napredak. Učitelj Etike stvara uvjete, pomaže učeniku u razumijevanju kriterija samovrednovanja te podržava učenika koji uči tako da vrednuje vlastita i/ili postignuća svojih vršnjaka.

Dvije glavne metode vrednovanja kao učenja su samovrednovanje učenika i vršnjačko vrednovanje. Metoda samovrednovanja učenika odnosi se na postupke kojima učenik procjenjuje vlastita postignuća, napredak i pristup učenju i poučavanju. Samovrednovanjem učenik procjenjuje razinu usvojenosti ishoda zadanoga kurikulumom, a uz podršku učitelja provodi se pomoću odgovarajućih alata (primjerice, rubrika). Na temelju zaključaka o vlastitim postignućima dobivenim samovrednovanjem učenik planira svoje daljnje učenje.

S obzirom na Etiku kao predmet i ishode zadane ovim kurikulumom metoda vršnjačkoga vrednovanja u Etici vrlo je važna. Primjenjujući ovu metodu, učenik je aktivno uključen u vrednovanje učenja i postignuća svojih vršnjaka te im daje povratnu informaciju o ostvarenom. Kako je jedna od ključnih nastavnih strategija u učenju i poučavanju Etike vođena rasprava u skupinama o moralnim i etičkim pitanjima i problemima, situacije u kojima učenici međusobno vrednuju stajališta, obrazloženja i argumente nužne su za uspjeh etičke rasprave. Kako bi ovakav postupak primjene vršnjačkoga vrednovanja bio uspješan i smislen, učitelj učenike treba poučiti kulturi rasprave i pravilima sudjelovanja u raspravi i vršnjačkome vrednovanju na samome početku učenja i poučavanja Etike. Vršnjačko vrednovanje može se primijeniti i raznovrsnim drugim postupcima i aktivnostima.

Vrednovanje naučenoga primjenjuje se nakon dovršetka određenoga zaokruženog dijela učenja i poučavanja, nakon provedbe svih aktivnosti kojima je učitelj obradio obvezne teme zadane određenim ishodom. Ovim se pristupom ostvaruje sumativna svrha vrednovanja, ali uz to služi i kao povratna informacija na temelju koje učenik i učitelj planiraju daljnje učenje i poučavanje, čime vrednovanje naučenoga ostvaruje i svoju formativnu svrhu.

Vrednovanje naučenoga u Etici preporuča se procjenjivati i ocjenjivati tehnikama kao što su:

- razgovor i razmjena mišljenja s učenikom
- samostalno usmeno izlaganje analize moralnoga i etičkog problema
- samostalno ili grupno usmeno/pisano izlaganje istraženih slučajeva
- primjena samostalne ili grupne oluje ideja, primjerice, o mogućim rješenjima nekoga moralnog problema
- provedba grupne rasprave ili debate među učenicima
- provedba grupnih simulacija stvarnih ili imaginarnih događaja i sl.
- osmišljavanje i provedba učeničkih individualnih aktivnosti djelovanja u zajednici
- osmišljavanje i provedba učeničkih grupnih projekata
- individualna ili grupna izrada kreativnih sadržaja o etičkim temama (plakati, kratki videozapisi i sl.)
- vođenje učeničke mape radova, odnosno portfolija radova i sl.

Pri svakome vrednovanju učitelj primjenjuje rubriku za vrednovanje koju izrađuje zajedno s učenicima, prije početka učenja i poučavanja određene teme. U rubrici za vrednovanje određuju se specifični elementi vrednovanja povezani s konkretnim sadržajima i aktivnostima (znanje, vještine i stavovi) koji su bili tema učenja i poučavanja. Za svaki element razrađuju se opisivači razina usvojenosti kojima se opisuje opseg i dubinu znanja te stupanj razvijenosti vještina koji je potreban za određeni broj bodova i/ili pojedinu ocjenu.

Zaključnu ocjenu iz predmeta Etika određuje autonomno učitelj i izriče ju brojkom i riječju: nedovoljno – 1, dovoljno – 2, dobro – 3, vrlo dobro – 4, odlično – 5. Zaključna ocjena sumativna je procjena postignuća učenika te proizlazi iz usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Etika, pri čemu oba elementa vrednovanja, Moralno i etičko promišljanje i Moralno i etičko djelovanje, imaju jednaku težinu. Pri oblikovanju zaključne ocjene učitelj uzima u obzir bilješke i izvještaje o napretku učenika tijekom nastavne godine.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA POLITIKA I GOSPODARSTVO

A. Svrha i opis predmeta

Općeobrazovni predmet Politika i gospodarstvo omogućuje učeniku stjecanje političke i ekonomske pismenosti te znanja za uključivanje u društvene procese. Učenik stječe znanja o politici kao sadržaju koji oblikuje njegov život, političkim institucijama putem kojih se provode političke odluke u oblikovanju života građana i političkim procesima koji pokreću društvene promjene i u kojima građani mogu i trebaju sudjelovati. Učenik stječe znanja za osobno aktivno sudjelovanje u političkim procesima i društvenim skupinama u svojoj okolini kako bi sudjelovao u njezinu oblikovanju u skladu s osobnim potrebama, željama i mogućnostima. Svrha učenja i poučavanja sadržaja Politike i gospodarstva jest pripremiti učenika za sudjelovanje u zajednici na temelju informiranosti i odgovornosti za zajednicu kojoj pripada. Političko i ekonomsko obrazovanje potiče učenika na promišljanje o razlikama i ulogama u društvu koje ima kao državljanin koji oblikuje svoju svakodnevicu političkim sudjelovanjem i kao građanin koji ostvaruje svoje osobne interese i interese zajednice putem udruživanja civilnog društva. Važno je da učenik razumije i promovira temeljne demokratske vrijednosti.

Općeobrazovni predmet Politika i gospodarstvo omogućuje učenicima i stjecanje osnovnih znanja, vještina i stavova potrebnih za samostalno upravljanje životnim odlukama u okvirima ekonomske pismenosti. Učenici će naučiti razlike u načinu zadovoljenja ljudskih potreba i želja, kao i glavna obilježja tržišta kao centralnog mjesta pokretanja gospodarstva, kako se koristiti novcem, koja mu je uloga u društvu te kako biti dio poduzetničke priče u skladu s osobnim mogućnostima, interesima i dostignućima.

Posebni program Politike i gospodarstva razvija političku i ekonomsku pismenost kod učenika s ciljem olakšavanja i boljeg razumijevanja osnovnih životnih društvenih promjena i potreba. Stjecanjem znanja, vještina i stavova učenika se priprema za pravedan, brižan, prihvatljiv suživot u zajednici različitih.

B. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta

Učenjem i poučavanjem Politike i gospodarstva stječu se temeljna znanja, vještine i stavovi potrebni učenicima radi njihova političkoga i ekonomskog obrazovanja te aktivnoga i odgovornog uključivanja u proces donošenja odluka koje se tiču svakoga od njih.

Općeobrazovni predmet posebnog programa Politike i gospodarstva svakom učeniku treba omogućiti:

- opisivanje osnovnih obilježja političke i ekonomske zajednice na lokalnoj razini, razvijanje svijest o potrebi da se osobno uključi u razvoj svoje zajednice promovirajući demokratske vrijednosti i promičući ljudska prava
- prepoznavanje važnosti postojanja države kao političke zajednice i svih političkih subjekata koji je oblikuju uz poštovanje zajednica različitih i prihvaćanja njihovih obilježja
- shvaćanje važnosti sudjelovanja u svojoj političkoj i ekonomskoj zajednici radi poboljšanja osobnih životnih prilika i mogućnosti poštujući slobodu izbora
- razvijanje sposobnosti postavljanja pitanja kojima oblikuje vlastiti život za usvajanje osobnog dobra i dobra zajednice.

C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

Učenje i poučavanje, vođeno i temeljeno na konceptima, omogućuje učeniku razumijevanje događaja u društvu, razlikovanje subjekata kao glavnih aktera u tim događajima i pronalaženje odgovora na pitanja o politici i ekonomiji u svakodnevnom životu.

Sadržaji učenja i poučavanja te ishodi općeobrazovnog predmeta Politika i gospodarstvo strukturirani su u tri temeljna koncepta:

- A. Politička pismenost
- B. Civilno društvo
- C. Ekonomska pismenost.

Koncepti se međusobno prožimaju u sadržajnom i funkcionalnom smislu. Pridonose razvoju znanja i mišljenja usmjerenog na bolje razumijevanje političke i ekonomske zajednice, jačanje osjećaja pripadnosti zajednici, skladnije integriranje te zadovoljenje potreba uz promicanje osobnoga i općeg dobra. Kontekst učenja proizlazi iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti te iz prostora unutar i izvan Republike Hrvatske. Učenje se nadograđuje suvremenim nastavnim metodama i strategijama učenja i poučavanja.

Usvajanjem znanja o političkim i ekonomskim pojmovima razvija se poštovanje vrijednosti i načela demokracije: slobode, ravnopravnosti, pravednosti, odgovornosti, solidarnosti i dr. Učenik se odgovorno ponaša u demokratskom društvu u skladu s konceptom održivog razvoja. Očekivani odgojno-obrazovni ishodi poučavanja definirani konceptima Politike i gospodarstva omogućuju postupan razvoj kompetencija komunikacije, suradnje, odgovornog odlučivanja, kreativnosti, samostalnosti, osobne i društvene odgovornosti te građanske kompetencije. Metode, oblici i načini rada omogućuju učenicima sudjelovanje u suvremenom društvenom životu u zajednici temeljenoj na zajedničkim vrijednostima kao što su demokracija i zaštita ljudskih prava.

a) Politička pismenost

Učenik opisuje politiku kao bitnu vještinu kojom se uređuje politička zajednica i položaj čovjeka kao državljanina i građanina u njoj. Prepoznaje svrhu politike u svakodnevnom životu. Spoznaje ulogu i odgovornost vlasti te razlikuje načine vladavine. Prepoznaje konstitutivne elemente države bitne za stvaranja državne političke zajednice te opisuje podjelu države na lokalne i područne jedinice. Razlikuje političke subjekte kao aktere političkog djelovanja. Učenik opisuje položaj i ulogu građana u hrvatskom društvu i Europskoj uniji. Objasni položaj Republike Hrvatske u Europskoj uniji. Razumije važnost Ustava u očuvanju ljudskih prava i državnog uređenja te poštovanja zakona Republike Hrvatske u rješavanju društvenih, političkih i gospodarskih pitanja. Razumije glavnu ideju demokracije te važnost djelovanja organizacija civilnoga društva i uključivanja građana u njihov rad.

b) Civilno društvo

Učenik upoznaje oblike, načine i mogućnosti političkog djelovanja. Prepoznaje ulogu građana i državljana u političkim procesima. Prepoznaje svoju ulogu u oblikovanju vlasti putem biračkoga prava. Prepoznaje ljudska prava prema Ustavu Republike Hrvatske te opisuje važnost ljudskih prava za osobni razvoj i razvoj društva. Prepoznaje i opisuje važnost državnih institucija i organizacija civilnoga društva u demokratskom društvu važnih za zaštitu ljudskih prava te razvija sposobnosti zalaganja za zaštitu istih. Osvješćivanjem svojih potencijala učenik stvara vlastito mišljenje. Upoznaje funkciju političkih stranka u društvu. Razvija vještine koje omogućuju sposobnost za suradnju s drugima kako bi ostvarili zajedničke ciljeve te sposobnost za djelovanje u grupi.

c) Ekonomska pismenost

Učenik razumije temeljne gospodarske ideje koje objašnjavaju ekonomsku zajednicu i položaj čovjeka u njoj. Prepoznaje ulogu gospodarstvenika, poduzetnika i menadžera u gospodarskom sustavu države. Razumije proces stvaranja ekonomskih dobara proizvodnim čimbenicima kako bi se ostvarila određena potreba. Upoznaje osnove financijskog sustava države i njegovu važnost za cjelokupni gospodarski i društveni razvoj zajednice te razumije važnost odgovornog upravljanja financijama. Prepoznaje državni proračun kao plan neophodan za funkcioniranje države. Razumije značaj, svrhu i cilj poduzetničkog djelovanja te značaj obrta kao poslovnih organizacija bitnih za razvoj osobnih vještina. Prepoznaje važnost održivog razvoja u lokalnoj zajednici te svoju ulogu i mogućnosti u njoj.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

Odgojno-obrazovni ishodi i razine usvojenosti jednako su definirani za sve srednjoškolske posebne strukovne programe obrazovanja sukladno kurikulum planiranom broju sati. Nastavnik može, ovisno o potencijalima i/ili interesima učenika, produbiti, odnosno proširiti učenje i poučavanje.

U tablicama su odgojno-obrazovni ishodi učenja i poučavanja Politike i gospodarstva označeni dvoslovnim kraticama PP i PG, između kojih je kratica SSŠ (srednja strukovna škola), zatim slijedi oznaka koncepta, primjerice A, te brojčana oznaka ishoda unutar pojedinog koncepta.

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu srednje škole – 32 sata godišnje

A. Politička pismenost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ PG A.1. Učenik opisuje pojam političke zajednice, odnos vlasti i moći te ulogu građana u njoj.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje politiku kao vještinu kojom se uređuje zajednica– prepoznaje svrhu politike u svakodnevnom životu– navodi podjelu politike prema širini upravljanja te povezuje s posebnim političkim sadržajima– opisuje vlast i moć te samostalno navodi primjere različitih načina vladavine	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje pojam politike, vlasti i moći te načine vladavine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pojam politike
- svrha politike u svakodnevnom životu
- podjela politike
- pojam vlasti i moći
- vrste vlasti.

Ishodi će se usvajati sadržajima iz dostupnih i relevantnih izvora znanja kao što su Ustav Republike Hrvatske i drugi zakoni, dokumenti važeći za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju i stručni časopisi iz područja politike i ekonomije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se uporaba različitih aktivnosti, tehnika i oblika rada i suvremenih nastavnih metoda i strategija učenja i poučavanja koje potiču samopouzdanje, istraživački duh, kreativnost, samostalnost, samoregulaciju, svijest o sebi, odgovorno odlučivanje, razvoj komunikacijskih vještina. Za navedeno mogu poslužiti: izrada plakata, računalna prezentacija, multimedijски/digitalni sadržaji, shematski prikaz, isticanje i ponavljanje ključnih pojmova, jednostavni tekstovi, kratke vježbe, rasprave, individualni rad, rad u paru i grupi, povratna informacija učeniku, učeničke umne mape, film, slika, fotografija, crtež, zvučni zapisi, terenska nastava itd.

Izabrane aktivnosti i sadržaje potrebno je povezati sa svakodnevnom životnim situacijama učenika.

PP SSŠ PG A.2.

Učenik opisuje pojam države, njezinu strukturu te razliku je političke subjekte kao glavne aktere u državi.

- opisuje pojam države i konstitutivne elemente stvaranja državne političke zajednice
- opisuje obilježja Republike Hrvatske (zastava, himna, grb)
- navodi Ustav Republike Hrvatske kao temeljni državni zakon i opisuje obilježja Ustava
- navodi važnost Ustava u očuvanju ljudskih prava i državnog uređenja
- navodi političke subjekte
- opisuje obilježja naroda, nacije i nacionalnih manjina
- navodi nekoliko najvećih hrvatskih nacionalnih manjina i uspoređuje njihova društvena obilježja
- opisuje državljanina, njegova politička prava i načine stjecanja državljanstva

- prepoznaje pojam države, obilježja Republike Hrvatske, Ustava Republike Hrvatske te osnovne političke subjekte

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pojam i elementi države
- simboli države
- ustav i njegova uloga u državi
- pojam naroda i nacije
- pojam manjine
- državljanstvo
- načini stjecanja državljanstva
- domovnica.

Ishodi će se usvajati sadržajima iz dostupnih i relevantnih izvora znanja kao što su Ustav Republike Hrvatske i drugi zakoni, dokumenti važeći za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju i stručni časopisi iz područja politike i ekonomije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se uporaba različitih aktivnosti, tehnika i oblika rada i suvremenih nastavnih metoda i strategija učenja i poučavanja koje potiču samopouzdanje, istraživački duh, kreativnost, samostalnost, samoregulaciju, svijest o sebi, odgovorno odlučivanje, razvoj komunikacijskih vještina. Za navedeno mogu poslužiti: izrada plakata, računalna prezentacija, multimedijски/digitalni sadržaji, shematski prikaz, isticanje i ponavljanje ključnih pojmova, jednostavni tekstovi, kratke vježbe, rasprave, individualni rad, rad u paru i grupi, povratna informacija učeniku, učeničke umne mape, film, slika, fotografija, crtež, zvučni zapisi, terenska nastava itd. Izabrane aktivnosti i sadržaje potrebno je povezati sa svakodnevnim životnim situacijama učenika.

PP SSŠ PG A.3. Učenik opisuje vrste demokratskih političkih poredaka, strukturu i vladavinu republike te koncept vladavine prava.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje pojam političkog poretka i glavnu ideju demokracije i republike te ih povezuje s primjerima – navodi trodiobu vlasti u Republici Hrvatskoj – navodi i opisuje funkcije obnašatelja vlasti 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje demokraciju i republiku te funkcije obnašatelja vlasti
--	---	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pojam političkog poretka
- demokracija
- republika
- trodioba vlasti u Republici Hrvatskoj
- obnašatelji vlasti u Republici Hrvatskoj i njihove temeljne funkcije
- pojam parlamenta.

Ishodi će se usvajati sadržajima iz dostupnih i relevantnih izvora znanja kao što su Ustav RH i drugi zakoni, dokumenti važeći za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju i stručni časopisi iz područja politike i ekonomije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se uporaba različitih aktivnosti, tehnika i oblika rada i suvremenih nastavnih metoda i strategija učenja i poučavanja koje potiču samopouzdanje, istraživački duh, kreativnost, samostalnost, samoregulaciju, svijest o sebi, odgovorno odlučivanje, razvoj komunikacijskih vještina. Za navedeno mogu poslužiti: izrada plakata, računalna prezentacija, multimedijски/digitalni sadržaji, shematski prikaz, isticanje i ponavljanje ključnih pojmova, jednostavni tekstovi, kratke vježbe, rasprave, individualni rad, rad u paru i grupi, povratna informacija učeniku, učeničke umne mape, film, slika, fotografija, crtež, zvučni zapisi, terenska nastava itd. Izabrane aktivnosti i sadržaje potrebno je povezati sa svakodnevnim životnim situacijama učenika.

PP SSŠ PG A.4. Učenik opisuje podjelu hrvatskoga državnog teritorija prema širini političkog upravljanja te položaj države u kontekstu Europske unije.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi podjelu države na lokalne i područne jedinice – imenuje pojedine županije te njihov ukupan broj u Republici Hrvatskoj – navodi funkcije obnašatelja vlasti lokalne i područne samouprave – opisuje ulogu Europske unije i njezina obilježja (zastava, himna, moto) – navodi zemlje članice i ukupan broj članica Europske unije – navodi ulogu i značaj eura u Europi i svijetu – navodi institucije Europske unije 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi pojam države, podjelu teritorija, obnašatelje vlasti te obilježja Europske unije
---	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- lokalna uprava i samouprava: općine, gradovi i županije
- uloga i simbolika Europske unije
- članice Europske unije
- institucije Europske unije
- značaj eura.

Ishodi će se usvajati sadržajima iz dostupnih i relevantnih izvora znanja kao što su Ustav RH i drugi zakoni, dokumenti važeći za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju i stručni časopisi iz područja politike i ekonomije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se uporaba različitih aktivnosti, tehnika i oblika rada i suvremenih nastavnih metoda i strategija učenja i poučavanja koje potiču samopouzdanje, istraživački duh, kreativnost, samostalnost, samoregulaciju, svijest o sebi, odgovorno odlučivanje, razvoj komunikacijskih vještina. Za navedeno mogu poslužiti: izrada plakata, računalna prezentacija, multimedijски/digitalni sadržaji, shematski prikaz, isticanje i ponavljanje ključnih pojmova, jednostavni tekstovi, kratke vježbe, rasprave, individualni rad, rad u paru i grupi, povratna informacija učeniku, učeničke umne mape, film, slika, fotografija, crtež, zvučni zapisi, terenska nastava itd. Izabrane aktivnosti i sadržaje potrebno je povezati sa svakodnevnim životnim situacijama učenika.

B. Civilno društvo

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ PG B.1. Učenik opisuje ulogu građana i državljana u političkim procesima te načine sudjelovanja u oblikovanju vlasti.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje oblike i načine političkog djelovanja– prepoznaje svoju ulogu u društvu i mogućnosti političkog djelovanja– razlikuje prava i obveze državljanina i građanina– razlikuje i prepoznaje ulogu organizacija civilnog društva u demokratskom društvu– navodi i opisuje procese sudjelovanja u oblikovanju vlasti– prepoznaje svoju ulogu u oblikovanju vlasti putem biračkog prava državljana te referendum kao izravni oblik sudjelovanja u oblikovanju vlasti– opisuje političke stranke i njihovu funkciju u društvu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje političke procese te vlastitu ulogu kao građanina u procesu oblikovanja vlasti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- političko djelovanje
- državljanin i građanin
- organizacije civilnog društva
- izbori i vrste izbora
- biračko pravo i vrste biračkog prava
- referendum
- političke stranke i njihova funkcija.

Ishodi će se usvajati sadržajima iz dostupnih i relevantnih izvora znanja kao što su Ustav RH i drugi zakoni, dokumenti važeći za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju i stručni časopisi iz područja politike i ekonomije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se uporaba različitih aktivnosti, tehnika i oblika rada i suvremenih nastavnih metoda i strategija učenja i poučavanja koje potiču samopouzdanje, istraživački duh, kreativnost, samostalnost, samoregulaciju, svijest o sebi, odgovorno odlučivanje, razvoj komunikacijskih vještina. Za navedeno mogu poslužiti: izrada plakata, računalna prezentacija, multimedijски/digitalni sadržaji, shematski prikaz, isticanje i ponavljanje ključnih pojmova, jednostavni tekstovi, kratke vježbe, rasprave, individualni rad, rad u paru i grupi, povratna informacija učeniku, učeničke umne mape, film, slika, fotografija, crtež, zvučni zapisi, terenska nastava itd. Izabrane aktivnosti i sadržaje potrebno je povezati sa svakodnevnim životnim situacijama učenika.

PP SSŠ PG B.2.

Učenik opisuje ljudska prava, zalaže se za njihovu zaštitu i aktivno sudjelovanje građana u demokratskom sustavu.

- prepoznaje ljudska prava prema Ustavu Republike Hrvatske
- opisuje važnost ljudskih prava za osobni razvoj i razvoj društva
- opisuje svrhu pučkog pravobranitelja
- razlikuje ljudska prava prema generacijama ljudskih prava
- prepoznaje funkciju državnih institucija i organizacija civilnog društva za zaštitu ljudskih prava

- prepoznaje važnost ljudskih prava te institucija bitnih za zaštitu ljudskih prava

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pojam ljudskih prava
- ljudska prava prema Ustavu Republike Hrvatske
- pučki pravobranitelj
- institucije koje štite ljudska prava
- generacije ljudskih prava.

Ishodi će se usvajati sadržajima iz dostupnih i relevantnih izvora znanja kao što su Ustav RH i drugi zakoni, dokumenti važeći za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju i stručni časopisi iz područja politike i ekonomije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se uporaba različitih aktivnosti, tehnika i oblika rada i suvremenih nastavnih metoda i strategija učenja i poučavanja koje potiču samopouzdanje, istraživački duh, kreativnost, samostalnost, samoregulaciju, svijest o sebi, odgovorno odlučivanje, razvoj komunikacijskih vještina. Za navedeno mogu poslužiti: izrada plakata, računalna prezentacija, multimedijski/digitalni sadržaji, shematski prikaz, isticanje i ponavljanje ključnih pojmova, jednostavni tekstovi, kratke vježbe, rasprave, individualni rad, rad u paru i grupi, povratna informacija učeniku, učeničke umne mape, film, slika, fotografija, crtež, zvučni zapisi, terenska nastava itd. Izabrane aktivnosti i sadržaje potrebno je povezati sa svakodnevnim životnim situacijama učenika.

C. Ekonomska pismenost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ PG C.1. Učenik opisuje obilježja gospodarskih pojmova i prepoznaje svoju ulogu i prava u gospodarskom sustavu države.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje temeljne gospodarske pojmove– razlikuje uloge i funkcije gospodarstvenika i ekonomista– razlikuje područje obuhvata mikroekonomije od područja obuhvata makroekonomije– prepoznaje pojmove potreba i želja te probleme oskudnosti i ograničenosti– razlikuje proizvod od usluge– razlikuje ekonomsko dobro od drugih vrsta dobara– razlikuje pojedine proizvodne čimbenike (prirodni izvori – resursi, rad i kapital)– navodi obilježja mješovitoga gospodarskog sustava– razlikuje javno dobro od drugih vrsta dobara	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovne gospodarske pojmove te svoju ulogu u gospodarskom sustavu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pojam gospodarstva i ekonomije
- pojam gospodarstvenika i ekonomista
- mikroekonomija, makroekonomija
- potrebe i želje
- oskudnost i ograničenost
- ekonomsko dobro (proizvod i usluga)
- proizvodni čimbenici
- mješoviti gospodarski sustav
- javno dobro.

Ishodi će se usvajati sadržajima iz dostupnih i relevantnih izvora znanja kao što su Ustav RH i drugi zakoni, dokumenti važeći za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju i stručni časopisi iz područja politike i ekonomije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se uporaba različitih aktivnosti, tehnika i oblika rada i suvremenih nastavnih metoda i strategija učenja i poučavanja koje potiču samopouzdanje, istraživački duh, kreativnost, samostalnost, samoregulaciju, svijest o sebi, odgovorno odlučivanje, razvoj komunikacijskih vještina. Za navedeno mogu poslužiti: izrada plakata, računalna prezentacija, multimedijски/digitalni sadržaji, shematski prikaz, isticanje i ponavljanje ključnih pojmova, jednostavni tekstovi, kratke vježbe, rasprave, individualni rad, rad u paru i grupi, povratna informacija učeniku, učeničke umne mape, film, slika, fotografija, crtež, zvučni zapisi, terenska nastava itd. Izabrane aktivnosti i sadržaje potrebno je povezati sa svakodnevnim životnim situacijama učenika.

PP SSŠ PG C.2.

Učenik opisuje obilježja ekonomske i tržišne uloge u državi i prepoznaje svoju ulogu i mogućnosti u njoj.

- prepoznaje pojam tržišta i razlikuje vrste tržišta prema prostornom obuhvatu i predmetima razmjene
 - razlikuje ponudu od potražnje
 - opisuje kreiranje cijene nekog dobra
 - prepoznaje pojam konkurencije
 - razlikuje fiskalnu politiku od drugih vrsta ekonomske politike
 - prepoznaje državni proračun kao plan prihoda i rashoda potreban za funkcioniranje države
 - prepoznaje pojam kapitala i pojavne oblike kapitala
 - opisuje ulogu banke i glavne elemente bankarskog sustava
- navodi obilježja tržišta, konkurencije, ulogu proračuna i bankarskog sustava
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pojam tržišta
- ponuda, potražnja
- formiranje cijena
- konkurencija
- porezna politika
- proračunska politika
- pojam kapitala
- banka, novac, valuta, tečaj.

Ishodi će se usvajati sadržajima iz dostupnih i relevantnih izvora znanja kao što su Ustav RH i drugi zakoni, dokumenti važeći za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju i stručni časopisi iz područja politike i ekonomije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se uporaba različitih aktivnosti, tehnika i oblika rada i suvremenih nastavnih metoda i strategija učenja i poučavanja koje potiču samopouzdanje, istraživački duh, kreativnost, samostalnost, samoregulaciju, svijest o sebi, odgovorno odlučivanje, razvoj komunikacijskih vještina. Za navedeno mogu poslužiti: izrada plakata, računalna prezentacija, multimedijски/digitalni sadržaji, shematski prikaz, isticanje i ponavljanje ključnih pojmova, jednostavni tekstovi, kratke vježbe, rasprave, individualni rad, rad u paru i grupi, povratna informacija učeniku, učeničke umne mape, film, slika, fotografija, crtež, zvučni zapisi, terenska nastava itd. Izabrane aktivnosti i sadržaje potrebno je povezati sa svakodnevnim životnim situacijama učenika.

PP SSŠ PG C.3.

Učenik opisuje obilježja poduzetničkog djelovanja, prepoznaje osobnu ulogu u njemu zalaganjem za održiv gospodarski razvoj.

- prepoznaje glavne osobine poduzetnika
- prepoznaje poslovnu organizaciju i njezinu ulogu u razvoju gospodarstva
- objašnjava svrhu i cilj poduzetničke aktivnosti
- prepoznaje pojam prihoda, rashoda, dobiti i gubitka
- prepoznaje ulogu menadžera u poslovnoj organizaciji te njegove glavne značajke
- opisuje vrste obrta
- opisuje koncept održivog razvoja – prepoznaje važnost održivog razvoja za ispravan i održiv gospodarski rast i razvoj
- opisuje načine lokalne zaštite okoliša kao sastavnice održivog razvoja

- prepoznaje osobine poduzetnika, menadžera i poslovne organizacije te svoju ulogu u održivom razvoju lokalne sredine

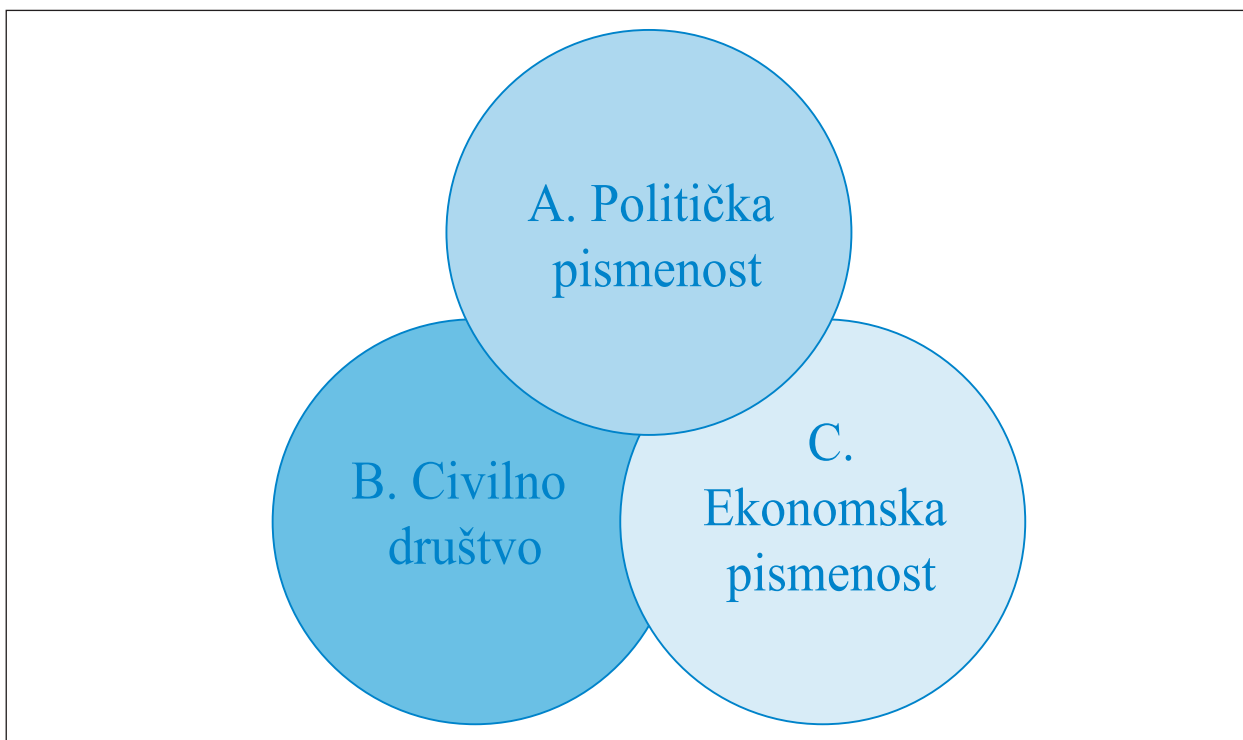
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pojam poduzetnika
- poduzetnička ideja
- profit, dobit, prihod, rashod
- menadžer, menadžment
- obrti, vrste obrta
- pojam održivog razvoja
- lokalni održivi razvoj
- zaštita okoliša.

Ishodi će se usvajati sadržajima iz dostupnih i relevantnih izvora znanja kao što su Ustav RH i drugi zakoni, dokumenti važeći za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju i stručni časopisi iz područja politike i ekonomije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se uporaba različitih aktivnosti, tehnika i oblika rada i suvremenih nastavnih metoda i strategija učenja i poučavanja koje potiču samopouzdanje, istraživački duh, kreativnost, samostalnost, samoregulaciju, svijest o sebi, odgovorno odlučivanje, razvoj komunikacijskih vještina. Za navedeno mogu poslužiti: izrada plakata, računalna prezentacija, multimedijски/digitalni sadržaji, shematski prikaz, isticanje i ponavljanje ključnih pojmova, jednostavni tekstovi, kratke vježbe, rasprave, individualni rad, rad u paru i grupi, povratna informacija učeniku, učeničke umne mape, film, slika, fotografija, crtež, zvučni zapisi, terenska nastava itd. Izabrane aktivnosti i sadržaje potrebno je povezati sa svakodnevnim životnim situacijama učenika.

Slika 1. Grafički prikaz postotne zastupljenosti predmetnih područja

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Nastavni sadržaj posebnog programa Politike i gospodarstva dio je društveno-humanističkog područja te ga ista osnova povezuje s ostalim općeobrazovnim predmetima koje učenik svladava tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Povezanost nastavnih predmeta vidljiva je u učeničkim znanjima, postignućima i stečenim kompetencijama.

Kurikul posebnoga nastavnog predmeta Politika i gospodarstvo usmjeren je na njegovanje demokratskih vrijednosti, promicanje i prihvaćanje različitosti u zajednici, razvijanju ljudskih prava i sloboda. U sadržaju koji se obrađuje, kurikulum uspješno usvaja odgojno-obrazovna očekivanja svih međupredmetnih tema, no u najvećoj mjeri se usvajaju očekivanja tema Građanski odgoj i obrazovanje, Poduzetništvo, Osobni i socijalni razvoj te Održivi razvoj. U usvajanju odgojno-obrazovnih očekivanja međupredmetnih tema Učiti kako učiti te Uporaba IKT-a ključna je uloga nastavnika kao moderatora nastavnog procesa koji određuje najbolje oblike i metode rada koje kod učenika razvijaju sposobnosti i vještine usvajanja političke i ekonomske pismenosti te djelovanja u civilnome društvu.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Iskustva učenja

Učenik se usmjerava prema aktualnim društvenim, političkim i gospodarskim temama u neposrednom okružju, raspravljanje i izgrađivanje osobnih stavova.

Poučavanje se ostvaruje suradničkim učenjem u kojemu je svaki učenik uključen u proces učenja i poučavanja. Radi usvajanja ishoda učenja, učenici surađuju s različitim dionicima lokalne i šire zajednice, kao i radi stjecanja osobnog iskustva i boljeg razumijevanja i primjene sadržaja. Iniciranjem različitih projekata omogućuje se iskustveno učenje. Poučavanje i učenje Politike i gospodarstva usmjereno je na stvaranje okružja za razvoj kompetencija učenika za sudjelovanje u civilnom društvu, političkoj i ekonomskoj zajed-

nici. Usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda polazi od postojećih znanja, vještina i interesa učenika. Učenik uči iz različitih izvora znanja te uči služiti se informacijama.

Pristup učenju i poučavanju temelji se na demokratskim načelima. Učeniku se omogućuje aktivno učenje pri čemu prepoznaje i imenuje pojmove, istražuje te uz pomoć nastavnika provjerava rješenja u zajedničkim aktivnostima.

Usvajanju odgojno-obrazovnih ishoda pridonose interaktivne metode poučavanja. U učenju i poučavanju za ljudska prava primarna je odgojna komponenta, stoga je nužno raspravljati o vrijednostima, stavovima i osjećajima te omogućiti učeniku okruže za razvoj demokratskog svjetonazora. Učenika se potiče na izražavanje osobnog mišljenja, kreativno razmišljanje i poštovanje različitih stavova. Pritom se razvijaju odgovornost, suradnja i solidarnosti koje karakteriziraju aktivnoga i savjesnog građanina.

Primjenom različitih metoda suradničkoga, participativnog i iskustvenog učenja i poučavanja unaprjeđuje se komunikacija, rješavanje problema i zaključivanje.

Uloga nastavnika

Nastavnikova je uloga organizirati i usmjeravati proces poučavanja i učenja u kojem je učenik kreator svojega znanja u skladu s vlastitim mogućnostima. Nastavnik predlaže aktivnosti te omogućuje iskustva učenja i prikladne materijale za učenje o političkim i ekonomskim sadržajima, pojavama i procesima i, gdje je to moguće, uključuje učenika u proces odabira. Sadržaj može prilagoditi osobnim interesima i iskustvu učenika na lokalnoj razini s ciljem lakšeg razumijevanja društvenih procesa koji se u njegovoj okolini odvijaju, a čiji je on sudionik. Nastavnik motivira, potiče i ohrabruje učenika u procesu razvoja političke i ekonomske pismenosti te civilnoga društva. Stvara kontekst za učenje, odabire pristupe kojima osigurava poštovanje različitosti učenika i njihovih stilova učenja. Potiče osjećaj zajedništva u učionici u kojoj se svaki učenik osjeća uključen i prihvaćen. Potiče vršnjačku podršku u stjecanju znanja, vještina i usvajanju stavova koji osnažuju sve učenike u odgovornom ponašanju i razvoju odnosa međusobnog prihvaćanja, suradnje, uvažavanja i razumijevanja.

Nastavnik posreduje između učenika i znanja, pomaže učeniku razviti kognitivne i metakognitivne strategije učenja. Njegova je uloga poticati učenike na međusobnu suradnju i usmjeravati ih u razmišljanjima i izražavanjima s ciljem stvaranja brižne, prihvatljive i otvorene zajednice u kojoj žive.

Materijali i izvori

Kurikulski pristup usmjeren na razvoj kompetencija traži u organizaciji učenja i poučavanja otvoreni didaktičko-metodički sustav koji učeniku omogućuje uspješno učenje, stjecanje znanja te razvoj vještina i stavova. Uz dostupne i relevantne izvore znanja poput Ustava Republike Hrvatske i ostalu stručnu literaturu kao osnovne materijale, poučavanje se temelji i na iskustvenom učenju.

Nastavnici se mogu koristiti pisanim i multimedijским materijalima (novinskim člancima, TV-emisijama, reportažama, filmovima i dr.) kao izvorom za proučavanje aktualnih političkih i ekonomskih situacija. Izbor sadržaja i tehničke karakteristike materijala trebaju odgovarati usvajanju odgojno-obrazovnih ishoda te potrebama i interesima učenika. Ovakav pristup pridonosi većoj zainteresiranosti i motiviranosti učenika.

Okruže

Učenje i poučavanje izvodi se u poticajnom i sigurnom okružju koje učeniku omogućuje usredotočenost na usvajanje znanja, razvoj vještina, razvijanje samostalnosti i odgovornosti, oblikovanje stavova, prateći pritom njegove interese, potrebe, sposobnosti i mogućnosti. Otvorenom komunikacijom svih sudionika procesa učenja i poučavanja, međusobnim povjerenjem i poštovanjem osobnosti učenika razvija se osjećaj sigurnosti i zajedništva. Proces učenja i poučavanja provodi se u školskome i izvanškolskom okružju.

U školama se izvodi u učionicama i/ili u drugim didaktički opremljenim prostorima (školske knjižnice, kabineti) koji zadovoljavaju tehničke uvjete za izvođenje različitih aktivnosti i posjeduju odgovarajuću informatičku tehnologiju.

Izvanučionične aktivnosti provode se u suradnji s političkim i gospodarskim subjektima na svim razinama društva, što omogućuje učeniku iskustveno učenje.

Osim navedenog preporuča se koristiti pristupima koji u središte stavljaju učenika, njegovo iskustvo, sposobnosti i mogućnosti te aktivnosti i sadržaje povezati sa životnim situacijama i problemima (škola, obitelj,

okružje, zanimanje itd.). Svakodnevni život učenika treba uzeti kao okosnicu i razlog zašto se obrađuju određeni nastavni sadržaji.

Vrijeme učenja i poučavanja

U općeobrazovnom predmetu Politika i gospodarstvo koncepti Politička pismenost, Civilno društvo te Ekonomska pismenost međusobno se prožimaju tijekom ukupnog procesa učenja i poučavanja. Nastavnik ima autonomiju u planiranju potrebnog vremena za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda pojedinog koncepta, poštujući pritom interese, sposobnosti i mogućnosti učenika. Planiranjem procesa učenja i poučavanja potrebno je predvidjeti vrijeme za realizaciju izvanučionične nastave.

Grupiranje učenika

Planiranjem procesa učenja radi usvajanja određenih odgojno-obrazovnih ishoda i uspješnijeg razvoja kompetencija, učenici se mogu podijeliti u različite skupine pri čemu nastavnik ima autonomiju. Grupiranje se izvodi na temelju različitih interesa učenika, sposobnosti, mogućnosti i drugih odgojno-obrazovnih specifičnosti neovisno o broju učenika u skupini. Nastavnik je obavezan uskladiti grupiranje u skladu s mogućnostima učenika u razrednom odjelu. Kriteriji grupiranja ponajprije su motivirani usvajanjem ciljeva učenja i razvoja potencijala učenika koji su u skladu s njihovim sposobnostima.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje je nužan i sastavni dio procesa učenja i poučavanja. Da bi se vrednovanje kvalitetno provelo, potrebna je suradnja nastavnika i učenika tijekom čitavoga nastavnog procesa. Njegova osnovna svrha usklađeno je povezivanje odgojno-obrazovnih ishoda učenja, planiranih aktivnosti učenika, načina poučavanja i načina vrednovanja i ocjenjivanja. Ključno je u procesu vrednovanja pratiti mogućnosti, interese i potrebe učenika te s time uskladiti nastavne aktivnosti. Nastavnik je obavezan uključiti učenika te mu pomoći u shvaćanju pravila i kriterija vrednovanja kako bi izvedba nastave i postignuće učenika bili što uspješniji. Nastavnikovo praćenje i procjenjivanje postignuća odvija se tijekom svakoga nastavnog sata.

Koristi se dvama elementima vrednovanja: (1) usvojenost temeljnih koncepata (političke pismenosti, civilnog društva i ekonomske pismenosti) i (2) primjena usvojenih koncepata.

Navedeni su elementi vrednovanja jednakovrijedni pri određivanju zaključne ocjene koja predstavlja sumarnu procjenu usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda nakon jedne godine učenja i poučavanja nastavnog predmeta. Definirane razine usvojenosti ishoda služe kao opći orijentir pri određivanju zaključne ocjene.

Načini vrednovanja učenikovih postignuća provode se sumativno i formativno. Sumativno je vrednovanje vrednovanje naučenoga i provodi se pisanim i usmenim provjerama, a formativno vrednovanje uključuje vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje.

Preporučeni su sljedeći načini rada kojima se vrednuje učenikovo postignuće: izrada plakata, računalnih prezentacija, shematskih prikaza, multimedijски/digitalni sadržaji, isticanje i ponavljanje ključnih pojmova, jednostavni tekstovi, kratke vježbe, rasprave, individualni rad, rad u paru i grupi, učeničke umne mape, slika, fotografija, crtež, zvučni zapisi, terenska nastava itd. Izabrane aktivnosti i sadržaje vrednovanja potrebno je povezati sa svakodnevnim životnim situacijama učenika.

Donošenje zaključne ocjene

Zaključna ocjena predstavlja sumarnu procjenu usvojenosti ishoda učenja. Kao brojčani pokazatelj razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulum ljestvica je školskih ocjena od pet stupnjeva. Zaključna ocjena se izriče riječju i brojkom (nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4 ili odličan – 5).

Zaključna ocjena ne treba biti aritmetička sredina pojedinačnih brojčanih ocjena već ukupnost sumativnoga i formativnog vrednovanja.

Zaključna brojčana ocjena i procjena razvijenosti kompetencija propisano se dokumentiraju.

6. UMJETNIČKO PODRUČJE

Svrha je predmetnih kurikula posebnoga programa umjetničkoga područja oplemenjivanje osjetilnoga, emocionalnog i kognitivnog iskustva učenika, razvijanje mašte te kreativnosti. Umjetnosti omogućuju jedinstveno, verbalno i neverbalno, izražavanje osjećaja, misli, iskustava i stavova te interakciju i komunikaciju s okolinom pa imaju i terapijski učinak. Umjetnosti pridonose doživljavanju i procjenjivanju svijeta oko sebe. Mašta omogućuje slobodno istraživanje i eksperimentiranje te inicira kreativnost. U umjetničkom se području poseban naglasak stavlja na kreativno izražavanje osjećaja, iskustava i misli te njihovih značenja, što je kvaliteta koja se prenosi iz umjetničkoga stvaranja. Pritom veliku ulogu igraju emocije kao pokretači izražavanja i istraživanja vlastitog iskustva. Sudjelovanjem u različitim umjetničkim aktivnostima, učenici postaju senzibilizirani za kulturu i kulturna događanja u društvenoj zajednici. Upoznavanje lokalne, nacionalne i europske kulturno-umjetničke baštine pridonosi poštovanju raznolikosti i razvoju interkulturalnosti. Odgoj pomoću umjetnosti i za umjetnost bitno pridonosi stjecanju univerzalnih humanističkih vrijednosti, poštovanju razlika među ljudima i kulturama, razvijanju empatije, suradnje i solidarnosti.

Umjetničko područje pruža širok raspon mogućnosti za samoostvarenje i zadovoljenje različitih potreba učenika. Za učenje i poučavanje u umjetničkom području od osobite je važnosti integracija različitih pristupa učenju i poučavanju te interdisciplinarnost, odnosno integracija različitih umjetničkih formi. Ishodi se u umjetničkom području usvajaju u redovnoj nastavi, izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima te u različitim vrstama projekata u učioničnom i izvanučioničnom okružju.

Struktura područja: Likovna kultura, Glazbena kultura.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA LIKOVNA KULTURA

A. Svrha i opis predmeta

Svrha nastavnog predmeta Likovna kultura (LK) oblikovati je osobni i društveni identitet učenika, oplemeniti i obogatiti sliku o sebi samima i o svijetu u kojemu žive, razvijati psihomotoričke i kognitivne sposobnosti te emocionalnu regulaciju, koristiti se likovnim i vizualnim posrednikom za komunikaciju s okolinom, aktivirati više osjetila u cilju percepcije i recepcije svijeta oko sebe, prihvatiti igru kao sastavni dio kreativnog procesa, usvojiti osnovne postavke likovnog i vizualnog izražavanja (ideje, forme, materijale, medije) te razumijevanje vizualne okoline, razvijati sposobnost kreativnog mišljenja i djelovanja, usvojiti radne navike praktičnom primjenom tehnika, alata i medija, usvojiti likovnu i vizualnu pismenost (umjetničke strategije, vizualna okolina te njezino vrednovanje i aktivno oblikovanje).

Nastavni predmet Likovna kultura pripada umjetničkom području odgoja i obrazovanja. Njime učenik stječe znanja o vizualnoj kulturi, različitim područjima likovnih i vizualnih umjetnosti (crtež, slikarstvo, skulptura, grafika, dizajn, arhitektura i urbanizam, fotografija, film, strip, primijenjene umjetnosti i suvremene umjetničke prakse) te o raznovrsnim načinima vizualne komunikacije koja je od presudne važnosti za napredak učenika s višestrukim poremećajima.

Povezivanje sadržaja nizom tematskih cjelina, osmišljavanje projekata, interdisciplinarni pristup i međupredmetno povezivanje učeniku omogućuje upoznavanje likovne i vizualne kulture te umjetnosti u njihovoj cjelovitosti i različitim aspektima života.

Važan doprinos cjelovitom, inkluzivnom učenju i poučavanju povezivanje je s umjetničkim zajednicama i raznovrsnim kulturno-znanstvenim ustanovama, umjetničkim događanjima i njegovanjem kulturne baštine. Vizualna okolina i djela likovne umjetnosti pokretači su aktivnosti učenja i poučavanja nastavnog predmeta Likovna kultura. Ona su polazište za senzoričko istraživanje, emocionalni, asocijativni i intelektualni doživljaj, za upoznavanje likovnog jezika, oblikovanje kritičkog mišljenja, postavljanje pitanja o temama koje su bliske učeniku te su poticaj za izražavanje i komunikaciju.

Važan je aspekt učenja i poučavanja nastavnog predmeta Likovna kultura sustavno odgajanje opažaja i praktičan rad kojim učenik istražuje, oblikuje i izražava se te daje intuitivna rješenja problema koje prepoznaje u svojoj okolini.

Učenje i poučavanje uključuje pristupe kojima se razvija stvaralaštvo (kreativnost) te uči kanaliziranje vlastitih osjećaja i doživljaja pomoću sigurnog kanala izražavanja kao što je likovni i vizualni posrednik.

Učenik razvija maštu, uvježbava donošenje višestrukih rješenja te ga se potiče da u njima objedinjuje estetski, etički i tehnološki aspekt.

Njeguju se individualne osobitosti učenika i potreba za izražavanjem. Primjenjuju se tradicionalni likovni materijali i postupci te suvremeni vizualni mediji i koncepti.

Sustavnim odgajanjem percepcije i estetskim odgojem potiče se svjesno i aktivno doživljavanje, kritičko promišljanje te analiziranje likovnih djela i različitih vizualnih pojava. Time se stječu kompetencije za aktivno sudjelovanje u suvremenom životu.

Nastavnim sadržajem i suvremenim pristupom učenju i poučavanju potiče se razvoj kreativnih potencijala učenika i doprinosi sveobuhvatnijemu razumijevanju drugih odgojno-obrazovnih područja kurikula.

Njegovanjem kulture dijaloga, tolerancijom i prihvaćanjem različitosti osnažuje se cjelovit razvoj učenika. Učenik može stečene kompetencije primijeniti u svakodnevnom životu te se kreativno i smisleno nositi sa zahtjevima suvremenog života.

B. Odgojno obrazovni ciljevi učenja i poučavanja

Učenik će:

- izražavati stvaralačko (kreativno) mišljenje produkcijom ideja i intuitivnim rješavanjem problema uz primjenu različitih materijala, postupaka i medija
- steći likovnu pismenost odgajanjem vizualnoga opažaja
- razviti kritičko mišljenje, stavove i vrijednosti uspostavljanjem aktivnoga i istraživačkog odnosa prema vizualnoj okolini i likovnom stvaralaštvu
- prepoznati kontekst likovnog djela i ulogu likovnog stvaralaštva u društvu
- sudjelovati u umjetničkim događanjima i aktivnostima kulturnih ustanova te tako steći odgovoran odnos prema suvremenoj kulturnoj okolini i umjetničkoj baštini.

C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

Poučavanje putem vizualne okoline i umjetnosti uvelike doprinosi cjelovitom razvoju učenika njegovanjem i poticanjem afektivnoga (osjećajnog), kognitivnog (spoznajnog) i psiho-motoričkog (djelatnog) područja ljudske osobnosti i aktivnosti.

Ta se integracija temeljnih odgojno-obrazovnih kategorija zrcali i u podjeli domena (ključnih koncepata) koje čine strukturu predmeta Likovna kultura.

A) Stvaralaštvo i produktivnost

U središtu je učenja i poučavanja nastavnog predmeta Likovna kultura stvaralački (kreativan) proces. Učenik izražava svoje ideje, misli, osjećaje, vrijednosti i stavove koristeći se različitim likovnim materijalima, medijima, likovnim i vizualnim jezikom i umjetničkim konceptima. Pritom se primjenjuje terapijski učinak umjetnosti. Do razvoja emocionalnih, psiho-motoričkih i intelektualnih vještina dolazi istraživanjem okoline svim osjetilima. Učenik rješava problemske i projektne zadatke nudeći vlastita intuitivna rješenja.

B) Doživljaj i kritički stav

Učenje i poučavanje nastavnog predmeta Likovna kultura uključuje sustavno odgajanje opažaja. Učenik istražuje i doživljava vizualnu okolinu i umjetnička djela emocionalnim, asocijativnim i intelektualnim pristupom te upoznaje različite pristupe i viđenja stvarnosti. To doprinosi razvoju percepcije, recepcije, komunikacijskih vještina i kritičkog mišljenja kao trajnih vrijednosti.

Učenik steće kompetencije nužne za selektiranje velike količine informacija koje prima putem novih medija i komunikacijske tehnologije te ga se potiče na izražavanje stavova o vizualnoj okolini i umjetničkim djelima.

C) Umjetnost u kontekstu

Putem stvaralačkoga i istraživačkog rada učenik povezuje sadržaje nastave Likovne kulture s iskustvima iz svakodnevnog života pa se likovna umjetnost prepoznaje kao jedan od načina komunikacije s okolinom te kao sastavni dio života svakog čovjeka. Organiziranjem različitih odgojno-obrazovnih aktivnosti potiče se povezivanje s umjetničkim i kulturnim zajednicama te ustanovama.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i organizacijskim područjima

U učenju i poučavanju predmeta Likovna kultura domena Stvaralaštvo i produktivnost polazište je i poveznica svih odgojno-obrazovnih ishoda pa joj se posvećuje najviše vremena. Usvajanje ishoda iz te domene provodi se tijekom većine nastavnih sati dok se realizacija ishoda iz drugih dviju domena usvaja usporedno i većim se dijelom preklapa i prožima s njom. Odnosi između domena Doživljaj i kritički stav te Umjetnost u kontekstu mijenjaju se u odnosu na razinu obrazovanja. U predmetnoj nastavi povećava se značaj razvoja kritičkog mišljenja i povezivanja stvaralačkog procesa s različitim kontekstima.

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme. Za svaki su razred obvezne četiri teme, a jedna je tema izborna. Učitelj samostalno određuje sadržaje za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda kojima će obraditi temu (likovni jezik, tehnike, motivi i metode). Količina sadržaja za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda planira se u skladu s individualnim potrebama učenika i škole pa se opseg obveznih sadržaja prilagođava. Odabirući temu, učitelj odabire okvir unutar kojeg se učenik bavi određenim problemima, istražuje ih i interpretira likovnim i vizualnim radovima. Temama se povezuju sadržaji ishoda Likovne kulture s ostalim predmetima, međupredmetnim temama i iskustvima iz svakodnevnog života. Tematske cjeline planiraju se kao projekti ili kao nekoliko nastavnih sati povezanih zajedničkim kontekstom. Učitelj sam odlučuje o dužini trajanja cjelina, o broju izvedenih likovnih ili vizualnih radova te načinu na koji se izvodi zaključni dio cjeline. Organizacija učenja i poučavanja u projektnim ili kontekstnim cjelinama omogućuje istodobno usvajanje svih ishoda koji se međusobno nadopunjuju.

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu osnovne škole – 35 sati

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura u 1. godini učenja organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme.

Zadane teme:

Slika, igra, priča: učenik istražuje različite odnose između slike i priče proizašle iz osobnih doživljaja. Kao poticajem se koristimo igrom, umjetničkim djelima, literarnim i glazbenim predlošcima.

Vidljivo-nevidljivo: učenik se koristi likovnom ili vizualnom umjetnosti kao mogućnosti istraživanja vidljivog (svijeta koji ga okružuje) i izražavanja nevidljivog (unutarnjeg svijeta osjećaja i misli).

Priroda i oblik: učenik istražuje prirodu različitim osjetilima (vizualni opažaj, taktilni i prostorni doživljaj – uočavanje detalja, boja, površina, odnosa veličina i oblika, ritma, građe, oblika itd.).

Izborne teme:

Prostor u kojem boravim: učenik istražuje oblikovanje prostora u kojem svakodnevno boravi.

A. Stvaralaštvo i produktivnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.1.1. Učenik prepoznaje umjetnost kao način komunikacije i odgovara na različite poticaje likovnim izražavanjem.	– likovno se izražava tako da opaža motive u svojoj okolini i sudjeluje u kreativnoj igri, (izražavanje pokretom, zvukom i glumom) – iskazuje svoje emocije i iskustva	– likovnim radom izražava različite doživljaje i sadržaje intuitivno se koristeći likovnim jezikom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Likovni pojmovi:

- točka, crta
- dugine boje, miješanje boja
- lik, mrlja
- hrapava i glatka površina
- volumen i prostor: građenje, dodavanje i oduzimanje oblika
- ritam: ponavljanje i izmjena oblika
- odnosi: veće, manje, jednako
- smještaj: iznad, ispod, gore, dolje, između, unutar, izvan.

Poticaji za likovno i vizualno izražavanje učenika mogu biti:

- osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, stavovi i vrijednosti)
- sadržaji likovne i vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja
- sadržaji iz svakodnevnog života.

Učenik se u stvaralačkom procesu i izražavanju koristi likovnim jezikom tako da kreće od doživljaja cjeline prema detalju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na likovno vizualno i taktilno istraživanje vođenom kreativnom igrom u kojoj učenik spontano reagira i nudi intuitivna rješenja na zadani poticaj.

Pri likovnom izražavanju motivi se mogu interpretirati simbolički, mogu biti vođeni onomatopojom, zvukovima, pričanjem priča, uz podršku vizualnih materijala i slično (slikovna podrška).

Učenik se potiče na aktivno likovno izražavanje i promatranje, uspoređivanje manipulacijom i razvrstavanjem konkretna.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
--------------------------	----------------	---

PP OŠ LK A.1.2.

Učenik razlikuje likovne materijale i postupke pri likovnom izražavanju.

– razlikuje likovne postupke i materijale te primjećuje njihove osobitosti

– upotrebljava različite likovne materijale te djelomično prepoznaje njihove osobitosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se koristi nekim od predloženih likovnih materijala i tehnika:

- crtački: olovka, kreda, flomaster
- slikarski: akvarel, tempere, pastel, kolaž-papir
- prostorno-plastički: glina, glinamol, plastelin, kinetički pijesak, drveni didaktički materijali
- prilagođeni didaktički materijali (primjerice, za slabovidne).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se potiče na prepoznavanje i pravilno korištenje likovnim materijalima i tehnikama, stjecanje radnih navika te brigu o radnom prostoru.

Učenik se potiče na razvoj motoričkih vještina putem igre za razvoj osnovnih pokreta (primjerice, rukovanje predmetima, oblikovanje u pijesku, oblikovanje papira) te igre s različitim materijalima.

B. Doživljaj i kritički stav

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
--------------------------	----------------	---

PP OŠ LK B.1.1.

Učenik izražava osobni doživljaj umjetničkog djela.

– razlikuje vrste umjetničkih djela te prepoznaje određene sadržaje i motive u djelu
– izražava osobni doživljaj promatranog djela

– razlikuje dvodimenzionalno od trodimenzionalnog umjetničkog djela
– pokazuje interes za sadržaje koje prepoznaje u likovnom djelu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik razlikuje vrste djela (crtež, slika, skulptura, fotografija).

Učenik u umjetničkom djelu prepoznaje:

- materijale i postupke (sadržaji ishoda PP OŠ LK A.1.2.)
- likovne elemente i kompozicijska načela (sadržaji ishoda PP OŠ LK A.1.1.)
- tematski sadržaj djela (motiv, teme, asocijacije).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.1.1 te se tako i vrednuje.

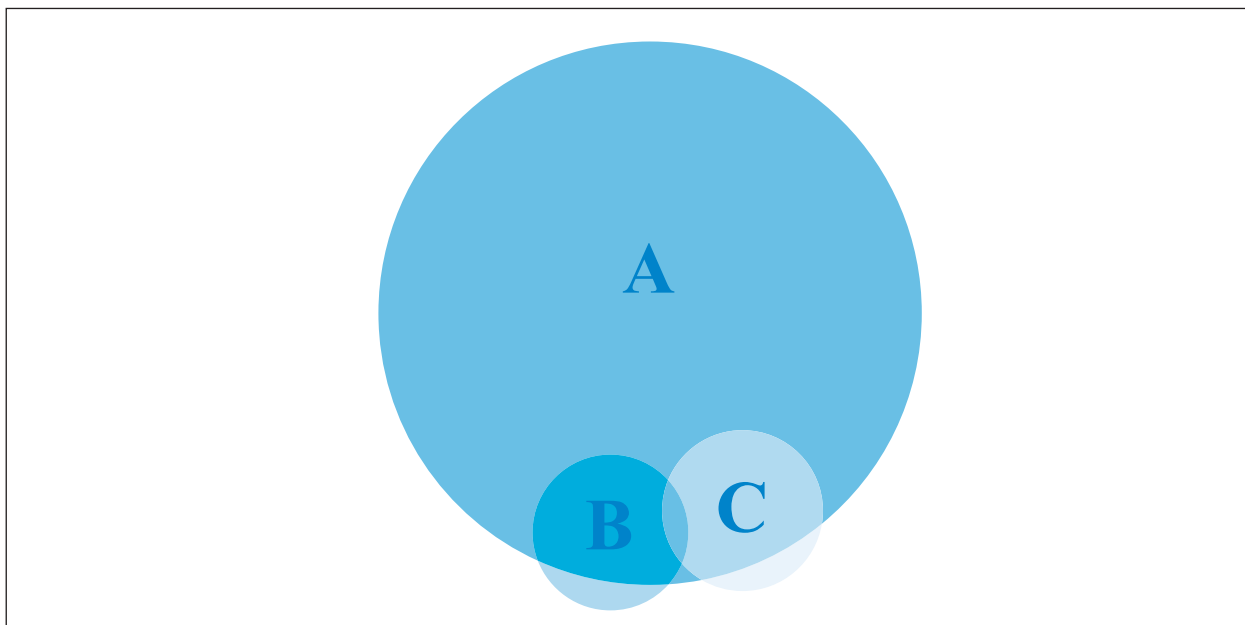
Učenik se upoznaje s umjetničkim djelima kreativnom igrom i zadacima usmjerenog opažanja i, gdje je moguće, istraživanja različitim senzornim sustavima. Pažnja se usmjerava na likovni jezik kao i sadržaje koje učenik može prepoznati iz svakodnevnog života.

Način izražavanja doživljaja ovisi o načinu na koji učenik komunicira.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.1.2. Učenik izražava vlastiti doživljaj likovnih radova i procesa stvaranja.	– prepoznaje pojedinačne motive u likovnim radovima – izražava svoj doživljaj cjeline i stvaranja	– izražava vlastiti doživljaj stvaranja i likovnih radova
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Sadržaji ishoda PP OŠ LK B.1.2. istovjetni su sadržajima ishoda PP OŠ LK A.1.1.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenika se potiče na izražavanje osobnog zadovoljstva tijekom stvaralačkog procesa i zadovoljstvo učinjenim. Učenika se potiče na davanje povratne informacije.		

C. Umjetnost u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.1.1. Učenik prepoznaje određene osobine vizualnog oblikovanje okoline.	– prepoznaje određene vizualne osobine oblika i odnose među oblicima na primjerima oblikovanja prostora, dizajna i vizualnih komunikacija	– razlikuje najmanje dvije vizualne osobine promatranih oblika – prepoznaje jednostavne odnose među oblicima u poznatom kontekstu
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Prepoznavanje osobina oblika: ravno, zakrivljeno, svjetlo, tamno, dugačko, kratko, visoko, nisko, meko, tvrdo; prepoznavanje odnosa među oblicima: pokraj, iznad, ispod, unutar, izvan, ispred, iza; karakteristike prostora: unutarnji/vanjski, mali/veliki.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.1.1. Učenik se upućuje na aktivno promatranje i istraživanje primjera oblikovanja prostora i vizualnih komunikacija u svojem neposrednom okružju.		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neke aspekte umjetničkog djelovanja s iskustvima iz svakodnevnog života.	– prepoznaje bliske sadržaje (kazališna/lutkarska predstava, ilustracija/slikovnica) kao produkte likovnoga i vizualnog izražavanja	– prepoznaje likovno stvaralaštvo u slikovnicama i kazališnim predstavama
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – kazališna/lutkarska predstava – ilustracija – slikovnica.		

Slika 1. Struktura predmeta (odnosi i preklapanje domena) Likovna kultura tijekom prve godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu osnovne škole – 35 sati

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura u 2. godini učenja organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme.

Zadane teme:

Slika, igra, priča: učenik istražuje različite odnose između slike i priče proizašle iz osobnih doživljaja. Kao poticajem se koristimo igrom, umjetničkim djelima, literarnim i glazbenim predlošcima.

Osjeti i osjećaji: učenik istražuje ulogu osjetila u doživljaju vizualnoga i nevizualnog svijeta te različite načine izražavanja osjećaja (izražavanje emocija i osjeta likovnim izrazom, istraživanje međuodnosa osjeta i emocija likovnim i vizualnim izražavanjem).

Priroda i oblik: učenik istražuje prirodu različitim osjetilima (vizualni opažaj, taktilni i prostorni doživljaj: uočavanje detalja, boja, površina, odnosa veličina i oblika, ritma, građe oblika itd.).

Izborne teme:

Prostor u kojem boravim: učenik istražuje oblikovanje prostora u kojem svakodnevno boravi.

A. Stvaralaštvo i produktivnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.2.1. Učenik prepoznaje umjetnost kao način komunikacije i odgovara na različite poticaje likovnim izražavanjem.	– likovno se izražava tako da opaža motive u svojoj okolini i sudjeluje u kreativnoj igri, (izražavanje pokretom, zvukom i glumom) – iskazuje svoje emocije i iskustva	– likovnim radom izražava različite doživljaje i sadržaje intuitivno se koristeći likovnim jezikom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Likovni pojmovi:

- točka, crta
- dugine boje, miješanje boja
- lik, mrlja
- otisak
- hrapava i glatka površina
- volumen i prostor: građenje, dodavanje i oduzimanje oblika
- ritam: ponavljanje i izmjena oblika
- odnosi: veće, manje, jednako
- smještaj: iznad, ispod, gore, dolje, između, unutar, izvana.

Poticaji za likovno i vizualno izražavanje učenika mogu biti:

- osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, stavovi i vrijednosti)
- sadržaji likovne i vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja
- sadržaji iz svakodnevnog života.

Učenik se u stvaralačkom procesu i izražavanju koristi likovnim jezikom tako da počinje od doživljaja cjeline prema detalju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se potiče na aktivno likovno izražavanje i promatranje, uspoređivanje manipulacijom i razvrstavanjem konkretna.

Različitim tehnikama i materijalima treba poticati i razvijati izražajne sposobnosti i maštu učenika.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.2.2. Učenik razlikuje likovne materijale i postupke pri likovnom izražavanju.	– razlikuje likovne postupke i materijale te primjećuje njihove osobitosti	– upotrebljava različite likovne materijale te djelomično prepoznaje njihove osobitosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se koristi nekim od predloženih likovnih materijala i tehnika:

- crtački: olovka, ugljen, kreda, flomaster
- slikarski: akvarel, tempere, pastel, flomasteri, kolaž-papir, kolaž iz časopisa
- prostorno-plastički: glina, glinamol, kinetički pijesak, plastelin, drvena didaktika, ambalaža i drugi materijali
- grafički: otiskivanje
- prilagođeni didaktički materijali (primjerice, za slabovidne).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se potiče na prepoznavanje i pravilno korištenje likovnim materijalima i tehnikama, stjecanje radnih navika te brigu o radnom prostoru.

Učenik se potiče na razvoj motoričkih vještina putem igre za razvoj osnovnih pokreta (primjerice, rukovanje predmetima, oblikovanje u pijesku, oblikovanje papira) te igrom s različitim materijalima.

B. Doživljaj i kritički stav

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.2.1. Učenik izražava osobni doživljaj umjetničkog djela.	– razlikuje vrste umjetničkih djela te prepoznaje određene sadržaje i motive u djelu – izražava osobni doživljaj promatranog djela	– razlikuje dvodimenzionalno od trodimenzionalnog umjetničkog djela – pokazuje interes za sadržaje koje prepoznaje u likovnom djelu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik razlikuje vrste djela (crtež, slika, skulptura, fotografija).

Učenik u umjetničkom djelu prepoznaje:

- materijale i postupke (sadržaji ishoda PP OŠ LK A.2.2.)
- likovne elemente i kompozicijska načela (sadržaji ishoda PP OŠ LK A.2.1.)
- tematski sadržaj djela (motiv, teme, asocijacije).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.2.1 te se tako i vrednuje.

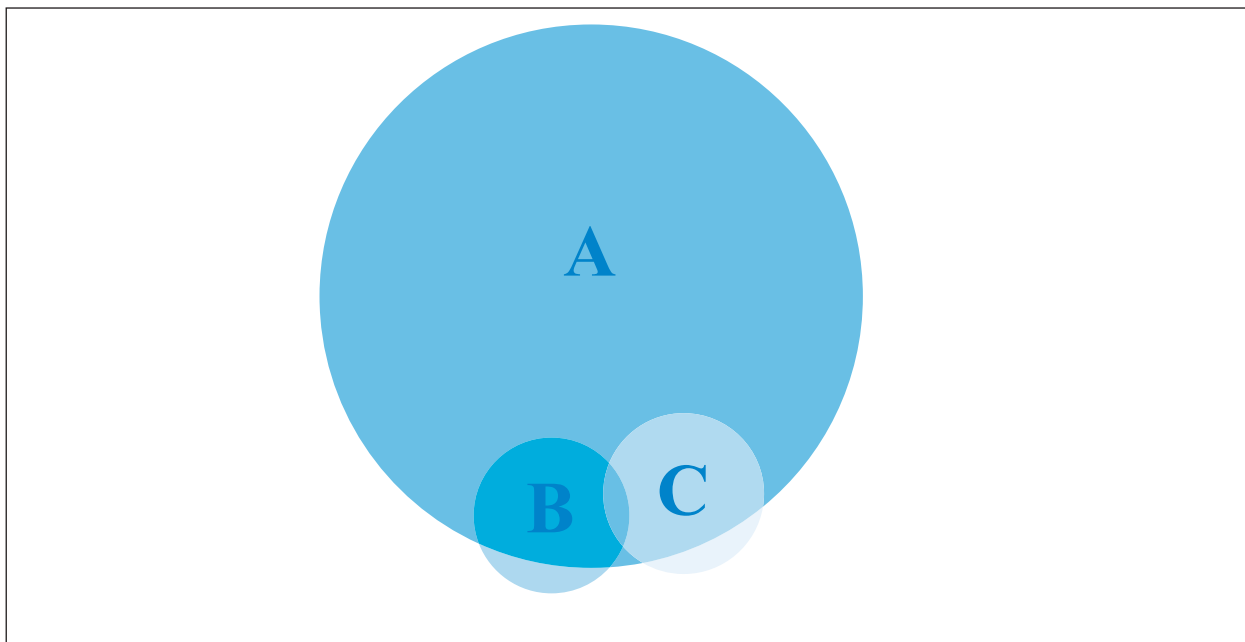
Učenik upoznaje umjetnička djela tijekom kreativne igre i zadataka usmjerenog opažanja i, gdje je moguće, istraživanja različitim senzornim sustavima. Pažnja se usmjerava na likovne sadržaje (likovni jezik) kao i motive koje učenik može prepoznati iz svakodnevnog života.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.2.2. Učenik izražava vlastiti doživljaj likovnih radova i procesa stvaranja.	– prepoznaje pojedinačne motive u likovnim radovima – izražava svoj doživljaj cjeline i stvaranja	– izražava vlastiti doživljaj stvaranja i likovnih radova
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Sadržaji ishoda PP OŠ LK B.2.2. istovjetni su sadržajima ishoda PP OŠ LK A.2.1.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenika se potiče da izražava osobno zadovoljstvo tijekom stvaralačkog procesa i zadovoljstvo učinjenim. Učenika se potiče na davanje povratne informacije.		

C. Umjetnost u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje određene osobine vizualnog oblikovanja okoline.	– prepoznaje određene vizualne osobine oblika i odnose među oblicima na primjerima oblikovanja prostora, dizajna i vizualnih komunikacija	– razlikuje najmanje dvije vizualne osobine promatranih oblika – prepoznaje jednostavne odnose među oblicima u poznatom kontekstu
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Prepoznavanje osobina oblika: ravno, zakrivljeno, svjetlo, tamno, dugačko, kratko, visoko, nisko, oblo, uglato, meko, tvrdo, hrapavo, glatko, sjajno, kugla, kocka; prepoznavanje odnosa među oblicima: pokraj, iznad, ispod, unutar, izvan, ispred, iza, ponavljanje, nizanje (redanje); karakteristike prostora: otvoreni/zatvoreni i unutarnji/vanjski, mali/veliki.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenika se motivira na aktivno promatranje i istraživanje primjera oblikovanja prostora i vizualnih komunikacija u svojem neposrednom okružju. Učenika se potiče na davanje povratne informacije.		

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.2.2. Učenik povezuje neke aspekte umjetničkog djelovanja s iskustvima iz svakodnevnog života.	– prepoznaje bliske sadržaje (kazališna/lutkarska predstava, ilustracija/slikovnica) kao produkt likovnoga i vizualnog izražavanja	– prepoznaje likovno stvaralaštvo u slikovnicama i kazališnim predstavama
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – kazališna/lutkarska predstava – ilustracija – slikovnica – fotografija.		

Slika 2. Struktura predmeta (odnosi i preklapanje domena) Likovna kultura tijekom druge godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu osnovne škole – 35 sati

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura u 3. godini učenja organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme.

Zadane teme:

Slika, igra, priča: učenik istražuje različite odnose između slike i priče proizašle iz osobnih doživljaja. Kao poticajem se koristimo igrom, umjetničkim djelima, literarnim i glazbenim predlošcima.

Svijet u meni: učenik likovnim ili vizualnim izražavanjem istražuje i izražava svoj svijet osjećaja i misli.

Svijet oko mene: učenik likovnim i vizualnim izražavanjem istražuje i komentira svijet koji ga okružuje (bliže i dalje okružje).

Priroda i čovjek: učenik istražuje međuodnos čovjeka i prirode i izražava ih likovno i vizualno (uočavanje promjena u prirodi i uplitanja čovjeka u prirodu te briga o prirodi i okolišu).

Izborne teme:

Komunikacija: učenik istražuje povezanost vizualne komunikacije i sporazumijevanja među ljudima (oblicima, bojama, veličinama, položajima, smjerovima itd.).

A. Stvaralaštvo i produktivnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.	– likovno interpretira različite sadržaje potaknut usmjerenim opažanjem okoline, svojim emocijama i iskustvima, slobodnim asocijacijama te vođenom kreativnom igrom (izražavanje pokretom, zvukom i glumom)	– likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite doživljaje i sadržaje koristeći se likovnim jezikom i slobodnim asocijacijama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Likovni pojmovi:

- obrisne i gradbene crte
- kontrast toplo – hladno, svjetlo – tamno
- otisak
- različite vrste površina (glatko, hrapavo)
- različiti odnosi volumena i prostora
- omjer veličina likova i volumena.

Poticaji za likovno i vizualno izražavanje učenika mogu biti:

- osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, vrijednosti i stavovi)
- sadržaji likovne/vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja
- sadržaji iz svakodnevnog života.

Učenik se u stvaralačkom procesu i izražavanju koristi likovnim jezikom tako da počinje s doživljajem cjeline prema detalju.

Učenik odgovara likovnim i vizualnim izražavanjem na razne vrste poticaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na izražavanje pokretom, zvukom/glasom, glumom, (vizualnim materijalima) koje povezuje s likovnim izražavanjem tijekom kreativne igre.

Učenika se potiče da povezuje sadržaje s iskustvom iz svakodnevnog života i vlastitim interesima.

Učenika se potiče na razmišljanje i maštanje.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
--------------------------	----------------	---

PP OŠ LK A.3.2. Učenik se koristi različitim medijima, likovnim materijalima i postupcima u vlastitom izražavanju.	<ul style="list-style-type: none"> – uočava i koristi se osobitostima likovnih materijala i postupaka pri njihovoj upotrebi – demonstrira fine motoričke vještine (usredotočenje, koordinaciju prstiju i očiju) 	<ul style="list-style-type: none"> – koristi se likovnim materijalima i postupcima demonstrirajući zadovoljavajuće fine motoričke vještine
---	---	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se koristi nekim od predloženih likovnih materijala i tehnika:

- crtački: olovka, ugljen, kreda, flomaster, tuš, pero, kist, lavirani tuš
- slikarski: akvarel, gvaš, tempere, pastel, flomasteri, kolaž-papir, kolaž iz časopisa
- prostorno-plastički: glina, glinamol, kinetički pijesak, plastelin, drvena didaktika, ambalaža i drugi materijali
- grafički: monotipija
- prilagođeni didaktički materijali (primjerice, za slabovidne).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na korištenje određenim brojem tehnika i postupaka te na istraživanje njihovih mogućnosti. Učenika se potiče na stvaranje radnih navika i kulturu rada, ispravan odnos prema osobnome i tuđem djelu, suradnju u radu i urednost, estetiku prostora u kojima boravi.

B. Doživljaj i kritički stav

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
--------------------------	----------------	---

PP OŠ LK B.3.1. Učenik prepoznaje tematski sadržaj i dominantne likovne elemente umjetničkog djela.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje tematski sadržaj (motiv, teme, asocijacije) i dominantne likovne elemente djela – povezuje djelo s vlastitim iskustvom i izražava osobni doživljaj djela 	<ul style="list-style-type: none"> – u likovnom djelu prepoznaje tematski sadržaj koji može povezati sa svojim svakodnevnim iskustvima
--	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Prepoznavanje motiva i situacija iz svakodnevnog života u umjetničkom djelu.

Sadržaji ishoda PP OŠ LK A.3.1.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.3.1 te se tako i vrednuje.

Učenik se upoznaje s umjetničkim djelima tijekom kreativne igre i zadataka usmjerenog opažanja i, gdje je moguće, istraživanja različitim senzornim sustavima. Pažnja se usmjerava na likovne sadržaje (likovni jezik) kao i motive koje učenik može prepoznati iz svakodnevnog života.

Učenik se potiče na aktivno promatranje, prepoznavanje.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.3.2. Učenik uspoređuje likovne radove prema načinu na koji je interpretirana zadana tema.	– opisuje i uspoređuje likovne radove prema načinu na koji je interpretirana zadana tema – prepoznaje osobno zadovoljstvo u stvaralačkom procesu	– opisuje vlastiti doživljaj stvaranja te uspoređuje svoj likovni rad i radove drugih učenika

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Sadržaji ishoda PP OŠ LK B.3.2. istovjetni su sadržajima ishoda PP OŠ LK A.3.1.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče:

- na davanje povratne informacije i izražavanje vlastitog mišljenja
- na iskazivanje zadovoljstva u stvaralačkom procesu verbalno ili uz pomoć slikovnih predložaka.

C. Umjetnost u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.3.1. Učenik opisuje vizualno oblikovanje svakodnevnog okruženja.	– opisuje određene produkte vizualnog oblikovanja (arhitekture, urbanizma, dizajna i vizualnih komunikacija) koje prepoznaje u svojoj okolini	– opisuje određene produkte vizualnog oblikovanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Produkti vizualne komunikacije i dizajna, plakati, piktogrami (slikovne znakove); elementi urbanog prostora, ulica, trg, park.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na promatranje, imenovanje, opisivanje i uspoređivanje zgrada, kuća, parkova u neposrednom okruženju.

Učenika se potiče na razvoj orijentacije u prostoru (vježbama kojima se učenik orijentira u odnosu na prostor koji ga okružuje).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.3.2. Učenik povezuje neke aspekte umjetničkog djelovanja s iskustvima iz svakodnevnog života.	– imenuje bliske sadržaje kao produkt likovnog i vizualnog izražavanja – primjereno reagira tijekom posjeta izložbi ili umjetničkom događanju	– prepoznaje ilustraciju, fotografiju, scensku lutku i animirani film

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- crtež
- ilustracija
- strip
- fotografija
- kazališna/lutkarska predstava
- animirani i igrani film.

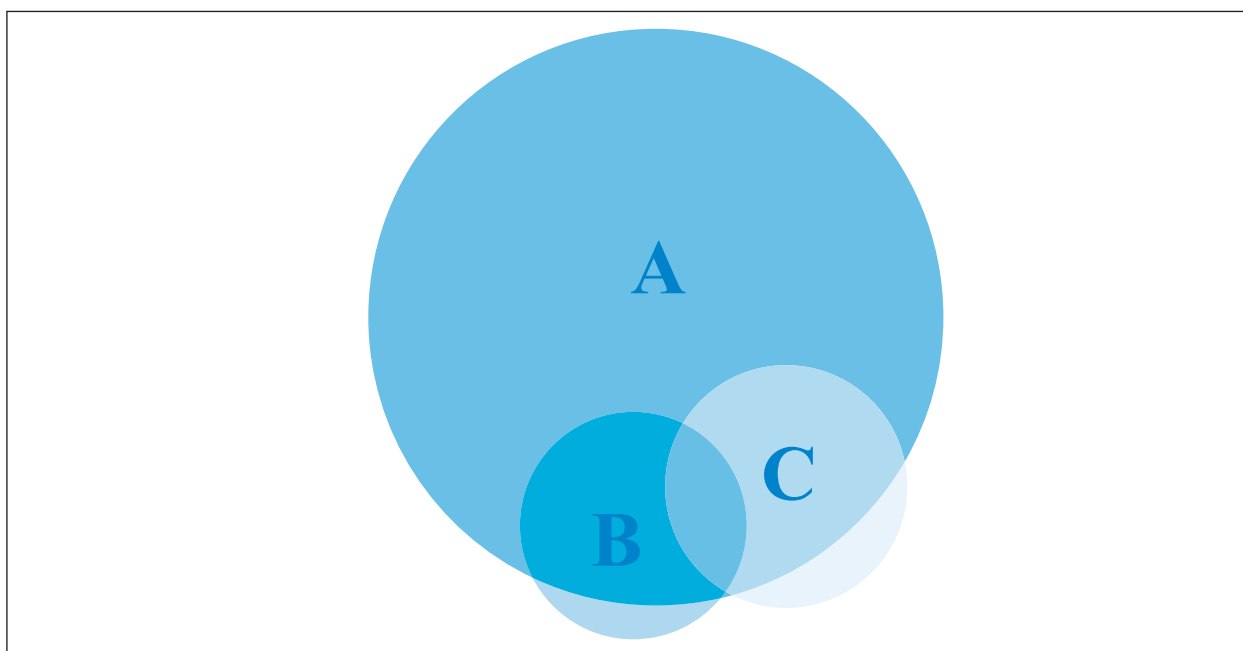
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.3.1.

Osim stvaralačkim aktivnostima na nastavi, ovaj se ishod može realizirati i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s umjetničkim udrugama i institucijama.

Preporučeni oblici rada:

- organiziranje različitih vrsta nastavnih aktivnosti u prostoru muzeja/galerije ili u izravnom susretu s kulturnim spomenikom
 - uključivanje učenika u aktivnosti koje organiziraju kulturno-umjetničke institucije (različite vrste radionica).
-

Slika 3. Struktura predmeta (odnosi i preklapanje domena) Likovna kultura tijekom treće godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 4. razredu osnovne škole – 35 sati

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura u 4. godini učenja organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme.

Zadane teme:

Slika, igra, priča: učenik istražuje različite odnose između slike i priče proizašle iz osobnih doživljaja. Kao poticajem se koristimo igrom, umjetničkim djelima, literarnim i glazbenim predlošcima.

Nevidljivi svijet: učenik istražuje mogućnosti likovnog i vizualnog prikazivanja nevizualnih pojavnosti (primjerice, ljutnja, hladnoća, brzina itd.).

Svijet oko mene, svijet za mene: učenik istražuje čovjekov odnos prema prirodi i izgrađenom okolišu te mogućnostima njegova (pre)oblikovanja izražavajući se likovno ili vizualno.

Baština i društveno okružje: učenik istražuje posljedice različitih prirodnih i društvenih čimbenika na djela kulturne baštine i tradicijskog oblikovanja te odnos ljudi prema očuvanju baštine (istražuje načela oblikovanja i njihovu povezanost s načinom života).

Izborne teme:

Umjetnost i zajednica: učenik istražuje likovno i vizualno oblikovanje kao sastavni dio života pojedinca i zajednice (prisutnost likovnog i vizualnog oblikovanja u svakodnevnom okružju, dizajn, primijenjena umjetnost, vizualne komunikacije, kazalište, spomenici, muzeji, galerije, izložbe, ulična umjetnost).

A. Stvaralaštvo i produktivnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.	– likovno interpretira različite sadržaje potaknut: usmjerenim opažanjem okoline, svojim emocijama i iskustvima, slobodnim asocijacijama, vođenom kreativnom igrom (izražavanje pokretom, zvukom i glumom)	– likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite doživljaje i sadržaje koristeći se likovnim jezikom i slobodnim asocijacijama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Likovni pojmovi:

- različiti načini grupiranja točaka i crta (skupljeno i raspršeno)
- asocijativnost boja
- različite vrste površina
- različiti odnosi volumena i prostora
- kompozicija (raspored i odnos dijelova unutar cjeline).

Poticaji za likovno i vizualno izražavanje učenika mogu biti:

- osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, vrijednosti i stavovi)
- sadržaji likovne/vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja
- sadržaji iz svakodnevnog života.

Učenik se u stvaralačkom procesu i izražavanju koristi likovnim jezikom tako da počinje od doživljaja cjeline prema detalju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se u stvaralačkom procesu potiče da samostalno i intuitivno odabire likovne elemente i načela kojima će se izraziti.

Pažnja se usmjerava na stvaranje slobodnih asocijacija koje vode k novim rješenjima.

U toj se dobi očekuje da učenik razlikuje doslovne (stereotipi i šablone) i udaljene slobodne asocijacije (originalna rješenja i ideje).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.4.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine upotrebom različitih medija, likovnih materijala i postupaka u vlastitu likovnom izražavanju.	– uočava i koristi se osobitostima likovnih materijala i postupaka pri njihovoj upotrebi – demonstrira fine motoričke vještine (usredotočenje, koordinacija prstiju i očiju)	– koristi se likovnim materijalima i postupcima demonstrirajući zadovoljavajuće fine motoričke vještine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se koristi nekim od predloženih likovnih materijala i tehnika:

- crtački: olovka, ugljen, kreda, flomaster, tuš, pero, kist, lavirani tuš
- slikarski: akvarel, gvaš, tempere, pastel, flomasteri, kolaž-papir, kolaž iz časopisa
- prostorno-plastički: glina, glinamol, kinetički pijesak, plastelin, drvena didaktika, ambalaža i drugi materijali, kaširani papir (papir mășé)
- grafički: monotipija.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na korištenje većim brojem tehnika i postupaka te na istraživanje njihovih mogućnosti. Učenika se potiče na stvaranje radnih navika i odgovoran odnos prema radnom prostoru.

B. Doživljaj i kritički stav

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.4.1. Učenik prepoznaje tematski sadržaj i dominantne likovne elemente umjetničkog djela.	– prepoznaje tematski sadržaj (motiv, teme, asocijacije) i dominantne likovne elemente djela – povezuje djelo s vlastitim iskustvom i izražava osobni doživljaj djela	– u likovnom djelu prepoznaje tematski sadržaj i dominantni likovni element koje može povezati sa svojim svakodnevnim iskustvima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Prepoznavanje motiva i situacija iz svakodnevnog života u umjetničkom djelu.

Sadržaji ishoda PP OŠ LK A.4.1.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.4.1 te se tako i vrednuje.

Učenik se upoznaje s umjetničkim djelima tijekom kreativne igre, zadataka usmjerenog opažanja i reagiranja različitim senzornim sustavima.

Učenik se potiče na aktivno promatranje i stvaranje slobodnih asocijacija.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.4.2. Učenik uspoređuje likovne radove prema načinu na koji je interpretirana zadana tema.	– opisuje i uspoređuje likovne radove prema načinu na koji je interpretirana zadana tema – prepoznaje osobno zadovoljstvo u stvaralačkom procesu	– opisuje vlastiti doživljaj stvaranja te uspoređuje svoj likovni rad i radove drugih učenika

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Sadržaji ishoda PP OŠ LK B.4.2. istovjetni su sadržajima ishoda PP OŠ LK A.4.1.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče:

- na davanje povratne informacije i izražavanje vlastitog mišljenja
- na iskazivanje zadovoljstva u stvaralačkom procesu verbalnim izričajem ili uz pomoć slikovnih predložaka.

C. Umjetnost u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.4.1. Učenik pronalazi poveznice između vizualnog oblikovanja i namjene produkata u svakodnevnom okruženju.	– opisuje određene produkte vizualnog oblikovanja (arhitekture, urbanizma, dizajna i vizualnih komunikacija) koje prepoznaje u svojoj okolini – pronalazi poveznice između njihova oblikovanja i namjene	– pronalazi poveznice između njihova oblikovanja i namjene

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Produkti vizualne komunikacije i dizajna, reklame, svakodnevni uporabni predmeti; elementi oblikovanja arhitektonskog prostora, stepenište, hodnik, strop, krov, prozori, vrata, prostorije različite namjene.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se upotrebom IKT-a potiče na promatranje i povezivanje vizualnog oblikovanja i namjene.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.4.2. Učenik povezuje neke aspekte umjetničkog djelovanja s iskustvima iz svakodnevnog života.	– na konkretnim primjerima iz svakodnevnog života i svoje okoline prepoznaje i imenuje neke produkte likovnog i vizualnog izražavanja te neke vrste umjetničkih zanimanja	– povezuje produkte likovnog izražavanja (slika, fotografija, kip) s vrstom zanimanja (slikar, fotograf, kipar)

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik na konkretnim primjerima iz svakodnevnog života i svojeg okruženja prepoznaje i imenuje neke vrste zanimanja (slikar, kipar, fotograf), institucije i spomenike iz svojeg kraja s područja likovnih i vizualnih umjetnosti te kulturno-umjetničkih događanja (izložba, kazališna predstava itd.):

- crtež
- ilustracija
- strip
- fotografija
- kazališna/lutkarska predstava
- animirani i igrani film.

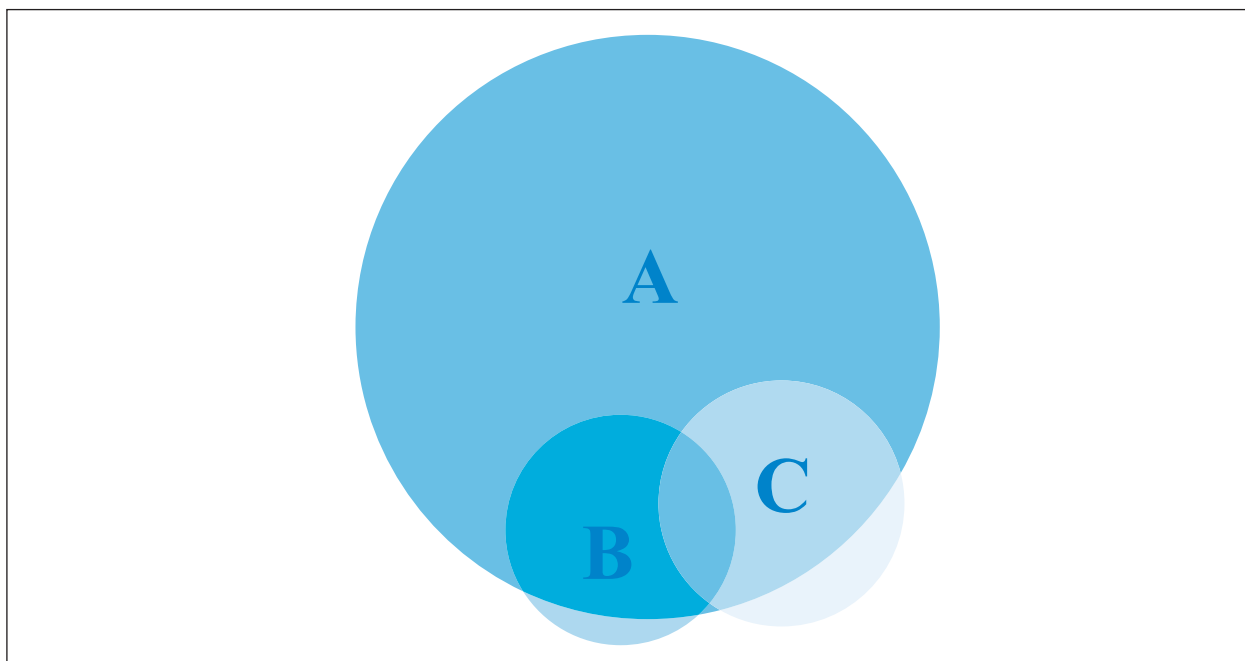
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.4.1.

Osim tijekom stvaralačke aktivnosti na nastavi, ovaj se ishod može realizirati i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s umjetničkim udrugama i institucijama.

Preporučeni oblici rada:

- organiziranje različitih vrsta nastavnih aktivnosti u prostoru muzeja/galerije ili u izravnom susretu s kulturnim spomenikom
- uključivanje učenika u aktivnosti koje organiziraju kulturno-umjetničkih institucija (različite vrste radionica).

Slika 4. Struktura predmeta (odnosi i preklapanje domena) Likovna kultura tijekom četvrte godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 5. razredu osnovne škole – 35 sati

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura u 5. godini učenja organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme.

Zadane teme:

Slika, pokret, zvuk i riječ: učenik istražuje suodnos umjetničkih područja (likovno/vizualno, pokret/ples, glazba, književnost, film) te likovnu i vizualnu umjetnost.

Čovjek iznutra i izvana: učenik istražuje temu čovjeka – od njegove fizičke pojavnosti do svega što čini pojedinca (doživljaji, osjećaji, osjeti, podražaji iz vanjskog svijeta) te je interpretira likovno ili vizualno.

Osobno i društveno: učenik istražuje teme koje ga zaokupljaju kao pojedinca te teme koje prepoznaje u društvenom okruženju (vršnjački odnosi, zaštita okoliša, sigurnost na internetu i sl.) te istraženo likovno ili vizualno interpretira.

Prostor u kojem boravim: učenik istražuje povezanost oblikovanja prostora u kojem svakodnevno boravi s kvalitetom vlastitog života (namjena, veličina, boja, oblik, granice prostora itd.).

Izborne teme:

Zajedno smo različiti: učenik likovnim i vizualnim izražavanjem istražuje pripadnost skupini, vršnjacima, obitelji, zajednici i kulturnom okruženju te važnost prihvaćanja različitosti, međusobnog uvažavanja i tolerancije.

A. Stvaralaštvo i produktivnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.5.1. Učenik interpretira različite sadržaje služeći se likovnim i vizualnim jezikom.	– u stvaralačkom procesu i izražavanju koristi se likovnim jezikom (obveznim pojmovima likovnog jezika i onim za koje učitelj smatra da mu mogu pomoći pri realizaciji ideje u određenom zadatku)	– prepoznaje da ono o čemu razmišlja i što osjeća prenosi u likovni ili vizualni rad pomoću likovnog jezika

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Likovni pojmovi:

- crte prema toku i karakteru
- miješanje boja: osnovne i izvedene boje; kontrasti boja (svijetlo – tamno, toplo – hladno, komplementarni kontrast)
- ritam na plohi (crte, boje, likovi)
- ritam u prostoru (skulptura, arhitektura)
- odnosi veličina likova i tijela
- kompozicija (raspored i odnos dijelova unutar cjeline).

Poticaji za likovno i vizualno izražavanje učenika mogu biti:

- osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, vrijednosti i stavovi)
- sadržaji likovne/vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja
- sadržaji iz svakodnevnog života.

Učenik se u procesu stvaranja i izražavanja služi likovnim jezikom polazeći od opažanja cjeline prema detalju te različitih odnosa i rasporeda dijelova unutar cjeline.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se u stvaralačkom procesu potiče da samostalno odabire likovne elemente i načela kojima će se izraziti. Preporuča se da se o likovnim elementima i načelima razgovara nakon učinjenog likovnog rada.

Treba poticati učenika da povezuje sadržaje s iskustvom iz svakodnevnog života i vlastitih interesa.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.5.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine uporabom različitih medija, likovnih materijala i postupaka u vlastitome likovnom izražavanju.	– istražuje likovne materijale i postupke te pri izradi likovnog rada izražava njihove osobitosti – demonstrira fine motoričke vještine (preciznost, usredotočenje, koordinaciju prstiju i očiju, sitne pokrete)	– uporabljuje likovne materijale i postupke u svrhu izrade svojega likovnog rada – pokazuje zadovoljavajući stupanj preciznosti, djelomične kontrole materijala i izvedbe detalja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se koristi nekim od predloženih medija, likovnih materijala i tehnika:

- crtački: olovka, ugljen, kreda, flomaster, tuš, pero, kist
- slikarski: akvarel, gvaš, tempere, pastel, flomasteri, kolaž-papir, kolaž iz časopisa
- prostorno-plastički: glina, glinamol, papir-plastika, ambalaža i drugi materijali, aluminijska folija, kaširani papir (papir mâšé), žica
- grafički: monotipija, kartonski tisak
- digitalni crtež u jednom od dostupnih računalnih programa
- prilagođeni didaktički materijali (primjerice, za slabovidne).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Mogućnosti kontrole likovnih materijala uključuju pritisak, nagib, spajanje i druge postupke.

Sadržaj vezan uz korištenje računalnim programima ostvaruje se u skladu s tehničkim mogućnostima škole i učenika.

B. Doživljaj i kritički stav

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.5.1. Učenik opisuje tematski sadržaj i likovni jezik umjetničkog djela.	– prepoznaje i opisuje likovne elemente i kompozicijska načela te tematski sadržaj djela (motiv, teme, asocijacije)	– opisuje tematske i likovno-vizualne sadržaje djela

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik upoznaje i istražuje djela iz nekih od područja likovnih i vizualnih umjetnosti: crtež, slikarstvo, skulptura, grafika, vizualne komunikacije i dizajn (grafički), arhitektura, fotografija, film (igrani i animirani).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesima učenika obrađuju se djela iz nekih područja likovnih i vizualnih umjetnosti.

Učenik povezuje djelo s vlastitim iskustvom i izražava osobni doživljaj djela.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.5.2. Učenik opisuje likovne radove i vlastiti doživljaj stvaranja.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje i uspoređuje likovne ili vizualne radove prema kriterijima likovnog jezika, likovnih materijala, tehnika i/ili vizualnih medija, prikaza tema i motiva, originalnosti i uloženog truda – prepoznaje razinu osobnog zadovoljstva u stvaralačkom procesu 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje vlastiti doživljaj stvaranja, uspoređuje svoj likovni rad s radovima drugih učenika prema zadanim kriterijima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Sadržaji ishoda PP OŠ LK B.5.2. istovjetni su sadržajima ishoda PP OŠ LK A.5.1.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Zajednički rad učenika treba iskoristiti za poticanje suradnje te razvijanje pozitivnog odnosa prema osobnome i tuđem djelu / likovnom radu.

Aktivnosti opisivanja mogu se događati tijekom stvaranja i po dovršetku likovnoga ili vizualnog uratka. Učenika se potiče da opisuje osobno zadovoljstvo u stvaralačkom procesu: u rasponu od zadovoljstva zbog sudjelovanja preko trenutačnog zadovoljstva aktivnošću do potpunog uživanja u aktivnost.

C. Umjetnost u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.5.1. Učenik svojim stvaralaštvom interpretira utjecaj vizualne okoline na vlastiti život.	<ul style="list-style-type: none"> – likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira taktilni i vizualni doživljaj prostora u arhitekturi te oblikuje piktograme i opisuje njihovu funkciju u svakodnevnom okružju 	<ul style="list-style-type: none"> – oblikuje razumljiv piktogram, u likovnom radu prikazuje taktilne i vizualne osobine prostora u arhitekturi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Svjetlost, boja i površina u arhitekturi; piktogram, slikovni znakovi u svakodnevnoj komunikaciji.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na istraživanje primjera arhitekture i vizualnih komunikacija u svojem svakodnevnom okružju.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.5.2. Učenik povezuje umjetničko djelovanje s iskustvima iz svakodnevnog života.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje djela tradicijske baštine svojeg kraja – opisuje različite sadržaje iz svojeg okružja koji su produkt likovnog ili vizualnog izražavanja – sudjeluje u aktivnostima koje se odvijaju u muzeju – primjereno reagira u posjetu izložbi ili umjetničkom događanju 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje vizualne osobine tradicijske baštine svojeg kraja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- djela lokalne tradicijske baštine
- posjet muzeju/galeriji
- kulturno-umjetnička događanja.

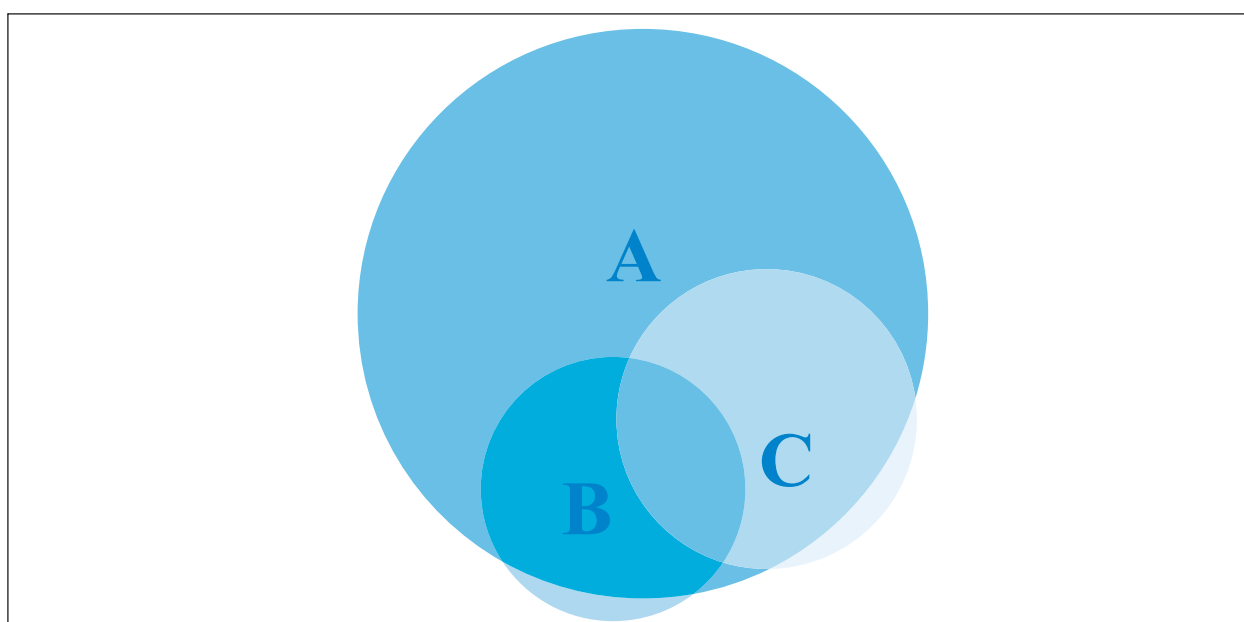
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.5.1.

Osim stvaralačkim aktivnostima na nastavi, ovaj se ishod može realizirati i izvanškolskim aktivnosti u suradnji s umjetničkim udrugama i institucijama.

Preporučeni oblici rada:

- organiziranje različitih vrsta nastavnih aktivnosti u prostoru muzeja/galerije ili u izravnom susretu s kulturnim spomenikom
- uključivanje učenika u aktivnosti koje organiziraju kulturno-umjetničke institucije (različite vrste radionica).

Slika 5. Struktura predmeta (odnosi i preklapanje domena) Likovna kultura tijekom pete godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 6. razredu osnovne škole – 35 sati godišnje

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura u 6. godini učenja organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme.

Zadane teme:

Slika, pokret, zvuk i riječ: učenik istražuje likovnu i vizualnu umjetnost te suodnos umjetničkih područja (likovno/vizualno, pokret/ples, glazba, drama, književnost, film). Izražava se povezujući različite umjetnosti.

Osjeti i osjećaji: učenik istražuje ulogu osjetila u doživljaju vizualnoga i nevizualnog svijeta te različite načine izražavanja osjećaja (izražavanje emocija i osjeta likovnim izrazom, istraživanje međuodnosa osjeta i emocija likovnim i vizualnim izražavanjem).

Osobno i društveno: učenik istražuje teme koje ga zaokupljaju kao pojedinca te teme koje prepoznaje u društvenom okružju (vršnjački odnosi, zaštita okoliša, sigurnost na internetu i sl.) te istraženo likovno ili vizualno interpretira.

Prostor u kojem boravim: učenik istražuje povezanost oblikovanja prostora u kojem svakodnevno boravi s kvalitetom vlastitog života (namjena, veličina, boja, oblik, granice prostora itd.).

Izborne teme:

Zajedno smo različiti: učenik likovnim i vizualnim izražavanjem istražuje pripadnost skupini, vršnjacima, obitelji, zajednici i kulturnom okružju te uočava važnost prihvatanja različitosti, međusobnog uvažavanja i tolerancije.

A. Stvaralaštvo i produktivnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.6.1. Učenik interpretira različite sadržaje oblikujući ideje koje izražava koristeći se likovnim i vizualnim jezikom.	– u likovnom i vizualnom izražavanju se koristi: likovnim jezikom, iskustvom usmjerenog opažanja, doživljajem temeljenim na osjećajima i iskustvu, slobodnim asocijacijama, analogijama i simbolima na temelju poticaja	– prepoznaje i primjenjuje asocijacije, analogije i simbole u izražavanju likovnim i vizualnim jezikom, ali ih ne treba imenovati

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Likovni pojmovi:

- crte prema toku i karakteru, obrisne i strukturne crte
- tonovi boje, kontrasti boja (svijetlo – tamni, toplo – hladni, komplementarni), asocijativna i simbolička vrijednost boja
- otisak, matrica
- različite vrste površina
- različiti odnosi volumena i prostora (statua, reljef, mobil)
- ritam na plohi (crte, boje, likovi)
- ritam u prostoru (skulptura, arhitektura)
- kompozicija (raspored i odnos dijelova unutar cjeline).

Poticaji za likovno i vizualno izražavanje učenika mogu biti:

- osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, vrijednosti i stavovi)
- sadržaji likovne/vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja
- sadržaji iz svakodnevnog života.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se u stvaralačkom procesu potiče na samostalno odabiranje likovnih elemenata i načela kojima će se izraziti. Preporuča se da se o likovnim elementima i načelima razgovara tijekom likovnog rada.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.6.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine uporabom različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitome likovnom izražavanju.	– istražuje likovne materijale i postupke te pri izradi likovnog rada izražava njihove osobitosti – demonstrira fine motoričke vještine (preciznost, usredotočenje, koordinaciju prstiju i očiju, sitne pokrete)	– upotrebljava likovne materijale i postupke u svrhu izrade svoga likovnog rada – pokazuje zadovoljavajući stupanj preciznosti, kontrole materijala i izvedbe detalja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se koristi nekim od predloženih likovnih materijala i tehnika:

- crtački: olovka, ugljen, kreda, flomaster, tuš, pero, kist, lavirani tuš
- slikarski: akvarel, tempere, pastel, flomasteri, kolaž-papir, kolaž iz časopisa
- prostorno-plastički: glina, glinamol, papir-plastika, ambalaža i drugi materijali, aluminijska folija, kaširani papir (papir mâšé), žica
- grafički: monotipija, kartonski tisak
- digitalni crtež u jednom od dostupnih računalnih programa
- digitalni fotoaparati (digitalni fotoaparati, pametni telefon, tablet)
- jednostavni programi za obradu fotografije
- prilagođeni didaktički materijali (primjerice, za slabovidne).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Mogućnosti kontrole likovnih materijala uključuju pritisak, nagib, spajanje i druge postupke.

Sadržaj vezan uz korištenje računalnim programima ostvaruje se u skladu s tehničkim mogućnostima škole i učenika.

B. Doživljaj i kritički stav

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.6.1. Učenik povezuje osobni doživljaj, tematski sadržaj i likovni jezik umjetničkog djela.	– izražava osobni doživljaj djela i povezuje ga s vlastitim osjećajima i iskustvom – opisuje: materijale i postupke, likovne elemente i kompozicijska načela, tematski sadržaj djela (motiv, teme, asocijacije)	– povezuje tematske i likovno-vizualne sadržaje djela s osobnim iskustvom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik upoznaje i istražuje djela iz nekih od područja likovnih i vizualnih umjetnosti: crtež, slikarstvo, skulptura, grafika, vizualne komunikacije i dizajn (grafički), arhitektura, fotografija, film (igrani i animirani).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ovisno o interesima učenika obrađuju se djela iz nekih područja likovnih i vizualnih umjetnosti.

Učenik povezuje djelo s vlastitim iskustvom i izražava osobni doživljaj djela.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.6.2. Učenik obrazlaže postupke kojima je došao do likovnih rješenja.	– uspoređuje likovne radove: odnos likovnog jezika, tehnika i likovnih materijala, prikazane teme ili motiva – prepoznaje kako njegovi postupci utječu na konačno likovno rješenje	– uspoređuje likovne radove prepoznajući upotrebu likovnih pojmova, likovnih materijala, prikaza teme ili motiva

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Sadržaji ishoda PP OŠ LK B.6.2. istovjetni su sadržajima ishoda PP OŠ LK A.6.1.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Zajednički rad učenika treba iskoristiti za poticanje suradnje s učenicima te razvijanje pozitivnog odnosa prema osobnome i tuđem djelu / likovnom radu.

Aktivnosti opisivanja mogu se događati tijekom stvaranja i po dovršetku likovnoga ili vizualnog uratka. Učenika se potiče da opisuje osobno zadovoljstvo u stvaralačkom procesu: u rasponu od zadovoljstva zbog sudjelovanja preko trenutačnog zadovoljstva aktivnošću do potpunog uživanja u aktivnost.

C. Umjetnost u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.6.1. Učenik svojim stvaralaštvom interpretira utjecaj vizualne okoline na vlastiti život.	– likovnim i vizualnim izražavanjem istražuje kako je prostor u kojem svakodnevno boravi prilagođen njegovim potrebama te opisuje različite odnose slike i teksta na primjerima stripa	– izrađuje strip koristeći se različitim odnosima slike i teksta – u likovnom radu daje prijedlog mogućeg rješenja izgleda učionice ili svoje sobe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

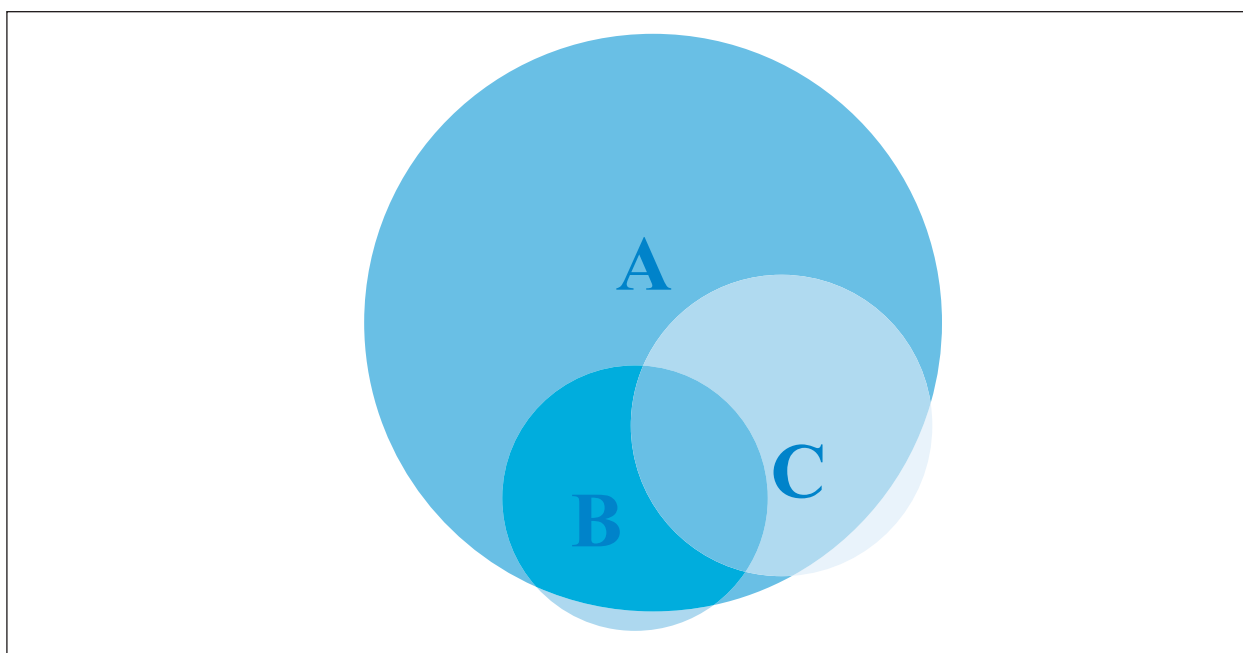
Odnos slike i teksta: strip.

Tlocrt; povezivanje doživljaja prostora kretanjem i putem različitih prikaza prostora u slici (tlocrt, crtež, fotografija).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na istraživanje primjera arhitekture i vizualnih komunikacija u svakodnevnom okruženju.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.6.2. Učenik povezuje umjetničko djelovanje s iskustvima svakodnevnog života.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje djela tradicijske baštine svojeg kraja te nalazi poveznice s društvenim kontekstom u kojem su nastala (način života, običaji) – sudjeluje u aktivnostima koje se odvijaju u muzeju – navodi različite oblike umjetničkog djelovanja koje prepoznaje u svojem okružju (izložbe, predstave i sl.) 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje vizualne osobine tradicijske baštine svojeg kraja – prepoznaje izložbe i predstave kao oblike umjetničkog djelovanja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
<ul style="list-style-type: none"> – djela lokalne tradicijske baštine – posjet muzeju/galeriji – kulturno-umjetnička događanja. 		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda		
Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.6.1.		
Osim stvaralačkim aktivnostima na nastavi, ovaj se ishod može realizirati i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s umjetničkim udrugama i institucijama.		
Preporučeni oblici rada:		
<ul style="list-style-type: none"> – organiziranje različitih vrsta nastavnih aktivnosti u prostoru muzeja/galerije ili u izravnom susretu s kulturnim spomenikom – uključivanje učenika u aktivnosti koje organiziraju kulturno-umjetničke institucije (različite vrste radionica). 		

Slika 6. Struktura predmeta (odnosi i preklapanje domena) Likovna kultura tijekom šeste godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 7. razredu osnovne škole – 35 sati godišnje

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura u 7. godini učenja organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme.

Zadane teme:

Oblik i mjera: učenik istražuje cjelinu putem međusobnih odnosa dijelova (mjera, sklad, proporcije).

Prožimanje umjetnosti: učenik istražuje suodnos različitih umjetničkih područja u cjelovitome umjetničkom djelu (instalacija, scenska umjetnost) te se izražava u zajedničkim projektima s drugim učenicima.

Komunikacija i životno okruženje: učenik istražuje različite oblike komunikacije u životnom okruženju (vizualno izražavanje poruke: znak, piktogram, plakat, internet, društvene mreže, SMS itd.).

Zajedno smo različiti: učenik likovnim i vizualnim izražavanjem istražuje pripadnost skupini, vršnjacima, obitelji, zajednici i kulturnom okruženju te važnost prihvaćanja različitosti, međusobnog uvažavanja i tolerancije.

Izborne teme:

Svijet za mene: učenik istražuje čovjekov odnos prema prirodi i izgrađenom okolišu te mogućnostima njegova (pre)oblikovanja (preispituje vlastiti odnos prema okolišu i prostoru u kojem živi: likovnim i vizualnim izražavanjem ukazuje na važnost suživota svih živih bića i ekološke svijesti za kvalitetu života; istražuje odnos oblika i namjene u arhitekturi, urbanizmu i dizajnu).

A. Stvaralaštvo i produktivnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.7.1. Učenik istražuje i interpretira različite sadržaje oblikujući ideje koje izražava služeći se likovnim i vizualnim jezikom.	<ul style="list-style-type: none">– u likovnom i vizualnom izražavanju koristi se likovnim jezikom, iskustvom usmjerenog opažanja te slobodnim asocijacijama, analogijama i simbolima na temelju poticaja– oblikuje barem dva različita rješenja i izabire jedno– predviđa redoslijed određenih aktivnosti koje treba poduzeti da bi došao do rješenja	<ul style="list-style-type: none">– stvara dva rješenja i bira jedno koje će prikazati služeći se likovnim i vizualnim jezikom te medijem

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Obvezni likovni pojmovi:

- raster-linije ili točke
- boje i neboje (kromatske i akromatske) boje, kontrasti boja
- privid prostora na plohi (prostorni planovi)
- proporcije (ljudsko tijelo)
- simetrična i asimetrična kompozicija, statično-dinamično, ravnoteža
- ritam na plohi, u prostoru i u vremenu (animacija, video).

Poticaji za likovno i vizualno izražavanje učenika mogu biti:

- osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, vrijednosti i stavovi)
- sadržaji likovne/vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja
- sadržaji iz svakodnevnog života.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se u stvaralačkom procesu potiče na samostalni odabir likovnih elemenata i načela kojima će se izraziti. Preporuča se da se o likovnim elementima i načelima razgovara tijekom likovnog rada.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.7.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine odabirući različite likovne materijale i postupke u vlastitome likovnom izražavanju.	– odabire likovne materijale i postupke te izražava obilježja likovnih materijala i postupaka pri njihovoj uporabi – demonstrira fine motoričke vještine (preciznost, usredotočenje, koordinaciju prstiju i očiju, sitne pokrete)	– upotrebljava likovne materijale i postupke u svrhu izrade svojega likovnog rada, povremeno istražujući postupke i mogućnosti tehnika – pokazuje zadovoljavajući stupanj preciznosti, kontrole materijala i izvedbe detalja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se koristi nekim od predloženih likovnih materijala i tehnika:

- crtačke: olovka, ugljen, kreda, flomaster, tuš, pero, kist, lavirani tuš
- slikarske: akvarel, tempere, pastel, flomasteri, kolaž-papir, kolaž iz časopisa
- prostorno-plastičke: glina, glinamol, papir-plastika, ambalaža i drugi materijali, aluminijska folija, kaširani papir (papir mâšé), žica
- grafičke: monotipija, kartonski tisak, kolagrafija
- digitalni fotoaparati (digitalni fotoaparati, pametni telefon, tablet)
- jednostavni programi za obradu fotografije
- prilagođeni didaktički materijali (primjerice, za slabovidne).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Mogućnosti kontrole likovnih materijala uključuju pritisak, nagib, spajanje i druge postupke.

Sadržaj vezan uz korištenje računalnim programima ostvaruje se u skladu s tehničkim mogućnostima škole i učenika.

B. Doživljaj i kritički stav

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.7.1. Učenik povezuje osobni doživljaj, tematski sadržaj i likovni jezik umjetničkog djela u cjelinu.	– opaža povezanost svih sastavnica umjetničkog djela kao cjeline: sadržaja (prikaz motiva, teme, poruke, asocijacije), likovnog jezika, materijala, postupaka – sve opaženo povezuje s osobnim doživljajem umjetničkog djela	– povezuje veći broj sastavnica umjetničkog djela stvarajući poveznice s osobnim doživljajem

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik upoznaje i istražuje djela iz nekih od područja likovnih i vizualnih umjetnosti: crtež, slikarstvo, skulptura, grafika, vizualne komunikacije i dizajn (grafički), arhitektura, fotografija, film (igrani i animirani), strip.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik može upoznavati i istraživati umjetnička djela stvaralačkim zadatcima i/ili opisivanjem tijekom stvaralačkog procesa.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.7.2. Učenik obrazlaže postupke kojima je došao do likovnih rješenja.	– uspoređuje likovne radove: odnos likovnog jezika, tehnika i likovnih materijala, prikazane teme ili motiva – prepoznaje kako njegovi postupci utječu na konačno likovno rješenje – opisuje redoslijed postupaka koje je poduzimao kako bi došao do rješenja	– uspoređuje likovne radove prepoznajući upotrebu likovnih pojmova, likovnih materijala, prikaza teme ili motiva – prepoznaje kako njegovi postupci utječu na konačno likovno rješenje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Sadržaji ishoda PP OŠ LK B.7.2. istovjetni su sadržajima ishoda PP OŠ LK A.7.1.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenike se potiče na samovrednovanje i međuvršnjačko vrednovanje. Zajednički rad učenika treba iskoristiti za poticanje suradnje te razvijanje pozitivnog odnosa prema osobnome i tuđem djelu / likovnom radu.

Aktivnosti opisivanja mogu se događati tijekom stvaranja i po dovršetku likovnoga ili vizualnog uratka.

Učenika se potiče da opisuje osobno zadovoljstvo u stvaralačkom procesu: u rasponu od zadovoljstva zbog sudjelovanja preko trenutačnog zadovoljstva aktivnošću do potpunog uživanja u aktivnost.

C. Umjetnost u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.7.1. Učenik svojim stvaralaštvom interpretira utjecaj oblikovanja vizualne okoline na vlastiti život.	– likovnim i vizualnim izražavanjem uspoređuje različite načine oblikovanja urbanog prostora i uspoređuje različite odnose slike i teksta na primjerima ambalaže s obzirom na jasnoću poruke i preglednost sadržaja	– u likovnom radu predlaže moguće oblikovanje urbanog prostora – izrađuje prijedlog ambalaže koristeći se odnosom slike i teksta

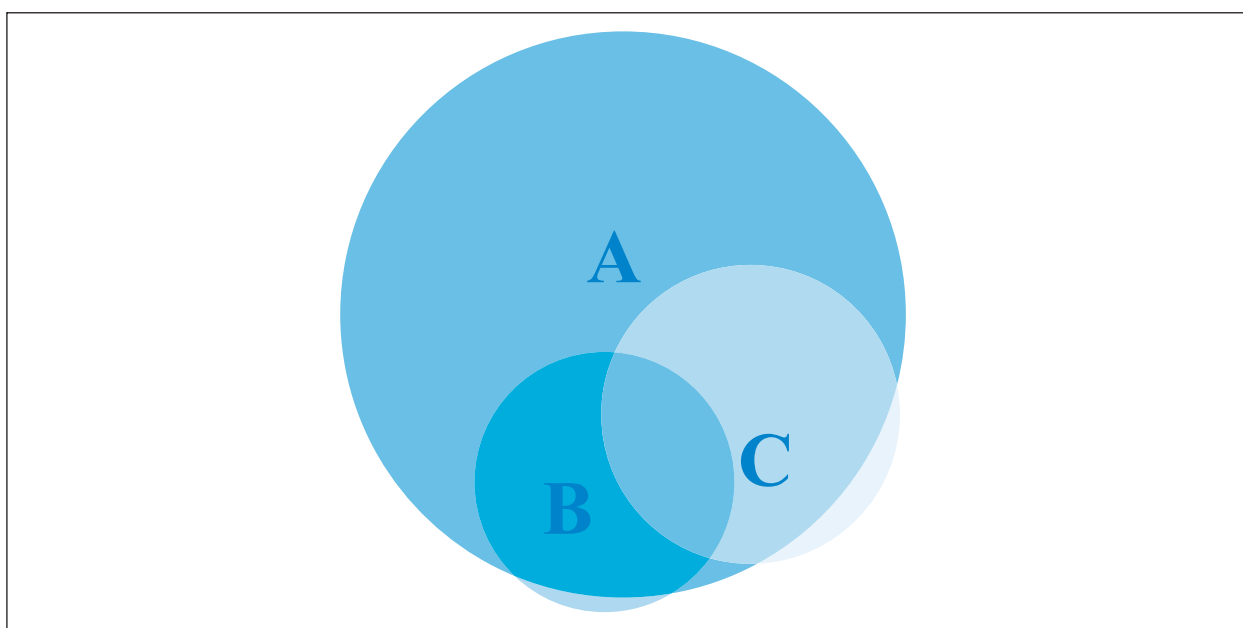
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Odnos slike i teksta: dizajn ambalaže/reklama; ulica, trg, javni prostor, povezanost i organizacija urbanog prostora.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na istraživanje primjera urbanizma i dizajna u svom svakodnevnom okruženju.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.7.2. Učenik opisuje kako umjetničko djelovanje oplemenjuje život zajednice.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje djela (spomenike) nacionalne kulturne baštine – opisuje aktivnosti koje se odvijaju u muzeju – na konkretnom primjeru (umjetničkog djela, spomenika ili događanja) opisuje kako umjetničko djelovanje oplemenjuje život zajednice 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje vizualne osobine određenog spomenika nacionalne baštine – sudjeluje u kulturno-umjetničkim aktivnostima
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: <ul style="list-style-type: none"> – djela nacionalne baštine – posjet muzeju/galeriji – kulturno-umjetnička događanja. 		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Usvajanje ishoda se prati i ne podliježe vrednovanju. Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.7.1. Osim stvaralačkim aktivnostima na nastavi, ovaj se ishod može realizirati i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s umjetničkim udrugama i institucijama. Preporučeni oblici rada: <ul style="list-style-type: none"> – organiziranje različitih vrsta nastavnih aktivnosti u prostoru muzeja/galerije ili u izravnom susretu s kulturnim spomenikom – uključivanje učenika u aktivnosti koje organiziraju kulturno-umjetničke institucije (različite vrste radionica). 		

Slika 7. Struktura predmeta (odnosi i preklapanje domena) Likovna kultura tijekom sedme godine učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ishodi u 8. razredu osnovne škole – 35 sati godišnje

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura u 8. godini učenja organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme.

Zadane teme:

Umjetnost, tehnologija i društvo: učenik istražuje mogućnosti korištenja tehnologijom u umjetnosti, koristi se novim medijskim tehnologijama za vlastito izražavanje.

Identitet i popularna kultura: učenik prepoznaje utjecaj popularne kulture na oblikovanje vlastitih stavova i načina izražavanja (vizualne komunikacije, dizajn i primijenjena umjetnost, fotografija, novi mediji i komunikacijska tehnologija itd.).

Prožimanje umjetnosti: učenik istražuje suodnos različitih umjetničkih područja u cjelovitome umjetničkom djelu (instalacija, scenska umjetnost) te se izražava u zajedničkim projektima s drugim učenicima.

Svijet za mene: učenik istražuje čovjekov odnos prema prirodi i izgrađenom okolišu te mogućnostima njegova (pre)oblikovanja (preispituje vlastiti odnos prema okolišu i prostoru u kojem živi: likovnim i vizualnim izražavanjem ukazuje na važnost suživota svih živih bića i ekološku svijest za kvalitetu života, istražuje odnos oblika i namjene u arhitekturi, urbanizmu i dizajnu).

Izborne teme:

Osobno i društveno: likovnim i vizualnim izražavanjem učenik istražuje različite kulture radi razumijevanja vlastitoga kulturnog identiteta i razvoja tolerancije prema drugome i drugačijem (kulturni identitet, multikulturalnost, značenje boja, oblika, simbola i dr. u različitim kulturama, prihvaćanje različitosti).

Prostor u kojem boravim (svjesno življenje): učenik istražuje povezanost oblikovanja prostora u kojem svakodnevno boravi s kvalitetom vlastitog života (namjena, veličina, boja, oblik, granice prostora itd. te životni prostori u različitim društvenim i kulturnim okružjima).

A. Stvaralaštvo i produktivnost

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.8.1. Učenik komunicira s okolinom služeći se likovnim i vizualnim jezikom.	<ul style="list-style-type: none">– u likovnom i vizualnom izražavanju koristi se likovnim jezikom, iskustvom usmjerenog opažanja te slobodnim asocijacijama, analogijama i simbolima na temelju poticaja– oblikuje barem dva različita rješenja i izabire jedno– predviđa redoslijed određenih aktivnosti koje treba poduzeti da bi došao do rješenja– izražava poruku likovnim ili vizualnim radom	<ul style="list-style-type: none">– istražuje različite sadržaje tako da stvara dva rješenja i bira jedno koje će prikazati služeći se likovnim i vizualnim jezikom te medijem, oblikujući vizualnu poruku okolini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Likovni pojmovi (ponavljanje i integriranje prethodno usvojenih te novi pojmovi):

- crte prema toku, karakteru i značenju
- privid prostora na plohi (prostorni planovi)
- različiti odnosi volumena i prostora (skulptura i arhitektura)
- kontrast (različiti kontrasti na plohi i u prostoru)

- miješanje boja (osnovne i izvedene), simbolika i asocijativnost boja, kolorističko i tonsko slikanje
- različite vrste površina
- ritam (pravilni, nepravilni), različiti ritmovi na plohi, u prostoru i u vremenu
- proporcije
- ravnoteža, simetrija i asimetrija
- kompozicija (raspored i odnos dijelova unutar cjeline).

Poticaji za likovno i vizualno izražavanje učenika mogu biti:

- osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, vrijednosti i stavovi)
- sadržaji likovne/vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja
- sadržaji iz svakodnevnog života.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik se u stvaralačkom procesu potiče da samostalno odabire likovne elemente, načela, formu, materijal, tehniku i medij kojima će se izraziti. Preporuča se da se o likovnim elementima i načelima razgovara tijekom likovnog rada.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK A.8.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine istražujući i odabirući različite medije, likovne materijale i postupke u vlastitome likovnom izražavanju.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire likovne materijale i postupke te izražava obilježja likovnih materijala i postupaka pri njihovoj uporabi – demonstrira fine motoričke vještine (preciznost, usredotočenje, koordinaciju prstiju i očiju, sitne pokrete) – istražuje osobni rukopis kako bi izradio svoj rad 	<ul style="list-style-type: none"> – upotrebljava likovne materijale i postupke u svrhu izrade svojega likovnog rada, povremeno istražujući postupke i mogućnosti tehnika – pokazuje zadovoljavajući stupanj preciznosti, kontrole materijala i izvedbe detalja – prepoznaje različite rukopise i načine njihove izvedbe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Učenik se koristi nekim od predloženih likovnih materijala i tehnika:

- crtačke: olovka, ugljen, kreda, flomaster, tuš, pero, kist, lavirani tuš
- slikarske: akvarel, tempere, pastel, flomasteri, kolaž-papir, kolaž iz časopisa
- prostorno-plastičke: glina, glinamol, papir-plastika, ambalaža i drugi materijali, aluminijska folija, kaširani papir (papir mâšé), žica
- grafičke: monotipija, kartonski tisak, kolagrafija, linorez
- digitalni fotoaparati (digitalni fotoaparati, pametni telefon, tablet)
- jednostavni programi za obradu fotografije i videa
- prilagođeni didaktički materijali (primjerice, za slabovidne).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Mogućnosti kontrole likovnih materijala uključuju pritisak, nagib, spajanje i druge postupke.

Sadržaj vezan uz korištenje računalnim programima, ostvaruje se u skladu s tehničkim mogućnostima škole i učenika.

B. Doživljaj i kritički stav

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.8.1. Učenik interpretira likovno i vizualno umjetničko djelo.	– interpretira likovno djelo povezujući u cjelinu vlastiti doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela (tema, poruka, asocijacije)	– opisuje temu i likovni sadržaj (likovni jezik, materijali, primjeri iz okoline) umjetničkog djela te ga povezuje s vlastitim doživljajem

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik upoznaje i istražuje djela iz različitih područja likovnih i vizualnih umjetnosti: crtež, slikarstvo, skulptura, grafika, vizualne komunikacije i dizajn (grafički), arhitektura, fotografija, film (igrani i animirani), strip.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik može upoznavati i istraživati umjetnička djela tijekom stvaralačkih zadataka i/ili opisivanjem tijekom stvaralačkog procesa.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK B.8.2. Učenik vrednuje svoje i tuđe likovne radove te ukazuje na zanimljiva rješenja ili moguća poboljšanja.	– uspoređuje i vrednuje likovne radove tako što ukazuje na zanimljiva rješenja i moguća poboljšanja – uočava povezanost likovnog jezika, tehnika i likovnih materijala te prikazane teme	– prepoznaje određene aktivnosti koje je poduzeo da bi došao do rješenja te uporabu likovnog jezika, likovnih materijala, prikaza teme i izražene ideje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Sadržaji ishoda PP OŠ LK B.8.2. istovjetni su sadržajima ishoda PP OŠ LK A.8.1.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Aktivnosti opisivanja mogu se događati tijekom stvaranja i po dovršetku likovnoga ili vizualnog uratka. Učenika se potiče da prepoznaje razinu osobnog zadovoljstva u stvaralačkom procesu: u rasponu od zadovoljstva zbog sudjelovanja preko trenutačnog zadovoljstva aktivnošću do potpunog uživanja u aktivnost.

C. Umjetnost u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.8.1. Učenik svojim stvaralaštvom predlaže moguća rješenja oblikovanja vizualne okoline.	– likovnim i vizualnim izražavanjem: istražuje što (sve) utječe na funkcionalnost određenoga uporabnog predmeta te daje prijedloge (pre)oblikovanja prostora koji je povezan sa svakodnevnim aktivnostima i boravkom	– izrađuje idejno rješenje uporabnog predmeta u obliku skice ili makete – daje prijedlog (pre)oblikovanja prostora učionice, sobe ili sl.

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Odnos oblika i funkcije uporabnog predmeta; svjetlost, boja, materijal i površina u arhitekturi, organizacija prostora, plan, tlocrt.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na istraživanje primjera industrijskog dizajna u svojem svakodnevnom okruženju.

Prijedlozi mogućih rješenja preoblikovanja prostora mogu biti u obliku skice, makete ili konkretne intervencije u prostoru.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ LK C.8.2. Učenik opisuje kako umjetničko djelovanje oplemenjuje život zajednice.	– istražuje i uspoređuje djela kulturne i tradicijske baštine različitih krajeva i kultura – opisuje aktivnosti koje se odvijaju u muzeju – na konkretnom primjeru (umjetničkog djela, spomenika ili događanja) opisuje na koji način umjetničko djelovanje oplemenjuje život zajednice	– interpretira djela kulturne i tradicijske baštine različitih krajeva i kultura – opisuje aktivnosti koje se odvijaju u muzeju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Djela kulturne i tradicijske baštine različitih krajeva i kultura; djelovanje odabranog umjetnika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

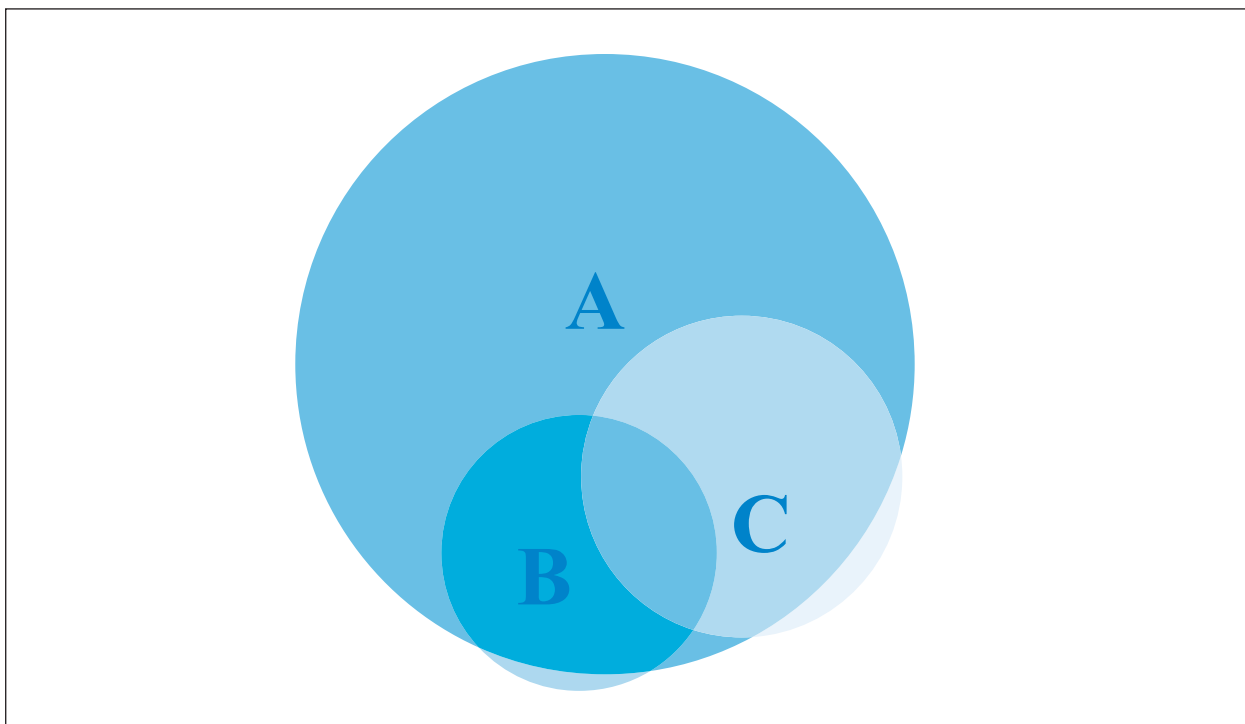
Ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP OŠ LK A.8.1. i PP OŠ LK B.8.1. te se tako i vrednuje.

Osim stvaralačkim aktivnostima na nastavi, ovaj se ishod može realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima ili u suradnji s umjetničkim udrugama i institucijama.

Preporučeni oblici rada:

- organiziranje različitih vrsta nastavnih aktivnosti u prostoru muzeja/galerije ili u izravnom susretu s kulturnim spomenikom
- uključivanje učenika u aktivnosti koje organiziraju kulturno-umjetničke institucije (različite vrste radionica)
- projektne aktivnosti i međupredmetna korelacija.

Učitelj među preporučenim sadržajima odabire one koji su dostupni učenicima: muzej, galerija, izložba, radionica, kazalište.

Slika 8. Struktura predmeta (odnosi i preklapanje domena) Likovna kultura tijekom osme godine učenja i poučavanja

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Nastavni predmet Likovna kultura sadržajima svojih ishoda omogućuje tematsku, sadržajnu i strukturnu korelaciju sa svim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Likovna kultura doprinosi razvoju različitih komunikacijskih kanala pomoću likovnoga ili vizualnog jezika, refleksije i vođene komunikacije pa ima poveznicu s Hrvatskim jezikom. Matematičke kompetencije razvijaju se poticanjem osjećaja za proporcijske odnose oblika i različite vrste prostora. Digitalne kompetencije učenik razvija koristeći se medijskom tehnologijom u vlastitom stvaralačkom procesu.

Učenik uči kako učiti tako što ga se potiče na samostalno organiziranje pojedinih etapa rada i radnog prostora; prepoznaje korake koje je potrebno učiniti tijekom rada; povezuje informacije te se koristi iskustvima iz drugih obrazovnih područja; regulira moguće neugodne osjećaje tijekom učenja i komunicira zadovoljstvo učinjenim.

Razvijanjem pozitivnoga stava prema individualnim razlikama svakog pojedinca i različitih društvenih skupina, uklanjaju se predrasude i različiti oblici diskriminacije. Potiče se razvoj empatije, omogućuje izgradnja vlastitog sustava vrijednosti i jača slika o sebi, odnosno doprinosi osobnome i socijalnom razvoju učenika te njegovu građanskom odgoju i obrazovanju.

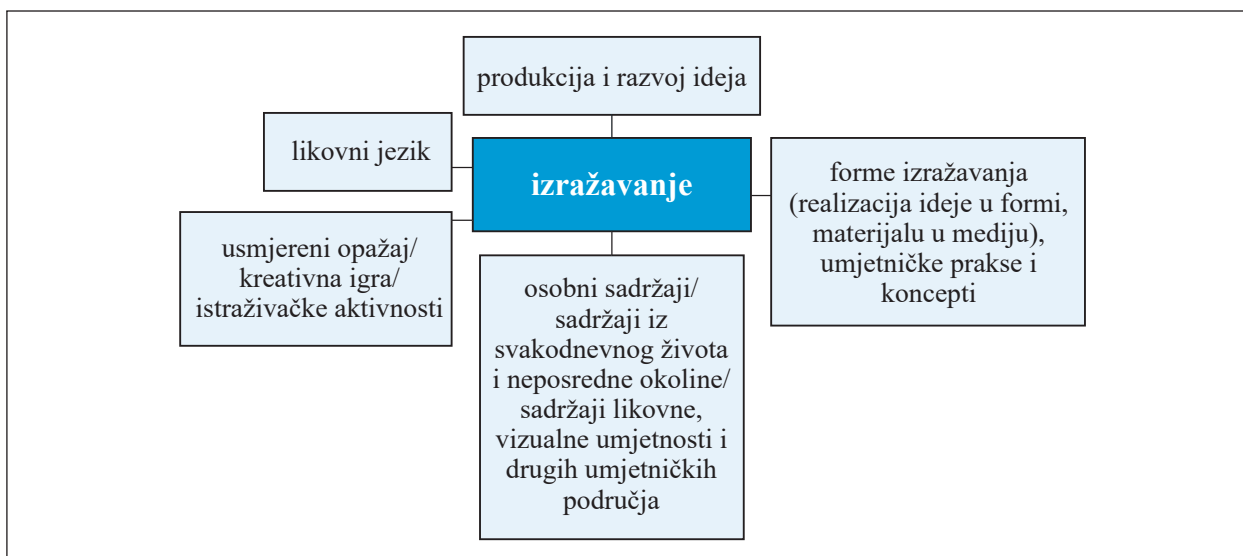
Poduzetništvo se potiče razvijanjem upornosti, pozitivnog odnosa prema radu i radnih navika. Učenika se potiče na postavljanje ciljeva i donošenje odluka te suradnju u timskim zadacima.

S problemima održivoga razvoja učenik se upoznaje razvijanjem svjesnosti o alatima i materijalima kojima se služi u stvaralačkom procesu (njihova ekonomičnost, recikliranje, razvrstavanje) te kreativnim zadacima tematski povezanim s ovim problemom.

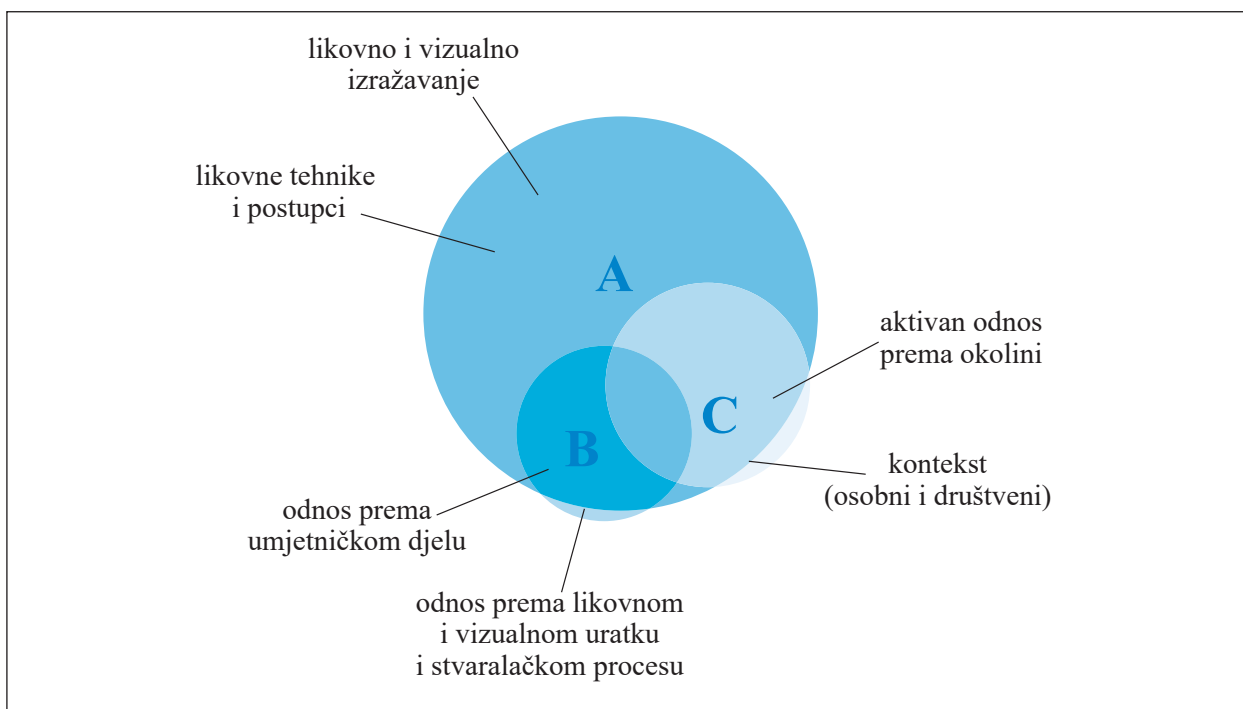
F. Učenje i poučavanje predmeta

Iskustva učenja

Proces učenja i poučavanja oblikuje se tako da uključuje kognitivnu, psiho-motoričku, afektivnu i motivacijsku razinu. U svim razredima osnovne škole usvajanje svih odgojno-obrazovnih ishoda iz svih triju domena vezuje se uz stvaralačke aktivnosti, odnosno uz praktičan rad. Učenik usvaja vještine kojima se razvija kreativnost i sposobnost likovnog i vizualnog izražavanja te komunikacije s okolinom. Polazište razvoja kreativnosti uvijek je u samoj osobnosti učenika, njegovu iskustvu i odnosu s okolinom. Izuzetno važna dimenzija učenikova iskustva su emocije koje znatno utječu na način doživljavanja sebe i okoline. Osobno iskustvo učenika i suvremena okolina bitni su aspekti odgojno-obrazovnoga procesa pa učenik uči čitati slike iz vlastite okoline kreirane masovnim medijima i novim tehnologijama.

Slika 9. U procesu likovnog i vizualnog izražavanja međusobno su povezani različiti aspekti stvaralaštva

Slika 10. Sadržaji domena se preklapaju, međusobno nadopunjuju i nadograđuju osnovnu stvaralačku aktivnost

Uloga učitelja

Učitelj odabire različite pristupe učenju i poučavanju, odnosno metode i strategije kojima se potiče aktivno sudjelovanje učenika u odgojno-obrazovnome procesu. Učitelj uvažava individualnost svakoga učenika, njegove potrebe, mogućnosti i interese, stil učenja i izražavanja. Od osobite je važnosti da učitelj organizira odgojno-obrazovni proces kao medijator tako da jasno izrazi ciljeve, potiče učenika na samostalnost i daje mu strukturirana uputstva za sudjelovanje u procesu. Potrebno je stvoriti pozitivno i poticajno ozračje za učenje, atmosferu povjerenja te usmjeriti učenje i poučavanje na učenika i ohrabrivati ga u iznošenju vlastitih prijedloga i rješenja.

Učitelj je taj koji osmišljenim aktivnostima, komunikacijom svih sudionika odgojno-obrazovnoga procesa, interakcijom s umjetničkim djelima i interaktivnim metodama učenja i poučavanja potiče usvajanje ciljeva i ishoda učenja. Učitelj upućuje učenika da upoznaje i istražuje oblikovanje vizualne okoline s kojom je povezan svakodnevnim aktivnostima i osobnim iskustvom. Učitelj ukazuje na to da su likovno i vizualno oblikovanje sastavni dio života zajednice te važan element u određivanju njezina identiteta i u mnogim se aspektima odražavaju na život svakog pojedinca.

Materijali i izvori

Za učenje i poučavanje koriste se oni alati za koje učitelj procijeni da će njima najkvalitetnije i najučinkovitije potaknuti učenika u postizanju zadanih ciljeva i ishoda učenja. Umjetnička djela učenik upoznaje putem tiskanih ili digitalnih reprodukcija, no potiče se i neposredan kontakt s umjetničkim djelom u prostoru muzeja, galerije ili u javnom prostoru naselja/grada. Važan je kriterij pri odabiru umjetničkog djela i mogućnost njegove didaktičke prilagodbe specifičnim potrebama učenika. Uz likovna djela, važan izvor informacija za učenika je neposredna stvarnost koju učenik istražuje svim osjetilima te stvarne situacije i sadržaji koji povezuju ishode učenja sa svakodnevnim životom. Materijale za alternativne oblike učenja i poučavanja planirane školskim kurikulumom (izborna nastava, izvannastavne aktivnosti itd.) osmišljava učitelj u suradnji s učenicima.

Okružje

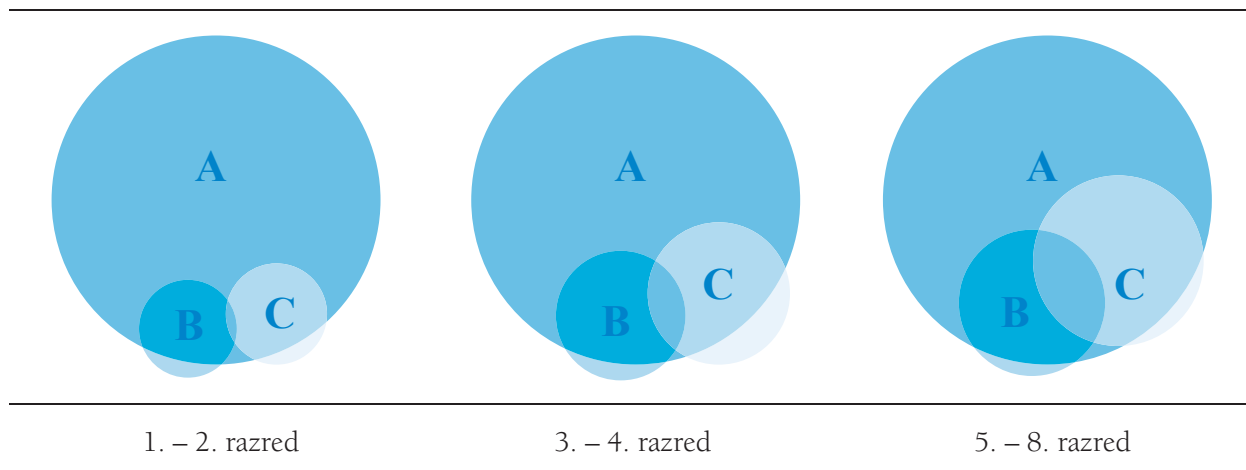
Osnovni preduvjet za cjeloviti rad učenika i učitelja u učenju i poučavanju predmeta Likovna kultura radi provođenja aktivnosti i sadržaja vezanih za sve domene specijalizirana je učionica koju čine: računalo s internetskom vezom, projektor visoke rezolucije koji ima kvalitetnu i neizmijenjenu reprodukciju boja ili proporcija, podloga za reprodukciju velikoga formata, adekvatno i kontrolirano osvjetljenje (mogućnost zamračenja učionice), audiooprema, prostor za čuvanje učeničkih radova (likovnih radova, mapa, istraživačkih radova), umivaonik i pristup tekućoj vodi u samoj učionici. Elektroničku opremu treba redovito obnavljati/nadograđivati novim audiovizualnim multimedijским tehnologijama, kako one ulaze u širu upotrebu, te adekvatnim računalnim programima za obradu fotografije, za montažu filma te za obradu i stvaranje slike.

Osim specijalizirane učionice, poželjno je okružje za izvođenje učenja i poučavanja galerija, muzej, javna skulptura, pojedinačni arhitektonski objekt, lokalitet ili urbanistički prostor. Učenik uspostavlja neposredan odnos s djelom, upoznaje se s radom i aktivnostima kulturnih ustanova i društava te postaje aktivni sudionik kulturnog života svojeg naselja/grada.

S obzirom na stvaralački karakter učenja i poučavanja predmeta Likovna kultura, potrebno je omogućiti učenicima da prezentiraju rezultate svojeg rada i izvan učionice kako bi bili dostupni i drugim učenicima i roditeljima što podrazumijeva i sudjelovanje u oblikovanju neposredne vizualne okoline. Učenici se potiču da različitim stvaralačkim aktivnostima sudjeluju u oblikovanju vizualnog identiteta škole i promociji rada škole u užoj ili široj zajednici (estetsko uređenje škole, izrada scenografije i rekvizita za školske priredbe i različite oblike okupljanja i prezentacija te oblikovanje mrežnih sadržaja koji se odnose na promociju i prezentaciju rada škole i sl.). Planiranjem školskoga kurikula potrebno je osigurati vrijeme te prostorne i materijalne uvjete za provođenje tih dodatnih aktivnosti. Uspostavljanje komunikacije s okolinom potiče se javnim djelovanjem i prezentacijom rada što doprinosi osjećaju samopouzdanja učenika te im omogućuje dodatno vrednovanje vlastitog rada u širem kontekstu.

Određeno vrijeme

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura provodi se u svih osam razreda osnovne škole. U učenju i poučavanju predmeta Likovna kultura domena Stvaralaštvo i produktivnost polazište je i poveznica svih odgojno-obrazovnih ishoda pa joj se posvećuje najviše vremena. Usvajanje ishoda iz te domene provodi se tijekom većine nastavnih sati dok se realizacija ishoda iz drugih dviju domena ostvaruje usporedno i većim se dijelom preklapa i prožima s njom. Odnosi između domena Doživljaj i kritički stav te Umjetnost u kontekstu mijenjaju se u odnosu na razinu obrazovanja. U predmetnoj se nastavi povećava značaj razvoja kritičkog mišljenja i povezivanja stvaralačkog procesa s različitim kontekstima.

Slika 11. Struktura predmeta (odnosi i preklapanje domena) Likovna kultura tijekom godina učenja i poučavanja

Grupiranje učenika

Učenici se raznoliko grupiraju ovisno o vrsti zadataka ili aktivnosti, mjestu izvođenja učenja i poučavanja, istraživanju u učionici i školi te izvan učionice i škole, samostalnim zadacima itd. Stoga je moguće učenike grupirati fleksibilno i dinamično, s čestim promjenama združivanja i umrežavanja. Pritom treba paziti na posebnosti i dinamiku svakog razreda, grupe i para. Učitelj treba dobro poznavati učenike da bi ih grupirao prema različitostima s obzirom na njihove individualne potrebe, interese i stilove učenja. Potrebno je unaprijed pripremiti i dogovoriti ulogu svakog učenika u grupi ili paru te strukturirati samovrednovanje i vrednovanje da bi se učenici aktivno uključili i potaknuli na učenje. Tako je moguće pratiti napredak pojedinca i njegov rad u grupi. Grupiranje učenika izvan redovne nastave moguće je i u izvanučioničnoj nastavi, izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima te u različitim vrstama projekata, koji su sastavni dio školskog kurikula. Tim se grupiranjima potiče razvoj individualnih interesa i sposobnosti te se naglašava međuvršnjačko učenje.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje

Vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje sastavni su dio procesa učenja i poučavanja. Učenik usvaja i primjenjuje kriterije za vrednovanje stvaralačkoga procesa te likovnih i vizualnih radova. Vrednovanje se provodi tijekom čitavog procesa učenja i poučavanja.

Vrednovanje za učenje uključuje:

- učiteljevo praćenje učenikova prolaska stvaralačkim procesom i analizu radova (učeničke aktivnosti i refleksije, sposobnost analize i sinteze, stvaranje novih ideja, otkrivanje i rješavanje problema te donošenje odluka, istraživačke vještine, sposobnost kritike i samokritike)
- učiteljevo opažanje ponašanja učenika tijekom individualnog rada ili rada u parovima i grupi
- učenikovo primjenjivanje dogovorenih kriterija vrednovanja u raznim etapama izrade likovnog rada
- portfolio učenika (likovna ili digitalna mapa) koji može uključivati učeničke radove, skice, bilješke o razvoju ideja, fotografije radova itd.

Vrednovanje kao učenje uključuje:

- samovrednovanje i međuvršnjačko vrednovanje (učenik prati i analizira vlastiti stvaralački proces i proces drugih učenika u individualnim radovima i grupnim projektima)
- učenik prezentira vlastiti rad, sudjeluje u izradi kriterija vrednovanja
- učenik se koristi različitim metodama: izlaznim karticama, ljestvicama za procjenu razina primjene znanja i vještina tijekom stvaralačkog procesa, zadacima za primjenu znanja i vještina u novim situacijama, komparaciju procesa i radova itd.

Vrednovanje naučenoga

Vrednovanje naučenoga provodi se u skladu s usvojenošću odgojno-obrazovnih ishoda raspoređenih u tri domene. Iz domene Stvaralaštvo i produktivnost proizlaze dva elementa vrednovanja: stvaralaštvo (stvaralački proces) i produktivnost (likovni i vizualni izraz: realizacija ideje u formi, materijalu i mediju). Odgojno-obrazovni ishodi domena Doživljaj i kritički stav te Umjetnost u kontekstu vrednuju se zajedno.

Elementi ocjenjivanja i vrednovanja od prvoga do četvrtog razreda uključuju:

1. stvaralaštvo (stvaralački proces)

- stvaranje udaljenih asocijacija (izbjegavanje šablonskih i stereotipnih prikaza)
- prepoznaie učinjeno i na temelju toga poduzima sljedeće korake.

Načini praćenja: skice, likovni ili vizualni rad.

2. produktivnost (likovni i vizualni izraz: realizacija ideje u formi, materijalu i mediju)

- uporaba likovnog jezika, likovnih materijala, tehnika i/ili vizualnih medija, estetska osjetljivost
- interpretacija teme ili motiva
- uloženi trud, dovršenost radova.

Načini praćenja: likovni ili vizualni rad.

3. kritičko mišljenje i kontekst (način na koji učenik sagledava proces stvaranja i njegov rezultat, sagledavanje umjetničkog djela i njegova konteksta)

- opisivanje i uspoređivanje vlastitoga likovnog i vizualnog uratka te uradaka drugih učenika
- povezivanje umjetničkih djela, interpretirane teme učenikova likovnoga ili vizualnog izraza i okoline.

Načini praćenja: vođeni razgovor, likovni ili vizualni rad.

Elementi ocjenjivanja i vrednovanja od petoga do osmog razreda uključuju:

1. stvaralaštvo (stvaralački proces)

- produkcija ideje
- stvaranje originalnih ideja (izbjegavanje šablonskih i stereotipnih prikaza)
- sposobnost improvizacije
- refleksija i samorefleksija (promišlja učinjeno i na temelju toga poduzima sljedeće korake).

Načini praćenja: razgovor, skice, likovni ili vizualni rad.

2. produktivnost (likovni i vizualni izraz: realizacija ideje u formi, materijalu i mediju)

- uporaba likovnog jezika, likovnih materijala, tehnika i/ili vizualnih medija
- sposobnost improvizacije
- estetska osjetljivost
- interpretacija teme
- način prikaza motiva
- uloženi trud, dovršenost radova.

Načini praćenja: likovni ili vizualni rad.

3. kritičko mišljenje i kontekst (način na koji učenik sagledava proces stvaranja i njegov rezultat, sagledavanje umjetničkog djela i njegova konteksta)

- analiza i vrednovanje stvaralačkog procesa
- analiza i vrednovanje vlastitoga likovnog i vizualnog uratka te uradaka drugih učenika
- stvaranje različitih poveznica između interpretirane teme, učenikova likovnog ili vizualnog izraza, umjetničkog djela i konteksta
- estetska osjetljivost (umjetnička djela, učenički radovi, okolina).

Načini praćenja: razgovor, likovni ili vizualni rad.

Učitelj daje opisnu procjenu generičkih kompetencija: odgovornosti, samostalnosti i samoinicijativnosti, komunikacije i suradnje:

- odgovoran pristup radu, motivacija, aktivno sudjelovanje u svim etapama učenja i poučavanja, uvažavanje mišljenja drugih, samoinicijativnost u radu
- stupanj suradničkog učenja i komunikacije, tolerancija, uvažavanje i vrednovanje tuđeg mišljenja, aktivnost u radu u grupi ili u radu u paru, doprinos radu skupine.

Izvjescivanje

Svrha izvješćivanja je pravodobna, jasna i točna povratna informacija učenicima, roditeljima i učiteljima o postignućima u trima predmetnim domenama te o napredovanju u razvoju socijalnih, komunikacijskih i metakognitivnih vještina. S učenicima je nužno izgraditi ozračje suradništva i povjerenja kako bi slobodno raspravljali o vlastitim postignućima te bili motivirani za daljnje učenje.

Izvješćivanje se provodi kao kvalitativno opisivanje postignuća te vrednovanje brojčanom ocjenom i zaključnom brojčanom ocjenom.

Određivanje zaključne ocjene

Zaključna ocjena postignuća učenika u učenju i poučavanju predmeta Likovna kultura proizlazi iz jasno određenih i razrađenih odgojno-obrazovnih ishoda. Davanje važnosti pojedinoj domeni u donošenju zaključne ocjene treba biti u suglasju sa zastupljenošću domena u nastavi u odgojno-obrazovnoj vertikali.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA GLAZBENA KULTURA

A. Svrha i opis predmeta

Glazba ima značajnu ulogu za potpun i cjelovit razvoj pojedinca. Od prvog otkucaja srca stvaramo ritam koji se prepoznaje i u disanju i kretanju, a glasom oblikujemo jedinstvene melodije. Svojim univerzalnim i jedinstvenim jezikom u odgojno-obrazovnom sustavu glazba podržava i potiče razvoj specifičnih glazbenih i generičkih (općih) kompetencija te vrijednosti svih učenika u skladu s njihovim individualnim sposobnostima, vještinama, razvojnim osobitostima i potrebama. Sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima razvijaju se i proširuju mogućnosti izražavanja učenika. Koristeći se različitim izvorima zvuka, glazba može postati snažan medij za neverbalnu interakciju pri kreativnom istraživanju. Usvajanje glazbenih obrazaca, pjevanjem, sviranjem ili tjeloglazbom utječe na kratkoročno i dugoročno pamćenje. Aktivno sudjelovanje učenika u izvođačkim glazbenim aktivnostima doprinosi razvoju mišićne koordinacije te fine i grube motorike. Sve glazbene aktivnosti tijekom učenja i poučavanja mogu kod učenika izazvati fizičku ili emocionalnu reakciju, odnosno potaknuti učenike na samoizražavanje i razvoj umjetničke svijesti te kulturnoga i društvenog identiteta. Uspjeh u navedenim područjima može značajno poboljšati samopoštovanje učenika.

Tijekom učenja i poučavanja predmeta Glazbena kultura, učenici upoznaju, doživljavaju i izvode glazbu različitih vrsta i stilova, usvajaju osnovne elemente glazbenog jezika i glazbene pismenosti. Sve verbalne i neverbalne informacije proizlaze iz tog doživljaja. Oblikovanje nastavnog procesa, u skladu sa suvremenim znanstvenim spoznajama i kretanjima, treba temeljiti na otvorenosti i prilagodljivosti učenja i poučavanja, s učenikom u središtu, uz odgovornu i funkcionalnu primjenu informacijsko-komunikacijske tehnologije. U nastavi je poželjna i uporaba elemenata muzikoterapije. Improvizacija, skladanje, izvođenje i slušanje vrste su glazbenih iskustava čijim korištenjem učitelj može pružiti učeniku mogućnost istraživanja glazbe na vlastiti način te mu biti podrška u tom procesu. Takva nastava postiže terapijski učinak, a cilj joj je razvijanje potencijala učenika te poboljšanje kvalitete života. Tijekom svojega obrazovnog puta učenici mogu aktivno sudjelovati u glazbenome životu svoje okoline. Izlaskom iz okvira škole i integracijom u širu društvenu zajednicu, učenici će kao korisnici kulture, u skladu sa svojim razvojnim osobitostima, doprinositi očuvanju, prenošenju i širenju kulturnog nasljeđa.

Kurikul predmeta Glazbena kultura temelji se na četirima načelima:

- psihološko načelo – sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima učenici emotivno reagiraju na glazbu i učvršćuju vlastiti odnos s glazbom
- kulturno-estetsko načelo – izravnim ili neizravnim susretom s glazbenim ostvarenjima učenici razvijaju glazbeni ukus
- načelo holističnosti – sve su glazbene aktivnosti usmjerene na optimalan razvoj učenika
- načelo interkulturalnosti – upoznavanjem glazbe vlastite kulture i glazbe svijeta učenici razvijaju svijest o različitim, ali jednakovrijednim pojedincima, narodima, kulturama, religijama i običajima.

Organizacija predmeta Glazbena kultura i mjesto predmeta u kurikulu proizlaze iz prirode same glazbe, a ona je:

- otvorena – učenje i poučavanje prilagođava se interesima i sposobnostima učenika te sklonostima učitelja/nastavnika, a podrazumijeva visok stupanj slobode u odabiru i oblikovanju nastavnih sadržaja, primjeni različitih strategija i metoda učenja i poučavanja, kao i različitih pristupa vrednovanju
- integrativna – domene i odgojno-obrazovni ishodi predmeta međusobno su povezani i nadopunjuju se
- interdisciplinarna – postoji čvrsta povezanost s ostalim poljima umjetničkoga područja te su moguće i poželjne brojne korelacije s ostalim predmetima, područjima i međupredmetnim temama
- terapijska – učenje i poučavanje odvija se uporabom elemenata muzikoterapije te njezinih načela s ciljem približavanja potrebama i snagama svakog učenika.

B. Odgojno obrazovni ciljevi učenja i poučavanja

Učenik će:

- steći iskustva slobodnog izražavanja osjećaja i stavova putem medija glazbe, a u službi razvoja individualnog izraza, oblikovanja ideja, kreativnosti, produktivnosti i glazbenih sposobnosti sukladno razvojnim osobitostima te vlastitim sklonostima
- razviti komunikacijske, socijalne i motoričke kompetencije pripremanjem glazbenih, multimedijских i interdisciplinarnih projekata, surađujući u različitim oblicima izvedbenih aktivnosti, rabeći različite forme izraza
- upoznati kvalitetna i reprezentativna glazbena ostvarenja različita porijekla te različitih stilova i vrsta
- aktivno sudjelovati u glazbenim aktivnostima i kulturnom životu zajednice u svrhu cjelovitog razvoja, a posebno vlastitog doživljaja i odgovora na glazbene podražaje.

C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

Učenje i poučavanje predmeta Glazbena kultura ostvaruje se sljedećim domenama: A. Slušanje i upoznavanje glazbe, B. Izražavanje glazbom i uz glazbu, C. Glazba u kontekstu. U učenju i poučavanju glazbe postoje i objedinjujući elementi koji su prisutni u svim domenama:

glazbeni jezik, čije je elementarno usvajanje potrebno za aktivno slušanje, razumijevanje i izvođenje glazbe te glazbeno pismo u slučaju aktivnog muziciranja

uporabom elemenata muzikoterapije stvara se ozračje u kojem glazba i odnos učitelja i učenika pozitivno utječu na cjelokupan psihofizički razvoj djeteta

informatičko-komunikacijska tehnologije (IKT) kao važan dio suvremenoga učenja i poučavanja glazbe.

A. Slušanje i poznavanje glazbe

Ishodište domene A upoznavanje je glazbe različitih vrsta, stilova, pravaca i žanrova pomoću multimedijских zapisa ili neposrednog susreta učenika s glazbom. Aktivnim slušanjem glazbe učenik će razviti pozitivan odnos prema glazbenoj umjetnosti, perceptivno doživjeti umjetničko djelo te raznovrsnim aktivnostima izraziti svoje doživljaje, osjećaje i iskustva.

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

U okviru domene B učenik izvodi glazbene aktivnosti (pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo, pokret uz glazbu) koje će omogućiti cjelovit doživljaj glazbe te razvoj elemenata kreativnosti i glazbenih sposobnosti, a posebno komunikacijskih, socijalnih i motoričkih vještina. Otvorenost nastave glazbe pruža mogućnost stavljanja naglaska na neku od navedenih aktivnosti, primjerenu razvojnim osobitostima i interesima učenika. Kvalitetno provođenje navedenih aktivnosti postaviti će temelje za realizaciju izvannastavnih aktivnosti, poput pjevačkog zbora, instrumentalnih sastava, orkestra, plesne skupine, folklornog ansambla, skladanja, individualnog sviranja i ostalog.

C. Glazba u kontekstu

Polazište ove domene su domene A i B. Pomoću njih učenik otkriva značajke zvukovnog svijeta i svijeta tišine oko sebe. Sudjelujući u izvedbenim glazbenim aktivnostima te upoznavajući glazbu u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju, učenik upoznaje uloge i obilježja glazbene umjetnosti. Otkriva kako se ona može nadopunjavati s ostalim umjetnostima te se s prihvaćanjem odnosi prema vrijednostima lokalne, regionalne, nacionalne i globalne glazbene i kulturne baštine.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti prema organizacijskim područjima

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.1.1. Učenik iskazuje doživljaj glazbe.	– iskazuje doživljaj glazbe vokaliziranjem, riječima, glazbalima, pokretom, plesom ili likovnim izrazom	– iskazuje doživljaj glazbe na najmanje jedan način

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– glazbeni doživljaj u autentičnome, prilagođenom i virtualnom okruženju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Svakom učeniku pristupa se individualno, uvažavajući njegove potencijale, potrebe, glazbene preferencije i inicijative. Potiče se učenikov spontani doživljaj stvaranjem ugodnoga i prihvaćajućeg okruženja u kojem će se učenik osjećati sigurno kako bi mogao slobodno izražavati svoje osjećaje i vlastiti doživljaj glazbe.

Tijekom i nakon svake aktivnosti slušanja potrebno je odvojiti vrijeme za doživljaje učenika, koji mogu varirati raznolikošću i intenzitetom ostvarivanja.

Tijekom slušanja skladbe treba pomno pratiti načine na koje učenik iskazuje svoj doživljaj glazbe te ga u tome podržavati i ohrabrivati.

Poželjno je reproducirati skladbu koja se slaže s učenikovim trenutnim raspoloženjem.

Glazbom će se po potrebi poticati promjena raspoloženja (primjerice, ako je učenik vrlo uzbuđen, učitelj ispočetka bira skladbu brzog tempa i živahnog karaktera te nakon toga postepeno bira skladbe sve sporijeg tempa i umirujućeg karaktera).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.1.2. Učenik prepoznaje određeni broj skladbi.	– prepoznaje određeni broj kraćih skladbi (cjelovite skladbe, stavci ili ulomci) različitih vrsta glazbe (klasična, tradicijska, popularna, jazz i filmska glazba)	– prepoznaje tri do pet skladbi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Višekratnim slušanjem učitelj će poticati učenika na zapamćivanje skladbe (dijela ili cjelovite skladbe), imena skladatelja i naziva skladbe.

Preporuča se korištenje individualno kreiranom „glazbenom knjižicom“ u kojoj se nalaze vizualni prikazi obrađenih skladbi kako bi učenik mogao izabrati skladbu koju želi slušati.

Prilikom reprodukcije skladbi potrebno je paziti na glasnoću kojom se reproduciraju skladbe, poželjno je započeti tiše te postupno pojačati zvuk do željene glasnoće.

Učeniku je ponuđena mogućnost da sam upravlja glasnoćom reprodukcije glazbe na funkcionalan način.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.1.3. Učenik na temelju slušanja uočava glazbeno-izražajne sastavnice.	– na temelju slušanja razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice – uočava metar/dobe, tempo i dinamiku	– uočava obilježja najmanje dviju glazbeno-izražajnih sastavnice tijekom slušanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda

Učenik pokretima i/ili vokaliziranjem tijekom slušanja označava metar/dobe.

Učenik uočava promjene unutar jedne glazbeno-izražajne sastavnice, s naglaskom na kontrastna obilježja: tempo – brzo, polagano; dinamika – glasno, tiho; izvođači – jedan, više (uz neobvezno prepoznavanje pojedinih glazbala i pjevačkih glasova) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, vokaliziranjem, sviranjem).

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.1.1. Učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice samostalno ili sudjelujući u zajedničkoj izvedbi glazbe.	– pjeva/izvodi pjesme i brojalice slijedeći glazbeno-izražajne sastavnice – spontano reagira na vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu	– sudjeluje u izvedbi pjesme i brojalice te spontano reagira

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– pjesme/brojalice primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik spontano sudjeluje u izvedbi pjesme/brojalice vokaliziranjem, pjevanjem, sviranjem pokretom ili plesom.

Uvažava se svaka glazbena inicijativa učenika.

Poželjno je na satovima Glazbene kulture više se koristiti vokaliziranjem/pjevanjem/sviranjem, odnosno glazbenim jezikom umjesto verbalnim uputama.

Poželjno je zrcaliti zvukove koje učenik proizvodi te ih stavljati u glazbeni kontekst.

Preporuča se izvoditi jednostavne vokalne-tehničke vježbe (vježbe osvješćivanja i autoregulacije disanja, pjevanje samoglasnika, slogova), pokazujući vlastitim primjerom mogućnosti svojega glasa (način disanja, pjevanje najdubljih i najviših tonova, skandiranje) jer se tako učenika potiče na oponašanje.

Preporuča se višekratno izvođenje/uvježbavanje pjesama/brojalice, na različite načine.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.1.2. Učenik izvodi glazbene igre / glazbene priče na različite načine.	– izvodi glazbene igre / glazbene priče – pažljivo prati glazbu te pritom opaža glazbeno-izražajne sastavnice	– sudjeluje u izvedbi glazbenih igara / glazbenih priča

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– glazbene igre / glazbene priče primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uvažava se učenikova inicijativa za igrom te se „neglazbenu“ igru može pretvoriti u glazbenu (primjerice, igru skrivača).

Učenik prati glazbenu igru i pritom opaža pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: dobe, tempo (brz, spor), dinamika (glasno, tiho) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, vokaliziranjem, sviranjem).

Učenika se potiče na glazbene igre uz pokret (vođenje, oponašanje, samostalno izvođenje, igre oponašanja kretanja, igre motoričkih zadataka s ciljem osvještavanja tijela i prostornih odnosa).

Glazbene priče izvode se kao mali glazbeno-scenski prikaz u kojem svaki učenik ima svoju ulogu (primjerice, Nakon rečenice „...i tada se u daljini čuo bubanj.“ učenik zasniva bubanj).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.1.3. Učenik improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom, vokaliziranjem, pjevanjem ili sviranjem	– sudjeluje u improvizaciji i/ili stvaranju jednostavnih ritamskih i/ili melodijskih obrazaca samostalno ili u skupini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik stvara/improvizira ritamske i/ili melodijske obrasce na različite načine.

Učenika se potiče na prihvaćanje glazbe kao zajedničkog jezika učitelja, učenika i skupine.

Učenik stvara/improvizira ritamske i/ili melodijske obrasce glasom, sviranjem, tjeloglazbom i/ili pokretom i plesom.

Potiče se učenikova kreativna sloboda izražavanja poticanjem slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme).

Učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom, vokaliziranjem, pjevanjem i/ili sviranjem.

C. Glazba u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.1.1. Učenik prepoznaje različite zvukove iz neposredne okoline.	<ul style="list-style-type: none">– na temelju iskustva razlikuje tišinu od zvuka– osvješčuje zvukove iz okoline i razlikuje ih– koristi se različitim uređajima/igračkama za stvaranje različitih zvukova	<ul style="list-style-type: none">– uočava razliku između tišine i zvuka te prepoznaje zvukove koristeći se riječima, znakovima, slikama ili onomatopejama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– različite kombinacije zvukova – šumova i tonova reproduciranih uživo ili pomoću multimedijske tehnologije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na igru tišine i osluškivanja.

Zvuku se suprotstavlja tišina te učenik tako uočava značaj tišine.

Nakon osluškivanja tišine može se tiho reproducirati glazbu sporijeg tempa te tako potaknuti učenika na opuštanje.

Učenika se potiče na povezivanje zvukova/tonova s pripadajućim izvorima (primjerice, auto, vlak, vatrogasno vozilo, tjeloglazba), pridruživanje zvukova određenim događajima (budilica, telefon...) i razlikovanju od glazbenih tonova.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.1.2. Učenik sudjeluje u različitim oblicima glazbeno-umjetničkog djelovanja u školi.	<ul style="list-style-type: none">– uključuje se u glazbene aktivnosti u svrhu vlastite afirmacije– upoznaje različite oblike umjetničkog djelovanja u zajednici	<ul style="list-style-type: none">– primjereno reagira u organiziranim glazbeno-umjetničkim aktivnostima u školi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama

– glazbeni doživljaj u virtualnom okružju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo

– posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima

– sudjelovanje na priredbama u prostoru škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton).

Ovaj ishod može se realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima.

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.2.1. Učenik izražava svoj doživljaj glazbe.	– izražava doživljaj glazbe, riječima, glazbalima, pokretom, plesom ili likovnim izrazom	– izražava vlastiti doživljaj glazbe na najmanje jedan način
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – glazbeni doživljaj u autentičnome, prilagođenom i virtualnom okružju.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Potiče se učenikov spontani doživljaj stvaranjem ugodnoga i prihvaćajućeg okružja u kojem će se učenik osjećati sigurno kako bi mogao slobodno izražavati svoje osjećaje i vlastiti doživljaj glazbe. Tijekom i nakon svake aktivnosti slušanja potrebno je odvojiti vrijeme i obratiti pažnju na doživljaje učenika koji mogu varirati raznolikošću i intenzitetom ostvarivanja. Učenika se potiče da iskazuje vlastite preferencije o različitim vrstama glazbe, skladbama, glazbalima na različite načine (primjerice, komuniciranjem pomoću vizualnih materijala, gestama).		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.2.2. Učenik prepoznaje određeni broj skladbi.	– na temelju aktivnog slušanja prepoznaje skladbe/ulomke različitih vrsta glazbe i stilskih obilježja	– prepoznaje tri do pet skladbi
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Višekratnim slušanjem potiče se učenika na zapamćivanje skladbe (dijela ili cjelovite skladbe), imena skladatelja i naziva skladbe. Za slušanje se odabiru skladbe primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.2.3. Učenik na temelju slušanja uočava glazbeno-izražajne sastavnice.	– na temelju slušanja, razlikuje: metar/dobe, tempo, visinu tona, dinamiku i izvodače	– uočava obilježja najmanje dviju glazbeno-izražajnih sastavnica tijekom slušanja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik pokretima i/ili glasom tijekom slušanja označava metar/dobe. Učenik razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice, s naglaskom na kontrastna obilježja: tempo – brzo, polagano; visina tona – visoko, duboko; dinamika – glasno, tiho; izvodači – jedan, više (uz neobvezno prepoznavanje pojedinih glazbala i pjevačkih glasova).		

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.2.1. Učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice samostalno ili sudjelujući u zajedničkoj izvedbi glazbe.	– pjeva/izvodi pjesme i brojalice prateći glazbeno-izražajne sastavnice – spontano reagira na vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu	– sudjeluje u izvedbi pjesme i brojalice oponašajući učiteljevu izvedbu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– pjesme/brojalice primjerene dobi, preferencijama i razvojnim osobitostima učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u izvedbi pjesama/brojalice pjevanjem, sviranjem, pokretom ili plesom.

Preporuča se višekratno izvođenje/uvježbavanje pjesama/brojalice na različite načine.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.2.2. Učenik izvodi glazbene igre.	– izvodi glazbene igre – pažljivo prati glazbu te pritom opaža glazbeno-izražajne sastavnice	– sudjeluje u izvedbi glazbenih igara

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– glazbene igre primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prati glazbenu igru i pritom opaža pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: metar/dobe, tempo (brz, spor), dinamika (glasno, tiho) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, sviranjem, pjevanjem).

Učenika se potiče na glazbene igre uz pokret (vođenje, oponašanje, samostalno izvođenje, igre oponašanja kretanja, igre motoričkih zadataka s ciljem osvježavanja tijela i prostornih odnosa).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.2.3. Učenik improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom, pjevanjem ili sviranjem	– sudjeluje u improvizaciji i/ili stvaranju jednostavnih ritamskih i/ili melodijskih obrazaca samostalno ili u grupi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik stvara/improvizira melodijske obrasce na različite načine.

Poticanje slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme) učenika se potiče na kreativnu slobodu izražavanja.

Učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom, pjevanjem i/ili sviranjem.

C. Glazba u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.2.1. Učenik prepoznaje različite uloge glazbe na temelju audio-vizualnog doživljaja i/ili iskustva.	– na temelju multimedijiskoga doživljaja i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe	– različito reagira na različite uloge glazbe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– glazbeno-kulturni događaj u autentičnome, prilagođenom i virtualnom okružju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Odabir skladbi za slušanje, primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika (svečana glazba, glazba za ples, duhovna glazba i sl.).

Učenik osvješčuje značaj tišine i nastoji ju održavati kada je potrebno.

Učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.2.2. Učenik sudjeluje u različitim oblicima glazbeno-umjetničkog djelovanja u školi.	– uključuje se u glazbene aktivnosti u svrhu vlastite afirmacije – upoznaje različite oblike umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira sudjelujući u organiziranim glazbeno-umjetničkim aktivnostima u školi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama

– glazbeni doživljaj u virtualnom okružju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo

– posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima

– sudjelovanje na priredbama u prostoru škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton).

Ovaj ishod može se realizirati i projektnim te izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima.

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.3.1. Učenik iskazuje doživljaj glazbe.	– iskazuje doživljaj glazbe riječima, glazbalima, pokretom, plesom ili likovnim izrazom	– iskazuje vlastiti doživljaj glazbe na najmanje dva načina

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– glazbeni doživljaj u autentičnome, prilagođenom i virtualnom okružju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

- Potiče se učenikov spontani doživljaj stvaranjem ugodnoga i prihvaćajućeg okružja u kojem će se učenik osjećati sigurno kako bi mogao slobodno izražavati svoje osjećaje i vlastiti doživljaj glazbe.
- Tijekom i nakon svake aktivnosti slušanja potrebno je odvojiti vrijeme i obratiti pažnju na doživljaj učenika koji može varirati raznolikošću i intenzitetom ostvarivanja.
- Tijekom slušanja skladbe potrebno je pomno pratiti kako učenik iskazuje svoj doživljaj glazbe te ga u tome podržavati i ohrabrivati.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.3.2. Učenik prepoznaje određeni broj skladbi.	– aktivno sluša skladbe/ulomke različitih stilskih obilježja	– prepoznaje 4 – 6 kraćih skladbi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

- Za slušanje se odabiru skladbe primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.
- Višekratnim slušanjem učitelj će poticati učenika na zapamćivanje skladbe (dijela ili cjelovite skladbe), imena skladatelja i naziva skladbe.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.3.3. Učenik na temelju slušanja razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.	– na temelju slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: metar/dobe, tempo, visinu tona, dinamika, tonsku boju / izvodače	– uočava obilježja najmanje triju glazbeno-izražajnih sastavnica tijekom slušanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

- Učenik pokretima i/ili glasom tijekom slušanja označava metar/dobe.
- Učenik uočava glazbeno-izražajne sastavnice: tempo – brzo, polagano; visina tona – visoko, duboko; dinamika – glasno, tiho; boja/izvodači – jedan, više (uz neobvezno prepoznavanje pojedinih glazbala i pjevačkih glasova) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, sviranjem).

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.3.1. Učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice samostalno ili sudjelujući u zajedničkoj izvedbi glazbe.	– pjeva/izvodi pjesme i brojalice slijedeći glazbeno-izražajne sastavnice – spontano reagira na vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu	– izvodi pjesme i brojalice oponašajući učiteljevu izvedbu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– pjesme/brojalice primjerene razvojnim osobitostima, dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u izvedbi pjesama/brojalica, pjevanjem, sviranjem pokretom ili plesom.

Preporuča se višekratno izvođenje/uvježbavanje pjesama/brojalica na različite načine.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.3.2. Učenik izvodi glazbene igre.	– izvodi glazbene igre – pažljivo prati glazbu te pritom opaža glazbeno-izražajne sastavnice	– aktivno sudjeluje u izvedbi glazbenih igara

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– glazbene igre primjerene razvojnim osobitostima i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prati glazbenu igru i pritom opaža pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: metar/dobe, tempo (brz, spor), dinamika (glasno, tiho) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, sviranjem, pjevanjem).

Učenika se potiče na glazbene igre uz pokret (vođenje, oponašanje, samostalno izvođenje, igre oponašanja kretanja, igre motoričkih zadataka s ciljem osvješćivanja tijela i prostornih odnosa).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.3.3. Učenik improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom, pjevanjem ili sviranjem	– spontano se koristi različitim glazbeno-izražajnim sastavnicama u improvizaciji i/ili stvaralačkim aktivnostima samostalno ili u skupini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik stvara/improvizira ritamske i/ili melodijske obrasce na različite načine.

Poticanjem slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme) potiče se kreativna sloboda izražavanja učenika.

Učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom, pjevanjem i/ili sviranjem.

C. Glazba u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.3.1. Učenik prepoznaje različite uloge u glazbenoj izvedbi na temelju audio-vizualnog doživljaja i/ili iskustva.	– na temelju multimedijškoga doživljaja i aktivnog muziciranja prepoznaje uloge izvođača i publike – uočava da drugi na različite načine reaguju na glazbu	– različito reagira kao izvođač i kao publika

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glazbeno-kulturni događaj u autentičnome, prilagođenom i virtualnom okruženju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Prije, tijekom i nakon izvedbe glazbe učenika se upućuje na primjerene reakcije kada se nalazi u ulozi izvođača (dogovoriti i pridržavati se pravila izvođenja, koliko je moguće pratiti tijek skladbe, započeti i završiti na znak učitelja).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.3.2. Učenik sudjeluje u različitim oblicima glazbeno-umjetničkog djelovanja u školi.	– uključuje se u glazbene aktivnosti u svrhu vlastite afirmacije te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim glazbeno-umjetničkim aktivnostima u školi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama
- glazbeni doživljaj u virtualnom okruženju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo
- posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima
- sudjelovanje na priredbama u prostoru škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton). Ovaj ishod može se realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima.

Odgojno-obrazovni ishodi u 4. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.4.1. Učenik izražava vlastiti doživljaj glazbe.	– izražava doživljaj glazbe riječima, glazbalima, pokretom, plesom ili likovnim izrazom	– izražava vlastiti doživljaj glazbe na najmanje dva načina

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– glazbeni doživljaj u autentičnome, prilagođenom i virtualnom okružju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potiče se učenikov spontani doživljaj stvaranjem ugodnoga i prihvaćajućeg okružja u kojem će se učenik osjećati sigurno kako bi mogao slobodno izražavati svoje osjećaje i vlastiti doživljaj glazbe.

Tijekom i nakon svake aktivnosti slušanja potrebno je odvojiti vrijeme i obratiti pažnju na doživljaje učenika koji mogu varirati raznolikošću i intenzitetom ostvarivanja.

Tijekom slušanja skladbe učitelj pomno prati načine na koje učenik iskazuje svoj doživljaj glazbe te ga u tome podržava i ohrabruje.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.4.2. Učenik prepoznaje određeni broj skladbi.	– prepoznaje određeni broj kraćih skladbi različitih vrsta glazbe	– prepoznaje 4 – 6 skladbi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Višekratnim slušanjem učitelj će poticati učenika na zapamćivanje skladbe (dijela ili cjelovite skladbe), imena skladatelja i naziva skladbe.

Skladbe za slušanje biraju se sukladno razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.4.3. Učenik na temelju slušanja prepoznaje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice, osnovne skupine glazbala i pjevačkih glasova.	– prepoznaje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: tempo/puls, visina tona, dinamika, izvodači, isti i kontrastni dijelovi – prepoznaje osnovne skupine glazbala i pjevačkih glasova	– imenuje glazbeno-izražajne sastavnice, osnovne skupine glazbala i/ili glasova tijekom slušanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik u multimedijским primjerima uočava obilježja osnovnih skupina glazbala – glazbala s tipkama, žičana glazbala, puhaća glazbala.

Učenik razlikuje muške, ženske i dječje glasove.

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.4.1. Učenik pjeva/izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.	– pjeva/izvodi pjesme slijedeći glazbeno-izražajne sastavnice – spontano reagira na vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu	– izvodi pjesme oponašajući učiteljevu izvedbu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- umjetnički vrijedne autorske i tradicijske pjesme različitih vrsta primjerene razvojnim osobitostima, dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u izvedbi pjesme pjevanjem, sviranjem, pokretom ili plesom.

Preporuča se višekratno izvođenje/uvježbavanje pjesama na različite načine.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.4.2. Učenik izvodi glazbene igre.	– izvodi glazbene igre – pažljivo prati glazbu te pritom opaža glazbeno-izražajne sastavnice	– aktivno sudjeluje u izvedbi glazbenih igara, pridržavajući se zadanih pravila

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glazbene igre primjerene razvojnim osobitostima i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prati glazbenu igru i pritom opaža pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: metar/dobe, tempo (brz, spor), dinamika (glasno, tiho) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, sviranjem, pjevanjem).

Učenika se potiče na glazbene igre uz pokret (vođenje, oponašanje, samostalno izvođenje, igre oponašanja kretanja, igre motoričkih zadataka s ciljem osvješćivanja tijela i prostornih odnosa).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.4.3. Učenik improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom, pjevanjem ili sviranjem	– spontano se koristi različitim glazbeno-izražajnim sastavnicama u improvizaciji i/ili stvaralačkim aktivnostima samostalno ili u skupini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik stvara/improvizira ritamske i/ili melodijske obrasce na različite načine.

Poticanjem slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme) potiče se kreativna sloboda izražavanja učenika.

Učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom, pjevanjem i/ili sviranjem.

Učenika se može upoznati s jednostavnijim digitalnim alatima za stvaralačke aktivnosti.

C. Glazba u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.4.1. Učenik prepoznaje obilježja glazbe u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici).	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje lokalne pjesme različitih vrsta glazbe – povezuje lokalne pjesme s lokalnim, kulturnim događajima 	– prepoznaje dvije pjesme iz vlastite sredine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- lokalne pjesme, tekstom i kontekstom prilagođene učenicima i doživljene u autentičnome prilagođenom ili virtualnom prostoru.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Na temelju neposrednoga doživljaja, slušanja, pjevanja i plesa/pokreta učenik prepoznaje obilježja glazbe vlastite sredine.

Učenike se pitanjima potiče na povezivanje glazbenih iskustava s lokalnih kulturnih događanja te ih se potiče na posjećivanje istih.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.4.2. Učenik sudjeluje u različitim oblicima glazbeno-umjetničkog djelovanja u školi i zajednici.	– uključuje se u glazbene aktivnosti u svrhu vlastite afirmacije te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim glazbeno-umjetničkim aktivnostima u zajednici

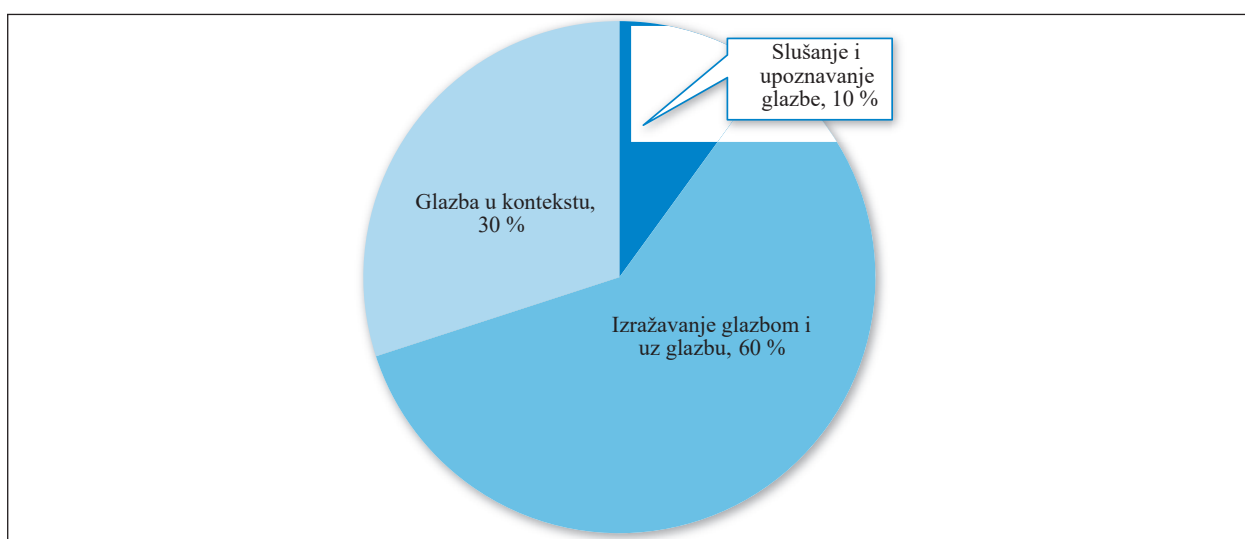
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama
- glazbeni doživljaj u virtualnom okružju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo
- posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima
- sudjelovanje na priredbama u prostoru škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton).

Ovaj ishod može se realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima.

Slika 1. Struktura predmeta – zastupljenost domena 1. – 4. razreda

Odgojno-obrazovni ishodi u 5. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.5.1. Učenik izražava vlastiti doživljaj glazbe.	– izražava doživljaj glazbe riječima, glazbalima, pokretom, plesom ili likovnim izrazom	– interpretira vlastiti doživljaj glazbe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potiče se učenikov spontani doživljaj stvaranjem ugodnoga i prihvaćajućeg okruženja u kojem će se učenik osjećati sigurno kako bi mogao slobodno izražavati svoje osjećaje i vlastiti doživljaj glazbe.

Tijekom i nakon svake aktivnosti slušanja potrebno je odvojiti vrijeme i obratiti pažnju na doživljaje učenika koji mogu varirati raznolikošću i intenzitetom ostvarivanja.

Učenika se potiče da iskazuju vlastiti doživljaj glazbe na različite načine, povezujući ih s glazbeno-izražajnim sastavnicama (primjerice, „Skladba je u jednom dijelu brza pa sam tada brzo tapšala/tapšao koljena.“).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.5.2. Učenik prepoznaje određen broj skladbi.	– na temelju aktivnog slušanja prepoznaje skladbe/ulomke različitih stilskih obilježja	– prepoznaje 5 – 7 skladbi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Višekratnim slušanjem učenika se potiče na zapamćivanje skladbe (dijela ili cjelovite skladbe), imena skladatelja i naziva skladbe.

Učenici će postupno upoznavati talijanske oznake za tempo, dinamiku i način izvođenja.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.5.3. Učenik razlikuje pjevačke glasove te opaža njihovu izvedbenu ulogu.	– svrstava pjevačke glasove u kategorije u poznatim skladbama – opaža izvedbenu ulogu pjevačkih glasova (solo, komorni, zборовski) – razlikuje vrste pjevačkih zborova	– razlikuje muške, ženske i dječje pjevačke glasove u solističkim i skupnim izvedbama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– ženski (sopran, alt), muški (tenor, bas) i dječji glasovi, komorne i zborske izvedbe, vrste pjevačkih zborova.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Za upoznavanje pojedinih glasova i vrsta pjevačkih zborova slušaju se ulomci skladbi ili cjelovite skladbe.

Solistička, komorna ili zbarska izvedbena uloga prepoznaje se pomoću multimedijских primjera.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.5.4. Učenik razlikuje gudača i trzaća glazbala.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje zvuk i izgled gudaćih i trzaćih glazbala– pridružuje glazbala odgovarajućoj skupini– opaža izvedbenu ulogu glazbala– razlikuje veći od manjega sastava	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje zvuk i izgled nekolicine gudaćih i trzaćih glazbala te ih pridružuje odgovarajućoj skupini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- gudaća glazbala (violina, viola, violončelo, kontrabas)
- trzaća glazbala (harfa, gitara, tambure, mandolina)
- instrumentalni sastavi: gudački kvartet
- orkestar: gudački, tamburaški, mandolinski
- izvedbena uloga glazbala: solističko, komorno, orkestralno.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Za upoznavanje zvuka pojedinih glazbala, skupina glazbala, instrumentalnih sastava i orkestrara slušaju se ulomci skladbi ili kraće cjelovite skladbe.

Upoznavanje glazbala potrebno je provesti pomoću audiozapisa i videozapisa.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.5.5. Učenik razlikuje osnovne glazbene oblike.	<ul style="list-style-type: none">– na temelju slušanja glazbe uočava iste i kontrastne glazbene cjeline te pridružuje glazbene cjeline odgovarajućim oblicima	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje dvodijelni i trodijelni glazbeni oblik

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjerene skladbe za izvođenje i slušanje u dvodijelnom obliku (ab) i trodijelnom obliku (aba, abc).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Glazbeni oblik nije cilj, već sredstvo pomoću kojeg se aktivno sluša i poznaje skladba.

Za upoznavanje glazbenih oblika potrebno je cjelovito slušanje skladbe/skladba i preporuča se višekratno slušanje.

Tijekom aktivnog slušanja učenik prati vizualni prikaz sheme glazbenog oblika.

Glazbeni oblici i elementi oblikovanja preporučuju se opažati i u okviru B domene.

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.5.1. Učenik pjeva/izvodi autorske i tradicijske pjesme.	– uvažava pravila kulture pjevanja, tekst i glazbeno-izražajne sastavnice	– izvodi pjesme oponašajući učiteljevu izvedbu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- umjetnički vrijedne autorske i tradicijske pjesme različitih vrsta prilagodene opsegu glasa, razvojnim osobitostima, dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na uvažavanje pravila kulture pjevanja (primjerice, pjevati lijepo, primjerenom jačinom i bojom tona).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.5.2. Učenik izvodi glazbene igre.	– izvodi glazbene igre – pažljivo prati glazbu te pritom opaža glazbeno-izražajne sastavnice	– aktivno sudjeluje u izvedbi glazbenih igara, uvažavajući zadana pravila

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glazbene igre primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prati glazbenu igru i pritom opaža pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: metar/dobe, tempo (brz, spor), dinamika (glasno, tiho) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, sviranjem).

Učenika se potiče na glazbene igre uz pokret (vođenje, oponašanje, samostalno izvođenje, igre oponašanja kretanja, igre motoričkih zadataka s ciljem osvješćivanja tijela i prostornih odnosa).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B 5.3. Učenik improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom, pjevanjem ili sviranjem	– istražuje različite glazbeno-izražajne sastavnice u improvizaciji i/ili stvaralačkim aktivnostima samostalno ili u skupini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poticanjem slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme) potiče se kreativna sloboda izražavanja učenika.

Učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom pjevanjem i/ili sviranjem.

Učenika se može upoznati s jednostavnijim digitalnim alatima za stvaralačke aktivnosti.

C. Glazba u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.5.1. Učenik prepoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe zavičajnog područja.	– prepoznaje obilježja glazbe i upoznaje obilježja drugih umjetnosti u hrvatskoj tradicijskoj glazbi zavičajnog područja	– prepoznaje tri tradicijske pjesme i jedan ples zavičajnog područja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tradicijske pjesme i plesovi, tekstom i kontekstom prilagođene učenicima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Na temelju neposrednog doživljaja, slušanja, pjevanja i plesa/pokreta, učenik upoznaje obilježja glazbe i drugih umjetnosti (tekst, ples/pokret, odjeća i obuća) u hrvatskoj tradicijskoj glazbi zavičajnog područja.

Preporuča se korištenje multimedijским materijalima ili praćenje izvedbi uživo, pri čemu se tradicijska glazba izvodi na autentičan način.

Učenika se potiče na razgovor u kojem uspoređuje načine izvođenja tradicijske i današnje popularne glazbe.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.5.2. Učenik sudjeluje u različitim oblicima glazbeno-umjetničkog djelovanja u školi i zajednici.	– uključuje se u glazbene aktivnosti u svrhu vlastite afirmacije te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim glazbeno-umjetničkim aktivnostima u zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama.
- glazbeni doživljaj u virtualnom okružju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo
- posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima
- sudjelovanje na priredbama u prostoru škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton). Ovaj ishod može se realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima.

Odgojno-obrazovni ishodi u 6. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.6.1. Učenik izražava vlastiti doživljaj glazbe.	– izražava doživljaj glazbe riječima, glazbalima, pokretom, plesom ili likovnim izrazom	– interpretira vlastiti doživljaj glazbe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potiče se učenikov spontani doživljaj stvaranjem ugodnoga i prihvaćajućeg okruženja u kojem će se učenik osjećati sigurno kako bi mogao slobodno izražavati svoje osjećaje i vlastiti doživljaj glazbe.

Tijekom i nakon svake aktivnosti slušanja potrebno je odvojiti vrijeme i obratiti pažnju na doživljaje učenika koji mogu varirati raznolikošću i intenzitetom ostvarivanja.

Učenika se potiče da iskazuje vlastiti doživljaj glazbe na različite načine, povezujući ih s glazbeno-izražajnim sastavnicama (primjerice, „Skladba je u jednom dijelu brza pa sam tada brzo tapšala/tapšao koljena.”).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.6.2. Prepoznaje određeni broj skladbi.	– prepoznaje određeni broj kraćih skladbi različitih vrsta glazbe	– prepoznaje 5 – 7 skladbi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poželjno je upoznavanje skladbe provesti pomoću audiozapisa i/ili videozapisa dviju ili više izvedbi iste skladbe.

Za realizaciju ishoda kod kraćih skladbi obvezno je cjelovito slušanje, a preporuča se i višekratno slušanje.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.6.3. Učenik razlikuje glazbala s tipkama i puhaća glazbala.	– razlikuje zvuk i izgled glazbala s tipkama, drvenih i limenih puhaćih glazbala – pridružuje glazbala odgovarajućim skupinama – opaža izvedbenu ulogu glazbala – razlikuje instrumentalne sastave i orkestre	– prepoznaje zvuk i izgled nekolicine glazbala s tipkama, drvenih i limenih puhaćih glazbala te ih pridružuje odgovarajućim skupinama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glazbala s tipkama (klavir, čembalo, orgulje, harmonika)
- drvena puhaća glazbala (flauta, klarinet, saksofon)
- limena puhaća glazbala (truba, rog, trombon)
- orkestar: puhački, harmonikaški
- izvedbena uloga glazbala (solističko, komorno, orkestralno).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Za upoznavanje zvuka pojedinih glazbala te skupina glazbala slušaju se ulomci skladbi ili kraće cjelovite skladbe.

Upoznavanje glazbala potrebno je provesti pomoću audiozapisa i videozapisa.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.6.4. Učenik prepoznaje glazbeni oblik teme s varijacijama.	– na temelju slušanja glazbe uočava promjene glazbeno-izražajnih sastavnica u varijacijama u odnosu na temu	– razlikuje varijacije od teme

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– skladbe i pjesme oblikovane kao varijacije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Glazbeni oblik nije cilj, već sredstvo pomoću kojeg se aktivno sluša i upoznaje skladba.

Za upoznavanje glazbenih oblika potrebno je cjelovito slušanje (upoznavanje) skladbe.

Tijekom aktivnog slušanja učenik prati shemu oblika.

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.6.1. Učenik pjeva/izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.	– pjevajući uvažava pravila kulture pjevanja, tekst i glazbeno-izražajne sastavnice pjesme	– sudjeluje u zajedničkoj izvedbi te vrednuje zajedničku izvedbu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– umjetnički vrijedne autorske i tradicijske pjesme različitih vrsta prilagodene opsegu glasa i sposobnostima učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na uvažavanje pravila kulture pjevanja (primjerice, lijepo pjevati, primjerenom jačinom i bojom tona).

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.6.2. Učenik improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom, pjevanjem ili sviranjem	– istražuje različite glazbeno-izražajne sastavnice u improvizaciji i/ili stvaralačkim aktivnostima samostalno ili u grupi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poticanjem slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme) potiče se kreativna sloboda izražavanja učenika.

Učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom, pjevanjem i/ili sviranjem.

Poželjno je učenike, koji pokazuju interes i sposobnosti, poučavati notnom pismu.

C. Glazba u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.6.1. Učenik prepoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe i glazbe jedne manjinske kulture.	– prepoznaje obilježja glazbe i upoznaje obilježja drugih umjetnosti u hrvatskoj tradicijskoj glazbi i glazbi manjinske kulture	– prepoznaje tri tradicijske pjesme i jedan ples hrvatske tradicijske glazbe te jednu tradicijsku pjesmu manjinske kulture

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– tradicijske pjesme i plesovi, tekstom i kontekstom prilagođene učenicima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Na temelju neposrednog doživljaja, slušanja, pjevanja i plesa/pokreta, upoznaje obilježja glazbe i drugih umjetnosti (tekst, ples/pokret, odjeća i obuća) u hrvatskoj tradicijskoj glazbi zavičajnog područja.

Preporuča se korištenje multimedijским materijalima ili praćenje izvedbi uživo, pri čemu se tradicijska glazba izvodi na autentičan način.

Preporuča se poticati učenike na uspoređivanje blagdanskih i prigodnih pjesama u tradicijskoj i popularnoj glazbi.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.6.2. Učenik sudjeluje u različitim oblicima glazbeno-umjetničkog djelovanja u školi i zajednici.	– uključuje se u glazbene aktivnosti u svrhu vlastite afirmacije te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim glazbeno-umjetničkim aktivnostima u zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama

– glazbeni doživljaj u virtualnom okruženju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo

– posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima

– sudjelovanje na priredbama u prostoru škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton).

Ovaj ishod može se realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima.

Odgojno-obrazovni ishodi u 7. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.7.1. Učenik izražava vlastite glazbene preferencije.	– izražava glazbene preferencije riječima, glazbalima, pokretom, plesom ili likovnim izrazom	– predstavlja drugima vlastite glazbene preferencije
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Potiče se učenikov spontani doživljaj stvaranjem ugodnoga i prihvaćajućeg okruženja u kojem će se učenik osjećati sigurno kako bi mogao slobodno izražavati svoje osjećaje i vlastiti doživljaj glazbe. Tijekom i nakon svake aktivnosti slušanja potrebno je obratiti pažnju i odvojiti vrijeme za doživljaje učenika koji mogu varirati raznolikošću i intenzitetom ostvarivanja. Učenika se potiče na iskazivanje vlastitih preferencija o različitim vrstama glazbe, skladbama, glazbalima te na uvažavanje tuđih preferencija.		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.7.2. Učenik poznaje određeni broj skladbi.	– poznaje određeni broj kraćih skladbi različitih vrsta glazbe	– poznaje 6 – 8 skladbi
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Poželjno je upoznavanje skladbe provesti pomoću audiozapisa i/ili videozapisa dviju ili više izvedbi iste skladbe. Za realizaciju ishoda kod kraćih skladbi obvezno je cjelovito slušanje, a preporuča se i višekratno slušanje.		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.7.3. Učenik razlikuje udaraljke s određenom i neodređenom visinom tona.	– razlikuje zvuk i izgled udaraljki – pridružuje glazbala odgovarajućoj skupini – opaža izvedbenu ulogu glazbala	– prepoznaje zvuk i izgled nekoliko udaraljki te ih pridružuje odgovarajućoj skupini
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – udaraljke s neodređenom visinom tona (veliki i mali bubanj, tamburin, trokutić, činele) – udaraljke s određenom visinom tona (vibrafon, ksilofon, metalofon, zvona, zvončići, čelesta) – orkestar: udaraljkaški – izvedbena uloga glazbala (solistička, orkestralna).		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Za upoznavanje zvuka pojedinih glazbala te skupina glazbala slušaju se ulomci skladbi ili kraće cjelovite skladbe.

Potrebno je upoznavanje glazbala provesti pomoću audiozapisa i videozapisa.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda.
PP OŠ GK A.7.4. Učenik prepoznaje značajke simfonijskog orkestra.	– učenik prepoznaje instrumentalne skupine u orkestru – uočava različita glazbala – prepoznaje ulogu dirigenta	– prepoznaje simfonijski orkestar kao izvođački sastav u slušanim skladbama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, popularne, jazz i filmske glazbe za simfonijski orkestar.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poželjno je upoznavanje skladbi provesti pomoću multimedijских zapisa.

Preporuča se slušanje skladbi iz različitih glazbeno-stilskih razdoblja (srednji vijek, barok, klasicizam, romantizam, 20. i 21. stoljeće).

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.7.1. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme.	– uvažava pravila kulture pjevanja, tekst i glazbeno-izražajne sastavnice pjesme	– sudjeluje u zajedničkoj izvedbi te vrednuje zajedničku izvedbu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– umjetnički vrijedne autorske i tradicijske pjesme različitih vrsta prilagodene opsegu glasa i razvojnim osobitostima učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na uvažavanje pravila kulture pjevanja (primjerice, pjevati lijepo, primjerenom jačinom i bojom glasa).

Učeniku se skreće pozornost na njegovu odgovornost tijekom zajedničke izvedbe.

Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih učenika, pokazuje ustrajnost i koncentraciju, obogaćuje izvođenje novim izražajnim elementima te vrednuje vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu.

Sve aktivnosti izvode se u poticajnome i podržavajućem ozračju.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.7.2. Učenik improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom, pjevanjem ili sviranjem	– kombinira različite glazbeno-izražajne sastavnice u improvizaciji i/ili stvaralačkim aktivnostima samostalno ili u grupi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poticanjem slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme) potiče se kreativna sloboda izražavanja učenika.

Učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom, pjevanjem i/ili sviranjem.

Učenika se može upoznati s jednostavnijim digitalnim alatima za stvaralačke aktivnosti.

C. Glazba u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.7.1. Učenik prepoznaje obilježja europske tradicijske glazbe.	– prepoznaje obilježja glazbe – upoznaje obilježja drugih umjetnosti u europskoj tradicijskoj glazbi	– prepoznaje tri tradicijske pjesme i dva plesa različitih europskih zemalja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– tradicijske i tradicijskom glazbom inspirirane pjesme i plesovi, tekstom i kontekstom prilagodene učenicima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik na temelju neposrednog doživljaja, slušanja, pjevanja i plesa/pokreta, upoznaje obilježja glazbe i drugih umjetnosti (tekst, ples/pokret, odjeća i obuća) u europskoj tradicijskoj glazbi.

Preporuča se korištenje multimedijским materijalima ili praćenje izvedbi uživo, pri čemu se tradicijska glazba izvodi na autentičan način.

Poželjno je pjesme sadržajno vezati uz posebne prigode kakve su blagdani (Božić, Uskrs, Hanuka...) kako bi učenici bolje prepoznavali zajedničke značajke prigodne glazbe.

Učenika se može poticati na uspoređivanje autentične i *crossover* izvedbe kako bi se iskustveno približio suvremenome glazbenom izričaju.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.7.2. Učenik sudjeluje u različitim oblicima glazbeno-umjetničkog djelovanja u školi i zajednici.	– uključuje se u glazbene aktivnosti u svrhu vlastite afirmacije te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim glazbeno-umjetničkim aktivnostima u zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama

– glazbeni doživljaj u virtualnom okružju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo

– posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima, koncertnim dvoranama, kazalištima i ostalim kulturno-umjetničkim ustanovama

– sudjelovanje na priredbama u prostoru škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton).

Ovaj ishod može se realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima.

Odgojno-obrazovni ishodi u 8. razredu osnovne škole – 35 sati

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.8.1. Učenik izražava vlastite glazbene preferencije.	– izražava glazbene preferencije riječima, glazbalima, pokretom, plesom ili likovnim izrazom	– predstavlja vlastite glazbene preferencije drugima
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.		
Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Potiče se učenikov spontani doživljaj stvaranjem ugodnoga i prihvaćajućeg okruženja u kojem će se učenik osjećati sigurno kako bi mogao slobodno izražavati svoje osjećaje i vlastiti doživljaj glazbe. Tijekom i nakon svake aktivnosti slušanja potrebno je odvojiti vrijeme i obratiti pažnju na doživljaje koji mogu varirati raznolikošću i intenzitetom ostvarivanja. Učenika se potiče da iskazuje vlastite preferencije o različitim vrstama glazbe, skladbama, glazbalima te da uvažava i preferencije drugih.		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.8.2. Učenik poznaje određeni broj skladbi.	– poznaje određeni broj kraćih skladbi različitih vrsta glazbe	– poznaje 6 – 8 skladbi
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.		
Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Poželjno je upoznavanje skladbi provesti pomoću audiozapisa i/ili videozapisa dviju ili više izvedbi iste skladbe. Preporuča se slušanje skladbi iz različitih glazbeno-stilskih razdoblja (srednji vijek, barok, klasicizam, romantizam, 20. i 21. stoljeće). Učenika se ustrajnim i kontinuiranim radom potiče na što višu razinu poznavanja glazbenih djela.		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK A.8.3. Učenik slušno i vizualno razlikuje glazbeno-scenske vrste.	– slušno i vizualno prepoznaje, razlikuje operu, mjuzikl i balet – svrstava djela u određenu glazbeno-scensku vrstu, prema njihovim obilježjima	– slušno i vizualno uočava povezanost glazbe i drugih umjetnosti u operi, mjuziklu i baletu
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – upoznaju se sve glazbeno-scenske vrste: opera, mjuzikl, balet pomoću glazbenih brojeva.		
Preporuka za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik razlikuje glazbeno-scenske vrste prema njihovim obilježjima. Upoznavanje skladbi potrebno je provesti pomoću multimedijskih zapisa.		

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.8.1. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.	– uvažava pravila kulture pjevanja, tekst i glazbeno-izražajne sastavnice pjesme	– sudjeluje u zajedničkoj izvedbi te vrednuje zajedničku izvedbu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- umjetnički vrijedne autorske i tradicijske pjesme različitih vrsta prilagođene opsegu glasa i razvojnim osobitostima učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na uvažavanje pravila kulture pjevanja (primjerice, pjevati primjerenom jačinom i bojom glasa).

Učeniku se skreće pozornost na njegovu odgovornost tijekom zajedničke izvedbe.

Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih učenika, pokazuje ustrajnost i koncentraciju, obogaćuje izvođenje novim izražajnim elementima te vrednuje vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu.

Sve aktivnosti izvode se u poticajnome i podržavajućem ozračju.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK B.8.2. Učenik improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom, pjevanjem ili sviranjem	– kombinira različite glazbeno-izražajne sastavnice u improvizaciji i/ili stvaralačkim aktivnostima samostalno ili u grupi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poticanjem slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme) potiče se kreativna sloboda izražavanja učenika.

Učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom, pjevanjem i/ili sviranjem.

Učenika se može upoznati s jednostavnijim digitalnim alatima za stvaralačke aktivnosti.

C. Glazba u kontekstu

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.8.1. Učenik prepoznaje obilježja tradicijske glazbe geografski udaljenijih naroda/kultura.	– prepoznaje obilježja glazbe – upoznaje obilježja drugih umjetnosti u tradicijskoj glazbi geografski udaljenih naroda	– prepoznaje tri tradicijske pjesme i dva plesa geografski udaljenijih naroda/kultura

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tradicijske i tradicijskom glazbom inspirirane pjesme i plesovi, tekstom i kontekstom prilagođene učenicima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik na temelju neposrednog doživljaja, slušanja, pjevanja i plesa/pokreta, upoznaje obilježja glazbe i drugih umjetnosti (tekst, ples/pokret, odjeća i obuća) u glazbi geografski udaljenijih naroda.

Učenika se potiče da tekst, ugodaj i glazbeno-izražajne sastavnice povezuje s različitim ulogama glazbe (svečana glazba, glazba za ples, duhovna glazba i sl.).

Preporuča se korištenje multimedijским materijalima ili praćenjem izvedbi uživo, pri čemu se tradicijska glazba izvodi na autentičan način.

Učenika se može poticati na uspoređivanje autentične i *crossover* izvedbe te se tako iskustveno približiti suvremenome glazbenom izričaju.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ GK C.8.2. Učenik sudjeluje u različitim oblicima glazbeno-umjetničkog djelovanja u školi i zajednici.	– uključuje se u glazbene aktivnosti u svrhu vlastite afirmacije te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim glazbeno-umjetničkim aktivnostima u zajednici

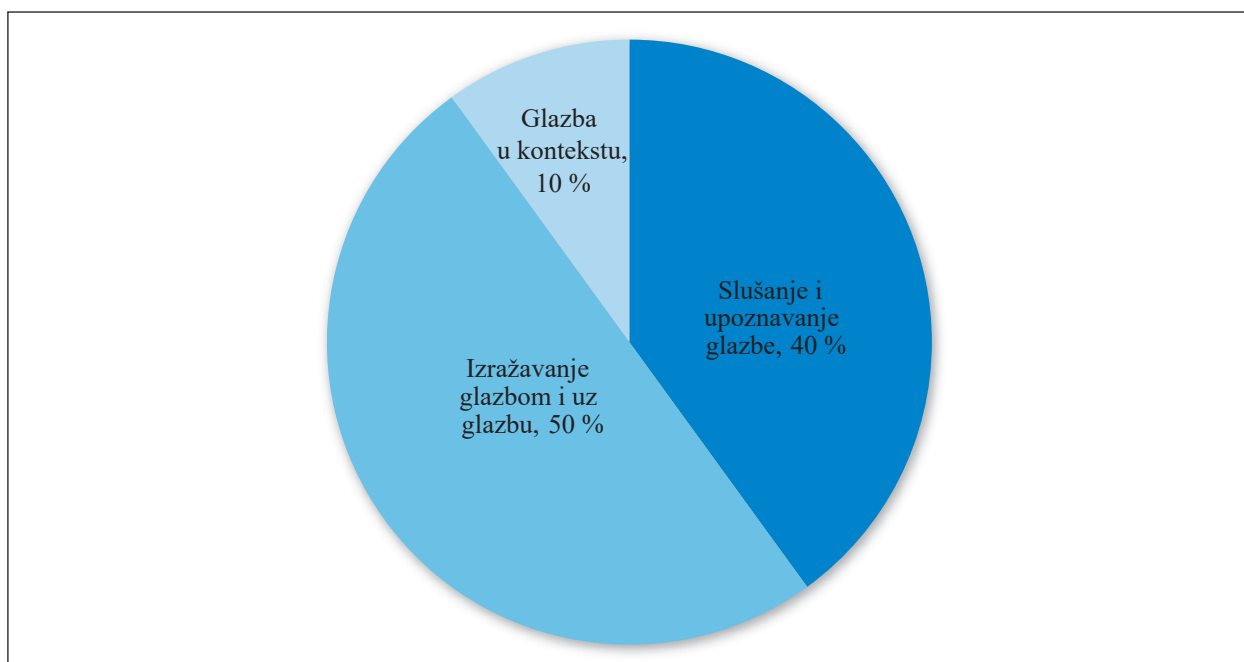
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama
- glazbeni doživljaj u virtualnom okruženju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo
- posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima, koncertnim dvoranama, kazalištima i ostalim kulturno-umjetničkim ustanovama
- sudjelovanje na priredbama u prostoru škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenike se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton).

Ovaj ishod može se realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima.

Slika 2. Struktura predmeta – zastupljenost domena 5. – 8. razreda

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Nastavni predmet Glazbena kultura na sadržajnoj se i konceptualnoj razini povezuje sa svim nastavnim predmetima te međupredmetnim temama. Različitim načinima integriranja proširuju se i produbljuju kompetencije učenika. Percepcija glazbe te korištenje glazbenim jezikom doprinose razvoju individualnoga izraza korištenjem različitim komunikacijskim kanalima te se tako predmet Glazbena kultura isprepliće s učenjem i poučavanjem Hrvatskoga jezika i Stranog jezika. Glazbu i matematiku povezuju glazbeno-izražajne sastavnice (tempo, ritam, metar, glazbene ljestvice i dr.) u kojima se kriju matematički principi. Izvođenjem glazbe različitih vrsta i stilova oblikuje se osobni, kulturni i društveni identitet učenika, u čemu se ogleda povezanost s nastavnim predmetima Priroda i Društvo te međupredmetnom temom Građanski odgoj i obrazovanje. Pjevanje, sviranje, pokret uz glazbu doprinose razvoju mišićne koordinacije te fine i grube motorike, što pripada i ciljevima nastave Tjelesne i zdravstvene kulture. Navedenim se aktivnostima doprinosi zdravlju (tjelesnome, mentalnom i emocionalnom), istaknutim ciljevima istoimene međupredmetne teme. Aktivnim sudjelovanjem u kulturno-umjetničkim događanjima i obilježavanjem vjerskih blagdana pjevanjem prigodnih pjesama, uočljiva je povezanost s funkcionalnim pjevanjem u nastavnim predmetu Vjeronauk. Primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije, kao objedinjujući element u učenju i poučavanju glazbe, značajno proširuje osobni izraz te način komuniciranja učenika s okolinom. Tako se ostvaruje čvrsta veza s predmetima Informatika i Tehnička kultura te međupredmetnom temom Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije. U nastavnim predmetima Glazbena kultura svim se predviđenim aktivnostima promiče razvoj komunikacijskih i socijalnih vještina učenika, otvara mogućnosti za iniciranje i odgovaranje na komunikacijski čin čak i bez verbalizacije te utječe na emocionalnu regulaciju, samopouzdanje i samopoštovanje, osobito naglašenima u međupredmetnoj temi Osobni i socijalni razvoj.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Iskustva učenja

Učenje i poučavanje glazbe temelji se na obilježjima otvorenoga i humanističkog kurikula u kojem su sve planirane aktivnosti s učenikom u središtu usmjerene prema realizaciji kvalitetnoga, učinkovitog i poticajnog procesa učenja i poučavanja. Pri ostvarivanju svih odgojno-obrazovnih ishoda potrebno je uvažavati razvojne sposobnosti, prethodna iskustva te preferencije svakog učenika. Potrebno je uzeti u obzir da se učenici susreću s glazbom i upoznaju je u različitim kontekstima, a to su:

- učionica, odnosno odgovarajuće opremljen kabinet za učenje i poučavanje glazbe
- škola kao poticajan prostor za realizaciju glazbenih i ostalih umjetničkih aktivnosti
- izvanučionično okruženje koje je prilika za neposredan i autentičan susret s glazbom (kazališta, koncertne dvorane, operne kuće, glazbene škole te različite situacije iz svakodnevnog života)
- virtualno okruženje (mediji/internet).

Iskustva učenja usmjerena su na sljedeće:

- cjelovit razvoj djeteta i mlade osobe u afektivnome, kognitivnom i psihomotornom području
- optimalne puteve razvijanja glazbenih sposobnosti i stjecanja glazbenih znanja i vještina, pritom ne zaboravljajući da je u realizaciji svih glazbenih aktivnosti proces važniji od rezultata
- uspostavljanje kreativnoga i opuštenog ozračja koje će sve učenike potaknuti na sudjelovanje u glazbenim aktivnostima, zainteresirati ih za glazbu te pobuditi u njima osjećaj zadovoljstva.

Uloga učitelja

Uloga učitelja/nastavnika moderatorska je i medijatorska. On upućuje, usmjerava, savjetuje i pruža podršku učeniku u ostvarivanju ishoda putem glazbenih aktivnosti. Učitelj pruža primjer u cjeloživotnom participiranju u glazbenoj umjetnosti inicirajući i aktivno sudjelujući ne samo u glazbenim, nego i svim ostalim kulturnim aktivnostima u školi, uz otvoren stav prema drugačijemu i novom. Svakom učitelju

Glazbene kulture treba omogućiti da sukladno razvojnim osobitostima i glazbenim sposobnostima, sklonostima i preferencijama učenika organizira i oblikuje redovnu nastavu te izvannastavne glazbene aktivnosti. Otvorenost kurikula učitelju omogućuje da zadane kurikulske jezgre preoblikuju u izvedbene materijale slobodnim odabirom i organizacijom učenja i poučavanja u suradnji s učenicima, uvažavajući njihove sposobnosti i interese.

Grupiranje učenika

U svim glazbenim aktivnostima teži se uključivanju svih učenika. Učitelj glazbe uvažava razlike među učenicima i pristupa individualno svakom od njih. Važna je uloga učitelja otkrivanje darovitih učenika, njegovanje darovitosti i, prema interesima učenika, upućivanje na dodatne oblike glazbenih aktivnosti.

Materijali i izvori te okruženje

Specijalizirana učionica glazbene kulture osnovni je preduvjet za cjelovito učenje i poučavanje u svim domenama, a čine ju glazbalo s tipkama, gitara, glazbala potrebna za izvođenje i glazbeno stvaralaštvo (glazbala Orffova instrumentarija, zvučne cijevi, zvana, magnetno crtolje i note, ručni bubanj, djembe), uređaj za multimedijско prikazivanje, umreženo računalo i projektor te odgovarajuća audiooprema. Nužno je osigurati medijski prostor za prikazivanje rezultata rada, kao i dostupnost različitih baza podataka, digitalnih alata za učenje, stvaranje i poučavanje, kako u školi, tako i izvan nje.

Određeno vrijeme i organizacija odgojno-obrazovnog procesa

Učenje i poučavanje glazbe zastupljeno je u svim razredima kao redovna nastava. Poželjno je da se glazbene aktivnosti izvode svaki dan i u okviru neglazbenih predmeta.

Potrebno je omogućiti proširenje učenja i poučavanja glazbe u vidu:

- izvanučionične nastave
- izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti
- različitih vrsta projekata koji se planiraju školskim kurikulumom.

Tako se kod učenika stvara potreba za cjeloživotnim istraživanjem glazbe, daljnjim stjecanjem glazbenih znanja i vještina te, naposljetku, sudjelovanjem u glazbenom životu zajednice. Ovi oblici rada oblikuju se u skladu sa željama i sklonostima učenika, omogućujući grupiranje učenika različite dobi, a uključuju:

- glazbene radionice, igraonice i slušaonice
- različite ansamble
- umjetničke projekte u kojima su uz glazbu implementirane i druge umjetnosti (primjerice, postava mjuzikla, glazbeno-dramski recital)
- interdisciplinarnе projekte u kojima se glazba povezuje s ostalim nastavnim predmetima / područjima / međupredmetnim temama.

Godišnjim planiranjem školskog kurikula osiguravaju se uvjeti za institucionalno otvaranje škole. Osiguravanjem ljudskih, vremenskih i materijalnih resursa pruža se mnoštvo mogućnosti za izravan i autentičan susret s glazbom i glazbenicima. Interaktivan doživljaj umjetnosti u autentičnom okruženju neprocjenjiv je izvor obogaćivanja iskustava nužnih za razumijevanje glazbe u različitim kontekstima. Suradnju je poželjno ostvariti s glazbenim školama, umjetnicima i kulturnim institucijama u vidu organiziranih posjeta.

Aktivnosti u nastavi glazbe

Slušanje i upoznavanje glazbe

Glazbeno iskustvo važan je cilj nastave glazbe, a glazbena se djela upoznaju zbog svoje vrijednosti. Muzikološki i teorijski se sadržaji upoznaju i na temelju slušanja glazbenog djela. Sadržaji predstavljeni aktivnošću slušanja trebaju biti u tehničkom i izvedbenom pogledu najbolje moguće kvalitete. S obzirom na razvojnu razinu učenika, potrebno je paziti na trajanje i karakter skladbi. Učenike treba upoznati s glazbenim djelima različitih razdoblja, stilova, vrsta i žanrova kako bi se uspostavila vrijednosna mjerila za estetsko i kritičko doživljavanje glazbe i kod učenika se razvio glazbeni ukus. Od posebne je važnosti neposredan susret s glazbom u autentičnom okruženju i potrebno je omogućiti ga učenicima u što većoj mjeri.

Pjevanje

S ciljem sudjelovanja u zajedničkim glazbenim aktivnostima, s pjesmom kao medijem interakcije i komunikacije, usporedno njegujući glas te razvijajući kulturu lijepog pjevanja, učenike se kontinuirano potiče na pjevanje. Prema preporukama za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda učitelj samostalno odabire pjesme: autorske (umjetničke, za djecu, popularne – *evergreen*) i tradicijske. Prilikom odabira pjesama potrebno je voditi računa:

- o zanimljivosti i umjetničkoj vrijednosti pjesama
- o interesima, razvojnim osobitostima i dobi učenika te sukladno tome primjerenosti težini pjesama (opseg i struktura melodije, ritamske figure i kombinacije, prikladan tempo)
- o jasnoći teksta i primjerenosti sadržaja
- o interkulturalnom načelu prema kojem će učenici upoznati pjesme različitih kultura, na različitim jezicima i narječjima, uz odgovarajući etnomuzikološki pristup koji treba imati u vidu i pri upoznavanju hrvatskih tradicijskih pjesama. Prije uvođenja u skupno muziciranje, ovisno o osobitostima, s učenicima se može raditi individualno.

Sviranje

Aktivnost sviranja otvara mogućnost aktivnog sudjelovanja učenika u reprodukciji i interpretaciji, improvizaciji i stvaralačkim aktivnostima. Istražujući glazbu, učenici stvaraju novi prostor za jedinstvene načine interakcije i komuniciranja. Za potrebe sviranja učenici mogu usvojiti simbole glazbenoga pisma. U skladu s interesima, sposobnostima i razvojnom razinom učenika, sviranje se može realizirati tjeloglazbom, na dječjem instrumentariju, na standardnim glazbalima te proizvodnjom zvuka na elektroničkim instrumentima i/ili na računalu. Sustavnim radom važno je steći i određene rutine u organiziranju rada te grupnim aktivnostima, kako bi se izbjegle situacije u kojima se narušava radna atmosfera i skreće pažnja s usmjerenosti na izvršavanje zadataka. Ovisno o osobitostima, s učenicima se, prije uvođenja u skupno muziciranje, može raditi individualno.

Glazbene igre i glazbene priče

Pomoću njih učenici nesvjesno usvajaju glazbena znanja i vještine.

Postoje glazbene igre koje:

- uključuju pjevanje i/ili druge aktivnosti izvođenja glazbe
- služe kao sredstvo usvajanja, ponavljanja i utvrđivanja različitih znanja
- pospješuju slušnu percepciju i pamćenje
- potiču na ples i pokret.

Stvaralaštvo

Stvaralaštvo je važan element u procesu učenja jer potiče kreativnost u užemu i širem smislu. Učitelj će organizirati stvaralačko izražavanje učenika u aktivnostima pjevanja, sviranja, plesa, pokreta te uporabe IKT-a samostalno ili u grupi.

Informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT)

U prvim četirima razredima učitelj se koristi multimedijским bazama glazbenih sadržaja koje učenicima omogućuju cjelovit audiovizualni doživljaj glazbene izvedbe. Do kraja osnovnog obrazovanja učenici trebaju u skladu s iskustvom u primjeni IKT-a relativno samostalno pretraživati baze sadržaja te moći odabrati odgovarajuće za produblivanje glazbenih doživljaja u procesu učenja. Digitalni alati mogu upotpuniti stvaralačke aktivnosti.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje je sustavno praćenje učenika u procesu učenja i poučavanja. Kontinuirano praćenje učenika obuhvaća vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga. Proces određivanja kriterija vrednovanja započinje početnom procjenom učenikovih sposobnosti, znanja, vještina i interesa na početku svake školske godine, a ona uključuje:

- senzibilnost za glazbu te odnos prema glazbi i glazbenim aktivnostima
- glazbene preferencije učenika
- govorno-jezične, komunikacijske i socijalne kompetencije učenika
- razvijenost fine i grube motorike
- razvijenost glazbenih sposobnosti.

Vrednovanje za učenje

Vrednovanje za učenje u nastavi Glazbene kulture odvija se tijekom procesa učenja i poučavanja te ima višestruku ulogu:

- kvalitativne povratne informacije učeniku o razini usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda
- motivacije učeniku za učenje i učitelju za unaprjeđenje i planiranje budućeg učenja i poučavanja.

Vrednovanje za učenje uvijek je usmjereno na napredak učenika u odnosu na postavljene ishode, odnosno usporedbu trenutnih postignuća učenika s početnom procjenom učenikovih sposobnosti, znanja, vještina i interesa. Ono tako stavlja fokus na praćenje napretka pojedinog učenika umjesto na međusobno uspoređivanje i rangiranje napretka učenika u skupini. Kvalitativne povratne informacije bit će motivacija učeniku u poboljšanju učenja i posebno će biti od pomoći u razumijevanju sljedećih procesa:

- razvoja strategija za izvođenje različitih glazbenih aktivnosti
- različitih pristupa u povezivanju slušnog iskustva i različitih glazbenih i ostalih znanja.

Sljedeće su tehnike prikupljanja podataka kod vrednovanja za učenje:

- praćenje, promatranje i bilježenje učeničkih aktivnosti
- opažanje učenika prilikom grupnoga ili individualnog rada
- razgovor s učenikom.

Vrednovanje kao učenje

Vrednovanje kao učenje jest pristup vrednovanju koji se temelji na ideji da učenik vrednovanjem uči te podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja. U svrhu estetskog odgoja učenika i oblikovanja vrijednosnih kriterija od iznimne je važnosti naučiti vrednovati glazbeno djelo kao umjetnički proces (nastanak glazbenog djela / glazbenu izvedbu) i rezultat umjetničkog procesa (glazbeno djelo trajne umjetničke vrijednosti / snimljenu umjetničku glazbenu izvedbu). Vrednovanje kao učenje u nastavi glazbe odnosi se:

- na iskazivanje stupnja zadovoljstva i procjenu uspješnosti prilikom izražavanja, izvođenja ili stvaranja
- na procjenu uspješnosti izražavanja, izvođenja i stvaranja kod drugih učenika
- na vrednovanje izvedbe glazbenog djela doživljena u autentičnom, prilagođenom ili virtualnom okružju.

Vrednovanje naučenog

Vrednovanje naučenoga jest sumativno vrednovanje kojemu je svrha procjena usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda nakon određenoga (kraćega ili dužeg) razdoblja učenja i poučavanja. Provodi se periodično, nakon određene nastavne cjeline, odnosno obrazovnog razdoblja. Vrednovanje usvojenih znanja, vještina i stavova u nastavi glazbe usklađuje se s definiranim odgojno-obrazovnim ishodima kurikula predmeta Glazbena kultura, razradom ključnih sadržaja ishoda te razinom usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda „dobar”. Razina usvojenosti „dobar” ne predstavlja školsku ocjenu dobar, ona služi kao okvir za procjenu

usvojenosti i razumijevanja dubine i širine pojedinog ishoda. Sljedeće su tehnike prikupljanja podataka u svrhu vrednovanja naučenoga:

- različiti usmeni i pisani oblici provjere
- samostalni i grupni radovi učenika (praktični radovi učenika, projekti učenika, prezentacije učenika)
- bilješke o praćenju učeničkih aktivnosti.

Elementi vrednovanja

U svakoj su godini učenja prisutna dva elementa. Komponente koje će se vrednovati u odnosu na određeni element ovise o dobi učenika te o svakome zasebnom razredu. Obvezni su elementi vrednovanja u nastavi Glazbene kulture:

- slušanje i poznavanje glazbe
- izražavanje glazbom i uz glazbu.

Preporučeni pristupi te metode i tehnike vrednovanja usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u predmetnom kurikulu:

- Učenici su središte odgojno-obrazovnog procesa i oni u pravilu vole glazbu i žele se njome baviti na različite načine. Praćenje i vrednovanje učenika sastavni je dio svakoga nastavnog sata glazbe i treba se odvijati prirodno, ne stvarajući stresnu situaciju za učenike. Učitelj će pratiti individualni i skupni napredak učenika te će prema potrebi prilagođavati poučavanje.
- U aktivnom muziciranju učenika, tj. u pjevanju i sviranju, važniji je proces od krajnjeg rezultata jer postignuće u tim aktivnostima ovisi o razvojnim osobitostima i glazbenim sposobnostima, koje utječu na razinu uspješnosti učenika. Učitelj tijekom skupnog muziciranja vrednuje i ocjenjuje njihov odnos prema aktivnosti i njihovu uključenost. U nastavi glazbe učitelj uzima u obzir i skrivene učinke nastave glazbe, tj. odnos prema predmetu, odnosno glazbi. Stoga učitelj u nastavi glazbe može vrednovati posjete učenika kazalištu i koncertima, sudjelovanje u glazbenim projektima, praćenje televizijskih, radijskih i internetskih glazbenih emisija i dr.

Izveščivanje

Izveščivanje se provodi kao kvalitativno opisivanje postignuća te vrednovanje opisnom ocjenom. S učenicima je nužno izgraditi ozračje suradništva i povjerenja kako bi bili motivirani za daljnje učenje. Izveščivanje može biti formalno (izvešće o praćenju, svjedodžba, dodatak svjedodžbi, napomena u svjedodžbi, podaci i bilješke u e-Matici) i neformalno (razgovori i razmjena informacija između različitih subjekata u radu s učenicima, primjerice, mentora i roditelja).

Donošenje zaključne ocjene

Zaključna ocjena postignuća učenika u učenju i poučavanju predmeta Glazbena kultura proizlazi iz stupnja usvojenosti jasno određenih i razrađenih odgojno-obrazovnih ishoda. Vrednovanje treba rezultirati jasnim i konstruktivnim povratnim informacijama koje pomažu u daljnjemu učenju, motiviranju i planiranju poučavanja. Vrednovanje se temelji na cjelovitom pristupu praćenja i poticanja individualnoga razvoja svakoga učenika te se usmjerava na prepoznavanje i poticanje pozitivnih obrazaca motivacije i učenja.

7. TJELESNO I ZDRAVSTVENO PODRUČJE

Svrha je tjelesnoga i zdravstvenog područja usvajanje znanja, stjecanje vještina i navika te razvijanje pozitivnog stava prema tjelesnoj aktivnosti i zdravom načinu življenja radi postizanja najboljih tjelesnih i mentalnih potencijala učenika koji su od temeljnog značaja za skladan razvoj psihosomatskih osobina učenika, psihičkih i motoričkih sposobnosti te za usavršavanje biotičkih motoričkih i socijalnih motoričkih znanja. Kod učenika s teškoćama u razvoju provedba tjelesnih aktivnosti pozitivno utječe na njihovu motoriku, ravnotežu i intelektualne funkcije, poput pažnje te usmjerenost na zadatke. Osim toga, smanjuju se i nepoželjni oblici ponašanja poput repetitivnih pokreta, stereotipnih radnji te agresije.

Znanja, sposobnosti, postignuća i vrijednosti stečene u ovom području izravno utemeljuju i unaprjeđuju zdravlje učenika, omogućuju stvaranje pozitivne osobnosti, jačaju samopoštovanje i samopouzdanje te djeluju na kvalitetu života u školi, obitelji i društvu.

Struktura područja: Tjelesna i zdravstvena kultura.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA

TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA

A. Svrha i opis predmeta

Predmet Tjelesna i zdravstvena kultura (u daljnjem tekstu TZK) provodi se u cijelom odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske te je uz izvannastavne i izvanškolske aktivnosti sastavni dio tjelesnoga i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja. Kretanje je osnovna ljudska potreba i preduvjet za pravilan psihofizički razvoj djeteta. Pokret kao osnovni oblik svakog kretanja utječe na razvoj motoričkih, perceptivnih i kognitivnih sposobnosti, a sudjelovanje u elementarnim i naprednim (kineziološkim/sportskim) programima doprinosi razvijanju pozitivnog stava prema tjelesnom vježbanju, zdravlju i zdravom načinu života.

Učenici pokretom upoznaju svijet oko sebe, razvijaju svijest o vlastitom tijelu, komuniciraju pokretom. Kod djece s teškoćama u razvoju potrebno je poticati motivaciju za kretanje, vodeći pritom računa o prirodnom slijedu razvoja. Predmetom TZK učenici bolje upoznaju svoje tijelo, prednosti i ograničenja tjelesnog vježbanja, uče o važnosti prevencije nastanka pretilosti i s njom povezanih bolesti, potiče ih se na pravilnu skrb o sebi, osobito na području higijene i pravilne prehrane. Skladan rast i razvoj organizma te pravilno tjelesno držanje pridonose razvijanju njihovih radnih sposobnosti, uspjehu u učenju i osobnome i socijalnom razvoju.

Spoznaje ovog predmeta proizlaze iz znanstvenog polja kineziologije, odnosno iz njezinih znanstvenih grana kao što su: kineziološka edukacija, kineziologija sporta, kineziološka rekreacija, kineziološka antropologija, kineziterapija i prilagođena tjelesna aktivnosti.

U definiranju opisa i odgojno-obrazovnih ciljeva učenja, poučavanja i vježbanja značajne su spoznaje o utjecaju programiranoga tjelesnog vježbanja na razvijanje i održavanje morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.

Nastava TZK kod učenika s teškoćama temelji se na kombinaciji kondicijskih i koordinacijskih motoričkih znanja i sposobnosti. Djelovanje na antropološka obilježja učenika postiže se održavanjem i nadograđivanjem usvojenih motoričkih znanja i vještina. Dobro planiran sat TZK-a trebao bi zadovoljiti individualne potrebe svakog učenika te osigurati mogućnost sudjelovanja u nastavi svim učenicima s teškoćama u razvoju.

Tjelesno vježbanje povećava samopouzdanje i samopoštovanje učenika, razvija učenikovu svijest o sebi, uči učenike upornosti, solidarnosti, osjećaju odgovornosti, prihvaćanju različitosti i upoznavanju moralnih vrijednosti i načela, kao što su nenasilno rješavanje sukoba i razvijanje samoregulacije.

Važno mjesto TZK ima i u Nacionalnome programu sporta u smislu pravodobnog prepoznavanja i usmjerenja učenika u odgovarajuće izvannastavne i izvanškolske kineziološke/sportske aktivnosti koje odgovaraju razinama njihova talenta, interesa i mogućnosti.

Predmet TZK predstavlja planski određen i učinkovit način aktivnog odmora koji je osobito važan učenicima s teškoćama u razvoju.

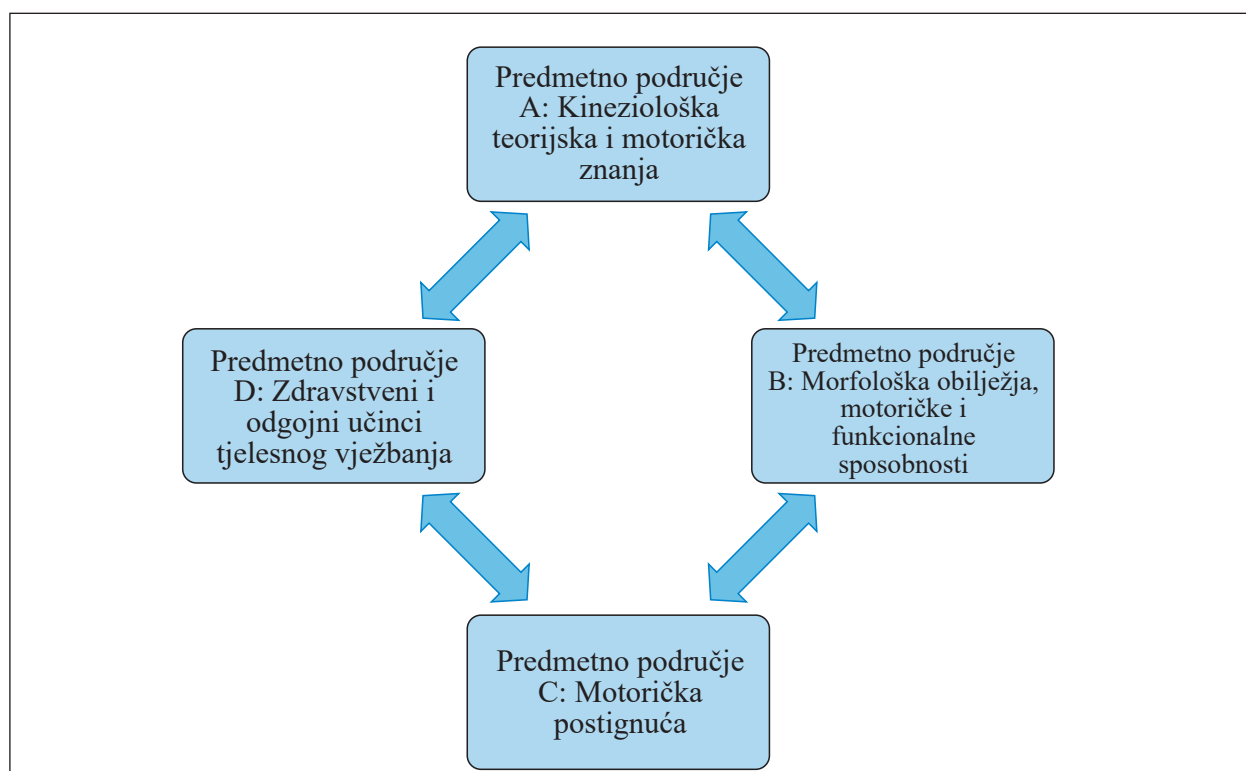
Tjelesnim vježbanjem omogućuje se povećanje socijalne inkluzije, razvija se samopouzdanje, samopoimanje, upornost, odlučnost te pozitivan utjecaj na mnoga psihička obilježja učenika.

B. Odgojno obrazovni ciljevi učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta tjelesne i zdravstvene kulture jesu:

- stjecati kineziološka teorijska i motorička znanja s ciljem njihove primjene u svakodnevnome tjelesnom vježbanju
- pratiti morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti te obilježja pravilnoga tjelesnog držanja, radi kontrole, održavanja i unaprjeđivanja osobne tjelesne spremnosti jednostavnim, poticajnim i slikovitim sredstvima
- razvijati navike redovitoga tjelesnog vježbanja s ciljem podizanja razine motoričkih sposobnosti i postignuća, s naglaskom na provođenje tjelesnog vježbanja u prirodi i ostalim odgovarajućim otvorenim i zatvorenim sportskim vježbalištima
- poticati pozitivan stav kod učenika prema kineziološkim aktivnostima i navikavati ih na redovito tjelesno vježbanje radi podizanja razine zdravlja i kvalitete života
- usvajati odgojne vrijednosti tijekom tjelesnog vježbanja i primjenjivati ih u svakodnevnim životnim situacijama s naglaskom na higijenu tijela i pravilnu prehranu te brigu o prostoru za vježbanje.

C. Struktura – organizacijska područja predmetnog kurikula

Slika 1. Predmetna područja u organizaciji posebnoga kurikula nastavnoga predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura – grafički prikaz

Predmet Tjelesna i zdravstvena kultura sadrži četiri predmetna područja:

- A. Kineziološka teorijska i motorička znanja
- B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti
- C. Motorička postignuća
- D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja.

Predmetna područja kurikula određuju sve aktivnosti koje čine smislene i jedinstvene cjeline, a koje su temeljene na širokom rasponu mogućnosti, od poticanja usvajanja i usavršavanja kinezioloških teorijskih i motoričkih znanja, vježbanja, brige o tijelu do odgojno-obrazovnih utjecaja. Predmetna područja izrazito su povezana, čime razvijaju pozitivan stav prema kineziološkim aktivnostima, osiguravaju svestrani odgojno-obrazovni pristup koji omogućuje zadovoljavanje raznovrsnih potreba učenika, razvijanje njihovih sposobnosti, mogućnosti i potreba. Ova predmetna područja svojom svrhom omogućuju povezivanje sa svim područjima i predmetima u odgojno-obrazovnome procesu. Sadržaji su im usmjereni na temeljne kompetencije (osobni razvoj i dobrobit, komunikacija i suradnja, donošenje jednostavnih odluka, kreativnost, osobna i društvena odgovornost), a sva su jednakovrijedna i jednako zastupljena u cijeloj vertikali odgojno-obrazovnoga sustava. Ovakvim pristupom oblikovanju predmetnih područja stvara se prostor u kojem mogućnosti i interesi učenika postaju smjernice učiteljima i nastavnicima prema zajedničkom cilju, a to je aktivan i zadovoljan učenik u skladu sa svojim sposobnostima i mogućnostima.

a) Kineziološka teorijska i motorička znanja

Predmetno područje Kineziološka teorijska i motorička znanja ističe prepoznavanje, usvajanje, usavršavanje i primjenu osnovnih kinezioloških, teorijskih i motoričkih znanja i vještina, uključujući i motoričku pismenost. Učenici će se tim znanjima i vještinama samostalno ili uz podršku koristiti u kineziološkim aktivnostima, čime se izrazito utječe na razvijanje svijesti o važnosti aktivnog provođenja slobodnog vremena, podizanju kvalitete života i unaprjeđenju zdravlja.

b) Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Predmetno područje Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti usredotočuje se na ljudsko tijelo i na njegova obilježja. Učenjem o vlastitom tijelu i primjenjivanjem naučenog učenici će uz podršku pratiti razinu tjelesne spremnosti. Sadržaji u sklopu ove domene naglašavaju održavanje i poboljšanje motoričkih i funkcionalnih sposobnosti usmjerenih prema povećanju tjelesne spremnosti i razine zdravlja. Osim kontinuiranog praćenja rada i napretka učenika, prikupljeni će podatci pomoći pri odabiru odgovarajućih sadržaja za individualno unaprjeđenje i usmjeravanje učenika u izvannastavne i izvanškolske (kineziološke/sportske) aktivnosti.

c) Motorička postignuća

Značajni odgojno-obrazovni ciljevi kurikula TZK-a ostvaruju se u ovome predmetnom području i podrazumijevaju poticanje učenika na redovito tjelesno vježbanje, osposobljavanje za izvođenje vježbi te prirodnih oblika kretanja. Ovo predmetno područje razmatra učinke procesa vježbanja koji se uglavnom izražavaju rezultatima postignutim u pojedinim kineziološkim aktivnostima.

d) Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Predmetno područje Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja usmjereni su ponajprije na razvijanje pozitivnog stava prema tjelesnom vježbanju te usvajanje zdravstvenih, higijenskih i ekoloških navika. Učenike se potiče na redovito tjelesno vježbanje, usvajanje znanja o pravilnoj prehrani i razvijanju navika redovitog održavanja higijene tijela s ciljem pozitivnog utjecaja na kvalitetu življenja i prevenciju nastanka bolesti te brigu o prostoru za vježbanje, aktivnosti u prirodi i prirodnom okruženju, uz što život u pokretu općenito razvija i podiže ekološku svijest i snažna je motivacija za razvijanje osobne dobrobiti i zadovoljstva te ima i snažan utjecaj na zdravstveno stanje pojedinca. Odgojne se vrijednosti ostvaruju cjelokupnim odgojno-obrazovnim procesom, a upravo kineziološki sadržaji i raznovrsni sportovi kao njihov integrirani dio imaju naglašen utjecaj i na usvajanje odgojnih vrijednosti (usvajanje i primjenjivanje jednostavnih pravila, suradnje, empatije). Odgojne vrijednosti naglašavaju važnost poštovanja osobnosti svakog učenika, a poticajnim okruženjem i stimulacijom uz kineziološke sadržaje treba razvijati kreativnost, znatiželju i zadovoljstvo učenika.

D. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti prema organizacijskim područjima

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu osnovne škole – 105 sati godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.1.1. Učenik upoznaje prirodne oblike kretanja.	<ul style="list-style-type: none">– oponaša raznovrsne prirodne oblike kretanja za ovladavanje prostorom i preprekama– koristi se predmetima različitih oblika, težine i dimenzija	<ul style="list-style-type: none">– izvodi prirodne oblike kretanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biotička motorička znanja: hodanja i trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja
- korištenje predmetima različitih oblika, dimenzija, masa.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi.

Učenik oponašajući izvodi različita biotička motorička znanja uz primjerene oblike podrške koje demonstrira i odabire učitelj.

Učenik se koristi predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu sa svojim individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.1.2. Učenik upoznaje jednostavne motoričke igre.	<ul style="list-style-type: none">– sudjeluje u jednostavnim motoričkim igrama– koristi se predmetima različitih oblika, mase i dimenzija– upoznaje stare igre i individualne sportove	<ul style="list-style-type: none">– izvodi motoričku igru

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- igre: elementarne igre s trčanjem, skakanjem i bacanjem, igre u vodi, na snijegu
- stare igre: dječje, narodne i društvene
- motoričke igre na otvorenom: igra na dječjem igralištu, poligonu
- individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, kuglanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim motoričkim aktivnostima, u poticajnome, čistom i sigurnom prostoru i u prirodi.

Treba odabrati prikladne igre koje su u skladu s individualnim sposobnostima učenika.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.1.1. Učenik upoznaje praćenje visine i tjelesne mase.	<ul style="list-style-type: none">– sudjeluje u praćenju svoje tjelesne visine i mase– razlikuje mjerenje tjelesne visine i mase	<ul style="list-style-type: none">– prati mjerenje tjelesne visine i mase

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- mjerenje tjelesne visine i mase.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prati morfološka obilježja u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama.

Učenik upoznaje sprave za mjerenje tjelesne visine i mase.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti “dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.1.2. Učenik upoznaje svrstavanje.	<ul style="list-style-type: none">– pronalazi svoje mjesto u svrstavanju u vrstu, kolonu i krug– kreće se u vrsti, koloni i krugu	<ul style="list-style-type: none">– pronalazi svoje mjesto u svrstavanju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svrstavanje u vrstu, kolonu, krug
- kretanje u koloni i krugu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je jasno označiti mjesto svrstavanja učenika u vrstu, kolonu, krug.

Preporuča se postupnost u pružanju podrške u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK C.1.1. Učenik upoznaje praćenje motoričkih postignuća.	– prepoznaje prva osobna motorička postignuća u svladanim obrazovnim sadržajima	– izvodi osnovne strukture obrazovnih sadržaja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – biotička motorička znanja: hodanja i trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja. Obrazovni sadržaji i motoričke igre u skladu s razvojnim obilježjima učenika: – igre: elementarne igre s trčanjem, skakanjem i bacanjem, igre u vodi, na snijegu – stare igre: dječje, narodne i društvene – motoričke igre na otvorenom: igra na dječjem igralištu, poligonu – individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, kuglanje.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim aktivnostima. Učenik prati sadržaje vježbanja i koristi se prikladnim priborom za rad u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama. Preporuča se razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora za vježbanje. Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake. Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.		

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.1.1. Učenik upoznaje jednostavne vježbe za aktivaciju sustava za kretanje.	– oponaša jednostavne vježbe za aktivaciju sustava za kretanje	– izvodi jednostavne vježbe za aktivaciju sustava za kretanje
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – opće pripremne vježbe.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik vježba u ugodnome i poticajnom okruženju uz učiteljevo verbalno opisivanje vježbi i demonstraciju. Koristiti se pričom kao poticajem za vježbanje povezivanjem vježbe s događajima u okolini. Potrebno je odabrati prikladne predmete za rad u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama. Potrebno je označavati prostor vježbanja. Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake. Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.		

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.1.2. Učenik upoznaje higijenu tijela i opremu za vježbanje.	– ponavlja postupke za održavanje higijene prije, tijekom i poslije tjelesnog vježbanja – upoznaje opremu za vježbanje	– primjenjuje postupke za održavanje higijene – nosi opremu za vježbanje
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – presvlačenje nakon vježbanja – primjenjivanje osnova osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja na otvorenom i u zatvorenim sportskim vježbalištima.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Potrebno je dogovoriti primjerenu opremu za tjelesno vježbanje. Učenik se presvlači u primjerenu opremu za vježbanje uz pomoć. Potrebno je poticati pravilnu brigu o čistoći opreme. Učenik se koristi priborom za osobnu higijenu prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja. Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.		

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu osnovne škole – 105 sati godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.2.1 Učenik oponaša raznovrsne prirodne oblike kretanja.	– prepoznaje raznovrsne prirodne oblike kretanja za ovladavanje prostorom i preprekama – koristi se predmetima raznih oblika, dimenzija i masa	– izvodi prirodne oblike kretanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biotička motorička znanja: hodanja, trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja
- koristi se predmetima različitih oblika, dimenzija, masa.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima, u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi.

Učenik oponašajući izvodi različita biotička motorička znanja uz primjerene oblike podrške, koje demonstrira i odabire učitelj.

Učenik se koristi predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu sa svojim individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.2.2. Učenik razumije jednostavne dječje i motoričke igre.	– sudjeluje u jednostavnim dječjim i motoričkim igrama – upotrebljava predmete u igrama	– izvodi jednostavne dječje i motoričke igre

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- igre: elementarne igre sa trčanjem, skakanjem i bacanjem, igre u vodi, na snijegu
- stare igre: dječje, narodne i društvene
- motoričke igre na otvorenom: igra na dječjem igralištu, poligonu
- individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, kuglanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim motoričkim aktivnostima, u poticajnome, čistom i sigurnom prostoru i u prirodi.

Potrebno je odabrati prikladne igre u skladu s individualnim sposobnostima učenika.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK A.2.3. Učenik se koristi jednostavnim elementima kretanja uz glazbu.	– prepoznaje odgovarajući ritam – koristi se elementima kretanja uz glazbu ili bez glazbe	– na zadani ritam izvodi jednostavne elemente kretanja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – plesne strukture: reprodukcija ritma pljeskanjem; hodanje i trčanje u zadanom ritmu, dječji poskoci, skokovi, okreti.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik izvodi ritmičke strukture koje demonstrira učitelj uz korištenje rukama ili udaraljka za stvaranje ritma. Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, koristiti se stankama u radu i prilagoditi glasnoću. Preporuča se označiti prostor vježbanja. Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake. Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.		

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.2.1. Učenik sudjeluje u praćenju morfoloških obilježja.	– sudjeluje u praćenju svoje tjelesne visine i mase – prepoznaje mjerenje tjelesne visine i mase	– prati mjerenje tjelesne visine i mase
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – praćenje tjelesne visine i mase.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik prati morfološka obilježja u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama. Učenik upoznaje sprave za mjerenje tjelesne visine i mase. Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.		

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.2.2. Učenik se svrstava u vrstu.	– pronalazi svoje mjesto u vrsti, koloni, krugu – kreće se i zaustavlja u vrsti, kolonu i krugu	– svrstava se na svoje mjesto
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – stajanje u vrsti, koloni, krugu – kretanje u koloni, krugu.		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je jasno označiti mjesto svrstavanja učenika u vrstu, kolonu, krug.

Preporuča se postupnost u pružanju podrške u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK C.2.1. Učenik sudjeluje u praćenju motoričkih postignuća.	– prepoznaje motorička postignuća u savladavanju obrazovnih sadržaja – prati osobna motorička postignuća uz podršku	– izvodi osnovnu strukturu usvojenih obrazovnih sadržaja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

– biotička motorička znanja: hodanja i trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja.

Obrazovni sadržaji i motoričke igre u skladu s razvojnim obilježjima učenika:

– igre: elementarne igre s trčanjem, skakanjem i bacanjem, igre u vodi, na snijegu

– stare igre: dječje, narodne i društvene

– motoričke igre na otvorenom: igra na dječjem igralištu, poligonu

– individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, kuglanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim aktivnostima.

Učenik prati sadržaje vježbanja i koristi se prikladnim priborom za rad u skladu sa svojim individualnim sposobnostima i potrebama.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake i označiti prostor za vježbanje.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.2.1. Učenik prepoznaje jednostavne vježbe za aktivaciju sustava za kretanje.	– oponaša jednostavne vježbe za aktivaciju sustava za kretanje – koristi se predmetima različitih oblika, mase i dimenzija	– izvodi jednostavne vježbe za aktivaciju sustava za kretanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– opće pripremne vježbe s predmetima i bez predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik vježba u ugodnome i poticajnom okruženju uz učiteljevo verbalno opisivanje vježbi i demonstraciju.

Koristiti se pričom kao poticajem za vježbanje povezivanjem vježbe s događajima u okolini.

Potrebno je odabrati prikladne predmete za rad u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama.

Potrebno je označiti prostor vježbanja.
 Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.2.2. Učenik primjenjuje pravila za održavanje higijene i brine se o opremi za vježbanje.	– slijedi postupke za održavanje higijene prije, tijekom i nakon vježbanja – brine se o opremi za vježbanje	– održava higijenu i nosi opremu za vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – presvlačenje učenika
 – primjenjivanje osnova osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja na otvorenom i u zatvorenim sportskim vježbalištima

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Potrebno je dogovoriti primjerenu opremu za tjelesno vježbanje ovisno o uvjetima rada.
 Preporuča se poticati pravilnu brigu o čistoći opreme za tjelesno vježbanje.
 Učenik se koristi priborom za osobnu higijenu prije, tijekom i nakon vježbanja.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.2.3. Učenik upoznaje pravila dječjih i jednostavnih igara.	– odabire dječje i jednostavne igre u kojima sudjeluje – slijedi pravila dječjih i jednostavnih igara uz uputu	– sudjeluje u dječjim igrama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – jednostavne igre: dječje igre, društvene igre, štafete, poligoni na otvorenom i u prirodi
 – elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima na otvorenom i u zatvorenim prostorima za igranje.
 Učenik odabire prikladne predmete za rad u skladu s individualnim sposobnostima.
 Potrebno je označiti prostor za igru.
 Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.
 Preporuča se poticanje razumijevanja i usvajanja pravila iz dječjih i elementarnih igara.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu osnovne škole – 105 sati godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.3.1. Učenik izvodi prirodne oblike kretanja.	– odabire raznovrsne prirodne oblike kretanja za ovladavanje prostorom i preprekama – koristi se predmetima različitih oblika, težine i dimenzija	– izvodi više prirodnih oblika kretanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biotička motorička znanja: hodanja, trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja
- korištenje predmetima različitih oblika, dimenzija, masa.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima, u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi.

Učenik oponašajući izvodi različita biotička motorička znanja uz primjerene oblike podrške koje demonstrira i odabire učitelj.

Učenik se koristi predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu sa svojim individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.3.2. Učenik izvodi jednostavne igre i individualne sportove.	– razumije dječje i jednostavne motoričke igre – izvodi individualne sportove – upotrebljava predmete u igrama i sportovima	– izvodi jednostavne igre i individualni sport

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- igre: elementarne igre s trčanjem, skakanjem i bacanjem, igre u vodi, na snijegu
- stare igre: dječje, narodne i društvene
- motoričke igre na otvorenom: igra na dječjem igralištu, poligonu
- individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, kuglanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim motoričkim aktivnostima, u poticajnome, čistom i sigurnom prostoru i u prirodi.

Preporuča se odabir prikladnih igara i individualnih sportova u skladu s individualnim sposobnostima učenika.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK A.3.3. Učenik izvodi jednostavne elemente gibanja uz glazbu.	– koristi se hodanjima, trčanjima i poskocima u odgovarajućem ritmu – kreće se uz glazbu	– izvodi elemente gibanja uz glazbu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- hodanja, trčanja, poskoci, skokovi, okreti uz glazbu
- reprodukcija ritma u gibanju
- dječji ples i narodno kolo iz zavičaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik izvodi ritmičke strukture koje demonstrira učitelj uz korištenje rukama ili udaraljka za stvaranje ritma.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, koristiti se stankama u radu i prilagoditi glasnoću.

Preporuča se označavanje prostora vježbanja.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.3.1. Učenik prepoznaje morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti.	– sudjeluje u praćenju svoje tjelesne visine i mase – izvodi jednostavne motoričke testove – pokazuje funkcionalne sposobnosti u cikličkim gibanjima	– provjerava tjelesnu visinu i masu, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- mjerenje tjelesne visine i mase
- korištenje spravama za mjerenje (vaga s visinomjerom)
- jednostavni testovi za mjerenje motoričkih sposobnosti: brzine, fleksibilnosti, snage, koordinacije u skladu s individualnim sposobnostima
- jednostavni testovi cikličkih gibanja: puzanja, stajanja, hodanja, trčanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenik prati morfološka obilježja.
 Preporuča se odabir prikladnog pribora i označavanje prostora za mjerenje.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
--------------------------	----------------	---

PP OŠ TZK B.3.2. Učenik se svrstava u vrstu.	– pronalazi svoje mjesto u vrsti, koloni, krugu	– svrstava se na svoje mjesto
---	---	-------------------------------

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – svrstavanje u vrstu, kolonu, krug
 – kretanje u koloni, krugu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Preporuča se jasno označiti mjesto svrstavanja učenika u vrstu, kolonu, krug.
 Potrebna je postupnost u pružanju podrške u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
--------------------------	----------------	---

PP OŠ TZK C.3.1. Učenik prati osobna motorička postignuća.	– prepoznaje motorička postignuća u svladavanju obrazovnih sadržaja – demonstrira ih uz podršku	– izvodi osnovnu strukturu usvojenih obrazovnih sadržaja
---	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – biotička motorička znanja: hodanja, trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja
 – korištenje predmetima različitih oblika, dimenzija, masa.

Obrazovni sadržaji u skladu s razvojnim osobitostima učenika:
 – igre: elementarne igre s trčanjem, skakanjem i bacanjem, igre u vodi, na snijegu
 – stare igre: dječje, narodne i društvene
 – motoričke igre na otvorenom: igra na dječjem igralištu, poligonu
 – individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, kuglanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim aktivnostima.
 Učenik prati sadržaje vježbanja i koristi se prikladnim priborom za rad u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama.
 Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake i označiti prostor za vježbanje.
 Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.3.1. Učenik izvodi jednostavne vježbe za aktivaciju sustava za kretanje i pravilno držanje tijela.	– pokazuje jednostavne vježbe za aktivaciju sustava za kretanje – upoznaje vježbe za pravilno držanje tijela	– izvodi vježbe za aktivaciju sustava za kretanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– opće pripremne vježbe s pomagalicama i bez pomagala
– kineziterapijske vježbe za pravilno držanje tijela.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik vježba u ugodnome i poticajnom okruženju uz učiteljevo verbalno opisivanje vježbi i demonstraciju.

Koristiti se pričom kao poticajem za vježbanje povezivanjem vježbe s događajima u okolini.

Preporuča se odabir prikladnog predmeta za rad u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama.

Preporuča se označiti prostor vježbanja.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.3.2. Učenik primjenjuje pravila za održavanje higijene i brine se o opremi za vježbanje.	– primjenjuje postupke za održavanje higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja – brine se o opremi za vježbanje	– održava higijenu i nosi opremu za vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– presvlačenje učenika
– primjena osnova osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja na otvorenom i u zatvorenim sportskim vježbalištima
– briga o opremi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Treba dogovoriti primjerenu opremu za tjelesno vježbanje ovisno o uvjetima rada.

Potrebno je objasniti zašto je potrebna odgovarajuća oprema.

Preporuča se poticati pravilnu brigu o čistoći opreme.

Treba poticati korištenje priborom za osobnu higijenu prije i nakon vježbanja.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.3.3. Učenik se koristi pravilima jednostavnih igara.	– odabire dječje i jednostavne igre u kojima želi sudjelovati – slijedi pravila jednostavnih igara	– sudjeluje u više igara

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- jednostavne igre: dječje igre, društvene igre, štafete, poligoni na otvorenom i u prirodi
- elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti
- pravila igara.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u otvorenim i zatvorenim prostorima za igranje.

Učenik odabire prikladne predmete za rad u skladu s individualnim sposobnostima.

Potrebno je označiti prostor za igru te ohrabrivati i bodriti u igri.

Potrebno je poticati razumijevanje i usvajanje pravila iz dječjih i elementarnih igara.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Odgojno-obrazovni ishodi u 4. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.4.1. Učenik primjenjuje prirodne oblike kretanja i individualne sportove.	<ul style="list-style-type: none">– odabire prirodne oblike kretanja za ovladavanje prostorom– demonstrira motoričke igre, poligone i individualne sportove– odabire predmete kojima se koristi	<ul style="list-style-type: none">– izvodi prirodne oblike kretanja, motoričke igre, poligone i individualne sportove

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biotička motorička znanja: puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, vučenje, potiskivanja i navlačenja, preskoci
- motoričke igre: igre s trčanjem, skakanjem i bacanjem, hvatanjem i gadanjem, igre u vodi i na snijegu, stare i društvene igre
- poligoni na otvorenom i u zatvorenom
- individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, kuglanje, pikado.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima, u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi.

Učenik oponašajući izvodi različita biotička motorička znanja uz primjerene oblike podrške koje demonstrira i odabire učitelj.

Učenik se koristi predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu sa svojim individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.4.2. Učenik pokazuje ritmičke i plesne strukture.	<ul style="list-style-type: none">– koristi se vježbama za razvijanje ritma uz pljeskanje– demonstrira narodne plesove uz glazbu	<ul style="list-style-type: none">– izvodi zadani ritam i narodni ples

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vježbe u zadanom ritmu (uz pljeskanje, udaraljke ili stupanje)
- igre s pjevanjem
- dječji i narodni ples iz zavičaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik izvodi ritmičke strukture koje demonstrira učitelj uz korištenje rukama ili udaraljka za stvaranje ritma.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, koristiti se stankama u radu i prilagoditi glasnoću.

Preporuča se označavati prostor vježbanja.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.4.1. Učenik sudjeluje u mjerenju morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	– pokazuje svoju visinu i tjelesnu masu – sudjeluje u jednostavnim motoričkim testovima – pokazuje funkcionalne sposobnosti	– pokazuje visinu i tjelesnu masu – izvodi testove motoričkih i funkcionalnih sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– praćenje visine i tjelesne mase

– korištenje spravama za mjerenje (vaga s visinomjerom)

– jednostavni testovi za mjerenje motoričkih sposobnosti: brzine, fleksibilnosti, snage, koordinacije

– testovi funkcionalnih sposobnosti: puzanje, stajanje, hodanje, trčanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prati morfološka obilježja.

Preporuča se odabir prikladnog pribora i označavanje prostora za mjerenje.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.4.2. Učenik se svrstava u vrstu, kolu i krug.	– pronalazi svoje mjesto u svrstavanju u vrstu, kolonu i krug – kreće se i zaustavlja u vrsti, koloni i krugu	– svrstava se na svoje mjesto

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– svrstavanje u vrstu, kolonu, krug

– kretanje u koloni, krugu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je jasno označiti mjesto svrstavanja učenika u vrstu, kolonu, krug.

Potrebna je postupnost u pružanju podrške u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK C.4.1. Učenik prati osobna motorička postignuća.	– razlikuje motorička postignuća – koristi se njima u svladavanju obrazovnih sadržaja	– izvodi strukturu usvojenih sadržaja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – biotička motorička znanja: hodanja, trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja – korištenje predmetima različitih oblika, dimenzija, masa.		
Obrazovni sadržaji u skladu s razvojnim osobitostima učenika: – igre: elementarne igre s trčanjem, skakanjem i bacanjem, igre u vodi, na snijegu – stare igre: dječje, narodne i društvene – motoričke igre na otvorenom: igra na dječjem igralištu, poligonu – individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, kuglanje, boćanje, pikado.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim aktivnostima. Učenik prati sadržaje vježbanja i koristi se prikladnim priborom za rad u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama. Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake i označiti prostor za vježbanje. Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.		

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.4.1. Učenik primjenjuje vježbe za aktivaciju sustava za kretanje i pravilno držanje tijela.	– pokazuje jednostavne vježbe za aktivaciju sustava za kretanje s predmetima i bez predmeta – primjenjuje vježbe za pravilno držanje tijela	– izvodi vježbe za aktivaciju sustava za kretanje
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – opće pripremne vježbe s pomagalicama i bez pomagala – kineziterapijske vježbe za pravilno držanje tijela.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik vježba u ugodnome i poticajnom okružju uz učiteljevo verbalno opisivanje vježbi i demonstraciju. Koristiti se pričom kao poticajem za vježbanje povezivanjem vježbe s događajima u okolini. Preporuča se odabir prikladnog predmeta za rad u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama. Potrebno je označiti prostor vježbanja. Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake. Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.		

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.4.2. Učenik primjenjuje pravila za održavanje higijene i brine se o opremi i prostoru za vježbanje.	– demonstrira postupke za održavanje higijene tijela prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja – brine se o opremi i prostoru za vježbanje	– održava higijenu tijela i nosi opremu za vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- presvlačenje učenika
- primjena osnova osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja na otvorenom i u zatvorenim sportskim vježbalištima
- briga o opremi
- pospremanje predmeta za vježbanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je dogovoriti primjerenu opremu za tjelesno vježbanje ovisno o uvjetima i mjestu rada.

Treba poticati brigu o čistoći opreme za tjelesno vježbanje.

Treba poticati korištenje priborom za osobnu higijenu prije, tijekom i nakon vježbanja.

Potrebno je poticati brigu o predmetima i prostoru za vježbanje.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.4.3. Učenik upoznaje pravila elementarnih igara i sportova.	– odabire elementarne igre u kojima želi sudjelovati – slijedi pravila individualnih sportova – razumije suradnički odnos u igri i sportu	– izvodi elementarnu igru i individualni sport

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- jednostavne igre: dječje igre, društvene igre, štafete, poligoni na otvorenom i u prirodi
- elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti
- individualni sportovi: rolanje, vožnja bicikla, tricikla, romobila, daske za koturanje (engl. *skate*), kuglanje, boćanje, badminton, pikado
- pravila igara.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

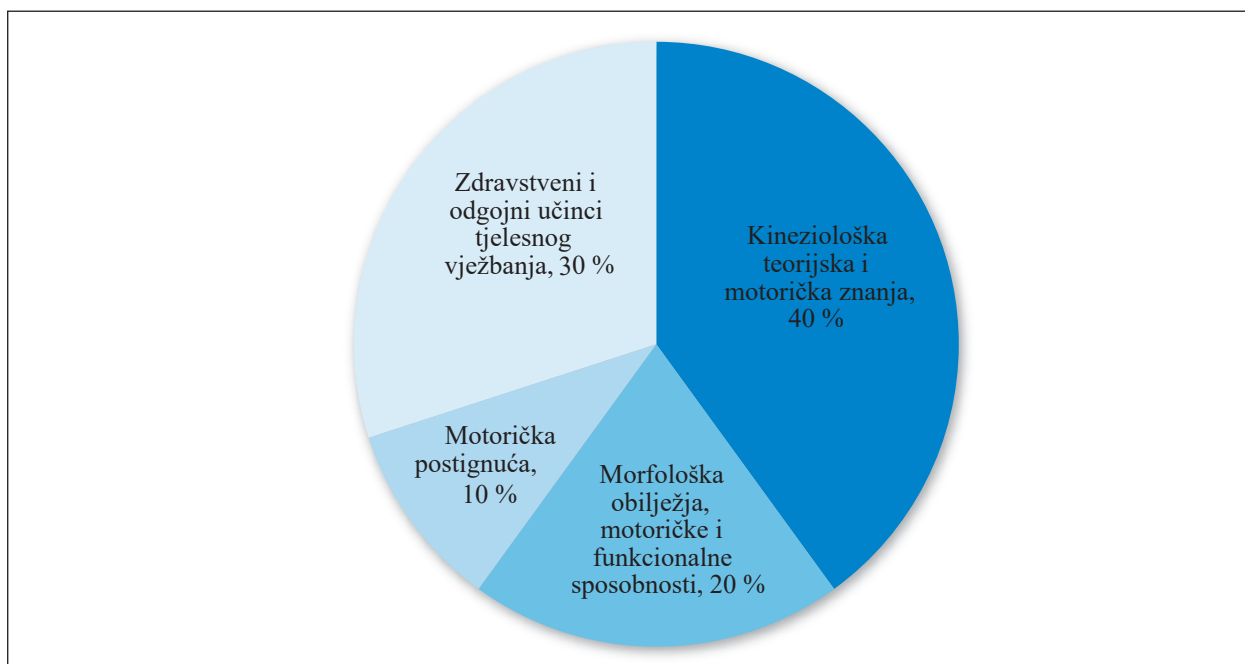
Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u otvorenim i zatvorenim prostorima za igranje.

Preporuča se odabir prikladnog pribora za rad u skladu s individualnim sposobnostima.

Potrebno je označiti prostor za igru te ohrabrivati i bodriti u igri.

Treba poticati razumijevanje i usvajanje pravila iz dječjih, elementarnih igara i individualnih sportova.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Slika 2. Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja 1. – 4. razreda

Odgojno-obrazovni ishodi u 5. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.5.1. Učenik primjenjuje strukture kretanja povezane s temeljnim kineziološkim znanjima.	– odabire temeljna kineziološka znanja – pokazuje strukture kretanja u vježbanju	– izvodi nekoliko temeljnih struktura kretanja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – biotička motorička znanja: hodanja i trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja – složenije elementarne igre – stare igre.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima, u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi. Učenik oponašajući izvodi različita biotička motorička znanja uz primjerene oblike podrške koje demonstrira i odabire nastavnik. Učenik se koristi predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu sa svojim individualnim sposobnostima. Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu. Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake. Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.		

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.5.2. Učenik primjenjuje jedan od osnovnih elemenata sportova.	– pokazuje temeljne elemente tehnike sportova – odabire individualni ili grupni sport	– pokazuje element tehnike sporta
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: Osnove tehnike sportova: – atletika – sportska gimnastika – sportske igre: odbojka, rukomet, košarka, nogomet, združena odbojka, združeni nogomet, graničar – individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, pikado, boćanje, kuglanje – borilački i hrvački sportovi: karate, taekwondo, judo – sportovi s reketom: stolni tenis, badminton – sportovi na vodi: plivanje, veslanje, jedrenje – sportovi na snijegu: sanjkanje, krpljenje, klizanje, brzo klizanje – motoričke aktivnosti na otvorenom: pješačke ture, orijentacijsko kretanje, kros.		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u otvorenim i zatvorenim prostorima za vježbanje.

Učenik se koristi primjerenim predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu s individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake i označiti prostor za vježbanje.

Preporuča se ohrabrivanje, bodrenje za minimalne pomake i korištenje stankama u radu.

Sportom učenik stječe socioemocionalne kompetencije.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK A.5.3. Učenik primjenjuje elemente ritmičkih i plesnih struktura.	– izvodi ritmičke strukture uz pljeskanje – pokazuje narodne plesove uz pjevanje ili glazbu – pokazuje društvene ili moderne plesove uz glazbu	– izvodi ritmičku ili plesnu strukturu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– raznovrsne ritmičke strukture uz pljeskanje, udaraljke ili glazbu

– dječji narodni plesovi

– društveni ili moderni plesovi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik izvodi ritmičke strukture koje demonstrira učitelj uz korištenje rukama ili udaraljka za stvaranje ritma.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, koristiti se stankama u radu i prilagoditi glasnoću.

Potrebno je označiti prostor vježbanja.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.5.1. Učenik se uključuje u mjerenje morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	– pokazuje svoju tjelesnu visinu i masu – demonstrira motoričke i funkcionalne sposobnosti	– prepoznaje morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– praćenje visine i tjelesne mase

– korištenje spravama za mjerenje (vaga s visinomjerom)

– testovi za mjerenje motoričkih sposobnosti: brzine, fleksibilnosti, snage, koordinacije

– testovi funkcionalnih sposobnosti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenik prati morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti.
 Potrebno je odabrati prikladan pribor za mjerenje.
 Potrebno je označiti prostor za mjerenje.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.5.2. Učenik izvodi vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire primjerene vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti – koristi se vježbama za pokretljivost zglobova i stabilnost trupa 	– pokazuje vježbe motoričkih i funkcionalnih sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – jednostavne motoričke vježbe koje utječu na motoričke i funkcionalne sposobnosti (vježbe snage, fleksibilnosti, brzine, koordinacije i izdržljivosti)
 – opće pripremne vježbe s predmetima ili bez predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u otvorenim i zatvorenim prostorima za vježbanje.
 Učenik izvodi motoričke i funkcionalne vježbe u skladu s individualnim sposobnostima.
 Potrebno je odabrati prikladne predmete za rad u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika.
 Potrebno je označiti prostor vježbanja.
 Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK C.5.1. Učenik prati motorička postignuća.	<ul style="list-style-type: none"> – prati motorička postignuća – koristi se njima u svladavanju obrazovnih sadržaja 	– pokazuje motorička postignuća

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – obrazovni sadržaji u skladu s razvojnim osobitostima učenika
 – atletika
 – sportska gimnastika
 – sportske igre: odbojka, rukomet, košarka, nogomet, združena odbojka, združeni nogomet, graničar
 – individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, pikado, boćanje, kuglanje

- borilački sportovi: judo, karate
- sportovi s reketom: stolni tenis, badminton
- sportovi na vodi: plivanje, veslanje, jedrenje
- sportovi na snijegu: sanjkanje, krpljenje, klizanje, brzo klizanje
- motoričke aktivnosti na otvorenom: pješačke ture, orijentacijsko kretanje, kros.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik izvodi zadani motorički zadatak u situacijskim i natjecateljskim uvjetima u skladu s individualnim sposobnostima.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.5.2. Učenik primjenjuje pravila za održavanje higijene i brine se o opremi i prostoru za vježbanje.	<ul style="list-style-type: none"> – aktivno primjenjuje postupke za održavanje higijene prije, tijekom i poslije vježbanja – brine se o opremi za vježbanje – primjenjuje aktivnosti brige o prostoru za vježbanje 	<ul style="list-style-type: none"> – primjenjuje postupke za održavanje higijene tijela – nosi opremu – posprema prostor za vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenikovo presvlačenje i donošenje opreme
- primjena osnova osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja na otvorenim i u zatvorenim sportskim vježbalištima
- učenikovo pospremanje sprava i predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika treba educirati i pomagati mu u provođenju higijene tijela.

Potrebno je odabrati primjerenu opremu za vježbanje, ovisno o uvjetima i mjestu vježbanja.

Preporuča se primjerena razina podrške u pospremanju sprava i predmeta, prostora za vježbanje.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.5.3. Učenik upoznaje pravila sportova.	<ul style="list-style-type: none">– slijedi prilagođena pravila sportova– uči igrati pošteno (engl. <i>fair play</i>)– upoznaje pravila samoregulacije i suradničkog odnosa	<ul style="list-style-type: none">– slijedi pravila sportova

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagođena pravila igre
 - kineziološke aktivnosti koje će omogućiti učenicima pozitivne socijalne interakcije (pošteno igranje (engl. *fair play*), nenasilno čuvanje i pomaganje)
 - razredna, školska i izvanškolska natjecanja.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik aktivno sudjeluje u raznim timskim igrama, združenim igrama, kineziološkim aktivnostima koje zahtijevaju primjenu pravila igre.

Potrebno je poticati socijalnu interakciju i prilagodbu na razne situacije tijekom igre.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Odgojno-obrazovni ishodi u 6. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.6.1. Učenik primjenjuje jednostavna kineziološka teorijska i motorička znanja.	– uči jednostavna kineziološka teorijska znanja – koristi se kineziološkim motoričkim znanjima u vježbanju	– izvodi jednostavne strukture kretanja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – biotička motorička znanja: hodanja i trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja – složenije elementarne igre s hvatanjem, dodavanje i gadanjem, vođenjem – stare igre.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima, u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi. Učenik oponašajući izvodi različita biotička motorička znanja uz primjerene oblike podrške, koje demonstrira i odabire učitelj. Učenik se koristi predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu sa svojim individualnim sposobnostima. Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu. Preporuča se ohrabrivanje i bodrenje za minimalne pomake. Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.		

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.6.2. Učenik demonstrira više elementarnata sportova.	– pokazuje elemente tehnike sportova – odabire više vrsta sportova	– povezano izvodi više struktura iz sportova
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Osnovna tehnika sportova: – atletika – sportska gimnastika – sportske igre: odbojka, rukomet, košarka, nogomet, združena odbojka, združeni nogomet, graničar – individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, pikado, boćanje, kuglanje – borilački i hrvački sportovi: karate, taekwondo, judo – sportovi s reketom: stolni tenis, badminton – sportovi na vodi: plivanje, veslanje, jedrenje – sportovi na snijegu: sanjkanje, krpljenje, klizanje, brzo klizanje – motoričke aktivnosti na otvorenom: pješačke ture, orijentacijsko kretanje, kros.		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u otvorenim i zatvorenim prostorima za vježbanje.

Učenik se koristi primjerenim predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu s individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake i označiti prostor za vježbanje.

Preporuča se ohrabrivanje, bodrenje za minimalne pomake i korištenje stankama u radu.

Učenik sportom stječe socioemocionalne kompetencije.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK A.6.3. Učenik demonstrira elemente ritmičkih i plesnih struktura.	– izvodi ritmičke strukture uz udaraljke – pokazuje narodne plesove uz pjevanje i glazbu – pokazuje društvene ili moderne plesove uz glazbu	– izvodi ritmičke i plesne strukture

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- raznovrsne ritmičke strukture uz pljeskanje, udaraljke i glazbu
 - dječji narodni plesovi
 - društveni i moderni plesovi.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik izvodi ritmičke strukture koje demonstrira učitelj uz korištenje rukama ili udaraljka za stvaranje ritma.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, koristiti se stankama u radu i prilagoditi glasnoću.

Treba označiti prostor vježbanja.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.6.1. Učenik se uključuje u mjerenje morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	– pokazuje svoju tjelesnu visinu i masu – demonstrira motoričke i funkcionalne sposobnosti – pokazuje obilježja pravilnog držanja tijela	– pokazuje morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- praćenje visine i tjelesne mase
 - korištenje spravama za mjerenje prema sposobnostima i mogućnostima
 - testovi za mjerenje motoričkih sposobnosti: brzine, fleksibilnosti, snage, koordinacije
 - testovi funkcionalnih sposobnosti.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenik prati morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti.
 Preporuča se korištenje prikladnim priborom za mjerenje.
 Preporuča se označavanje prostora za mjerenje.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.6.2. Učenik izvodi vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	– koristi se primjerenim vježbama za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti – demonstrira vježbe za pokretljivost zglobova i stabilnost trupa	– primjenjuje vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – jednostavne motoričke vježbe koje utječu na motoričke i funkcionalne sposobnosti (vježbe snage, fleksibilnosti, brzine, koordinacije i izdržljivosti)
 – opće pripreme vježbe s predmetima ili bez predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u otvorenim i zatvorenim prostorima za vježbanje.
 Učenik izvodi motoričke i funkcionalne vježbe u skladu s individualnim sposobnostima.
 Potrebno je odabrati prikladan predmet za rad u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika.
 Potrebno je označiti prostor vježbanja.
 Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK C.6.1. Učenik pokazuje motorička postignuća.	– demonstrira motorička postignuća – razlikuje ih u svakodnevnim aktivnostima	– pokazuje motorička postignuća

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – obrazovni sadržaji u skladu s razvojnim osobitostima učenika
 – atletika
 – sportska gimnastika
 – sportske igre: odbojka, rukomet, košarka, nogomet, združena odbojka, združeni nogomet, graničar
 – individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, pikado, boćanje, kuglanje
 – borilački i hrvački sportovi: karate, taekwondo, judo
 – sportovi s reketom: stolni tenis, badminton

- sportovi na vodi: plivanje, veslanje, jedrenje
- sportovi na snijegu: sanjkanje, krpljenje, klizanje, brzo klizanje
- motoričke aktivnosti na otvorenom: pješačke ture, orijentacijsko kretanje, kros.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik izvodi zadani motorički zadatak u situacijskim i natjecateljskim uvjetima u skladu s individualnim sposobnostima.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.6.1. Učenik upoznaje važnost pravilne prehrane.	<ul style="list-style-type: none"> – uči o zdravim namirnicama za vlastitu prehranu – uči o pravilnom rasporedu obroka u danu 	– uključuje zdravu hranu u vlastitu prehranu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uključivanje zdravih namirnica u prehranu
- izbjegavanje nezdravih namirnica u prehrani
- učenje o pravilnim i redovitim obrocima u prehrani.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je odabrati prikladnu prehranu u skladu s individualnim potrebama.

Učenik se navikava na zdravu prehranu i aktivno vježbanje.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Potrebno je poticati učenika na povratnu informaciju.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.6.2. Učenik primjenjuje pravila za održavanje higijene i brine se o opremi i prostoru za vježbanje.	<ul style="list-style-type: none"> – aktivno primjenjuje postupke za održavanje higijene prije, tijekom i poslije vježbanja – brine se o opremi za vježbanje – primjenjuje aktivnosti brige o prostoru za vježbanje 	– primjenjuje postupke za održavanje tjelesne higijene, nosi opremu i posprema prostor za vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- presvlačenje učenika
- primjena osnova osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja na otvorenom i u zatvorenim sportskim vježbalištima
- učenikovo pospremanje sprava i predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenika se educira te mu se pomaže u provođenju higijene tijela.
 Potrebno je odabrati primjerenu opremu za vježbanje, ovisno o uvjetima i mjestu vježbanja.
 Preporuča se primjerena razina podrške u pospremanju sprava i predmeta, prostora za vježbanje.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.6.3. Učenik uči pravila sportova tijekom natjecanja.	<ul style="list-style-type: none"> – slijedi pravila sportova – uči pošteno igrati (engl. <i>fair play</i>) – upoznaje pravila samoregulacije i suradničkog odnosa 	<ul style="list-style-type: none"> – slijedi pravila sportova

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagođena pravila igre
- kineziološke aktivnosti koje će omogućiti učenicima pozitivne socijalne interakcije (*fair play*, nenasilno čuvanje i pomaganje)
- razredna, školska i izvanškolska natjecanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenik aktivno sudjeluje u raznim timskim igrama, združenim igrama, kineziološkim aktivnostima koje zahtijevaju primjenu pravila igre.
 Učenik uči važnost socijalne interakcije i prilagodbe na razne situacije tijekom igre.
 Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Odgojno-obrazovni ishodi u 7. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.7.1. Učenik se koristi kineziološkim teorijskim i motoričkim znanjima.	– odabire kineziološka teorijska znanja – koristi se kineziološkim motoričkim znanjima u vježbanju – povezuje kineziološka teorijska i motorička znanja	– izvodi složenije oblike kretanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biotička motorička znanja: hodanja i trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja
- složenije elementarne igre s hvatanjem, dodavanje i gađanjem, vođenjem
- stare igre.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima, u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi.

Učenik oponašajući izvodi različita biotička motorička znanja uz primjerene oblike podrške koje demonstrira i odabire učitelj.

Učenik se koristi predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu sa svojim individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu.

Preporuča se ohrabrivanje i bodrenje za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.7.2. Učenik povezuje elemente sportova u cjelinu.	– odabire više elemenata sportova – primjenjuje pravila u natjecanju	– povezuje elemente sportova u cjelinu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Osnove tehnika sportova:

- atletika
- sportska gimnastika
- sportske igre: odbojka, rukomet, košarka, nogomet, združena odbojka, združeni nogomet
- individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, pikado, boćanje, kuglanje
- borilački sportovi: judo, karate, taekwondo
- sportovi s reketom: badminton, stolni tenis
- sportovi na vodi: plivanje, veslanje, jedrenje
- sportovi na snijegu: sanjkanje, krpljenje, klizanje, brzo klizanje
- motoričke aktivnosti na otvorenom: pješačke ture, orijentacijsko kretanje, kros.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima na otvorenom i u zatvorenim prostorima za vježbanje.

Učenik se koristi primjerenim predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu s individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake i označiti prostor za vježbanje.

Preporuča se ohrabrivanje, bodrenje učenika za minimalne pomake i korištenje stankama u radu.

Učenik uči socioemocionalne kompetencije baveći se sportom.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK A.7.3. Učenik povezuje plesne strukture.	– povezuje plesne strukture u jednostavne koreografije – izvodi ih uz glazbu	– pokazuje jednostavnu koreografiju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- narodni plesovi
- društveni plesovi
- moderni plesovi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik izvodi plesne strukture u skladu sa svojim individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, koristiti se stankama u radu i prilagoditi glasnoću glazbe.

Preporuča se označavanje prostora za plesanje.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK B.7.1. Učenik prati mjerenje morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	– pokazuje svoju tjelesnu visinu i masu – demonstrira motoričke i funkcionalne sposobnosti – pokazuje obilježja pravilnog tjelesnog držanja	– sudjeluje u mjerenju morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- praćenje visine i tjelesne mase
- korištenje spravama za mjerenje prema sposobnostima i mogućnostima
- testovi za mjerenje motoričkih sposobnosti: brzine, fleksibilnosti, snage, koordinacije
- testovi funkcionalnih sposobnosti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prati morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti.

Preporuča se korištenje prikladnim priborom za mjerenje.

Potrebno je označiti prostor za mjerenje.
Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK C.7.1. Učenik povezuje motorička postignuća.	– demonstrira motorička postignuća – razlikuje ih u svakodnevnim aktivnostima	– pokazuje motorička postignuća u natjecanju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obrazovni sadržaji u skladu s razvojnim osobitostima učenika
- atletika
- sportska gimnastika
- sportske igre: odbojka, rukomet, košarka, nogomet, združena odbojka, združeni nogomet, graničar
- individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, pikado, boćanje, kuglanje
- borilački i hrvački sportovi: karate, taekwondo, judo
- sportovi s reketom: stolni tenis, badminton, tenis
- sportovi na vodi: plivanje, veslanje, jedrenje
- sportovi na snijegu: sanjkanje, krpljenje, klizanje, brzo klizanje
- motoričke aktivnosti na otvorenom: pješačke ture, orijentacijsko kretanje, kros.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik izvodi zadani motorički zadatak u situacijskim i natjecateljskim uvjetima u skladu s individualnim sposobnostima.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.7.1. Učenik usvaja znanje o povezanosti zdrave prehrane i vježbanja.	– uči o zdravoj prehrani i očuvanju zdravlja – razumije važnost svakodnevnog vježbanja	– povezuje zdravu prehranu i vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uključivanje zdravih namirnica u prehranu
- izbjegavanje nezdravih namirnica u prehrani
- učenje o pravilnim i redovitim obrocima u prehrani.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je odabrati prikladnu prehranu u skladu s individualnim potrebama.

Učenika se navikava na zdravu prehranu i aktivno vježbanje.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Potrebno je poticati učenika na povratnu informaciju.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.7.2. Učenik primjenjuje pravila za održavanje higijene i brine se o predmetima i prostoru za vježbanje.	<ul style="list-style-type: none">– održava higijenu tijela prije, tijekom i poslije vježbanja– brine se o opremi za vježbanje– posprema sprave i predmete za vježbanje	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje postupke za održavanje tjelesne higijene, nosi opremu i posprema prostor za vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenikovo donošenje i korištenje prikladnom opremom za vježbanje
- primjena osnova osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja na otvorenom i u zatvorenim sportskim vježbalištima
- učenikovo pospremanje sprava i predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se educira te mu se pomaže u provođenju higijene tijela.

Preporuča se odabir primjerene opreme za vježbanje, ovisno o uvjetima i mjestu vježbanja.

Preporuča se primjerena razina podrške u pospremanju sprava i predmeta, prostora za vježbanje.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.7.3. Učenik primjenjuje pravila sportova tijekom natjecanja.	<ul style="list-style-type: none">– slijedi pravila sportova– uči pošteno igrati (engl. <i>fair play</i>)– upoznaje pravila samoregulacije i suradničkog odnosa	<ul style="list-style-type: none">– slijedi pravila sportova u natjecanjima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjena pravila igre
- kineziološke aktivnosti koje će omogućiti učenicima pozitivne socijalne interakcije (*fair play*, nenasilno čuvanje i pomaganje)
- razredna, školska i izvanškolska natjecanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik aktivno sudjeluje u raznim timskim igrama, združenim igrama, kineziološkim aktivnostima koje zahtijevaju primjenu pravila igre.

Učenik uči socijalnu interakciju i prilagodbu na razne situacije tijekom igre.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Odgojno-obrazovni ishodi u 8. razredu osnovne škole – 70 sati godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.8.1. Učenik povezuje kineziološka teorijska i motorička znanja.	– odabire kineziološka teorijska i motorička znanja – povezuje kineziološka teorijska i motorička znanja u igri i sportskim natjecanjima	– stečena kineziološka motorička znanja primjenjuje u natjecanjima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biotička motorička znanja: hodanja i trčanja, skakanja, bacanja, hvatanja, penjanja, puzanja, provlačenja, dizanja i nošenja, kotrljanja i kolutanja, višenja i upiranja, guranja i potiskivanja
- složenije elementarne igre s loptom
- stare igre.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima, u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi.

Učenik oponašajući izvodi različita biotička motorička znanja uz primjerene oblike podrške koje demonstrira i odabire učitelj.

Učenik se koristi predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu sa svojim individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, označiti prostor za vježbanje i koristiti se stankama u radu.

Preporuča se ohrabrivanje i bodrenje za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP OŠ TZK A.8.2. Učenik povezuje elemente i taktiku sporta.	– usavršava elemente sportova – uči taktiku sporta	– kombinira elemente u igri

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Osnove tehnike i taktike sportova:

- atletika
- sportska gimnastika
- sportske igre: odbojka, rukomet, košarka, nogomet, združena odbojka, združeni nogomet, graničar
- individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, pikado, boćanje, kuglanje
- borilački i hrvački sportovi: karate, taekwondo, judo
- sportovi s reketom: stolni tenis, badminton, tenis
- sportovi na vodi: plivanje, veslanje, jedrenje
- sportovi na snijegu: sanjkanje, krpljenje, klizanje, brzo klizanje
- motoričke aktivnosti na otvorenom: pješačke ture, orijentacijsko kretanje, kros.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sudjeluje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima na otvorenom i u zatvorenim prostorima za vježbanje.

Učenik se koristi primjerenim predmetima različitih oblika, dimenzija i masa u skladu s individualnim sposobnostima.

Razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora za vježbanje.

Preporuča se ohrabrivanje, bodrenje učenika za minimalne pomake i korištenje stankama u radu.

Učenik uči socioemocionalne kompetencije putem sportova.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
--------------------------	----------------	---

PP OŠ TZK A.8.3.

Učenik izvodi plesne strukture.

- povezuje plesne strukture u jednostavne koreografije
- izvodi ih uz glazbu

– pokazuje koreografiju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- narodni plesovi
 - društveni plesovi
 - moderni plesovi.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik izvodi plesne strukture u skladu sa svojim individualnim sposobnostima.

Preporuča se razraditi aktivnosti na manje korake, koristiti se stankama u radu i prilagoditi glasnoću glazbe.

Potrebno je označiti prostor za plesanje.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
--------------------------	----------------	---

PP OŠ TZK B.8.1.

Učenik prati mjerenje morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.

- pokazuje svoju tjelesnu visinu i masu
- demonstrira motoričke i funkcionalne sposobnosti
- pokazuje obilježja pravilnoga tjelesnog držanja

– sudjeluje u mjerenju morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- praćenje visine i tjelesne mase
 - korištenje spravama za mjerenje prema sposobnostima i mogućnostima
 - testovi za mjerenje motoričkih sposobnosti: brzina, fleksibilnost, snaga, koordinacija
 - testovi funkcionalnih sposobnosti.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenik prati morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti.
 Potrebno je koristiti se prikladnim priborom za mjerenje.
 Potrebno je označiti prostor za mjerenje.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK C.8.1. Učenik razlikuje motorička postignuća i primjenjuje ih u svakodnevnom životu.	– demonstrira motorička postignuća – koristi se njima u svakodnevnom aktivnostima	– primjenjuje motorička postignuća u natjecanju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Obrazovni sadržaji u skladu s razvojnim osobitostima učenika:

- atletika
- sportska gimnastika
- sportske igre: odbojka, rukomet, košarka, nogomet, združena odbojka, združeni nogomet, graničar
- individualni sportovi: rolanje, vožnja romobila, bicikla, tricikla, pikado, boćanje, kuglanje
- borilački i hrvački sportovi: karate, taekwondo, judo
- sportovi s reketom: stolni tenis, badminton, tenis
- sportovi na vodi: plivanje, veslanje, jedrenje
- sportovi na snijegu: sanjkanje, krpljenje, klizanje, brzo klizanje
- motoričke aktivnosti na otvorenom: pješačke ture, orijentacijsko kretanje, kros.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Učenik izvodi zadani motorički zadatak u situacijskim i natjecateljskim uvjetima u skladu s individualnim sposobnostima.
 Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.8.1. Učenik povezuje važnost pravilne prehrane i svakodnevnog vježbanja.	– primjenjuje zdravu prehranu u svrhu očuvanju zdravlja – razumije važnost svakodnevnog vježbanja	– odabire zdravu prehranu i redovito vježba

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uključivanje zdravih namirnica u prehranu
- izbjegavanje nezdravih namirnica u prehrani
- učenje o pravilnim i redovitim obrocima u prehrani

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Preporuča se odabir prikladne prehrane u skladu s individualnim potrebama.
 Učenik se navikava na zdravu prehranu i aktivno vježbanje.
 Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.
 Preporuča se poticati učenika na povratnu informaciju.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.8.2. Učenik primjenjuje pravila za održavanje higijene i brine se o predmetima i prostoru za vježbanje.	<ul style="list-style-type: none"> – održava higijenu tijela prije, tijekom i poslije vježbanja – brine se o opremi za vježbanje – posprema sprave i predmete za vježbanje 	<ul style="list-style-type: none"> – primjenjuje tjelesnu higijenu, nosi opremu i posprema prostor za vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – učenikovo donošenje i korištenje prikladnom opremom za vježbanje
 – primjena osnova osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja na otvorenim i zatvorenim sportskim vježbalištima
 – učenikovo pospremanje sprava i predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Preporuča se učenika educirati i pomagati mu u provođenju higijene tijela.
 Preporuča se odabir primjerene opreme za vježbanje, ovisno o uvjetima i mjestu vježbanja.
 Preporuča se primjerena razina podrške u pospremanju sprava i predmeta, prostora za vježbanje.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP OŠ TZK D.8.3. Učenik primjenjuje pravila sportova na natjecanjima.	<ul style="list-style-type: none"> – slijedi pravila sportova – uči igrati pošteno (engl. <i>fair play</i>) – upoznaje pravila samoregulacije i suradničkog odnosa 	<ul style="list-style-type: none"> – slijedi pravila sportova na natjecanjima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
 – primjena pravila igre
 – kineziološke aktivnosti koje će omogućiti učenicima pozitivne socijalne interakcije (*fair play*, nenasilno čuvanje i pomaganje)
 – razredna, školska i izvanškolska natjecanja.

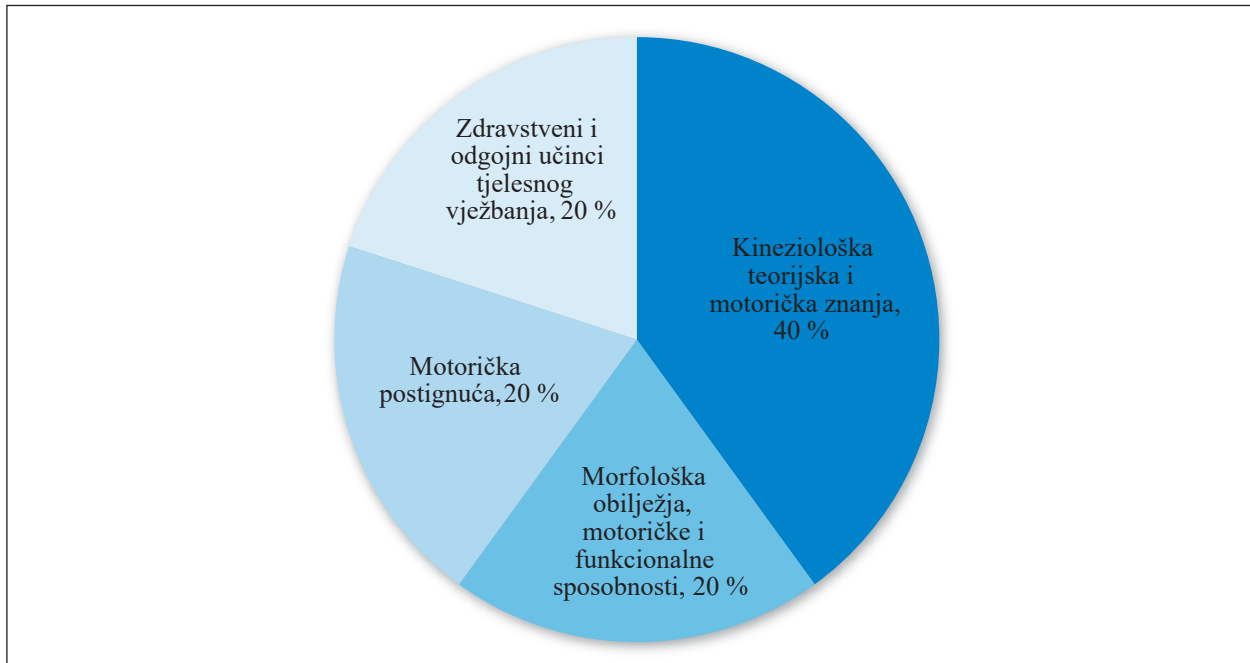
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik aktivno sudjeluje u raznim timskim igrama, združenim igrama, kineziološkim aktivnostima koje zahtijevaju primjenu pravila igre.

Učenik uči socijalnu interakciju i prilagodbu na razne situacije tijekom igre.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Slika 3. Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja 5. – 8. razreda

Odgojno-obrazovni ishodi u 1. razredu srednje škole – 70 sati godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SSŠ TZK A.1.1. Učenik primjenjuje osnove tehnika jednostavnih struktura motoričkih aktivnosti.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnove tehnika različitih jednostavnijih motoričkih aktivnosti ovisno o razini motoričkog predznanja– pokazuje elemente tehnike u strukturama odabrane motoričke aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– pokazuje jednostavnu strukturu odabrane motoričke aktivnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obvezni sadržaji/sportovi u skladu s uvjetima i formalnim kompetencijama učenika i učitelja, primjerice, atletika, rukomet, nogomet, košarka, odbojka, sportska i ritmička gimnastika, hrvanje, judo, sportovi na vodi (veslanje, jedrenje), sportovi s reketom (tenis, stolni tenis, badminton), skijanje, plivanje, plesovi
- izborni sadržaji/sportovi u skladu s uvjetima i formalnim kompetencijama učenika i učitelja, primjerice, nordijsko hodanje, karate, aerobika, boks, taekwondo, fitnes, odbojka na pijesku, rukomet na pijesku, akrobatika, pilates, mali nogomet, minikošarka, koturaljkanje, samoobrana, ronjenje na dah, skijaško trčanje, sinkronizirano plivanje, slobodno penjanje, streljaštvo, terapijsko jahanje, biciklizam, hokej na travi, triatlon, kajakaštvo, sportsko-rekreativne aktivnosti u vodi, jedrenje na dasci, jedrenje u malim klasama, osnove golfa, vaterpolo.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se aktivno sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima, u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi.

Preporuča se aktivno bavljenje izvannastavnim i izvanškolskim sportskim aktivnostima.

Preporuča se korištenje digitalnim sadržajima za izradu programa tjelesnog vježbanja.

Preporuča se korištenje obrazovnim društvenim mrežama, digitalnim obrazovnim okružjima za suradnju i sustavima za upravljanje tjelesnim vježbanjem.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SSŠ TZK A.1.2. Učenik izvodi jednostavnije specifične kineziterapijske vježbe.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje specifične kineziterapijske vježbe za poboljšanje sustava kretanja prema specifičnostima buduće djelatnosti– izvodi specifične kineziterapijske vježbe– prepoznaje uobičajene digitalne programe za pomoć u vježbanju	<ul style="list-style-type: none">– oponaša izvedbu specifične kineziterapijske vježbe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kineziterapijske vježbe za prevenciju tegoba onih dijelova lokomotornog sustava koji su najviše aktivirani izabranom djelatnošću
 - vježbe relaksacije i opuštanja
 - jednostavne elementarne igre s hvatanjem, dodavanje i gadanjem, vođenjem
 - obrazovne društvene mreže, digitalna obrazovna okružja za suradnju i sustavi za upravljanje tjelesnim vježbanjem.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se primjena specifičnih (kineziterapijskih) vježbi u funkciji izabrane djelatnosti.

Preporuča se uporaba digitalnih tehnologija u nastavnom procesu.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK B.1.1. Učenik prati i prepoznaje rezultate morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	– izvodi provjeru morfoloških obilježja – prepoznaje provjeru motoričkih i funkcionalnih sposobnosti	– sudjeluje u vrednovanju rezultata procjene

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- testovi za procjenu morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti
 - kineziterapijske vježbe za prevenciju tegoba onih dijelova lokomotornog sustava koji su najviše aktivirani izabranom djelatnošću
 - statičke i dinamičke vježbe istezanja
 - vježbe kojima se potiče razvoj motoričkih sposobnosti i utječe na povećanje funkcija kardiovaskularnoga, respiratornog i endokrinog sustava
 - vježbe jačanja svih mišićnih skupina i razvoja cjelokupne motorike
 - vježbe za smanjenje živčano-mišićne napetosti i za pravilno držanje tijela.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Aktivnosti treba usmjeriti na procjenu vrijednosti i svrsishodnosti mjera i testova.

Preporuča se planirati dnevne i tjedne aktivnosti učenika.

Preporuča se uporaba mobilnih aplikacija i pametnih satova radi samopraćenja i samovrednovanja (lista provjera, izlazne kartice...).

Učenik prati morfološka obilježja u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama.

Učenik prepoznaje i koristi sprave za mjerenje.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK C.1.1. Učenik prati osobna motorička postignuća.	– prepoznaje rezultate svojih osobnih motoričkih postignuća – koristi se njima u svakodnevnom životu i radu	– izvodi strukture naučenih elemenata u izabranoj motoričkoj aktivnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kineziološke aktivnosti: atletika, rukomet, nogomet, košarka, odbojka, sportska i ritmička gimnastika, hrvanje, judo, sportovi na vodi (veslanje, jedrenje), sportovi s reketom (tenis, stolni tenis, badminton), skijanje, plivanje, plesovi, nordijsko hodanje, karate, aerobik, boks, taekwondo, fitnes, odbojka na pijesku, rukomet na pijesku, akrobatika, pilates, mali nogomet, minikošarka, koturaljkanje, samoodbrana, ronjenje na dah, skijaško trčanje, sinkronizirano plivanje, slobodno penjanje, streljaštvo, terapijsko jahanje, biciklizam, hokej na travi, triatlon, kajakaštvo, sportsko-rekreativne aktivnosti u vodi, jedrenje na dasci, jedrenje u malim klasama, osnove golfa, vaterpolo
- vježbe jačanja svih mišićnih skupina i razvoja cjelokupne motorike
- vježbe kojima se potičemo razvoj motoričkih sposobnosti i utječe na povećanje funkcija kardiovaskularnog, respiratornog i endokrinog sustava.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporučuje se dabit motoričkih zadataka i izrada kriterija za praćenje motoričkih postignuća.

Učenik izvodi zadani motorički zadatak u situacijskim i natjecateljskim uvjetima u skladu s individualnim sposobnostima.

Učenika se ohrabruje i bodri za minimalne pomake.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci rada

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK D.1.1. Učenik primjenjuje usvojene higijenske, zdravstvene i ekološke navike u motoričkim aktivnostima, sportu i radu.	– provodi higijenske, zdravstvene i ekološke navike u motoričkim aktivnostima, sportu i radu – razvija pozitivan stav i odgovornost prema higijenskim navikama	– provodi higijenske, zdravstvene i ekološke navike u svim vrstama motoričkih aktivnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kineziološke aktivnosti u slobodno vrijeme, s naglaskom na poticanje zdravstvenog stanja i podizanju razine ekološke svijesti i higijene.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Potrebno je poticati samostalno vježbanje.

Preporuča se usvajanje znanja o očuvanju i promicanju zdravlja.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci rada

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK D.1.2. Učenik podupire pozitivan stav prema tjelesnom vježbanju i razvija naviku redovitoga tjelesnog vježbanja.	– razvija pozitivan stav i odgovornost prema tjelesnom vježbanju – navikava se na redovito vježbanje	– provodi tjelesno vježbanje kao redovitu aktivnost u odgovarajućoj opremi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- raznovrsne kineziološke aktivnosti koje će utjecati na stvaranje pozitivnog stava prema tjelesnom vježbanju
- jednostavne i dinamičke aktivnosti s pravilnim izmjenama napora i odmora koje ne zahtijevaju preveliku koncentraciju, odnosno pozornosti (trčanja, trčanja sa zadatcima, trčanja s poskocima i skokovima, dinamičke elementarne igre, jednostavnije momčadske igre...).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se poticati samostalno vježbanje, usvajanje znanja o očuvanju i promicanju zdravlja.

Potrebno je planirati dnevne i tjedne aktivnosti učenika.

Preporuča se aktivno sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima uz primjenu standardizirane opreme za tjelesno vježbanje i sportska natjecanja.

Preporuča se uključivanje u izvannastavne i izvanškolske kineziološke aktivnosti.

D. Zdravstveni i odgojni učinci rada

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK D.1.3. Učenik uključuje zdravu hranu u svakodnevnu prehranu.	– primjenjuje zdravu prehranu – prepoznaje prevenciju i očuvanje zdravlja	– prepoznaje zdrave načine prehrane

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uključivanje zdravih namirnica u prehranu
- izbjegavanje nezdravih namirnica u prehrani
- informiranje i učenje o pravilnim i redovitim obrocima u prehrani.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik odabire prikladnu prehranu u skladu s individualnim potrebama.

Potrebno je navikavati učenika na zdravu prehranu i aktivno vježbanje.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Odgojno-obrazovni ishodi u 2. razredu srednje škole – 70 sati godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SSŠ TZK A.2.1. Učenik primjenjuje različite tehnike odabrane motoričke aktivnosti.	<ul style="list-style-type: none">– odabire različite tehnike odabrane motoričke aktivnosti– izvodi različitu strukturu odabrane motoričke aktivnosti– izvodi elemente tehnike u različitim strukturama odabrane motoričke aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– izvodi različite tehnike odabrane motoričke aktivnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obvezni sadržaji/sportovi u skladu s uvjetima i formalnim kompetencijama učitelja i učenika, primjerice, atletika, rukomet, nogomet, košarka, odbojka, sportska i ritmička gimnastika, hrvanje, judo, sportovi na vodi (veslanje, jedrenje), sportovi s reketom (tenis, stolni tenis, badminton), skijanje, plivanje, plesovi
- izborni sadržaji/sportovi u skladu s uvjetima i formalnim kompetencijama učitelja i učenika, primjerice, nordijsko hodanje, karate, aerobika, boks, taekwondo, fitness, odbojka na pijesku, rukomet na pijesku, akrobatika, pilates, mali nogomet, minikošarka, koturaljkanje, samoobrana, ronjenje na dah, skijaško trčanje, sinkronizirano plivanje, slobodno penjanje, streljaštvo, terapijsko jahanje, biciklizam, hokej na travi, triatlon, kajakaštvo, sportsko-rekreativne aktivnosti u vodi, jedrenje na dasci, jedrenje u malim klasama, osnove golfa, vaterpolo.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se aktivno sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima, u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi.

Preporuča se aktivno bavljenje izvannastavnim i izvanškolskim sportskim aktivnostima.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SSŠ TZK A.2.2. Učenik primjenjuje specifične kineziterapijske vježbe.	<ul style="list-style-type: none">– izvodi specifične kineziterapijske vježbe za poboljšanje sustava kretanja– prepoznaje uobičajene digitalne programe za pomoć u vježbanju	<ul style="list-style-type: none">– izvodi specifične kineziterapijske vježbe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kineziterapijske vježbe za prevenciju tegoba onih dijelova lokomotornog sustava koji su najviše aktivirani izabranom djelatnošću
- vježbe snage za pojedine topološke regije
- vježbe relaksacije i opuštanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se primjena specifičnih kineziterapijskih vježbi u funkciji izabrane djelatnosti.

Preporuča se uporaba digitalnih tehnologija u nastavnom procesu.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK B.2.1. Učenik vrednuje rezultate morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	<ul style="list-style-type: none">– izvodi provjeru morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti– prepoznaje primjereni volumen opterećenja– razumije vrijednosti dobivenih rezultata	<ul style="list-style-type: none">– sudjeluje u vrednovanju rezultata procjene morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- testovi za procjenu morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti
- vježbe kojima se potiče razvoj motoričkih sposobnosti i utječe na povećanje funkcija kardiovaskularnoga, respiratornog i endokrinog sustava
- korištenje spravama za mjerenje prema sposobnostima i mogućnostima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Aktivnosti treba usmjeriti na procjenu vrijednosti i svrsishodnosti mjera i testova.

Potrebno je planiranje dnevne i tjedne aktivnosti učenika.

Preporuča se uporaba mobilnih aplikacija i pametnih satova radi samopraćenja i samovrednovanja (lista provjera, izlazne kartice, kvizovi...).

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK B.2.2. Učenik izvodi različite komplekse vježbi povezane s izborom djelatnosti.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje komplekse vježbi povezanih s izborom djelatnosti– izvodi i opisuje različite komplekse vježbi– prepoznaje pravilnu terminologiju	<ul style="list-style-type: none">– izvodi raznovrsne vježbe za unapređenje antropološkog statusa u odnosu na izbor djelatnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kineziterapijske vježbe za prevenciju tegoba onih dijelova lokomotornog sustava koji su najviše aktivirani izabranom djelatnošću
- statičke i dinamičke vježbe istezanja
- vježbe jačanja svih mišićnih skupina i razvoja cjelokupnoga motoričkog statusa
- vježbe za smanjenje živčano-mišićne napetosti i za pravilno držanje tijela.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poželjno je planiranje dnevne i tjedne aktivnosti učenika.

Preporuča se uporaba digitalnih tehnologija u nastavnom procesu za izradu programa tjelesnog odgoja.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK C.2.1. Učenik prati i uspoređuje osobna motorička postignuća.	<ul style="list-style-type: none">– prati rezultate osobnih motoričkih postignuća– uspoređuje osobna postignuća u odabranoj motoričkoj aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– izvodi strukture naučenih elemenata u izabranoj motoričkoj aktivnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- raznovrsne kineziološke aktivnosti
- vježbe jačanja svih mišićnih skupina i razvoja cjelokupne motorike
- vježbe kojima se potiče razvoj motoričkih sposobnosti i utječe na povećanje funkcija kardiovaskularnog, respiratornog i endokrinog sustava.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se odabir motoričkih zadataka i izrada kriterija za praćenje motoričkih postignuća.

Učenik izvodi zadani motorički zadatak u situacijskim i natjecateljskim uvjetima u skladu s individualnim sposobnostima.

Preporuča se uporaba mobilnih aplikacija i pametnih satova radi samopraćenja i samovrednovanja.

D. Zdravstveni i odgojni učinci rada

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti “dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK D.2.1. Učenik primjenjuje zdravu prehranu i primjerenu hidrataciju organizma pri tjelesnom vježbanju.	<ul style="list-style-type: none">– odabire zdravu prehranu i hidrataciju organizma u svrhu očuvanja zdravlja, higijene i radne sposobnosti	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje zdravu prehranu te hidrataciju organizma u svim vrstama motoričkih aktivnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uključivanje zdravih namirnica u prehranu
- izbjegavanje nezdravih namirnica u prehrani
- kineziološke aktivnosti u slobodno vrijeme s naglaskom na poticanje zdrave prehrane, higijenskih navika i primjerene hidratacije organizma
- informiranje i učenje o pravilnim i redovitim obrocima u prehrani

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik odabire prikladnu prehranu u skladu s individualnim potrebama.

Potrebno je navikavati učenika na zdravu prehranu i aktivno vježbanje.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci rada

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK D.2.2. Učenik primjenjuje motoričke aktivnosti u prirodi.	– odabire kineziološke aktivnosti – aktivno boravi u prirodi	– odabire kineziološke aktivnosti i aktivno provodi vrijeme u prirodi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- raznovrsne kineziološke aktivnosti koje će utjecati na stvaranje pozitivnog stava prema tjelesnom vježbanju
- raznovrsne kineziološke aktivnosti koje će doprinijeti stvaranju navike redovitoga tjelesnog vježbanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se izvoditi kineziološke aktivnosti u prirodi.

Potrebno je poticati samostalno vježbanje, usvajati znanja o očuvanju i promicanju zdravlja.

Potrebno je planirati dnevne i tjedne aktivnosti učenika.

Preporuča se aktivno sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima uz primjenu standardizirane opreme za tjelesno vježbanje i sportska natjecanja.

Preporuča se uključivati u izvannastavne i izvanškolske kineziološke aktivnosti.

D. Zdravstveni i odgojni učinci rada

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti “dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK D.2.3. Učenik uključuje zdravu hranu u svakodnevnu prehranu.	– prakticira zdravu prehranu – brine se o prevenciji i očuvanju zdravlja	– prepoznaje zdrave načine prehrane

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uključivanje zdravih namirnica u prehranu
- izbjegavanje upotrebe nezdravih namirnica u prehrani
- informiranje i učenje o pravilnim i redovitim obrocima u prehrani.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik odabire prikladnu prehranu u skladu s individualnim potrebama.

Potrebno je navikavati učenika na zdravu prehranu i aktivno vježbanje.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Odgojno-obrazovni ishodi u 3. razredu srednje škole – 64 sata godišnje

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SSŠ TZK A.3.1. Učenik primjenjuje elemente tehnike u situacijskim uvjetima.	– koristi se motoričkim kretanjima u situacijskoj strukturi – izvodi elemente tehnike u situacijskim uvjetima	– izvodi motorička kretanja u situacijskim uvjetima
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – obvezni sadržaji/sportovi u skladu s uvjetima i formalnim kompetencijama učitelja i učenika, primjerice, atletika, rukomet, nogomet, košarka, odbojka, sportska i ritmička gimnastika, hrvanje, judo, sportovi na vodi (veslanje, jedrenje), sportovi s reketom (tenis, stolni tenis, badminton), skijanje, plivanje, plesovi – izborni sadržaji/sportovi u skladu s uvjetima i formalnim kompetencijama učitelja i učenika, primjerice, nordijsko hodanje, karate, aerobika, boks, taekwondo, fitness, odbojka na pijesku, rukomet na pijesku, akrobatika, pilates, mali nogomet, minikošarka, koturaljkanje, samoobrana, ronjenje na dah, skijaško trčanje, sinkronizirano plivanje, slobodno penjanje, streljaštvo, terapijsko jahanje, biciklizam, hokej na travi, triatlon, kajakaštvo, sportsko rekreativne aktivnosti u vodi, jedrenje na dasci, jedrenje u malim klasama, osnove golfa, vaterpolo.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda Preporuča se aktivno sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima, u čistome i sigurnom prostoru i u prirodi. Poželjno je aktivno bavljenje izvannastavnim i izvanškolskim sportskim aktivnostima. Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.		

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda
PP SSŠ TZK A.3.2. Učenik prepoznaje ulogu specifičnih kineziterapijskih vježbi prema ugroženosti sustava za kretanje u struci.	– razlikuje specifične kineziterapijske vježbe koje izvodi – prepoznaje ulogu specifičnih kineziterapijskih vježbi – preispituje utjecaj vježbi na vlastito zdravlje – prilagođava vježbe prema ugroženosti sustava za kretanja i radi sprječavanja profesionalnih ozljeda	– izvodi specifične kineziterapijske vježbe za funkcioniranje lokomotornog sustava
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – vježbe kojima se stimuliraju pojedini dijelovi tijela i utječe se na skladan odnos pojedinih dijelova tijela – kineziterapijske vježbe za prevenciju tegoba onih dijelova lokomotornog sustava koji su najviše aktivirani izabranom djelatnošću – statičke i dinamičke vježbe istezanja za regeneraciju onih dijelova lokomotornog sustava koji su najviše aktivirani izabranim zanimanjem – vježbe relaksacije i opuštanja.		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda
 Preporuča se primjena specifičnih (kineziterapijskih) vježbi u funkciji izabrane djelatnosti.
 Potrebno je planirati dnevne i tjedne aktivnosti učenika.
 Preporuča se koristiti obrazovnim društvenim mrežama, digitalnim obrazovnim okruženjem za suradnju i sustavima za upravljanje tjelesnim vježbanjem.
 Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK B.3.1. Učenik vrednuje rezultate morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje i izvodi provjeru morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti – razumije njihove vrijednosti – prilagođava volumen opterećenja prilikom vježbanja 	– sudjeluje u vrednovanju rezultata procjene morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- testovi za procjenu morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti
- vježbe kojima se potiče razvoj motoričkih sposobnosti i utječe na povećanje funkcija kardiovaskularnoga, respiratornog i endokrinog sustava
- korištenje spravama za mjerenje prema sposobnostima i mogućnostima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Aktivnosti treba usmjeriti na procjenu vrijednosti i svrsishodnosti mjera i testova.

Učenik prati morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti.

Potrebno je planirati dnevne i tjedne aktivnosti učenika.

Preporuča se uporaba mobilnih aplikacija i pametnih satova radi samopraćenja i samovrednovanja (lista provjera, izlazne kartice...).

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK B.3.2. Učenik izvodi komplekse vježbi za poboljšanje razine stanja morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire komplekse vježbi važnih za poboljšanje stanja morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti – koristi se raznovrsnim kompleksom vježbi u odnosu na izbor djelatnosti 	– izvodi raznovrsne vježbe važne za poboljšanje stanja morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kineziterapijske vježbe za prevenciju tegoba onih dijelova lokomotornog sustava koji su najviše aktivirani izabranom djelatnošću
- vježbe kojima se potiče razvoj motoričkih sposobnosti i utječe na povećanje funkcija kardiovaskularnoga, respiratornog i endokrinog sustava
- vježbe jačanja svih mišićnih skupina i razvoja cjelokupne motorike
- vježbe za smanjenje živčano-mišićne napetosti i za pravilno držanje tijela.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se primjena specifičnih (kineziterapijskih) vježbi u funkciji izabrane djelatnosti.

Preporuča se uporaba mobilnih aplikacija i pametnih satova radi samopraćenja i samovrednovanja (lista provjera, izlazne kartice...).

Preporuča se koristiti obrazovnim društvenim mrežama, digitalnim obrazovnim okružjima za suradnju i sustavima za upravljanje tjelesnim vježbanjem.

Potrebno je planirati dnevne i tjedne aktivnosti učenika.

Preporuča se uporaba digitalnih tehnologija u nastavnom procesu za izradu programa tjelesnog vježbanja.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK B.3.3. Učenik prepoznaje pravilnu terminologiju.	– objašnjava vježbe uz primjenu pravilne terminologije	– prepoznaje i razumije pravilnu terminologiju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– primjena pravilne terminologije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika se potiče na korištenje pravilnom terminologijom.

Preporuča se uporaba mobilnih aplikacija i pametnih satova radi samopraćenja i samovrednovanja (lista provjera, izlazne kartice...).

Preporuča se koristiti obrazovnim društvenim mrežama, digitalnim obrazovnim okružjima za suradnju i sustavima za upravljanje tjelesnim vježbanjem.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK C.3.1. Učenik prati osobna motorička postignuća.	– prati rezultate osobnih motoričkih postignuća – uspoređuje dobivene rezultate putem izabrane kineziološke aktivnosti	– izvodi strukture naučenih elemenata u izabranoj motoričkoj aktivnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– kineziološke aktivnosti: atletika, rukomet, nogomet, košarka, odbojka, sportska i ritmička gimnastika, hrvanje, judo, sportovi na vodi (veslanje, jedrenje), sportovi s reketom (tenis, stolni tenis, badminton), skijanje, plivanje, plesovi, nordijsko hodanje, karate, aerobika, boks, taekwondo, fitnes, odbojka na pijesku, rukomet na pijesku, akrobatika, pilates, mali nogomet, minikošarka, koturaljkanje, sam obrana, ronjenje na dah, skijaško trčanje, sinkronizirano plivanje, slobodno penjanje, streljaštvo, terapijsko jahanje, biciklizam, hokej na travi, triatlon, kajakaštvo, sportsko- rekreativne aktivnosti u vodi, jedrenje na dasci, jedrenje u malim klasama, osnove golfa, vaterpolo

– vježbe jačanja svih mišićnih skupina i razvoja cjelokupne motorike

– vježbe kojima se potiče razvoj motoričkih sposobnosti i utječe na povećanje funkcija kardiovaskularnoga, respiratornog i endokrinog sustava.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se odabir motoričkih zadataka i izrada kriterija za praćenje motoričkih postignuća.

Učenik izvodi zadani motorički zadatak u situacijskim i natjecateljskim uvjetima u skladu s individualnim sposobnostima.

Preporuča se uporaba mobilnih aplikacija i pametnih satova radi samopraćenja i samovrednovanja.

C. Motorička postignuća

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK C.3.2. Učenik izvodi motoričku aktivnost radi poboljšanja osobnih rezultata.	– prepoznaje razinu tjelesne spremnosti – redovito vježba radi poboljšanja razine tjelesne spremnosti u odnosu na struku	– primjenjuje vježbe za odabranu motoričku aktivnost

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dinamička kretanja koja utječu na povećanje funkcije kardiovaskularnoga, respiratornog i živčanog sustava te jačanje mišića i razvoja cjelokupne motorike
 - vježbe jačanja svih mišićnih skupina i razvoja cjelokupne motorike
 - vježbe kojima se potiče razvoj motoričkih sposobnosti i utječe na povećanje funkcija kardiovaskularnoga, respiratornog i endokrinog sustava.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se odabir motoričkih zadataka i izrada kriterija za praćenje motoričkih postignuća.

Učenik izvodi zadani motorički zadatak u situacijskim i natjecateljskim uvjetima u skladu s individualnim sposobnostima.

Preporuča se uporaba mobilnih aplikacija i pametnih satova radi samopraćenja i samovrednovanja (lista provjera, izlazne kartice...).

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci rada

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK D.3.1. Učenik podupire pozitivan stav prema tjelesnom vježbanju.	– redovito vježba – razvija odgovornost prema redovnome tjelesnom vježbanju	– razvija naviku redovitoga tjelesnog vježbanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dinamičke aktivnosti s pravilnim izmjenama rada i odmora koje ne zahtijevaju preveliku koncentraciju i pozornost (trčanja, trčanja sa zadatcima, figurativno trčanje, pretrčavanja, trčanja s poskocima i skokovima, dinamičke elementarne igre, raznovrsne momčadske igre)
 - raznovrsne kineziološke aktivnosti koje će utjecati na stvaranje pozitivnog stava prema tjelesnom vježbanju.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporučuju se kineziološke aktivnosti s naglaskom na poticanje zdravstvenog stanja i podizanje razine ekološke svijesti i higijene.

Potrebno je planirati dnevne i tjedne aktivnosti učenika.

Preporuča se aktivno sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima uz primjenu standardizirane opreme za tjelesno vježbanje i sportska natjecanja.

Preporuča se uključivanje u izvannastavne i izvanškolske kineziološke aktivnosti.

D. Zdravstveni i odgojni učinci rada

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK D.3.2. Učenik planira prehranu i hidrataciju pri tjelesnom vježbanju i radu te provodi higijenske navike.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje prehranu i hidrataciju organizma– stječe i učvršćuje pozitivne stavove o prehrani i hidrataciji organizma pri tjelesnom vježbanju– učvršćuje spoznaje osobne higijene	<ul style="list-style-type: none">– uključuje zdravu prehranu i hidrataciju organizma pri tjelesnom vježbanju i radu i primjenjuje higijenske navike

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uključivanje zdravih namirnica u prehranu
- izbjegavanje nezdravih namirnica u prehrani
- kineziološke aktivnosti u slobodno vrijeme s naglaskom na poticanje zdrave prehrane, higijenskih navika i primjerene hidratacije organizma
- informiranje i učenje o pravilnim i redovitim obrocima u prehrani.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik odabire prikladnu prehranu s izrađenim planom u skladu s individualnim potrebama.

Potrebno je navikavati učenika na zdravu prehranu i aktivno vježbanje.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

D. Zdravstveni i odgojni učinci rada

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar” na kraju razreda
PP SSŠ TZK D.3.3. Učenik primjenjuje motoričke aktivnosti u prirodi.	<ul style="list-style-type: none">– predlaže način primjene motoričke aktivnosti u prirodi– primjenjuje motoričke aktivnosti u prirodi	<ul style="list-style-type: none">– prihvaća tjelesno vježbanje u prirodi u odgovarajućoj opremi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kineziološke aktivnosti u slobodno vrijeme s naglaskom na poticanje zdravstvenog stanja i podizanje razine ekološke svijesti i higijene
- raznovrsne kineziološke aktivnosti koje će utjecati na stvaranje navike redovitoga tjelesnog vježbanja
- kineziološke aktivnosti u prirodi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporuča se izvoditi kineziološke aktivnosti u prirodi.

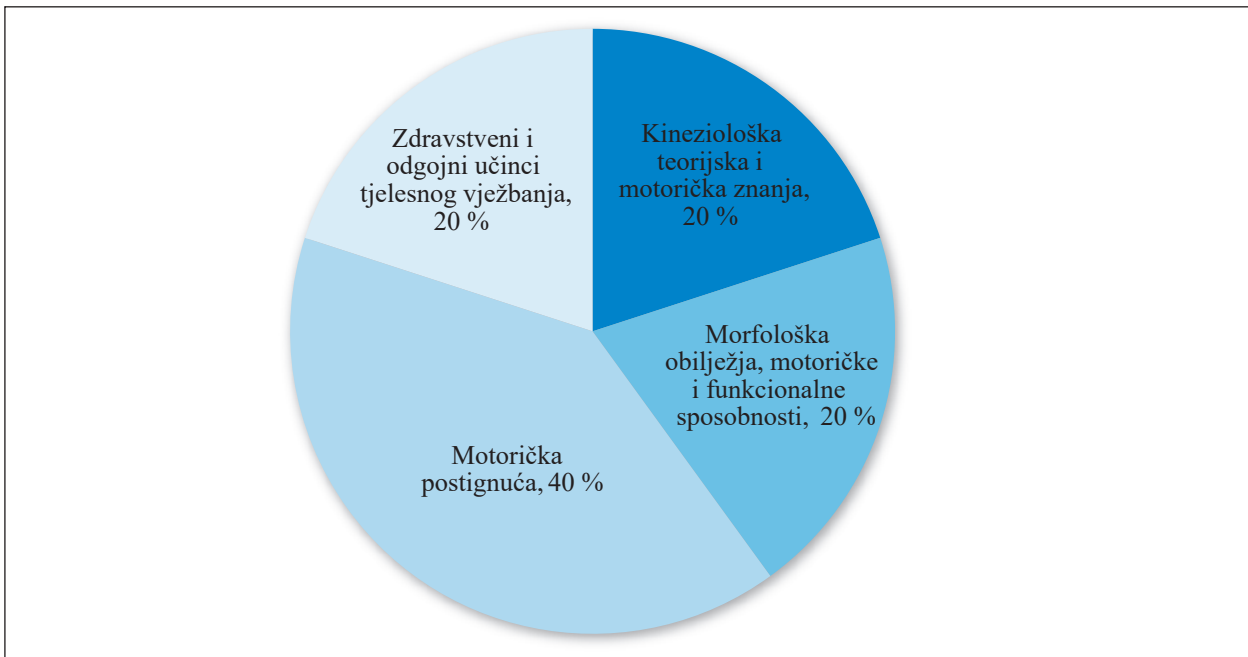
Potrebno je poticati vježbanje, usvajati znanja o očuvanju i promicanju zdravlja.

Potrebno je planirati dnevne i tjedne aktivnosti učenika.

Preporuča se aktivno sudjelovanje u raznovrsnim svakodnevnim kineziološkim aktivnostima uz primjenu standardizirane opreme za tjelesno vježbanje i sportska natjecanja.

Preporuča se uključivanje u izvannastavne i izvanškolske kineziološke aktivnosti.

Preporuča se uporaba asistivne tehnologije.

Slika 4. Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja 1. – 3. razreda srednje strukovne škole

E. Povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama

Tjelesna i zdravstvena kultura povezana je sa svim odgojno-obrazovnim područjima, međupredmetnim temama te gotovo svim nastavnim predmetima. Vrijednost te povezanosti prepoznali su svi odgojno-obrazovni sustavi svijeta u kojima su uvedene kurikulne promjene, a njihova svakodnevna primjena izravno utječe na planiranje, programiranje i provedbu nastavnog procesa u TZK te primjenjivosti u svakodnevnom životu.

U osnovnoj je školi povezanost s nastavnim predmetima usmjerena osobito na prirodoslovne, društveno-humanističke i umjetničke predmete. Kineziološke motoričke aktivnosti mogu biti poticaj učenju i poučavanju Likovne i Glazbene kulture, Domaćinstva te usvajanju spoznaja iz Matematike, Informatike i Tehničke kulture, Prirode i društva u nižim razredima te Prirode, Društva u višim razredima.

U srednjim strukovnim školama ishodi tjelesne i zdravstvene kulture, tijekom raznih kinezioloških aktivnosti za učenike, mogu biti poticaj za rješavanje problema u učenju i poučavanju nastavnih sadržaja strukovnih predmeta te za usvajanje nastavnih sadržaja Matematike i Informatike s jedne strane, a Čovjeka i okoline i Domaćinstva s druge strane. Također se proširuje opće znanje koje se odnosi na tijelo, prostor, kretanje itd.

Povezanost Tjelesne i zdravstvena kulture u osnovnoj školi s međupredmetnim temama omogućuje razvijanje i povećanje zdravstvene, ekološke, kulturne, etičke i građanske svijesti učenika. Međupredmetna tema Zdravlje povezana je s usvajanjem osnovnih znanja o rastu i razvoju, važnosti pravilne prehrane, važnosti hidratacije te razvijanju higijenskih navika učenika. Razvijanje samopouzdanja, poticanje osjećaja odgovornosti, kao i usvajanje važnosti tjelesnog vježbanja u slobodno vrijeme poveznice su s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Poduzetništvo, Građanski odgoj i obrazovanje. Međupredmetna tema Održivi razvoj priprema učenike za prikladno djelovanje u društvu radi postizanja osobne i opće dobrobiti. Očekivanja međupredmetne teme Učiti kako učiti ostvaruju se integrirano s gotovo svim ishodima predmeta TZK. Međupredmetna tema Uporaba IKT-a povezana je s TZK-om u vidu dodatne podrške izvođenju nastave te potpomognute komunikacije.

Ovakvom znatnom povezanošću izravno se pridonosi utjecaju na cjelokupno povećavanje razine kompetencija učenika te je istodobno međupredmetna povezanost izvor stvaralaštva učitelja i nastavnika u pripremi i provedbi nastavnoga procesa kao doprinosa oblikovanju i ostvarivanju osobnih potencijala, cjeloživotnom učenju, poštovanju dobrobiti drugih i poštovanju različitosti kao i aktivnom sudjelovanju u zajednici.

F. Učenje i poučavanje predmeta

Učenje i poučavanje predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura trebalo bi se temeljiti na principima koji podrazumijevaju da se učenje nadovezuje na prethodna znanja i iskustva, interese učenika te poticanja aktivnog sudjelovanja učenika u procesu učenja putem opažanja u neposrednoj okolini, odabirom različitih aktivnosti usmjerenih k cilju učenja i uspjehu učenika.

Kako bi se ostvarili ishodi nastavnog predmeta TZK u radu s učenicima s teškoćama, važno je koristiti se primjerenim metodama poučavanja. Prema suvremenome holističkom pristupu, uspješnost učenika s teškoćama ovisi o vrsti i količini potpore koja mu se pruža. Zadatci za svakog učenika trebaju biti osmišljeni tako da mu omoguće sudjelovanje u svim aktivnostima te njihovu izmjenu u svrhu održavanja pažnje i koncentracije uz povremene primjerene stanke u radu. Prije izvođenja svake aktivnosti potrebno je osigurati prilagodbe prostora, kao i vremensku prilagodbu aktivnosti u odnosu na sposobnosti i teškoće učenika u razredu. Poželjna je primjena multimodalnog pristupa, odnosno provođenja aktivnosti utemeljenih na uključivanju što većeg broja osjetila i zadovoljavanju različitih preferiranih stilova učenja. Nove sadržaje potrebno je uvoditi postupno u malim količinama s čestim ponavljanjima. Potrebno je potaknuti pažnju učenika prije davanja verbalne upute, a sve sadržaje demonstrirati, ponoviti više puta i istaknuti ih.

U procesu učenja kod učenika s teškoćama prvi je korak provođenje inicijalne provjere (mjerenje morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti) radi otkrivanja jakih strana učenika, znanja, vještina, sposobnosti i interesa, kao i teškoća u učenju i vježbanju. Na tome se temelje potrebe učenika i učinkovite strategije poučavanja koje se kontroliraju tranzitivnim i finalnim provjeravanjem.

Uloga je učitelja briga za dobrobit i cjelovit razvoj svakoga učenika te poštovanje njegova integriteta i identiteta uz stvaranje sigurnoga, poticajnog i vedrog okružja za učenje i poučavanje predmeta. Učitelj organizira odgojno-obrazovni proces, planira i priprema sadržaje i aktivnosti učenja i poučavanja, koristi se različitim izvorima znanja, odabire i primjenjuje metode i strategije koje potiču aktivno uključivanje učenika i primjenu stečenih znanja. Učitelj primjenjuje različite i individualizirane pristupe učenja i poučavanja, uzimajući u obzir specifičnosti svakoga učenika, njegove interese i mogućnosti. Kontinuirano prati i procjenjuje napredak učenika i svoj rad te planira daljnji rad s učenicima, koji se temelji na usvojenim motoričkim znanjima i vještinama učenika.

U učenju i poučavanju nastavnoga predmeta TZK povezuju se i koriste sadržaji koji učeniku pružaju priliku za stjecanje novih znanja i vještina. Cilj poučavanja aktivan je učenik koji stečena znanja primjenjuje u svakodnevnim životnim aktivnostima. Osim razvijanja sposobnosti i vještina, nastava TZK poučava učenike i socijalnim vještinama (*fair play*, timski rad, suradnja...) te važnim zdravstvenim i odgojnim vještinama (održavanju higijene tijela, opreme i predmeta, usvajanju pravila zdrave prehrane i važnosti tjelesnog vježbanja...) kao i očuvanju tradicijske kulture i nacionalnog identiteta.

Proces učenja i poučavanja provodi se u sigurnome, ugodnom i poticajnom okružju koje pobuđuje zanimanje i aktivnost učenika. Odvija se u sportskoj dvorani, dvoranama za kineziterapiju, senzornim sobama, na sportskim i dječjim igralištima, u prirodi te drugim sportskim prostorima (sportsko-rekreacijskim centrima, bazenima, moru, klizalištima, sanjkalištima i skijalištima, trim-stazi i atletskim borilištima). Odabir prostora nastave ovisi o ishodima koje želimo ostvariti, potrebama i mogućnostima učenika, kao i sredini u kojoj učenici žive i materijalnim uvjetima.

Vrijeme potrebno za usvajanje ishoda nije jednako kod svih učenika te se ono može produljiti. Učitelj ima slobodu primijeniti različite načine organizacije rada i učenja uz kombiniranje i grupiranje učenika kako bi što bolje iskoristio njihove mogućnosti i osigurao njihov uspjeh.

U svrhu unaprjeđenja nastave TZK važno je razvijati suradnju s ostalim učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima škole, roditeljima/skrbnicima, drugim školskim ustanovama, sportskim organizacijama, lokalnom i širom zajednicom putem integrativne sportske putovnice.

G. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Vrednovanje u nastavnom predmetu Tjelesna i zdravstvena kultura u sklopu Posebnog kurikula treba se temeljiti na kontinuiranom praćenju učenika tijekom cijele nastavne godine. Kontinuiranim praćenjem učenika i uvažavanjem njihovih specifičnih teškoća vrednuju se razine usvojenosti znanja. Također je važno uzeti u obzir njihov odnos prema radu i odgojnim vrijednostima. Učenje, poučavanje i vrednovanje međusobno su povezani postupci i trebaju sadržavati usklađene prilagodbe. Cilj vrednovanja praćenje je napretka učenika te njegova individualnog razvoja. Ako učenik ima individualizirani kurikulum, njegova postignuća vrednuju se prema njegovim odgojno-obrazovnim ishodima. Individualizirani kurikulum jasno određuje aktivnosti, strategije podrške, odgojno-obrazovne ishode i njihovo vrednovanje.

U postupku vrednovanja važno je primjenjivati tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog.

Vrednovanje za učenje prati napredovanje učenika te daje redovitu povratnu informaciju o postignutome uspjehu učenika u odnosu na postavljene ishode. Trenutačna postignuća učenika uspoređuju se s njegovim prethodnim postignućima. Svrha ovog vrednovanja poticanje je napretka učenika, pronalaženje eventualnih propusta u poučavanju i davanje povratne informacije učeniku i roditelju/skrbniku.

Sljedeće su metode vrednovanja:

- bilješke o napredovanju
- liste procjene motoričkih znanja.

Vrednovanje kao učenje obuhvaća vršnjačko vrednovanje i samovrednovanje, a podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja.

Sljedeće su metode vrednovanja:

- vođenje individualnih i grupnih razgovora s učenicima
- slikovni obrasci za samoprocjenu i vršnjačku procjenu
- jednostavni tablični obrasci za samoprocjenu i vršnjačku procjenu.

Vrednovanje naučenog ocjenjuje razinu usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulumom u pet stupnjeva: nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4 i odličan – 5.

Sljedeći su elementi vrednovanja u nastavnom predmetu TZK u osnovnoj školi:

- motorička znanja
- motorička postignuća
- aktivnost učenika i odgojni učinci.

Ocjenjivanje treba biti motivirajuće, a kriteriji vrednovanja u skladu s individualnim mogućnostima učenika. Promjene u morfološkim značajkama, motoričkim i funkcionalnim sposobnostima također su sastavni dio ukupnog vrednovanja učenika. Zaključna ocjena ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine svih sastavnica vrednovanja.

U srednjoj su školi sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda, praćenja i provjeravanja:

- motorička i teorijska znanja
- motorička postignuća
- morfološke značajke, motoričke i funkcionalne sposobnosti
- aktivnosti učenika i odgojni učinci.

U nastavnom predmetu Tjelesna i zdravstvena kultura u srednjoj školi elementi vrednovanja koji se neposredno kriterijski ocjenjuju jesu:

- motorička znanja – element tehnike kinezioloških aktivnosti, tehničko-taktički zadatci i sva teorijska znanja potrebna za njihovo poznavanje
- motorička postignuća – kvaliteta primjene naučenih motoričkih znanja u situacijskim uvjetima određene kineziološke aktivnosti ili zadatka
- aktivnosti učenika i odgojni učinci – pozitivni stavovi prema tjelesnom vježbanju, usvojene tjelesne i zdravstvene navike, otvorenost za timski rad, poštovanje pravila, suigrača i protivnika, slobodno i kreativno izražavanje tijekom motoričke aktivnosti, odgovornost, samostalnost i samoinicijativnost te druge pozitivne odgojne vrijednosti koje se steču kineziološkim aktivnostima.

Promjene u prostorima morfoloških značajki, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti prate se i provjeravaju te su sastavni dio ukupnog vrednovanja učenika.

SUDJELOVALI U IZRADI NASTAVNIH PLANOVA POSEBNIH KURIKULA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga odluka o donošenju nastavnih planova posebnih kurikuluma za osnovnu i srednju školu

1. **Jasna Kudek Mirošević**, predstavnica Ekspertne radne skupine za provođenje kurikularne reforme, predsjednica
2. **Marijana Gojčeta**, Ministarstvo znanosti i obrazovanja
3. **Mara Capar**, Agencija za odgoj i obrazovanje
4. **Snježana Sekušak-Galešev**, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
5. **Žarka Klopotan**, Centar za autizam, Zagreb
6. **Dragica Benčik**, Centar za odgoj i obrazovanje, Čakovec
7. **Edita Ružić**, Osnovna škola Nad lipom, Zagreb
8. **Zlatko Bukvić**, Centar za odgoj i obrazovanje Tomislav Špoljar, Varaždin
9. **Dana Baftiri**, Srednja škola-Centar za odgoj i obrazovanje, Zagreb
10. **Tatjana Kovačić**, Centar za odgoj i obrazovanje, Rijeka
11. **Ivana Rotim**, Centar za odgoj i obrazovanje Vinko Bek, Zagreb.

SUDJELOVALI U IZRADI PREDMETNIH KURIKULA POSEBNOGA NASTAVNOG PROGRAMA ZA OSNOVNU ŠKOLU

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga predmetnih kurikuluma posebnog programa za jezično-komunikacijsko područje

1. **Valerija Boras**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
2. **Majda Kurbalić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
3. **Ivana Lukić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
4. **Dinka Žulić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
5. **Edita Ružić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
6. **Durdica Ivančić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
7. **Sanja Beloglavec**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Hrvatski jezik
8. **Suzana Ruško**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Hrvatski jezik
9. **Snježana Pavić**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Engleski jezik

10. **Kristina Pirs**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Engleski jezik
11. **Gordana Barišić Lazar**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Njemački jezik
12. **Katarina Marciuš Logožar**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Njemački jezik
13. **Roberta Bonassin**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Talijanski jezik
14. **Marija Kotarski**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetne kurikulume Talijanski jezik i Španjolski jezik
15. **Daria Acinger**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Španjolski jezik
16. **Kristina Pirs**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Francuski jezik
17. **Loreana Selišek Butina**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Francuski jezik
18. **Zlatko Bukvić**, u kategoriji stručnjak iz akademske zajednice
19. **Zrinjka Stančić**, u kategoriji stručnjak iz akademske zajednice
20. **Marko Javorina**, viši savjetnik u Agenciji za odgoj i obrazovanje, koordinator
21. **Anda Suvala**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
22. **Jasna Kudek Mirošević**, članica Ekspertne radne skupine za provođenje kurikularne reforme.

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga predmetnih kurikuluma posebnog programa za prirodoslovno i društveno-humanističko područje

1. **Marta Prohaska**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
2. **Dinka Žulić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
3. **Dubravka Kocanjor**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
4. **Tatjana Kovačić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
5. **Nikola Ivek**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetne kurikulume Priroda i društvo i Društvo
6. **Marina Gatara**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetne kurikulume Priroda i društvo i Društvo
7. **Valerija Begić**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi u predmetnoj nastavi za predmetni kurikulum Priroda
8. **Doroteja Domjanović Horvat**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi u predmetnoj nastavi za predmetni kurikulum Priroda
9. **Kristina Benček**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Vjeronauk
10. **Tihana Petković**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Vjeronauk

11. **Petra Korac**, u kategoriji stručnjak iz akademske zajednice
12. **Mirela Ivančić** Šantek, u kategoriji stručnjak iz akademske zajednice
13. **Lydia Lugar**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje, koordinatorica
14. **Hrvoje Knežević**, viši savjetnik u Agenciji za odgoj i obrazovanje
15. **Iva Ivanković**, članica Ekspertne radne skupine za provođenje kurikularne reforme.

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga predmetnih kurikuluma posebnog programa za umjetničko i tjelesno i zdravstveno područje

1. **Elizabeta Haničar**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
2. **Maja Papst Milanović**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
3. **Ivone Šabarić Rubeša**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
4. **Gordana Košćec Bousfield**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Likovna kultura
5. **Stanka Pinjuh**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Likovna kultura
6. **Marina Hojsak**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Glazbena kultura
7. **Tomislav Seletković**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Glazbena kultura
8. **Snježana Mergon**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Tjelesna i zdravstvena kultura
9. **Andrijana Đumlan**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Tjelesna i zdravstvena kultura
10. **Sonja Vuk**, u kategoriji stručnjak iz akademske zajednice
11. **Zlatko Bukvić**, u kategoriji stručnjak iz akademske zajednice
12. **Zvezdana Prohaska**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje, koordinatorica
13. **Nataša Momčinović**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
14. **Marijana Gojčeta**, članica Ekspertne radne skupine za provođenje kurikularne reforme.

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga predmetnih kurikuluma posebnog programa za matematičko, tehničko i informatičko područje

1. **Dinka Žulić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
2. **Đurdica Ivančić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
3. **Dragana Mamić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke
4. **Tatjana Kovačić**, u kategoriji stručnjak edukacijski-rehabilitator koji izvodi nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke

5. **Željka Hanžek**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Matematika
6. **Aleksandra Krampač-Grljušić**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Matematika
7. **Ines Delač**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi u predmetnoj nastavi za predmetni kurikulum Tehnička kultura
8. **Elvira Špelić Vidović**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi u predmetnoj nastavi za predmetni kurikulum Tehnička kultura
9. **Doroteja Domjanović Horvat**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi za predmetni kurikulum Domaćinstvo
10. **Nikola Ivek**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi u predmetnoj nastavi za predmetni kurikulum Domaćinstvo
11. **Valentina Blašković**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi u predmetnoj nastavi za predmetni kurikulum Informatika
12. **Silvana Svetličić**, u kategoriji stručnjak za odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi u predmetnoj nastavi za predmetni kurikulum Informatika
13. **Ivica Lukić**, u kategoriji stručnjak iz akademske zajednice
14. **Renata Pinjatela**, u kategoriji stručnjak iz akademske zajednice
15. **Vesko Nikolaus**, viši savjetnik u Agenciji za odgoj i obrazovanje, koordinator
16. **Ivana Gugić**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
17. **Marijana Gojčeta**, članica Ekspertne radne skupine za provođenje kurikularne reforme.

SUDJELOVALI U IZRADI PREDMETNIH KURIKULA POSEBNOGA NASTAVNOG PROGRAMA ZA SREDNJU ŠKOLU

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga posebnog kurikulumuma nastavnog predmeta Čovjek i okolina za srednju školu

1. **Miro Plavčić**, Tehnička škola Šibenik, koordinator
2. **Jelena Barbarić-Gaćina**, Prirodoslovno-grafička škola Zadar, Ekonomsko-birotehnička i trgovačka škola Zadar
3. **Ivona Matković**, Obrtnička škola za osobne usluge Zagreb
4. **Mirela Ivančić** Šantek, Prehrambeno biotehnološki fakultet, Sveučilište u Zagrebu
5. **Mia Ožić**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
6. **Lidija Novosel**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga posebnog kurikulumuma nastavnog predmeta Domaćinstvo za srednju školu

1. **Sonja Rupčić Petelinc**, Prirodoslovna škola Vladimira Preloga, Zagreb, koordinatorica
2. **Katarina Bajt**, Obrtnička škola Požega
3. **Đana Baftiri**, Srednja škola-Centar za odgoj i obrazovanje, Zagreb
4. **Šimica Mihaljević**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
5. **Lidija Novosel**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga posebnog kurikuluma nastavnog predmeta Tehnička kultura za srednju školu

1. **Emina Grmić**, Tehnička škola Bjelovar, koordinatorica
2. **Petra Medimorec Grgurić**, Srednja škola-Centar za odgoj i obrazovanje, Zagreb
3. **Alenka Njegovac**, Osnovna škola Vladimira Nazora Daruvar
4. **Žarko Bošnjak**, viši savjetnik u Agenciji za odgoj i obrazovanje
5. **Lidija Novosel**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga posebnog kurikuluma Informatika za srednju školu

1. **Emina Grmić**, Tehnička škola Bjelovar, koordinatorica
2. **Ljiljana Blum**, Turističko-ugostiteljska i prehrambena škola Bjelovar
3. **Maja Carević**, Srednja škola Jelkovec
4. **Nadica Kunštek**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
5. **Lidija Novosel**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga posebnog kurikuluma nastavnog predmeta Politika i gospodarstvo za srednju školu

1. **Davor Brđanović**, Glazbena škola u Varaždinu, koordinator
2. **Zvonimira Špoljar**, Srednja škola Ban Josip Jelačić, Zaprešić
3. **Ana Šutalo Barić**, Elektrotehnička škola, Zagreb
4. **Kristina Petljak**, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
5. **Andreja Burić**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
6. **Vedrana Šimunić Rod**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

SUDJELOVALI U IZRADI PREDMETNIH KURIKULA / MODULA / SKUPOVA ISHODA UČENJA ZA KVALIFIKACIJE U STRUKOVNOM OBRAZOVANJU

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/skupova ishoda učenja Hrvatski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2, 4.1 i posebnog kurikuluma Hrvatski jezik za srednju školu

1. **Sandra Maletić**, Srednja škola Koprivnica, koordinatorica
2. **Sanela Đurđević**, Srednja škola Koprivnica
3. **Vedrana Močnik**, Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec
4. **Zrinka Jelaska**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
5. **Marijana Češi**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
6. **Ivana Krešić Klaucke**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/ skupova ishoda učenja Engleski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2, posebnog kurikuluma Engleski jezik za srednju školu i općeobrazovnog modula/ skupova ishoda učenja na razinama 4.2 i 4.1 Engleski jezik u struci

1. **Irena Smolčec**, Šumarska i drvodjeljska škola Karlovac, koordinatorica
2. **Irena Ivanović**, Srednja škola Čazma
3. **Natalija Rikanović**, Druga srednja škola Beli Manastir
4. **Tamara Polić**, Veleučilište u Rijeci
5. **Filip Car**, viši savjetnik u Agenciji za odgoj i obrazovanje
6. **Monika Belle**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/ skupova ishoda učenja Njemački jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2, posebnog kurikuluma Njemački jezik za srednju školu i općeobrazovnog modula/ skupova ishoda učenja na razinama 4.2 i 4.1 Njemački jezik u struci

1. **Irena Smolčec**, Šumarska i drvodjeljska škola Karlovac, koordinatorica
2. **Jasminka Pernjek**, Srednja škola Krapina
3. **Dragana Jurilj Prgomet**, Druga srednja škola Beli Manastir
4. **Melita Aleksa Varga**, Filozofski fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
5. **Marko Javorina**, viši savjetnik u Agenciji za odgoj i obrazovanje
6. **Ivana Krešić Klaucke**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/ skupova ishoda učenja Talijanski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2, posebnog kurikuluma Talijanski jezik za srednju školu i općeobrazovnog modula/ skupova ishoda učenja na razinama 4.2 i 4.1 Talijanski jezik u struci

1. **Irena Smolčec**, Šumarska i drvodjeljska škola Karlovac, koordinatorica
2. **Tarita Štokovac**, Srednja škola "Vladimir Gortan", Buje
3. **Zdenka Trbović Janjanin**, Gimnazija i strukovna škola Bernardina Frankopana, Ogulin
4. **Magdalena Nigoević**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
5. **Marija Puškarić**, vanjska suradnica Agencije za odgoj i obrazovanje
6. **Silvana Kotlar Dadić**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/ skupova ishoda učenja Francuski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2, posebnog kurikuluma Francuski jezik za srednju školu i općeobrazovnog modula/ skupova ishoda učenja na razinama 4.2 i 4.1 Francuski jezik u struci

1. **Vesna Poljak**, Ugostiteljsko-turistička škola Osijek, II. gimnazija Osijek, III. gimnazija Osijek, koordinatorica
2. **Loreana Selišek Butina**, XV. gimnazija, Zagreb
3. **Sonja Tomulić**, Ugostiteljsko-turističko učilište, Zagreb
4. **Kristina Pirs**, vanjska suradnica Agencije za odgoj i obrazovanje

5. **Monika Belle**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/skupova ishoda učenja Španjolski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2, posebnog kurikuluma Španjolski jezik za srednju školu i općeobrazovnog modula/skupova ishoda učenja na razinama 4.2 i 4.1 *Španjolski jezik u struci*

1. **Irena Smolčec**, Šumarska i drvodjeljska škola Karlovac, koordinatorica
2. **Sunčica Sabljak**, Gimnazija i strukovna škola Bernardina Frankopana, Ogulin
3. **Cvjetanka Božanić**, X. gimnazija Ivan Supek, Zagreb
4. **Lovro Sučić**, vanjski suradnik Agencije za odgoj i obrazovanje
5. **Irena Kos Kukec**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma/modula/skupova ishoda učenja nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura za srednje strukovne škole na razini 4.2, 4.1 i posebnog kurikuluma Tjelesna i zdravstvena kultura za srednju školu

1. **Ivana Pavela**, Gimnazija Fran Galović, Koprivnica, koordinatorica
2. **Mateo Blažević**, Graditeljsko-geodetska tehnička škola, Split
3. **Martina Sesar**, Škola za cestovni promet, Zagreb
4. **Marijana Hraski**, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
5. **Nataša Momčinović**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
6. **Hani Haddad**, viši stručni savjetnik u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/skupova ishoda učenja Matematika za srednje strukovne škole na razini 4.2, posebnog kurikuluma Matematika za srednju školu te općeobrazovnog modula/skupova ishoda učenja na razini 4.1 Matematika u struci

1. **Željka Dijanić**, Srednja škola Čazma, koordinatorica
2. **Tatjana Plantak**, Elektrostrojarska škola Varaždin
3. **Karolina Brleković**, Elektrotehnička i prometna škola Osijek
4. **Ratko Višak**, viši savjetnik u Agenciji za odgoj i obrazovanje
5. **Dubravka Oršanić**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/skupova ishoda učenja Katolički vjeronauk za srednje strukovne škole na razini 4.2, 4.1 i posebnog kurikuluma Katolički vjeronauk za srednju školu

1. **Ivica Živković**, koordinator, Gimnazija Županja
2. **Krešimir Biršić**, Gimnazija "Fran Galović", Koprivnica
3. **Ivana Hac**, Obrtnička škola Osijek
4. **Gordana Barudžija**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
5. **Heidi Cipriš Madunić**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/skupova ishoda učenja Islamski vjeronauk za srednje strukovne škole na razini 4.2, 4.1 i posebnog kurikuluma Islamski vjeronauk za srednju školu

1. **Ivana Pavela**, Gimnazija Fran Galović, Koprivnica, koordinatorica
2. **Mersad Kreštić**, Mešihat islamske zajednice u Hrvatskoj
3. **Lamija Alili**, Islamska zajednica u Hrvatskoj
4. **Emina Mešić**, vanjska suradnica Agencije za odgoj i obrazovanje
5. **Snježana Cobović**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/skupova ishoda učenja Pravoslavni vjeronauk za srednje strukovne škole na razini 4.2, 4.1 i posebnog kurikuluma Pravoslavni vjeronauk za srednju školu

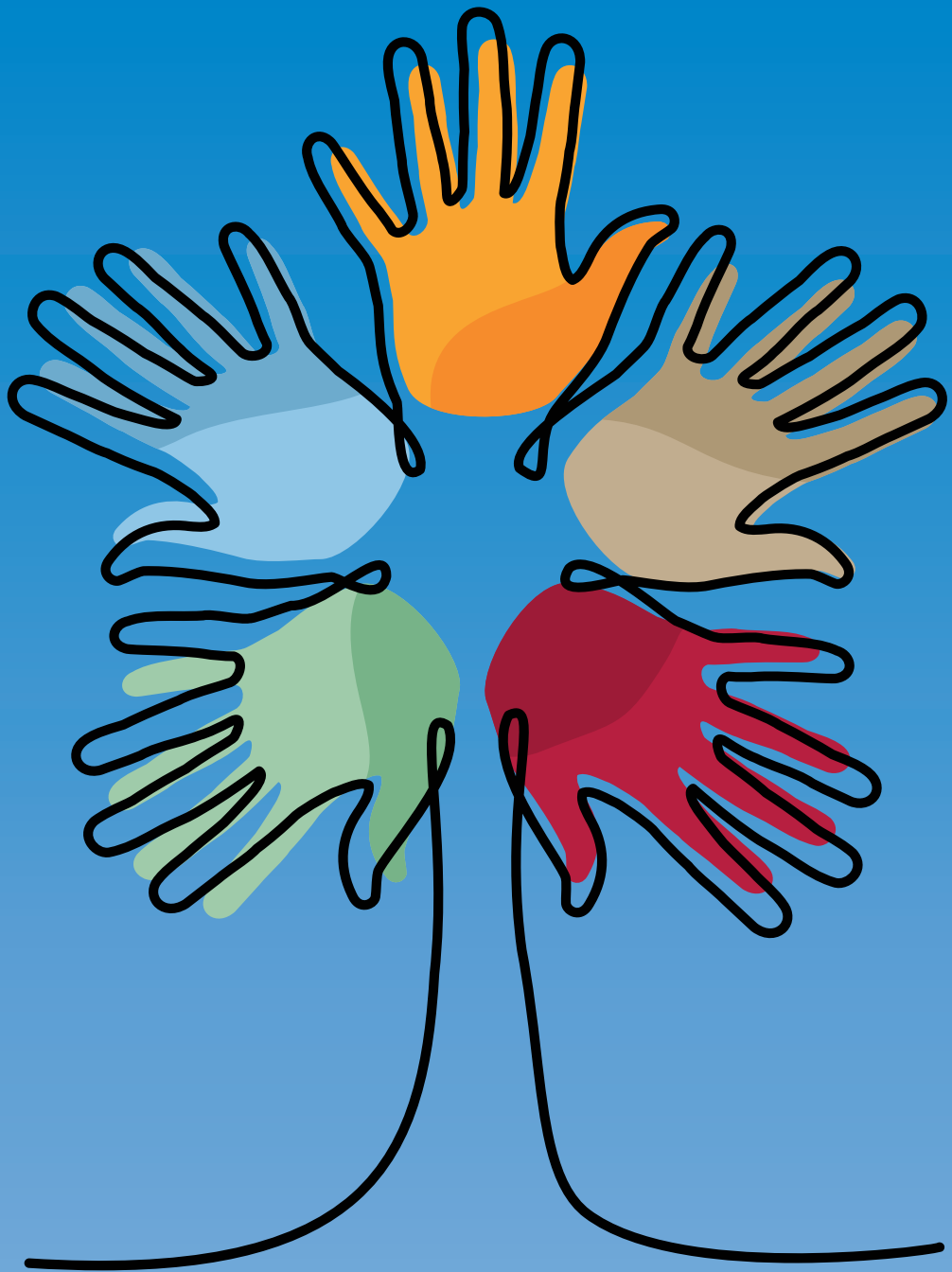
6. **Ivana Pavela**, Gimnazija Fran Galović, Koprivnica, koordinatorica
7. **Vukašin Cvetojević**, Osnovna škola Dragutina Tadijanovića Vukovar
8. **Miroslav Mišanović**, Osnovna škola Negoslavci
9. **Ankica Mlinarić**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje
10. **Snježana Cobović**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga kurikuluma nastavnog predmeta/modula/skupova ishoda učenja Etika za srednje strukovne škole na razini 4.2, 4.1 i posebnog kurikuluma Etika za srednju školu

1. **Željka Winkler**, koordinatorica, Srednja škola ban Josip Jelačić, Zaprešić
2. **Slavica Gojević**, Srednja škola ban Josip Jelačić, Zaprešić
3. **Perislava Bešić Smlatić**, Filozofski fakultet u Splitu
4. **Laura Angelovski**, vanjska suradnica Agencije za odgoj i obrazovanje
5. **Sanja Kelava**, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Glavna koordinatorica rada radnih skupina, **Sonja Rupčić Petelinc**, članica Ekspertne radne skupine za provođenje kurikularne reforme.

Izradom nacrta prijedloga nastavnih planova za osnovnu i srednju školu te predmetnih kurikula posebnoga nastavnog programa za osnovnu školu koordinirala je **Ekspertna radna skupina za provođenje kurikularne reforme** u razdoblju od veljače 2021. do ožujka 2023. Izradom nacrta prijedloga predmetnih kurikula/modula/skupova ishoda učenja posebnoga nastavnoga programa za srednju školu koordinirala je **Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih** u razdoblju od srpnja 2022. do srpnja 2023.

ISBN 978-953-8374-03-6

Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i mladih